

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANA BİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

MATRAKÇI NASUH'UN SÜLEYMANNÂMESİ
(Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. nr. 379, vr. 96a-185b)
(Değerlendirme ve Transkripsiyon)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET TOKLUCU

İSTANBUL 2010

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANA BİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

MATRAKÇI NASUH'UN SÜLEYMANNÂMESİ
(Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. nr. 379, vr. 96a-185b)
(Değerlendirme ve Transkripsiyon)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET TOKLUCU

TEZ DANIŞMANI:
DOÇ. DR. MUZAFFER DOĞAN

İSTANBUL 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Ahmet Toklucu'nun "Matrakçı Nasuh'un Süleymannâmesi (Beşinci Bölüm / Arkeoloji Müzeleri Ktp.nr.379, vr. 96a-185b) (Değerlendirme ve Transkripsiyon)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Muzaffer Doğan
Üniversitesi Marmara

İmza

.....

Üye : Doç.Dr. Erhan Afyoncu
Üniversitesi Marmara

.....

Üye : Prof.Dr. Sebahat Deniz
Üniversitesi Marmara

.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 17.05.2010 tarih ve 2010/10.7 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
BİBLİYOGRAFYA.....	VI
KISALTMALAR.....	IX
 A- MATRAKÇI NASUH'UN HAYATI VE ESERLERİ.....	 X
1. Adı ve Hayatı İle İlgili Bilgiler.....	X
2. Matrakçı Nasuh'un Diğer Eserleri.....	XIII
 B- MATRAKÇI NASUH'UN SÜLEYMANNÂMESİ.....	 XIV
1. Süleymannâme'nin Genel Tanıtımı.....	XIV
1.1. Matla'-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (TSMK Revan, nr. 1286).....	XIV
1.2. Fetih-nâme-i Karabuğdan (TSMK Revan, nr. 1284).....	XV
1.3. 1539-42 Yıllarına Ait Olması Gereken Nüsha.....	XV
1.4. Târih-i Feth-i Şikloş ve Estergon ve İstunibelgrad (Minyatürlü TSMK Hazine Nüshası, nr. 1608).....	XV
1.5. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379.....	XVI
2. Eserin Fiziki Özellikleri.....	XVI
3. Eserin Muhtevası.....	XVIII
4. Eserin Üslubu.....	XXI
5. Eserin İmla Özellikleri.....	XXVII
6. Eserin Transkripsiyonunda Takip Edilen Yol.....	XXIX
 METNİN KONU BAŞLIKLARI.....	 XXXI
SÜLEYMANNÂME'NİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ.....	XXXIX
SÜLEYMANNÂME'NİN ORJİNAL METNİ.....	109-288

ÖNSÖZ

Bilindiği gibi tarih araştırmalarında kullanılan temel kaynaklardan birisi de yazılı kaynaklardır. Yazılı kaynaklar, içinde bulundukları zamana tanıklık etme konumunda oldukları için kendilerinden orijinal ve birinci elden bilgi vermeleri beklenir. Yazarlarının olayları naklederken gerçeğe ne derece bağlı kaldıkları, kayıt altına aldıkları vakaları bizzat müşahade edip etmedikleri ya da referanslarını rivayetlere mi dayandırdıkları eserin değerini belirleyen noktalardır. Bu noktada araştırmacıdan beklenen, tarihi bir metni tenkit metodu ile süzgeçten geçirerek nakledilen ya da anlatılan olayların doğruluğunu sorgulamak veya en azından sorgulanmak üzere tarih araştırmacılarının istifadesine sunmaktır.

Araştırmacıların yararlandığı yazılı kaynaklardan bir tanesi de el yazması tarih kitaplarıdır. Bu tür kitaplar müstakil gayret ve saiklerle yazılabildiği gibi zamanın sultanı ya da devlet adamları tarafından görevlendirilen tarihçilerin kaleme aldığı kitaplar da olabilmektedir. Bu kitapların muhtevasını ise dönemin olayları, biyografik bilgiler ve muhtelif hatıralar oluşturmaktadır.

Osmanlı tarihi araştırmalarına bir katkıda bulunmak adına, biz de tezimize bu hususiyetleri taşıyan bir kitabı konu olarak seçtik. Kanuni Sultan Süleyman dönemi (16. yy.) tarihçilerinden Matrakçı Nasûh'a ait, *Süleymannâme* (Beşinci bölüm) adlı yazmanın transkripsiyon ve değerlendirmesini gerçekleştirmeye çalıştık. Adı geçen eser, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi'nde 379 numarayla kayıtlı olup bugün için tesbit edilebilmiş tek nüshadır. Nüshanın ayrıca İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Mikrofilm Arşivi'nde 1748 numarayla kayıtlı mikrofilmi de mevcuttur. Eserin bütününe henüz hiçbir yayına konu olmamış olmasından dolayı günümüz Türkçesine çevrilerek araştırmacıların istifadesine sunulma isteği, bu tezin ana hedefini oluşturmuştur.

Yazmanın transkribe edilen kısmı, miladi 1548–1551 yılları arasında meydana gelen olayları ihtiva etmektedir. Tezin giriş bölümünde Matrakçı Nasûh'un hayatı ve eserleri hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır. Yine aynı kısımda incelediğimiz eserin imla özellikleri ve metnin transkripsiyonunda takip edilen yol üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu bölümde Prof. Dr. H. Gazi Yurdaydın tarafından tespit edilen Matrakçı Nasûh'un eserlerinin bir listesi verilmiştir.

Çalışma ve araştırmalarımnda benden yardımlarını hiçbir şekilde esirgemeyen, usûl ve esasa ilişkin noktalarda bana yol gösteren saygı değer danışman hocam Doç. Dr. Muzaffer Doğan başta olmak üzere yine kendilerinden yardım aldığım Prof. Dr. Menderes Coşkun, Serik İHL Md. Yard. Ömer Erdoğan ve sevgili eşim Fatma Toklucu'ya çok teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmada Matrakçı Nasûh'un *Süleymannâme* (Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. nr. 379, vr. 96a-185b) isimli eserinin değerlendirme ve transkripsiyonu yapılmıştır. Yazma nüsha 955/958–1548/1551 tarihleri arasında genel olarak Osmanlı Devleti'nin İran üzerine düzenlediği seferleri ihtiva etmektedir. Kanuni'nin doğu seferlerinin bir bölümünü oluşturan bu seferler sırasında sevk, idare, lojistik ve iâşeye dair yapılan hazırlıklar ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Sultanın uğradığı Tebriz, Van, Diyarbakır ve Halep gibi büyük ve önemli şehirlerden de bahsedilmektedir. Bundan başka Kırım Hanlığı, bazı Türkistan hanlıkları, Dürzîler, Alaman, Engürüs, Françe, İspanya, Cezayir, Venedik, Mısır, Fas, Karaboğdan, Malta, Beç (Avusturya) ve Erdel ile ilgili konulara da yer verilmiştir. Ayrıca yapılan seferler münasebetiyle konup göçülen menzillerin isimleriyle beraber özelliklerine de yer verilmesi 16. yy. siyasi ve fiziki coğrafyası açısından önemli bilgiler edinilmesini sağlamaktadır.

Bir diğer nokta ise nüshada dönemin önemli siyasi şahsiyetlerine, isim, görev ve mevkilerine, memuriyetlere yapılan tayin ve azillere, padişaha gönderilen hediye ve mektuplara, isyanlara, yapılan antlaşmalara yer verilmiş olmasıdır. İran şahı Tahmasb'ın kardeşi Elkas Mirza'nın isyan ederek Osmanlı Devleti'ne sığınması ve bu çerçevede yoğun olarak Elkas Mirza ile ilgili bahislerin geçmesi de dikkat çekmektedir. Dönemin Kubbealtı üçüncü Veziri Ahmed Paşa'nın Gürcistan seferi, Şehzade Sultan Bayezid ve Şehzade Sultan Selim'e dair bazı hadiseler, Bayezid'te Eski Saray'ın kuzeyine bir cami ve imaret yapılması, Şeyh Karamanî'nin öldürülmesi ve Trablus'un fethedilmesi gibi değişik olaylara dair bilgiler de kitabın konusunu oluşturmaktadır.

ABSTRACT

In this study, evaluation and transcription of the work called *Suleymannâme* (Chapter fifth/Archeology Museums Lib. nr. 379, pg. 96a-185b) by Matrakçı Nasûh was accomplished. On the whole, the written copy explains the expeditions to Persia (İran) by Ottomans between the dates 955/958–1548/1551. During these expeditions that were Kanuni's Eastern Journeys, the preparations regarding dispatch, governance, logistics and sustenance, and the big and important cities such as Tabriz, Van, Diyarbakır, Halab where Sultan stopped by, are also mentioned. In addition, the subjects about Crimea Khanate, some Turkistan community, Druse, Germany (Alaman), Hungary (Enguru), France (Françe), Spain, Algeria, Venice, Egypt, Morocco, Moldova (Karaboğdan), Malta, Austria (Beç), Principatul Ardeal/Transilvania are given place. Besides, in the written copy, being given place to the names of the range passed away in connection with the expeditions made, presents important information in terms of political and physical geography of 16th century. Futher, in this manuscript we witness some information regarding, political figures of the period, their names, duties and positions, appointments and depositions regarding them, presents and letters sent to Sultan, rebellions, agreements, as an concrete example; Elkas Mirza's brother of İran Shah Tahmasb, rebellion and sanctuary to Otoman Empire and in accordance with this subject, intensive data about Elkas Mirza, third vizier Ahmet Pasha's Georgia expedition, Prince Sultan Bayezid and Prince Sultan Selim, constraction of a mosque and hospice in the North of Old Palace in Bayezid, murder of Sheik Karamani and conquest of Tripoli.

BİBLİYOGRAFYA

- Anonim Tevârîh-i Âl-i Osman*, F. Giese neşri, (hızl.) Nihat Azamat, İstanbul, M.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1992.
- el-ACLÛNÎ, Ebu'l-Fida İsmail b. Muhammed, *Keşfu'l-hafâ ve muzîlu'l-ilbâs ammâ iştehere mine'l-ehâdîs alâ elsineti'n-nâs*, C. I, Beyrut-Lübnan, Daru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, 1932.
- AHMED BİN HANBEL, *Müsned*, (hızl.) Muhammed Selim Semara, Ali et-Tavil, Ali el-Baki, C. I, Beyrut, el-Mektebetü'l-İslamiyye, 1993.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi, *Hukûk-ı İslâmiyye ve Istilâhât-ı Fıkhiyye Kâmusu*, C. IV, İstanbul, Bilmen Yayınevi, 1969.
- BURSALI, M. Tahir Bey, *Osmanlı Müellifleri*, (hızl.) İsmail Özen, C. III, İstanbul, Yaylacık Matbaası, 1975.
- CANAN, İbrahim, *Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi*, C. X, Ankara, Akçağ Yayınları, 1990.
- COŞKUN, Menderes, *Uygulamalı Osmanlı Türkçesi*, Ankara, Birleşik Yayınevi, 2008.
- EBÛ DAVUD, Li'l-İmâmi'l-Hâfız Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî el-Ezdî, *Sünen-i Ebî Davud*, (hızl.) İzzet Ubeyd ed-Da'as, Adil es-Seyyid, C. IV, Hımus/Humus-Suriye, Darü'l-Hadis, 1973.
- ELHÂCC MEHEMMED ESAD EFENDÎ (Musannif ve Mütercim), *Kenzü'l-İrfân, Fî Ehâdisi'n-Nebii'r-Rahmân, Binbir Hadis-i Şerîf Terceme ve İzâhı*, İstanbul, Şenyıldız Yayınevi, 2006.
- en-NESÂÎ, el-Hâfız Ebû Abdurrahman b. Şuayb, *Sünenü'n-Nesâî el-Mücteba* (Hâşiye: es-SÜYÛTÎ, el-Hâfızü'l-Celâl, *Zehrü'r-Rübâ Ale'l-Mücteba*), C. I, Mısır, Şirketü Mektebe ve Matbaa Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve Evladehû, 1964.
- ERKAN, Davut, *Süleymân-Nâme "Matla'-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han"*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005.
- Fetâvâyi Hindîyye (Fetâvâyi Alemgiriyye)*, (hızl.) İsmail Karakaya, terc. Mustafa Efe, C. XXII, 1. bs., Ankara, Akçağ Yayınları, 1986.
- GAZÂLÎ, *İhyâu Ulûmi'd-Din Tercümesi, Ru'bu'l-Münciyat*, (çev.) Ahmed Serdaroğlu (Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişi), C. IV, İstanbul, Bedir Yayınevi, 1975.
- GAZÂLÎ, *Mükâşşefetü'l-Kulûb*, terc. Salih Uçan, İstanbul, Çelik Yayınevi, 1980.

- İMAM-I AZAM EBU HANİFE, *Akaid-i Emali ve Fıkhul Ekber Tercümesi*, (hızl.) Ali Rıza Kaşeli, İstanbul, Fatih Enes Kitabevi, 1997.
- İMAM-I AZAM EBU HANİFE, *Fıkh-ı Ekber Şerhi*, şerh: İsmail Kaya, 3. bs., İstanbul, Madve Yayınları, 1996.
- İMAM NEVEVÎ, *Riyâzü's-Sâlihîn*, Tercüme ve Şerhi: İstanbul Merkez Vaizi İhsan Özkes, C. II, İstanbul, İslamoğlu Yayınları, 1991.
- İMAM NESEFÎ, *Zübdetü'l-Hakaik* (Seçilmiş Hakikatler), terc. Murat Tarık Yüksel, İstanbul, Demir Kitabevi Yayınları, Yaylacık Matbaası, 1974.
- MALİK BİN ENES, *el-Muvatta'*, (çev.) Ahmed M. Büyükçınar, Yaşar Erol, Ahmed Arpa, Durak Pasmaz, Abdullah Yücel, C. II, İstanbul, 1982.
- MÜSLİM, Ebu'l-Hüseyin Müslim ibnu'l-Haccâc el-Kuşeyrî en-Niysâbü'rî, *Sahîh-i Müslim ve Tercümesi*, C. VI, terc. Mehmed Sofuoğlu, İstanbul, İrfan Yayınevi, Selmat Matbaacılık, 2003.
- Nasûhü's-Silâhî (Matrakçı), *Beyân-ı Menâzil-i Sefer-i Irâkeyn-i Sultân Süleymân Hân*, (hızl.) Hüseyin G. Yurdaydın, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1976.
- SAĞIRLI, Abdurrahman, “ Cezâyir-i Irâk-ı Arab veya Şattü'l-Arab'ın Fethi - Ulyânoğlu Seferi - 1565-1571”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 41, İstanbul, İ. Ü. Yayın No: 4582, 2005.
- SÜREYYA, Mehmet, *Sicill-i Osmânî*, C. IV, Tıpkı Basım, İstanbul, 1971.
- TDK, *Türkçe Sözlük*, S. 403, Ankara, Bilgi Basımevi, 1974.
- et-TİRMİZÎ, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ Sevre, *Sünen-i Tirmizî*, İstanbul, Çağrı Yayınları, 1981.
- et-TİRMİZÎ, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ Sevre, *Sünen-i Tirmizî Tercümesi*, (hızl.) Abdullah Parlayan, C. II, Konya, Konya Kitapçılık, 2004.
- et-TİRMİZÎ, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ Sevre es-Sülemi, *Süneni't-Tirmizî: el-Camiü's-Sahih*, (hızl.) Abdurrahman Muhammed Osman, Medine, el-Mektebetü's-Sâfiye, Matbaatü'l-İ'timâd, 1967.
- YAZIR, Hamdi (Elmalılı), *Hak Dini Kur'an Dili* (Türkçe Tefsir), C. IV, 2. bs., İstanbul, Nebioğlu Basımevi, 1960.
- YURDAYDIN, H. Gazi, *Matrakçı Nasûh*, S. XLIII, Ankara, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1963.
- _____, “Matrakçı Nasûh'un Hayatı ve Eserleri ile ilgili Yeni Bilgiler”, *Belleten*, C. XXIX, S. 114, Ankara, 1965, s. 329-354.

_____, “Matrakçı Nasuh”, *DİA*, C. XXVIII, Ankara, 2003, s. 143-145.

KISALTMALAR

a.g.mad.	Adı Geçen Madde
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
a. s.	Aynı sayı
Bkz.	Bakınız
bs.	Baskı
C.	Cilt
çev.	Çeviren
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
ed.	Editör
hızl.	Hazırlayan
nr.	Numara
s.	Sayfa
S.	Sayı
TDK	Türk Dil Kurumu
terc.	Tercüme
vd.	Ve Diğerleri

A. MATRAKÇI NASUH'UN HAYATI VE ESERLERİ

1. Adı ve Hayatı İle İlgili Bilgiler

Hüseyin G. Yurdaydın; tarihçi, matematikçi, hattat, silahşör ve ressam olarak meşhur olan Matrakçı Nasûh hakkındaki ilk bilgileri onun matematiğe ait ilk eseri olan *Cemâlû'l-Küttâb ve Kemâlû'l-Hüssâb* adlı eserinde gördüğümüzü ifade etmektedir. Bu kitapta Nasûh b. Abdullah ve Nasûh b. Karagöz el-Bosnevî şeklinde varak 1b ve varak 2a'da Nasûh'un kendisini iki farklı künye ile tanıttığını ve bu künyenin Kâtip Çelebi'nin de kayıtlarına uygun olarak Nasûh b. Karagöz b. Abdullah şeklinde olduğunu belirtmektedir.

Üzerinde durulması gereken bir diğer husus, künyesinden de anlaşılacağı üzere Nasûh'un Bosnalı olduğunun anlaşılmış bulunduğu iddiâsıdır. C. F. Seybold'un, Breslau şehir kütüphanesinde bulunan bir Kur'an tefsirinin müstensihinin adının Hüseyin b. Nasûh el-Visokovî şeklinde olmasından hareketle bulunan eserin künyesinde adı geçen kişinin Nasûh'un oğlu olduğunu ileri sürmesi, Nasûh'un Bosnalı olduğu kanaatini şüpheli hale getirir de Yurdaydın'ın Visoko kasabası ile ilgili değerlendirmesi bu şüpheyi bir derece izâle etmiştir¹. Ancak bu noktadan sonra Davut Erkan'ın yüksek lisans tezi ile yeni bir durumun ortaya çıktığını görüyoruz ki o da Nasûh'un künyesindeki "Bosnevî" sıfatı ile ilgili süregelen yanlış bir bilgi ve değerlendirmenin tespit edilerek düzeltilmiş olmasıdır. Erkan'a göre Nasûh'un *Cemâlû'l-Küttâb ve Kemâlû'l-Hüssâb* adlı eserinin vr. 2a'sında yer aldığı belirtilen kayıt, Nasûh b. Karagöz el-Bosnevî değil Nasûh b. Karagöz el-Priştrevî şeklindedir. Nasûh'un *Umdetü'l-Hisâb* adlı eserinin Zagreb'te bulunan bir nüshasında ise yine künyesinin *Cemâlû'l-Küttâb*'daki gibi Nasûh b. Karagöz el-Priştrevî şeklinde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu durum ise onun Priştineli olduğuna kuvvetli şekilde delalet etmektedir².

Nasûh'un Bosnalı olduğu görüşü ise kendisinin devşirme olma ihtimali iddiasını gündeme getirmiştir. Yurdaydın'a göre Nasûh'un künyesinde var olan Karagöz³ ismi lakaba benzediği için onun devşirme olma ihtimalini zayıflatıyor görünse de hem dedesinin devşirme olabileceği yönündeki tahminler hem de Âşık Çelebi'nin verdiği bilgilere göre Nasûh'un Enderunlu olması -Enderun'da, hocası Sâ'î'nin en seçkin

¹ Nasûhü's-Silâhî (MATRAKÇI), *Beyân-ı Menâzil-i Sefer-i Irakeyn-i Sultân Süleymân Han*, (hzl.) Hüseyin G. Yurdaydın, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1976, s. 1.

² Davut Erkan; *Süleymân-Nâme "Matla'-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han"*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2005, s. XX.

³ TDK, *Türkçe Sözlük*, S. 403, Ankara, Bilgi Basımevi, 1974, s. 452.

öğrencisi olarak okuyup mezun olması- vasfından dolayı devşirme olabileceği yine de ihtimal dâhilindedir⁴.

Ne var ki, sözü yine Davut Erkan'ın tezine getirip Karagöz isminin devşirmeler için tercih edilen isimlerden biri olduğunun belirtildiğini söyleyerek, Matrakçı'nın etnik kökeni ile ilgili araştırma, tartışma ve iddiaların kesin bilgiler elde edinceye kadar devam edeceğini belirtmek gerekir. Bu cümleden hareketle Davut Erkan'a göre meseleyi biraz daha açarsak, "Nasûh'un kendi künyesini ilk önce Nasûh b. Abdullah ardından da Nasûh b. Karagöz şeklinde verdiği halde Kâtip Çelebi'nin zikrettiği Nasûh b. Karagöz b. Abdullah kaydı nereden kaynaklanmaktadır? Nasûh'un verdiği iki isim birleştirilerek - ki Yurdaydın tarafından bir arada düşünüldüğü açıktır - Kâtip Çelebi'nin kaydıyla yan yana getirilirse, Nasûh b. Abdullah b. Karagöz - Nasûh b. Karagöz b. Abdullah şeklinde birbirinden farklı iki künye ortaya çıkar. Nasûh'un, künyesini zikredilen şekilde belirtmesi Karagöz isminin babası Abdullah'ın lakabı olduğunu düşündürür ki bu da Matrakçı'nın tam künyesinin Nasûh b. Abdullah el-Priştêvî ya da diğer şekliyle Nasûh b. Karagöz el-Priştêvî olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Burada baba adının Karagöz ya da Abdullah gibi farklı yazılması, Nasûh'un devşirme olmasından kaynaklanmış olabileceği ihtimalini düşündürmektedir. Genellikle, bu durumda olanların baba adları Abdullah-oğlu iken Karagöz de tercih edilen isimlerdendir. Nasûh baba adını bu duruma işaret etmek üzere farklı şekillerde yazmış olabilir. Nasûh'un kendi künyesini yanlış vermesi ihtimalinin düşük olmasından hareketle - nitekim Nasûh'un zikredilen iki eserinde de künyesi aynı şekilde yer almıştır- Keşfü'z-zünûn'daki kaydın hatalı olduğu ileri sürülebilir⁵.

Nasûh bir görüşe göre Osmanlıların eski riyaziyecilerinden⁶ diğer bir görüşe göre de ümeradandır⁷. Matrakçı Nasûh'un hayatı hakkındaki bilgiler çok azdır. Nerede, hangi tarihte doğduğu bilinmemektedir. Küçük yaşta saraya alınmış ve II. Bayezid zamanında enderunda eğitim görmüştür⁸. Ayrıca Nasûh, *Süleymannâme*'nin ilk yarısına ait Revan yazmasının bir yerinde kısaca bilgi verdiği oğlundan "Matrakçı Nasûh Bey-oğlu Mehemed" şeklinde bahsetmektedir⁹. "Nasûh'un ilk eseri olan *Cemâlû'l-Küttâb ve Kemâlû'l-Hüssâb*'ın Osmanlı Devleti'nde maliye kayıtlarında kullanılan Dîvân

⁴ *Beyân-ı Menâzil*, (hzl.) Yurdaydın, s. 2.

⁵ Erkan, a.g.t, s. XX.

⁶ Bursalı M. Tahir Bey, *Osmanlı Müellifleri*, (hzl.) İsmail Özen, C. III, İstanbul, Yaylacık Matbaası, 1975, s. 284.

⁷ M. Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, C. IV, Tıpkı Basım, İstanbul, 1971, s. 555.

⁸ Hüseyin G. Yurdaydın, "Matrakçı Nasuh", *DİA*, C. XXVIII, Ankara, 2003, s. 143.

⁹ *Beyân-ı Menâzil*, (hzl.) Yurdaydın, s. 30.

rakamlarını kâtiplere öğretme gayesini taşıması ve Mustafa Âli'nin Nasûh'dan "Kalem-i Dîvânî hattâtlarının mukaddemi" şeklinde bahsetmesi onun esas mesleğinin kâtiplik olabileceğini akla getirmektedir¹⁰. Ayrıca Nasûh çağdaşları tarafından "dîvânî" yazının Osmanlı bürolarında kullanılmasının mucidi olarak gösterilmektedir¹¹. Daha somut bir örnekle Müstakim-zâde Süleyman Sadettin, onun "çep" veya "cep" adı verilen bir nevi yazı ile yazı yazanların Kanunî devrinde "serdefteri" olduğunu ve ayrıca "kıрма" adı verilen yazı türünde de hatırı sayılır bir hattat olarak görüldüğünü söylemektedir¹².

Kanunî'nin, türlü silah ve mızrak oyunlarındaki mahareti ile bütün Osmanlı ülkesinde "üstad" ve "reis" olarak tanınması hakkında Nasûh'a verdiği 1529 tarihli bir berata göre Nasûh, Kanunî'nin cülûsundan önce Yavuz Selim'in hükümdarlığının son yıllarında (1517-1520) Mısır'a giderek Hayr Bey'in valiliği sırasında orada bulunan ünlü silahşörlerle birlikte türlü silah ve mızrak oyunu yarışmalarına katılmış, kendisine hiçbir kimse karşı koyamamış, bunun üzerine Hayr Bey tarafından Nasûh'a silahşörlerin Nasûh'tan korktuklarını itiraf ettikleri bir "temessük" verilmiştir¹³. "Nasûh'un Mısır'a hangi görev için gittiğine dair ise herhangi bir bilgi bulunmamaktadır¹⁴. Kanunî'nin 1533-1536 yılları arasında düzenlediği ilk İran seferinin İstanbul, Tebriz ve Bağdad güzergâhı ile ilgili konulup göçülmüş olan menzillerinin "isim ve resimleri" ile Nasûh tarafından verilmiş olması onun bu sefere katıldığını göstermektedir¹⁵. *Matla'-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han* (Revan yazması) isimli eserin son kısımlarında 1537'de ordunun Korfu Seferi'nden dönüşü sırasında geçilen menzil adlarının verilip resimler için yer ayrıldığı halde menzillerin resimlerinin verilmeyişi Nasûh'un ya bu sefere katılmadığı görüşünü¹⁶ ya da herhangi bir sebeple bu isteğini yerine getiremediğini düşündürmektedir¹⁷. Bunların dışında 1538'de düzenlenen Karaboğdan seferi ile 1542'deki seferler için *Târih-i Feth-i Sikloş ve Estergon ve İstolni Belgrad* gibi eserler kaleme almasına rağmen ilk sefere katılıp katılmadığı ikincisine ise Padişahın mı yoksa Barbaros Hayreddin Paşa'nın mı maiyetinde katıldığı henüz tam netlik kazanmamıştır¹⁸. Ayrıca Nasûh, *Süleymannâmesi*'nin İstanbul Arkeoloji Müzesi nüshasında Kanunî'nin

¹⁰ Erkan, a.g.t, s. XXII.

¹¹ Yurdaydın, a.g.mad., *DİA*, C. XXVIII, s. 145.

¹² Hüseyin Gazi Yurdaydın, *Matrakçı Nasûh*, S. XLIII, Ankara, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1963, s. 12.

¹³ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 8.

¹⁴ Erkan, a.g.t, s. XXII.

¹⁵ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 10.

¹⁶ Erkan, a.g.t, s. XXII.

¹⁷ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 11.

¹⁸ Erkan, a.g.t, s. XXII-XXIII.

1548–1549 yıllarında düzenlediği ikinci İran seferinden¹⁹ bahsetmektedir. Yurdaydın'ın konuyla ilgili açıklamasından Nasûh'un bu sefere katıldığı görüşüne sahip olduğunu görüyoruz²⁰.

16. asırda harp sanatına dair yazılmış bir eserde onun hayatta olması ümidiyle kendisinden “Nasûh Ağa” şeklinde bahsedilmesi ve Nasûh'un Elkas Mirza'nın 1547 yılında padişahın huzuruna çıkarılması hakkında kullandığı ifadeler onun “ağalık” görevinde bulunduğunu akla getirmektedir”²¹. Ancak, Osmanlı devlet hiyerarşisinde bir memurun aynı zamanda hem kâtip hem ağa olması mümkün olamayacağından burada iki Nasûh'un karıştırılmış olma ihtimali ortaya çıkmaktadır. Bu cümleden hareketle söz konusu iki Nasûh'tan birinin asker, diğerinin ise sivil kalem memuru olabileceği akla gelmektedir. Nitekim “silahî” ünvanının asker Nasûh'a, “hattatlığının” ise kâtipliğine delalet etmesinden dolayı bu iki Nasûh'un karıştırılmış olması neredeyse kesindir.

Nasûh'un hayatının son yılları hakkında maalesef kesin bir bilginiz yoktur. Ancak Kâtip Çelebi'nin kaydının aksine onun 1533 yılında ölmediğini hatta bu tarihi takip eden yıllarda da hayatta olduğunu söyleyebiliriz. Arkeoloji nüshasının, 1543–1551 yılları arasındaki olaylar üzerinde durması; *Mecma'ü't-Tevârih*'in muhtasar bir versiyonu olan *Câmi'ü't-Tevârih*'in telifine Rüstem Paşa'nın teşvik ve iltifatları sonucu Nasûh tarafından 1550 yılında başlanması ve nihayet 1560 yılına kadar gelen ve Rüstem Paşa'ya atfedilen Osmanlı Tarihi'nin de Nasûh tarafından yazılmış bulunması onun bu yıllara kadar hayatta olduğunu göstermektedir. Bu tarihlerden sonra ise Kanunî devrinde yaşadığı bilinen ve M. Süreyya'nın haklarında birer ikişer satırlık kısaca bilgi verdiği iki Nasûh bulunmaktadır. Bunlardan birisi Ankaralı Müderris Nasûh, diğeri de 1564 yılında ölmüş olan Kethüda Nasûh'tur. “Ümera”dan olduğu kaydedilmiş bulunan Kethüda Nasûh'un, Matrakçı Nasûh olması büyük bir ihtimal dâhilindedir²².

2. Matrakçı Nasuh'un Diğer Eserleri

Matrakçı Nasûh'un diğer eserleri ile ilgili bilgi için, daha önce bu konuda detaylı bir çalışma yapmış olan Yurdaydın'ı referans göstermekle yetineceğiz. Buna göre Matrakçı'nın başlıca eserleri şunlardır: *Cemâlü'l-Küttâb* ve *Kemâlü'l-Hüssâb*²³,

¹⁹ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 17.

²⁰ Yurdaydın, a.g.mad., *DİA*, C. XXVIII, s. 145.

²¹ Erkan, a.g.t., s. XXIII.

²² H. G. Yurdaydın, “Matrakçı Nasûh'un Hayatı ve Eserleri İle İlgili Yeni Bilgiler”, *Belleten*, C. XXIX, S. 114, Ankara, 1965, s. 354.

²³ Eserin 1559'da istinsah edilmiş bir nüshası bugün İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, T 2719'dadır. Bkz. *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 2.

*Mecma'ü't-Tevârih*²⁴, *Tuhfetü'l-Guzât* (Süleymaniye Ktp. Esad Efendi, nr. 2206)²⁵, *Umdetü'l-Hisâb*²⁶, *Câmi'ü't-Tevârih* (British Museum, Or. nr. 12879)²⁷, Nasûh Tarafından Rüstem Paşa'nın İltifat ve Teşvikleri Sonucu Yazılan ve Rüstem Paşa'ya Atfedilen Osmanlı Tarihi (*Tevârih-i Âl-i Osmân*)²⁸.

B- MATRAKÇI NASUH'UN SÜLEYMANNÂMESİ

1- Süleymannâme'nin Genel Tanıtımı

İslam tarihinin en önemli kaynaklarından biri sayılan Muhammed b. Cerir el-Taberî'nin ünlü tarihi *Târih el-Rüsûl ve'l-Mülûk*²⁹, Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle³⁰ *Mecma'üt-Tevârih* adıyla 926/1520'de Nasûh tarafından Arapça aslından Türkçeye tercüme edilmiştir³¹. Bu tercüme başlangıçtan Nasûh'un kendi zamanında 958/1551 yılına kadar gelen genel bir tarihtir.

Mecma'ü't-Tevârih'in IV. cildi olarak kabul edilebilecek, Osmanlı devrine ait kısımlarının nüshalarından birisi olan *Süleymannâme* beş bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler hakkında kısaca şu bilgileri verebiliriz.

1.1. Matla'-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (TSMK Revan, nr. 1286)

Süleymannâme'nin ilk bölümü olma özelliğini taşıyan bu nüsha³², Kanuni'nin 926/1520 yılındaki cülûsundan 944/1537'deki Korfu seferine kadar olan yılları arasındaki olayları ihtiva etmektedir. Nasûh'un kendi deyişiyle bu yıllar arasındaki olaylar Kanuni'nin "dâsitân-ı evveli" olarak *Süleymannâme*'nin ilk bölümü şeklinde takdim edilmiştir³³. Bu nüsha 302 varaktır³⁴. "Matla'-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han" başlığı daha önce British Museum yazmasında varak 185b'de Selim devri olayları sona

²⁴ *Mecma'ü't-Tevârih*'in 4. cildi ve bu ciltlerin nüshaları için bkz. *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 3-6.

²⁵ Bugün bilinen tek yazma nüshası 939/1532 tarihlidir. Bkz. *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 7.

²⁶ *Umdetü'l-Hisâb*'in dört yazma nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalar için bkz. Hüseyin Gazi Yurdaydın, *Matrakçı Nasûh*, s. 17-20.

²⁷ *Mecma'ü't-Tevârih*'in muhtasar bir versiyonu durumunda olan *Câmi'ü't-Tevârih*, *Mecma'ü't-Tevârih*'in birinci cildine tekabül etmekte olup British Museum'da üç ayrı cilt halinde bulunmaktadır. Bunun için bkz. *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 21.

²⁸ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 22-24. Ayrıca bkz. Erkan, a.g.t, s. XLV.

²⁹ *Belleten*, a.s, s. 335.

³⁰ *Belleten*, a.s, s. 348.

³¹ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 5.

³² Matrakçı Nasuh'un *Süleymannâmesi*'nin ilk bölümü durumunda olan *Matla'-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han* isimli nüsha Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı'nda Davut Erkan tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmış olup yayımlanmamıştır.

³³ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 12.

³⁴ Erkan, a.g.t, s. XLIII.

erdikten sonra aynı varakta Kanuni devri olaylarının açıklanmaya başladığı yerde geçmektedir³⁵.

1.2. Fetih-nâme-i Karabuğdan (TSMK Revan, nr. 1284)

Matla ‘-ı Dâsitân’ın sonunda bulunan kayda göre “pâdişâhın dâsitân-ı evvelî”nin Korfu seferi ile tamalandığı ve ardından “dâsitân-ı sânisî”ne Karabuğdân seferi ile başlanacağı temenni edilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere Kanuni’nin Karabuğdân seferini anlatan *Fetih-nâme-i Karabuğdân*³⁶ 945/1538 *Süleymannâme*’nin ikinci bölümünü oluşturmaktadır³⁷. “Nasûh’un kendi elinden çıkan bu eser, konu itibariyle İshâk Çelebî’nin *Selîm-nâme*’sinin devamı gibi olan Sucûdî’nin *Selîm-nâme* adlı eserinin arka kısmında yer almaktadır ki bu da Sucûdî’nin eserinin Nasûh tarafından görüldüğünü ortaya koymaktadır. Nitekim Sucûdî’nin eserinin varak 1b’sinde “Ba‘d-ez-feth ü fâtiha-ı ceng ü cidâl ve pes ez-hatm-i hâtîme-i harb ü kîtâl mûcib-i tevşîh-i dibâce-i vasf ü hâl ve bâ‘is-i terşîh-i risâle-i şerh ü makâl oldur ki...” şeklinde yer alan ifadelerin Feth-i Karabuğdân’ın ilk varağı olan 105b’de “Ba‘d-ez-feth ü fâtiha-ı zafer-nâme-i padişah-ı cihâd ve hatm-i hâtîme-i feth-nâme-i hüsrev-i devr [ü] zamân ve terşîh-i dibâce-i gazâ-yı milâd-ı ehl-i îmân oldur ki...” tarzında taklit edilmiş olması da zikredilen hususu teyit eder niteliktedir. Bu durum İshâk Çelebî’nin *Selîm-nâme*’sini başka bir eserinde kaynak olarak kullanan Nasûh’un, Sucûdî’nin eserini de me’haz olarak kullanmış olabileceği ihtimalini doğurmaktadır³⁸.

1.3. 1539-42 Yıllarına Ait Olması Gereken Nüsha

Süleymannâme’nin 1539-42 yılları arası olaylarını anlatan ve aynı zamanda üçüncü bölümü durumunda olabilecek müstakil herhangi bir nüshasına rastlanamamıştır³⁹.

1.4. Târih-i Feth-i Şikloş ve Estergon ve İstunibelgrad (Minyatürlü TSMK Hazine Nüshası, nr. 1608)

Kanuni’nin ikinci Macaristan seferini konu alan *Târih-i Feth-i Şikloş ve Estergon ve İstunibelgrad* adlı nüsha⁴⁰ 949/950–1542/43 yılları arasındaki olayları

³⁵ Hüseyin Gazi Yurdaydın, *Matrakçı Nasûh*, s. 38.

³⁶ *Süleymannâme*’nin ikinci bölümü durumunda olan *Fetih-nâme-i Karabuğdân* isimli eserin henüz bir neşri yapılmamıştır. Ancak eser A. Decei tarafından “Un “*Fetih-nâme-i Karabuğdân*” (1538) de Nasûh Matrakçı, Fuad Köprülü Armağanı, İstanbul 1953, p. 113-124.” isimli bir makaleye konu olurken; Mihail Guboğlu da “*Kanuni Sultan Süleyman’ın Boğdan Seferi ve Zaferi (1538 M. 945 H.)*” isimli çalışması ile eseri araştırma ve değerlendirmelerinde kaynak olarak kullanmıştır. Bkz. Erkan, a.g.t, s. XLIII.

³⁷ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 12.

³⁸ Erkan, a.g.t, s. XLIII.

³⁹ Yurdaydın, a.g.mad., *DİA*, C. XXVIII, s. 145.

anlatmaktadır. Eserde Nasûh'un fırçasından çıkma 32 minyatür bulunmaktadır⁴¹. Nüsha 143 varaktır. Bu eser Kanuni'nin emriyle kaleme alınmıştır⁴².

1.5. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379

950/1543–958/1551 yılları olayları üzerinde duran bu anonim yazma nüsha *Süleymannâme*'nin devamı olup ciltsiz, baş tarafı eksik ve dağınık durumdadır. Bu nüsha⁴³ ile *Süleymannâme*'nin 1520'den 1551 yılına kadar gelmekte olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan Arkeoloji nüshasının baş tarafından yırtılmış olduğu anlaşılan 946/1539–949/1542 yılları olayları ile *Süleymannâme*'nin bu devreyi kapsayan bölümleri - hazine yazmasının 1542–43 yılları olaylarını anlattığını da dikkate alırsak - sadece 1539–41 yılları itibariyle eksik kalmış bulunmaktadır⁴⁴. *Süleymannâme*'nin dördüncü bölümü olan *Târih-i Feth-i Şikloş ve Estergon ve İstunibelgrad*'ın “varak 33b-143a'sını işgal eden kısmı - minyatürler hariç - Arkeoloji nüshasında varak 1b-52a arasındaki bölümde yer almaktadır. Bu kısmın her iki eserde birbirinden az veya daha çok varağı işgal etmesi *Târih-i Feth-i Şikloş*'un 13 satır buna mukabil Arkeoloji nüshasının 19 satır halinde yazılmasından kaynaklanmaktadır”⁴⁵.

2- Eserin Fiziki Özellikleri

El yazmalarında, genellikle telif esnasında takip edilen tanzime dair sistematik, incelediğimiz *Süleymannâme* isimli yazma nüshada bulunmamaktadır. Nüshanın dış kapağı mukavva olup ciltsizdir. Dış kapaktan hemen sonra nüshanın künyesi ile ilgili müze kayıtlarının olduğu tek bir sayfa bulunmaktadır. Bu sayfada günümüz Türkçesi ve Latin harfleriyle “Arkeoloji Müzeleri Bibliotek” ile Osmanlı Türkçesi ve Arap harfleriyle “Âsâr-ı Atîka Müzeleri Kütüphanesi” ve bu kurum adının içinde yer aldığı bir mühür ile “Numro:379” kaydı bulunmaktadır. Bu sayfa 2008'de bakanlık komisyonunun sayımı esnasında 1a olarak numaralandırılmıştır. Bu sayıma göre nüsha toplam 185 varak olup 19 satırdan oluşmaktadır. Nüsha üzerinde orijinal varak numaraları bulunmamakla birlikte 2008'de bakanlık komisyonunun sayımı sırasında

⁴⁰ *Süleymannâme*'nin dördüncü bölümü durumunda olan *Târih-i Feth-i Şikloş ve Estergon ve İstunibelgrad* ed. Tülay Duran tarafından ilki 1987'de ve ikincisi ise 1999'da olmak üzere *Sinan Çavuş, Tarih-i Feth-i Şikloş ve Estergon ve İstol[n]ibelgrâd* ismi ile iki kez yayımlanmıştır. İkinci basım eserin transkripsiyonu, sadeleştirilmesi ve İngilizce çevirisini içermektedir. Bkz. Erkan, a.g.t, s. XLIV.

⁴¹ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 12-13.

⁴² Erkan, a.g.t, s. XLIV.

⁴³ *Süleymannâme*'nin beşinci bölümü durumunda olan *Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379*

'un ilk 95 varağı Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı'nda Sinan Çukuryurt tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmış olup yayımlanmamıştır. Burada bahsi geçen beşinci bölümün 96a-185b arasındaki varakları ise bizim transkripsiyon ve değerlendirme çalışmamızı oluşturmaktadır.

⁴⁴ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 17.

⁴⁵ Erkan, a.g.t, s. XLIV.

kurşun kalemle numaralandırılan nüshada varak 47b ile 48a, 55b ile 56a, 61b ile 62a ve 92b ile 93a arasında adına yaka, payende, çoban, müşir, rakabe, muvasıla veya reddadiye denilen bağ sözcüklerden kaynaklanan kopukluk bulunmaktadır. Bu durumu somut olarak açarsak, 47b, “... İspanya elinde olan kal‘a” şeklinde biterken, reddâdiye “ غولته ” dir. 48a ise “yanında olan guzzât-ı mü‘minîn” şeklinde devam etmektedir. Bunun gibi 55b, “... vusûl bulıcak küffâr-ı hâksâr(dan)⁴⁶” şeklinde biterken, reddâdiye “ فرانجه ” dir. 56a ise “buldı ki Rûmili beylerbeyisi Sofya’ya varup” şeklinde devam etmektedir. 61b, “... ve Diyârbakır Ağası Seydâ Ağa dört yüz nefer” şeklinde biterken, reddâdiye “ كونلولريله ” dir. 62a ise “ve Bağdâd Ağası Sinân Bey” şeklinde devam etmektedir. 92b “... Anadolu ve Rûm” şeklinde biterken, reddâdiye “ بکلر بکلری ایلی ” dir. 93a ise “ve kemâl-i mertebede havf ü haşyet” şeklinde devam etmektedir. 31.7 X 22,5 cm boyutlarında olan nüsha nesih hatla yazılmıştır. Nüshanın incelediğimiz varak 96a/b kısmından itibaren sonraki varaklarından olan mikrofilme ait 122b/123a numaralı varak, mikrofilimde iki kez çekilerek tekrar edilmiştir. Nüshanın sırtına komşu olan tabanında “Târih-i Sefer-i Hümâyûn-ı Türkî” başlığı yer almaktadır. Nüshanın transkribine bize ait kısmı olan varak 96a’dan başlanmış olup varak 185b’de tamamlanmıştır⁴⁷. Bu yazmada nüshanın iç kapağı durumundaki zahriye, dibace ve fihriste yer verilmeden ya da bugün bir şekilde bu kısımların yırtılıp kaybolduğunu varsayarak doğrudan metne geçildiğini söyleyebiliriz. Yukarıda, nüshanın ciltsiz mukavva bir kapaktan oluştuğunu belirtmiştik. Bu cümleden hareketle yazma eserler devlet erkânına sunuldukları için süslü ve ciltli olmak zorundadırlar. Bu bakımdan ortaya iki farklı iddia atılabilir. Birincisi, nüshanın orijinal kapağının uzun bir zaman dilimi içinde kaybolmuş olmasıyla mukavva kapağın sonradan yapılmış olabileceği ihtimali. İkincisi ise, H. Gazi Yurdaydın’ın da belirttiği gibi hem nüshanın bu malum durumu hem de bazı varaklarda cümlelerin karalanmış olması gibi haller (mesela bkz. varak 87b, 88a) nüshanın müsvedde olarak yazılmış olabileceğini düşündürmektedir.

⁴⁶ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

⁴⁷ *Süleymanâme*’nin ilk 95 varasını Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlayan Sinan Çukuryurt, 1a ile başlayan iç kapaktan sonra metni transkribe başlarken muhtemelen yanlışlıkla varanın 1b olması gereken arka yüzünü 2a olarak numaralandırmıştır. Hal böyle olunca Sinan Çukuryurt’un, eserin incelediği kısmının 95b olarak bitmesi gereken son varanın 96a olarak bitmiş olup varak numaralandırmada bir hata meydana gelmiştir. Bu durum bizim transkrip etmemiz gereken varaga da sıçradığı için yapılacak tashihle yeniden numaralandırma yapmak gerektiğini açıklamak bir zorunluluk halini almıştır. Sonuç olarak Çukuryurt’un 96a olarak bitirdiği kısım esasen 95b olduğundan bize ait transkrip edilecek kısım varak 95b’de *ve mertebelerinde merkûz olan* şeklinde başlayan kısım değil, 96a’da *âlempenâh inâyet-i Hâlıkı’l-keveyne* şeklinde başlayan kısımdır.

3- Eserin Muhtevası

Süleymannâme'nin beşinci bölümü durumunda olan bu eser genel olarak Kanuni Sultan Süleyman'ın İran üzerine yaptığı doğu seferlerinden, daha somut bir ifade ile ikinci İran seferinden⁴⁸ bahsetmektedir. Eserin bizim transkript ettiğimiz kısmı olan 96a-185b varakları arasındaki vakalar ise miladi 1548-1551 yılları arasındaki olayları kapsamaktadır.

Kanuni'nin doğu seferlerinin bir bölümünü oluşturan bu seferler sırasında sevk, idare, lojistik ve iâşeye dair yapılan hazırlıklar ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Sultanın uğradığı Tebriz, Van, Diyarbakır ve Halep gibi büyük ve önemli şehirlerden de bahsedilmektedir. Buna göre Tebriz'den Van'a dönen Kanuni'nin emriyle Ulama Paşa Van Kalesi'ni feth eder. Bundan sonra Kanuni, Diyarbakır kalelerinden Amid'e doğru yola çıkar.

Şah Tahmasb, Van'ın kaybedildiğini ve Kanuni'nin Diyarbakır'a gittiğini öğrenince kendisi Sarısu, Erciş, Adilcevaz, Ahlat ve Tatvan taraflarına yağma ve talan akınlarında bulunur. Bundan başka oğlu İsmail'i, Kars Kalesi'ni tamire giden beyler üzerine gönderir. İsmail Mirza, Kars Kalesi'ni ele geçirir. Bu arada Şah Tahmasb, Hınıs'ı daha sonra Muş'u ve arkasından Erzincan'ı yağmalar, yakıp yıkar. Ayrıca Şah, oğlu İsmail Mirza ve arkasından kardeşi Behram Mirza'yı Bayburd Kalesi üzerine gönderir. İsmail ve Behram Mirzalar yağmayla birlikte şehri yakıp yıkarlar. Bu haberler, Diyarbakır'da bulunan Kanuni'ye ulaşınca, Vezir Ahmed Paşa, Şah'ın üzerine gönderilir. Şah Tahmasb bu haberi alınca Tebriz'e döner. Kanuni ise önce Diyarbakır'a sonra Rûha'ya (Urfa) ve arkasından kış mevsimini geçirmek üzere Haleb'e gider.

Bu olaylar yaşanırken bir taraftan da kardeşi Şah Tahmasb'a isyan edip Kanuni'ye sığınan Elkas Mirza, Kanuni'nin emriyle Hemedan, Gazvin, Kum, Kaşan, Yezd ve Isfahan'ı yağmalamaya gönderilir. Daha sonra Elkas'ın Kanuni'ye ihanet ettiği söylentileri ortaya çıkınca Kanuni, Elkas'ın isyandan vazgeçmesini ister. Bunun üzerine Elkas ise padişah'tan af diler. Diğer taraftan yakalanan casuslardan Elkas Mirza ile Şah Tahmasb'ın mektuplaşmaları ve mektupların içeriği hakkında bilgiler alınır. Buna göre Elkas, Tahmasb'a isyanından dolayı pişmanlık duygularını ifade ederken bir taraftan da yine Kanuni'den af talep eder. Elkas'ın bu kararsız ve çelişkili durumundan dolayı Kanuni tarafından öldürülmesi emredilir. Elkas, Osmanlı ordusuyla yaptığı savaşı

⁴⁸ *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Yurdaydın, s. 20.

kaybedip kaçarken, kardeşi Behram Mirza'yla karşı karşıya gelmiş ve onunla yaptığı savaşı da kaybedip esir olarak Tahmasb'a gönderilmiştir.

Trablus civarındaki Dürzü (Kelbiyyun) taifesinin hâkimiyetine son verildiği gibi Hint taraflarında bulunan Gülnur ve çevresi de tabiyet altına alınmıştır. Arap Yarımadası, Ali Paşa tarafından Yemen'e kadar fethedilmiş, Cezayir⁴⁹ ve Fas Osmanlı topraklarına katılmıştır. Türkistan hanları ise Tahmasb'ın tasallutundan kurtarılaraq Azerbaycan tarafları tekrar kontrol altına alınmıştır. Alman kralının af isteği üzerine Alman elçisine bir aman-name verildiği, Fransa ve İspanya arasındaki düşmanlığın yanı sıra Macaristan'la bir antlaşma yapıldığı da anlatılmaktadır. Bundan başka İran'a karşı Buhara Hanlığı'nın, Kırım Hanlığı'na karşı ise Ejder Hanlığı'nın himaye edildiği, Nogay Vilayeti'nin tabiyet altına alındığı anlatılmaktadır. Venedik'in Osmanlı Devleti'ne bağlılık bildirdiği, Karaboğdan'ın hâkimiyet altına alındığı da belirtilmektedir. Budin'i kuşatan Avusturya kuvvetleriyle Osmanlı ordusu arasında yapılan savaşı Osmanlılar kazanmış; ancak daha sonra Avusturya tekrar karışıklık çıkarınca bölgeye bir sefer daha düzenlenmiştir.

Kanuni, Diyarbakır'a geldiğinde Üçüncü vezir Ahmed Paşa'ya Gürcistan üzerine sefer yapması ve Tortum Kalesi, Ağca Kale, Nehah ve Kemhis Kalelerini fethetmesi için emir verir. Erzurum Beylerbeyi Mehmed Paşa da Gürcistan üzerine hareket edip Ardahan'a bağlı kaleleri fetheder. Ahmed Paşa ise beraberinde gitmeleri emrolunan Maraş, Rum, Karaman ve Erzurum ümeraları (beylerbeyileri) ve kendilerini bekleyen Mehmed Paşa ile Tortum Sahrası'na gelip Tortum Kalesi'ni fetheder. Bundan başka Maraş Beylerbeyi Baltacı Mehmed Paşa Nehah Kalesi'ni, Ahmed Paşa Ağca Kale'yi ve İskender Paşa ise Kemhis Kalesi'ni feth eder. Böylece feth olan bu kalelerden başka bölgenin civar kalelerindeki halklar da bağlılıklarını bildirerek vergi vermeye razı olurlar ve bölge Osmanlı hâkimiyetine girer.

İstanbul'da vuku bulan salgın bir hastalıkla nice insanın öldüğü, büyük bir fırtınayla hayli ağaç, ev ve köşkün yıkıldığı ve hatta kadınların çocuklarını düşürdüğü, adeta kıyamet gününü andıran bir sahnenin yaşandığı anlatılır.

Kanuni'nin; Van, Amik ve Gürcü kalelerinin feth edilmesinden sonra İstanbul'a doğru hareket ettiği; Diyarbakır, Rûha, Ayntab, Adana, Kusunlu (Tarsus/Mersin), Gülek

⁴⁹ Osmanlı topraklarına katıldığını söylediğimiz Cezâyir, Kuzey Afrika'daki değil, Bağdad'ın güneyi ile Basra'nın kuzeyinde bulunan ve Osmanlılar ile Arap coğrafyacıları tarafından Şattü'l-Arab ya da Cezâyir-i Irâk-ı Arab olarak adlandırılan bölgedir. Bkz. Abdurrahman Sağır, "Cezâyir-i Irâk-ı Arab veya Şattü'l-Arab'ın Fethi - Ulyânoğlu Seferi - 1565-1571", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 41, İstanbul, İ. Ü. Yayın No: 4582, 2005, s. 43.

geçidi ve Bolkar dağı üzerinden Ulukışla'ya geldiğinde burada Şehzade Sultan Bayezid'le buluşup bir gün Konya'da ikamet ettikten sonra Eskişehir üzerinden Üsküdar'a ulaştığı belirtilmiştir.

Kanuni'nin, İstanbul'a geldikten sonra vüzerâ, Şehzade Bayezid ve sâir erkân ile av için Çorlu'ya gittiği, daha sonra Şehzade Sultan Selim'in de Edirne'den hediyelerle Kanuni'nin yanına geldiği, Çatalca'da Şehzade Selim'in askerlerinin padişaha çeşitli silah oyunları sunarak padişahı hayran bıraktıkları anlatılmaktadır. Bu arada İstanbul'da Bayezid'te Eski Saray'ın kuzeyine bir cami ve imaret yapıldığı da anlatılır.

Malta ve Trablusgarb'ı fethetmek üzere Cezayir Beylerbeyi Sinan Paşa ve Osmanlı donanmasının, Akdeniz ve Ege'deki Midilli Adası ve Sığır Limanı, Dirfil Burnu, Sakız Adası, İstiz Burnu, Andire Adası, Ağrıboz Adası ve Kızıl Ada gibi adaların bulunduğu bölgede hâkimiyeti tesis ettiği belirtilmektedir.

Sinan Paşa ve Turgudça Reis'in Akdeniz'deki hâkimiyeti tesis için seyir halinde oldukları, Benefşe ve Manya Burnu, Moton Kalesi, Avarna, Barak, Zakiste, Halumic ve Badra adalarının kontrol edildiği, İnebahtı ve İncir Limanı'nda ikmal yapıp bütün Osmanlı donanmasının birleşerek Avlonya'da Arnavutların elindeki bir kalenin fethedildiği anlatılmaktadır. Daha sonra Kotron, Misine ve Seragodya kalelerinin geçilerek Aguşte Kalesi'nin fethedildiği, Giz Burnu'ndan Malta'ya gidilerek adanın yağmalandığı, Turgudça Reis ve Salih Reis'in, Medine Kalesi'nden Küçük Malta Adası'na gidip adayı fethettikleri de belirtilmektedir. Ardından Turgudça Reis, Salih Reis ve Murad Ağa'nın Trablusgarb'ı fethettikleri ve sonra Sinan Paşa, Turgudça Reis, Salih Reis ve Hasan Paşa'nın İstanbul'a döndükleri anlatılmaktadır.

Sonuç olarak anlatılan seferler sırasında konup göçülen menzillerin isimleriyle beraber özelliklerine de yer verilmesi, 16. yy. siyasi ve fiziki coğrafyası açısından önemli bilgiler sunduğu gibi eseri de önemli kılmaktadır.

Bundan başka Abdurrahman Sağırlı'nın tarih dergisindeki makalesinde anlattığı, dönemin standart Osmanlı kaynaklarında yok denecek kadar az bilgiye sahip olduğunu belirttiği ve bizim incelediğimiz Arkeoloji nüshasında da geçen Ulyânoğlu seferi ile ilgili Osmanlı Devleti'nin Ulyânoğlu'ndan alacağı yıllık verginin miktarı hakkında Sağırlı'nın da bir başka makaleye atıf yaparak verdiği "15 sikke altın" ve yanlış olduğunu belirterek tahminen "15 bin sikke altın" olmalı şeklinde düzelttiği⁵⁰ bilgi, elimizdeki nüshayla 15 bin sikke altın olarak teyid edilip netlik kazanmıştır.

⁵⁰ Sağırlı, a.g.m, s. 46.

4- Eserin Üslubu

Süleymannâme'nin birinci bölümü durumunda olan *Matla'ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han*⁵¹ adlı nüsha ile zikredilen eserin, aynı zamanda tezimize konu olan beşinci bölümü durumundaki *Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379* adlı nüshanın üslûb ve tasvir anlayışı, teşbih ve mecazları karşılaştırıldığında süslü, ağdalı, kalıplaştırılmış izlenimi uyandıran ve birbirine çok benzeyen cümleler olduğu dikkat çekmektedir. Hüseyin Gazi Yurdaydın, Nasûh'un kendisine özgü bir anlatım tarzına sahip olduğunu, eserleri arasında açık üslup benzerliklerinin bulunduğunu ve eserlerinde birçok cümlenin kelime kelime aynı olduğunu ifade etmektedir⁵². Sonuç olarak bütün bu tespitler Nasuh'un, hakkında tereddüte düşülen eserlerini belirleme ile ilgili yapılacak araştırmalarda, tespit ve teşhis konusunda, tarih araştırmacılarına kolaylık sağlayacaktır. Bu durumu ilgili nüshalardan yapacağımız bazı alıntılarla göstererek konuya daha da fazla açıklık getirebiliriz. Mesela;

a. <i>Matla'ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han</i> (vrk. 296a) Rûmili Beglerbegisi mûmâ-ileyh Mehemmed Paşa <i>dâmet ma'âleyhû</i> darb-ı harb-ı top-ı pür-âşûbla hisâr burclarının derclerini ve bârûlarının bâzûlarını sıyup hâke beraber eyledi. Ol gubâr nisâr-ı kârzârlarından çarh-ı devvâra bürünüp ve gerd-i neberdin sehâbı âsmana hicâb olup durdı.	a. <i>Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379</i> (vrk.100b) Mehemmed Paşa <i>dâmet me'âliyehu</i> darb ü harb ve top-ı pür-âşûb ile hisâr burclarının derclerini ve bârularını sıyup serkeşlikden bârûları göçüp sâye-vâr hâke yüz urup yatdular. Ol gubâr-misâl kâr-zârlarından çarh-ı devvâr bürünüp ve gerd-i neberdin sehâbı âsumâna hicâb olup ne havz-ı sipihr ve ne çeşme-i mâh u mihr göründi.
---	--

⁵¹ Erkan, a.g.t.'deki metnin ilgili yerlerine bakınız.

⁵² *Beyân-ı Menâzil*, (hızl.) Hüseyin G. Yurdaydın, s. 17.

b. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 72a) Bârûlar üstinde ve bedenler başında ve dîvârın içinde ve taşında her kangı tarafa baksan ten-i bî-ser ve ser-i bî-ten pür olmuşdı. Ol burclarda yir yir dikilen sancakların gülgûn bayrakları gûyâ ki ol güştelerin üstinde kana bulaşmış pîrehenleridi. c. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 55a) Kusûrdan dûr sûr içinde dûr u kusûrî ma‘mûr olan şehir ki şühre-i âfâkdır hasânet ü metânetle bu tâk-ı lâjiverd-nitâk altında misli yokdur. Heft-eyvân-ı zeberced-hışt ve nüh-cevsak-ı mînâ-sirişt imâret olaldan berü yir yüzinde anun nazîri kal‘a ta‘mîr olmuş değil. d. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 20b-21a) düstûra destûr-ı mukarrer üzre sefer-i necâm-esere ve gazâ-yı felâh-semere lâzım ü mühimm olan yarâğı ve yesâğı sür‘atle ihzâr ve ol bâbda şart-ı cür‘et ü celâdeti ve fart-ı ikdâm u ihtimâm izhâr olundu ki	b. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk. 100b) Bârûlar üstünde ten-i bî-ser ser-i bî-ten olup dikilen sancakların kızıl bayrakları dâr ü gîrde şehîd olanların üstünde al kana boyanmış pîrehenlerdi. c. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk. 142a) kusûrdan [dûr] ve sûr içinde kusûrî ma‘mûr ve hasenât u metânet ile bu tâk-ı lajiverd-nitâkın tahtında çifti ve heft-eyvân-ı zeberced-hışt ve nüh-cevsak-ı minâ-sirişt imâret olaldan berü rûy-i zemînde nazîri olmıyan d. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (145b) düstûr-ı mezbûra destûr-ı mukarrer üzere ol sefer-i necâm-eser [ü] felâh-semere lâzım olan yarağı ve yasağı görölüp tamâm oldıktan sonra
---	--

e. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 296a)

Bu cânibde vüzerâ-yı dîn-dâr sâ‘ir ümerâ-yı âlî-mikdârla zikr olan kal‘anun fethi ve istihlâsına tezellül ü tefeccu‘ serlerini ubûdiyyet mihrâbına urup münâcât iderlerdi.

f. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 293b-294a)

varup nüzûl eylediği gibi içinde olan bî-dînlerin çehre-i hayâtları âyine-i ecelde musavver ve hâne-i kalb-i zamîrleri şu‘le-i şemşîr-i dilâverân ile münevver görölmeğin karâra mecâlleri kalmayup hisârlarını bırağup kaçdıklarında guzât-ı düşman-gîr irişüp melâ‘în-i bî-dînleri esîr ü kayd-ı zencîr idüp

g. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 168a)

hudâvendigâr-ı sa‘âdet-medâr hazretlerinin pertev-i inâyetile subh-ı sa‘âdet gün gibi ayân ve ukde-i ikbâlde ve nedâviye-i iclâlde gurre-i kadri bedre iren

e. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk. 100b)

Bu cânibde muhâsara-i hisârda olan vüzerâ-i dîn-dâr sâyir ümerâ-yı âlî-mikdâr ile kal‘anın feth ü istihlâsına tezellül ü tefeccu‘ serini ubûdiyyet mihrâbına urup ve niyâz u tazarru‘ yüzini mezellet türâbına sürüp münâcât idüp

f. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk. 116b)

varup nüzûl eyledikleri gibi çehre-i hayalleri âyine-i ecelde musavver-hâne-i kalb-i zamîrleri şu‘le-i şemşîr-i dilâverândan münevver görölmeğin karâra mecâlleri kalmayup hemân-dem dâmen-i kûh-sârı elden bırağup firâr ihtiyâr eylediler. Guzât-ı düşmen-gîr akablarına düşüp ba‘zıların sefâret-i tîr-i perrân ve vesatet-i şemşîr-i bürrân ile ol pür-şeyn-i eşrâr-şeyyin[i] hıyâr gibi toğradılar.

g. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk. 128a)

hudâvendigâr-ı sa‘âdet-medâr hazretlerinin pertev-i inâyet ile subh-ı sa‘âdeti gün gibi ayân ve ukde-i ikbâlde ve nadâve-i iclâlde gurre-i kadri bedre irüp

h. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 293a)

sa‘b derbendler ve azîm dağlar ve mazîk yollar vâkı‘ olup mûr ü mâra tâkat-ı güzâr müyesser değil idi. Eğer şîr-i şerze savlet-i hamlesile ol derbendân-ı sa‘bü’l-menfeze güzer ideydi. Pençe-i pür-şikencesi ahcârında kalup ser-nigûn olaydı asker-i deryâ-yârun ve leşker-i encüm-şümârın her biri hezâr belâyla dağlara çikup vusûl buldukları gibi küffâr-ı hüsrân-me’âl tahassun itdikleri vâdî vü cibâlden seng-i hâreler galtân idüp nice Müslümânları şehîd eylediler ki her bir taşı leşker-i ezfâr-ı gîlân gibi mücedder ü ekl ve her gâhı zehr-i mâr gibi müheddir ü kâtil olup sebze-zâr-ı firdevsde Burâk’la hem-tavîle olan atları dahi merg-i müfâcâta ulaşıdurup helâk eylediler. Âhirü’l-emr ol dağların akabât-ı nâ-mahdûdından ve vâdîlerinin menâhil ü menâzilinden vahşet mütebâdir ve sengîn-i fu’âda dehşet mütesâdir olduğu cihetden asker-i zahmet-encâm akdâm-ı ikdâm ve ihtimâm-ı tamâm ile sürçe düşe hezâr belâyla ol sa‘bü’l-mesâlik dağlar

h. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk.103b)

mâr ü mûra tâkat-ı güzâr müyesser değil idi. Eger şîr-i şîrze-savlet hamlesiyle ol derbend-i sa‘bü’l-menfeze geleydi. Pençe-i pür-şikencesi ahcârında kalup ve pîl-i demân geçmede zebûn ve gavl-ı beyâbân-ı perî-vâr perlerin döküp ser-nigûn olaydı. Âsker-i deryâ-bâr ikdâm ü ihtimâm-ı tamâm ile ol tarîk-i mazîkden her biri mahrec ve ol cây-ı nekebâtdan alâ-haddihî ferah bulup düşe sürçe hezâr belâ ile geçdiler ki akabât-ı nâ-mahdûdundan ve vâdî-i sakar-ı nîk menâhil ü menâzilinden dîve-vahşet mütebâdir ve sengîn-i fu’âda dehşet mütesâdir olurdu ki her bir taşı leşkere ezfâr-ı gîlân gibi müceddir ü ekl ve hergâhı zehr-i mâr gibi müheddir ü kâtil olup sebze-zâr-ı firdevsde Burâk ile hem-tavîle olan haylı merg-i müfâcâyâ ulaşıdurup niçesin helâk kıldı.

1. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 291b) hicâb-ı zulm-dîde-i basîretini rû‘yet-i rûy-i sevâbdan men‘ idüp dest-i zulmle hançer-i sitemi mazlumân-ı gamm- dîdeye çekdiğinden i. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 167b-168a) dîdeleri kühl-i İlâhî birle sürmelenmiş ve nâsiyeleri gurre-i subh- gâhî gibi vesmelenmiş ve ribka-ı elemden rakabeleri âzâd ve dâğ-ı derd ü gammdan fâriğü’l-ekbâd âhûlar j. Matla‘-ı Dâsitân-ı Sultân Süleymân Han (vrk. 50a) baht-ı rûz-efzûnı günden güne terakkîde dururken ve kevkeb-i devleti burûc-ı sa‘âdete urûc idüp gide yürürken merkûm şehriyâr-ı merhûmun südde-i âsmân-addesine isnâdile anun dergâh-ı cihân-penâhına i‘timâdile	1. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk.133a) hicâb-ı zulm-dîde-i basîretini rû‘yet-rû-yı savâbdan men‘ idüp dest-i zulm ile hânçer-i sitemi mazlumân-ı gamm-dîdeye çeküp i. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk. 133b-134a) dîdeleri kuhl-ı ilâhî birle sürmelenmiş ve nâsiyeleri gurre-i subh- gâhî gibi vesmelenmiş ve hâme-i beyân gibi revân ve devân-içün pâ-yı âlem- peymâları tîğ-i kudretten kalem olmuş ve ribka-ı elemden rakbeleri âzâd ve dâğ-ı derd ü gammdan fâriğü’l-ekbâr olan âhûlar gibi j. Beşinci bölüm/Arkeoloji Müzeleri Ktp. Nüshası nr. 379 (vrk. 139b-140a) ol mağrûr-ı merkûm südde-i âsumân-idde-i istinâdı ile ve dergâh-ı cihân-penâh i‘timâdı ile miknet ü iktidâr hâsıl idüp şevk-i şevketi şiddet ü hiddet bulup baht-ı rûz-ı firûzı günden güne terakkî ide-dururken ve kevkeb-i devleti burûc-ı sa‘âdete [urûc] idüp gide-yürürken
---	---

5- Eserin İmla Özellikleri

Metnin başladığı sayfa, nüshanın künyesinin yer aldığı 1a'dan sonraki varanın arka yüzü olan 1b'dir. Nüshanın bütün konu başlıkları farsça olmakla beraber “haber” sözcüğüyle başlamaktadır. Müellif cümleleri yazarken şayet cümle içerisinde unuttuğu bir sözcük ya da sözcük grubu olmuşsa unuttuğu sözcük ya da sözcük gruplarını eksik cümle ile aynı satıra denk gelecek şekilde sayfa kenarına derkenar olarak yazmıştır. Ayrıca yine müellifin cümle içerisinde unutup da eksik yazdığı sözcük ya da sözcükler, muhtemelen hemen veya kısa bir süre içerisinde müellif tarafından fark edilmişse cümle içerisinde eksik kalmış kısmın üstüne yazılmıştır.

Bunların dışında nüshada bazı sözcüklerin yazımı da imla kurallarına uymamaktadır. Nüshada ayrıca sözcüklerin günlük konuşma dilinde genel kabul görmüş formlarının dışındaki nadir kullanımlarına da rastlamaktayız. İmlası hatalı ve hatalı sözcükler düzeltilerek hatalı yazımları dipnotlarda Arap alfabesiyle orijinal şekliyle müellif tarafından yazıldığı gibi yazılarak gösterilmiştir. Mesela imlası hatalı ve hatalı sözcükler ile sözcüklerin nadir kullanımlarına örnek vermek gerekirse; varak 96b'de yarındaşı (یارنداسی) sözcüğü yarındaşı (یارنداشی), varak 97a'da dümdâr (دومدار) sözcüğü dümdâr (دوندار), varak 97b'de nâzır (ناظر) sözcüğü nâzûr (ناظور), varak 99a'da hûn (خون) sözcüğü han (خوان), varak 99b'de ümîd (امید) sözcüğü ümiz (امیذ), varak 100a'da şeb-revûmûz (شبروومز) şeb-rehvûmûz (شبره وو مز), varak 104b'de ilel (علل) sözcüğü ilehl (حیه ل) ve hiyel (حیل) sözcüğü hiyehl (حیه ل), varak 106a'da iltifât (التفات) sözcüğü iltifet (ایلتفت), varak 118b'de sühandan (سخندان) sözcüğü sehundân (سخن دان), varak 126a'da nişîmen (نشیمین) sözcüğü neşimîn (نشمین), varak 128a'da felâket (فلاکت) sözcüğü feleket (فلکت), varak 132b'de müsâvî (مساوی) sözcüğü mesâ'î (مساعی), varak 133a'da nihâd (نهاد) sözcüğü nijâd (نژاد), varak 136b'de istimâ' (استماع) sözcüğü istîmâ (استیما), varak 139b'de şitâb (شتاب) sözcüğü sitâb (ستاب), varak 140a'da tegâlûb (تغالب) sözcüğü tegâlîb (تغالیب), varak 142a'da dîvît-dâr (دیویت دار) sözcüğü dîvîdâr (دیویدار), varak 142b'de körfez (کورفد) sözcüğü körfûz (کورفوذ) ve İspanya (اسپانیه) sözcüğü İspanya (اشپانیه), varak 143a'da nevmîd (نومید) sözcüğü nevmîz (نومید), varak 145a'da muzammen (مضمن) sözcüğü muzammîn (مضمین), mâhe (ماحه) sözcüğü mâhhe (ماحه) ve mehâmm (مهام) sözcüğü mehmâmm (مهمام), varak 145b'de nâzil (نازل) sözcüğü ezel (ازل) ve sabâ (صبا) sözcüğü safâ (صفا), varak 148b'de vefret (وفرت) sözcüğü vefervette (وفروتنده), varak 150a'da perrân (پران) sözcüğü berrân (بران) ve semek (سمک) sözcüğü shek (سحک), varak 151b'de kethüdâ (کتحدا) sözcüğü kethüzâ (کتحدّا), varak 152b'de vuzûh (وضوح) sözcüğü vusûh

(وصوح), varak 155b'de minvâl (منوال) sözcüğü menvâl (منوال), varak 159a'da şebnemdür (شب‌نمذر) sözcüğü şeb-nemzür (شب‌نمذر), varak 159b'de çevgân (چوگان) sözcüğü cevğân (چوگان) ve ber-geşte (بر‌گشته) sözcüğü pür-küşte (پُر‌کشته), varak 163b'de câvidân (جاودان) sözcüğü câvizân (جاودان), varak 170a'da mezkûr (مذکور) sözcüğü mezkûr (مذکور), varak 171a'da sübhânehû (سبحانه) sözcüğü şühbânehû (شبحانه), varak 171b'de rûh (روح) sözcüğü zûh (ذوح), varak 173b'de hıdîv (خدیو) sözcüğü hızîv (خدیو), varak 178b'de cüdâ (جدا) sözcüğü cezâ (جزا), varak 179b'de kûb (کوب) sözcüğü kûp (کوپ), varak 180b'de şikâr (شکار) sözcüğü şikâr (شکار), varak 131b'de dinen (دینن) sözcüğü diyen (دینن) şeklinde yazılmıştır.

Bir diğer husus da nüshada yumuşak ünsüzlerle biten öz Türkçe sözcüklerin imlası ile ilgili durumdur. Yumuşak ünsüzlerle biten bu öz Türkçe sözcükler Anadolu Türkçesi'nin yapısına uygun olarak sert ünsüzlerle bitirilerek müellifin yazmadaki orijinal üslubuna sadık kalınmadı. Meselâ; İdüb (ایدب) sözcüğü idüp, virüb (ویرب) sözcüğü virüp, olunub (اولوب) sözcüğü olup, olub (اولوب) sözcüğü olup, varub (واروب) sözcüğü varup, kaçub (قچوب) sözcüğü kaçup, virmeyüb (ورمیوب) sözcüğü virmeyüp, yakub (یاقوب) sözcüğü yakup şeklinde ve benzerleri sert ünsüzlerle bitirilmişlerdir.

Müellifin nüshadaki orijinal üslubuna sadık kalmadığımız bir diğer nokta ise sert ünsüzlerle başlayan öz Türkçe sözcüklerin yumuşatılarak Latin harfli transkripsiyonlarının yazılmasıdır. Meselâ; Turdılar (طوردیلر) sözcüğü durdılar, tağlara (طا غلره) sözcüğü dağlara, tolub (طولوب) sözcüğü dolup, tokuz (طقوز) sözcüğü dokuz şeklinde ve benzerleri yumuşak ünsüzlerle yazılmışlardır.

Yine ayrıca müellifin, öz Türkçe sözcüklerin yazımıyla ilgili imlâsının bir bütünlük arzetmediğini de söylemek gerekir. Bu durum ise ancak yöresel ağız farklılıklarından kaynaklanabilir. Örneğin; dahî (دخی) ve dâhî (داحی), idüb (ایدب) ve idüb (ایدوب), nice (نیجه) ve niçe (نیچه), olıcak (اولیجاق) ve olacak (اولاجق), etdüğünden (ایتدوکنندن), etdüği (ایتدوکی), itdüği (ایتدوکی), diyu (دیو) ve deyu (دیو), varub (واروب) ve varub (وارب) vb. şekillerde aynı olan sözcüklerin farklı yazılışlarını görmek mümkündür.

Müellif, esreli hemzeleri genellikle İranlıların kullandığı gibi “y” olarak yazmıştır. Meselâ; sâ'ir (سائر) sözcüğü sâyir (سایر), mâ'il (مائیل) sözcüğü mâyil (ماییل), şâ'ibe (شائبه) sözcüğü şâyibe (شایبه), sâ'ib (صائب) sözcüğü sâyib (صایب), kavâ'im (قوائم) sözcüğü kavâyim (قوایم), behâ'im (بهائیم) sözcüğü behâyim (بهایم), alâ'im (علائم) sözcüğü

alâyim (علاميم) şeklinde yazılmış olup benzer örnekler yazmada mebzul miktarda bulunmaktadır.

Üzerinde durulması gereken bir başka nokta da müellifin nüshada kullandığı edebî üslûbdur. Müellif, metin içerisinde bir anlatım tekniği olarak edebiyatçıların “Parelel İfâde Kullanımı”⁶⁸ şeklinde tanımladığı teknikten sık sık yararlanmıştır. Meselâ, varak 97a’da *mihriile mâh dönmüş ve leşker-i sa’âdet-destgâh bürünmüş*, varak 100b’de *tezellül ü tefeccu’ serini ubûdiyyet mihrâbına urup ve niyâz u tazarru’ yüzini mezellet türâbına sürüp*, varak 101a’da *etrâf-ı âfâk-ı cihânda envâr-ı subh-ı sâdık şârik ve eknâf-ı tâk-ı âsumânda şem’-i sa’âdet bârik*, varak 103b’de *her bir taşı leşkere ezfâr-ı gîlân gibi müceddir ü ekl ve hergâhı zehr-i mâr gibi müheddir ü kâtil olup*, varak 104a’da *düşman-ı bed-nihâdın fesâdını şemşîr-i kîn ile kat’ ve bünyâd-ı bed-nihâdını seyl-i leşker-i ehl-i dîn ile kam’ ide*, varak 105a’da *tarîk-i halâsa mecâl bulmayanlar şehîd ve dâmen-i kûh-sâra yapuşup ba’id*, varak 113a’da *sehâb-ı vakârı hayâsının nisârından safha-i diyâr çehre-i rûzgâr gibi gark-ı arak ve âftâb-ı ruhsârı ziyâsının esfârından her kenâr-ı deryâ-yı envere müstağrak* şeklinde yazılmış olup benzer örnekler, nüshada çok miktarda bulunmaktadır. Yine ayrıca nüshada edebî bir sanat olarak müellifin yoğun bir şekilde secîlere yer verdiğini görmekteyiz. Meseleye bir bütün olarak edebî sanatlar açısından bakıldığında ise müellifin oldukça ağıdalı, tumturaklı ve sanatlı bir dil kullandığı dikkatlerden kaçmamaktadır. Müellif anlattığı konuları âyet, hadis, kelâm-ı kibâr, duâ, elkâb, beyit ve nazımlarla vecîz ve özlü bir şekilde süslemiştir. Bu süslemelerdeki âyetleri vurgulamak için ise üstlerini çizerek yazmıştır. Müellifin farsça yazdığı beyitler ise aslına sadık kalınarak Arap alfabesiyle gösterilmiştir.

Sonuç olarak, müellifin yazma nüshada kullandığı üslûba, âyet ve hadislere istinaden dini referansların, tarihi kişilikler üzerine yaptığı atıflar ve kullandığı sıfatlarla tarihi yönünün ve şiire olan vukûfiyetiyle edebi kişiliğinin hâkim olduğunu söyleyebiliriz.

6- Eserin Transkripsiyonunda Takip Edilen Yol

Yazma okunurken okumanın daha akıcı ve hızlı olması için bazı sözcüklerin bire bir Latin harflerine tekabül eden transkripsiyonlu karşılıkları gösterilmemiştir. Bununla birlikte ayn (ع) ile başlayan sözcüklerin başında bulunan ve bu harfin simgesi olan

⁶⁸ Menderes Coşkun, *Uygulamalı Osmanlı Türkçesi*, Ankara, Birleşik Yayınevi, 2008, s. 208.

apostrof (‘) işareti gösterilmeyip sadece sözcüklerin ortasında ve sonunda bulunan apostrof (‘) işareti gösterilmiştir. Yazmanın metninde, içerisinde hemze (◌) geçen sözcükler (‘) işaretiyle gösterilmiştir. Ayrıca sözcük içerisinde uzun okunması gereken elif, vav ve ye (ﻯ ﺍ ﻯ) gibi seslerin oluşturduğu uzun heceler â, î, û şeklindeki transkripsiyonlu karşılıkları ile gösterilmiştir. Bunlardan başka metinde yine sözcük içerisinde kaf (ﻙ) ve gayın (ﻎ) ile başlamış olup uzun okunması gereken sözcüklerin ünlü harfleri üzerine likā, ma‘kūl, sâbıkā, bâgī sözcüklerindeki gibi düz çizgi konularak transkripsiyonlu karşılıkları gösterilmiştir. Son olarak şunu da belirtmek gerekir ki lüzumu halinde bazı sözcük ya da cümlelere yapılan eklemeler köşeli parantez [] ile gösterilmiştir.

METNİN KONU BAŞLIKLARI

Haber-i müşâvere-kerden-i Süleymân-ı zamân ez-ahvâl-i düşmen-i bed-âmâl ve avdet-nümûden ez-Tebrîz be-cânib-i Kal‘a-ı Van	1-2
Haber-i muhârebe-i Kal‘a-ı Van ve feth-şüden bi-inâyeti’llâhi’l-Melikü’l-mennân	3
Haber-i âmeden ez-şâh-ı hûn-rîz ez-cânib-i İşkemberd Gelemberd be-Sarusu bâ-asker-i dalâlet-engîz	5
Haber-i avdet-nümûden hazreti Hudâvendigâr ez-Kal‘a-ı Van be-kasdân-ı tâ’ife-i eşrâr.....	8
Haber-i âmeden-i şâh-ı pür-telbîs ez-cânib-i Cîsr-i Çoban be-sahrâ-yı Muş ve Bitlis.....	10
Haber-i âgâh-şüden-i mîr-i mîrân-ı Erzurum ve Sivas ve Karaman ez-âmeden-i şâh-ı bî-âmân	11
Haber-i ceng-kerden-i mîr-i mîrân-ı Erzu(rûm) bâ-İsmâ‘îl ve Behrâm-meyşûm der-ân merzbûm.....	12
Haber-i âgâh-şüden-i pâdişâh-ı felek-dest-gâh ez-ahvâl-i şâh-ı gümrâh ve firistâden-i Ahmed Paşa bâ-asker-i nusret-penâh ez-cânib-i Kal‘a-ı Çapakçur ve Derbend-i Çeper ve Kiğı	13
Haber-i teveccüh-nümûden-i Elkâs be-cânib-i Hemedân ve Dergüzin ve Sehlali ve Gazvîn	14
Haber-i teveccüh-nümûden-i pâdişâh be-kasd-ı ân-şâh-ı gümrâh ez-cânib-i Kal‘a-ı Ergani ve Palu ve Harpud	14
Haber-i ılgar-kerden-i mîr-i mîrân-ı Van ber-ser-i ân-tâyife-i tuğyân ve gâret-kerden-i behâyim-işân der-Karadere	15
Haber-i muhârebe-i Osmân Paşa bâ-sürh-serân der-fezâ-yı Tercan ve inhizâm-yâften.....	15
Haber-i avdet-nümûden-i şâh-ı hûn-rîz ez-Erzincan be-cânib-i Tebrîz.....	17

Haber-i teveccüh-nümûden-i Mehmed Paşa be-Bağdâd-ı hılâfet-âbâd ve mîr-i mîrân-ı Rûmili be-Kal‘a-ı Mardîn-i sengîn-nihâd ve mîr-i mîrân-ı Anadolu be-cânib-i Rûha berâ-yı sükûn u ıstıbâr	19
Haber-i azîmet-nümûden-i hudâvendigâr ez-Kal‘a-ı Âmid be-cânib-i Haleb-i nâm-dâr	19
Haber-i teveccüh-nümûden-i şehriyâr-ı gerdûn-vakâr be-sayd-ı eyâlet-şikâr ve seyr-i dâr u diyâr ve âmeden-i mîr-i mîrân-ı Şâm ve Şehzâde Sultân Bâyezîd-i keyvân-makâm be-takbîl-i eyâdî-i Sikender-rûzgâr [u] Behrâm-intikâm.....	20
Haber-i asker-i firistâden-i Şâh Behrûz ber-ser-i Tâyife-i Dürüz ve fırka-i fitne-(efrûz).....	21
Haber-i tehiyye-i mühimmât-ı kâr-zâr ve zahîre ve nüzul ve sâyîr attâr berâ-yı sefer-kerden-i şehriyâr-ı nâm-dâr fî iftitâh-ı âmm muharremü’l-harâm.....	23
Haber-i avdet-i pâdişâh-ı Acem ve Arab ez-Hamâ be-cânib-i Medine-i metîne-i Haleb ve nasb-kerden-i mîr-i mîrân-ı Haleb ve tebdîl-şüden-i melikü’l-ümerâ-i Bağdâd ve Diyârbekir ve Şâm ve Anadolu ve Karaman.....	24
Haber-i âmeden-i merdümân-ı Elkâs be-südde-i sidre-esâs ve haber-dâden-i ez-âmeden-i an-devlet-iktibâs.....	25
Haber-i mutâba‘at-kerden-i Şemse’d-dîn bin Şahâbe’d-dîn Rüşdî Hâkim-i Gülnur ve pîş-keş-firistâden be-dergâh-ı âlem-penâh bâ-birâdereş-i Hâce Receb.....	28
Haber-i muhârebe-i mîr-i mîrân-ı Van der-kasaba-i Hoy bâ-Dünbülli Hacı serdâr-ı şâh-ı bed-gümân ve maktûl-şüden-i ez-ehl-i tuğyân ve âmeden-i âlem ü sereş be-dergâh-ı Süleymân-ı zamân.....	28
Haber-i âmeden-i kâsıd-ı Alaman berâ-yı istid‘â-yı âmân.....	32
Haber-i pîşkeş-firistâden-i Elkâs be-südde-i sidre-esâs.....	32
Haber-i pîşkeş-i Seyyîd [ü] Şerîf-i Mekke-i Müşerref.....	33
Haber-i Kâsıd-ı Haniyân-ı Türkistân ve Taşkend ve Mâ(verâ)ü’n-nehr ve Buhâra ve Meyâkâl ve Semerkand.....	33
Haber-i vefât-ı mîr-i mîrân-ı Mısır Dâvud Paşa ve be-cây-ı Dâvud Paşa şüden-i mîr-i mîrân-ı Rûmili Ali Paşa ve be-cây-ı Ali Paşa şüden-i mîr-i mîrân-ı Cezâyir-i zemîn Mehmed Paşa ve be-cây-ı Mehmed Paşa şüden-i Sinân Bey mîr-i Hersek ve be-	

cây-ı Sinân Bey şuden-i Ali Bey mîr-i Semendre ve be-cây-ı mîr-i Semendre şuden-i Rüstem Ağa ser-bevvâbîn.....	37
Haber-i azl-i Sinân Paşa mîr-i mîrân-ı Anadolu ve be-cây-ı o şuden-i Ahmed Ağa mîrahûr-ı kebîr ve be-cây-ı Ahmed Ağa ser-şâhinciyan Mustafa Ağa mîrahûr-ı kebîr-şüd ve ser-atmacacıyan ser-şâhinciyan-şüd ve kethudâ-yı çakırcıyan ser-atmacacıyan-şüd ve Ser-zevvâkîn Hüseyin Ağa ser-bevvâbîn-şüd ve Kethudâ-yı bevvâbîn Bâli Ağa ser-zevvâkîn-şüd fî yevmü's-sâbi' şehr-i rebî'ü'l-âhır sene-i minhu.....	38
Haber-i katl-i Hamza Sultân an-ümerâ-i kızılbaş-ı nekbet-inti'âş ve Berekât ibn-i Midlîc ve ılgar-ı Osmân Paşa ber-ser-i ez-tâyife-i bed-Serîc.....	39
Haber-i muharref-şuden-i Elkâs ez-südde-i sidre-esâs ve serâ-(perde)-i devlet-iktibâs.....	40
Haber-i tetimme-i dâsitân-ı sâbiku'l-beyân ve azîmet-nümûden-i sâhib-kırân-ı zamân ez-mahrûse-i ma'mûre-i Haleb be-cânib-i şark.....	42
Haber-i âmeden-i Alî-i Siyâh an-çavuşân-ı dergâh-ı âlî ki be-Elkâs-ı reften-bûd ve haber-dâd ez-ma'zeret ve taksîr-i hıdmet-i o	44
Haber-i bâz ırsâl-şuden-i Ali-i mezbûr bâ-Dervîş Çelebi kâtib-i Elkâs berâ-yı avdet-kerden-i o be-südde-i sidre-esâs.....	45
Haber-i avdet-nümûden-i Şehzâde Sultân Bâyezîd-i kâmrân be-cânib-i Yunan ya'ni vilâyet-i Karaman.....	45
Haber-i azl-i mîr-i mîrân-ı Basra ve becâ-yı o şuden-i Emîr Ali Nihâd ibn Ramazân Mîr Kubâd ve tebdîl-şuden-i müderrisân ve defterdâr-ı Mar'aş Halîl bin İsâ Paşa.....	46
Haber-i câsûsân-ı Şâh ve mektûbât-ı Elkâs ve Şâh ki bâ-yek-dîger firistâdend.....	46
Haber-i âmeden-i Ali Çavuş ve Kâtib Dervîş bâ-merdüm-i Elkâs Ay Toğmuş ve haber-dâden-i ez-ısyân-ı Elkâs.....	47
Haber-i muhârebe-i Şâh Mehmed bin Gâzî Kırân bâ-Süleymân Sultân an-ümerâ-i Şâh-ı bî-âmân der-nevâhî-i Urmî ve Ūşnî ve inhizâm-yâften-i Süleymân el-mezbûr ve âmeden-i tabl u alemeş be-dergâh-ı sâhib-kırân-ı devrân.....	48
Haber-i âmeden-i merdüm-i mîr-i mîrân-ı Mağrib-i zemîn Hasan Paşa-yı nusret-(temkîn).....	49

Haber-i ma'zûl-şüden-i Kādî-ı Haleb ve Defterdâr-ı Diyâr-ı Arab ve becâ-yı âşyân kâdî-şüden-i Rûşenî-zâde ve defterdâr-şüden-i Mehmed Çelebi ibn-i Ramazân.....	50
Haber-i zâhir-şüden-i ısyân-ı Elkâs ve habs-şüden-i merdüm-i o Aytoğmış ve katl-şüden-i Şâh Nazar mîr-livâ-yı Süverek ve gayrûhu	50
Haber-i âmeden ez-ümerâ-i Ekrâd ve haber-dâden-i ez-ahvâl-i Elkâs-ı bed-nihâd	52
Haber-i âmeden-i Çavuş ez-Mehmed Paşa berâ-yı taleb-kerden-i muvâfakat ve istimdâd-ı murâfakat ve irsâl-şüden-i mîr-i mîrân-ı Diyârbekir.....	54
Haber-i teveccüh-nümûden-i Hudâvendigâr be-Pınar-ı Mûsâ Bey der-mukâbele-i Kızıldağ fî-sâmen aşer-i recebül-mürecceb.....	55
Haber-i âmeden-i merdüm-i Sâlih Bey Kapudan-ı Rodos ve haber-dâden ez-donânma-i küffâr-ı hâksâr ve mutâba'at-kerden-i yekî ez-ümerâ-i Engürüs ve be-dergâh-ı âlem-penâh bâ-merdüm-i berâta âmed ve haber-dâdend ez-adâvet-i İspanya ve Françe.....	56
Haber-i mektûb-ı İsmâ'îl Mîrzâ bin Şâh Tahmâsb ki be-vâsıta-i fesâd-engîzî Elkâs be-mîr-i mîrân-ı Van fîristâde vü beyân-kerde ihtilâl-i sipâh ve ra'ıyyet ve taleb-kerden-i musâlahat	57
Haber-i asker-i fîristâden-i pâdişâh-ı sâhib-i ictihâd be-kasd-ı Gürciyân-ı bed-nihâd ser-asger-şüden-i Ahmed Paşa-yı şîr-nijâd.....	59
Haber-i meftûh-şüden-i ba'z-ı kılâ'-ı Gürciyân ez-dest-i Mehmed (Paşa) mîr-i mîrân-ı Erzurum ve mutâba'at-kerden-i ba'z-ı ümerâ-i Gürci-i meşûm ve fîristâden-i be-dergâh-ı pâdişâh-ı Rûm	62
Haber-i feth-i Kal'ahâ-i Gürcî ki ez-dest-i Ahmed Paşa meftûh-şüden ve nasbet-şüden-i ümerâ ve hıl'at ve şemşîr fîristâden be-Ahmed Paşa ve sâyir ümerâ-yı memleket-güşâ ve ruhsat-ı icâzet-i avdet-i Ahmed Paşa-râ berâ-yı âmeden bâ-asâkir-i nusret-şî'âr be-dergâh-ı sa'âdet-medâr.....	67-68
Haber-i kâsıd-ı han-ı Buhâra Abdü'l-Azîz Han bin Ubeyd Han Bahadır ki be-dergâh-ı âlem-penâh bâr-ı dîger fîristâd	69

Haber-i avdet-i hazret-i şehriyâr ve pâdişâh-ı gerdûn-iktidâr ez- Kara Alb Bınarı be- Kızılda ve Dil-âverden-i Ahmed Ağa-yı hîş-i Bekir (Bey)-i mir-livâ-i Adilcevaz	70-71
Haber-i muhârebe-i Toygun Bey der-Sahrâ-yı Zâlim bâ-Elkâs ve inhizâm-ı emr-yâften-i Elkâs ve alem ve kellehâ âmeden be-südde-i sidre-esâs.....	71
Haber-i kâsıd-ı Ejder Han Yağmurca Bey bin Abdu'r-rahmân Han berâ-yı haber-dâden ez-hutbe-i sâhib-kırân ve şikâyet-kerden-i ez-Kırım Han fî erba'a ve ısrîn şehir-i şa'bânü'l-mu'azzam.....	73
Haber-i teveccüh-numûden-i hazret-i sultân-ı hılâfet-nijâd ve şehensâh-ı ferîşte-nihâd ez-Kızılda be-cânib-i âmed-i hûb-nihâd.....	73
Haber-i âmeden-i Cihânşâh birâder-i Mîr Ali bin Hasan ibn-i Ulyân hâkim-i Cezâyir [be]-Basra ve Cessân berâ-yı te'kîd-i ubûdiyyet ve teşyîd-i ibrâz-ı sadâkat ez-cânib-i Ali ibn-i Hasan el-mezbûr fî sâlis-i Ramâzânü'l-mübârek.....	75
Haber-i tâ'ûn ve bâd-ı sarsar ki der-mahrûse-i Kostantıniyye vâkı'-şüden ve ez-şiddet-i bâd-ı helâk-şüden-i geşti-hâ ve dıraht-hâ ve ba'zı büyütl [u] kusûr fî âşir-i şehir-i Ramazânü'l-mübârek (sene 956).....	76
Haber-i giriftâr-şüden-i Elkâs be-dest-i bürâdereş-i Behrâm ve bürden-i ân-fitne-engîz be-Şâh-ı bî-râh	77
Haber-i avdet-i Ahmed Paşa ez-Vilâyet-i Gürci ve mülâkî-şüden be-orduy-ı hümayûn ve azl-şüden-i Mehmed Paşa mîr-i mîrân-ı Erzurum ve be-cây-ı o şüden-i Mustafâ-ı Siyâh mîr-livâ-i Niğbolı ve nasb-şüden-i ümerâ be-Vilâyet-i Gürci.....	78
Haber-i avdet-nümûden-i hazret-i ekâlîm-penâh-ı melik-iştibâh-ı felek-destgâh ez-Kal'a-ı Âmid be-cânib-i dârü's-saltanat ve'l-hılâfet ve'l-ikbâl <i>harreseha'llâhu te'âlâ ani'l-âfât ve'z-zevâl</i>	78
Haber-i firistâden-i kâsıd-ı Mîr-i Nogây be-dergâh-ı Husrev-i memleket-güşây fî-âşir-i zi'l-hicce.....	82
Haber-i azîmet-nümûden-i hazret-i pâdişâh-ı kaviyyü'l-iktidâr be-cânib-i Çorlu berâ-yı iyâlet, sayd ü şikâr ve âmeden-i Şehzâde-i Sultân Selîm be-takbîl-i eyâdî-i vâlid-i büzürg-vâr der-sâbi' ısrîn şehir-i zi'l-hicce.....	82

Haber-i avdet-nümûden-i hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh bâ-şehzâde-gân-ı sa'âdet-destgâh ez-Çorlı be-cânib-i Çatalca be-silahşor-kerden-i merdümân-ı Şehzâde-i Sultân Selîm <i>tâle bekâhû</i>	84-85
Haber-i icâzet-dâden-i hazret-i hılâfet-penâh be-Mehemmed Paşa-râ berâ-yı tavâf-kerden-i ka'betu'llâh ve tebdîl-şüden-i livâ-yı ba'zı ümerâ-i sa'âdet-destgâh	85
Haber-i hıl'at-dâden-i sipihr-hümâ-yı evc-i celâl mûmâ-ileyh şehzâde-i hümâyûn-fâl be-vüzerâ vü ümerâ ve sâyir ağayân u a'yân ve erkân-ı nusret-intimâ.....	86
Haber-i âdet-dâden ve avdet-nümûden-i şehzâde-i kâmrân Sultân Selîm-i nev-cüvân ez-Çatalca be-cânib-i mahrûse-i Edirne fî-sâlis safer hatemet bi'l-hayr ve'z-zafer	86
Haber-i azîmet-numûden-i sâhib-kırân-ı felek-taht ba'de ez-şehzâde-i cüvân-baht ez-Çatalca be-dârû's-saltanat ve'l-hılâfet mahrûse-i Kostantıniyye <i>hamiyyeti ani'l-beliyye</i>	86
Haber-i binâ-i câmi'-i şerîf ve bünyâd-ı imâret-i latîf ki der-mahrûse-i Kostantıniyye âmir-i diyâr-ı ehl-i îmân ve kâsir-i evsân-ı şîrk ü tuğyan der-sitte ve ısrîn şehr-i cemâziye'l-evvel min-şühûr-ı sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e temel-nihâ(d).....	87
Haber-i azîmet-nümûden-i Mehmed Paşa ez-Kâğıd-hâne be-cânib-i Mekke-i Müşerrefe ve Medîne-i Münevvere fî-sâdis şehr-i cemâziye'l-âhır sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e.....	88
Haber-dâden-i vilâyet-i Safa Girây bin Gâzân Han be-Devlet Girây bin Mübârek Girây Han ez-müddet-i medîd der-mülâzemet-i dergâh-ı âlem-penâh-bûd fî-erba'a ve ısrîn cemâziye'l-âhır sene seb'a ve hamsîn ve tis'â-mi'e.....	89
Haber-i nakz-ı ahd-kerden-i Mîr Ali İbn-i Ulyân ve fîristâden-i donanma-i hod be-Kal'a-ı Sadr-ı Şüveyb ve münhezim-şüden-i donanma-i o Ba'de-ân asker-fîristâden-i diger-bâr ve bâz-ı askereş-râ inhizâm-yaft fî-tâsi' ısrîn şehr-i cemâziye'l-âhır sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e.....	89
Haber-i kâsıd-ı Nogay ve Bâylöz-ı Venedik fî-isnâ aşere şehr-i Receb sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e	90
Haber-i ahvâl-i şeyh-i Karamânî ve katl-şüden-i ez-zındık-ı bî-imânî fî-sâlis-i şa'bân sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e.....	90

Haber-i kâdî-ı Mısır-şüden-i Mevlâna Hâmid Çelebi ve berât firistâden fî-âşir-i şa‘bân sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.....	92
Haber-i teveccüh-nümûden-i hazret-i hılâfet-penâh bâ-havass u avâm-ı sa‘âdet-destgâh ez-Kostantiniyye be-cânib-i Edirne fî-sâmin-i ısrîn şehr-i şevvâl sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e	92-93
Haber-i reften-i pâdişâh-ı felek-iktidâr ve şehen-şâh-ı sa‘âdet-medâr ez-Edirne be-cânib-i Aydos berâ-yı sayd u şikâr ve seyr-i deşt ü kıfâr fî-hâmis aşer şehr-i rebî‘u’l-evvel sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.....	93
Haber-i katl-kerden-i Devlet Girây bin Mübârek Girây Han-ı Deşt-i Kıpçak-râ ve han-şüden be-vilâyet-i o ve sancak ve hıl‘at-firistâden-i hıdîv-i âfâk fî-rebî‘u’l-evvel sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e	93
Haber-i avdet-nümûden-i kâhir-i kahramânü’l-kurûm sultânü’l-Arâb ve’l-Acem ve’r-Rûm ez-Edirne be-dârü’s-saltana-ı Kostantiniyye hammiyet-i ani’l-beliyye der-tâsi‘-i şehr-i rebî‘u’l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.....	94
Haber-i muhârebe-i Hasan Paşa mîr-i mîrân-ı Cezâyir bâ-Abdülkâdir bin Mehemed Şerîf hâkim-i Fâs der-sahrâ-yı Kal‘a-ı Tilemsan ve katl-şüden-i Abdülkâdir ve meftû(h)-şüden-i Kal‘a-ı Tilemsan fî-ısrîn-i rebî‘u’l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e	94
Haber-i ez-hacc-ı âmeden ân-müsâfir-i tarîk-i Beytü’l-Harâm lâbis-i libâsü’l-ihram Mehemed Paşa-yı sa‘âdet-encâm ve dâden-i o-râ livâ-yı Bosna fî-hâmis-i ısrîn şehr-i rebî‘u’l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.....	95
Haber-i mîr-i mîrân-ı Şâm Pîrî Paşa ibn-i Ramazân mîr-i Adana-şüd ve Teke-zâde Mehemed Paşa mîr-i mîrân-ı Şâm-şüd fî-sâmin-i ısrîn-i şehr-i rebî‘u’l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e	96-97
Haber-i azîmet-i donanma-i hümayûn bâ- mîr-i mîrân-ı Cezâyir Sinân Paşa-yı nusret-nümûn berâ-yı feth-i Trablusgarb ve Malta ez-dest-i küffâr-ı dalâlet-füzûn der-hâmis-i aşer-i cemâziye’l-evvel sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.....	97
Haber-i müslim-şüden-i mîr-i Karaboğdan ve mîr-livâ-yı Niğbolı-şüd ve hatene-kerden-i o der-sarâ-yı İbrâhîm Paşa ve reften-i a‘yân-ı devlet-gayr-ı ez-verâ-i saltanat be-arûs-ı o fî sâmen aşer cemâziye’l-evvel sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.....	97

Haber-i nakz-ı ahd-kerden-i kral-ı Bic bâ-pâpâs-ı Erdel Ban ve ihrâc-kerdend-i veled-i Erdel ez-vilâyet-i hod ve zabt-kerdend-i vilâyet-i o ve irsâl-şüden-i mîr-i mîrân-ı Rûmili Mehmed Paşa bâ-asâkir-i nusret-intimâ ber-serân-ı tâyife-i nekbet-nümâ der-hâmis-i şehr-i recebü'l-mürecceb sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e.....	99
Haber-i mutâba'at-kerden-i Taş Koprak an-ümerâ-i Çerâkis ve âmeden be-dergâh-ı âlem-penâh fî sâni ve ısrîn şehr-i ramazân sene semâne ve hamsîn ve tis'â-mi'e.....	103
Haber-i azl-şüden-i kâdî-askerân bâ-kâdı-ı mahrûse-i İstanbul ve teftîş-şüden fî-sitte aşer şehr-i şevvâlû'l-mükerrem sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e	104
Haber-i feth-i Trablûsgarb ve ihrâc-şüden-i Malta-i Küçük ve Mîr-livâ-i Trablûs-şüden-i Murâd Ağa ve âmeden mîr-i mîrân-ı Sinân Paşa bâ-donanma-i hümayûn ve Turgudça Re'is ve mîr-i mîrân-ı Cezâyir, veled-i Hayreddîn Paşa be-dergâh-ı âlem-medâr ve dâden-i livâ-i Ağrıboz be-Turgudça el-mezbûr fî-ısrîn şehr-i şevval sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e.....	105
Haber-i azîmet-nümûden-i hazret-i sâhib-kırân bâ-a'yân u erkân ez-Kostantiniyye be-cânib-i Edirne fî-hâdî ve ısrîn şehr-i şevvâlû'l-mükerrem sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e ki bîst ü dü ez-teşrînü'l-evvel bûd.....	108

SÜLEYMANNÂME’NİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

(96a)⁶⁹ âlem-penâh inâyet-i Hâliku'l-kevénye *azze şânühû* ittikâ ve mu'cize-i Seyyidü's-sakaleyne *salavâtullâhû aleyhi ve's-selâmu*hû'ya ilticâ eyleyüp asker-i kûh-vakâr ve leşker-i mûr-şümâr u sitâre-mikdârının meymene vü meysere alayların ve safların bağladup sâz ü selb ve âheng-i ceng ü müretteb ile azîmet idüp ol gice nisâr-ı gubâr ve harâret-i hevâ-yı âteş-bârdan asker halkına bir mertebede zucret⁷⁰ ü meşakkat vâkı' oldı ki ve kilisenin sabr-ı harminine âteş-i hasret düşmüşdi. Eğer subh-ı rûşen-zamîr mustazıll olmasa teneffüse kat'a mecâlleri olmazdı. Pâdişâh-ı nusret-karînin yolında İsmâ'îl Peygâmbere *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* gibi nefsi zekiyyesin kurbân etmeğe cânına minnet gören mesned-nişîn-i şecâ'at ü dilâveri Rüstem-Paşa-yı ma'delet-âyîn ve nısfet-güsterî *dâmet me'âliye*hu asker halkına istimâletler virüp andan sonra ليس⁷¹ الخبر [كالمعينة] "tahvîl-i gümân tahsîl-i itminân içündür" deyu mahall-i neberd-i kârzâra varıp gördi ki ol dilîrân-ı pîl-efgen ve gâzîyân-ı saff-şiken adû-yı bed-âmâlin sancakların alup ve kendülerin ma'reke-i zafer-destgâhdan kaçurup niçesin kılıçdan geçürmüşler. Mûmâ-ileyh paşa-yı sâhib-i şemşîr adûnın sancağı alınup ve niçelerinin başı kesilüp bâkîleri inhizâm ile kaçup gitdiklerin gelüp arz eyledi. Hâliyâ hudâvendigâr, asker-i gerdûn-vakâr ile zikr olan menzilden Köşk Sarây dimekle mezkûr mahalle varup vusûl buldukda öte cânibde inhizâm ile kaçup giden ol adû-yı nekbet-âmâl şâh-ı bed-ahvâllerine varıp bu haber-i kıyâmet-efgenden haber virdiler. Habîr u âgâh olıcak padişâh-ı kahramânın tîğ-i âbdârından verd-i ter ü lâle-i (96b) ebter gibi lertzân olup bir mertebede havf u hirâs müstevlî oldı ki kadem-i cür'et ü ikdâmların dâmen-i ferâgate çeküp sergerdân olup durdılar. Âhırü'l-emr ol şâh-ı dâll ü mudill yanında olan asker-i hezîmet-eserinin inân-ı ikdâmların süst görüp emr-i kazâ, yed-i tasarruf ile redd ve hükm-i kader dîvâr-ı akl ile sedd olunmaz deyu hemân-dem Tebrîz'den İşkenber Gelenber dimekle mezkûr mahalle firâr idüp bu cânibden hudâvend-i cihân kutb-ı dâ'ire-i zamân hazretleri kat'-ı menâzil ve tayy-ı merâhil ile mâh-ı cemâziye'l-âhırın yigirmi birinde Erciş'den bu zikr olan ber-kenâr on üç menzilde mahrûse-i Tebrîz'e nüzûl idüp etrâfın hıyâm-ı gerdûn-kıyâm ve serâ-perde-i devlet-merâm ile müşerref idüp ârâm eyledi. **Haber-i müşâvere-kerden-i Süleymân-ı zamân ez-ahvâl-i düşmen-i bed-âmâl ve avdet-nümûden ez-Tebrîz be-cânib-i**

⁶⁹ Yazma nüshanının ilk 95 varlığını Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlayan Sinan Çukuryurt'un, 95b'de bitirdiği metnin, 96a'dan itibaren devam eden kısmıdır.

⁷⁰ صجرت

⁷¹ "Haber gözle görmek gibi değildir." Müellif tarafından كالمعينة sözcükleri yerine كالايعان sözcükleri kullanılmıştır. el-İmam Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, (hızl.) Muhammed Selim Semara, Ali et-Tavil, Ali el-Baki, C. I, Beyrut, el-Mektebetü'l-İslamiyye, 1993, s. 266.

Kal'a-ı Van. Yarındası⁷² dîvân idüp düşmenin devleti dönüp ve askerinin yıldızı düşüp âhû-yı deşt ü beyâbân gibi sahrâ vü cibâle urûc idüp ele girmesi müte‘azzir olduğun vüzerâ ile müşâvere idüp “bu husûsda re’yiniz ve fikr ü firâsetünüz nedür?” cevâb virüp eyitdiler ki “hâliyâ asker-i cevşen-pûş ve leşker-i deryâ-hurûş ile tâlib-i diyâr-ı adû olmak olur. Eger[çî] bi-avn-ı Bârî devletümüz yârî olup düşmen ele girürse mansûr u muzaffer olup maksûdumuza vâsıl oluruz. Ve illâ eger kazâ-yı tegâlûb-i Yezdânî ve takdîr-i tesâruf-ı Rabbânî⁷³ العبد يدبر والله يقدر muktezâsınca düşmen ele girmeyüp asker-i berd-adû-yı dîn gelüp rub‘-ı meskûnda ıstibâr ve sükûn u karâr idecek olursa asker-i a‘dâ-şikâr ile kışlanması asîr ve zâd ü zevâde bulunması müte‘azzir olup andan (97a) askere gezend irişeceğinde şâyibe-i şübhe yoktur. Fikr-i bîkr-i ma‘kûl budur ki öte cânibde Ulama *dâmet me‘âliyehu* emr-i şerîfî ile muhâsara kıldığı Van Kal‘ası’nun feth ü istihlâsına avdet oluna. Bâkî fermân pâdişâh-ı devrânundur”. Hudâvendigâr hazretleri vüzerânın tedbîr-i sâî’blerin ve fikr-i sâkıbların ma‘kûl görüp Van cânibine avdet olunmasın emr eyledi. Tebrîz’de üç gün ikâmet olundukdan sonra mâh-ı cemâziye’l-âhırın yigirmî dördünde Tebrîz’den Urmî [ve] Ūşnî cânibine licâm-ı azîmetin munsarîf idüp dümdâr⁷⁴ hîdmetine Ahmed Paşa ile Diyârbekir ve Rûm Beylerbeyileri ta’yîn olunup konuldu. Ol esnâda eyyâm-ı bâhûr vâkı‘ olup küre-i nâr cevî-i semâda kesb-i hevâ itmek için tebdîl-i mekân ile kendü mahzeninden nakl idüp dîk-i hevâ cemerât-ı sipâsı üzere eyle cûş etmişdi ki galeyânından beyza-i âşyân-ı âsmân puhte olup tenevvür-i felekde tennûr-ı müzâb gibi şiddet-i germâdan su gibi revân olup akardı ve harâret-i şems ile deryâ hevâya mûnkalib olup yerinde bâd-ı hevâ كسراب بقية يحسبه الظمان⁷⁵ misâlinde mümessil olup görünürdi ve asker-i süreyyâ-nizâmın hevâya ağan huyûl-i bâd-refâtârlarının na‘l-i gubârından mihriyle mâh dönmüş ve leşker-i sa‘âdet-destgâh bürünmüş görünmez idi. Sârvân Kulı ve Gözegünân ve Şebister ve Elmalu ve Şehrivân nâm kasabalardan mürûr idüp pâdişâh-ı memleket-güşâ kevkeb-i sa‘âdet-visâl ve merkeb-i devlet-ittisâl ile Tesû demekle ma‘rûf kasabaya varup nüzûl eyledikde ol gice Karavul hîdmetinde olan Ayntâb Sancağı Beyi Turhan Bey’i adû-yı bed-fi‘âl karavulı Hoş-haber Sultân[ı] beş yüz mîkdâr âdem ile Sencere nâm mahalden (97b) hevâ-yı ılgar ile ale’l-gafle basup şehîd eylediler.

⁷² یارنداشی

⁷³ “Kul tedbir alır, Allah takdir eder.”, İmam Neseffî, *Zübdetü’l-Hakaik* (Seçilmiş Hakikatler), terc. Murat Tanık Yüksel, İstanbul, Demir Kitabevi Yayınları, Yaylacık Matbaası, 1974, s. 37.

⁷⁴ دوندار

⁷⁵ “(İnkâr edenlerin amelleri) çöldeki serâb gibidir. Susamış kimse onu su sanır.”, Nûr, 24/39.

Beyt:

Gerçi kim başdan ayak durur dayak

Baş gidicek pâydâr olmaz ayak

deyu yanında olanlar dahi perâkende olup yarındası ale's-seher asker-i deryâ-me'âsir zikr olan Tesû'den geçüp gitmek üzere iken ol adû-yı hezîmet-eserine akablarından ulaşıp uğraş ve kerr ü ferrile muhkem savaş idüp niçeleri çengâl-ı şâhin-i ecel-perdâza kapdurup helâk eylediler. Dümdâr hıdmetinde ta'yîn olup konulan vezîr-i şîr-ikdâm Ahmed Paşa-yı peleng-intikâm bilesince olan ümerâ-i nusret-encâm ile kemîn-i kîne girüp kemân-ı intikâmı kurup durmuşdı. Ol mürde-i iblîs-i pür-telbîsler üzere ra'd-ı nev-bahâr gibi irişüp ve zencîr-girih gibi birbirine ulaşıp neberd-âheng idicek hemân-dem adû-yı dalâlet-âyîn bîm-i helâk ile raht-ı vücûd-ı nâ-pâklerin yüklenüp kaçdılar. Bâkî kaçup kurtulmayanları kılıçdan geçürdiler. Öte cânibden mukaddem ümerâ-i izâm u mu'azzam vüzera-i kirâm düstûr-ı a'zam nâzır-ı⁷⁶ ekrem Rüstem Paşa dilâverân-ı merd-efgen ve mübârizân-ı saff-şiken ile şem'-i pür-envâr gibi tâb-dâr, sinân-ı âb-dârlarına pervâne-vâr adûnun cân-ı bed-gümânların urmağa nîrû-yı hamiiyeti bâzû-yı gayrete getirüp üzerlerine varup irişicek zemîn-i harb-gâhdan semâdan ağan dîd-ı siyâhun bulutından yağan kan bârân ile mızâm-ı gîr ü dâr rengîn ve buhâr-ı demâ-yı a'da ile hevâ-yı vegâ nemgîn ve gubâr-ı misâl-i kârzâr-ı gîr ü dâr teskîn olmuş gördi. Hudâvendigâr hazretleri sa'âdet ile Urmî ve Ūşnî câniblerinin âb-ı rûyî olan Selmas ve Elbağ ve Kal'a-ı Şetût-ı sengîn-istinâsdan ubûr (98a) u mürûr idüp bu ber-kenâr zikr olan on üç menzilde elsine-i enâmda Van nâm ile iştiârı olan zuhal-i evvân-sûret ve kal'a-ı keyvân-sıfat ki mühendis-i çarh-ı devvâr ol hisâr-ı zuhal-medârı şöyle üstüvâr itmiş ki felâket-i felekden dîr ve şiddet-i rûzgârdan mehcûr olup dîde-i kevâkib gibi âyine-i mihre nâzır ve tiğ-i seriyle keyvân ü merrih gibi meydân-ı siyâsetde hâzır olup durmuşdı. Anun üzerine nüzûl idüp etrâf ü eknâfî dâmen-i gerdûn gibi sâyebân-ı otağ ile ve rengârenk serâ-perde vü har-gâh ile doldı. **Haber-i muhârebe-i Kal'a-ı Van ve feth-şüden bi-inâyeti'llâhi'l-Melikü'l-mennân.** Andan sonra Hudâvendigâr-ı felek-medâr hazretleri ol hisâr-ı felek-medârı yeniçeri dilâverleri hâle-vâr ihâta idüp "meterisler ihzâr eylesünler" deyu emr olundu. Emr-i âlî-şân muktezâsinca yeniçeriler ağalarıyla meterisler ihzârına mübâşeret idüp top u tûfengler ve prango vü zenberekler atılıp hudûs-ı zemzemelerinden âlem-i kevn ü fesâd lerzân ve anâsır-ı ecsâd-ı kavî-bünyâd rîzân olup girîvleri kıyâm-ı sâ'ate nümûne oldu. Kal'a içinde tahassun iden bed-

⁷⁶ ناظور

nihâd-ı ehrimen-nijâd kızılbaşlar bu hâlete deng ü hayrân ve felevât-ı hirâsetde sergerdân olup dest-i tahayyür ile sîne-kûb olup durdılar. Sâbıkâ muhâsara-i hisâra irsâl olan Ulama Paşa *dâmet me‘âliye*hu Teke-zâde Mehemed Paşa tahrîb-i hisâra ihzâr eyledükleri topların göz açdurmayup atdılar. İçerüdeki düşmen-i bed-ahvâl zıkr olan topların def‘ine ve yeniçeri meterislerinin ref‘ine ef‘â-sûret ü mâr-hey’et darb-zenlerin ve tüfenglerin atup evvel-i revâhdan âhir-i sabâha değin hisârlarının her bir bedeninde cem‘-i ferâğ ve her bârusında yüz meş‘ale ve çerağ yakup **(98b)** âheng-i cenge müterakkıb olup durdılar. Yarındası dîvân olup pâdişâh-ı memleket-güşânın emr-i şerîfleri buna münce oldı ki vüzerâ-yı Âsaf-nişândan müşeyyid-i mebânî-i dîn ü devlet ve mümehtidân-ı esâs-ı izz ü rif‘at Mehemed Paşa *dâmet me‘âliye*humâ kal‘anın etrâfına varup toplar kurup tahrîbine mübâderet ve istihlâsına mübâşeret eylesünler. Fermân-ı lâzımü’l-iz‘ân-ı pâdişâh-ı cihân ile ol burc-ı hevâ-mekân ile cevvi semâyâ dâhil ve kulel-i âsmân-âşyânı felekü’l-burûca mümâsil olan kal‘anın cânib-i garbisinde vâkı‘ olan su kullisine Ulama Paşa ve taraf-ı şimâlinde vâkı‘ olan kapusuna Ahmed Paşa ve kible cânibinde etrâf-ı hisâra nâzır olup duran kulle-i refi‘asına Mehemed Paşa toplar kurup atmasına mübâşeret eylediler. Tâyife-i tuğyân-pîşe ve anede-i ısyân-endîşe ⁷⁷ [و ظنوا] انهم ما نعتهم حصونهم fehvâsınca kal‘anın metânet ü hasânetine i‘timâd idüp pîrâmen-i hisârlarına yağlı ayağın basdurmamak ve ezhâr-ı fethine düşmen elin değdirmemek kasdıyla kurulan topların ve ihzâr olan meterislerin def‘ine ve pîlân-ı yemm-hurûş ve dilîrân-ı deryâ-cûşun üzerlerine darb-zenler ve tüfengler bârân-vâr yağdurup bu cânibden dahi ra‘d-dem ve sâ‘ika-âvâz-ı âteş-fem toplar atılup âvâzeleri ra‘d gibi felekler dervâzesine dolup ve sehâb gibi hâneleri âsumâna hicâb-ı zulmânî olup berk-vâr şu‘leleri her neye dokunsa hark idüp nerm ü sahtı ve seng ü hâkı yün gibi diderlerdi. Kulel-i burûc ol âhenîn-seng-i kal‘a-gîr toplar-ile mânend-i kefgîr ve der ü dîvârları virân u harâb olup pâdişâh-ı şeri‘at-âyîn ve sultân-ı nusret-karîn hazretlerinin ulüvv-i himmetlerinde her rahnedan feth-medâr ve her kûşeden **(99a)** nusret-şi‘âr peydâ ⁷⁸ وعنده مفاتيح الغيب لا alâmet-i hüveyda olup guzât-ı nusret-encâm ⁷⁹ sadâsı ile muğtenem olup durdılar. İçerüdeki nâr-ı heycâ ile hark ve âhen ü pulâda gark olan zümre-i hâsirin [ü] fırka-i melâ‘în fûrûc-ı burûcdan tüfeng-i bî-direng ve darb-zen-i ra‘d-âheng ile ceng idüp dururken mücâhidân-ı dîn-dâr ve gâzîyân-ı şîr-

⁷⁷ “Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah’tan koruyacağını sanmışlardı.”, Haşr, 59/2.

⁷⁸ ظنوا müellif tarafından muhtemelen sehven فظنوا şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹ “Allah’tan bir yardım ve yakın bir fetih”, Saff, 61/13.

⁷⁹ “Gaybın anahtarları yalnızca O’nun katındadır. Onları ancak O bilir.”, En‘am, 6/59.

istihâr adû-yı liyâma ve düşmen-i hezîmet-encâma sihâm-ı hûn-âşâm⁸⁰ ile فذوقوا العذاب بما
 أينما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم⁸¹ peyâmın inhâ ve top-ı kal'a-gîr ü merg-te'sîr ile
 أينما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم⁸² ahbârın inbâ idüp âhirü'l-emr kal'a içinde mahsûr olup duran bed-fi'âller
 ol ahvâl-i musîbet-âmâllerin müşâhede idüp âmân-ı tedbîrî [vü] ta'mîrî ile cân-ı bed-
 gümânları istihlâsı içün içlerinden Karaman Bey demek ile mezkûr evbâş-ı huffâş-inti'âş
 ki ismen ve resmen mechûlî ve hıl'at-i nekbet ü habâsetle mecbûl idi, gönderüp gelüp
 âmân taleb eyledi. Muhâsara-i hisârda duran vüzerâ-yı âlî-mıkdâr "her merâmın evveli
 ki ma'kûd ola alâmeti feth-i maksûddur ki bu kaziye⁸³ عسى أن تكرهوا شيئاً [و] هو خير لكم
 delîl-i mahmûddur" deyu vuku'ı üzere arz eylediler. Pâdişâh-ı zıllu'llâh hazretleri
 84 استعينوا بالله وصبروا âyetinin mefhûm-ı sa'âdet-manzûmı muktezâsınca "bu emelin
 husûlî mukaddime-i sabr ü himmete mebnîdir" deyu gelen âdeme hıl'at ile iki gün
 mühlet-i âmân virülüp kal'aya gönderildi. Vardıkda ol semûm-ı kâtile benzer
 mukâtelenin içinde tâyife-i Rûm-ı şeyâtîn-rücûm ki her biri aksâ-yı bilâd-ı Rûm'dan
 gelüp ol müfsidlerin cem'iyetine mülhâk olmağla (99b) mâdde-i fesâd hadden ziyâde
 olup ol asl-ı eşrâr-ı nâkısü'l-efkâr ki kalb-i pür-illetleri nûr-ı îmândan hâlî ve mücevvef
 idi, şâhid-i maksûdların ele getürmek ümidiyle⁸⁵ başların ortaya koyup ölüm eri
 olmuşlardı. Aralarında kesret-i vifâk ve mezîd-i itifâk vâkı' olup birbirinin önünde
 ölmeği hayât-ı ebedî ve sa'âdet-i sermedî bilürlerdi. Sûret-i hakka hâyil olan fikr-i
 bâtılları üzere kal'ayı virmeyüp ol fırsat ile hisâra atılan topların mûmâne'asına ve
 mücâhidînin mürûr u ubûrlarının müdâfa'asına meterisler ve toplar ihzâr idüp tamâm
 eylediklerinden sonra girü ısyân üzere musırr olup durdılar. Ol esnâda **Haber-i âmeden
 ez-şâh-ı hûn-rîz ez-cânib-i İşkemberd Gelembird be-Sarusu bâ-asker-i dalâlet-
 engîz.** Öte canibde şâh-ı bed-âmâl pâdişâh-ı hümayun-fâl ricâl-i tüvânâ-mecâl birle
 Kal'a-ı Van'ı ejderhâ-girdâr-ı düşmen-şikâr toplarıyla dögüp almak üzere olduğun
 ma'lûm idinüp hemân-dem nefis-bend-i vesâvis-i şeytâniyyeyi tahzîr idüp Merend ve
 Hoy câniblerinden Erciş kurbünde Sarusu dimekle [ma'rûf] mahalle gelüp Erciş ve
 Adilcevaz ve Ahlat etrâfların nehb [ü] gâret ve nâr-ı hasâret ile yakup yıkup oturdu.
 86 يحلفون بالله انهم لمنكم وماهم منكم ولكنهم قوم يفرقون âyetinin ma'nâsı hazreti şehriyârın hâtır-ı

⁸⁰ müellif tarafından خوان şeklinde yazılmıştır.

⁸¹ "Artık kazanmış olduğunuz şeylere karşılık, azabı tadın!", A'râf, 7/39.

⁸² "Nerede olursanız olun, sağlam ve tahkim edilmiş kaleler içinde bulunsanız bile ölüm size ulaşacaktır.", Nisâ, 4/78.

⁸³ "Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz.", Bakara, 2/216.

Müellif tarafından bağlacı sehven unutulmuş olmalı.

⁸⁴ "Allah'tan yardım isteyin ve sabredin.", A'râf, 7/128.

⁸⁵ اميد

⁸⁶ "Kesinlikle sizden olduklarına dair Allah'a yemin ederler. Oysa onlar sizden değildir. Fakat onlar korkudan ödleri patlayan bir topluluktur.", Tevbe, 9/56.

hatîr-i ilhâm-pezîrine hutûr idüp tamâm bildi ki anlara i'timâd dürüst deęil imiş. Şöyle ki zimâm-ı fırsat ellerinde iken sebîl-i ruhsata sâlik olmaęa mecâl bulalar. Maksûdları şikârını dâm [ü] mekrile bende düşüreceklerinde şâyibe-i şübhe yokdur deyu sarsar-ı şiddet (100a) buldı. Ammâ muktezâ-yı cezm-re'y-i ulü'l-'azm ile amel-i evveli görüp Rabb-i izzetin kemâl-i lutfuna istînâdı ve Hakk'ın avn [ü] inâyetine i'timâdı bir mertebede idi ki tûfân-ı beliyât ile mevc-i hâdise evc-i feleke çıksa dâmen-i tevekkülü nem tebeddül ile ter olmazdı. Sûret-i âkibete nazar idüp kâr-hâne-i kudretde ve nigâr-hâne-i hikmetde olacak işler dahi vardır deyu kal'anın teshîri ve içindeki âsîlerin tedmîrinde sâk-ı cidd ü teşmîr ile asker-i cevşen-pûş ve ümerâ-yı deryâ-hurûş tennûrr-ı kâr-zârda nâr-ı cür'et ile tâb ü şemşîr ve dâr ü gîre cûybâr-ı celâdetden âb virüp unf [u] kahr ile ve darb ü harb ile mecâl vormeyüp kal'ai alsunlar ve içindeki bî-dînleri tîğ ü teber ile seg yerine kırsunlar deyu emr eyledi. Çûn şâh-ı cihândan bu vechle emr ola hayâl-i şeb-revümüz⁸⁷ ol yolda ömr ola deyu muhâsara-i hisârda olan vüzerâ vü ümerâ-i asker-i ceng-intimâ ikdâmı miyân-ı himmete sokup ve siper-i ihtimâmı başlarına alup ve kullâb-ı iktihâmı boyunlarına takup subh ve şâm ale'd-devâm ol hisâr-ı felek-medâra ve sûr-ı metîn-karâra cânib-i erba'asından topar ve darb-zenler ve tûfengler üşirölüp atılan sayhâ-sâz-ı râ'd-âvâz toparın mehâbet-i gırîvleri⁸⁸ إذا زلزلت الارض زلزالها âyetinin mefhûmun iş'âr idüp darb-zenlerinden hisâr içindeki âdem başları top taşları gibi galtân ve zahm-ı bî-rahm-ı tûfengden niçe sîneler ney gibi nâlân ve niçelerin dahi kusûr-ı sebâtların göçürüp ve cevşak-ı sürûr-fezâ-yı sûr-cûdların handak-ı ademe uçurup râh-ı câh-ı (100b) fenâyâ gönderdiler. Mehemed Paşa *dâmet me'âliyehu* darb ü harb ve top-ı pür-âşûb ile hisâr burclarının dürclerini ve bârularını sıyup serkeşlikden bârûları göçüp sâye-vâr hâke yüz urup yatdular. Ol gubâr-misâl kâr-zârlarından çarh-ı devvâr bürünüp ve gerd-i neberdin sehâbı âsumâna hicâb olup ne havz-ı sipihr ve ne çeşme-i mâh u mihr göründi. Bârûlar üstünde ten-i bî-ser ser-i bî-ten olup dikilen sancakların kızılbayrakları dâr ü gîrde şehîd olanların üstünde al kana boyanmış pîrehenleridi. Adû-yı bed-fi'âl cânlarına dermân mülâhazasıyla hisâr kullelerinde ve sokakların mürûr u ubûrlarında ihzâr kıldıkları toparın atup girü kendü evlerin yakup mazmûn-ı sa'âdet-nümûn-ı⁸⁹ شبره وو مز sûret-i halleri vâkı' olup sendân-ı âhen-ger-sıfat şiddetlerin terk itmeyüp atılan top taşlarına beden-i başların tutı-virüp dururlardı. Bu cânibde muhâsara-i hisârda olan vüzerâ-i dîn-dâr sâyir ümerâ-yı âlî-mıkdâr ile kal'anın

⁸⁷ شبره وو مز

⁸⁸ “Yeryüzü, o şiddetli sarsıntısı ile sarsıldığı zaman.”, Zilzâl, 99/1.

⁸⁹ “Öyle ki, evlerini hem kendi elleriyle, hem de mü'minlerin elleriyle yıkıyorlardı.”, Haşr, 59/2.

feth ü istihlâsına tezellül ü tefeccu‘ serini ubûdiyyet mihrâbına urup ve niyâz u tazarru‘ yüzini mezellet türâbına sürüp münâcât idüp durırken ol hinde fevz-i derece-i şehâdete kalbleri şehâdet iden dilâverlerin gülşen-i hâtırlarına ⁹⁰ يبشرهم برحمة mehebbinden nesîm-i beşâret tenessüm idüp gürûh-ı enbûh-ı düşmen-i âhen-bedenlerin dıraht-ı bahtlarına sarmaşık gibi sarmaşup ibâret-i sâbıkda işâret olan vech üzere ol bed-sîret ve nahts-sûretlerin kanı ile hisâr için cûybâr ve âl-i Fir‘avn gibi belâ-yı garka giriftâr idüp câm-ı pür-kahve-i hümmâmı sâkî-i rûzgâr sunup kuvvet-i zâd u istitâ‘atleri kalmayup ve ruhsâr-ı ma‘âşları ve gülzâr-ı inti‘âşları solup يجعلون اصابعهم في آذانهم من الصواعق حذر ⁹¹ (101a) âyetinin mefhûmı kalblerine garîk-i bihâr-ı haşyet ve harîk-i nâr-ı dehşet virmeğin a‘lâm-ı feth-peyâm ve râyât-ı sa‘âdet-gâyâtın âsâr-ı zafer-nümâsıyla ol gümrâhlar ⁹² وإن جندنا لهم الغالبون ma‘nâsından habîr ü âgâh olup hemân-dem ümerâ-i kalîle ve küberâ-i zelîlelerinden Şâh Ali Sultân ve Mehemmed Halîfe ve Elvend ve Celâlî-zâde Velî ve Mısırlı İmâm Kulı ve Avoğlânı Mahmud ve İspirlü Seydi Bey oğlu Abdî sâyir ehl-i nifâk bi’l-ittifâk şâhlarından kendülere derman olmayacağını bilüp cânlarına âmândan gayrı râh bulmayup ol fikr üzere ale’s-seher etrâf-ı âfâk-ı cihânda envâr-ı subh-ı sâdık ⁹³ şârik ve eknâf-ı tâk-ı âsumânda şem‘-i sa‘âdet bârik olduğu gibi iki yarar âdemlerin istid‘â-yı âmâna gönderib girü âmân taleb eylediler. Hâris-i cüyûş-ı ehlü’l-millet ve’d-dîn sultân-ı selâtînü’l-İslâm ve’l-müslimîn اذا قدرت على عدوك فاجعل العفو ⁹⁴ muktezâsınca ol pür-günâh-ı rû-siyâhların etdüklerine kalmayup âmân sadaka eylediler. Ol günün ertesi mâh-ı recebün on dokuzuncı gün penc-şenbih günü umûmen adû-yı bed-fi‘âl hisârdan taşra çıkup Kal‘a-ı Amik tarafına azîmet-i pür-hezîmet gösterüp gitdüklerinden sonra sadâ-yı gayb telkîn-i ⁹⁵ ادخلوها با سلام آمنين ⁹⁵ beşâretiyle ebvâb-ı fütûh meftûh olup hemân-dem guzât-ı nusret-temkîn kal‘a burclarına İslâm sancakların ve bârûlarına zafer bayrakların diküp zabt eylediler. Ve top-ı pür-âşûbdan sâye-vâr hâke düşüp yıkılan bârûlar ta‘mîri için akl-ı dür-bînün re’y-i maslahat-ârâsı ile âmil ve mevârid-i umûrun ta‘mîri tedbîrinde kâmil olan sadr-ı dîvân-ı (101b) vezâret ve bedr-i âsmân-ı emâret müşîr-i umûr-ı memleket ve zahîr-i serîr-i saltanat Vezîr-i a‘zâm Rüstem Paşa yessera’llâhu mâ-yeşâ’ hazretleri sâyir vüzerâ-yı saltanat ve ümerâ-yı memleket ve ekrâd-ı vilâyet ü devlet ve asker-i nusret ile ihtimâm eteğin beline sokup gulüvv-i âmm ve salâ-yı tâmm ile dört günde ta‘mîr itdürüp tamâm

⁹⁰ “Onların rableri onları bir rahmet ile müjdeler.”, Tevbe, 9/21.

⁹¹ “Ölüm korkusuyla, yıldırım seslerinden parmaklarını kulaklarına tıklarlar.”, Bakara, 2/19.

⁹² “Şüphesiz ordularımız galib gelecektir.”, Sâffât, 37/173.

⁹³ صبح و صادق

⁹⁴ “Eğer düşmanına gücün yeterse kudretin şükrü gereği affet.”

⁹⁵ “Onlara, ‘Girin oraya esenlikle, güven içinde’ denilir.”, Hicr, 15/46.

eyledikten sonra kahr u zecr ve a'dâ vü düşmene galebe vü istîlâ için ejder-dem-i sâ'ika-âvâz ve âteş-fem toplar ve ef'a-sûret ü mâr-hey'et darb-zenler ve tîğ-i berk-niyâm ve sinân-ı hûn-âşâm ve sâ'ir esbâb-ı intikâm ve bî-cidd ü bî-kıyâs asker-i nusret-iktibâs ile hâkim-i memleket ve istimâ'-ı de'âvî ve fasl-ı husûmât ve imzâ-yı hükûmât için kâdî ve muhâfaza-i hisâra yarar dizdâr ve hisâr erleri ve sâyir süvâr-ı ceng-sâz ve piyâde-i tûfeng-endâz askeri nasb olunup konula deyu emr olundu. Tâ kim ol diyâr-ı celfilü'l-i'tibâr ve kal'a-ı gerdûn-vakâr, makarr-ı dilîrân-ı şeca'at-nijâd ve mekân-ı dilâverân-ı celâdet-nihâd ve eşref-i bilâd-ı nusret-âbâd olup umûr-ı memleket ve mesâlih-i vilâyet emr-i şer'-i mübîn üzere görölüp ol diyârda ulû'l-emr icâbet etmeyen müfsidlere hüsâm-ı kâtı' ile cevâb virölüp gülşen-i vilâyet tamâm revnâk u tarâvet üzere olup dura. Emr-i âlî-şân muktezâsınca vezîr-i sâyib-i tedbîr ve müşîr-i sâhib-i şemşîr Mûmâ-ileyh Rüstem Paşa *yessera'llâhu mâ-yeşa'* fikr-i sâyible hızâne-i âmire *ammereha'llâhu te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire* defterdârı İskender Bey on kerre yüz bin akçe ile vâlî-i vilâyet ⁹⁶ فاحكم بالحق mazmûnın kendüsüne imâm idinen kâdîlardan ve yarar dizdâr ve hisâr erleri ve gönüllü nevbe[t]ci ta'yîn olup konıldı. Bu mühimler (102a) görölüp tamâm olduktan sonra öte cânibde Sarusu üzere duran Şâh-ı bed-nihâd Pâdişâh-ı kal'a-güşâyâ feth-i firûzî-i ⁹⁷ لقد نصركم الله في مواطن كثيرة mehebbinden nesîm-i beşâretin tenessümiyle Van Kal'ası feth olup kabza-i teshîrine girdüğün istimâ' idicek etrâf-ı vilâyete ve eknâf-ı memlekete ihtilâl bırakmak için bir niçe bin asker-i hezîmet-eser ile sâbıkâ Kars Kal'ası ta'mîrine irsâl olan beyler üzere oğlu İsmâ'îl nâm bed-fi'âli gönderüp kendüsi ihvân-ı şeyâtin ve ahzâb-ı melâ'in ile zikr olan Sarusu ile Kal'a-ı Erciş ve Adilcevaz ve Ahlat ve Tatvan etrâfların nehb ü gâret idüp andan sonra Malazgird'e ve Malaz(gird'den)⁹⁸ Kal'a-ı Hınıs fezâsı'nda Göksu üzere vâkî' olan Karaköprü dimekle meşhur mahalle varup dahi ol nevâhîde olan kurâları bi'l-küllîye⁹⁹ ihrâk idüp ve ulusların sürüp ve davarların kırup durdı. Ol serdâr-ı Kavm-i Âd ve sipeh-sâlâr-ı Fir'avn-ı zü'l-evtâdın etrâf-ı vilâyete ve esnâf-ı ra'ıyyete ve kişver-i memlekete bu vechile fesâdı zâhir olıcak. **Haber-i avdet-nümûden hazreti Hudâvendigâr ez-Kal'a-ı Van be-kasdân-ı tâ'ife-i eşrâr.** Pâdişâh-ı felek-taht *azze nasruhu* hazretleri hemân-dem mâh-ı recebün yigirmi dördünde âsâr-ı subh-ı sa'âdet ufkdan zuhûr ve envâr-ı âftâb-ı âlem-tâb ile âlem pür-nur olduğu gibi Kal'a-ı Van'dan leşker-i izzet-

⁹⁶ "Hak ile hükmet.", Sâd, 38/26.

Ayetin tamamı ise " فاحكم بين الناس بالحق - İnsanlar arasında hak ile hükmet!" şeklindedir.

⁹⁷ "İnkâra mecal yoktur ki Allah size birçok mevkilerde yardım etti.", Tevbe, 9/25.

⁹⁸ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

⁹⁹ بالكلية müellif tarafından بالكلية şeklinde yazılmıştır.

nümûn ve cünd-i zafer-makrûnlar[1] ile azîmet idüp bu ber-kenâr zıkr olan beş menzilde Kal'a-ı Adilcevaz'a nüzûl eyledi. Asker-i zafer-rehbere kal'adan zahîre virilmek için bir gün oturak (102b) olup yarındası Kûh-ı Sipân zeylinden Sette Gölü demekle ma'rûf mahalle göçüp giderken Hınıs Sahrâsı'nda Karaköprü üzerinde duran Şâh-ı bî-dîn asker-i nusret-temkîn ile Pâdişâh-ı rû-yı zemîn üzerine irişdüğün ma'lûm idünüp dahi zıkr olan Hınıs Ovası'nda bir ân ve bir sâ'at tevakkuf itmeyüp Pasin Ovası cânibine ibâkat idüp bu cânibden Sultân-ı zıllu'llah hazretlerinin emr-i şerîfleriyle mübâriz-i ma'reke-i harb ü ceng sipâhî oğlanları kethudâsı Mehmed Beg-i neberd-âheng bir niçe sipâhiyân-ı âlem-penâh ve dilrân-ı adû-penâhdan tığ-bend ü şemşîr-keş ve mükemmel-silâh ve nîze-dâr ve sâhib-i rimâh ile Anadolu ve Rûmili kethudâları bile koşulup dil almasına irsâl olundu. Ba'dehû mukaddem-i cüyûşü'l-İslâm sâhibü'l-izz ve'l-ihtişâm Erzurum Beylerbeyisi Ulama Paşa-yı şîr-intikâma Karaman ve sipeh-sâlâr-ı azîmü'l-iktidâr Karaman Beylerbeyisi Mehmed Paşa-yı nâmdâra Erzurum Beylerbeyiliği sadaka olunup ve mezkûrlara Sivas Beylerbeyisi emîrû'l-ümeraî'l-kirâm Hızır Paşa *dâmet ma'âlîyehû* koşulup Erzurum benderlerinin hıfzı tedbîrinde varup dest-i ikdâm ile kemân-ı gayreti kurup kemîn-i kîneden ol niheng-i bed-âheng eger ol diyâra hücum-ı kadem-i şûm ile ol bûma kudûm idecek olursa âmân vermeyüp hadeng-i cengi ve neberd-i ahengi uralar deyu emr olundu. Emr-i âlî-şân muktezâsınca mezkûrûn beylerbeyiler Erzurum cânibine gitdiler ve pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri zıkr olan Sette Gölü'nden Bulanuğ'a ve Bulanuğ'dan Malazgird Sahrâsı'nda cârî olan nehr-i bahr-misâl [Âb]¹⁰⁰-ı Murâd'ı ubûr ve Kal'a-ı Zerrîn'in (103a) fezası'nda Göksu demekle [ma'rûf] âbı mürûr idüp Hınıs Sahrâsı'ndaki Karaköprü'ye varup şeref viricek dile irsâl olan dilâverler ol düşmen-i bed-kirdârdan birisin ele getirüp zencîr-i teshîre çeküp dergâh-ı âlem-medâra getürdiler. Şâh-ı bed-fi'âl ahvâlinden istifsâr olundukda kuvvetde olan kudretin fî'le getirüp etrâf-ı vilâyeti ve eknâf-ı memleketi nâr-ı gâret ve hedm ü hasâret ile yakup yıkup Çoban Köprüsi cânibine kaçup gitdi ve Kal'a-ı Kars üzere gönderdüğü oğlu İsmâ'îl dahi zıkr olan kal'a üzere varup içinde olan Osmân Kethudâ ile ba'zı kimesneleri âmân tarîkiyle taşra çıkarup şehîd eyledikten sonra atası şâh-ı bed-âmâle gelüp mülâkî oldı deyu haber virdi. Hudâvendigâr hazretleri ليس في عادة الكرام سرعة¹⁰¹ deyu zıkr olan menzilde iki gün ârâm-ı pür-merâm eyledüğünden sonra Hınıs Ovası'ndan Âb-ı Murâd ile Göksu ve Varto Suyı müctemi' olduğu mahalle ki elsine-i enâmda Üçbudak demekle mezkûrdur. Sakavî nâm menzilde Âb-ı Murâd'ı mürûr idüp

¹⁰⁰ مثل

¹⁰¹ "İntikamı almada acele etmemek büyüklerin âdetindendir."

Kal'a-ı Muş Sahrâsı'nda cârî olan Karasu üzere nüzûl eyledi. Yarındası kal'a-ı mezbûrede hıfz olan zahîreden asker-i deryâ-me'âsire birer şinik un tevzî' olunup ve Mar'aş Beylerbeyisi'ne sipâhîleriyle Meneskut ile Çapakçur cânibinden gitmeğe ruhsat-ı icâzet virildi. Ba'dehû hudâvendigâr hazretleri zikr olan Kal'a-yı Muş'dan kulesi sevr-i gerdûna hem-ser ve kellesi kelb-i ekbere berâber olan Kal'a-ı Gülhâr ve Kûh-ı Kalemse celîs-i Kal'a-ı Bitlis ve Kefendir ve Soy ve Âmûr ve Zîrko ve Kandîl ve Hizo ve Ezrîn câniblerinden Âmid'e (103b) azîmet idüp zikr olan Bitlis Derbendi'nin zayku'l-mürûr ve asîrû'l-ubûr ki mâr ü mûra tâkat-ı güzâr müyesser değil idi. Eger şîr-i şîrze-savlet hamlesiyle ol derbend-i sa'bû'l-menfeze geleydi, pençe-i pür-şikencesi ahcârında kalup ve pîl-i demân geçmede zebûn ve gavl-ı beyâbân-ı perî-vâr perlerin döküp ser-nigûn olaydı. Âsker-i deryâ-bâr ikdâm ü ihtimâm-ı tamâm ile ol tarîk-i mazîkden her biri mahrec ve ol câ-yı nekebâtan alâ-haddihî ferah bulup düşe sürçe hezâr belâ ile geçdiler ki akabât-ı nâ-mahdûdundan ve vâdî-i sakar-nîk menâhil ü menâzilinden dîve-vahşet mütebâdir ve sengîn-i fu'âda dehşet mütesâdir olurdu ki her bir taşî leşkere ezfâr-ı gîlân gibi müceddir ü ekl ve her-gâhî zehr-i mâr gibi müheddir ü kâtil olup sebze-zâr-ı firdevsde Burâk ile hem-tavîle olan haylî merg-i müfâcâyâ ulaştırup niçesin helâk kıldı. Asker-i süreyyâ-intizâm zikr olan derbendin mürûr [u] ubûrunda zahmet çekilmesün deyu yeniçeri dilâverlerine bir menzil ilerü göçmesi emr olundu. **Haber-i âmeden-i şâh-ı pür-telbîs ez-cânib-i Cîsr-i Çoban be-sahrâ-yı Muş ve Bitlis.** Öte cânibde azîmet-i pür-hezîmet ile Çoban Köprüsi cânibine giden şâh-ı gümrah, pâdişâh-ı sa'âdet-destgâh Kara Âmid tarafına teveccüh idüp gitdüğün istimâ' idicek âb-ı tünd-refîâr ve seyl-i havâdis-rûzgâr gibi Muş fezâsının her tarafına akup reâyâ-yı memleketün ve ahâli-i vilâyetin nâ-hak yire kanların dökmeği başlarına tâc-ı müfâheret bilüp dahi vücud-ı nâ-pâkleri kendü boyunlarında bâr-ı girân olmağın tarîk-i fesâd u dalâletde cân u baş terkin (104a) urup gelen bed-fi'âller kendülere inkıyâd eylemeyen müslümânların ırzını ve mâlını târâc idüp ol nevâhîde olan kurâları yakup yıkdılar. Bu vechle etrâf-ı vilâyete nehr-i gâreti saldukları südde-i sidre-makâma ve serâ-perde-i devlet-merâm kibeline ma'lûm olıcak ard u veradan asker-i zafer-rehber ile gelen mukdimû'l ümerâî'l-kirâm ve mefharû'l-küberâî'l-fihâm Anadolu Beylerbeyisi Ali Paşa-yı sa'âdet-encâm taht-ı velâ-yı vilâyetinde olan beyler ile dönüp ol düşman-ı bed-nihâdın fesâdını şemşîr-i kîn ile kat' ve bünyâd-ı bed-nihâdını seyl-i leşker-i ehl-i dîn ile kam' ide deyu emr olundu. Mûmâ-ileyh paşa-yı keyvân-ikdâm ve Behrâm-intikâm vech-i me'mûr üzere azîmet idüp Kal'a-ı Bitlis'e varup vusûl bulduğı gibi ol

adû-yı nekbet-âmâl ve düşmen-i bed-ahvâl ma'lûm idünüp dahî kendü re'y-i fâsid ve fikr-i kâsıdıyla

Beyt:

Düşmenin za'afın görüp tutma kolay

Gör ki elmâsa ne iş işler kalay

deyu Erzurum muhâfazasına ferman-ı pâdişâh-ı cihân ve kutb-ı dâyre-i zamân ile irsâl olup Tercan Sahrâsı'nda duran beylerbeyiler üzerine hevâ-yı ılgarile Muş'dan azîmet eyledi. Mûmâ-ileyh Anadolu Beylerbeyisi ol gümrâh Muş Sahrâsı'ndan dönüp Tercan cânibine gitdüğün der-i devlete ve sütte-i sa'âdete i'lâm eyledi. Hudâvendigâr hazretleri dördüncü gün bânk-ı sabâh gibi zulmet-i derbendden felâh ve rûh-ı pür-fütûhuna cenâh-ı cünâh bulup *bi-inâyeti'l-Melikü'l-vâhid* Diyârbekir kal'alarından Âmid nâm kal'aya bu zikr olan yigirmi bir menzilde Kal'a-ı Adilcevaz'dan (104b) mâh-ı şa'bânun yigirmi altısında sa'âdet ile vusûl bulup ârâm eyledi. **Haber-i âgâh-şüden-i mîr-i mîrân-ı Erzurum ve Sivas ve Karaman ez-âmeden-i şâh-ı bî-âmân.** Andan sonra öte cânibde Tercan Sahrâsı'nda duran beylerbeyiler şâh-ı dâlâlet-âyîn üzerlerine ılgar etdüğünden habîr ü âgâh olup Erzurum Beylerbeyisi mezbûr Mehmed Paşa burûc-ı asîrû'l-urûc ile meşhûr olan Kal'a-ı Bayburd Ulama ile Hızır Paşa günc-i zâviye-i ra'b u hirâsda münzevî olan re'âyâyâ mu'în ü zahîr olmak için kaviyyü'l-esâs Kal'a-ı ma'mûre-i Sivâs cânibine kaçıp gittikleri gibi şâh-ı dalâlet-tenkîl mânend-i ashâb-ı fil Tercan vilâyetine irişüp mezkûrûn beylerbeyiler eline girmeyicek kendü enâniyyeti zıllını mir'at idünüp anda müşâhede etdüğü sûret-i hüsn-i zann emr-i ma'kûs göründüğünden be-gâyet perîşân-ı hâl ve muztaribü'l-ahvâl olup mezîd-i infî'âl ile ve kesret-i melâl ile Akdeğirmen demekle meşhûr mahalle nüzûl idüp tedbîr-i ileli¹⁰² ve teshîr-i hiyeli¹⁰³ üzere oğlu İsmâ'îl nâm fitne-âmâli bir niçe bin asker ile Kal'a-ı Bayburd cânibine gönderüp gittükden sonra ardınca karındaşı Behrâm Mîrzâ'yı dahi gönderüp kendüsi zikr olan Akdeğirmen'den Erzincân'a varup vusûl bulduğu gibi etrâf-ı vilâyetde bulunan eşrâr-ı bed-girdâr ve tâife-i şekâvet-şî'âr yanlarına cem' olup hacrât-ı fitne ve fesâd ki remâd-ı mekr ü hile mütevâri idi, müşte'îl ve katerât bağı ü inâd ki gamâm-ı intikâm ile müctemi' olmuşdı, deryâyâ müşâkil göründi. Ziyâde kesret-i cem'iyet müşâhede etmekle mâdde-i gurûr sûret-pezîr olup memleket-gîrlik sevdâsı akl-ı muhâl-endişleri vilâyetin (105a) teshîr eyledi. Sûret-i âyet-i kerîme-i إلهم [و أمل]

¹⁰² عليه

¹⁰³ حيله

¹⁰⁴ کیدی متین ki erbâb-ı izz ü temkînin nakş-nigînidir, safha-i dillerinde ve levhâ-i hâtırlarında yazılıp ¹⁰⁵ ان للحق حولة و للباطل صولة ki mesel-i meşhûrdur kalblerine hutûr idüp tünd-bâd-ı gurûr kânûn-ı cânlarındaki âteş cem'iyet-i câhiliyyelerin tîz idüp ol ehl-i fesâd-ı fitne-nihâd tahrîb-i bilâda ve ta'zîb-i ibâda musırr olup ما تفتح من لينة او تركتمو إذا دخلو قرية أفسدوها و جعلوا أعزة أهلها أذلة ¹⁰⁷ fehvâsı icrâ ve ¹⁰⁶ قائمة على أصولها ifşâ idüp Erzincan'a varınca her karyeye ve her kasabaya ki uğradılar, re'âyânın mâl [u] menâllerin gâret idüp il [ve] vilâyet ehli dehşetden kaçup tarîk-i halâsa mecâl bulmayanlar şehîd ve ba'zıları mekrinden emîn olmağışün dâmen-i kûh-sâra yapuşup ba'îd oldılar. **Haber-i ceng-kerden-i mîr-i mîrân-ı Erzu(rûm)**¹⁰⁸ **bâ-İsmâ'îl ve Behrâm-meyşûm der-ân merzbûm.** Öte cânibde şah-ı dâll ü mudillün oğlu mezkûr İsmâ'îl Mîrzâ asker-i nekbet-tenkîl birle Kal'a-ı Bayburd fezâsına varup nüzûl eyledüğü gibi pervâne-vâr harîs-i şem'-i vegâ ve semender-veş vâlih-i âteş-i heycâ Teke-zâde Mehemed Paşa *dâmet me'âliye*hu sehâb-ı muzlim gibi üzerine akup varan ve haşerât-ı arz gibi üzerine hurûc idüp çıkan ol etrâk-ı behâyim-alayimin bu vechile hücûmun göricek harb ü ceng ü neberd-âheng ile karşulayıb şemşîr-i âbdâr ve sinân-ı cân-sitân ile kavâyim-i erba'alarun kat' idüp ol bâgîler teşettüt-i ahvâl ile bî-mecâl olup لوجيدون ملجاً ¹⁰⁹ âyetinin âyine-i ma'na-yı suver-nümâsında sûret-i i (105b) hâlleri vâkı' olup pâdişâh-ı gazâ-âsârün yümn-i himmetlerinde inhizâm bulup perâkende olmak üzere iken ol esnâda mezkûr Behrâm Mirzâ irişüp tekrâr nâyire-i harb ü kîtâl ve dâyire-i ceng ü cidâl işti'âl bulup dilîrân-ı şîr-sadme ve mübârizân-ı peleng-hamle gayret-i nâmûs-ı pâdişâh-ı İslâm deyu meydân-ı dâr ü gîrde darbe-i perrân ve ebdân-ı cîfe-nişânların tu'me-i süyûf-ı hûn-feşân ve rû'ûs-ı menhûslarun rimâh u sinân idüp durdılar. Adû-yı bed-re'y dahi akdâm-ı ikdâm ve ihtimâm-ı tamâm birle neberd [ü] kârzâra musırr olup zahm-ı sinân-ı cân-sitân ile dâr ü gîrde niçe sîneler söküp ve darb-ı tîğ-i mîğ-nişân ile niçe kanlar döküp muhkem savaş etdiler. Mezkûr Mehemed Paşa anlar ile mukâvemeti hadd-i imtinâ'da bilüp nâ-çâr dâr ü gîrden çıkup Kal'a-ı Bayburd'a varup girdi. Adû dahi ardınca varup hiçbir vechile kal'aya zafer bulamadıkları ecilden kal'anun mu'azzam varoşu ile havâlisinde olan ma'mûresün âteş-i

¹⁰⁴ “Ben onlara mühlet veririm. Şüphesiz benim tuzağım çetindir.”, A'râf, 7/183.

[و أُمِّي] müellif tarafından muhtemelen sehven نَمْلَى şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁵ “Muhakkak ki hakta kuvvet, batılta zorluk vardır.”

¹⁰⁶ “(Savaş gereği,) hurma ağaçlarından her neyi kestiniz yahut (kesmeyip) kökleri üzerinde dikili bıraktınızsa”, Haşr, 59/5.

¹⁰⁷ “Bir ülkeye girdikleri zaman, orayı harap ederler ve halkının ileri gelenlerini zelil hâle getirirler.”, Neml, 27/34.

¹⁰⁸ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

¹⁰⁹ “Eğer sığınacak bir yer veya (gizlenecek) mağaralar yahut girilecek bir delik bulsalar, hemen koşarak oraya kaçarlardı.”, Tevbe, 9/57.

pür-dûd ile hark ve etrâfindaki kurâları nehr-i hasâret ile gark idüp oturdılar ve öte cânibden Erzican Sahrâsı'nda temekkün üzere duran şâh-ı bî-dînün yanındaki ağac ayaklu kızılbaş-ı evbâş Türkleri ki sath-ı zemînün nat'ındadır, küllî ömrleri piyâdelikle geçmişidi. Şâh deyu elleri irdüğü re'âyâ atlarına süvâr olup mazlûmların dûd-ı dili ile yüz karasın kazanmak için Erzincan[1] etrâfı ile yandurup şarâb-ı gurûr ile lâ-ya'kıl olup ne didiklerin bilmez oldular. Mahrûse-i Sivâs ki bilâd-ı memleket-i Rûm'da gûyâ bir arûs-ı zîbâ ve hüsn-i bî-hemtâ ile reşk-i cennet-i me'vâdur, ol zümre-i kûtâh-endîşe ve fırka-ı ilhâd-pîşe (106a) ol cânibe gitmek sevdâsında olup durdılar. Re'îs olan şâh-ı pür-telbîs hudâvendigâr hazretlerinin teveccüh-i hümayunlarının keyfiyyet-i ahvâline vukûf bulmayınca Sivas'a gitmelerin tecvîz görmeyüp icâzet virmedi. Öte cânibde **Haber-i âgâh-şüden-i pâdişâh-ı felek-dest-gâh ez-ahvâl-i şâh-ı gümrâh ve firistâden-i Ahmed Paşa bâ-asker-i nusret-penâh ez-cânib-i Kal'a-ı Çapakçur ve Derbend-i Çeper ve Kığı**. Bayburd Kal'ası'n tahassun iden Mehemed Paşa ol fırka-ı melâhide-i *le'anehumu'llâhu alâ-haddihî*¹¹⁰ savlet-i devletine mağrûr ve pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin adem-i iltifâtından¹¹¹ memkûr olup re'âyâ-yı vilâyete nehb ü gâret yüzünden gelüp el uzatdı. Şöyle ki ref' ü def'ine mukayyed olunmazsa mukarrerdur ki fitne vü âşûb deryâsı taşar. Zîrâ ki her bir ehl-i fesâd ile eli ve her bir zındık-ı bed-nihâd ile dili olup mâr-ı efsürde ve ibâd-ı pejmürde iken dirildi deyu arz eyledi. Serîr-i saltanata arz olunup ma'lûm olıcak pâdişâh-ı velâyet-penâhun bu hâdiseden mübârek hâtırına kird-i fûtûr hutûr idüp vüzerâyâ hitâb idüp eyitdi ki ol cânibe irsâl olan beylerbeyilerin kötülüğindendir ve illâ ol müfsidlerin hakkından gelmek âsân idi. Vezîr-i sâlis Ahmed Paşa ki¹¹² *كره بعد اولى ومرة بعد اخرى* ol müfsidlerin müdâfa'ası hazret-i hudâvendigârın izz-i huzûrunda emr-i sehldür deyu yâd idüp istihkâr etmişdi. Zikr olan tâyife-i bâğîyenün ve zümre-i tâğîyenün mazarratından ol vilâyeti halâs etmeğe hüsn-i taleb gösterdi. Pâdişâh-ı (...) ¹¹³ rû-yı zemîn ve şehensâh-ı taht u nigîn hazretleri mezkûrun kelâmın (106b) sem'-i kabul-ile ısgâ idüp hüsn-i rızâsıyla bir niçe ümerâ-yı peleng-intikâm ve asker-i nusret-encâmın süvâr ve ceng-sâz ve piyâde tûfeng-endâz asker ile ılgar idüp üzerlerine varmağa emr eyledi. Mûmâ-ileyh paşa-yı rûşen-re'y koşulan ümerâ ve leşker-i nusret-intimâ ile mâh-ı ramazânun guresinde Hamîd'den Kal'a-ı Çapakçur ve Derbend-i Çeper ve Kal'a-ı Kığı cânibinden teveccüh idüp gitdikden sonra havza-i hükûmetde olan bıkâ'ın serdârlarına ve taht-ı saltanatında

¹¹⁰ “Allah, onun haddi aşması sebebi ile onları lânetlesin!”

¹¹¹ *ايلتفتندن*

¹¹² “İlkinden ve diğerinden sonra”

¹¹³ *روي* mükerrer yazılmış.

vâkı‘ olan kılâ‘ın dizdârlarına ve re‘âyâ-yı vilâyete ve hafaza-i zu‘amâ-i memlekete hükm-i âli-şân-ı vâcibü’l-iz‘â[n]-ı hâkânî ve tuğrâ-yı cihân-ârâ-yı sultânî yazılıp mazmûn-ı meymûn ve fehvâ-yı hümayûnda alâ-vechi’t-tehdîd ve’t-te’kîd şöyle emr olundu ki her yerde derbendleri ihtiyât-ı tâmm ile muhafazat ve yolları tamâm-ı ihtimâm ile muhâreset idüp tarâyık-ı tilâl ve şavâhık-ı cibâlden kuş uçurmayup cemî‘-i etrâfın müdâhil ve mehâricin bağliyup dîde-bânlar ve nîgeh-bânlar koyup sâk üzere olalar **Haber-i teveccüh-nümûden-i Elkâs be-cânib-i Hemedân ve Dergüzin ve Sehlali ve Gazvîn.** Elkâs Mîrzâ dahi arz-ı ubûdiyyet idüp hâliyâ Husrev-i sâhib-kırân ve Süleymân-ı âsumân-âstân hazretlerinin zıll-ı inâyetinde nihâyet-i maksûdumuza vâsıl olup gâyet-i matlûbumuz hâsıl olmuştur. Ammâ şimdiki hâlde murâdımız ve fikr-i nihâdımız oldur ki ol fitne-i dûr-kamer ve âteş-i şûr u şerr asker-i nekbet-eser ile bu cânibde iken cenâb-ı cennet-makâm ve makarr-ı evliyâ-yı izâm ve müstekarr-ı e’imme-i kirâm *aleyhi’s-salâtü ve’s-selâm* Bağdâd-ı hılâfet-âbâd cânibinden nehr-i bahr-misâl Âb-ı Şemrah’ı ubûr ve Kasr-ı Şîrîn ile (107a) Kal’a-ı Şâhin’i ve Dinever’i ve Lâver’i mürûr idüp Hemedân ve Dergüzîn ve Sehlali ve Gazvîn etrafların inhidâm ve ehl ü iyâllerin katl-i âmm etmeğe ruhsat-ı icâzet istid‘â olunur tâ kim bir hıdmetde bulunup sa‘âdetlü pâdişâhın hayr du‘âsına mazhar düşüp ol hıdmet-i vesîle-i fevz-derecât vâkı‘ ola. Eger ol yolda tevfik-i Hakk refik olup pâdişâh-ı memleket-güşâ devletünde murâdumuz hâsıl olursa zehî fırsat ve eger mertebe-i şehâdet nasîb olursa zî-sa‘âdet mezbûr sûret-i levâzım-ı ihlâsın bu vechile te’kîd idicek hudâvendigâr hazretleri mûmâ-ileyh Mîrzâ’nın istikâmetine müte‘allik olan hüsn-i zann-ı iltifât-ı bî-gâyetine mazhar vâkı‘ olup hemân-dem tevâfûr-i bârân-ı ihsân ve tekâtur-ı emtâr-ı in‘âmından seksen bin sikke altın ile zerrîn-zîn ve bir esb-i bâd-refât ve murassa‘ şemşîr-i berk-iştihâr ve bî-hadd hıl‘at-i nâdirü’l-âsâr in‘âm idüp tevfik-i Rabbânî dest-gîrin ve telfik-i Subhânî müşîrin olsun deyu du‘â idüp gönderdi. Mûmâ-ileyh pâdişâh-ı âlem-gîrin ve izz-i huzûr-ı fâyizü’n-nûrında şem‘-i maksûdunu efrûhte göricek bir ân ve bir sâ‘at tevakkuf etmeyüp Ramâzân-ı mübârekün dördüncü gün pervâne-misâl cânın nisâr etmeğe isti‘câl idüp azm-i diyâr-ı şark-ı Acem idüp gitdükden sonra **Haber-i teveccüh-nümûden-i pâdişâh be-kasd-ı ân-şâh-ı gümrâh ez-cânib-i Kal’a-ı Ergani ve Palu ve Harpud.** Mâh-ı mezkûrun onında şem‘-i subh bezm-i felekde tâbdâr ve ayn-ı âlem hâb-ı gafletde bî-dâr olduğı vaktde kâmi‘-i a’dâu’llâh ve nâsır-ı ibâdu’llâh *azze nasruhu* hazretleri (107b) dahi elviye-i nusret-şi‘âr ve asker-i encüm-şümâr ile *إن الذين اتخذوا العجل سينالهم*

¹¹⁴ itâbından gâfil olup duran şâh kaskına kulel-i pâydârlarının urûcî felek-i zâtü'l-burûca hem-ser ve sûr-ı üstüvârlarının burûcî eyvân-ı keyvân ile berâber Kal'a-ı Ergani ve Pâlu ve Harpud câniblerinden azîmet idüp kat'-ı menâzil ile elsine-i enâmda Sarukamış dimekle meşhur sahrâi mürûr ve Kal'a-ı Muş ve Çapakçur cânibinden cârî olan Âb-ı Murâd'ı ubûr idüp karye-i Seyyidler'e şeref-i vusûl ile nüzûl eyledikde öte cânibde **Haber-i ılgar-kerden-i mîr-i mîrân-ı Van ber-ser-i ân-tâyife-i tuğyân ve gâret-kerden-i behâyim-işân der-Karadere**. Adû-yı bed-fi'âl re'âyâ-yı vilâyet ve ahâlî-i memleketün gâret idüp aldıkları behâyim ü ganâyimin fikr-i¹¹⁵ fâsid ve hayâl-i kâsidlerince kendülere mâl-ı ganâyim mülâhazasıyla bir niçe evbâş-ı kızılbaş etrâkları ile Tebrîz cânibine gönderüp ol gönderdükleri mezheb-i tirâşlar mürûr-ı eyyâm ile Karadere derbendinin sa'bû'l-ubûruna varup vusûl buldukları gibi makarr-ı dilâverân-ı şîr-nijâd Kal'a-ı Van-ı sengîn-nihâd Beylerbeyisi emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Sikender Paşa-yı şîr-ikdâm Kal'a-ı Van'dan esb-i himmeti meydân-ı maksûda sürüp ol unvân-ı musîbet-nâme-i rûzgâr-ı zûr-kârdan gâfil etrak-ı behâyim-alayimi kılıcdan geçürüp ve sürüb alup gitdikleri behâyimleri ellerinden alup sâlimîn [ü] gânimîn menzîl-i ma'hûda ve kal'a-ı meşhûda gelüp kılıcdan geçürdükleri adûnun başların der-i devlete gönderüp zikr olan konakda gelüp vusûl buldı. **(108a) Haber-i muhârebe-i Osmân Paşa bâ-sürh-serân der-fezâ-yı Tercan ve inhizâm-yâften**. Ve mukaddemâ Çapakçur cânibinden Ahmed Paşa ile adû-yı bed-fi'âl üzere irsâl olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâmdan Malatıyye Sancağı Beyi Osmân Paşa *dâmet ma'âlîyehû* ki pehlivân-ı çarh-ı pencüm yayın çekmekde zâr ve darb ü harbünde Sâmu Nerîman-ı dîl-figâr ve tîğ-i şihâb-âsârı vehminden şehsuvâr-ı meydân-ı sipihr hayrân ve tîr-i pür-tâbı sehm-i vehminden sultân-ı mihr lerzândur. Matlâ'-ı âftâb-ı tîğ-i âbdârdan baş çeken şâh-ı mahzûlün keyfiyyet-i ahvâlinden haber ve vücûd-ı bî-sûdun ebter etmek içün zümre-i muvahhidînden Piyâle ve Aliyy-i Bodyan ve sâyir bahâdırân-ı meydân birle Çapakçur'dan ılgar ile göçüp niçe derbend ve kûh ve sahra'yı aşup kat'-ı merâhil ile nisfû'l-leylde Tercan sahrâsında Cübbe-cebel dimekle mezkûr mahalle sultân-ı kevâkib-i sitâre [vü] mevâkib-i âlem-i işrâk nûr-ı eymenden zulmet-âbâd-ı felâkete düşüp hâtır-ı sipihr-i gerdûn bî-karâr ve dîde-i encüm terakkub-ı havâdis-i rûzgâr ile bîdâr olup dururken adû-yı bed-fi'âl siper olup duran serdârları hâb-ı gafletde ve bister-i ferâgatde yaturken üzerlerine uğrayup vusûl bulduğu gibi kemîn-i kînde kemân-ı

¹¹⁴ “Buzağıyı ilâh edinenlere mutlaka (ahirette) Rablerinden bir gazab, dünya hayatında ise bir zillet erişecektir.”, A'râf, 7/152.

¹¹⁵ فکر و فاسد

intikâmı kurup duran karavulları bunları görüp hemân-dem bir yire cem' olup ayaklarıyla kar'-ı bâb-ı vahş-zübâb ider gibi rû-yı zemîni kaktılar. Bu cânibden fâtih-i evbâb-ı cihâd ve kâsir-i şevket-i erbâb-ı inâd mezkûr Osmân Paşa-yı sa'âdet-ecnâd âmân vermeyüp (108b) baskun ve mânend-i Hamza ve Rüstem gibi şebihûn idüp önüne gelen bed-nihâdları zâğ u zağan gibi içlerine girib tîğ-i âbdâr ile ser-pençe-i cihân-gîr ile düşürüp zührelerin çâk ve bâ'zıların mihleb-i ukâb-şikâr-ı merge kapdurup helâk eyledi. Adûnun haylinden ve düşmenin sahîlinden bir niçeleri karavulları semtine revm sûretin gösterüp bu cânibden dilâverân-ı merd-efgen ve mübârizân-ı saff-şiken anların revminden bî-haber akablarına düşüp ceng ü cidâl ve harb ü kîtâl üzere mütesaddî olup durdılar. Kemîn-i kînde duran karavulları kuvvetde olan kudretlerin fi'le ve olanca iktidârların amele getürüp tîr-i perrân ve şemşîr-i berrân ile kîtâle ve ceng ü cidâle ikdâm idüp zahm-ı tîr ve darb-ı şemşîr ile meydân-ı kâr-zârda anlar ile Rüstem gibi kîtâl ve Behrâm gibi cidâl iden Osmân Paşa-yı şîr-ikdâmın altında olan esb-i cihân-neverdîn mecrûh ve niçe bahâdırları tîğ-i berk-iştihâr ile meydândan çıkarup matrûh eylediler. Mûmâ-ileyh paşa-yı pür-salâbet bir ân ve bir sâ'at karâr u sükûn ıstıbâr etmeyüp hemân-dem Hazreti İsmâ'il *aleyhi's-selâm* gibi nefsi zekiyyesin kurbân ve gazâ yazusunda ölmeği ganimet ve şehâdet şerbetin nûş itmeğe cânına minnet görüp dahi ol adû-yı bed-fi'âle ve düşmen-i bed-ahvâle karşı varup anlara siper gibi göğsin gerdi ve gönder gibi savaşlarına¹¹⁶ kolun uzatdı. Dahi rücûm-ı nücûm-ı şeb-i deycûra hücûm etdüğü gibi ceng idüp dururken esb-i semendi zebûn olup durdı. Paşa-yı hüner-ver nâ-çâr Rüstem-i sâhib-i rahş ve Tûs-ı zerrîn-kefş gibi atından (109a) inüp hemân-dem bir fil-ten kızılbaş ile kerkedan-beden evbâş ile meydânda yaka yakaya olup birbirine garîm-i bî-muhâba gibi yakasından ve ecel-i müfâcâ gibi boğazından tutup Rüstem ve İsfendiyâr-misâl ceng ü cidâl ide-dururken bir gâzî fi-sebîli'llâh ve bir mücâhid li-vechi'llâh makbûl-i hâss ve âmm Hazreti Hızır *aleyhi's-selâm* gibi Osmân Paşa'ya irişüp yaka yakaya olup duran adû-yı bî-âmânı nîze-i cân-sitân ve tîğ-i berk-feşân ile sencup helâk kıldı. Ve sînesi gencinesinde kesret-i bahtını tırâz-ı şehâdet ile mukallem ve menşûr-ı hayâtı tuğra-yı ecel ile rakam olan muhlis hıdmetkârlarından biri dahi hazret-i Kâdiyyü'l-hacâ'tın mahkeme-i ma'dele-i kazâ vü kaderinde edâ-i hakk-ı şehâdete isti'câl itmekle esb-i felek-gerd ve cihân-neverdinden sâye-vâr yire inüp çeni-virdi. Paşa-yı şîr-iştihâr çûn şem'-i maksûdunu efrûhte gördi, ol esb-i zafer-süvâra süvâr olup miyân-ı himmete gayret kuşağın kuşanup adû-yı bed-encâm ile uğraş ve kerr ü ferr ile gereği gibi savaş

¹¹⁶ سواش

idüp bezm-i rezm içinde câm-ı hüsâmı nûş idüp ser-hoş olan bahâdırlar hûn-ı lâle-gûn ile yüzleri kızıl güle dönüp girîbân-ı hayâtı bıraktılar. Dahi hasm-ı bî-rahmdan ve düşmen-i pür-elemden zahm yediklerince âheng ve ceng ü sitîzi tîz idüp durdılar. Âhırü'l-emr dest-i iktidârları arûs-ı zaferin dâmenine ırmeyicek teşettüt ü karârı mağlûb ve havf [u] hirâsı gâlib görüp ¹¹⁷ *الفرار ما لا يطاق من سنن المرسلين* tarîkına zehâb olup rû-yı tevakkufa bakmağa ruhsat bulmadıkları ecilden mukaddemâ Piyâle (109b) ve Bodyan Ali ve sâyîr mübârizân meydân-ı kazâ-yı azîmeti cebel-i âmândan yana gösterdiler. Paşa-yı sâhib-i neberd dört yanına bakup gördi ki hûn-ı ciğer ile terbiyet etdüğü hevâ-dârların yiri kızılbaş-ı evbaş ile mâl-â-mâl dolmuş tedârük-i hâle mecâl bulmayup nâ-çâr ol bâd-peymâ-yı dilâverlerin pâyına düşdi. Niçe kûh u sahray aşup düşmen-i nekbet-eser bunların bu ahvâlinden habîr ü âgâh olıcak akablarına düşüp içlerinden yarar dil alup şâhları cânibine anlar dahi dönüp azîmet-i pür-hezîmet gösterdiler. Osmân Paşa *dâmet me'âliye*hu Ahmed Paşa'ya gelüp mülâkî oldukdan sonra ahvâli ve düşmen ile ceng ü cidâli ne vechile vâkı' olduğın ale't-tafsîl arz eyledi. Etdüğü şecâ'at ü şehâmeti mukâbelesinde elli bin akçe terakkî sadaka olundu. **Haber-i avdet-nümûden-i şâh-ı hûn-rîz ez-Erzincan be-cânib-i Tebrîz.** Öte cânibde ol düşmen-i bed-âmâl aldıkları dil ile şâhlarına varup pâdişâh-ı dîn-penâh ve sultân-ı zıllu'llâh asâkir-i nusret-iştibâh ile teveccüh-i hümayunlarından ve Elkâs Mîrzâ'nın keyfiyyet-i ahvâlinden istifsâr eyledi ki cümle ahvâle vâkıf idi. Eşi'a-i âftâb gibi gamâmı setr ile muhtefî olmak müyesser değildi. Hemân-dem cevâb virüp eyitdi ki tahkîkîn kıyâsı ve tasdîkin mikyâsı budur ki karındaşın Elkâs asker-i bî-kıyâs ile mâl ü menâlin ve dâr u diyârun gâret etmeğiçün hevâ-yı ılgar ile taht-gâh-ı hulefâ-i râşidîn olan Bağdâd-ı devlet-âbâd cânibinden Hemedân ve Dergûzîn ve Sehlali ve Gazvîn tarafına azîmet eyledi. Akabince vüzerâ-yı Âsaf-nişândan vezîr-i bülend-pâye müşîr-i şeref-sâye Ahmed Paşa (110a) *dâmet me'âliye*hu bir niçe ümerâ-i devlet ve küberâ-i saltanat ve süvâr ve ceng-sâz ve piyâde tûfeng-endâz asker ile Kal'a-ı Çapakçur ve Derbend-i Çeper ve Kiğı ve Kal'a-ı Ergani ve Palu ve Harpud ve Tebük câniblerinden tîğ-i cihân-gîrinin şerbeti a'dâ-yı memlekete sebep-i sübât ü seher ve şemşîr-i berk-iştihârının darbete düşmenân-ı saltanata mâdde-i dever-i seder olan şehriyâr-ı melik- kuvvet ve tâc-dâr-ı felek-tabî'at hazretleri şân-ı tûvânâ-himmet ve asker-i gazanfer-savlet ile berk-ı hâtif ve ra'd-ı mesârif gibi üzerine nüzûl idüp gelür. Bu ahvâli istimâ' idicek şevk-i şevketinden berg-i bîd gibi lertzân ve tîğ-i cân-sitânı vehminden heyemân ve Hâncer-i cân-güzârı havfından hafakân sûretin

¹¹⁷ “Gönderilmiş peygamberlerin yolundan kaçmaya kimsenin gücü yetmez.”

bulup aldıkları haberin şuyû'ı leşkerine mûris-i za'af ola deyu dâmen-i irâ[de]tle sırr idüp ümerâ-i kalîlesine bu vechle sebeb-i beyân eyledi ki karındaşım Elkâs nâmûs-ı memleketi ri'âyet eylemeyüp mahzâ cülûs-ı saltanat-ı mukaddemâtı temhîd için Rûm Pâdişâhı'na varup anlar dahi te'kîd-i hüsn-i va'd ve teşhîd-i esâs-ı ahd için gelüp sipâh-ı ra'ıyyete ve kışver-i memlekete hasâret irüşdürdi. Biz dahi bend-i vesâvis-i şeytâniyye ve hevâcis-i nefsâniyye ile gelüp etrâf-ı memleketin nâr-ı gâret ve hedm-i hasâret ile yakup yıkıp intikâmı yerine getürdük. Şimden sonra Tebrîz'e avdet ve Âzerbâycan Vilâyeti'ne mürâca'at olsun deyu hemân-dem kararı firâra tahvîl idüp yine Tebrîz cânibine azîmet gösterdi. Fülk-i azîmeti deryâ-yı hezîmete salup gitdüğün ümerâ-i memleket ve küberâ-i vilâyet (110b) der-i devlete i'lâm eylediler. Adûnun avdeti haberi gelüp ma'lûm olıcak hudâvendigâr *azze nasruhû* hazretleri bölük halkınun mevcûd ve gayr-ı mevcûdın hızâne-i âmire derterdârı Mûsâ Çelebi yoklasun deyu emr eyledi. Defterleri mûcebince mezbûr alâ-haddihî yokladukda niçeleri raht-ı ikâmeti tengnâ-yı sûver-i ta'ayyünât-ı kevn ü mekândan fezâ-yı bî-inkızâi âlem-i lâ-mekâna çeküp dâr-ı gurûrdan sarây-ı sürûra tebdîl-i mekân ve niçeleri marîz ü bî-dermân ve niçeleri menâzil¹¹⁸ ü merâhilün akabât-ı nâ-mahdûdından gitmiş bulundu. Bu mühimm görölüp tamâm oldukdan sonra sipâhî oğlanları ağası ile silâhdâr-başı azl olunup pâdişâh-ı âlem-penâh sa'âdet ile bu ber-kenâr zikr olan Harpud'dan girü Âmid cânibine avdet idüp bu rakam olan on iki menzilde mâh-ı ramazânun yigirmi yedisinde Âmid'e vusûl bulup îd-i mübâreği eyledüklerinden sonra öte cânibde Hemedân tarafına irsâl olan Elkâs Mîrzâ hudâvendigâr hazretlerinin yümn-i himmetleri karîn-i hâl-i ferhûnde-me'âlim olup Kasr-ı Şîrîn'e gelüp vusûl bulduğumda bir niçe bey-i ulus ile ba'zı ümerâ gelüp pâdişâh-ı adâlet-penâhun devletinde mütâba'at idüp Bağdâd cânibine irsâl olundu. Ba'dehû aksâ-yı murâdumuz savbına müteveccih olunduk. İstid'â olunur ki hudâvendigâr hazretlerinin hüsn-i himmetleri bedraka-i tali'at-i âmâlim ola deyu Budak Çavuş'ı gönderüp i'lâm eylemiş. Mûmâ-ileyh (111a) Mîrza'nın evvelki matlûbundan ziyâde olup murâdı tarafına insîrâfından hudâvendigâr mesrûr olup istimâlet-nâme yazılup mazmûn-ı hümâyûnunda mûnderic olan hülâsa-i kelâm-ı beşâret-encâm oldu ki hulûs-ı niyyet ile murâd edindüğün emrde sa'y-ı belîğ idüp cidd ü ihtimâm ve teşmîr-i¹¹⁹ tâmm zuhûra getüresün. Şöyle ki meydân-ı kâr-zârda şemsîr-i sâ'ika-girdâr ve tîğ-i âbdâr ile ol cânibde olan kızılbaş-ı pür-eşrârın hâr u hâşâkî-vücûdlarından ol diyârı pâk idesin. Reşehât-ı selsebîl-i zikr-i cemîlin halkın sahâyif-i hâtırlarındaki sûret-i sûy-i

¹¹⁸ منارل

¹¹⁹ تشمشير

zann zâyîl olup sana izz ü devlet-i evvel-mebâd için istikbâl iden rif'at-i ikbâl ola deyu irsâl olundu. Nat'-ı mülkde ferzâne-vâr keş-rûluk iden ekrâd ümerâsından Şâhin Bey ve kabâyil-i Arab'dan Betlîc evlâd ü encâdından [...] nâm bed-âyînin sabâ-yı ikbâlleri nekbâ-yı edbâra münkalib olmağ ile katl olunup vücûd-ı mazarrat-âlûdelerinden arsa-i cihânı pâk itdiler. Andan sonra **Haber-i teveccüh-nümûden-i Mehmed Paşa be-Bağdâd-ı hılâfet-âbâd ve mîr-i mîrân-ı Rûmili be-Kal'a-ı Mardîn-i sengîn-nihâd ve mîr-i mîrân-ı Anadolu be-cânib-i Rûha berâ-yı sükûn u ıstıbâr**. Sene hamse ve hamsîn ve tis'a-mi'e şevvâlinin üçünde himmeti nazarında kulle-i kâf habbece ve gayreti deminde nüh-tâk-ı felek bir kubbece gelmeyen pâdişâh-ı dîn-dâr ve şehriyâr-ı nâm-dâr hazretlerinin bercîs-i sa'âdeti enîs-i burc-ı şerefde tâbân olup dururken re'y-i sâkıbları bunun üzerine cârî oldu ki mevârid-i umur-ı memleketde masâdır-ı mahtûr¹²⁰ (111b) zararından ¹²¹ **قدم الخروج قبل الولوج** muktezâsınca hazer itmek lâzımdır deyu öte cânibde fûlk-i azîmeti deryâ-yı hezîmete salup Tebrîz cânibine kaçup giden baht-ı devletden bî-nasîb ve nekbet-i cerâhatden helâke karîb olan şâh-ı bed-nihâdun ahvâlî ber-tarâf oluncaya değîn müşîrân-ı taht-ı devletden Vezîr-i sâni Mehmed Paşa bin beş yüz yeniçeri ve sağ ve sol garîb bölüğüyle dârü's-selâm Bağdâd-ı hılâfet-temkîne ve Rûmili Beylerbeyisi Rûmili beyleri ile ve sipâhîleriyle Kal'a-ı Mardin'e ve Anadolu Beylerbeyisi beyleriyle ve sipâhîleriyle hakkında ¹²² **يا نار كني بردا وسلا ما على ابراهيم** nâzil olan mücâvir-i harem-i Rahmânî ve mahrem-i harîm-i Sübhânî halîlü'r-rahmân celîlü'l-bürhân mazhar-ı izz ü ta'zîm mevlûd-ı hazret-i nebiyyu'llah İbrâhîm olan mahrûse-i Rûha'ya varup kışlasunlar deyu emr idüp ol emr üzere kanûn-ı kadîm-i Osmânî ve düstûr-ı mukarrer-i sultânî üzere her birinin kadd ü kâmetinin endâze-i bâlâsına berâber ve her sidre-kıyâmın tırâz-ı âlem-ârâsına serâser hıl'ati giydirilüp menzîl-i ma'hûde ve makâm-ı meşhûdeleri cânibine gitdüklerinden sonra **Haber-i azîmet-nümûden-i hudâvendigâr ez-Kal'a-ı Âmid be-cânib-i Haleb-i nâm-dâr**. Şehsüvâr-ı meydân-ı dîn ve şehriyâr-ı zamân ü zemîn ya'ni pâdişâh-ı sâhib-i tâc ü nigîn *azze nasruhu* hazretleri mâh-ı şevvâl-i mükerrermin yedisinde yümn-i ikbâl ve sa'âdet ü iclâl ile Âmid'den yedi menzîlde Rûha'ya varup muktedâ-yı her-ümmet ve makbûl-i her-millet İbrâhîm peygamber *aleyhi's-salatü ves'selâm* âlem-i nûrunı hurrem ü hândân ve cihân âtesin gülîstân etdüğü Ayn-ı Halîl ile Zelîhâ'yı ziyâret (112a) ve nehr-i bahr-misâl Âb-ı Furat'ı Birecik'de asker-i kesret ile ubûr ve Nehr-i Sâcur'ı mürûr idüp memdûh-ı memâlik-i

¹²⁰ مخطور

¹²¹ “Birşeye dâhil olmadan önce ondan çıkmayı düşün!”

¹²² “Ey ateş! İbrahim’e karşı serin ve esenlik ol” dedik.”, Enbiyâ, 21/69.

Arab medine-i ma'mûre-i Haleb'e bu ber-kenar zıkr olan on dört menzilde kudûm-ı sa'âdet-lüzûm ile şeref viricek ol gün devâm-ı devletine dâ'î ve hukûk-ı ni'met-i bî-gâyetine râhî olan ulemâ-i izâm ve meşâyih-ı kirâm ve sâyir tavâyif-i enâm istikbâl idüp hudâvendigâr dahi tedvîr-i binâsı kilis-i hâmdan yapılmış ve ferş-i zîbâsı cîs-i ruhâmdan işlenmiş ve der-i dîvârı la'l-fâm ve musaffa câmlar ile kâşîlenmiş ve kalem-i anberîn-rakam ile nakş ve nigârı tasvîrilenmiş sarây-ı ferah¹²³-fezâ ve terah-zidâsına envâ'-ı behcet-irtibâh ü meserret-inşirâh ile nüzul idüp pertev-i adâleti ve âftâb-ı cihân-tâb-ı ma'deleti belde-i tayyibenin şeb-i ta'b u elemde ve deycûr-ı cevri ü sitemde kalmışlara nur-ı ferr virüp âvâze-i mehâbeti ve sadâ-yı adâleti sirâce-i cihâna mâl-â-mâl olup **Haber-i teveccüh-nümûden-i şehriyâr-ı gerdûn-vakâr be-sayd-ı eyâlet-şikâr ve seyr-i dâr u diyâr ve âmeden-i mîr-i mîrân-ı Şâm ve Şehzâde Sultân Bâyezîd-i keyvân-makâm be-takbîl-i eyâdî-i Sikender-rûzgâr [u] Behrâm-intikâm.** Sene hamse ve hamsîn ve tis'a-mi'e zi'l-ka'desinin beşinde on iki gün ârâm-ı pür-merâm eyledikten sonra mûrgân-ı kebg- hırâmın câzibe-i iştihârları ki a'zâ vü eczâlarına sârîdür, oğlu şehzâde-i cihân-gîr ve vezîr-i kebîr Rüstem Paşa-yı sâyib-i tedbîr ve rikâb-ı kâm-yâbına mülâzım ve âstân-ı felek-iktidârına dâyim lâzım olan Tûs-savlet ağaları ile sayd u şikâr için ve kuşhâne-i şâhî ve âşyân-ı saltanat-medârında perverde olan şunkâr-ı nesr-şikâr pulâd-mihleb-i âhenîn- **(112b)** mînkâr ve sâyir şehbâz-ı gîtî-pervâz ve hümâ-yı hümâyun-bâl-i felek-enbâz ile târîh-i mezbûrda safâsı subh ile hurrem ve hevâyî-vakt ile hem-dem iken Amîk cânibine azîmet idüp tarîk-i tarîkat-i hakîkate sâlik ve velâyet-i hidâyete mâlik olan Şeyh Bâyezîd-i Bistâmî *rahmetü'llahu aleyhi'l-Bârî* hazretlerinin Amîk fezâsında merkad-i münevver ve türbe-i mutahhar olan Kal'a-ı Besnik nâm mahalle varup şeref-i müsûle vusûl buldukda gereği gibi şikâr ve kemâl-mertebede seyr-i diyâr eylediler. Ol esnâda sultân-ı şettâ semend-i hevâyâ râkib olup kûh-ı cibâli hiddet-i hevâ ile ve hâmûn u tilâli şiddet-i sermâ ile tutup sarmadan âsumânın yüzi göğerüp ve penbe-i berf ile ve zemînin zarfı dolup durdı. Sultân-ı gazanfer hükm-i ıztırâr ile Amîk fezâsından Kasaba-i Tizin'e ve Tizin'den Şeyzer-i zemîne nâzil olup vusûl buldukda emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Şâm Beylerbeyisi Sinân Paşa-yı devlet-merâm pâdişâh-ı mâh-bârgâh ve âftâb-cenâbın rikâb-ı hilâl-misâline pîş-keş ile yüz sürüp huzûr-ı pür-hubûrda şeref-i müsûle vusûl buldukda du'â-yı devâm-ı devlet-i pâdişâhî ile zemîn-i hîdmete ubûdiyyet yüzün sürüp âftâb-ı kadri bedre irdikden sonra fermân-ı sultân ana mukarrer ve hükm-i şâh-ı cihân şuna müncer oldu ki cenâb-ı cennet-makâm mahrûse-i ma'mûre-i

¹²³ فرخ

Şâm tarafına gide. Mûmâ-ileyh ruhsat-ı icâzet ile avdet idüp gitdiklerinden sonra taht-ı Yunan ya'ni Vilâyet-i Karaman cânibinden dürr-i ummân-ı şehriyârî ve âsumân-ı gevher-i tâbdârî mahz-ı lutfu'llahü'l-mecîd şehzâde-i kâmrân Sultân Bâyezîd *tâle bekâhû* hazretleri ki hurşîd-i cihân-sâyesinin rû-yı zemîninde karasın görmüş (113a) ve ne mâh-ı âsumân-pâyesinin çarh-ı berînde menzîl-i bâlâsına ırmış atası âftâb-ı sipihr-i dîn zıllu'llah fi'l-arzeyn hazretlerinin istikbâl-i sa'âdet-ikbâline gelüp vusûl buldukda bu cânibden Rüstem Paşa-yı devlet-nisâb cümle-i etrâb u ensâb-ı sa'âdet-iktisâb ve zümre-i hüccâb u nüvvâb-ı siyâdet-intisâb ile istikbâl idüp hatavât-ı ta'zîm ü tekrîmin yirine getürdükden sonra önüne düşüp serâ-perde-i devlet-merâmâ getürdi. Şehzâde-i kamer-tal'at ve hûrşîd-rif'at hezâr kadr ü izzet ve ferr-i şevket ile perde-i saltanata yüz sürdi. Ve halka-i maksûda el urdı. Dahi atası hudâvendigâr hazretleri ile musâfaha vü mu'ânaka ve mükâleme vü münâtaka idüp sehâb-ı vakârı hayâsının nisârından safha-i diyâr çehre-i rûzgâr gibi gark-ı arak ve âftâb-ı ruhsârı ziyâsının esfârından her kenâr-ı deryâ-yı envere müstağrak olup durdı. Andan sonra münâsebet-i kelâm ve muhâfazat-ı makâm ile du'â idüp oturdu. Ba'dehû **Haber-i asker-i firistâden-i Şâh Behrûz ber-ser-i Tâyife-i Dürüz ve fırka-i fitne-(efrûz)**¹²⁴. Sene hamse ve hamsîn ve tis'a-mi'e zi'l-hiccesinün on sekizinde Trablus nevâhîsinde Cebel-i Nasîr dimekle mezkûr kûh-ı gerdûn-vakârın sa'bû'l-ubûr ve asîrû'l-mürûrunda kadîmü'l-eyyâmdan temekkün ismen ve resmen mechûl ve hilkat-i habâset ile mecbûl Dürüz nâm-ı dîger Kelbiyyîn nâm tâyife-i tâgîye ve fırka-i bâgîye ki haşre [vü] neşre inkâr ve câdde-i itâ'atden idbâr idüp vücûh-ı helâl ve harâm ve meşîyyet-i hukûk-ı havâss u avâm mâ-beynlerinde ale's-sevâ olup unvân-ı musîbet (113b)-nâme-i rûzgârdan tegâfûl ve şemşîr-i âbdâr-ı pâdişâhîden tekâsül etmekle¹²⁵ بل هم أضل de kalup durmuşlardı. Hedef-i tîr-i tedmîr ve tu'me-i şemşîr kılmak Husrev-i dârâ-serîr ve Cemşîd-i âlem-gîr hazretlerinin zimmet-i hümâ-himmetlerine farz-ı lâzîmü'l-edâ hükmin bulmağın beş yüz belâ taşına hâzır-baş olan yeniçeri ve Haleb ve Hamâ ve Humus ve Kilis ve Ma'arrâ ve Trablûs Sancağı beyleri umûmen sipâhîleri ile ol zümre-i bâgîyenin kal' u kam'larına gitmek emr olundu. Emr-i bî-misâl ve hükmi-lâzîmü'l-imtisâl ile sene-i mezbûre zi'l-hiccesinün on sekizinde azîmet idüp gitdiklerinden sonra hudâvendigâr-ı cihân ve kutb-ı dâyire-i zamân şehzâde-gân-ı kâmrân ile mahrûse-i azîme ve belde-i kadîme Hamâ ve Selemiyye'de acîbü's-suver ve bedî'ü'l-eser kıbelinden vâkı' olanların seyrine vâsıl şecere-i vilâyet ve fer'-i semere-i nihâyet esedu'llahu'l-gâlib emîrû'l-mü'minîn Ali ibn-i Ebî Tâlib

¹²⁴ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

¹²⁵ “(İşte bunlar hayvanlar gibi), hatta daha da aşağıdadırlar.”, A'raf, 7/179.

kerrema'llâhu vechehû hazretlerinin evlâd u encâdından Zeyne'l-Âbidîn Ebu'l-Bekâ bin Şeyh Şerefü'd-Dîn Ebu'l-Feth Mûsâ ziyâretine mâh-ı zi'l-hiccenün yigirmi dördünde Şeyzer'den sa'âdet ile teveccüh idüp atyeb-i sâ'ât-i müstebceha ve atreb-i hâlât-ı müstefraha üzere Hamâ'ya ve Hamâ'dan Selemiyye'ye varup ol şehri azîmü's-sevâdun içinde kubbe-i çarh-ı berîn gibi her cevânibi tezyîn ve âyîn-i nigâr-hâne-i çîn üzere envâ'-ı hışt-zer-i nüvişt ile der ü dîvâr-ı telbîn olunmuş tayyib-i hevâ ve vüs'at-i fezâ ve kesret-i mâ ile sıfat-ı lâzimesi tamâm-ı makbûl ve hâss u âmm hammâm-ı be-nâma varup gördü ki kubbesi felek-i atlâsa hem-ser (114a) ve kellesi keyvân-ı bülend-eyvân ile berâber ve ferş-i pâki esnâf ruhâm-ı hâm elmâs-fâm ile işlenmiş ve müselles ü müseddes kesimler ve mukarnas u mukavvas resimler ve siper-i gâzîyân gibi nîm-kubbeler çatlamış ve kemân-ı hicâziyân gibi azîm kemerler atılmış

Beyt:

Budur var-ise cennet dir görenler

Ki çıkmak istemez ana girenler

etrâf ü eknâfın dört gün seyrân eylediklerinden sonra yine mahrûse-i Hamâ'ya avdet idüp şeref-i müsûle vusûl buldukda yarındası merhûm u mağfur Zeyne'l-Âbidîn ziyâretine varup merkad-i münevverinden lezzet-i cedîd ahz eyledikten sonra pâdişâhân-ı dârâ-âyîn ve husrevân-ı sahib-i temkînden sa'îd ü şehîd merhûm Sultân Nûreddîn bin Zengi bin Aksungur bin Sa'îd ki dergâh-ı âsmân-iştibâhı ol zamân secde-gâhı hâkân-ı fağfûr ve penâh-ı şâhân-ı Gûr idi târîh-i meşhûrlarında merkûm u mastûr olan vech-i vecîh üzere mahrûse-i ma'mûre ve Medîne-i meşhûrede sene semâne ve hamsîn ve hamse mi'ede savlet ü devletinde ve şevket-i saltanatda nehr-i bahr-misâl Âsî üzere üstâd-ı mâhir ve neccâr-ı nâdir-i zemînden ref' idüp ikişer kâyime üzere vaz' etdüğü çarh-ı feleke mânend ve cüsse ve heykelde gâyet ile şükûh-mend-i “dûllâb-ı Muhammedî” *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* demekle mezkûr dûllâb ki bunca yıllardan berü pâdişâh-ı rû-yı zemîn ve şehriyâr-ı millet-i yakîn *nasarahu'llâhu te'âlâ ilâ yevmi'd-dîn* hazretlerinin kudûm-ı sa'âdet-lüzûmlarına leyl ü nehâr bi'l-gudüvv ve'l-âsâl ankebut-vâr vâlih ü zâr-ı enîn ve figân-ı hanîn ü giryân ile gözleri yaşın döküp şâh-râh-ı intizârda müterakkıb (114b) olup durmuş idi. Âstîn-seyrile gözleri yaşın silüp dahi havâlisinde hadîka-i cinân gibi bûstân-ı dil-sitânında ki tavsîfinde ¹²⁶ ذات الأكمام ve ta'rîfnde ¹²⁷ في الخيام dinülürdi, ol gün hıyâm-ı gerdûn-kıyâm ve serâ-perde-i devlet-

¹²⁶ “Tomurcuklu”, Rahmân, 55/11.

Ayetin tamamı ise “فيها فاكهة والنخل ذات الأكمام - Orada meyve(ler) ve salkımlı hurma ağaçları vardır.” şeklindedir.

¹²⁷ “Otağlar (özel çadırlar) içinde korunmuş”, Rahmân, 55/72.

merâmın kurup meşârib-i akdâh-ı sürûr ve mevâhib-i efrâh-ı huzûr ile şâhâne işret ve pâdişâhâne sohbet eylediler. Andan sonra delâyil-i mefkûd u ma'kûd muktezâsınca sedd-i sugûr-ı bilâd-ı İslâm ve kam'-ı mülâhide-i bed-encâm savlet-i iktihâm¹²⁸-ı pâdişâh-ı sâhib-kırâna mufavvaz¹²⁹ olmağın **Haber-i tehiyye-i mühimmât-ı kâr-zâr ve zahîre ve nüzul ve sâyîr attâr berâ-yı sefer-kerden-i şehriyâr-ı nâm-dâr fî iftitâh-ı âmm muharremü'l-harâm**. Sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e hüsn-i ta'bîr ile takrîr olup sûret-i tahrîre ve semt-i tasvîre gelen ahvâl-i musaddak üzere câmi'-i millet-i Arabî ve hâfız-ı şerî'at-ı Muhammedî âmir-i bilâd-ı müslimîn ve kâsir-i evsânü'l-müşrikîn hazretleri kendü fikr-i sâkıbı ve re'y-i sâyib-i üzere hadîka-i seb[ze]-zâr-ı vezârete ve ravza-i gül-zâr-ı sadârete revnâk u tarâvet viren kâyim-makâm-ı Husrev-i sâhib-kırân ve leşker-keş-i Süleymân-ı zamân olan Rüstem Paşa *yessera 'llâhu mâ-yeşâ'* ya emr eyledi ki öte cânibde sademât-ı sarsar-ı kahramânî ve satvet-i dehşet-âyât-ı Osmânî'den defâ'at ile şerbet-i intikâm içe-gelen şâh-ı bî-dîn ve serdâr-ı mülâhide-i nekbet-temkîn ve sâyir udât *hazelehumu 'llâhu külli aşîyyin ve gadâtin*¹³⁰ kasdına *bi-inâyeti 'llâhi 'l-Melikü 'l-mennân* evvel bahârda inşâ'allahu'r-Rahmân sûsen-i deh-zebân-ı her-seher-çiyî alemler ve sûsenî sancaklar kaldurup **(115a)** önünce ezhâr-ı bî-şümâr merâkib-i şâh-sâr-ı eşcâra süvâr ve etfâl-i gül-zâr içinde nergis-i Zâl-zer eline simîn-i şeş-per ve benefşe-i feridûn arsa-i çemende asker çekdüğü hinde “ bezl-i cell-i ikdâm-ı gazanferî ve sarf-ı küll-i ihtimâm-ı cemşîd-ferî ile Tebrîz ve Âzerbâycan ve Isfahân ve Kirmân ve [Ni]şabur ve Horasan cânibine azîmet-i hümâyûn göstersem gerek. Sefer-i azîm-i zafer-rehberün tahsîl-i mühimmâtının mukaddemâtın tekâmül ve hafaza-i havme-i memlekete ve harase-i beyza-i medâr-ı devlete ve zu'amâ-i ehl-i millete ve uzemâ-yı a'yân-ı ümmete ve umde-kâr-ı vilâyete tenbîh-i terhîl idesin ki her biri sâz ü selb ve âheng-i ceng-i müretteb ile hâzır olup dura. Me'âl-i emr-i ferruh-fâl-i ferhunde-hâl neye müncer olursa göreler”. Mûmâ-ileyh sadrû'l-vüzerâ-i şark u garb ve mukaddemü'l-ümerâ-i darb ü harb emr-i sultânî ve hükm-i pâdişâhî üzere bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü terâhî etmeyüp memâlik-i mahrûse-i nâ-mütenâhî ve ekâlîm-i mahmiyye-i sa'âdet-destgâhî(de)¹³¹ vâkı' olan Rûmili ve Anadolu ve sefâyin-i nusret-karîn ve Cezâyir-i zemîn ve Mağrib-i zemîn ve şühre-i rub'-ı meskûn pâ-yı taht-ı Şehr-i Budun ve Karaman ve Mar'aş ve Rûm ve

Müellif مقصورات sözcüğünü مقصورا şeklinde yazmıştır. Ayetin tamamı ise “حور مقصورات في الخيام - Onlar, otağlar içinde korunmuş hûrilerdir.” şeklindedir.

¹²⁸ افتحام

¹²⁹ مفوظ

¹³⁰ “Allah, onları (düşmaları) akşam-sabah (mütemâdiyen) kahretsin.”

Müellif, Kur'ân-ı Kerîm'de geçen والعشي بالغداة En'âm, 6/52; Kehf, 18/28; vd. âyetlerden mülhem vecîz bir ifâde irâd etmiştir.

¹³¹ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

Haleb ve Diyârbekir ve Van ve Erzurum ve Şâm ve Mısır ve Aden ve Bağdâd ve Basra ve Yemen vilâyetlerinin Keykâvus-şevket melikü'l-ümerâlarına ve taht-ı livâ-yı sa'âdet-ihtivâlarındaki Tûs-savlet beylerine emr irsâl olundu ki hadem ü haşem ve tûğ ve tabl u alem birle hâzır olalar. Ve Kefe cânibinden Cengîz Han-ı cihân-güşâyın urûğ-ı neyyir-fürûğundan sultân-ı sa'âdet-baht ve sâhib-kırân-ı âsumân-tahtın pây-e-i serîrine başurmağla Deşt-i Kıpçak-ı meşhûr-âfâkda tâc-dâr-ı şehriyâr olan **(115b)** Ahmed Girây-ı memlekt-ârâya sâye-bânları sehâb-ı gül-gûn ve serâ-perdeleri serâb-ı hâmûn ve şemşîr gibi yalman yüzler ve tîr gibi tîz gözlü ve zerre gibi gözleri küçük ve kalkan gibi yüzleri büyük Tatarlar ile Eflak-ı dırâz-anâk ve Karaboğdan-ı pür-nifâk voyvodaları dahi filten-i kerkedan-beden horyadlar ile kişverlerin hıfz-ı tedbîrlerinde ikdâm u ihtimâm idüp tîr-i azm ve şemşîr-i rezm ile hâzır u nâzır olup duralar. Ve zahîr[e] vü nüzul ihrâcına kâr-dîde ve rûzgâr-âzmûde Dergâh-ı mu'allâ çavuşları ahkâm-ı vâcibü'l-i'tibâr ile gönderildi ki her vilâyetin kâdîsı taht-ı kazâ-ı adâlet-şî'ârında ta'yîn olan nüzulün ihrâc idüp akzâ-yı bilâd-ı Rûm olan Erzurum'a iledüp Nüzul Emîni Bayram'a teslîm ideler. Bu mühimmât vech üzere görölüp tamâm oldukdan sonra **Haber-i avdet-i pâdişâh-ı Acem ve Arab ez-Hamâ be-cânib-i Medine-i metîne-i Haleb ve nasb-kerden-i mîr-i mîrân-ı Haleb ve tebdîl-şüden-i melikü'l-ümerâ-i Bağdâd ve Diyârbekir ve Şâm ve Anadolu ve Karaman.** Sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e muharremünün on sekizinde pâdişâh-ı felek-medâr ve şehriyâr-ı nâm-dâr *azze nasruhu* hazretleri rûz-ı pîrûz handân ve hûrşîd-i dil-fîrûz tâbân olduğu gibi âyîn-i cihân-bânî ve resm-i kâmrânî üzere Hamâ'dan Şeyzer cânibine avdet idüp giderken ol gün sadrû'l-vüzerâ-i fî'l-âfâk câmi'-i cemî'-i mekârimü'l-ahlâk el-muhtass bi-inâyet-i meliki'l-Hallâk Rüstem Paşa-yı meşhûr-ı âfâk diyâr-ı mezkûra ve memleket-i ma'mûra berârî-i A'râb itdükleri ta'zîb-i ibâd ve fesâd u inâdları def'in **(116a)** ve zulm ü bid'atleri ref'in rikâb-ı hümayûna arz eyledi. Hazret-i şehriyâr-ı kâm-kâr endîşe vü efkâr idüp dururken paşa-yı rûşen-re'y [ve] tabîb-i hâzık nabz-ı memlekete muvâfık cevâb virüp eyitdi ki ey şâh-ı güzîn ve ey pâdişâh-ı rû-yı zemîn anların def'ine ve memleketin emnine pâdişâh-ı rub'-ı meskûn hazretlerinin Rüstem-i sâhib-i rahş ve Tûs-ı zerrîn-kefş gibi sâhib-i şemşîr-i serdârlarının nihâyeti yok. Anlardan biri nokta gibi dâyire-i sahrâda medâr ve kutb-ı saffet-i felek-medâr içinde ber-karâr olup duran Haleb-i nâm-dâra asâleten beylerbeyi nasb olunsun tâ kim eyâlet-i memleketde sâkin ve arsa-i vilâyetde mütemekkin olan reâyâ-yı fellâhîn ve kâffe-i berâyâ-yı müslimîn ber-iktizâ-yı hadîs-i Resûl-i Rabbü'l-

âlemîn¹³² لا ملك الا بالرجال ولا رجال الا بالمال ولا بالمال الا بالرعية ولا رعية الا بالعدل sa'ye-i sa'âdetinizde âsûde-i hâl ve kenef-i himâyetinizde müreffehü'l-hâl olup cevânib-i memleket ve nevâhî-yi vilâyet min-ba'd şürûr-i fesede-i A'râb'dan me'mûn ve mekâyid-i zaleme-i a'vâmdan masûn ola. Pâdişâh-ı âlem-penâh *lâzâle makrûnen bi-himâyiti İlâh* hazretleri vezîr-i müşterî-tedbîr ve müşîr-i Hurşîd-zamîrin ol fikr-i sâkıbın ve tedbîr-i sâyibin ma'kûl görüp dahi inâyât-ı sâbika-i İlâhî himâyât-ı lâhika-i hâkânî muktezâsınca kifâyet-i şecâ'atle meşhûr ve mehâbet-i şehâmet ile mezkûr Malatıyye Sancağı Beyi Osmân Paşa *dâmet me'âliyehu* mühimmât-ı umûr-ı saltanat-ı cihân-bânî ve kemâl-i hirâset ü muhâfazât-ı hudûd-ı memleket-i Osmânî'de niçe def'a sa'y-i cemîlî zâhir olmağın Haleb Beylerbeyiliğın (116b) sadaka idüp emr eyledi ki ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibârda bâd-ı ifsâdı harekete getürüp ehl-i bâdîden fesâda bâdiye olan cemâ'at-ı urbân-ı bed-sîretin tedmîri tedbîrinde mücidd ü mukdim olup mücâvir-i müsâfir, haza ve seferde hatardan ve hazerden me'mûn olup huzûr u hubûr bula ve Anadolu Beylerbeyisi Ali Paşa-yı dîndâr sinn-i kûmûletden mütecâviz olup beylerbeyilik hıdmetinde aciz olmağın mezkûra Bosna Sancağı ve Anadolu Beylerbeyiliği sârimü'd-devletü'l-uzmâ umdet-i hazretü'l-ulyâ Şâm Beylerbeyisi Sinân Paşa'ya ve Şâm Beylerbeyiliği Adana Sancağı Beyi Pîrî Paşa bin Halîl bin Ramazan Bey'e ve Karaman Beylerbeyisi Ali Paşa'ya Bağdâd ve Bağdâd Beylerbeyisi Ayas Paşa'ya Diyârbekir ve Diyârbekir Beylerbeyisi Dukakîn-zâde'ye Karaman Beylerbeyiliği inâyet ve Haleb Bey'i İbrâhîm Bey'e Adana ve Harpud Sancağı Bey'i Mustafa Bey'e Malatıyye Sancağı himmet ve Bosna Bey'i Mehemed Han'a oturak virildi. Ve öte cânibde Cebel-i Nusayrî'de mütemekkin tâyife-i Dürüz üzere mukaddemâ irsâl olan asker-i zafer-eser varup nüzûl eyledikleri gibi çehre-i hayâlleri âyîne-i ecelde musavver-hâne-i kalb-i zamîrleri şu'le-i şemşîr-i dilâverândan münevver görünmeğın karâra mecâlleri kalmayup hemân-dem dâmen-i kûh-sârı elden bırağup firâr ihtiyâr eylediler. Guzât-ı düşmen-gîr akablarına düşüp ba'zıların sefâret-i tîr-i perrân ve vesatet-i şemşîr-i bürrân ile ol pür-şeyn-i eşrâr-şeyyin[i] hıyâr gibi toğradılar. Ba'zıların esîr ve kayd-ı zencîr idüp tîğ-i İslâm-ı nusret-fercâm ile ol diyârdan deycûr-ı dalâlet-encâmı giydirdiler. **Haber-i âmeden-i merdümân-ı Elkâs be-südde-i (117a) sidre-esâs ve haber-dâden-i ez-âmeden-i an-devlet-iktibâs.** Ve ruhsat-ı icâzet-i pâdişâh-ı felek-âşyân ile sene hamse ve hamsîn ve tis'a-mi'e ramazânınun dördünde asker-i Acem-sitân birle Diyârbekir'den azm-i diyâr-ı şark iden Elkâs azm-i kâmil ve cezm-i şâmil ile burûc-ı

¹³² “Mülk ancak insanlar ile insanlar mal ile mal ancak gözetmek (gütme ve paylaşma) ile gözetmek (hakki gözetmek) de ancak adaletle elde edilir.”

feleğe mûmâsil ve bünyân-ı semeke dâhil Künkever dimekle mezkûr kal'aya varup vusûl bulduğı gibi zıkr olan kal'aya asker-i cerrâr ile Haydar-vâr alup içinde olan melâhide'i katl-i âmm eyledikten sonra Hemedan'a vusûl bulup ol kelped-i bedenlerinde mahbûs u mukayyed iken ravza-i şemşîr-i nâm-dâr ve sakbe-i peykân-ı âb-dârdan Sahrâ-yı Yahmûm ve direk Esfel-i Cahîm cânibine kaçup giden şâh-ı bed-âyîn yanında olan ihvân-ı şeyâtîn ve ahzâb-ı melâ'înden karındaşı Behrâm-ı bed-encâmın Bedî'ü'z-zamân nâm oğlu ile avretin ve ba'zı ümerâ-i kalîle ve küberâ-i zelîlenin ehl ü iyâlin ve mâl ü menâllerin alup ve dâr ü diyârların yakup gezer-i kavm ü keşân idüp dahi Irâk-ı Acemün cemâl-i fezâsında şiken-hâle ve semen-zâr içre düşmüş sâye-i ferrûh-fâle benzer Yezid-i Havass dimekle mezkûr kal'aı alup içinde bulunan bed-fi'âlleri dahi katl-i âmm idüp andan azm-i Isfahân ve Şîrâz etmiş iken kâr-ı edvâr-ı rûzgâr ve takdîr-i hudâ-yı Perverdgâr ile Âb-ı Zenderud nâm nehrden ve Sepül ve Şeşter ve Havîze câniblerinden Lûristat'a tâbi' Kal'a-ı Beyât vilâyetinden Hassan ve Bedrân serhaddinden Mendelicin'den Bağdâd cânibine avdet idüp Medine-i Şehribân'a gelüp vusûl bulduğı gibi hemân-dem seferinin fâtihâsından hâtimesine gelince vâkı' (olan)¹³³ sergüzeştin ve cemâl-i matlûbı hicâb-ı defâ'la muhtecib ve çehre-i maksûdı nıkâb-ı (117b) imtinâ' ile müntekıb olup öte cânibde şâh-ı bed-âmâlin âftâb-ı hayât-ı bî-sebâtı gavârıb-ı gurûba düşüp sehharân-ı mıgvel ve mekkârân-ı gül gibi sihr-i efsûna meşgul olup Erdebil'de lenger-i ikâmet-i pür-hezîmet üzere durduğun âdemler gönderüp i'lâm eyledi. Gönderdüğü âdemleri Şeyzer'e gelüp mûmâ-ileyhün ahvâli vukû'ı üzere huzûr-ı saltanata arz olundu. Ma'lûm olıcak etdüğü şehâmet ü istikâmete müte'allik hüsn-i zann muzâ'af olup pâdişâh-ı sâhib-kırânun ve Husrev-i devr-i zamânun iltifât-ı bî-gâyetine mazhar vâkı' olup bârân-ı ihsân ve emtâr-ı in'âmından zer-rişte-i devletle duhte niçe hıl'at ve rahş-ı şîr-peyker-i zerrîn-raht ve leâlî-i âb-dâr ile ârâste şemşîr irsâl olunup buyruldu ki ¹³⁴ فاصبر كما صبر أولوا العزم rehâ câna cebr ile olur. *Înşâ'allâhu'r-rahmân* sürâdık-ı ¹³⁵ والله ذو الفضل العزيم mâ-verâsından tenessüm iden inâyet-i bî-gâyet-i İlâhiye ve hidâyet-i bî-nihâyet-i Sübhânîye tevekkül idüp karındaşın şâh-ı bed-ahvâlin ol cânibden reh-güzerlerin sedd idüp durasın sonra fermân nice vârid ve işâret [ve] ne resme âyid olursa anunla amel idesin ki ol nekbet-âmâlin bu def'a şem'-i bakâsı mîkrâz-ı şemşîr ile kat' olunmazsa fitnesi sarsarından niçe gerd ü hîlesi leşkerinden âncâ neberd

¹³³ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

¹³⁴ "(Ey Muhammed!) O hâlde, yüksek azim sahibi peygamberlerin sabretmesi gibi sabret.", Ahkâf, 46/35.

¹³⁵ "Allah, büyük lütuf/fazl sahibidir.", Hadîd, 57/21.

¹³⁶ "Sizi elem dolu bir azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi size?", Saff, 61/10.

ola(cağında)¹³⁷ şâyibe-i şübhe yokdur. Mîrzâ-yı kaviyyü'l-iktidâr irsâl olan emr-i âlî-şân ve hükm-i dil-keş-peyâmı isgâ idicek el getürüp münâcât eyledi.

Beyt:

Didi şimden girü yüz tutdı ikbâl

Müyesser oldu maksûd-ı evkedî-ahvâl

(118a) andan sonra esâs-ı kasr-ı dîn ve kavâ'id-i ka'be-i yakîn ya'ni sultân-ı rû-yı zemîn ve sâhib-i tâc ü taht ü nigîn *azze nasruhu* hazretleri zikr olan Şeyzer'den sa'âdet ile Kefertâb ve Latmîn ve Tilenmis ve Ma'arrâ ve Sermîn ve Serâkıb ve Zeyta ve Berkamin cânibinden Haleb'e azîmet idüp Ma'arra'da tâyir-i sidre-nişîn-i rûh-ı pür-fütûhları şâhsâr-ı beden-i sa'âdet-nişîmenlerinden cânib-i riyâz-ı firdevse tayerân iden Şît en-Nebî ve Yûşâ' bin Nûn *aleyhimü's-selâm* ziyâretlerine varıb şol ki âdâb-ı ziyâret-i türbe-i şerîfe ve şerâyit-i hücre-i münîfedür, bi't-tamâm edâ idüp ziyâretlerine müstefîd olup seksen beş gün seyr-i dâr u diyâr ve eyâlet-i sayd u şikâr eyledikden sonra¹³⁸ [إنزلوا] الناس منازلهم¹³⁸ iktizasınca kible-i hâcât-ı enâm ve kâ'be-i münâcât-ı havâss [u] âvâm *azze nasruhu* hazretleri sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e saferinin gurreinde penc-şenbih gün ki âhır-ı berd-i acûz ve evvel-i mart-ı fîrûz idi, âftâb-ı âlem-tâb-ı cihân ber- sükûnî¹³⁹ irtifâ' idüp ayn-ı âlem ziyâsı ile münevver olmuşdı, âyîn-i kahramânî ve tezyîn-i şehriyârî üzere şehzâde-gân-ı kamer-tal'at ve şehsuvârân-ı zühal-şevket ve vezîr-i Âsaf-menziyet Rüstem Paşa-yı merrîh-savlet vesâyir mukarribân-ı dergâh ve ağayân-ı bârgâh birle yümn-i ikbâl ve sa'âdet ü iclâl-ile pelle-i sahrâda hâl ve gerden-i fezâda halhâl olup duran belde-i pür-tarabe mahrûse-i ma'mûre-i Haleb'e bu ber-kenâr zikr olan yigirmi iki menzilde vusûl buldı. Ol gün Haleb'de kalan vüzerâ-i devlet ve sâyir a'yân-ı saltanat asker-i nusret ile istikbâline Nehr-i Revân gibi akup hatavât-ı ta'zîmin ve merâsîm-i tekrîmin yerine getürdüklerinden (sonra)¹⁴⁰ (118b) şehir içinde tâk-ı mukarrinesi ki manzar-ı nâtik-ı kehkeşâna hem-ser ve kemer-i mukavvası peyker-i hilâl-i âsumâna berâber olan kasr-ı nâdiretü'l-asra girüp ârâm eyledi. Şeref-i vusûlünden ahâlî-i şehrin şem'-i sa'âdeti uyanup ve nevâhî-i memleketin kandîl-i beşâreti yanup dahi ulemâ vü fudâla fukarâ vü gurebâ dergâh-ı Rabb-i izzete el götürüp لا زالت شمس

¹³⁷ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

¹³⁸ “İnsanlara mevki, makam ve seviyelerine göre muamele ediniz.”, İmam Nevevî, *Riyâzü's-Sâlihîn*, Tercüme ve Şerhi: İstanbul Merkez Vaizi İhsan Özkes, C. II, İstanbul, İslamoğlu Yayınları, 1991, s. 285.

بر سكونوني أنزلوا müellif tarafından muhtemelen sehven و أنزلنا şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹ بر سكونوني

¹⁴⁰ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

deyu du‘â¹⁴¹ سلطانة طالعة من مطالع الكيلانية السرمدية وكواكب اجلاله مشرقة من مشارق الخسروانية eylediler. **Haber-i mutâba‘at-kerden-i Şemse‘d-dîn bin Şahâbe‘d-dîn Rüşdî Hâkim-i Gülnur ve pîş-keş-firistâden be-dergâh-ı âlem-penâh bâ-birâdereş-i Hâce Receb.** Pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri sa‘âdet ile zikr olan Haleb‘de adl ü dâd ve ta‘mîr-i bilâd üzere olup dururken Hind cânibinde Gülnur vilâyetine müstevlî olan Şemse‘d-dîn bin Şahâbe‘d-dîn Rüşdî ber-iktizâ-yı kelâm-ı hikmet-âsâr-ı ehl-i sülûk hıfz-ı ervâhü‘l-mülûk¹⁴² pâdişâh-ı bahr ü berrün ve şehenşâh-ı asr ü dehrün sūd-de-i sa‘âdet-nisâbına intisâbı mâdde-i hayât-ı câvidânî mülâhazasıyla arz-ı ubûdiyyet ile dergâh-ı âlem-medârına sühen-dân¹⁴³-ı ehl-i ıyâl ve sâhib-i beyân ve fazl u kemâl ve tab‘-ı nakkâd ile mevsûf ve zihn-i vakkâd ile ma‘rûf seyyâh-ı cihân karındaşı Hâce Receb sâh-ı bahr-ı umman ile tecdîd-i ubûdiyyet ve teşdîd-i rıkkıyet için envâ‘-ı cevâhir-i âbdâr ve leâl-i kehribâr¹⁴⁴ والطب للملوك لا للملوك ıslâh-ı mevâdd ve takviyyet-i fuâd ve harâret-i safrâyı tebdîl ve buhârât-ı sevdâyı tehlîl ider perverdeler ve kâfûrî eşribe vü devâ ve yâkûtî cüvâriş-i gıdâ ve sâyir tuhaf [u] hedâyâ-yı nâdirü‘l-vukû‘ pîşkeş gönderüp mâh-ı saferün (119a) üçünde mezkûr Hâce Receb gelüp zikr olan pîşkeşin çeküp dest-bûs-ı Pâdişâh-ı cihân ile müstes‘ad olup gereği gibi ri‘âyet olundukdan sonra hıl‘at-i icâzet ile avdet olundu. Bâ‘dehu öte cânibde **Haber-i muhârebe-i mîr-i mîrân-ı Van der-kasaba-i Hoy bâ-Dünbüllî Hâcî serdâr-ı şâh-ı bed-gümân ve maktûl-şüden-i ez-ehl-i tuğyân ve âmeden-i alem ü sereş be-dergâh-ı Süleymân-ı zamân.** Sene sitte ve hamsîn ve tis‘a-mi’e saferinün dördünde âsîb-i envâc-ı rûzgâr ile girdâb-ı felâkete düşen şâh-ı bed-âmâlin ümerâ-i zelîlesinden Dünbüllî Hâcî dimekle müte‘arif-i nâm mîr-i nekbet-âmâlî ki meydân-ı dâr u gîrin şîr-i dilîrî idi, merkûm bed-kirdâr sene ihdâ ve erba‘în ve tis‘a-mi’e târîhinde fırka-i melâhide silsilesinden inkıtâ‘ idüp bend-i kemend-i itâ‘ate gelüp boyun virmişdi. Hudâvendigâr *azze ve nasruhû* hazretleri mezkûr cür‘et-i celâdet ile mevsûf olmağın rikâb-ı kâmiyâbında hıdmet iden sâyir ümerâ-yı âlî-cenâb ve küberâ-yı me‘âlî-nisâb gibi hıdmet-i mülâzemete lâyıq u müstehk olmağın Erzurum Sancağın sadaka idüp celâl-i ihtişâmı tamâm olup kemâl bulmuş idi. Sonra Gâzî Han ısyânında ısyân ile girü şâh-ı bed-âmâle varup bir alay kan içici melâhideler ile ol diyârda leyl ü nehâr işleri kâr-zâr ve tahrîb-i diyâr u fitne vü şerâr olup Kal‘a-ı Van kurbünde pâdişâh-ı âlem-penâh

¹⁴¹ “Husrev’in saltanat güneşinin doğduğu yerler kadar geniş ve Geylânî güneşinin parlaklığıyla yıldızları söndürmesi gibi parlak olan onun saltanat güneşinin ebediliği devam etsin.”

¹⁴² “Onların kıymetini bilen ve işlerine tâbi olan kimseye ne mutlu.”

¹⁴³ سخن دان

¹⁴⁴ “Sağlık idareciler (melik) içindir, mülk için değil.”

hazretlerinin bend-i kemend-i itâ'ate boyun viren ekrâd ümerâlarından dilîr-i merd-efgen ve mübâriz-i saff-şiken Mahmûdî Beyi demekle mezkûr Hasan Bey'in karındaşı Hamza Bey'i 'aşîreti ile katl idüp serhadde vâkı' olan ba'zı karyeleri nâr-ı gâret (119b) ve hedm [ü] hasâret ile yakup yıkup şâh-ı dalâlet-âyînine arz eyledikde şâh dahi etdüğü fesâdâtın mukâbelesinde Hoy ve Orduvar ve Süleymân-Sarây'ı ve Sökmen-Âbâd ve Abakan ve Erciş ve Van ülkelerin bin iki yüz tümen ta'yîni ile ülke virdüğünden gayrı Tebrîz Beyi Gökçe Sultân ve Nahşivân Beyi Tât-oğlu Ali Bey ve Sâ'at Çukuru Beyi Hüseyin Cân ve Bâyezid Kal'ası ile Merâvâhık Beyi Kayıtmaz Sultân ve kendünün karındaşı Selmas Beyi Ahmed'e ser-asker ta'yîn idüp mezkûr Mahmûdî Hasan Beyün ülkesi ile Van etrâfların gâret etmesin emr etmiş idi. Serdâr-ı la'în-i şâh-ı bed-âyînin sûret-i hakka hâyil olan fikr-i bâtil üzere zikr olan beylerine cem'îyyet üzere olası deyu âdemler göndermiş idi. Bunların bu asl fikr-i fâsid ve tedbîr-i kâsidlerin ve cür'et-i ikdâmların tâli'-i şeref-evcinde tâbân ve sitâre-i bülendî-sa'âdet burcında rahşân olan emirü'l-ümerâi'kirâm Van Beylerbeyisi Sikender Paşa-yı şîr-ikdâm istimâ' idüp ol bed-fi'âller cem' olup memlekete zarâr u gezend irişdürmedin müdâfa'aların kasd idüp ¹⁴⁵ deyu mezkûr Mahmûdî Beyi Hasan Bey ve şecâ'at ü şehâmet ile ma'rûf Ahtamar Sancağı Beyi Mustafa Bey ve Şehr-i Van Beyi Süleymân Bey ve yeniçerilere baş ve buğ olan Atçı Âli yüz yigirmi altı nefer yeniçeri ve üç yüz yetmiş gönüllü ve iki yüz elli azeb ve hisâr eri ve iki yüz kırk atlu tüfenkçiler ile ¹⁴⁶ [الفرصة] تمر مر السحاب iktizâsınca eyyâm-ı fursat ve hengâm-ı ruhsatda ol dâyire-i pergâr gibi bî-ser ve hâne-i felek-devvâr gibi bî-der olup duran düşmen üzerine şiddet-i şitâ ve savlet-i hevâda sihâm-ı kadr ü kazâya sine-i (120a) pür-sekînesin siper idüp yüridi. Ahter-i seyyâr gibi niçe menzil-i sefer ve bâr-ı sebûk-bâr gibi birkaç evc-i hadîdden güzer idüp nâme-i rûz-ı pür-nûr şeb-i deycûr ile dûr olduğu vakitte çapûk-süvâr-ı meydân-ı kâr-zâr Sikender Paşa-yı sa'âdet-yâr bilesince olan ümerâ-i şîr-iştihâr ve sâyir asker-i a'dâ-şikâr ile az müddet içinde menzil-i ma'hûde olan Hoy'a varup nüzûl eyledi. Serdâr-ı makhûr ve sipeh-sâlâr-ı meşhûr nökerleriyle ve Çekini demekle mezkûr tâyife-i şekâvet-şi'âr ve şâh-ı pür-haylin on yarar koruçı-ı dalâlet-disârlariyle şehirde bulunup mukaddemâ şehrin cevânib-i erba'asın kûçe-bend idüp muhkem etmişler idi. Güşâyende-i ukde-i feth ve nusret ü nigârende-i çehre-i zafer ü fursat

¹⁴⁵ “Önce yolda yoldaş, sonra yol ve yoldan sonra delil.”

¹⁴⁶ “Fırsatlar, bulutların geçişi gibi geçip gider.”

“وترى الجبال تحسبها جامدة وهي تمر مر السحاب - Dağları görürsün, onları hareketsiz sanırsın. Hâlbuki onlar bulutların geçişi gibi hareket ederler.”, Neml, 27/88. Müellif âyet-i kerîmeden ilham alarak vecîz bir teşbîh yapmış.

mûmâ-ileyh paşa-yı pür-salâbet hükm-i ¹⁴⁷ جف القلم بما هو كائن levh-i tâli‘-i sa‘âdet-encâmına sebt etdüği ahvâli görmeğe bir ân tevakkuf etmeyüp ihyâ-yı şer‘-i Muhammedî ve nâmûs-ı millet-i Ahmedî kasdına cân u dil-ile irâdet-i Hakka iktidâ idüp hemân-dem Van cânibini kapusından ekrâd ile Mahmûdî Hasan Bey ve Süleymân Bey ve Selmâs Kapusu tarafından tüfenk-endâz-ı cenk-sâz ile tüfenkçi ağası ve Tebrîz Kapusu tarafından kullar ağası kullarıyla ve Nahçıvân Kapusu cânibinden kendüleri Mustafa Bey-i merd-efgen ve sâyir mübârizân-ı saff-şiken ile yürüyüş idüp şehre duhûl eyledikleri gibi âyîne-i kîni nümâ-yı rûzgârda ayân olan sûrete zemîn ü zamân nigerân ve adû-yı bed-fi‘âl haşyet [ü] dehşet ile hayrân olup yemînden yesârların fark idemeyüp meyânlarında ki teberleri günc-i hamûlde ağzın açup mütehayyir ve kendüleri lihâf-ı gılâfa başların çeküp menâm-ı ferâgatde (120b) hâba varup bîdâr olmağa mecalleri yoğidi, bu cânibden mücâhidân-ı mü‘minîn ¹⁴⁸ نصر من الله و بشر المؤمنين mâverâsından tebessüm iden nesîm-i beşâret ile bâd-ı sarsar-ı kahr ile deryâ gibi cûşa ve bebr-i biyân ve hîzebr-i jiyân ve ebr-i tâbistan gibi hurûşa gelüp cânib-i erba‘alarından hücum idüp mevc-âşûb ve belâ-yı feleke çıkup ve şehir içi mütezelzil ve râh-ı firâra sâlik olmak fikrinde olan kızılbaşların gûş-ı bî-hûşlarına şürûş-ı gaybdan haber-i be’s irişüp râh-ı halâsları südûd u mütehalhıl olup durdı. Tiğ-i âteş-bâr ile müştâ‘al olan şerer-i harbî-i ¹⁴⁹ بشر كالقصر ¹⁵⁰ كأنه جمالت صفر hasb-i hâl vâkı‘ olup düşmen-i mahzûl nâ-çâr zümre-i muvahhidîn ve fırka-i müslimîn üzere tîr-i hürde-hınzîr gibi uğrayup bir mertebede neberd eylediler ki gerd-i neberdlerinden tâk-ı lâjiverd-nitâkın yüzi bürünüp ol mahalde niçe merdâne gâzîler mezâk-ı cânındaki halâvet-i şehd-i şehâdet ile zevk ü safâda ve niçe düşmen-i bed-ahvâlin nâ-merdleri ölüm havfından derd ü belâda olup dururken bu cânibden dilâver-i dîndâr ve gâzî-yi âteş-şerâr Ahtamar Sancağı Beyi Mustafa Bey-i şîr-iştihâr mukâbele vü mukâtele ve müdârebe vü muhârebe ile döne döne uğraş ve kerr ü ferr-ile gereği gibi savaş idüp ceys-i bed-kîşden niçe azgunların cânlarından tîr-i tedmîre nişân ve leşkerin tu‘me-i şîr ve başların perçem-i sinân idüp dururken adû-yı bed-re’yün ser-mest ü zeber dest-i pulâd-nihâd [ve] dîv-nijâd serdâr-ı nekbet-ârâyı ol ahval-i kıyâmet-efgeni müşâhede idicek âlem gözüne teng ü târ olup hemân-dem elündeki nîze-

¹⁴⁷ “Her şey yazılmış bitmiştir, kalem kurumuştur. Yeniden yazılacak hiç bir şey yoktur.” Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur’an Dili* (Türkçe Tefsir), C. IV, 2. bs., İstanbul, Nebioğlu Basımevi, 1960, s. 3004.

Müellif, yukarıdaki veciz ifadeyle “ رفعت الاقلام و جفت الصحف - Kader kalemleri kalkmış ve yazılan sahiteler kurumuştur.” Hadisini işaret etmiş olmalı. Ebû İsâ Muhammed b. İsâ Sevre et-Tirmizî, *Sünen-i Tirmizî Tercümesi*, (hızl.) Abdullah Parlayan, C. II, Konya, Konya Kitapçılık, 2004, s. 298.

¹⁴⁸ “Allah’tan bir yardım (var) (Mekke’nin fethi). (Ey Muhammed) Ve mü’minleri müjdele.”, Saff, 61/13.

Ayetin tamamı ise “ وأخرى تحيونها نصر من الله و فتح قريب و بشر المؤمنين - Seveceğiniz başka bir kazanç daha var:

Allah’tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke’nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü’minleri müjdele!” şeklindedir.

¹⁴⁹ “Her biri saray büyüklüğünde kıvılcımlar”, Mürselat, 77/32.

¹⁵⁰ “Sanki o (kıvılcımlar), sarı erkek develer gibidir.”, Mürselat, 77/33.

i hûn-feşân-ı fitne-nişân ile berk-i tâb-dâr gibi sehâb-ı şükûh-ı gürûhları âteş-i kâr-zâr (121a) birle hark ve önüne gelen niçe gâzîleri düşürüp hûn-ı Seyhûna gark eyledi. Ol hey'et ve pür-heybet ile Sikender Paşa üzere at salup iltikâ-ı saffeynde mülhid nâmdâr-ı leşker-i adû-şikâr ile muhkem ceng ve neberd ü âheng idüp Mustafâ Bey'i meydân-ı dâr ü gırde mecrûh ve ba'zı dilâverleri esb-i şecâ'atden matrûh idüp durdı. Bu cânibde pâdişâh-ı âlem-penâh uğrına cân ve baş oynamağa hâzır ve meydân-ı kâr-zârın ceng ü cidâline nâzır olup duran bir merd-i dilîr-i gazanfer-iştihâr kâr-zârda Sâm-süvâr gibi irişüp dahi ol hayâtdan usanmış ve nekbet ü dalâlet içinde kalmış serdâr-ı şekâvet-şî'ârî sinân-ı cân-sitân ve nîze-i hûn-feşân ile sancup esb-i hayâtından yıkdı. Ba'dehû bir şem'-i sa'âdeti uyanmış ve kandîl-i beşâreti yanmış dilâverlerden biri dahi fi'l-hâl atından inüp başın kesdi. Niçe anun misâli âhen-pûş, bâd-hurûş, pîl-ten, ehrimen-beden evbâşların başlarını kesdiler ki kasr-ı vücûd-ı bî-sûdların mi'mâr-ı asr kırk elli yıldan berü ma'mûr idüp sûrete getürmüş idi. Hakkın inâyeti ve pâdişâh-ı dîn-penâhun yümn-i himmeti mukâreneti ile zalâm-ı dalâlet-nehîb bu ark-ı sinân-ı şârik birle zâyil olup serdâr-ı makhûrın ve karındaşı Ca'ferin ve on kuruçının ve bin beş yüz mıkdar sâyir melâhidelerin başları kesilüp ve üç oğlu ve beş kızı ve avreti ve karındaşı Ahmed'in iki oğlu ve İsmâ'il Beyin bir oğlu ve kuruçılar kâtibi Ali nâm bed-fi'âl esîr ü dest-gîr olup selâsil [ü] ağıl ve habâyıl ü enkâl ile bend ve Kasaba-i Hoy'ı sâyir kurâ vü kend ile bi'l-külliyye¹⁵¹ yakup yıkup harâb eylediklerinden sonra sâlimîn ü gânimîn (121b) bi-inâyeti'llâhi Meliki'l-mu'în ol zulmet-âbâddan Van cânibine avdet idüp şeref-i müsûle vusûl bulduklarında subh-ı feth ü zafer matla'-ı âftâb-ı nusretten zuhûr idüp lem'a-i şem'-i¹⁵² kazâ-yı deycûr-ı dalâlet ref' olunup ber-a'dâ-yı millet-i Hanefî mansûr [u] muzaffer oldukları haberin ve serdâr-ı mezkûrun ve sâyir meşhûr u müte'ârif bed-fi'âllerin kesilen başları alemleri ile ve bir oğlın ve kuruçılar kâtibin Ferruh Kethudâ ile der-i devlete gönderdi. Mezbûr Ferruh Kethudâ irsâl olan başlar ile sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e saferinün dördünde dîvân-ı adâlet-cereyâna gelüp adûnun alemleri ser-nigûn dikildi ve kelle-i bî-devletleri çakıl taşı gibi meydânda döküldi dahi âvâze-i¹⁵³ feth ü nusret dervâze-i eflâk ve çârsû-yı hâk pür olup pâdişâh-ı kâhîr-i kahramânın seylâb-ı tîğ-i hûn-mîği havfindan uyûn-ı gerden-keşânın seyhûn ve tîğ-i pür-tâb-ı sehîmi vehminden a'dânın bağı pür-hûn olup durdı. Dahi mûmâ-ileyh Sikender Paşa-yı rezm-ârâ ve sâyir ümerâ-i nusret-intimânın eyledikleri şecâ'at ü

¹⁵¹ باكلية

¹⁵² “Kime Allah nur vermezse, onun için nur diye bir şey yoktur.”, Nûr, 24/40.

¹⁵³ اواره

şehâmetleri mukâbelesinde riyâz-ı murâdâtı ne semât-ı anber-nigehân-ı inâyât-ı hazret-i pâdişâh-ı zafer-âyât ile mu'anber olup paşa-yı sâhib-i şemşîr yüz bin akçe terakkî ile fâhir hıl'at ve murassa' şemşîr ve esb-i güzîn bâ-cevher-i kutaz u zerrîn ve Ahtamar Sancağı Beyi Mustafâ Bey'e Burusa ve Kullar Ağası Sinân Bey'e Ahtamar ve Yeniçeriler Ağası Atcı Ali'ye Sultânöni ve Ferruh Kethudâ'ya Nisbin Sancağı ve sâyir ad ve san ashâbının ri'âyetleri yeksân olup pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin sâye-i sa'âdetlerinde her birinin tâlî'i evc-i şerefde tâbân ve necm-i irtifâ'ları burc-ı rif'atde dirahşân (122a) olup durdu. Andan sonra Anadolu ve Haleb ve Şâm beylerbeyilerine ihsan olan beylerbeyilik mevâhibinin şükrin edâ itmeğiçün dergâh-ı âlem-penâha gelüp dest-bûs-ı şerîf ile müstes'ad olup emr-i hazret-i sultân-ı sâhib-kırâna nâzır olup durdılar. Emr-i vâcibü'l-ittibâ' şöyle sâdır oldu ki dem-i sabâ-vâr varup cem'ıyyet üzere olup duralar sonra emr niçe vârid ve işâret ne resme âyid olursa anunla amel ideler. İmtisâlen li-emri's-sultânî bir ednâ müddet içinde emr-i ma'hûde irüp her biri çeşm-i ümmîdlerin râh-ı emr-i şâh-ı cihâna tutup durdu. Andan sonra Mar'aş Beylerbeyiliği'nden azl olan merhûm Bıyıklı Mehmed Paşa oğlu Mustafâ Paşa'ya Trabuzon ve Husrev Paşa kethudâsı Ferruh Bey'e Selemiyye Sancağı sadaka olunup anlar dahi ruhsat-ı icâzet ile sancaklarına avdet buyuruldu. Ba'demâ **Haber-i âmeden-i kâsıd-ı Alaman berâ-yı istid'â-yı âmân**. Sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e saferinin onunda istîlâ-yı deryâ-yı şemşîr-i cihângîr-i sultân-ı asr ile etrâf-ı âlem ve eknâf-ı benî-ümem tamâm mahfûz olup hudavendigâr hazretleri kutb-vâr Haleb'de serîr-i gerdûn-nazarında karâr idüp adl [ü] dâd ve ta'mîr-i bilâd üzere olduğundan öte cânibde kalb-i salîb-i ehl-i salîbe husûsân Alaman vilâyetinin kral-ı dalâlet-nasîbe havf u hirâs müstevlî olup hemân-dem zemîn-i tezellülde zebân-ı tazarru' ve cenân-ı pür-tahaşşu'la izhâr-ı i'tizâr idüp ahd-i sâbık üzere lisân-ı istid'âsına Âsitâne-i sa'âdet-penâha ilçüsün gönderüp mâh-ı mezkûrda dergâh-ı felek-iktidâra gelüp ahd-i sâbık ve kavî-i sâdık üzere âmân taleb eyledi. Âmân-nâme sadaka olunup avdet olundu. Gitdügünden sonra (122b) **Haber-i pîşkeş-firistâden-i Elkâs be-südde-i sidre-esâs**. Sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e saferinün yigirmisinde sâbıkâ silk-i beyâna getirilen ahvâl-i muhakkak ve makâl-i musaddak üzere Elkâs Mîrza safka-i ahd ü sadâkatini tecdîd ve peymân ile kavâ'id-i ubûdiyyetini te'kîd ü teşhîd etmeğiçün sultân-ı zıllu'llah hazretlerinin âstân-ı gerdûn-iktidârına seferinin ibtidâsı ile hâtimesin vukû'ı üzere ale't-tafsîl iftitâh idüp i'lâm itmişdi. Ba'demâ teskîn-i fâyide-i gayret ve ifâde-i üns ü ülfet eclî-çün temhîd-i mukaddemât-ı ma'zerete şüru' idüp niçe cild kelâm-ı kadîm-i Rabbânî ve furkân-ı azîm-i Sübhânî ve sîne-i pür-kîne-i adûya sehmü'l-mevti burcu'l-kavsa irişdirmeğe niçe

kabza-i kemânlar ve zer-bâft serâ-perdeler ve otaklar ve harîr kâliçeler ve katar ile develer ve sade-i deryâ-yı safâda nur u ziyâ bulmuş sâyir tuhaf u hedâyâdan ol kadar göndermiş ki sûret-i cerîde-i evhâma sığmak müyesser değildi. Ve zikr olan pîşkeşün îsâli hıdmeti vezîri Azîzu'llâh ile karındaşı Behrâm Mîrzâ'nın kethudâsı Şâh Nazar ta'yîn olunup irsâl olunmuşdı. Vech-i me'mûr üzere mezbûr Azîzu'llâh ile Şâh Nazar mâh-ı mezbûrun yigirmisinde şeref-i müsûle vusûl bulup pîşkeşlerin çeküp gereği gibi ri'âyet ve fâhir hıl'atler geydirilüp mezkûr Behrâm Mîrzâ'nın kethudâsına Süverek Sancağı sadaka olundu. Ve mûmâ-ileyh Elkâs Mîrzâ'nın etdüğü safka-i ahd ü peymânı mukâbelesinde on bin sikke altun ile hıl'atler irsâl olundu. Andan sonra **Haber-i pîşkeş-i Seyyîd [ü] Şerîf-i Mekke-i Müşerref**. Sene-i mezbûre saferinün yigirmi dördünde tâiy-i Kâ'be-i mu'azzam ve âkif-i harîm-i Beytû'l-harem ve müstelmis-i hacrû'l-**(123a)** esved-ü'l-eshâm ve şârib-i şarâb-ı mâû'z-zemzem ve râki'-i makâm-ı İbrâhîmü'l-halîlû'l-kerem ve âbid-i ma'âbidü'n-Nebîyyü'l-eşrefü'l-ekrem ve sâ'i-yi miyân-ı safâ ve mürüvvetü'l-muhterem ve vâkıf-ı muvakkıf-ı Müzdelife ve arefe-i a'zam seyyid [ü] şerîfü'l-hasîbü'n-neseb Ebû Gay İbn Seyyid Berekât, nâdirü'l-vukû(')¹⁵⁴ emti'a pîşkeş gönderüp gelüp dîvân-ı adâlet-cereyânda kânûn-ı şâhî ve âdet-i pâdişâhî üzere çekülüp gelen âdemîsi ri'âyet olundukdan sonra ruhsat-ı icâzet ile avdet olundu. **Haber-i Kâsîd-ı Haniyân-ı Türkistân ve Taşkend ve Mâ(verâ)¹⁵⁵ü'n-nehr ve Buhâra ve Meyâkâl ve Semerkand**. Ba'demâ sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e rebîü'l-evvelin onunda sene tis'a ve tis'în ve hamse-mi'e târîh-i mübârekden berü Türkistân ve Semerkand ve Belh ve Bilâd-ı Uygur ve Karahıtay ve Karakurum ve Cend ve Hocend ve Buhârâ ve Harezmi ve Fîlkân ve Sind-i Gümrân ve Nişâbûr ve Herât ve Horâsan ve Tûs ve Cacum ve Deşt-i Kıpçak-ı meşhûr-ı âfâk ve Rus ve Bulgar tâ mağrib-i zemîne varınca pâdişâh olup sene erba'a ve ısrîn ve sitte-mi'e ramazânunun dördünde vefât iden Cengîz Han bin Yesuga Bahadır Han bin Kaydu Han bin Nevmiş Han bin Sunkur Han bin Kayd Han cihân-güşâyun fûrû'undan hâliyâ dest-i saltanatda oturan Semerkand Hanı Abdü'l-latîf Han bin Kücüm Han ve Taşkend Hanı Nevruz Ahmed Han bin Sevinc Hâce Han ve Buhara Hanı Abdü'l-azîz Han bin Ubeyd Han ve Meyâkâl Hanı Sa'îd Han bin Ebû Sa'îd Han ve Hisâr Hanı Mehmed Sultân bin Hamza Sultân nâm hanların bahr-i hâtırlarında emvâc-ı ihtiyâcları zâhir olup meşârik-ı saltanat ve sürâdık-ı azamet-tahtında karâr iden pâdişâh-ı dîn-penâh bi-muktezâ-yı gayretü'llâh **(123b)** hazret-i انا النبي السيفك her yire şemşîr-i lisân-ı serî'ü'l-cereyânın salup

¹⁵⁴ Eksik yazılan sözcüğün son harfi der-kenar olarak yazılmıştır.

¹⁵⁵ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

hezâr ender-hezâr erkâm-ı zafer-âyât ile mansûr u muzaffer olduĖun ma'lûm idindiklerinden sonra ibdâ'-i râbıta-i inkıyâd ve engîz-i vâsıta-i ittihâd âdet-i hasene ve sünnet-i müstahseneden olmaĖın el-hubbu li'llâh pâdişâh-ı zıllu'llâh ve halifeti fî arzi'llâh hazretlerinin âstân-ı sa'âdet-şübhetine ve âşyân-ı gerdûn-übbehetine sad-hezâr tazarru' u i'tizâr ve tezellül ü iftikâr ile havârık-ı âdât-ı kâhire ve bevarık-ı kerâmât-ı zâhire ile mezkûr Hacı Bektâş hazretlerinin şeyhi sâhib-i serîr-i velâyet ve tâcdâr-ı iklîm-i kerâmet hazret-i Hâce Ahmed Yesevî *rahmetu'llâhi 'aleyhimü'l-bârî* evlâd [u] encâdından enîs-i hazerât-ı kuds ve celîs-i halevât-ı üns ile mevsûf Bâbâ Şeyh dimekle ma'rûf azîzlerin risâlet tarîkı ile gönderüp mezbûr dahi hanların mâ-beynlerinde sâdır olan kelimâtı bâzû-yı himmete ta'vîz idünüp Medîne-i Yesevî'den Menfîd vilâyetinden ve Ejder Han nâhiyyetlerinden Deşt-i Kıpçak cânibine sûret-i insırâf gösterüp kat'-ı berârî ve bihâr ve tayy-ı bevâdî ve kıfâr itmekle sene-i mezbûre mâh-ı rebî'u'l-evvelin evâyilinde ¹⁵⁶ یأتین من کل فج عمیق âyâtının ma'na-yı sûret-pezîr ile Kefe'den mahrûse-i Haleb'e gelüp ihrâm-ı ihtirâm ile huzûr-ı saltanat müyesser oldukda sultân-ı kişver-sitân-ı âsumân-âstânın emr-i şerîfî ile müfessir-i kavâ'id-i taht-ı sultânî ve mü'essis-i ebniye-i nasfet-i Süleymânî ve mütemmim-i umûr-ı cumhur-ı İslâm ve mütekeffil-i masâlih-i enâm olan Rüstem Paşa-yı sâhib-i ihtişâm işâret-i pür-beşâret ile işâret olundu ki edâ-yı hıdmet-i risâleti yerine getüre. Resûl-i mezbûr hemân-dem kınâ'-ı (124a) imtinâ'ı yüzünden getirüp eyitdi ki “ey pâdişâh-ı rû-yı zemîn ve ey şehriyâr-ı tâc ü taht ü nigîn nevâ-yı adlin zemîn ü zamâna ve kahr-ı siyâsetin Irâk ve Isfahân'a ve sadâ-yı satvetin Hicâz ve Irâk'a ve debdebe-i kûs-ı mehâbetin Deşt-i Kıpçak'a dolup ¹⁵⁷ توتی الملك من تشاء den şimdiki halde serîr-i mülk-i husrevânî ve taht-ı hılâfet-i sâhib-kırânî sen pâdişâh-ı heft-iklîme tefvîz olunup cümle-i selâtîn-i zamân hıdmetinde bir peyk-i pûyân ve havâkîn-i devrân dergâhında bir kemter derbân olup memâlik-i nâ-mütenâhî ve ekâlîm-i sa'âdet-destgâhî bi't-tûl ve'l-arz ber-iktizâ-yı ¹⁵⁸ انا جعلناك خليفة في الأرض kabza-i kudret-i cihân-bânî ve pençe-i miknet ve fermân-revânında mazbût u müstehâr olmuştur didikden sonra silsile-i kelâm ol adû-yı bed-encâm kızılbaşların zikrine müntehî olup bunlar bir niçe ehl-i fesâd ve bed-nihâdlardır ki müslümânların nâ-hakk yire kanını şarâb-ı erguvânî yerine içe-gelüp ser-hoş olmuşlardır. Germiyyet-i bâde ile mazarrat-ı helâkden bî-bâklerdür. Savâb oldur ki pâdişâh-ı memleket-güşâ bu cânibden ve Haniyân-ı Dârâ-âyîn ve husrevân-i Cem-temkîn Mâverâ'ü'n-nehr

¹⁵⁶ “Uzak dağ yollarının hepsinden sana gelsinler.”, Hacc, 22/27.

¹⁵⁷ “Sen mülkü dilediğine verirsin.”, Âli İmrân, 3/26.

¹⁵⁸ “Gerçekten biz seni yeryüzünde halife yaptık.”, Sâd, 38/26.

câ niblerinden üzerlerine yürüyüp durd ü humâr ile her birinin başı kaysı olup مداواة دواء¹⁵⁹ mübâşeretine ruhsat bulamayalar. Bu tarîk ile bâb-ı ma'îşetleri münsedd olup ol tâ yife-i evbaş-ı teng-ma'âş biribirin bîh-i tevbîhe sancup kebâb eyleyüp bezm-i belâda sâkî-i ecel kendülerin kûs-ı rû'ûsuyla üzerlerine dolular bünyâd idüp helâk olalar tâ kim hanlarımız hıdmetde bulunup pâdişâh-ı dîn-penâhun hayr du'âsına mazhar olup ol hıdmet vesile-i fevz ü derecât ola ki و يصدون عن سبيل الله¹⁶⁰ (124b) silkine sâlik olan ol şâh-ı gümrâhın fitnessi sarsarından Türkistân vilâyetlerinde ve Semerkand ve Belh nâhiyyetlerinde وليطوفوا بالبيت العتيق¹⁶¹ da'vetine lebbeyk ve tavâf-ı beytu'llâhu'l-harâmı ve takbîl-i atebe-i aliyye-i hazret-i hayrû'l-enâmı murâd idinen müslimânların yolları mesdûd olup huzûr u hubûr kalmayup zulm ü bid'atleri müslimânlar üzere müstevlî olup âlem fitne vü âşûb üzere mütesaddî olmuştur. Hatta hanıyân-ı sâlifeden Şibek Han-ı memleket-ârâ kişver-i Merv'den geçüp ve Serahş serhaddinden aşup ol melâhide-i bed-ahvâl ile niçe def'a ceng ü cidâl ve harb ü kîtâl idüp sevâb-ı cihâda tâlib olan mezkûr Şibek Han'ı ol hasm-ı bed-nihâd girdâb-ı gîr ü dârda ele getirüp almışdı. Ol zamândan berü istîlâ-ı ümerâ-ı kızılbaşdan zikr olan hanlara kûşe-i hamûle girüp gîr ü dârı ortadan götürüp nâ-çâr kazâya rızâ virüp dâr-ı müdârânın ta'mîri tedbîri ile sükût olup oturmuşlardı. Niçe zamândır ki hazret-i bî-niyâz-ı bende-nüvâza arz-ı hâcet idüp pâdişâh-ı güzîn ve sâhib-i izz ü temkîn hazretlerinin kudûm-ı beşâret-rüsûmuna müterakkıb olup cümlesinin dîde-i terakkubı hıyâm-ı ecfânda ve atnâb-ı a'dât arasında şâh-râha nigâh etmeden hâlî değildir. Tâ kim hudâvend-i cihân bu cânibden üzerlerine varup mehâbet-i şemşîr-i âb-dârından ol fırka-i liyâm küsiste-zimâm olup vücûd-ı habîslerinden arsa-i cihân tathîr olunup müslimânlara etdikleri ihânetin intikâmı yerine gelüp pâdişâh-ı sâhib-kırân devletinde Azerbâyecân Vilâyeti nev-nizâm ve tâze-intizâm bulup İslâm yıldızı evc-i şerefde tâbân ve şerî'at güneşi burc-ı rif'atde dırahşân ola. Hanlarımız serîr-i gerdûn-iktidârına mâlîde-rûy (125a) olup izhâr-ı ubûdiyyet ile bu du'âcınuzı göndermeden murâdları budur. Bâkî semâ'-hâne-i âlemîn nevâ-yı şevket-i pâdişâhî birle pür-tanîn ola" deyu müterakkıb-ı fermân olup durdı. Hâmî-i havzatü't-dîn sultân-ı selâtîn-i rû-yı zemîn azze nasruhu hazretleri resûl-i mezbûrun ve şeyh-i meşhûrun ibtidâdan intihâya varınca kelâmına hüsn-i telakkî gösterüp gûş-ı hûş ile ısgâ idüp gördi ki kelâm-ı sahîhü'l-encâmı hurûf-ı illetden hâlî hemân-dem sebze-i ümîdi tarâvet-pezîr olup peyâmına âferîn ve kelâmına

¹⁵⁹ “Şarabın ilaç olarak şifa vermesi onun içilişine göredir.”

¹⁶⁰ “(Halkı) Allah'ın yolundan alıkoyanlar.”, Enfâl, 8/47.

¹⁶¹ “Ve Beyt-i Atik'i (Kâbe'yi) tavâf etsinler.”, Hacc, 22/29.

tahsîn idüp buyurdılar ki bu cânibin aksâ-yı murâdı dahi oldur ki bundan akdem mesâyil-i sâtı'a ve delâyil-i kâtı'a iktizâsı ile mihr-i sipihr-i nübüvvet ahter-i burc-ı risâlet hazretlerinin târîh-i mübâreklerinin sene hamse ve hamsîn ve tis'â-mi'e cumâde'l-âhîrinin yigirmi birinde kesret-i asker ile Tebrîz taht-gâhına varılup ol la'în-i bî-dîn darbe-i hücum-ı şehbâzân-ı Rûm'a mütehammil olmayup karârı firâra tahvîl ve sa'âdet nekbete tebdîl olup ele gelmesi müyesser olmaduğı ecilden Tebrîz'den avdet olunup metânet-i müdâhil ve su'ûbet-i mu'âkıl ile aktâr-ı âlemde iştihâr bulan Kal'a-ı Van ve Amik nâm kal'aları feth olup zabt olunduktan sonra şiddet-i şitâ âvânı karîb olup sefer zamânı mülâyim olmaduğı ecilden ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibârın serhaddinde ulî'l-emr icâb etmeyen müfsidlere hüsâm-ı kâtı' ile cevâb virmeğe bir emîr-i sâhib-i şemşîr ta'yîn olunup ba'd-ez-ân râyât-ı zafer-âyâtım ile Diyârbekir'e şeref-i nüzûlüm müyesser oldukda düstûr-ı âli-menzelet ve müşîr-i âli-mertebetden vezîrim Mehmed Paşa niçe bin asker ile Bağdâd-ı hılâfet-âbâda ve sâbıkân (125b) والذين إذا فعلوا فاحشة أو ظلموا أنفسهم ذكروا الله فاستغفروا لذنوبهم¹⁶² silkine münselik olup bend-i kemend-i itâ'ate boyun viren şâh-ı gümrâhun karındaşı Elkâs dahi niçe bin asker-i nusret-istînâs ile Gazvîn ve Hemedân ve Kum ve Kâşân ve Yezd ve Isfahân câniblerinin (nehb)¹⁶³ [ü] gâretine ve hedm ü hasâretine ırsâl olunup ve Rûmili ve Anadolu ve Karaman ve Rûm ve Mar'aş ve Erzurum ve Diyârbekir beylerbeyileri askerleri ile serhaddlerde kışlamasın emr idüp ve kendü zât-ı gazanfer-savletüm ve şân-ı tüvânâ-himmetim rikâb-ı kâmyâbumda dâyim lâzım ve âstân-ı sa'âdet-âşyânumda müdâvim [ü] mülâzım olan ceng-sâz u tûfeng-endâz süvâr ve piyâde asker ile ve sâyir a'yân-ı devletim ve erkân-ı saltanatım ile mahrûse-i ma'mûre-i Haleb'de kışlayup bu def'a tasmîm-i azîmetim Haleb'den yine anun kasdınadır.¹⁶⁴ والعبد يدبر والله يقدر¹⁶⁵ fehvâsınca meşîyyet bir dahi olmazsa çün ol cânibden bu âsitâne-i devlet-merâma ilticâ sûreti gösterildi. Gerekdir ki te'diye-i murâd husûlüne Nîl-i gayret[i] cûşa ve pîl-i himmeti hurûşa getürüp iş bu sene sitte ve tis'â-mi'e recebinün gurrasinde¹⁶⁵ الخير لا يؤخر kavlince Horâsân cânibinden üzerine yürüyesiz tâ kim matla'-ı âftâb tîğ-i âb-dârdan baş çeken ol düşmen-i mahzûl ü mechûlün râh-ı halâsı mesdûd u meşdûd olup bâd-ı sarsar tokınmış gâh-ı bî-sebât gibi târ ü mâr olup ism [ü] resmleri ve asl ü nesebleri sahîfe-i rûzgârdan hekk olup gide.

¹⁶² “Yine onlar, çirkin bir iş yaptıkları yahut nefislerine zulmettikleri zaman Allah’ı hatırlayıp hemen günahlarının bağışlanmasını isteyenlerdir.”, Âli İmrân, 3/135.

¹⁶³ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

¹⁶⁴ “Kul tedbir alır, Allah takdir eder.”, İmam Neseff, *Zübdetü'l-Hakaik* (Seçilmiş Hakikatler), terc. Murat Tark Yüksel, İstanbul, Demir Kitabevi Yayınları, Yaylacık Matbaası, 1974, s. 37.

¹⁶⁵ “Hayırlı işi geciktirmeyiniz.”, *Fetâvâyi Hindîyye* (*Fetâvâyi Alemgiriyye*), (hızl.) İsmail Karakaya, terc. Mustafa Efe, C. XXII, 1. bs., Ankara, Akçağ Yayınları, 1986, s. 131-132.

İnşa'allâhu'r-Rahmân şart-ı tevfk-i hem-inân ile cenâb-ı celâlet-nisâbum dahi mahrûse-i ma'mûre-i Haleb'den yine diyâr-ı şark cânibine azîmet-i hümâyûnum mukarrer biline ve bu cânibe irsâl olan resûl-i mezbûr ve Azîz-i meşhûrun sinni kebîr ve za'afî kesîr olup nefis-i nefîsesinden taleb-i himmet ü istimdâd ve enfâs-ı şerîfesinden recâ-ı (126a) maksûd-ı murâd olunacak azîz olmağın dergâh-ı felek-iştibâhında alı-konulup âdemlerinden Tâtâş ve Silâh Mehemed ve dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Ömer ve Ahmed emr-i celîlü'l-i'tibârım ile ol cânibe irsâl olundu. İnde'l-vusûl bu emr-i celîlü'l-i'tibârda müsâmaha ve ihmâl câyiz değil ki cemî' bürhân ü delâyil bir emr-i celîlde ta'cîl ma'kûl ve düşmen hakkında ihmâl ve adûya imhâl gayr-ı ma'kûldür deyu buyurdılar. Ol emr üzere irsâl olan Çavuşlar mezkûr ilçünün âdemleriyle cidd ü ihtimâmى و توكلت على الله¹⁶⁶ sipeh-sâlârını ol yolda kendülerine bedraka-i râh idinüp Kefe ve Ejderhan ve Menfîd vilayetleri câniblerinden Mâverâû'n-nehr cânibine nehr-i revân gibi akup gittiler. Andan sonra **Haber-i vefât-ı mîr-i mîrân-ı Mısır Dâvud Paşa ve be-cây-ı Dâvud Paşa şuden-i mîr-i mîrân-ı Rûmili Ali Paşa ve be-cây-ı Ali Paşa şuden-i mîr-i mîrân-ı Cezâyir-i zemîn Mehemed Paşa ve be-cây-ı Mehemed Paşa şuden-i Sinân Bey mîr-i Hersek ve be-cây-ı Sinân Bey şuden-i Ali Bey mîr-i Semendre ve be-cây-ı mîr-i Semendre şuden-i Rüstem Ağa ser-bevvâbîn.** Öte cânibde medine-i nâdirü'l-asr mahrûse-i ma'mûre-i Mısır cânibinden ulaklar gelüp Mısır Beylerbeyisi Dâvud Paşa hükm-i¹⁶⁷ جف القلم بما هو كائن iktizâsı ile dîvân-hâne-i kazâ vü kaderden فإذا جاء أجلهم لا يستأخرون ساعة ولا ta'yîn olunan livâ-yı mağfîretü't-tevâsının menşurını ولا ارجعي إلى ربك¹⁶⁹ emrine sûret-i mazmûnî ile muvakka' görüp hemân-dem¹⁶⁸ يستقدمون itâ'at gösterüp¹⁷⁰ و الله يدعو إلى دار السلام¹⁷¹ da'vetine icâbeti kendüsüne vâcib bilüp bî-tevakkuf bister-i râhata varup rûh-ı pür-fütûhı nişîmen¹⁷¹-i şahsâr-ı gülşen-bedeninden şikâr-gâh-ı hatâyir-i kuds-vâr âbek-i felevât-ı ins cânibine (126b) tayerân idüp ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibâr ili âlî-mikdârdan hâlî kaldı deyu haber virdiler. Huzûr-ı saltanata arz olunup ma'lûm olıcak hudâvendigâr *azze nasruhû* hazretleri ayn-ı dirâ'yet-i sâkıb ile fikr-i âfiyetde sûret-i âkîbete nazar idüp eyitdi ki ayş-ı cihân zıll-ı gamâm gibi zâyil ve

¹⁶⁶ "Allah'a dayanıp tevekkül ettim.", Ebû İsa Muhammed b. İsa Sevre es-Sülemi Tirmizî, *Süneni't-Tirmizî: el-Camiü's-sahih*, (hzl.) Abdurrahman Muhammed Osman, Medine, el-Mektebetü's-Sâfiye, Matbaatü'l-İ'timâd, s. 154-155.

¹⁶⁷ "Her şey yazılmış, bitmiştir, kalem kurumuştur. Yeniden yazılacak hiç bir şey yoktur.", Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili* (Türkçe Tefsir), C. IV, 2. bs., İstanbul, Nebioğlu Basımevi, 1960, s. 3004.

Müellif, yukarıdaki veciz ifadeyle " رفعت الاقلام و جفت الصحف - Kader kalemleri kalkmış ve yazılan sayfeler kurumuştur." Hadisini işaret etmiş olmalı. Ebû İsa Muhammed b. İsa Sevre et-Tirmizî, *Sünen-i Tirmizî Tercümesi*, (hzl.) Abdullah Parlayan, C. II, Konya, Konya Kitapçılık, 2004, s. 298.

¹⁶⁸ "Ecelleri geldiği zaman ise ne bir an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler.", Nahl, 16/61.

¹⁶⁹ "Rabbine dön!", Fecr, 89/28.

¹⁷⁰ "Allah, esenlik yurduna çağırır.", Yûnus, 10/25.

¹⁷¹ نشمين

hazz-ı zimâm hilm-i niyâm gibi hâyildir. Pes-âkıl bunda neden mağrûr ve kâmil bunun nesine mesrûr düşer. Fahr-ı âlem ki menşe’i tekvîn-i mükevvenât-ı âlem ve Âdem-i safî ki güzîde-i nev’-i benî âdemdür, beyâbân-ı kevn ü mekânda mehâlik-i ¹⁷² كل شيء هالك mesâlikine sâlik olmuşlardır. Mezkûrun şem’-i bekâsı bâd-ı fenâ ile mürde ve berk-i hayâtı hevâ-yı hâviye-i mürgle pejmürde olduysa ¹⁷³ الحكم لله الواحد القهر deyu hemân-dem hüsn-i iltifâtı kemâl-i istikâmeti ve mezîd-i şecâ’ati beyne’l-ümem علم ظاهر olan sârimü’s-samsam, kâmi’-i kamkâm Rûmili Beylerbeyisi Ali Paşa *dâme ikbâluhû* hakkında lââyih olup mesned-i vezâret ile Mısır’a vâlî-i vilâyet ve hâkim-i memleket kıldı. Ve anun yerine dârü’l-guzât ve’l-mücâhidîn Gelibolı ve sefâyin-i nusret-karîn-i pervîn-cem’ün kapûdânı ve Cezâyir-i zemîn Beylerbeyisi Mehemed Paşa Rûmili Beylerbeyisi oldu. Ve anun yerine kapudân Hersek Sancağı Beyi Sinân Bey [ve Sinan Bey] yerine Semendre Sancağı Beyi Ali Bey ve Ali Bey yerine Kapucı-başı Rüstem Ağa Semendre Beyi oldu. Andan sonra **Haber-i azl-i Sinân Paşa mîr-i mîrân-ı Anadolu ve be-cây-ı o şuden-i Ahmed Ağa mîrahûr-ı kebîr ve be-cây-ı Ahmed Ağa ser-şâhinciyan Mustafa Ağa mîrahûr-ı kebîr-şüd ve ser-atmacacıyan ser-şâhinciyan-şüd ve kethudâ-yı çakırcıyan ser-atmacacıyan-şüd ve Ser-zevvâkîn Hüseyin Ağa ser-bevvâbîn-şüd ve Kethudâ-yı bevvâbîn Bâli Ağa ser-zevvâkîn-şüd fi yevmi’s-sâbi’ şehir-i rebî’ü’l-âhır (127a) sene-i minhu.** Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Sinân Paşa-yı devlet-merâm sâbıkâ Şâm Beylerbeyisi iken yanında olan huddâmı umûr-ı saltanât, hazret-i mâlikü’l-mülk-i bî-zevâlin meşîyyet-i ezeliyyesine müte’allik idüğünden gâfil olup kendülere mahsûs olan fevâid-i cüz’iyye sebebi ile müslimîne âyid olacak menâfi’den kat’-ı nazar idüp ¹⁷⁴ خسر الدنيا والاخرة ile mu’âkab olacakların fehmi etmeyüp ve siyânet-i nâmûs-ı şer’-i Muhammedi hâtırına getürmeyüp kendü murâdı üzere re’âyâ-yı vilâyete ve ahâlî-i memlekete dest-i zulmi dırâz etdüklerinden ötüri sâhib-i adl ü dâdın hazret-i hudâvendigârın emr-i şerîfleri ile mâh-ı mezkûrun yedisinde azl olunup bi-hükm-i adl teftiş buyuruldu ki ¹⁷⁵ السلطان ظل الله iktizâsınca selâtîn-i cihân sâye-i Rahmân’dur. Anların âftâb-ı adâletleri ve dîn ü diyânetleri ufk-ı zuhûrdan tulû’ itmeyicek âlem münevver olmaz ve kâmet-i semâvât ve hayme-i âsmân sûtûn-ı adlden gayrı ile karâr kılmaz ve yerine tâlî-i devleti şeref burcında tâbân ve sitâre-i bülendi sa’âdet evcinde rahşân manzûr-ı hudâ-yı kadîr Emîr-i

¹⁷² “Her şey yok olacaktır.”, Kasas, 28/88.

¹⁷³ “Hüküm, tek olan, her şeyi kudret ve hâkimiyeti altında tutan Allah’ındır.”, Mu’min, 40/16.

¹⁷⁴ “O dünyayı da kaybetmiştir, ahireti de.”, Hacc, 22/11.

¹⁷⁵ “Sultan, Allah’ın [yeryüzündeki] gölgesidir.”, Ebu’l-Fida İsmail b. Muhammed Aclûnî, *Keşfu’l-hafâ ve muzîlu’l-ilbâs ammâ iştehere mine’l-ehâdis alâ elsineti’n-nâs*, C. I, Beyrut-Lübnan, Daru lhyâi’t-Turâsî’l-Arabî, 1932, s. 456.

“السلطان ظل الله [فى الارض]”

âhûr-ı kebîr Ahmed Ağa'nın müşâhede-i şâhid-i maksûduna kevn ü mekân hâyil olmayup yümn-i pür-ıkbâl ile tâlî'i rehber olup Anadolu Beylerbeyisi ve anun yerine kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim müstecmî'-i cemî'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim Şâhinci-başı Mustafa Ağa emîr-i âhur-ı kebîr ve Mustafa Ağa yerine atmacacı-başı, şahincibaşı ve Çakırcılar kethudası Gazanfer Bey atmacacı-başı ve Ser-zevvâkîn Hüseyîn Ağa ser-bevvâbîn ve Kethudâ-yı bevvâbîn Bâlî Ağa ser-zevvâkîn oldı. Ba'dehû **Haber-i katli Hamza Sultân (127b) an-ümerâ-i kızılbaş-ı nekbet-inti'âş ve Berekât ibn-i Midlîc ve İlgar-ı Osmân Paşa ber-ser-i ez-tâyife-i bed-Serîc**. Şâh-ı bed-ahvâlin ümerâ-i zelifesinden cür'et ü celâdet ile meşhûr Hamza Sultân dimekle nâm-ı makhûr hâb-ı gafletde ve bister-i ferâgatde yaturken Urmî câniblerinde ekrâd ümerâsından Seyyid Mehemed baskun ve Rüstem gibi şebihûn idüp bend ü keyd ile ele getirüp selâsil ü ağılâl ve zencîr ü halhâl ile der-i devlete gönderib mâh-ı rebîü'l-âhırın on beşinde gelüp habs olundu. Andan sonra ehl-i bâdîden fesâda bâdiye olan berârî-i A'râb-ı bed-sîretlere baş ve buğ olan Berekât ibn-i Midlîc bir niçe yarar müte'ârif bed-ser picler ile hıl'at-i âmân ile dîvân-ı adâlet-cereyâna gelüp vusûl buldukları gibi hudâvendi(gâr)¹⁷⁶ hazretleri temellük-i zimâm-ı ahkâm-ı tâziyâne satvet ü intikâmsız olmaz deyu vücûd-ı nâ-pâklerinden arsa-i cihânı tathîr eylesünler ve hevâ-yı ılgar ile Osmân Paşa süknâları üzere varsun deyu emr eyledi. Emr-i âlî iktizâsınca zikr olan urbânın akabince dâm-ı belâya giriftâr ve kayd-ı selâsil ü ağılâl ile mahbûs olup duran Hamza Sultân ile mezbûr Berekât'ın boyunları uruldu ki bünyâd-ı riyâset-i müfside siyâset ile pâydâr ve esâs-ı saltanât def'-i şeytânet ile üstüvâr olur. Ba'dehû mâh-ı mezkûrun yigirmi altısında a'lâ-yı me'âric-i'tilâya urûc ve aksâ-yı medâric-irtikâya vülûc iden emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Anadolu Beylerbeyisi Ahmed Paşa esâs-ı kasr-ı dîn ve hâris-i ka'be-i millet-i yakîn hazretlerinin işâreti ile ¹⁷⁷ اسفرو بالفجر muktezâsınca mihr-bâz-ı devrân perde-i âsumânîden ayân ve çehre-i (128a) kevn ü mekân çarh-ı berînin hüsn-i bezmine ayn-ı mihr ile tâbân olduğu gibi ¹⁷⁸ نصر من الله وفتح قريب mazmûnı ile muvakkâ' olan bayrak-ı nusret-ihativâsın ve sancak-ı sa'âdet-iltivâsın açup tabl [u] nakkaresin döğüp yümn-i ikbâl ile mahrûse-i Rûha savbına akabince Ali Paşa nâyibü'l-Mısır ve'l-Kâhire lâzâle karînen bi'd-devleti'l-bâhireti¹⁷⁹ kenâr-ı cûybâr-ı Nîl'den serhadd-i Sa'îd-i a'lâya ve

¹⁷⁶ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

¹⁷⁷ “Sabah namazını gün ağarınca kılın! O anda kılmanın sevabı daha büyüktür.”

el-Hâfız Ebû Abdurrahman b. Şuayb en-Nesâî, *Sünenü'n-Nesâî el-Mücteba* (Hâşiye: el-Hâfızü'l-Celâlû's-Süyûtî, *Zehrü'r-Rübâ Ale'l-Mücteba*), C. I, Mısır, Şirketü Mektebe ve Matbaa Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdehû, 1964, s. 218.

¹⁷⁸ “Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih”, Saff, 61/13.

¹⁷⁹ “Galip devlete yakın olan zeval bulmaz.”

Haremeyn-i muhteremeyn ve Cidde ve Zübeyd ve Yemen'e varınca tedbîr-i memlekete müte'allik ahvâl-i meserret-eseri Kal'a-ı Mardin'den gelüp serîr-i a'lâya arz idüp ruhsat-ı icâzet-i Husrev-i Dârâ-serîr ile âbâdân ve cennet-nişân ve buldân içinde ziyâde kadr u unvân bulan Mısır tarîkine sâlik olup müteveccih olındılar. Ba'dehû Bağdâd-ı hılâfet-âbâd cânibinde olan **Haber-i muharref-şüden-i Elkâs ez-südde-i sidre-esâs ve serâ-(perde)¹⁸⁰-i devlet-iktibâs.** Mehmed Paşa *bellega'llahu mâ-yeşa'* tarafından mâh-ı mezkûrun yigirmi yedisinde olan gelüp hudâvendigâr-ı sa'âdet-medâr hazretlerinin pertev-i inâyet ile subh-ı sa'âdeti gün gibi ayân ve ukde-i ikbâlde ve nadâve-i iclâlde gurre-i kadri bedre irüp seylâb-ı gavgâyı hurûşa ve sefer-i nusret-eseri cûşa getüren Elkâs Mîrza'nın fikr-i sû-yı tedbîr ile tâli'-i bed-âmâli burc-ı nekbete urûc ve sitâre-i bed-nihâdı evc-i felâkete¹⁸¹ vülûc idüp imân-ı be's gibi vakt-i ye'sde tevbe vü istiğfârı makbûl olmaduğun bilüp dahi tengnâ-yı vahîmü'l-hevâı kibr ü kîne tebdîl idüp inâyet-i ezelî ve sa'âdet-i lem-yezelî hatavât-ı eyyâm ve leyâlî ile ta'zîm ü iclâl için istikbâl etdüğü izz ü devletden (128b) yüz çevirüp hevâcis-i nefsanî ve vesâvis-i şeytânî iktizası ile zalâm-ı meşakkat-âlâmı rûz-ı pîrûzunda mûnderic ve şeb-i rif'at ü ikbâli şâm-ı edbârında muzmahil ü müvellic ve eyyâm-ı devleti mütebeddel ve şeb-i mihneti mütehavvel olup¹⁸² كل شئ يرجع الى اصله¹⁸² birle münharif olup ekrâd ümerâsından Beke dimekle mezkûr vilâyetinde vâkı' olan Derbend-i Hafiyân'dan mürûr ve Şâhmârân'dan ubûr idüp Şehrîzor-ı sa'bû'l-ubûr sahrâsına varup niçe hayl ü sipâh ile teng havsalalık idüp bir çerâgâhı cây-gâh idünüp ikâmet-i pür-nedâmet üzere oturdu deyu haber virdiler. Müşîr-i taht-ı hılâfet ü iktidâr Rüstem Paşa-yı sa'âdet-şî'âr bu haber-i fitne-âsârı izz ü huzûr-ı saltanata ve serîr-i hılâfete arz eyledi. Padişah-ı âlem-penâh ve şehensâh-ı sa'âdet-destgâh *azze nasruhû* hazretleri ol husûsda inân-keşîde olup mîzân-ı akl-ı adâlet-îzânı ile ayâr idüp eyitdi ki kişi kendü eliyle harman-ı ayş u huzûrın hebâ vü mensûr etmek ve nihâl-i makâsıdını dâmen-i ye'sle hâk-ı nâ-çîze berâber kılmak fikr-i sahîhden be-gâyet mehcûr ve gayr-ı ma'küldür. Meger¹⁸³ ليس للإنسان إلا ما سعى¹⁸³ serâ-perdesinde cemâl-i maksûdın¹⁸⁴ أن سعيه سوف يرى¹⁸⁴ mir'âtında müşâhede etmek ümîdiyle mûrg-i hâtırına dâm-ı tezvîr ve mekr ü hîle-pezîr hutûr idüp anun sebebi ile sûret-i inhirâf göstermiştir. Ve illâ âstân-ı sa'âdet-nişânından inhirâf olmak ana yokdur. Medâr-ı dâyire-i izzet-müşîr-i mürşid, hazret-i paşa-yı sâhib-i firâset ol husûsda

¹⁸⁰ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

¹⁸¹ فلكته

¹⁸² “Her şey aslına rücû' eder.”

¹⁸³ “İnsan için ancak çalıştığı vardır.”, Necm, 53/39.

Ayetin başındaki bağlaç ve sözcüğün [و أن] yazılması müellif tarafından unutulmuş olmalı.

¹⁸⁴ “Şüphesiz onun çalışması ileride görülecektir.”, Necm, 53/40.

kāhîr-i kahramânın sîmâsında gazab ihsâs idicek cevâb virüp eyitdi ki “ey şehriyâr-ı hûrşîd-râ ve ey pâdişâh-ı cemşîd-likâ seylâb-ı tîğ-i âteş-bârın âb-ı rû-yı âlemîn ve şarâb-ı la‘l-i şehd-güftârın (129a) mesken-i suğrâ-yı ehl-i zemîndür. Dâyre-i mûsi‘a-i imkân ki ne buyurdunuz anun merkez-i muhîti fi‘l-hakikat hakikat-i insândır. İmtidâdı ve [و] عسى أن تكرر هوا شيئا [و] هو خير لكم¹⁸⁵ ib‘âd-ı tasavvurunda anun mecmu‘-ı ukûl hayrândur. mü‘eddâ-yı ma‘nâsı hâviyesi zımnında muhakkak¹⁸⁶ [و] هو شر لكم¹⁸⁶ mahvîsine mâ-sadaktır. Bir kimesnenün cibilleti habâsetle mecbûl olıcak sûret-i hakka hâyil olan maksûduna rakam-ı hirmân çeküp tarîk-i müstakîmden münharif olsa aceb değildir.¹⁸⁷ صفراء فاقع لونها تسر gibi âyetinin fehvâ-yı meserret-matâviyyesiyle tesellî-i tâmm tahsîl idüp mâverâ-ı perde-i gaybdan zâhîr olan takdîrin hükm-i ezelîsi te’sîrine nazar-ı ikrâh ile nigâh etmek gerekdir ki sabbâğ-ı fitrat-hum-ı tabî‘atda bâğ [u] râğun hulle-i ahzar-ı felek-manzarını câme-i asfer-i hûrşîd-hâver gibi صفراء فاقع لونها تسر¹⁸⁸ mazhar kılmıştır. Ve sayyâğ-ı kudret pûte-i hikmetde fahm-şeb âteş-i rûz ile ya‘ni pertev-i mâh-tâb-ı âftâb temmûz-ı hâki sıyrurup zer etmiştir. Bu husûsda kemân-ı gümân ile tîr-i kazâ-i hedef-mazâyâ küşâd virilmeye ve¹⁸⁹ إن بعض الظن إثم¹⁸⁹ mazmûnından tegâfûl olunup bî-beyyinet-i bâhire bir hükmî nefâza yetiştirülmeye ki ليس الخبر¹⁹⁰ tahvîl-i gümân tahsîl-i itmînân içündür. Ol ıztırâb-murâd ile ciger-tâba ve taleb-i şitâb ile hâsıl-ı serâba emr irsâl olunsun ki ol cânibe gitmeğe her mest-i dest-âlûda icâzet ve her nîm-sûhte-i pür-dûda ruhsat yoğidi. Pâdişâh-ı felek-medâr paşa-yı sâhib-i re’yün hüsn-i tedbîrin ma‘kûl görüp dahi emr irsâl idün deyu buyurdu. Emr-i âlî-şân üzere mezbûr Elkâs (129b) Mîrzâ’ya Çavuş Kara Ali ile emr-i şerîf yazılıp irsâl olundu ki eyyâm-ı fursatun müddetine i‘timâd ve hengâm-ı ruhsatun mühletine istinâd etmeyesin ki ol diyârun ekseriyâ ekrâdı kızılbaşdur. Bî-takrîb ol cânibe hareket etmenüzden nâ-gâh pür-fitne vü âşûb hâdis olup anun teskîni hadd-i imtinâ‘da ola. Biz hod leyl ü nehâr senin devletün mukaddimât-ı tertîbindeyüz. Ol maslahat tamâm olup ber-tarâf olduktan sonra cemî‘-i matlûbuna suhûletle vâsıl olmak mukarrer bilesin. Vücûd-ı girân-mâyini varup bir alay kızılbaş arasında zâyi‘ etme ki nakd-i ömr bir

¹⁸⁵ “Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz.”, Bakara, 2/216.

وهو müellif tarafından muhtemelen sehven فيو şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁶ “Yine olur ki, bir şey sizin için kötü iken, siz onu seversiniz.”, Bakara, 2/216.

وهو müellif tarafından muhtemelen sehven فيو şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁷ “Ve bu (sevinçli ve kederli) günleri, Biz, insanlar arasında döndürüp dolaştırırız.”, Âli İmrân, 3/140.

¹⁸⁸ “O, görenlerin hoşuna gidecek parlak sarı renktedir.”, Bakara, 2/69.

¹⁸⁹ “Muhakkak, zannın bir kısmı günahıdır.”, Hucurât, 49/12.

¹⁹⁰ “Haber gözle görmek gibi değildir.” Müellif tarafından كالمعانية sözcükleri yerine كالأعيان sözcükleri kullanılmıştır. el-İmam Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, (hızl.) Muhammed Selim Semara, Ali et-Tavil, Ali el-Baki, Beyrut, el-Mektebetü’l-İslamiyye, 1993, s. 266.

sermâyedir ki bâzâr-ı kıyâmetde ¹⁹¹ الدنيا مزرعة الآخرة birle sûd-ı firâvân tahsîl etmek müyesser ve arsa-i zindegânî bir mezra‘adır ki anda devlet-i dü-cihânî tohumun ekmek ve sa‘âdet-i câvidânî hâsılın götürmek mutasavverdür. Çün cemâl-i kalbinden dest-i takdîr nıkâb-ı zalâmı ref‘ idüp ¹⁹² الله و لي الذين آمنوا يخرجهم من الظلمات إلى النور silkine münselik ve yed-i himmet ile habl-i şer‘-i metîne mütemessik oldun. İstid‘â-yı âvizâ-yı millet-i yakîni redd ve ebvâb-ı istifâde-i âyîn-i şer‘ati sedd idüp tarîk-i müstakîmden dîr ve günc-i ilhâdda dâm-ı ankebût ile mehcûr olma ki safka-ı ahd ü mu‘âhedenin mukâbelesinde bu nev‘ fi‘lünün mâ-beyninde tûl mesâfe ve bu‘d mekândır ve senün vüfur-ı istikâmetin nihâl-i ar‘ar ve şah-ı serv-i sanavber gibi hadâyık-ı hâtırumuzda muhakkak u mukarrerdür. Emr-i şerîfim vusûl bulduğı gibi bir ân ve bir sâ‘at tevakkuf etmeyüp ol cânibe gitmeden dâmen-i ferâgati kendüne çeküp ve tavk-ı azîmeti boynuna takup dergâh-ı âlem-penâhuma mülâkî olasın ki zât-ı gazanfer-i savletüm dahi Diyârbekir’e şeref-i müsûlüm ile an-karîb vusûl bulmak üzredür. **Haber-i tetimme-i dâsitân-ı (130a) sâbıku’l-beyân ve azîmet-nümûden-i sâhib-kırân-ı zamân ez-mahrûse-i ma‘mûre-i Haleb be-cânib-i şark.** Müfessir-i âyât-ı zamâyîr ve tercümân-ı lüğât-ı serâyîr ya‘ni hâme-i sâhib-i tahrîr ki tâyife-i evbaş-ı kızılbaş-ı mezheb-tırâşların kabâyıh-ı ef‘âlî ve mekârre-a‘mâli beyânında teksîr-i kelâmdan tathîr-i lisân idüp ol maksûdun sarf-ı inân ile şehriyâr-ı nâmdâr ve pâdişâh-ı gerdûn-vakâr hazretlerinin hadâyık-ı ikbâlinde nağme-sâz olup durmuşken yine iktizâ eyledi ki ol melâhide-i pür-halel-i muhtelifetü’l-milelün tetimme-i ahvâli ve menâkıb-ı âmâli silk-i tahrîre ve hâtimesinin me‘âlî akd-i tasvîre gele ki pâdişâh-ı dîn-penâh *lâzale makrûneti bi-himâyeti’llâhi azze nasruhû* asker-i adû-tebâh ve leşker-i encüm-iştibâh ile mahrûse-i Haleb’de sükûn u ıstıbâr ve temekkün ü karâr üzere olduğundan ol fırka-ı tâgîye ve zümre-i bâgîye za‘af-ı galebe idüp şemşîr-i cihângîrinde maktûl olacakları cümlesinin yanında maktû‘ idi. Zîrâ ki her tâyiri vilâyetin saydına perr ü bâl ve ikbâl ile azm eylese ne tayy-ı mesâfe-i deşt-i kûhsâr mâni‘ ve ne kat‘-ı berârî vü bihâr dâfi‘ olur. Ol ye’s ile memâlik-i İslâmiyyenin bir tarafına hurûc etmek ihtimâlî ola deyu sultân-ı kişver-sitân ve pâdişâh-ı âsumân-âstân hayret ü ıztırârları müştedd ve zücret ü işticârları mümsedd iken emr ber-taraf olmadın bu diyârlarda müsâfir olup Dârü’s-saltanat mahrûse-i Kostantıniye cânibine gitmek veyâhûd gayr-ı maslahata mübâşir olmak salâh-ı memlekete münâsib değildir. Ale’l-husûs ol sâhir-i bî-dînün ve mülhid-i pür-kînün

¹⁹¹ “Dünya ahiretin tarlasıdır.”, Hücetü’l-İslâm, Zeynü’d-Dîn İmâm Gazâlî, *İhyâu Ulûmi’d-Din Tercümesi*, Ru‘bu’l-Münciyat, Mütercim: Ahmed Serdaroglu (Diyaret İşleri Başkanlığı Müfettişi), C. IV, İstanbul, Bedir Yayınevi, 1975, s. 37.

¹⁹² “Allah, iman edenlerin dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır.”, Bakara, 2/257.

karındaşı Elkās-ı kabîhü'l-iktibâsun karâbetle hasb-i hâli ma'lûm ve delâyil ile mekr ü (130b) âli mefhûm olunmadı. Bunca asâkir-i mansûre ki aksâ-yı arzdan gelüp cem' olmuşdur, ictimâ'-ı askerden murâd, hod ol erbâb-ı garaz ¹⁹³ فزاد هم الله مرضا ba'de marazın dîk-i fitne vü fesâdı cûşa gelüp havâdis-i mekr ü hîleleri ile bünyân-ı erkân mütehalhil ve buk'a-ı kevn ü mekân mütezilzîl olmadın tîr-i tedbîr-i isâbete makrûn olup hedef-i murâdumuzdan gözümüzü ayırmayup üzerlerine yürüyelüm diyu emr eyledi. Emr-i âlî muktezâsınca sene-i mezkûre cemâziye'l-evvelinin onunda ale's-seher şehzâde-i kâmrân ve cemî' vüzerâ vü erkân ve ağayân âsitân-ı muhalledü'l-ikbâlde cem' olup tevsen-i ablak-dîde ki çâbü-k-süvâr-ı mızâmâr-ı ebsârdur, tâziyâne-i müjgânla azm-i meydân idince kamusı nazarına hâzır olup tîğ-i âbdârlarının bîminden kebûter-i çarh-ı âsumân ¹⁹⁴ أرسل إلى أجنحة arş-ı âşyâna ilticâ ve kemânlarının sihâm-ı musibet-peyâmları havfından nesr-i tâyir-i sipihr simurg-ı kulle-i Kâf'ın zîr-bâlini güzergâh idinmişdi. Ve nîze-i hûn-feşân-ı fitne-nişânlarının bayrakları direfşinden bustân-ı cihân-ı lâle-zâra müşâbih olup durmuşdı. Ba'd-ez-ân pâdişâh-ı Dârâ-mehâbet ve şehensâh-ı Cemşîd-salâbet *azze nasruhû* hazretleri vakt-i sa'îd ü sâ'at çûn îdda ki her-kevkeb-i şerefde tâbân ve neyyirin ortasında kırân vâkı' olup zühre-i zehrânın nazarı teslîs-i hûrşîde ve neyyir-i münîrin meyli hâne-i ümîdde olup zühâl-i âlî mahal-i evc-i şerefe urûc ve bercîs-i sâhib-i tecrîs burc-ı rif'atde vülûc etdüğü hinde sancağ-ı nusret-elerin açup ve tabl-ı nakkâresin döğüp tanîn-i tantana-i şâhî ve metîn-i demdeme-i pâdişâhî birle zemîn ü zamâna velvele ve kevn ü mekâna zelzele bıragup deryâ-yı âhenîn- (131a) mevc ile dağ ve sahrây büriyüp Haleb'den azm-i diyâr-ı şark idüp yürüdi.

Beyt:

Bu gavgâdan yolun dağı vü taşı

Uyanup uykudan kaldırdı başı

Önünce şehzâdegân-ı cüvân-baht-ı sezâ-vârân-ı tâc u taht *el mü'eyyedân min indi'llâhi'l-kebîr* ¹⁹⁵ Sultân Bâyezîd ve Cihângîr ve tâlî'-i sa'âdeti şeref evcinde tâbân ve sitâre-i bülendi izzet burcunda rahşân her üftâde-i bî-kadre destgîr ve her dermânde-i bî-özre özr-pezîr olan Rüstem Paşa-yı Âsaf-nazîr ve râbîta-ı akdû'd-devleti'l-ebediyye vezîr-i sâlîs Ahmed Paşa ve vâsîta-ı ikdû's-sa'âdeti's-sermediyyet vezîr-i hâmis Haydar Paşa *yesserehümullâhu mâ-yeşâ'* ve sâyir a'yân-ı devlet ve erkân-ı saltanat ve ağayân-ı dergâh ve mukarrebân-ı bârgâh yürüyüp yümn-i ikbâl ve ferr ü iclâl ile bu üç menzilde

¹⁹³ "Allah da onların hastalıklarını artırmıştır.", Bakara, 2/10.

¹⁹⁴ "Kanatlara sahip melekleri elçiler (kılan)...", Fâtır, 35/1.

Müelîf tarafından رسل sözcüğü bilinçli olarak yazılmamış olmalı.

¹⁹⁵ "Yüce olan Allah tarafından kuvvetlendirilmişler."

ziyâreti emrâz-ı kulûba dârû-yı nâfi ve istimdâd-ı felâhı a'râz-ı nüfûsa devâ-yı dâfi' olan Hazret-i Dâvûdü'n-nebiyy *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* merkad-ı münevver ve türbe-i mutahhar kurbünde ki mukaddemâ sene-i ısrîn ve tis'a-mi'ede nâsıb-ı râyât-ı zâhir ve fâtih-i şâmât-ı kâhir merhûm-ı vuslat-merâm ve mağfûr-ı cennet-makâm ve mebrûr-ı firdevs-menâm Sultân Selîm Han *aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân* Hazretleri Mısır sultânı Sultân Gavri ile muhârebe idüp kemân-ı savletin şikest ve izz ü şevketin pest itdüğü Merc-i Tâbık dimekle meşhûr mahalle şeref-i müsûle vusûl bulup ârâm idüp dururken **Haber-i âmeden-i Alî-i Siyâh an-çavuşân-ı dergâh-ı âlî ki be-Elkâs-ı reften-bûd ve haber-dâd ez-ma'zeret ve taksîr-i hıdmet-i o.** Sâbıkâ mahrûse-i Haleb'den sultân-ı kişver (131b) -sitân-ı âsumân-âstânın emr-i şerîf-i cihân-mutâ'-ı vâcibü'l-ittibâ' ile ol semend-i hevâya süvâr olup meâ'l-i hâli ve âhir-i kârı tasavvur etmeyen ve hevâ-yı nefse uyup kendü eliyle ocağına su koyan Elkâs'a irsâl olan Çavuş Kara Ali gelüp fikr-i mekr ü tezvîr ile ¹⁹⁶ يقولون بأفواههم ما ليس في قلوبهم tarîkına sâlik olup bu şikeste-dilün murâdı rişte-i alayık-mihnet ile beste ve kadem-i azîmeti lahh-ı avâyık-zücretde şikeste iken pâdişâh-ı cihân ve Husrev-i sâhib-kırân hazretlerinin uğruna Derteng ve Gülhor ve Kûh-ı Bîsütûn ve Kal'a-ı Kenkever ve Sa'dâbid ve Hemedân ve Kum ve Keşân ve Isfahân ve Yezd-i Hass ve Kal'a-ı Selh ve Şîrâz ve Şeşter ve Deshol câniblerinde cüst ü cû ile ben bî-ser ü pâ varup yüz urmadık ne dağ kodum ne sahra. Şol kadar merdânelik izhâr eyledüm ki anın şemmesi istişâmından karındaşım Şâh dinen¹⁹⁷ bed-fi'âlün nâfe-sıfat ciğeri pür-hûn oldu. Âhir dâmen-i maksûduma pençe-i emelüm irmedi ve ukdesi hallinde nişân-ı murâdum el virmedi. Ve katî'at-i merâhil ile dûr ve menazil-i hicret ile meskenimden mehcûr olup gâh efsûs-ı nâmûs ile me'yûs ve gâh efsâne-i fahr-me'lûs ile mehlûs olmağın gurbet cânuma te'sîr ve kürbet benzümi tegayyür kılup derûnum âteşine bir kimesne âb-efşân olmadı ve dîde-i gamm-dîdem maksûd-ı nigâhından nişân virmedi ¹⁹⁸ قبل حلول الاجل müyesser [olmadı]¹⁹⁹. Bu emel yüz yıl pâ-yı tekâsülü dâmen-i te'hîre çekmeden bir dem kadem-i azîmeti hâr üstine belki fark-ı mâr üstine komak efdaldür. Kâr-ı edvâr-ı rûzgâr ve takdîr-i hudâ-yı Perverdigâr (132a) ölüm olup bu diyâra saldı. İcmâl-i ser-güzeştim ve idmâl-i seyr-i kûh-deştim budur. Ümmîddir ki pâdişâh-ı Sikender-der ve Husrev ü Gazanfer-ferr hazretleri bu hâl-i tebâhuma mukârin ve cân-ı pür-günâhuma mu'âvin olup lutf-ı ukde-güşâsında halâsa himmet ve kerem-i beşâret-nümâsında necâta inâyet buyuralar deyu cevâb virdüğün

¹⁹⁶ “Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı.”, Âli İmrân, 3/167.

¹⁹⁷ ديين

¹⁹⁸ “Ecel gelmeden önce”

¹⁹⁹ اولما يسر

mezbûr Ali Çavuş bâzû-yı himmete ta'vîz idinüp gelüp der-i devlete arz eyledi. **Haber-i bâz irsâl-şüden-i Ali-i mezbûr bâ-Dervîş Çelebi kâtib-i Elkâs berâ-yı avdet-kerden-i o be-südde-i sidre-esâs.** Mûmâ-ileyh Elkâsun murâdı ve fikr ü nihâdı ma'lûm olduktan sonra vefk-i hâtırınca ri'âyet olunup ol mürde-dilün sûz-ı âteşi hars-ı zer ile germ ve ol efsürde-âb ve kilik-i hevâ-yı kimyâ ile cânın mûm gibi nerm etmek için bin sikke altın ile ba'zı vilâyetin eyâleti ta'yîni ile mezbûr Ali Çavuş, Elkâs Kâtibi Dervîş Çelebi ile der-i devlete ve südde-i sa'âdete da'vet olunmağa irsâl olundılar. Andan sonra zikr olan Merc-i Tâbık'da üç gün ârâm-ı pür-merâm olunduktan sonra hudâvendigâr-ı gerdûn-medâr hazretleri sa'âdet ile göçüp ve Hevn Çayırı dimekle meşhûr menzile varup nüzûl eyledi. **Haber-i avdet-nümûden-i Şehzâde Sultân Bâyezîd-i kâmrân be-cânib-i Yunan ya'ni vilâyet-i Karaman.** Yarındası dürr-i ummân-ı tâcdârî gevher-i âsumân-ı şehriyârî Şehzâde Sultân Bâyezîd *tâle bekâhû* hazretleri ki taht-ı Yunan vilâyeti Karaman cânibinden sene hamse ve hamsîn ve tis'a-mi'e zi'l-hiccesinin evâyilinde gelüp perde-i saltanata yüz sürüp ve halka-ı maksûda (132b) el urup atası hudavendigâr ile beş ay dört gün sayd ü şikâr ve seyr-i dâr ü diyâr etmiş idim, ruhsat-ı icâzet ile yine Karaman cânibine irsâl olundu. Ol gün Rüstem Paşa *yessera'llâhu mâ-yeşâ'* erkânın vazî' ü şerîfine pâdişâh-zâdenin âdâb-ı şerâ'it-i hıdmetin yerine getürmeğe tenbîh idüp cümlesi levâzım-ı ta'zîm ü iclâlin yerine getürmek için gönderi gitdiler. Ba'dehû hudâvendigâr hazretleri zikr olan menzilden ale's-sabâh sultân-ı serîr-i âsumân-mesîr ya'ni şems-i münîr-i zerre-perverlik idüp sahn-ı âsumândan günc-i gabrâda olanlara ziyâ-güster olup envâr-ı tal'at-âfitâb-ı cihân-tâb ile zulmet-i şeb-târ zemîn ü zamândan götürüldüğü vaktde azîmet gösterüp üçüncü menzilde burc-ı bârûsî tâk-ı evvân-ı keyvân ile berâber ve bülendi ve ser-efrâzendî bilâ-fark-ı ferak-ayyûkla hem-ser olan Kal'a-ı Birecik'de sefâyîn-i pervîn cem' ile Âb-ı Furat'ı ubûr idüp beşinci menzilde ²⁰⁰ عينا يشرب بها المقربون ²⁰¹ لا فيها غول ولا هم عنها ينزفون şânında menzil olan ayn-ı halîl üzere enzâr-ı nücûmı emâret ile ve edvâr-ı felek-delâlet-ile zamân-ı mâzîde selef-i felâsife hâlât-ı müstakbele (..) ²⁰² vukû'ına vukûf bilüp hükm-i hikmet-âmîz ve san'at-ı ibret-engîz ile bî-küll ü kec-i gayr-ı mu'avvec seng-ile bünyâd idüp bünyâdı muhkem ve vaz'-ı nihâdı müstahkem olup burûc-ı müşeyyedesî sipihr-i berîne müzâhî ve bârû-yı refî'-i evc-i ayyûka müsâvî ²⁰³ Kal'a-ı Rûha kurbünde hevâsı hoş-dem ve fezâsı hurrem Culab nâm ayn üzere nüzhet-sarây-ı vâsi'ü'l-fezâ' izz ü temkîn için me'ânî-i âftâb gözi

²⁰⁰ “Bir pınar ki, Allah’a yakın olanlar ondan içerler.”, Mutaaffîn, 83/28.

²⁰¹ “Onda baş döndürme özelliği yoktur. Onlar, onu içmekle sarhoş da olmazlar.”, Sâffât, 37/47.

²⁰² وقوعه mükerrer olarak yazılmıştır.

²⁰³ مساعى

nûrın döküp altun kalem ile (133a) misâlin yazamadığı nakş-ı dil-keş otakların kurup altı gün ârâm eyledüğünden sonra **Haber-i azl-i mîr-i mîrân-ı Basra ve becâ-yı o şuden-i Emîr Ali Nihâd ibn Ramazân Mîr Kubâd ve tebdîl-şuden-i müderrisân ve defterdâr-ı Mar‘aş Halîl bin Îsâ Paşa**. Mâh-ı cemâziye’l-âhırın beşinde sa‘âdet ile Cebel-i Heylun mukâbelesinde Ayn-ı Âbidûn savbına azîmet idüp giderken ol gün şîr-i salâbet-pîşe ve dilîr-i şecâ‘at-endîşe emîrû’l-ümerâî’l-kirâm Basra Beylerbeyisi Bilâl Mehmed Paşa-yı peleng-intikâmın hicâb-ı zulm-dîde-i basîretini rû’yet-rû-yı savâbdan men’ idüp dest-i zulm ile Hânçer-i sitemi mazlumân-ı gamm-dîdeye çeküp ve tüccâr-ı mihnet-resîdenin hırmen-menâllerine âteş-i ta‘addî bırağup hâtırları mahâ’if-i gûna-gûn ile pür-melâl olmağın azl olunup yerine temhîd-i karâr-ı memleket ve işâ‘at-i envâr-ı mesâlih-i asâkir ve ra‘iyyet ve izâ‘at-i hükûmet ü emâret için kabza-i tasarrufında şemşîr-i adâleti muhkem ve dîn ü diyâneti beyne’n-nâs müstahkem Trabzon sancağından ma‘zûl Emîr Ali Nihâd²⁰⁴ Ramazân-oğlı Kubâd Bey *dâmet ma‘âlîyehû* ta‘yîn olunup irsâl olundu. Ve mahrûse-i Burûsa’da Murâdiyye müderrisi ilm ile âmil Mevlânâ Sa‘dî Çelebi oturak olup anun yerine icrâ-yı kavânîn-i Nebevî şerefiyle sâyir bilâd ü emsârdan mümtâz dârü’s-saltanat Kostantiniyye’de vâkı‘ olan Semâniyye Medreseleri’nden ifâde-i ulûm-ı dîniyyede ve istifâde-i fûnûn-ı yakîniyyede ilm ile amil Mevlâna Kemâl Çelebî ve Kemâl Çelebi yerine İznîk’de Süleymân Paşa müderrisi ilm ü amelde kâmil ve tadrîs ü tahdîsde adîmü’l-adîl olan Abdül-kerîm oğlu Mevlânâ Mehmed Çelebi (133b) ve anun yerine beyân-ı ihbârda bedî‘ü’l-bedîl merhûm Hâce Efendi’nin oğlu Kurd Çelebi müderris oldu ve Ali Paşa Medresesi’nden ma‘zûl Îsâ Paşa-oğlı Halîl Çelebi’ye Mar‘aş Defterdârlığı sadaka olunup kadr-i hilâlleri bedre irişdi. Andan sonra pâdişâh-ı alem-penâh yümn-i ikbâl-ile ikinci menzilde mâh-ı mezkûrun yedisinde çemeni ravza-i Adn’dan bedel Elmalu nâm mahalle otuz iki gün ikâmet-i pür-beşâret niyyetiyle nüzûl idüp ordu-yı hümâyûnın hıyâm-ı gûnâ-gûnından deşt ü hâmûn ve sahn-ı bihâr-ı bûkalemûn gibi mâl-â-mâl oldu. Ba‘d-ez-ân memlekete müte‘allik mühimm için hızâne-i âmire *âmmerehullâhu te‘âlâ ilâ yevmi’l-âhire*den elli bin tamâmü’l-ayâr altun ihrâc olunup kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim sağ bölük ulûfeciler ağası Bâyezid Ağa Diyârbekir’e ve Diyârbekir’den Kal’a-ı Van’a îsâl olması emr olundu. Mûmâ-ileyh vech-i me’mûr üzere menzil-i ma’hûda müteveccih olundu. **Haber-i câsûsân-ı Şâh ve mektûbât-ı Elkâs ve Şâh ki bâ-yek-dîger firistâdend**. Ba‘dehû öte cânibde şâh-ı bed-âmâlin câsûs ve dillerinden bir-niçesi ele gelüp şâh-ı nekbetlerinin

204 نژاد

temekkün ü karârından ve hîle ve mekr ü âlinden ve karındaşı Elkās ile meveddet ü ittihâdlarından istifsâr olundukda pâdişâh-ı kâhir-i kahramân hazretlerinin engüşt-i Muhammed'den *aleyhi's-selâm* müştak ve işrâk-ı berk-i hiddeti siper-i bedr-i münîri iki şikk iden tîğ-i âbdâr-ı vehminden emîn olmâğı-çün dîdeleri kuhl-ı İlâhî birle sürmelenmiş²⁰⁵ ve nâsiyeleri gurre-i subh-gâhî gibi vesmelenmiş ve hâme-i beyân gibi revân u devân-içün pâ-yı âlem (134a) -peymâları tîğ-i kudretten kalem olmuş ve rıbka-ı elemnden rakkeleri âzâd ve dâğ-ı²⁰⁶ derd ü gammdan fâriğü'l-ekbâr olan âhûlar gibi Kara Kan nâm kûh-ı gerdûn-vakârın mûrg-zâr-ı felek-menâhilinde hafakân üzere oturup âyine-i takdîr ne sûret göstere deyu müterakkıb olup durmuşdur ve meydân-ı mübârezetde tamâm-ı sâbit-kadem ve devrân-ı mukâvemetde meşhûr-ı âlem olan karındaşı Elkâsa mâder-i nefsinî bâdiye-i hasretde sergerdân eyleme ve câdde-i âbâ vü ecdâdı koyup hatâya gitme ve hevâ-yı nefse uyup ocağımızı yıkma ki Âl-i Osmân tevsen-i tünd-[li]kâ-yı inân-ı lutf ile dâm ve sayd-ı serkeşi mülâyemet ü ihsân ile giriftâr-ı kayd-ı dâm ider ba'dehû bîh-i dirâht-ı vücûdına erre-i fursatı urmayınca komaz hemân makâmı itâ'atde kâyim ve itdüğün cerâyime nâdim olup tevbe vü istiğfâr ile kadem-i azîmeti rikâb-ı semend-i devlete basup hil'at-i afv ü kerâmet-i safh ile gelüp ihtisâs bulasın ki adâvetin âhırî pür-hatar şol kim ehl-i nazar sahib-i hazerdür, üstümüze yavuz yıl esdürmek ve perde-i devletümüze yâd il ırgürmek sezâ değildir deyu mektûb yazıp göndermişdür. Gönderdüğü mektûb vâsıl olup mefhûm u ma'lûm oldukdan sonra mezbûr Elkās dahi âkıbet-endîşlik cihetinden tevakkuf idüp âyîne-i ma'nîden sûret-i emsâl ile bast-ı makâl idüp ahkâm-ı ezeliye dest-i reddi kimesne uramaz ve sâ'at-i takdîri pençe-i tedbîr ile bozamaz. Elhamdülî'llâh refik-i tevfikın delâlet ile gibb-heb-i cehâletden sabâh-ı ma'rifete dühûl ve deryâ-yı dalâletden necâh-ı hidâyete vusûl bulduğumdan gayrı dâr-ı âmân-ı kadîm ya'ni pâdişâhı heft (134b) -iklîm hazretlerinin sâye-i sa'âdetlerinde pâymâl iken sâhib-i sadr ü hilâl iken bedr olup âftâb-ı tâbân gibi nûr-efşânlık ve baht-ı taze-cüvân gibi kâmrânlık idüp dururın. Ortamuzda bir dirâht-ı adâvet bitmişdir ki tevbîh-i ka'r-ı zemîne vişâhı fevk-i semâyâ varmışdur deyu cevâb yazup göndermişdür deyu haber virdiler. **Haber-i âmeden-i Ali Çavuş ve Kâtib Dervîş bâ-merdüm-i Elkās Ay Toğmuş ve haber-dâden-i ez-ısyân-ı Elkās.** Sâbıkâ mezbûr u mestûr olan hâl ve mukaddemâ mukarrer ü muharrer olan makâl üzere ol iltihâb-ı nîrân-ı gamdan heyemân ve ıztırâb-ı bahr-i elemnden hafakân sûretin bulup duran Elkâsun âteş-i hırs-ı zer ile serin nerm itmeğiçün Dâvûdü'n-nebiyy *aleyhi's-*

²⁰⁵ سوار ملنمش

²⁰⁶ داغ و درد و غمدن

*selâmdan irsâl olan Ali Çavuş ve Dervîş Çelebî Elkâsun âdemi Ay Toğmış ile gelüp ol yolda fikr-i hem-râh olmaduğundan kalbinde âteş-i nedâmet müştâ'îl olup televvün-i tab' ile kıble-nümâ-yı hâtırı kâ'be-i maksûd semtini ta'yîn etmede bir niçe yevm muztarib olup durdı. Âhır bi-hasebî'z-zâhir müsâ'ade-sûret ile mekr ü özre âgâz idüp ol diyâra varmadan ümmîdim hudâvendigâr hazretlerinin mu'âvenet ve müzâheretleri ile tavâf-ı kâbe-i murâdum karîn-i hâl ve ferhunde-me'âlim olaydı çûn husûl-i murâdum nasîb olmadı. Ol cânibe varması bize teklîf-i mâlâ-yutâkdur. Lâkin âdemüm Ay Toğmış Bey varup hudâvendigâr hazretlerinin kân-ı dilinde bizüm hakkımızda vâkî' olan gazabın mirvaha-ı afv ile tervîc buyurursa perde-i devlete varup yüz süreyüz deyu haber virdiler. **Haber-i muhârebe-i Şâh Mehemed (135a) bin Gâzî Kırân bâ-Süleymân Sultân an-ümerâ-i Şâh-ı bî-âmân der-nevâhî-i Urmî ve Ūşnî ve inhizâm-yâften-i Süleymân el-mezbûr ve âmeden-i tabl u alemeş be-dergâh-ı sâhib-kırân-ı devrân.** Ol tâc-ı hevâya perest ve dîn-i İslâmı şikest iden şâh-ı bed-ahvâlün ümerâ-i zelîlesinden Süleymân Sultân dimekle meşhûr nâm-ı nekbet-unvân konağında ve gaflet batağında hayr ü şerrden bî-habîr olup yaturken ekrâd ümerâsından hâkân-ı asr ve kaan-ı dehr hazretlerinin âstân-ı âsumân-nişânına âftâb-ı nûr-baş gibi baş idindürüp bâb-ı sa'âdet-me'âbına intisâbı samîm-i kalbden kabûl iden mîr-i mehâbet-pîşe ve dilîr-i şecâ'aat-endîşe Gâzî Kırân-oğlı dimekle mezkûr Şâh Mehemed eyyâm-ı fırsat ve hengâm-ı ruhsat Urmî ve Ūşnî nâhiyelerinde Toprak Kal'a nâm mahalde hevâ-yı ılgar ile baskun idüp bi-inâyeti'llâhi te'âla ol mülhid-i nâmdâr hâb-ı gafletden bîdâr olmadın niçesinün başın kesüp ve niçelerin kayd-ı keyd ile ele getürüp ve k[û]s [u] nakkâresin alup Kethudâsı Mîr Hâcî ve âdemlerinden Fahreddîn ve İsmâ'îl ile âstân-ı sa'âdet-âşyâna gönderdi. Mâh-ı mezbûrun on üçünde gelüp vusûl bulduklarından sonra ol adû-yı hezîmet-temkîn Süleymân didikleri la'în yine ikâmet-i pür-nedâmet ile ol dilîr-i merd-efgen Şâh Mehemed-i saff-şiken kasdına dönüp ol dahi savlet-i şevket-iktihâm ve darbet-i hiddet-i samsâm ile melâhide-i bed-encâm üzere Sâm-süvâr gibi huveydâ vü âşikâr olup âheng-i cenge mübâşeret (135b) idüp durdı. Ol nâr-ı heycâ ile hark u âhen-pulada gark olup gelen düşmen-i şem'-i pür-envâr gibi tâbdâr-ı sinân-ı âbdârlarına pervâne-vâr cân-ı bed-gümânların urup zencîr-girîh gibi biri birine ulaşdı. İktizâ-yı kazâ-yı âsumânî belki hikmet-i kudret-i Rabbânî birle meydân-ı dâr ü gîrde divâneler gibi soyunup uryân olan bahâdırların makâm-ı hamlede adûnun darb-ı tîğ-i berk-iştihârından beden-i vücûdları cevşen ü zırh gibi ser-â-ser göz göz olup kenâr-ı meydân âsumân-ı hûn-şafak ile gülgûn olunca muhkem uğraş ve zahm-ı sinân-ı cân-sitân ile sîneler söküp tîğ-i mîğ-nişân ile kanlar döküp gereği gibi savaş itdiler. Serdâr-ı makhûr*

ki miyân-ı meydân-ı darb ü harbe neberd ile şark u garbı bürümüŝ-idi, Şâh Mehemmed-i şîr-iŝtîhâr ol düşmen-i bed-gümân üstüne kemân-ı kudretten atılmış tîr-i²⁰⁷ dest-i kazâ ile salınmış ŝemşîr gibi göz açdurmayup vücûd-ı bî-sûdını tîr-i tedmîre nişân ve zahm-ı bî-rahm-ı tîğ-i âbdâr ile belin büküp kemân eyledi. Tali'-i bî-devleti ve sitâre-i pür-mihneti müsâ'ade etmedüğün anlayup hemân-dem inhizâm ile perâkende oldılar. Mûmâ-ileyh aşîreti ile akablarına düşüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ sancakların alup ve niçe mülhid-i nâmdârın başın kesüp ve niçeleri dahi esîr ü destgîr olup pâdişâh-ı güzîn ve sâhib-i izz ü temkîn hazretlerinin ulûvv-i himmet-i âliyelerinde ol fırka-i liyâm küste²⁰⁸ zimâm olup her biri bir vâdîde behâyim-sıfat hâyim olup perâkende olduklarından sonra sancakları ile kesilen başları karındaŝı oğlı ile der-i devlete gönderdi. Vusûl buldukda bu ma'nâ Bârî-yi (136a) te'âlâ cânibine mûcib-i ŝükr ü sipâs ve müstevcib-i hamd-i bî-kıyâs vâkı' olup hazret-i ŝehriyâr *e'azza'llâhu ensârehûn*un devâm-ı devlet-i rûz-efrûzlarında dâyim adû-yı devlet ve ŝünât-ı saltanat münhezim olmadan hâlî olmiya inŝâ'llâhu te'âlâ sancağ ile gelen mezbûr karındaŝı oğlı hudâvendigârın elin öpüp hıl'at-i girân ile ri'âyet olunup avdet buyurıldı. Andan sonra **Haber-i âmeden-i merdüm-i mîr-i mîrân-ı Mağrib-i zemîn Hasan Paŝa-yı nusret-(temkîn)**²⁰⁹. Mağrib-i zemîn câniblerinde evvelâ emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Mağrib-i zemîn Beylerbeyisi Hasan Paŝa-yı şîr-ikdâm cânibinden âdem gelüp pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin eyyâm-ı ma'delet-hümâyûn ve a'vâm-ı saltanat-meymûnlarında cevânib-i etrâf-ı memleket ve nevâhi-i eknâf-ı vilâyet ŝürûr-ı fesede-i A'râb'dan masûn ve mekâyid-i zaleme-i a'vâmdan me'mûn olup rubâh-ı fitne-ŝürûr ol deryâdan bi'l-küllîyye mağlûb u makhûr olup biŝe-i beyâbâna düşüp mün'adim oldılar deyu haber virdiler. Serîr-i saltanata arz olunup ma'lûm olıcak hudâvendigâr-ı gerdûn-iktidâr hazretlerinin sebze-i ümîdi tarâvet-pezîr olup sebze-zâr-ı memleket-i bihiŝt-âsâr, cûybâr-ı ŝemşîr-i İslâm ile hemvâr u ber-karâr olup tîğ-i serî'ü'l-cereyânımız hemîŝe âyât-ı feth ü nusret menzilesinde görine diyu du'â eyledi. Andan sonra mûma-ileyh paŝa *dâmet me'âliyehun*un hıfz u hirâseti ve ŝehâmet ü ŝecâ'ati ve dîn ü devlete sa'y u kifâyeti ve adl ü siyâseti mukâbelesinde beŝ kerre yüz bin akçe terakkî ve müzehheb kılıc ve hıl'at in'âm olunup emr (136b) irsâl olundu ki mutasarrıf olduğın hâssların üzere işbu sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e cemâziye'l-âhiresinin on dördüncü gününden beŝ kerre yüz bin akçe terakkî ile hâssların yigirmi kerre yüz bin akçelik olmasın emr eyleyüp ve mezîd-i inâyetimden bir müzehheb kılıc

²⁰⁷ تیر و دست قضا

²⁰⁸ کوسته

²⁰⁹ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

ve hıl'at-i hümayûnum ihsân idüp buyurdum ki yigirmi kerre yüz bin hâsslarına mutasarrıf olup ve kılıc ve hıl'at-i hümayûnum giyüp min-ba'd ol vilâyetlerde dîn ü devletime müteferri' vâkı' olan cumhur-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyüp mesâ'î-i cemîlin zuhûra getüresin ve dergâh-ı âlem-medâra gelen âdemine yigirmi beş bin akçe ze'âmet ve ba'zı beylere arzları muktezâsınca sancak sadaka buyurıldı. Andan sonra **Haber-i ma'zûl-şüden-i Kādî-ı Haleb ve Defterdâr-ı Diyâr-ı Arab ve becâ-yı âşyân kādî-şüden-i Rûşenî-zâde ve defterdâr-şüden-i Mehmed Çelebi ibn-i Ramazân.** Haleb kādîsı Mevlânâ Mehmed Çelebi istîmâ'-ı²¹⁰ de'âvî ve fasl-ı husûmât ve imzâ-yı hükûmâtta ihmâl ü müsâhele itdüğü sebebdan azl olunup yerine envâr-ı feyz-âsâr-ı Sübhânî ve asvâ-i fevz-ihtivâ-ı Yezdânî birle ilm ü amelde âmil a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn fâzılü'l- fudalâi'l-müte'ahhirîn Bağdâd-ı hılâfet-âbâd kādîlığından ma'zûl Rûşenî-zâde Mevlânâ Muhyî'd-dîn *dâme fezâ'ilühu* Haleb Kādîsı ve kıldve-i erbâbü'l-ikbâl umde-i ashâbü'l- iclâl câmi'-i vücûhu'l-emvâl âmirü'l-hazâ'in bâ-hüsni'l-a'mâl diyâr-ı Arab defterdârı Behrâm Bey ma'zûl olup anun yerine vüfûr-ı istikâmet ü diyânet-nişân ve kemâl-i adâlet ü himâyet-şân ile mezkûr diyâr-ı Arab (137a) defterdârlığından ma'zûl olan Mehmed Çelebi ibn-i Ramazân defterdâr olup hudâvendigârın avâtıf-ı husrevânîleri ile nihâyet-i merâmlarına ve aksâ-yı murâdlarına vâsıl oldular. Ba'd-ez-ân ol **Haber-i zâhir-şüden-i ısyân-ı Elkâs ve habs-şüden-i merdüm-i o Aytoğmuş ve katl-şüden-i Şâh Nazar mîr-livâ-yı Süverek ve gayrûhu.** Rehber-i mesâlik-i ilhâd ve safder-i mehâlik-i ifsâd Elkâs Mîrzâ dinen bed-nihâd pâdişâh-ı rub'-ı meskûnın pertev-i inâyeti ile bercîs-i sa'âdeti enîs ve burc-ı şerefde baht-ı ri'âyeti celîs olup subh-ı ümîdi matla'-ı murâdâtından tebessüme ve andelîb-i ikbâlî gülşen-i şâdânîde terennüme âgâz idüp dâyim bî-hadd ü bî-kıyâs nukûd u ecnâs ve sâyir atâyâ-yı vâfire ve ni'am-ı mütekâsire ile ri'âyet olunup dururken ol ni'am-ı yemm-şeymin ibkâ-ı hamd ü senâ-i hâlisâsı yerine kalbinde kîne ve hakd ü hased ve zamîrinde mekr ü hîle-i bî-aded muzmerr olup hâk-i mezelletde sûretâ mûr-sıfat ammâ sakbe-i kînde mâr-fursat olup bu esnâda kelâm-ı mu'ciz-i nizâm-ı Nebvî ve sahîh-terîn-i hadîs-i Mustafavî *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* ²¹¹ اتق الشر من احسنت اليه hadîsinin mefhûm-ı sa'âdet-rüsûmı zuhûra gelüp ²¹² اذا تم امر د نا نقصه iktizâsınca öte cânibde ol tâyife-i dâlle-cibillet ü şekâvet-şi'âr ve hilkat-i dalâlet-disâr ile ümem-i sâyirden ser-efrâz ü mümtâz olan kızılbaşlar ile yine birlikde ve hîle vü nifâkda olup inhirâf ile

²¹⁰ استئما

²¹¹ “Kendisine iyilik yaptığın kişinin sana yapacağı kötülükten kendini iyi koru!”

²¹² “Bir iş tamamlanınca noksanları azalır.”

Kıpçagay nâm mahalle varup dahi ol gümrah ne‘ûzü bi’llâh ifâ-yı ahd eyledüğünden ²¹³ (137b) **وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمَنْكُمْ وَمَا هُمْ** âyetinin ma‘nâsı hazret-i pâdişâh-ı dîndâr ve şehriyâr-ı nâmdâr *azze nasruhu* hazretlerinin hâtır-ı hatîr-i ilhâm-pezîrine hutûr idüp bildi ki anlara ve anlardan gelene min-ba‘d i‘timâd-ı dürüst değül imiş. Şöyle ki zamân-ı fursat ellerinde iken sebîl-i ruhsata sâlik olmağa mecâl bulalar. Maksûdları şikârını mekr ile bende düşüreceklerinde şekk yokdur. İm‘ân-ı nazar[ı] inân-ı avâkıb-ı umûra munsarîf idüp zâhir-i ahvâli teng ü muhâl mülâhaza iden fevâris-i meydân-ı hakîkate lâzımdır ki keyfiyet-i hâlden haber-dâr ve bâde-i gafletden hoşyâr olup tedârük-i hâl üzere ola ki hazret-i vâcibü’l-vücûd-ı fâyizü’l-cûd ki feyyâz-ı bî-minnet vehhâb-ı bî-zınnedir. Anun deryâ-yı zehhâr-ı kazâ vü kaderi bir bahr-i Muhîtdir ki mehebb-i nesîm-i kudret-i ezelişinden bâd-ı irâdet-i lem-yezelîsi tenessümi ile vâkı‘ olan teheyyüc-i emvâc-ı hâdisât-ı kevn ü fesâd sebebi ile bu görinen ecrâm-ı müstedîre-i nüh-felek-i rif‘at-karîn bir niçe habâb-ı hakîrini sebât u temkîndür. Gâh bâd-ı tünd-mevc-i hayyîz-i kahramân-celâli hilâl-misâl niçe zevrâk-ı vücûd-ı girdâb-ı mahâfete düşürüp gark eyler ve gâh nesîm-i lutfi niçe sefâyin-i âmâli sadevâr-ı pür-dürr-i şehvâr idüp sehâvil-i necâta salar. Bir emrde mâdâm ki anun irâdet-i ezeliyyesi ve meşîyyet-i lem-yezeliyyesi müte‘allik olmaya, hezâr cidd ü ictihâd nâfi‘ değildür. Mevâdd-ı zâhirî vü esbâb-ı sûverî her nedenlü ki mütekessir ola, tahsîl-i makâsıd-ı uzmâ vü iktisâb-ı metâlib-i ulyâda kâsırdur. Eyle olsa ²¹⁴ **إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خَسْرٍ** fehvâsınca kendü husrânına ve nekbet-âmâline ve idbâr-ı devletine dürüşen mezbûr (138a) Elkâsun fitne vü fesâda mâyil ve iğvâ vü idlâlde kâmil âdemi Ay Toğmış habs ve sâbıkâ safka-ı ahd ile pîşkeş gönderdikde bile gönderdüğü karındaşı Behrâm nâm bed-encâmun kethudası Şâh Nazar ki Süverek Sancağı sadaka olunmuşdı, ıl dahi evlâd ü emcâdıyla katl olunsun ki bunlara i‘tikâd u i‘timâd olmak olmaz deyu emr eyledi. Emr-i âlî-şân muktezâsınca mezbûr Ay Toğmış habs ve Şâh Nazar Diyârbekir’de beylerbeyiyle cem‘iyyet üzere bulunmağın beylerbegiye emr irsâl olundu. Mezkûr bir oğlı ile ve karındaşı ile anda ve bu cânibde tutulup ele gelen diller ve câsûslar ²¹⁵ **بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ** birle katl olunup dahi öte müşîr-i müfehhim ve vezîr-i mükerrerrem Mehmed Paşa *yessera’llâhu mâ-yeşâyâ* ve umûmen ekrâd ümerâlarına emrlere irsâl olundu ki mir’ât-ı kâyinât-nümâ-yı ihtiyârda ihtiyâr-ı re’y-i maslahat-ârâ içün rû-yı efkâra nâzır olmayan safâ-yı hevâ vü heves cevelân ve kûy-ı arzûsuna çevgân uran mezkûr Elkâs sûret-i cân-ı nâ-pâkin mi’rât-i helâkde

²¹³ “Kesinlikle sizden olduklarına dair Allah’a yemin ederler. Oysa onlar sizden değillerdir. Fakat onlar korkudan ödleri patlayan bir topluluktur.”, Tevbe, 9/56.

²¹⁴ “İnsan hiç şüphesiz hüsrân içindedir.”, Asr, 103/2.

²¹⁵ “(Bütün bunlar) işledikleri amellere karşılık bir mükâfât olarak (verilir).”, Vâkıa, 56/24.

müşâhede itmekle ser-i bî-sûd-ı nuhûset-âlûdunı dâmen-i halâsa irişdürmek kasdı ile firâr itmedin başın veyâhûd kendüsin ele götürüp gönderesin. Vech-i me'mûr üzere mûmâ-ileyh paşa-yı şîr-salâbet yanında asker-i nusret ile Bağdâd'dan Akyolum ve Dahle ve Hadd-i Sa'leb ve Bend-batar ve Türbe-i Leylî ve Şeyh Müslim ve Kasaba-i Tavuk câniblerinden katî'at-i merâhil ile Kal'a-ı Kerkük'e varıp vusûl bulduğu hinde kudret-i İlâhî ve hikmet-i Sübhânî iktizâsı ile kendülere koşulan Rûmili Beyleri'nden Yanine Sancağı beyi Bodyan²¹⁶ Ali Bey ile (138b) Musıl Sancağı Beyi Gazanfer Bey'in ferrâş-ı ecel-ferrâş emellerin düzüp ve sâkî-i hâdimü'l-lezzât câm-ı hayâtlarına zehr-i memâtı döküp vefât eylediler. Anların vefâtından askere ihtilâl vâkı' olup ol sebebdan Mehmed Paşa mezbûr Elkâs dinen vesvâs üzere gitmesin te'hîr idüp arz eyledi. Hudâvendigâr hazretleri bu gülşen-i pür-neyyirinin ve sahn-ı rengâ-renkde ne gül açıldı ki âzâr-hâr-ı rûzgârdan halâs ve ne nergis bitdi ki zahm-ı çeşm gerdiş-i devrândan menâs bula. Memât olmasa hayâtın kadri ma'lûm ve eger illet olmasa sıhhatin şükri mefhûm olmazdı. Âlem-i gayb ki karâr-ı a'yân-ı sâbite ve âlem-i ceberût ki müstekarr-ı ervâh-ı mücerrede ve âlem-i melekût ki mahall-i iktisâb-ı hıl'at-i eşyâh-ı latîfedür, bunlardan müsâfîret ve yine bi-hükm-i ²¹⁷ *إن إلينا إيابهم* anlara mürâca'at etmekde hikmet ne idüğün fehm etmektir ki insân bir cevher-i rûhânîden ibâret ne bu kâlib-ı tîre-hâk mahbûs-ı turak-ı eflâkîden kinâyetdir deyu Biga Sancağı beyi Süleyman Bey'e mezbûr Ali Bey yerine Yanine ve Kırk Kilisa Sancağı Bey'i Ayas Paşa Biga'yı ve Yahya Paşa oğlu Kanber Bey'e Kırk Kilisai ve Hama Bey'i Kılıç Bey'e Musul ve Hama Sancağı defterdârlıktan ma'zûl olan Behrâm Bey'e mâh-ı cemâziye'l-âhırın yigirmi yedisinde sadaka olundu. Târîh-i mezbûrda Cebahâne-i âmire Cebeci-başısı Hırvat Mustafâ Bey ²¹⁸ *فاستقم كما أمرت* nass-ı mefhûmınca Cebahâne-i âmire esbâbları husûsunda istikâmet etmedi deyu azl olunup yerine Çâşnigîr Süleymân Bey cebeci-başısı oldu. Andan sonra **Haber-i âmeden ez-ümerâ-i Ekrâd ve haber-dâden-i ez-ahvâl-i Elkâs-ı bed-nihâd.** Ol bercîs-i sa'âdeti (139a) enîs-i burc-ı helâkete karîn olan Elkâsun keyfiyyet-i hâlin ba'zı ekrâd ümerâları arz idüp eyitmişler ki savlet-i devlete mağrûr ve bu cânibin adem-i iltifetinden memkûr leşker-i enbûh ve sipâh-ı pür-şükûh ile serhadd-i memleketimizde vâkı' olan Kabackay nâm mahalle gelüp kadem basdı ve re'âyâ-yı vilâyetimize satubâzazından el uzatdı. Eger bunun def'ine mukayyed olunmazsa mukarrerdir ki az zamânda fitne-i âşûbı deryâsı taşar ve emvâc-ı zahmet-i belâsı başdan aşar ki gaflet ile

²¹⁶ پودیان

²¹⁷ “Şüphesiz onların dönüşü ancak bizedir.”, Gâşiye, 88/25.

²¹⁸ “Öyle ise emrolunduğun gibi dosdoğru ol.”, Hûd, 11/112.

âb-ı huzûrunuzı bulandırdı ve nâr-ı belâyı hevâ-yı ruhsat ile alevlendürdi. Bu husus vukû'ı üzere arz olup ma'lûm olunduktan sonra mûmâ-ileyh müşîr-i salâbet-pîşe ve vezîr-i mehâbet-endîşe Mehemed Paşa *dâmet me'âliyehu* ile ekrâd ümerâlarına mükerreren emr-i şerîf irsâl olundu ki emr-i sâbık üzere mağrûr-ı mezbûrun başın veyâhûd kendüsin ele ele götürüp gönderesin ki fevt-i adû evkât-ı hayâta mergûb ve nekbet-i düşmen eyyâm-ı devlete matlûbdur. Mûmâ-ileyh paşa-yı sâhib-i tedbîr iltihâb-ı harâretü's-şems ziyâde ve ıztırâb-ı beriyye ve atş-ı irtikâda olmağın kesret-i asker ile kendüler varmasına mecâl bulmadığı ecilden sultân-ı kişver-sitân-ı âsumân-âşyânın emr-i şerîf-i cihân-mutâ'ı üzere cûybâr-ı Şatt'da ve serhadd-i Diyâr -ı ekrâdda seyl-i hayl ile ol bî-meyl ü âmâna sedd olup duran ümerâ-yı ekrâddan salâbet ü şecâ'atle meşhûr Kerkük Sancağı Beyi Açuk Baş dimekle ma'rûf Mahmûd Bey ol bed-fi'âl yatağında ve hayret batağında batup dururken varup ordu-yı hâmûn-pû-yı gerdûn-gerdeni bâr u bengâhı ile ve hayme vü hargâhı ile seyl-i hayl-i bî-meyl ile garka (139b) virsün deyu emr eyledi. Mezbûr Açuk Baş dahi vech-i me'mûr üzere

Beyt:

Nâyib-i şeh beylerün sultânudur

Eyitdüğü buyruk şehün fermânıdur

(diyu)²¹⁹ bahadır gibi sebük-hîz olup azm [ü] cezm ve sitîz ü seyl-i revân gibi hayl-i demân ile ol nekbet-âmâlün üzerine inân-rîz olup gitdi. Bu cânibde mâh-ı recebün üçünde Kostantıniyye cânibinden emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Rûmili Beylerbeyisi Mehemed Paşa-yı şîr-ikdâm gelüp dest-bûs-ı husrev-i sâhib-kırân ile müstes'ad olunduktan sonra mâh-ı mezkûrun yedisinde Mardin cânibine azîmet gösterdi. Ol günün irtesi Bağdâd Gönüllüleri Ağası kıdve-i akrân ve'l-emsâl Çînî-zâde cânibinden âdemler gelüp müdâm-ı gurûr ile sermest olup duran Elkâs üzere irsâl olan Açık Baş kudûmı haberin istimâ' idüp hemân-dem cân-ı bed-kîş ve cinân-ı fesâd-endîşinin nûş-ı huzûrına zûnbûr-ı teşvîş girüp seylâb-ı pür-şitâb²²⁰ gibi üzerine akup varan dilîrlerin hurûşından humâr-ı hamr-sürûrdan ayılup sürûr-ı sekr-gurûrî zâyil olup hemân-dem meydân-ı mukâbeleda azmin cezm idüp etrâfında olan evbâş mukâtelesin ihzâr ve kendünün nihâdında olan celâdet-âsârın izhâr etmek kasdı ile mezbûr Açık Baş gelüp irişmeden lenger-i ikâmet-i pür-nedâmet ile oturduğu Kabackay nâm mahalde kâr u bâr-ı karârı târ ü mâr idüp inân-ı azîmetini Şehrîzor'a döndürdi diyü haber virdiler. Hudâvend-i cihân ve kutb-ı dâiyre-i zamân hazretleri ol mağrûr-ı merkûm sütte-i âsumân-iddesi istinâdı

²¹⁹ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

²²⁰ ستاب

ile ve dergâh-ı cihân-penâh i'timâdı ile miknet ü iktidâr hâsıl idüp şevk-i (140a) şevketi şiddet ü hiddet bulup baht-ı rûz-ı firûzı günden güne terakkî ide-dururken ve kevkeb-i devleti burûc-ı sa'âdete [urûc] idüp gideyorurken rûzgâr-ı zûr-kârın müsâ'adesi müşâhedeyle dimâğ-ı pür-fesâdı bâd-ı gurûr ile dolup şâh-râh-ı selâmeti koyup meslek-i pür-mühlik-i dalâlete gitdüğünden bî-huzûr olup ol hayâl-i fersûde vü hâb-ı humâr-âlûda yol vermeyüp ele getürsünler deyu ekrâd ümerâsına emr irsâl olundu. Ba'dehû kazâ-yı [tegâlüb]-i²²¹ Yezdânî ve takdîr-i tesârif-i Rabbânî birle mîr ü erkân ve sudûr-ı a'yân yerlü yerinde iken etrâf-ı askerden nâ-gâh bir niçe dâd-hâh dîvân-ı adâlet-penâha gelüp dâd ü feryâd idüp bi-esmâihim ma'lûm ba'zı kulların fesâdâtın arz eylediler. Ele getürilüp²²² selâsil ü ağılâl ve (celâcil ü enkâl)²²³ ile dîvân-ı adâlet-unvâna getürilüp lâıyk-ı afv vü gufrân olmıyanları tîğ-i şer' ile boynın urdılar ve ba'zın dahi meydân-ı siyâsete vü sahn-ı ukûbete getürdiler. Ma'zeret yenine ve merhamet eteğine yapışup²²⁴ âyetin okuyup tevbe vü istiğfâr ve tazarru' u iftikâr gösterdiler ve²²⁵ iktizâsı ile mağfîret ile rakam-ı merhamet çekilüp te'hîr-i hıtâbı vü tağyîr-i itâbı maslahat görüp habs buyurdılar. Ne'ûzü-bi'llâh âkil oldır ki ümmîd-i dâne ile dâm-ı belâya giriftâr ve yok-ı hevâ ile kafes-i inâda dil-figâr olmayup mevârid-i umûrda mesâdir-i mahtûrun zararından²²⁶ iktizâsınca hazer ide. Zıkr olan Elmalu'da pâdişâh-ı âftâb-cenâb otuz iki (140b) gün ikâmet eyledüğünden sonra nüvvâb-ı kâm-yâb ve huddâmî-i siyâdet-iyâb ile Karacadağ farkında Kara Alb Pınarı dimekle mezkûr pınara otak-ı gerdûn-nitâkın vü serâ-perde-i devlet-visâkın kurup akdâh-ı meşârib-sürûr ve efrâh-ı mevâhib-huzûr ile dururken **Haber-i âmeden-i Çavuş ez-Mehemmed Paşa berâ-yı taleb-kerden-i muvâfakat ve istimdâd-ı murâfakat ve irsâl-şüden-i mîr-i mîrân-ı Diyârbekir.** Mehmed Paşa *dâmet me'âliyehu* cânibinden Çavuş gelüp mezkûrun ayş ü huzûrın nevâzil-i kazâ vü kader mükedder idüp iltihâb-ı nehrân-ı hummâdan heyemân ve ıztırâb-ı buhrân-ı harâretten hafakân sûretîn bulup kuvveti za'îf ve bedi nahîf olmışdur ve ol rûbâh-ı fitne vü şürûr-ı bîşe-i beyâbâna düşüp giden Elkâs-ı makhûr zıkr olan Kıpçakay'dan yine diyâr-ı bî-deyyârının miyânında vâkı' olan hisâr-ı keyvân-peyker ve Kal'a-ı Akreb-lenger ve burûc-ı felek-urûcî nesr-i bûma makâm ve

²²¹ تغالب

²²² "Yüzüstü sürünerek", Mülk, 67/22.

²²³ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

²²⁴ "Ama kim affeder ve arayı düzeltirse, onun mükâfatı Allah'a aittir.", Şûrâ, 42/40.

عفا müellif tarafından muhtemelen sehven عفى şeklinde yazılmıştır.

²²⁵ "Şüphe yok ki ben, tevbe eden kimse için son derece affediciyim.", Tâhâ, 20/82.

²²⁶ "Birşeye dâhil olmadan önce ondan çıkmayı düşün!"

Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

gurâb-ı meyşûm-şûma ârâm olan Zâlim nâm kal'a sahrâsında ebnâ-i cinsine cinsiyet-i illet zamm ola deyu a'lâm-ı i'lâm idüp oturmuşdur. Karındaşı Behrâm-ı bed-encâm ile şâh-ı dîn-i iblîs dahi rûz [u] şeb işleri mekr ü telbîs ve sûretleri gibi sûretleri bed ve cibillet ü hilkatleri üzere san'atları hased olan kızılbaş-ı evbâşlar ile ukâb-ı ikâb-mihleb gibi kanat büküp ve su'bân-ı âsîb gibi dehânın açup fursata müterakkıb olup durmuşdur. Mehmed Paşa asker-i nusret-eser ile Elkâs üzere licâm-ı azîmetin munsarîf idecek olursa şâh-ı bed-ahvâl ol fursat ile Bağdâd-ı hılâfet-âbâd tarafına (141a) varup etrâf-ı memlekete vü eknâf-ı vilâyete ihtilâli vireceğinde şekk yokdur. Bu husûsda müşârün-ileyh paşa *dâmet me'âliyehun*ın zâhir-i hâli teng olubdur. Bu cânibde taleb-i muvâfakat ve istimdâd-ı mürâfakat ümîdin ider deyu haber virdi. Takdîr etdüğü haberin tedbîrinde fikr-i bîkr-i ma'kûle şöyle sülûk olundu ki çûn Elkâs bu fitnei kaynatdı ve deryâ gibi fesâdı oynatdı. Dest-i şemşîr ve engüş-i tîr ile kenâr-ı gülzâr-ı vilâyetden sürmek lâzım bi'l-vâcibdir deyu mirâren şecâ'at-i celîlül'-âsârı vü şehâmet-i azîmül'-i'tibârı beyne'n-nâs meşhûr ve efvâh-ı avâmda mezkûr olup merdâne hareket ve pesendîde cür'et üzere olan emîrül'-ümerâi'l-kirâm Diyârbekir Beylerbeyisi Ayas Paşa-yı pelenk-intikâm taht-ı livâ-yı sa'âdetinde vâkı' olan asker ile Bağdâd cânibine gitmeğe emr olundu. Mûmâ-ileyh Ayas Paşa hemân-dem dîvân-ı âsumân-iktidâra gelüp dest-bûs-ı pâdişâh-ı cihân ile müstes'ad oldukdan sonra hudâvendigâr hazretlerinin emr-i vâcibül'-iz'ânı muktezâsınca bâd-ı bahâr ve sehâb-ı nev-bahâr gibi sebûk-hîz olup azm-i rezm-i sitîz ve seyl-i revân gibi hayl-i demân ile inân-rîz olup gıtdüğünden sonra cûy-bâr-ı Fırât'da ve serhadd-i diyâr-ı Irâk'da seyl-i hayl-i adû-yı bî-meyl ve âmâna sedd olup duran Mehmed Paşa'ya dahi emr-i şerîf-i âli-şân-ı sultânî irsâl olundu ki asker-i izzet-nümûn ve cünd-i zafer-makrûn ile sâk üzere olup eger o seyl-i fesâd cûşa ve ol nîl-i fitne hurûşa gelüp başını kalduracak olursa âb-ı tîğ-i mîğ-tâb ile nâr-ı hayât-ı bî-sebâtın söyündürüp ol kişver ü benderlerin (141b) hıfz-ı tedbîrinde tîr-i azm ü şemşîr-i rezm ve zencîr-i cezm ile hâzır u nâzır olup dura. Andan sonra ol mahall-i ârâm-ı râhat-fezâda emr-i ikâmet tamâm olup **Haber-i teveccüh-nümûden-i Hudâvendigâr be-Pınar-ı Mûsâ Bey der-mukâbele-i Kızıldepe fî-sâmen aşer-i recebül'-mürecceb**. Hudâvendigâr-ı hûrşîd-zamîrin re'y-i dilpezîri ile huzûr u ârâma münâsib bir makâm-ı ikâmet kurıla deyu emr eyledi. Vech-i me'mûr üzere zikr olan Karacadağ zeylinde Kızıldepe mukâbelesinde Mûsâ Bey Pınarı dimekle mezkûr pınar üzere otaklar kurulup yarındası mâh-ı recebün on sekizinde ki ağustosun on biri idi, sultân-ı hâver livâ-yı ejderhâ-peykerin kaldurup asker-i nûr zuhûr itdüğü gibi kûs-ı rihlet çalındı ve merâkib-i kevâkib-i deşt ü deri ser-â-ser bürüdi ve havâşî vü mevâşî dağı vü taşı başdan başa dutup yürüdi. Bayrak yapraklar

ile eşcârın kuru budakları yaşardı ve huyûl u bigâl-i bî-hesâbın ni‘âl-i âteş-tâb ile yaşaran sebze-zârları kurıdı. Müsâdeme vü müzâheme-i efvâc-ı deryâ-emvâcından havâ-i belâ-yı zayku’n-nefse mübtelâ olup memerr-i nefis tutuk ve şukka-i alem ufk-ı âlemde arûs-ı âsumâna tutuk oldu. Zikr olan menzilin etrâfında vâkı‘ olan sengistân-ı cân-sitânından hengâm-ı germâ şöyle idi ki eger hevâ vü germâ kızup mesâmm-ı âbdândan arak yerine kan sızardı ve germiyyet-i hevâdan şemsün nûrânî şu‘âı tılâ-yı müzâb gibi suyuna akardı ve sâye-i fûrû‘-mâye-i zî-zıllı kendüsüne sâyebân idinmişdi. Sultân-ı heft (142a) -kişver ve hâkân-ı bahr ü [berr] hazretleri germiyyet-i hevâdan karâr idemeyüp yarındası kesb-i hevâ etmeğiçün hâss ü hademi ve ihtisâs u haşemiyle giru zikr olan Kara Alp Pınarına²²⁷ varup ârâm-ı pür-merâm üzere olduklarından sonra vezîr-i Âsâf-der mukaddem-i asker-i zafer-rehber Rüstem Paşa-yı devlet-ferr dahi zikr olan Karacadağ’ın cenb-i cenûbında Kara Pınar demekle meşhûr pınara varup ol dahi hayme-i sa‘âdetin ve serâ-perde-i devletin kurup oturdı. Yarındası mâh-ı mezbûrun yigirmisinde kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm Tırhala Sancağı Beyi Mustafa Bey’e Aydın ve sâbıkâ Burusa Sancağı’ndan ma‘zûl olan mülhid Ali Bey’e yine Burusa Sancağı sadaka olundı ve dîvît-dâr²²⁸ ile beytü’l-mâlcılar azl olunup Fazlı dîvît-dâr ve Çavuş Ahmed Çelebi beytül-mâl emîni oldu. Ba‘dehû deryâ cânibinde **Haber-i âmeden-i merdüm-i Sâlih Bey Kapudan-ı Rodos ve haber-dâden ez-donânma-i küffâr-ı hâksâr ve mutâba‘at-kerden-i yekî ez-ümerâ-i Engürüs ve be-dergâh-ı âlem-penâh bâ-merdüm-i berâta âmed ve haber-dâdend ez-adâvet-i İspanya ve Françe.** Kusûrdan [dûr] ve sûr içinde kusûrı ma‘mûr ve hasenât u metânet ile bu tâk-ı lajiverd-nitâkın tahtında çifti ve heft-eyvân-ı zeberced-hışt ve nüh-cevsak-ı minâ-sirişt imâret olalıdan berü rû-yı zemînde nazîri olmiyan Kal’a-ı Rodos Kapudanı mîr-i celâdet-pîşe vü dilîr-i şecâ‘at-endîşe olan Sâlih Bey’den âdem gelüp Turgutça Re’îs kaskına küffâr-ı hâksârdan Portukal-ı bed-fi‘âlün berf-endûd dağlara benzer on sekiz pâre donanma gemileri yelken açup giderken (142b) bu cânibde bir sabâh-ı necâh-nişânda ki mellâh-ı zamân-ı fûlk-i feleke nûrânî bâd-bân ile zînet virmişdi ve sultân-ı mihr-i sipihr-serîr deryâ-yı semâyı ubûr etmek içün zevrâk-ı şafaka girmişdi. Selânîk Körfezi’nden²²⁹ iki pâre barça buğday ile Venedik’e giderken zikr olan Manya Burnu demekle mezkûr burunda râst gelüp aldılar ve Rodos’ta Dânişmend Re’îs gemisin kefer-i fecere esîrleri ale’l-gafle basup içinde bulunan müslümânları şehîd idüp gemi ile kaçup giderken ard u

²²⁷ بیکار

²²⁸ دیویدار

²²⁹ کورفوز

verâdan Hüseyin Re'is kalite ile irişüp top-ı pür-âşûb ile ceng idüp dururken Mûmâ-ileyh Sâlih Bey dahi bir niçe gemiler ile yetişüp ol müfsidler ele götürüp kılıçdan geçürdiler deyu haber virdiler. Ma'lûm olıcak mezkûr kapudana emr ırsâl olundı ki fûlk-i felek-seyr-i tayr-misâl perr ü bâl-i bâd-bânı açup geze. Eger kenârda ve eger adadaki bu müfsid-i fâsid-nihâd-ı bed-kîrdârı size âmân vormeyüp teber-i aheng ile varup başın eze ve Engürüs-i menhûs câniblerinde kefare-i fecere ümerâlarından biri mutâba'at idüp Erdel Ban vilâyetinde olan berata âdemi ile istid'â-yı âmân talebine Âsitâne-i sa'âdete gelüp küffâr-ı hâksâr ahvâlinden istifsar olundukda İspanya²³⁰ ile Françe mâ-beyninde adâvet ü reng-i kudûret vâkı' olup biri biri ile ceng etmek ihtimâli vardır diyu anlar dahi haber virdiler. **Haber-i mektûb-ı İsmâ'îl Mîrzâ bin Şâh Tahmâsb ki be-vâsıta-i fesâd-engîzî Elkâs be-mîr-i mîrân-ı Van firistâde vü beyân-kerde ihtilâl-i sipâh ve ra'ıyyet ve taleb-kerden-i musâlahat. (143a)** Ve öte Kara Kan cânibinde şâh-ı gümrâh bilesince olan bed-hâhlar ile müşâhede idüp gördiler ki eşref-i bilâd-ı âbâd Dârü's-selâm-ı Bağdâd ve makarr-ı dilîrân-ı şecâ'at-nijâd ve mekân-ı dilâverân-ı celâdet-nihâd olan Kal'a-ı Van-ı sengîn-bünyâd câniblerinden burûc-ı âsumân-ı cihâda mi'râc iden vezîr-i sâni Mehmed Paşa ve mîr-i mîrân-ı Kal'a-ı Van Sikender Paşa *dâmet me'âliyhümâ* meydân-ı dâr u gîr-i neberdin şîr-i merd-i dilîrlerinin gürûh u şükûhları ile dirahht-ı bahtlarına sarmaşık gibi sarmaşup muhkem dolaşdıklarından ve Haleb cânibinden kâmi'-i a'dâ'ullâh ve nâsır-ı ibâdu'llâh *azze nasruhu* cidd-i sa'îd ü ikdâm ve asker-i cedîd ü ihtimâm ile Diyârbekir'e gelüp nüzûl eylediklerinden ol şakîlerin cânları nevmîd²³¹ olup çeşm-i giryânları gül-i sepîde vü cism-i lertzânları berk-i bîde dönüp ol bed-sîret ü naht-sûretlerin ruhsâr-ı ma'âşları vü gülzâr-ı intî'âşları solup tûşe-i derd ile bağrırlarında baş çıkup hûşe gibi ciğerleri pâre pâre olup durdukdan sonra Tebrîz'de olan oğlu İsmâ'îl nâm nekbet-i teng ile akd-i ikd-ı ıslâhun ihkâm u ibrâmına ikdâm u ihtimâm idesin deyu haber gönderdi. İsmâ'îl-i mezbûr atası makhûrın işâret-i nekbet-beşâreti üzere hisâr-ı temennu' vü kûhsâr-ı tereffu'dan nüzûl idüp zemîn-i tezellülde zebân-ı tazarrû' ve cinân-ı pür-tahaşşu' ile hazîne-i cevâhir-i kelâmdan kilîd-i elmâs ile kufl-ı yakutı açup kasd-ı merâm ve sulh-ı kelâm birle sedd-i sugûr-ı bilâd-ı İslam olup duran emîrî'l-ümerâî'l-kirâm Van Beylerbeyisi Sikender Paşa-yı şîr-ikdâma fasîhü'l-lisân ve melîhü'l-beyân üzere mektûb yazup göndermiş ki delâ'il-i kâtı'a vü mesâ'il-i sâtı'a ile **(143b)** düşendür ki dünya ve mâ-fihânın ol kadar vücudı yokdır ki anın vasıtası ile zâtü'l-beyne sûret-i niza' u cidâl

²³⁰ اشپانیه

²³¹ نومیز

ve hilâf-ı harb u kılâl olup sipâh u ra‘iyyete ve kişver-i memlekete zahmet ü meşakkat irişe. Havâkîn-i izâma ve selâtîn-i kirâma sezâ-vâr olan oldır ki eyyâm-ı ma‘deletlerinde halayık rûzgâr-ı emn ü âmânda fâriğü’l-bâl ü müreffehü’l-hâl olalar ki من هو الذي [أنشأكم] ²³² cevâhir-i nüfûs-ı ben-i nev‘-i insâna meşîme-i sade-i fitrat ve sulb-i kenef-i hilkatde şeref-i ittihâd üzredür. Eyle olsa ol bünyân-ı devleti halel-pezîr ve esâs-ı sa‘âdeti zelev-gîr olup ²³³ غلب من ربه في الحياة الدنيا itâbından gâfil ve bercîs-i ikbâlî enîs-i buruc-ı felâkete düşüp giden ammum Elkâs-ı nekbet-istînâsun tahrîkiyle ²³⁴ sa‘âdeti ile sâyir selâtîn-i taht-nişîn ve havâkîn-i hılâfet-temkînden müteveffak u mu‘allâ olan vâlî-i livâyü’s-sa‘âdet fî’l-âfak mâlik-i serîrü’l-hılâfet bi’l-istihkâk hazretlerinin mâ-beyninde vâkı‘ olan reng-i küdür ve jeng-i adâvet saykal-ı musâlahat ve cilâ-yı müsâdefet birle âyine-i dilden siline ki memâlik-i İslâmiyyenün esâsı anların vücûd-ı sa‘âdet-nisâblarına üstüvâr u ber-karâr olup ²³⁵ واجهوا [في الله] حق جهاده ²³⁶ fehvâsınca mukâbele vü mukâtele ide-gelmişlerdür. Şâh anların devlet-i kaviyyü’l-erkânı ve tâli‘-i felek-yakazânı ile mukâbele etmek emr-i muhâldür. Şimdiye dek bu kadar cür‘et-i hâsıl-ı serâba ol nühûset-zühâl ile hem-terâzû olan matrûd-ı tarîkat ve merdûd-ı (144a) hakikat Elkâs sebep olmuşdı. Elden ne gelür ol dahi takdiru’llâhda mukadder idi. Dest-i kazâyı kimesne redd ve hükm-i takdîri bir kimesne sedd idemez. Kâr-hâne-i kudretde hikmet-âmîz ve nigâr-hâne-i hikmetde ibret-engîz işlerin nihâyeti yoktur. Gâh mûr şîre nevâle ve gâh pîle püşte-i havâle ider. ²³⁶ [والله] غالب على أمره ²³⁷ Sünnetu’llâh her zamân bu hâl üzere cârîdir. ²³⁸ isâbet-i masâyib ve izâfet-i nevâyib-i ²³⁹ ibâd hakkında hükm-i mü’ekked-i ²³⁹ हुकम-ि मु’eyyeddür.

²³² “O, sizi bir tek nefisten yarattı.”, En’âm, 6/98.

Müellif işaret ettiği ayetteki أنشأكم sözcüklerinin yerine benzer başka bir sûrenin (Zümer 39/6) خلقكم sözcüklerini sehven yazmış olmalı.

²³³ “(Ahirette) Rablerinden bir gazab, dünya hayatında ise bir zillet erişecektir.”, A’râf, 7/152.

²³⁴ “Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder...” , Âli İmrân, 3/110.

²³⁵ “Allah uğrunda hakkıyla cihad edin!”, Hacc, 22/78.

Müellif işaret ettiği ayetteki في الله sözcüklerinin yerine diğer sûrelerdeki benzer cihâd ayetlerinde var olan في الله (Tevbe 9/41) gibi sözcükleri sehven yazmış olmalı.

²³⁶ “Allah, işinde (sünneti/kanunları üzerinde) galiptir (Allah, emrini, emrinin üzerinde tamamen bir kontrol sahibi olarak verir. Hiçbir emir Allah’tan bir gaflet sonucu çıkmaz.)”, Yûsuf, 12/21.

Müellif, işaret ettiği ayetteki في الله sözcüklerinin yerine هو sözcüklerini kullanmıştır.

²³⁷ “Sen Allah’ın kanununda hiçbir değişiklik bulamazsın.”, Fâtır, 35/43.

فلن müellif tarafından muhtemelen sehven ولن şeklinde yazılmıştır.

²³⁸ “Sabredenlere mükâfatları elbette hesapsız olarak verilir.”, Zümer, 39/10.

²³⁹ “Sen, Allah’ın kanununda hiçbir sapma da bulamazsın.”, Fâtır, 35/43.

Beyt:

Egerçi cengdür şehlik hevâsı

Velî sulh iledür âlem safâsı

Pes musâlahât-ı hâl selâmete yakîndür. Ol mühimm-i ma‘hûdenin itmâmına ki aksâ-yı maksûdumuz anda mündericdür. Recâ olunur ki hakk-güzârlık makâmında sabit-kadem olup izhâr-ı hakkda fevâyid-i ikdâmınız zuhûra getirilüp bu mühimm cenâb-ı rûkn-i âlî-şân ve saff-der-i Âsaf-nişân olan Rüstem Paşa *yessere’llâhu mâ-yeşâyâ*’ i‘lâm idesiz anlar dahi kâhir-i kahramân ve sâhib-kırân-ı devrân hazretlerinin pâ-yı taht-ı serîr-i a‘lâlarına arz idüp inde’n-nâs rûh-ı himmetin fevz-i bend-i hayâlât-ı şehamâtı arsa-i adâvetden dûr olup nass-ı hidâyet-esâs-ı ²⁴⁰ والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس birle afv-ı ıslâh buyurular tâ kim min-ba‘d tarafeynden sipâh u ra‘iyyete ve kişver ü memlekete zarâr u gezend irişmeye ki gül-i kâmrânî gülistân-ı âmânında açılır. Mûmâ-ileyh Sikender Paşa İsmâ‘îl-i mezbûrun kelimât-ı mutâba‘at-engîzin ale’t-tafsîl mektûb ile südde-i adîmü’l-adîl kıbeline irsâl idüp arz eyledi. (144b) Taleb-i bî-tâyili ve ta‘b-ı bî-hâsılı ma‘lûm olıcak cemâl-i musâlahat-âyîne musaykal-ı hüsâmdan görölür. Mir‘at-ı pür-safâ-yı ma‘zeret-ıslâhdan görölmez ki çarh-ı hîle-bâz ve sipihr-i kîne-sâz gibi mekr ü füsûn ile söz ü güzârların zemîn ü zamâna ve mekîn ü mekâna sirâyet etdirmişlerdir. إن الله لا يصلح ²⁴¹ عمل المفسدين mefhûm-ı sa‘âdet-mersûmı muktezâsınca ol fırka-i bâğiye vü zümre-i tâğiye kâbil-i salâh ve mayil-i felâh olmak muhaldır. ²⁴² فاستغفروا لذنوبهم silkine münselik olup gerden-i itâ‘atlerin didikleri üzere an-samîmü’l-kalb nedâmet ü ma‘zeret ile silsile-i inkıyâda çekerlerse yarar âdemlerin getürdüp dergâh-ı âlem-penâh ve bârgâh-ı sa‘âdet-destgâhuma irsâl idesin deyu Sikender Paşa’ya emr irsâl olundu. Andan sonra **Haber-i asker-i firistâden-i pâdişâh-ı sâhib-i ictihâd be-kasd-ı Gürciyân-ı bed-nihâd ser-asger-şüden-i Ahmed Paşa-yı şîr-nijâd**. İnhidâm-ı mebâni-i küffâr-ı hâksâr ki münkirân-ı dîn-i Ahmedî ve in‘idâm-ı menâzil-i füccâr ki mu‘ânidân-ı risâlet-i Muhammedîdir, *aleyhi’s-salâtü ve’s-selâm* ber-mûceb-i ويخزهم قاتلوهم يعذبهم الله بأيديكم ²⁴³ وينصركم عليهم mûceb-i necâh-ı dâreyn ve müstelzim-i felâh-ı menzileteyn olmağın şehsuvâr-ı meydân-ı dîn ve şehriyâr-ı zamân u zemîn yani pâdişâh-ı tâc u taht u nigîn *nasarahullâhu teâla ilâ yevmi’d-dîn* hazretleri asker-i zafer-peykeri cem‘ olup dergâh-ı cihân-penâhında nehâr-vâr her-seher hıdmetinde hâzır ve kamer-girdâr her-şeb emrine

²⁴⁰ “(Ve onlar) Öfkelerini yenenler ve insanları affedenlerdir.”, Âli İmrân, 3/134.

²⁴¹ “Şüphesiz Allah, bozgunculuk çıkaranların işini düzeltmez.”, Yûnus, 10/81.

²⁴² “Hemen günahları için mağfîret dilerler.”, Âli İmrân, 3/135.

²⁴³ “Onlarla savaşın ki, Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin, onları rezil etsin, onlara karşı size yardım etsin.”, Tevbe, 9/14.

muntazır olup dururken işti‘âl-i meşâ‘il-i dîn-i mübîn ve irtifa‘-ı râyât-ı şerâyî‘-i hazret-i Seyyidü’l-mürselîn *aleyhi’s-salâtü [ve’s-selâm]*²⁴⁴ içün (145a) ihrâz-ı mesûbât-ı gazâ-yı ekberden olan memâlik-i sultâniyye ve ekâlim-i Osmâniyye’de Erzurum’a muttasıl ve Çerâkis vilâyetinden munfasıl Gürci vilâyeti keferesinün bi-esmâ’ihim ma‘lûm serdâr-ı dalâlet-âyînlerinden Melik Bukrâd ve Levend ve Lursâd ve Yevân ve Baş Kapan ve Celâsîn bin Nerîmân ve Ertoğdı ve Uzun-oğlı nâm bî-dînlerin kasdına nevbet-i hisâr-şevketin ve kûs-ı debdebe-i salâbet ü mehâbetin çalup şeb-i vücûd-ı bî-sûdlarını tebâşir-i subh-ı neberd ile nâ-bûd ve eyâdî-i dalâlet-rehînlerinde olan kal‘alarından binâ-yı menî‘leri ka‘r-ı zemînden semeke vâsıl ve burûc-ı refî‘leri evc-i hevâdan asumân-ı muzammene²⁴⁵ müşâkil ve derûnları küffâr-ı dalâlet-disâr ve füccâr-ı şekâvet-şi‘âr ile memlû olan Tortum ve Ağca Kal’a ve Nehah ve Kemhîs nâm kal‘aların feth ü istihlâsına bûdûr-ı âsumân-celâl olan sudûr-ı dîvân-ı keyvân-eyvânın birisi mevâkib-i pür-uded ve kevâkib-i pür-adedün gûruh-ı şükûhlarından bir niçe fevc-i deryâ-mevc ile²⁴⁶ الامر مرهونة باوقاتھا icâbıyla ol umûr-ı merhûnenin zuhûruna ve mühimm-i mu‘azzamının husûline gitmeğe emr eyledi. Sadr-ı dîvân-ı vezâret ve bedr-i âsumân-ı emâret ya‘ni müşîr-i mürşid hazret-i Rüstem Paşa-yı pür-salâbet pâdişâh-ı âlem-penâhun ol ferman-ı vâcibü’l-iz‘ânın gûş-ı hûş ile ısgâ idicek ol hıdmete kendüler gitmeğe hüsn-i taleb gösterdi. Hudâvendigâr hazretleri mesâlih-i re‘âyâ ki vedâyi‘-i Âferidgâr ve mâhe-i²⁴⁷ imtidâd-ı rûzgârdur, cebz ü kesr ve mühimmât-ı umûm-ı âlem ve zimâm-ı mehamm-ı²⁴⁸ hümmûm-ı ümemdür, ol husûsda anlara ruhsat-ı icâzet virmeyüp sudûr-ı (145b) huddâm-ı sūdde-i sidre-makâmdan müşîr-i müşterî-iz‘ân sâlis-i vüzerâ-i âlî-şândan Ahmed Paşa-yı sâhib-ihitişâma buyurdi. Mûmâ-ileyhün hemân-dem hevâ-yı şecâ‘ati ve deryâ-yı şehâmeti teheyyüc ü temevvücünden zevrâk-ı sabrı karâr etmeyüp deryâ-yı gazâyâ bâd-bân-ı azîmetin açmak ve lenger-i ikâmetin kaldırmak üzere olup düstûr-ı mezbûra destûr-ı mukarrer üzere ol sefer-i necâh-eser [ü] felâh-semere lâzım olan yarağı ve yasağı görölüp tamâm oldıktan sonra pâdişâh-ı memleket-güşânın râyet-i nusret-âyeti sâyesinden [n]âzil²⁴⁹ olan piyâde ve süvâr askerinden her yerde erlik ile fâş ve belâ taşına hâzır baş olan yeniçeri dilâverlerinden bin mıkdarı tûfeng-endâz u ceng-sâz ve süvâr ve nîze-bâz u tîr-endâzın efvâc-ı deryâ-embvâcından umûmen ulûfeciyân-ı

²⁴⁴ Müellif, Hz. Peygamberi, salât ve selamla zikrederken, muhtemelen sehven م والسلام yerine رب العالمين sözcüklerini yazmış.

²⁴⁵ مضمينه

²⁴⁶ “İşler zamanlarına bağlıdır.”

²⁴⁷ ماحه

²⁴⁸ مهمام

²⁴⁹ ازل

yemîn ağaları şîr-i kemîn ve süvârân-ı meydân-ı kâr-zâr ve süvârân-ı sâ'id-i erbâb-ı gîr-dâr Mar'aş ve Rûm ve Karaman ve Erzurum melikü'l-ümerâları taht-ı livâ-yı sa'âdet-iltivâlarında vâkî' olan erbâb-ı tabl u alem ve ashâb-ı hayl ü haşem ve sâyir ceşş-i nusret-kîş husûsan bile gitmek emr olundu. Mâh-ı mezbûrun yigirmi sekizinde paşa *dâmet ma'âlîyehû* destûr-ı hıl'ati giye-virilüp ruhsat-ı icâzet pâdişâh-ı İslâm ile şa'bân-ı mu'azzamın ikisinde rûz-ı pîrûz ve sâ'at-i dil-firûzda ki tebâşîr-i subh-ı zafer zuhûr idüp ufk-ı sepîde-dem tebensûme ve sabâ -yî²⁵⁰ safâ-eser tenessûme geldiği hinde zer-endûd tolgalı ve münakkaş bölüklü ve şeh-per sorguclu kullar ile otak-ı sidre-esâs ve serâ-perde-i devlet-iktibâsa varup istikfâ-yı mehâmm-ı mülk ü millet ve istikbâ-yı menâzım-ı dîn ü devlet için nîrû-yı hamîyyeti (146a) bâzû-yı gayrete getirüp hemân-dem نصر من²⁵¹ الله و فتح قريب mehebbinden nesîm-i nusret-farkında tenessüm ide-gelen alem-i zafer-peykeri çözüp pâdişâhun feth ü nusretine du'â idüp eyitdi ki:

Beyt:

Ey menzil-i mâh-ı alemet-i evc-i Süreyya

Rû-yı zafer ez-âyine-i tîğ-i tû-peydâ

andan sonra inâyet-i bî-gâyet-i Hakka *celle vü alâ* tevekkül ü i'timâd ve mu'cizât-ı hazret-i Risâlet-penâha istinâd idüp çemen-i serverleri gibi alaylar ve leşker-i riyâhîn gibi sağ ve sol saflar bağlayup Kızıldağ'den azîmet idüp yürüdüğünden sonra istîlâ-yı gayret-i İslâm ve nâmûs-ı pâdişâh-ı hûrşîd-gulâm için mesned-i mebânî-i mülk ü millet ve mümehhid-i esâs-ı saltanat şîr-i kûh-ı vezâret ve hizebr-i kal'a-ı emâret saff-derr-i dîn-perver Rüstem-i meydân-ı zafer Vezîr-i a'zâm Rüstem Paşa *yessera'llâhu mâ-yeşâ* sâyir a'yân u erkân ve sudûr-ı dîvân ve kendülere mahsûs olan âmme-i huddâm-ı encüm-ihtîşâm ve kâffe-i havass u avâm ve dilîrân-ı deryâ-hurûş ve mübârizân-ı cevşen-pûş ve bahâdırân-ı adû-şîkâr ve nâm-dârân-ı hançer-güzâr *nasarahumu'llâhu te'âla ilâ yevmi'l-karâr* ile levâzım-ı ta'zîmin ve merâsim-i tekrimin yerine getirmek için devlet ü ikbâl ile irtihâl-i feth ü nusretine istikbâl idüp ol gün bî-cidd ü bî-kıyâs asker-i nusret-istinâsun reng-â-reng bayraklarından sahrâlar gülistâna ve şa'sa'a-i zerrîn-miğfer ve şu'â'-ı siper ü cevşen ve begterlerinden hevâ yüzi deryâ-yı semâya döndi ve mehtâblarından merrîh-i şemşîr-dâr-ı engüşt ü gayreti dehân-ı hayrete kodı ve şevk-i şevketlerinden felekler raksa girüp mihr ile (146b) mâh elde dâyre dutdı. Rıdvân ki hâzin-i cinândır, tefrih-i hâtır için istîzân idüp ol temâşâyâ gelmişdi. Ol şevket ü tezyîn ile hâfız-ı mihr ü nigîn ve gencûr-ı gencîne-i sâhib-kırân-ı zamân u zemîn müşârûn-

²⁵⁰ صفای

²⁵¹ "Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih", Saff, 61/13.

ileyh Rüstem Paşa-yı sa‘âdet-temkîn râyât-ı İslâmın nusreti ve şe‘âyir-i Seyyidü’l-mürselînin revnâk ve izzet ü şevketi ve küfr ü dalâletün kesr ve nekbet ü mezelleti için el getirüp ²⁵² خیر حافظا [فالله] âyeti nüshasını okuyup du‘â eyledi. Ol hâris-i dîvân-hâne-i vezâret ve fâris-i meydan-ı sadâretin du‘âsından mûmâ-ileyh serdâr-ı kavî-re’y Ahmed Paşa-yı memleket-ârây tesellî-i tâmm ve inşirâh-ı tamâm tahsîl idüp safâ-yı hâtır ile âhen-pûş-ı pîlân-ı yemm-hurûş ve dilîrân-ı deryâ-cûş birle zikr olan Kızıldape’den altı menzilde Kal’a-ı Çapakçur kurbünde nehr-i bahr-misâl Âb-ı Furat’ı mürûr idüp Derbend-i Çeper ve Kal’a-ı Kiğî cânibinden menzil-i ma’hûde vü maksûd-ı meşhûdesi cânibine azîmet gösterdüğünden sonra **Haber-i meftûh-şüden-i ba‘z-ı kılâ‘-ı Gürciyân ez-dest-i Mehmed (Paşa)** ²⁵³ **mîr-i mîrân-ı Erzurum ve mutâba‘at-kerden-i ba‘z-ı ümerâ-i Gürci-i meşûm ve firistâden-i be-dergâh-ı pâdişâh-ı Rûm.** Mâh-ı mezbûrun üçünde çehre-i gerdûn-ı âlî-cenâb envâr-ı âftâb ile nûr-tâb olup rû-yı zemîne ziyâ-güster oldukda dîvân-ı Süleymân-zamân kurulup ve semîn sûtûnlar üzere sâyebânlar ve çetr-i hümayûnlar tutulup a‘yân u erkân ve huzûr-ı dîvân yerlü yerinde karâr idüp tarâf tarâf tîğ-i âbdâr ve şemşîr-i cân-güzâr ve hânçer-i berk-iştihâr ile meymene vü meysere asker-i zafer-peyker saff saff olup dururken nâ-gâh (147a) emirü’l-ümerâi’l-kirâm Erzurum Beylerbeyisi Mehmed Paşa-yı peleng-intikâm cânibinden diller ve başlar ile âdemleri gelüp hakkın inâyetinde ve pâdişâh-ı dîn-penâhun yümn-i himmetinde cünûd-ı mü’mînîne feth ü nusret ve küffâr-ı dalâlet-âyine kahr u hezîmet müyesser olup Gürci keferesinin kal’alarından Ardahan’a tâbi‘ Kal’a-ı Petük ve Bâd ve Tâk ve Künek ve Samgâr ve Aha nâm kal’aları *bi-inâyet-i Meliki’l-ekber* meftûh [u] musahhar olup muzâfât-ı memâlik-i mahmiyyetü’l-etrâf ve mülhakât-ı ekâlim-i mevkîbetü’l-eknâf-ı pâdişâh-ı cihân-bânîden oldukları ve Ertoğdı ve Sevilî ve Emir Kanber ve Belnâm ve Bâzunâm beyleri dahi mutâba‘at eyledi deyu haber virdiler. Bu ma’nâ Bârî te‘âlâ dergâhına mûcib-i şükr ü sipâs ve müstevcib-i hamd-i bî-kıyâs vâkı‘ olup hazret-i pâdişâh-ı felek-ihtişâmın *e‘azza’llâhû ensâruhû* hazretlerinin devâm-ı devlet-i rûz-efzûnlarında bu asl-ı feth-i fütûh istimâ‘ından âmme-i enâm ve cümle-i asâkir-i nusret-encâm şâd u hurrem olup hazret-i izzet *ilâ’uhû ve tebâreket esmâ’uhû*dan istid‘â eylediler ki min-ba‘d niçe bunun gibi fütûhât-ı kesîre müstebti‘ olup hemîşe pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin a‘dâ-yı devlet-i kâhiresi mehbûr u mesrûr ve râyât-ı feth-âyâtıyyü’n-nüşûr ²⁵⁴ menşûr ola âmîn bi-hakkı’l-Emîn ve âlihû’t-tayyibînü’t-

²⁵² “Fakat Allah koruyucuların en hayırlısıdır.”, Yûsuf, 12/64.

²⁵³ فالله müellif tarafından muhtemelen sehven والله şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁴ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

²⁵⁴ فتح sözcüğünden sonra müellif muhtemelen sehven و bağlacını yazmıştır.

tâhirîn²⁵⁵ ba‘demâ sâhib-kırân-ı nusret-iktirân ve kaan-ı zafer-rehber-i fırsat-ı hem-
‘inânın cüyûş-ı deryâ-cûş ve gürûh-ı cevşen-pûş ile kutb-ı felek-i şehâmet ve merkez-i
dâyire-i şecâ‘at Ahmed Paşa-yı pür-salâbet tarîk-i tahkîk ve refîk-i tevfk-i Bârî ile
Çapa(kçurda)n²⁵⁶ Derbend-i Kiğî ve Kar‘a Bâzârı ve Kurd Ağzı ve Tuzla nâm mahalden
altı menzilde Erzurum’a (147b) vusûl bulduğı gibi kendülerden evvel mîr-i mukaddem
Erzurum Beylerbeyisi Mehmed Paşa-yı şîr-ikdâm guzât-ı nusret-karîn ve mübârizân-
ı rezm-âyîn ile birgün mukaddem akabince Erzurum’da ihzâr olup duran sâ‘ika-girdâr
toplar ile ki her biri bir âzer-i âteşîn-dem idi, zencîr-i teshîr ile çekdürüp üçüncü
menzilde paşa-yı ferîd *bi-inâyet-i Meliki’l-mecîd* sûr-ı pür-[sûrî]²⁵⁷ mânend-i²⁵⁸ kamer
ve burc u bârûsı felek-i atlas ile berâber ve bedenleri ser-â-ser müstahkem ve kulel-i
fâhir-i ser-tâ-ser muhkem Kal’a-ı Tortum sahrâsına nüzûl idüp anın ardınca Mar’aş ve
Karaman serdârları munfasıl birbirine muttasıl gürûh-ı gâzîyân ve zümre-i mübârizân
ile vusûl bulup kal’anun etrâfı gâzîlerin kızıl bayraklarından eşcâr-ı gülzâr-ı kâr-zârın
yaprakları idi, lâle-zâra döndi ve hıyâm-ı gerdûn-kıyâmlarından âb-ı pür-hubâb gibi
olup durdu. Kal’a içinde mahsûr olan küffâr-ı husrân-âyîn bakup gördiler ki bir acâyib
leşker-i âhen-pûş ve mübârizân-ı deryâ-hurûş biri birinin akabince alay alay fevc fevc
mevc olup gelür her bir alayda şâhâne sancaklar ve Süleymânî alemler perr açup pervâz
ider. Alemler önince pervîn-i gâzîlerin kadleri alemlere berâber olup heybet ü salâbetleri
ve şevket ü mehâbetleri rû-yı zemîne hirâsân salup cevşen ü begter ve siper ü
miğferlerinin şu‘lesinden güneşe dönmüş ve huyûl-i bâd-refîârlarının suheyinden rû-yı
zemîn dolmuş. Paşa-yı kal’a-güşâ mevâkib-i kevâkib-i nusret-intimâ ile şa‘bân-ı
mu‘azzamın on yedisinde ol hisâr-ı felek-medârı kuşadup ol gice sultân-ı şeb ü târ hâb-ı
zulmetden bî-dâr olmadın, hisâra ra‘d- (148a) nazîr ve sa‘ika-te’sîr toplar ve mâr-hey’et
ü ef‘a-sûret darbzenler kurup yarındası ale’s-sabâh bang-ı felâhdan sonra pehlivân-ı
meydân-ı çarh-ı âsumân livâ-yı ejderhâ-peykerin kaldurduğı gibi kâ‘ide-i gayret ve
nâmûs-ı saltanat için nevâzil-i kazâ vü kader gibi katarât-ı matar-mânend top ve tüfeng
ve prango vü zenberek ve sâyir edevât-ı ceng ü neberd-âheng yağdurup ol felekü’l-
burûc ile rû be-rû olup duran kal’anın bârûların hâke berâber eylediler. Hisârdaki
âciz(ler)²⁵⁹ ol ahvâl-i kıyâmet-efgeni müşâhede idecek kalblerine ra‘b u hirâs müsteavlî
olup cân-ı nâ-pâkleri istihlâsı için ihlâs-ı cenân ile figân-ı âmânı evc-i ayyûka ırgürüp

²⁵⁵ “(Hz. Muhammed’in) tertemiz, pırıl pırıl hane halkı”

²⁵⁶ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

²⁵⁷ سوری

²⁵⁸ مانند و قمر

²⁵⁹ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

hemân-dem istid'â-yı âmân itdiler. Paşa-yı sâ'ib-re'y emr-i İlâhî ve sünnet-i hazret-i Risâlet-penâhî ve kânûn-ı kadîm-i Osmânî üzere âmân virüp anlar dahi kûhsâr-ı tuğyândan inüp ve hisâr-ı ısyândan çıkup tavk-ı itâ'ate boyun virüp ra'iiyet olmağa rağbet gösterdiler. Mâh-ı şa'bânın yigirmisinde cum'a gün ba'de'l-asr işâret-i pür-beşâreti câmi' olan hayrû'l-beşerde vâkı' olan temsîl-i zâhirü't-te'vilde ümmet-i kerâmet-menziletlerinin amel-i mebrûrları vü sa'y-i meşkûrları beyne'l-asr ve'l-gurûb takdîr ü ta'bîr olmuşdı. Bu vâkı'a-ı şâyi'aa muvâfık gelüp kal'a teslim olunup burclarına a'lâm-ı İslâm-ı zafer-encâm merfû' ve mansûb olup içinde vâkı' olan me'âbid-i asnâm mesâcid-i İslâm olup zabt olundu ve mukaddemâ peleng-i kulle-i vegâ Mar'aş Beylerbeyisi Baltacı Mehmed Paşa civârında Kal'a-ı Nehah dimekle mezkûr kal'a üzerine (148b) irsâl etmişdi. Ol dahi varup nüzûl eylediği gibi pâdişâh-ı felek-tahtun sa'âdetlerinde suhûlet ile mâh-ı mezkûrun on dokuzunda feth olup içindeki küffâr-ı dalâlet-rehînelerin mevâkı'-ı cürm ü ısyânları ve sahâyif-i zulm ü tuğyânları rakam-ı afv ü gufrân ile merkûm olup emn ü âmân ile mahzûz oldılar. Zikr olan kal'alar bâğî elinden alunup dârü's-selâm-ı ehl-i İslâm rabtı tedbîrlerinden ferâğ-ı bâl hâsıl olduktan sonra yine ol diyârda ihkâm u ibrâm ile iştihâd bulup kule-i refî'ası mülâsık-ı çarh-ı berîn ve burûc-ı menî'ası mülâhık-ı felek-pervîn olan Akça Kal'a dimekle mezkûr hisâr-ı metînin içinden dıraht-ı küfr-i nekbet-encâmı şemşîr-i İslâm ile kat' etmek kasdına tuc-ı bâkırdan musavver ol acîbü's-sûver topları kesretde Nîl ü Ceyhûn ve vefretde²⁶⁰ Furat'dan efzûn Tortum Suyı dimekle mezkûr bu nehr-i kebîri mükerrer akuk yedi yirde yeniçeri ile bölük halkı çeküp iki menzilde zikr olan kal'a üzerine nüzûl eyledikleri gibi paşa-yı kavî-re'y²⁶¹ ادفع بالتي هي أحسن emrine îtimâr-ı izhâr gösterüp vech-i hüsn üzere sünnet-i hazret-i Risâlet-menzileti ri'âyet idüp sûrdaki küffâr-ı bed-girdârı câdde-i itâ'ate da'vet eyledi. Ol bed-nihâdlar²⁶² أنهم مانتهم حصونهم [وظنوا] iktizâsınca kal'alarının metânet ü hasânetine i'timâd idüp inâdları câ-yı ısyân ve deryâ-yı tuğyân üzere musırr olup durdı. Öte cânibde serdârları olan Melik Bukrâd dahi şâh-ı bed-ahvâle âdem gönderüp Ahmed Paşa-yı seyr-i tayrın kudûmı ile bu diyârda huzûr u hubûr kalmayup kal'alarumuzu (149a) alup kusûr-ı milkden bizi dûr etmek üzredir. Şöyle ki şâhdan bu cânibe mu'âvenet ü müzâheret olmaya, Gürc ve Şîrvân değil Isfahân ve Horâsân gitmek mukarrer. Bu ahvâlî-i pür-melâli şâh-ı bed-ef'âl istimâ' idicek berk-i bîd gibi lerzân

²⁶⁰ وفرونده

²⁶¹ “(Kötülüğü), en güzel olan şeyle uzaklaştır.”, Mü'minûn, 23/96.

²⁶² “Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı.”, Haşr, 59/2.
وظنوا müellif tarafından muhtemelen sehven فظنوا şeklinde yazılmıştır.

olup hemân-dem ümerâ-i kalîlesinden Hüseyin Cân ve Kayıtmâz ve Ca'fer ve Şeh Mîr ve Mehmed ve Yûsuf nâm sultânların bir niçe bin asker-i hezîmet-eser ile Ahmed Paşa kasdına gönderüp Sa'ât Çukuru serhadlerinde Bâyezîd Kal'ası sahrâsında cem' olmak sadedinde iken Van Beylerbeyisi Sikender Paşa bunların bu ahvâlin ma'lûm idündükden sonra bî-tevakkuf pâ-yı celâdeti câ-yı cür'et ü ikdâm üzere muhkem basup ve miyân-ı himmete gayret kuşağın kuşanup kendülere mahsûs olan ümerâ-i sâhib-i livâdan Adilcevaz Beyi Bekir Bey ve Erciş Beyi Pîrî Bey ve Zerki Beyi Şâh Kulu Bey Şırvî Beyi Mehmed Bey ve Mahmûdî Beyi Hasan Bey ve Bârgîr Beyi Süleyman Bey ve Anak Beyi Ferrûh Bey ve Hîzân Beyi Sultân Ahmed Bey ve Kesân Beyi Mehmed Bey ve Misk Beyi Emîr Ahmed Bey ve Hizo Beyi Bahâ'e'd-dîn Bey ile ol hasm-ı bed-ahterleriyle merdâne dürüşmek kasdıyla semend-i himmet-bülendinin inân-ı azîmetini munsarîf idüp hevâ-yı ılgar ile borusın ağırdup nefîr-i sûr u safîrin çağırıp yürüdü. Cem'ıyyet üzere duran adû-yı nekbet-iştibâh bu ahvâlden habîr u âgâh olup hemân-dem bâd-zen-i²⁶³ hazân gibi gubâr-ı âlûd olup firâr üzere oldılar. Bu cânibden pâdişâh-ı rub'-ı meskûnun zerrîn-kefş ve Rüstem-i sâhib-i rahş (149b) beyler ile İskender Paşa irişüp etdüğü tedbîr muhâlefet-i takdîr vâkı' olup ele gelmeleri müyesser olmayacak etrâf u vilâyetlerin nehb ü gâret ile yakup yıkup girü Van cânibine avdet eyledi. Akça Kal'a üzerine olan mukaddeme-i asker-i zafer-rehber ve nerimân-ı meydân-ı kerr ü ferr Paşa dâmet me'âliyehu beyân-ı sâbık üzere kal'aya atılacak topları hisâra karşı kurdurup a'dâ-yı bed-re'y-i nekbet-encâma peyâm-ı himâmı i'lâm maslahatı için atup fi'l-hâl yirleri sarsup gökleri oynatdılar. Ol kulle-i kûh gibi pür-şükûh olup duran kal'a ıztırâba gelüp²⁶⁴ إن زلزلة الساعة شيء عظيم âyetinün mefhûm-ı sa'âdet-rüsûmı zâhir olup kule-i burûcî âhenîn-seng-i kal'a-gîr ile mânend-i kefgîr olup der ü dîvârları sademe-i top-ı kal'a-kûp ile vîrân u harâb kılınup içindeki kâfirlerin rûşen-i nehârları leyl ü târ olup²⁶⁵ قد كنا في غفلة من هذا deyü ol tâyife-i tuğyân-pîşe ve anede-i isyân-endîşe zeyl-i tezellüle tevessül ve dâmen-i âmâna temessük idüp istid'â-yı âmân dilediler. Âmân virilmeyüp bahâdırân-ı meydân-ı arbede ve ceng-cûyân-ı masâff ü ma'reke du'â-yı müstecâb ebrâr-ı esmâya su'ûd ider gibi hisâra hücum idüp dâmen-gîr-i kal'a-ı hevâ-âşyân olduklarında bu cânibden toplar ve darbzenler havâle olunup ol kal'a-ı âsumân-hem-ser hemân-dem hâke berâber yıkılıp her rahne-i feth-medâr ve her kûşe-i nusret-şî'ârından feth ü nusret alâmeti rûşen ü peydâ ve zâhir ü hüveydâ olıcak küffâr-ı hâksâra

²⁶³ با د و زان

²⁶⁴ “Şüphe yok ki kıyâmetin sarsıntısı, çok büyük birşeydir.”, Hacc, 22/1.

²⁶⁵ “Eyvah bizlere! Doğrusu biz bundan gafildik.”, Enbiyâ, 21/97.

وينا müellif tarafından muhtemelen sehven وينا şeklinde yazılmıştır.

ra‘b u hirâs müstevlî olup niçesi **(150a)** haşyet-i şemşîr-i bürrân ve heybet-i tîğ ü sinândan serâsime vü hayrân olup kendülerin bedenlerden aşağı perrân²⁶⁶ idüp asker-i ceng-cûy ve leşker-i sâ‘ika-hûy mecâl vormeyüp şa‘bân-ı mu‘azzamın yigirmi beşinde kal‘aya koyılup kullelerine râyât-ı zafer-âyât-ı husrevânî dikilüp dahi sadâ-yı nâmûs-ı eşrâr gülbang-ı sa‘âdet-me’nûs-ı ebrâra tebdîl ve kenâyis-i küffâr mesâcid-i erbâb-ı dîn-i mübîne tahvîl ve melâ‘în-i husrân-âyînin zükûrın alef-i şemşîr ve etfâl ü inâsın mahbûs u esîr olup dahi sâyir ısyân bâğının bâğîlerine mûcib-i ibret olmağ-ıçün paşa-yı Behrâm-intikâm dizdârların kal‘adan aşağı atup zikr olan kal‘a içinden şirk ü çirki pâk idüp yarar dizdâr ve hisâr erlerin kodukdan sonra Uzun-oğlı dimekle mezkûr menhûs-ı mezbûrun kabza-i tasarrufında olan kıla‘-ı menî‘a vü burûc-ı refî‘asından Kal‘a-ı Kemhîs ki hısn-ı semk²⁶⁷ -bünyân ve bârû-yı felek-âşyândan temhîd-i sûr-ı üstüvâr merkez-i hâke vusûl ve her kulle-i gerdûn-kellesi evc-i hevâdan küre-i eflâke duhûl idüp derûmı erbâb-ı küfr ü nifâk ve ashâb-ı dâlâlet ü şikâk ile memlû olup ol kal‘a-ı gerdûn-hemtânın dahi inâyet-i hazret-i Zü’l-celâl ile *te‘âla şânehû* istihlâsı içün vezîr-i şîr-ikdâm *edâma’llâhu te‘âla fursatühû* leşker-i kûh-vakâr ve top-ı berk-girdâr ile alem-ârâ-yı gazâyı kaldırup ve kûs-ı ra‘d-edâ-yı cihâdî çaldurup deryâ-yı mevc-fevcleri ve kûh-ı şükûh-gürûhlar ile tünd-i cûybâr ve seyl-i kûhsâr gibi beşinci menzilde Akça Kal‘a’dan üzerine nüzûl **(150b)** idüp küffâr-ı bed-girdârı sûr içinde mahsûr eyledi. Ejderhâ-girdâr u kal‘a-şikâr toplar ve su‘bân-sûret ü ef‘a-hey’et darbzenler ile dîvâr-ı üstüvârını yıkmağa ihtimâm ve kemend-i himmet-bülend ile bârû-yı fethe çıkmağa ikdâm-ı tâmm eylediği gibi çâr-dîvâr-ı dalâlet-âsâr içinde mu‘azzeb ü mahsûr olan fırka-i dâlle²⁶⁸ *يجعلون أصابعهم في آذانهم من الصواعق حذر الموت* hasb-i hâlleri olmağıla garîk-i bihâr-ı haşyet ve harîk-i nâr-ı dehşet vâkı‘ olup hemân-dem dizdârları yanına cem‘ olup musâlahata mübâşeret ide-gelen bahtiyâr u ihtiyârları musâlahat ta‘mîrî tedbîrin takrîr idüp eyitdiler ki bunlar hisârumuzı almayınca komazlar. Evvel emirden kal‘a lutf ile virmezsek ve inâdı koyup câdde-i inkıyâda girmezsek unf-ı kahr ile ve darb ü harb ile almak mukarrer görmez misiz? Akça Kal‘a ki kûhsâr-ı salâbet idi, alup içinde câ-yı ısyân ve pâ-yı tuğyân üzere ısrâr izhâr idenleri şöyle kırdılar ki kal‘anın sokakları hûnlarından nehr-i revân olup akdı ve dâmân-ı âmâna yapışanlara nehr-i ihsânları revân oldu. Ol rûzgâr-ı zûra kârın eyü yavuzın görmüş ihtiyârlarının cevâb-ı vâsıklarıyla hüsâm-ı hilâfî gılâflarına katup i‘lâm-ı feth-peyâm-ı ehl-i îmân ve ra’yât-ı nusret-sehâb-

²⁶⁶ بران

²⁶⁷ سحك

²⁶⁸ “Ölüm korkusuyla, yıldırım seslerinden parmaklarını kulaklarına tıkarlar.”, Bakara, 2/19.

وان جندنا لهم الغالبون²⁶⁹ 1 sa'adet-nişânın âsâr-ı zafer-nümâsı ile ol kefere-i gümrâh ma'nâsından habîr ü âgâh olıcak halâslarına âmândan gayrı râh olmaduğın bilüp hemân-dem kal'aı âmân üzere virüp âfet-i gâret ve mahâfet-i hasâretten emîn oldılar. Paşa-yı fermân-fermây işâret ile (151a) livâ-yı cihân-güşâ-yı sultanî ol kal'a-ı semâ-sîmânın kulesinde ramazân-ı mübârekin üçünde penc-şenbih gün nasb olup nidâ-yı ferah-fezâ-yı tabl-ı beşâret ile tâk-ı lâjiverd-nıtâk-ı âsumân sadâ-yı terah-zidâ ile doldı ve sadâ-yı nâkûs-ı şeytânî yerine kûs-ı sultânî çalınup âb-ı nehr-i cihâd ile ol kal'a-ı âbâdun [hâki] çirk-i şirkden yunup pâk oldu. Ashâb-ı gazv [ü] cihâdâ fursat-nisâb-ı mansûb mashûb ve kalb-i salb-ı salîb ehline kesr ü hasâret nasîb oldu. Elhamdü'lillâh alâ-hazâ. Ve öte cânibden küffâr-ı dâlâlet-âyîne mu'âvenet ü müzâheret için Bâyezîd Kal'ası kurbünde cem' olan kızılbaş ümerâsı dahi bi-inâyeti'llâhi teâlâ makhur u menkûb olup kaçup gitdikleri ol diyârda münteşir olıcak feth olan Kal'a-ı Tortum ve Nehah ve Akça Kal'a ve Kemhîs ve sâbıkâ Erzurum Beylerbeyisi'ne feth olan kal'alardan gayrı mülk-i menhûsun ve sâyir dalâlet-me'yûsun nâmdâr kal'alarından Akçırak ve Gürgeç ve Evdek ve Haçîr ve Işkçur ve İç ve Haçek ve Pürnepur ve Peneskirt ve Tahcik ve Şamçı ve Urushûn ve Gançar ve Kutak ve Sohomoni ve Erçenak ve Çarçur ve Otçur ve Oruckuh ve Çavlıverek ve Oruçnah ve Kaskın ve Çorgabah ve Nahak nâm kal'aların her biri kilîd-i memâlik-i küffâr-ı bed-girdâr ve melce-i eşrâr-ı füccâr-ı dalâlet-şîâr idi. Sükkân-ı hezîmet-nişânları leşker-i iklim-heycâ ve cihân-güşânın mehâbet-i sayd u sadâsından ser-küşte-i bâdiye-i dalâlet vâkî' olmağın mukîmleri Husrev-i Behrâm (151b)-gulâma ra'iyet olmağa rağbet gösterüp harc u harâc ve cizye vü bâc virmeğe gelüp iltizâm gösterdiler.

Beyt:

İtdiler bâc ü harâca iltizâm

Ol yirün ahvâli buldı intizâm

Paşa-yı memlekt-güşâ pâdişâh-ı sâhib-kırânın savlet-i devletinde ol diyârın sa'b işlerin suhûlet ile tahsîl idüp dârü'l-küfrün alnın üstine dönderüp âyîn-i Mesîhâ vü millet-i Îsâ'yı ibtâl idüp nûr-ı İslâm-ı nusret-encâm ile deycûr-ı küfr ü nekbet-fercâmı giderüp cümle-i aktâr-ı vilâyet mecmû'-ı âfâk u mülhakâtı ile sâyir memâlik-i mahmiyye muzâfâtından oldukdan sonra çarh-ı müdevver gibi biribirinden içerü mükerrer olan hisârları mi'mâr-ı hedm ile yıkup ve bâkîlerinin bârûlarını yarak ile doldurup her birine yarar dizdâr ve kifâyet mîkdârı hisâr erlerin ta'yîn idüp zabt itdüğinden sonra **Haber-i**

²⁶⁹ “Şüphesiz ordularımız galib gelecektir.” Sâffât, 37/173.

feth-i Kal'ahâ-i Gürcî ki ez-dest-i Ahmed Paşa meftûh-şüden ve nasbet-şüden-i ümerâ ve hıl'at ve şemşîr firistâden be-Ahmed Paşa ve sâyir ümerâ-yı memleket-güşâ ve ruhsat-ı icâzet-i avdet-i Ahmed Paşa-râ berâ-yı âmeden bâ-asâkir-i nusret-şi'âr be-dergâh-ı sa'âdet-medâr. Zikr olan fütûhât-ı müstebceha ve gazavât-ı müstefrahai paşa-yı devlet-merâm Hasan Kethudâsı²⁷⁰ ile der-i devlete i'lâm eyledi. Mûmâ-ileyh kat'-ı merâhil ile mâh-ı şâ'bânın evâhırında südde-i sidre-esâsa gelüp pâdişâh-ı gazâ-mu'tâdın sa'âdetlerinde Gürci Vilâyeti feth olup sâyir memâlik-i İslâm'a rabt olundu diyu beşâret **(152a)** haberlerin viridi. Ol gazâ-yı sa'âdet-merfû' ve feth-i nâdirü'l-vukû'da asker-i İslâm zâfir olup sâhib-kırân-ı devrânın bûdur-ı murâdı müstenfire vücûh-ı merâmı müstebşire olduğuna dâdâr-ı cihâna ve dâver-i zemîn ü âsumâna hamd-i²⁷¹ firâvân ve şükr-i²⁷² bî-pâyân idüp sevâb-ı cemîl ve ecr-i cezîl-i cihâda tâlib olan bend-i kal'a-güşâyâ ya'ni Ahmed Paşa-yı rezm-ârâya ve bilesince olan melikü'l-ümerâyâ²⁷³ و أحسن كما أحسن الله إليك²⁷³ iktizâsınca telâtüm-i bihâr-ı âtîfet-şi'âr-ı pâdişâhâniden fâhir hıl'atler ve müzehheb kılıclar ırsâl olunup emr olundu ki feth-i memlekete müteferri' olan umûrda bezl-i cell-i ikdâm ve sarf-ı küll-i ihtimâm ile envâ'-ı mesâ'î-yi cemîle zuhûra getüresin. Ba'dehû asker-i cerrâr-ı kitî-sitân dilâverân-ı nâmdâr-ı zafer-nişân ve cümle-i ecnâd-ı nusret-mu'tâd ve gürûh-ı gâziyân-ı zafer-nihâd ile âstân-ı felek-ikbâl kıbeline gelüp mülâkî olasın. Mûmâ-ileyh paşa dahi vâkı' olan mühimmâtı görüp ol diyâra nev-nizâm u tâze-intizâm virdüğünden sonra emr üzere avdet idüp Oltı'ya gelüp vusûl bulıcak Vâdi-i Livân dimekle mezkûr nâhiye akınına Erzu[rûm] ve Sivas Beylerbeyilerin gönderüp anlar dahi hıl'at ü şehâmet-menzilet ve ci[bi]llet-i şecâ'at-mertebetlerinde mezkûr olan âsâr-ı merdî vü netâyic-i hüner-mendî zuhûra getirüp ol diyârı nehb ü gâret ve hedm ü hasâret eylediklerinden gayrı etfâl ü inâsın esîr ve melâ'in-i husrân-âyînlerin kayd-ı zencîr ve niçe kal'aların ihrâk idüp sâlimîn [ü] gânimîn Erzurum'a gelüp paşaya mülâkî olup a'lâm-ı **(152b)** İslâm mü'eyyed ü mansûr ve evliyâ-ı izz ü devlet şâdân u mesrûr ve a'dâ-yı dîn-i haşmet²⁷⁴ mübtezel ü makhûr olup bunca zamândan berü fethi müyesser olmayan fütûhât-ı cemîle pâdişâh-ı heft-iklîm sâyesinde müyesser ü mukadder olup²⁷⁵ إن في ذلك لعبرة لأولي الأبصار²⁷⁵

²⁷⁰ كتحذا

²⁷¹ حمد و فراوان

İzâfet kesresi ile birlikte kullanılmış olan bağlaç (و) zâiddir.

²⁷² شكر و بی پایان

İzâfet kesresi ile birlikte kullanılmış olan bağlaç (و) zâiddir.

²⁷³ “Allah'ın sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap.”, Kasas, 28/77.

²⁷⁴ اعدای دین و حشمت

İzâfet kesresi ile birlikte kullanılmış olan bağlaç (و) zâiddir.

²⁷⁵ “Şüphesiz bunda basiret sahibi olanlar için bir ibret vardır.”, Nûr, 24/44.

ma'nası derece-i vuzûhda²⁷⁶ lâmi' ü âşikâre oldu. **Haber-i kâsıd-ı han-ı Buhâra Abdü'l-Azîz Han bin Ubeyd Han Bahadır ki be-dergâh-ı âlem-penâh bâr-ı dîger firistâd.** Mukaddemâ hüsn-i²⁷⁷ ta'bîr ile takrîr olup sûret-i tahrîre ve semt-i tasvîre gelen ahvâl-i muhakkak üzere Mâverâü'n-nehr câniblerinde Buhârâ hanı Abdü'l-azîz Han bin Ubeyd Han Bahadır mükerreren dergâh-ı âlem-penâh ve bârgâh-ı sa'âdet-destgâh kıbeline cevâhir-i zevâhir-i hüsn-i ibârât ve le'âlî-i mütelâlî-i latîf-isti'ârât ile velset yazup ilçüsi ile dergâh-ı izzet-destgâha ki maksem-i erzak-ı erbâb-ı mühimmât-ı âlemdir, îsâl eylemiş ki ol kible-i hâcât-ı enâm ve ka'be-i münâcât-ı havâss u âmm câmi'-i mülk-i hilâfet Süleymân-ı serîr-i vilâyet fahr-ı Âl-i Osmân Sultân Süleymân Han bin Sultân Selîm Han Bahadır *azze nasrühû* hazretlerinin re'y-i cihân-ârâ-yı memleket-güşâlarına mahfî buyurulmaya ki Mâverâü'n-nehr câniblerinde vâkı' olan hanıyân-ı Dârâ-âyîn ve hâkâniyân-ı Cem-temkîn bi-ecmâ'ihim ahd-i sâbık ve kavli-i sâdık üzere sadâkat ü ihtisâs ile âsitâne-i sa'âdet-âşyâna inkıyâd ve südde-i siyâdet-nişâna istinâd idüp asker-i zafer-rehber ile ol ser-leşker-i cünûd-ı şeyâtîn ve tebdîl [ü] tağyîr-i dîn ve tahfîf-i şer'-i metîn iden (153a) şâh-ı gümrâhın sefîne-i sînesini deryâ-yı hûn-ı helâke gark ve kâr-bâr-ı vücûdun şu'le-i tîğ-i âteş-bâr ile hark etmek kâdına işbu sene sitte ve hamsîn ve tis'a-mi'e saferinin gurrende Serahs sahrâsında hâzır olup anlardan gayrı Buhâra Vilâyeti'nde zâhirleri hulk ile mahlût ve bâtınları hakk ile merbût ve Horasan memleketlerinde nazarları emrâz-ı kulûba dârû-yı nâfi' ve nefesleri i'râz-ı nüfûsete devâ-yı dâfi' ve Semerkand nevâhisinde iltifâtları sümûm-ı gumûm-ı fûtûra tiryâk-ı ekber ve himmetleri tehzîb-i sudûra kibret-i ahmer olan râbitâ-i silsile-i ashâb-ı safâ ve vâsıta-i kılâde-i erbâb-ı hafânın dîde-i terakkubları hıyâm-ı ecfânda şâh-râh-ı kudûm-ı pâdişâh-ı Cem-temkîne ki çehre-i âsâr-ı nûr re'y-i cihân-ârâsı ile rûşen ve arsa-i rûzgâr ferr-i adl-i fâiyizi ile müzeyyen ve aktâr-ı emsâra hükm[i] sârî ve (...) ²⁷⁸ emr[i] cârî ve envâr-ı izz ü şevketi metâlî'-i sa'âdetden her rûz tâlî' ve akmâr-ı feth-i nusreti meşârik-i ufk-ı kudretten her sa'ât lâmi'dür, nâzır olup durmuşlar. Ümîddir ki bu tîr-i tedbîrimüz isâbete makrûn olup hedef-i murâddan gözümüzü ayırmayup ve ser-rişte-i kârı elümüzden kaçırmayup tarafeynden azîmet miyânına himmet kemerin akd idüp yürüyelüm ve gubâr-misâl leşker-i cerrâr ile sahrâlar yüzün bürüyelüm tâ kim nâsıb-ı râyet-i nusret-âyet-i İslâm-ı zafer-encâm hazret-i sâhib-kırân-ı Süleymân-ı zamân-ı nerîmân-devrânun hüsn-i ikdâmı ile adûnun vücûd-ı nâ-pâklerinden arsa-i rûzgâr tathîr

²⁷⁶ وصوحده

²⁷⁷ حسن و تعبير

İzâfet kesresi ile birlikte kullanılmış olan bağlaç (و) zâiddir.

²⁷⁸ امصار sözcüğü zâiddir.

olunup tuğra-yı kâr-nâme-i pâdişâhân-ı gerdûn-iktidâr ve dîbâhe-i menâkıb-ı cihândârân-ı rûzgâr kılına ki gayr-ı (153b) maslahata mübâşir olmak salâh-ı mu‘âhedeye münâsib değıl. Tâ kim anların gitmesi ile hüccet-i istitâ‘at ile mansûs ve rû-yı ciddi hakk cânibine [mün‘atıf] kılmağa mahsûs olan hüccâcun yolları feth olup dilleri câ-yı muhabbetu’llâh ile ve derûndaki rû-yı recâ haşyetu’llâh ile dola. Vefâ-ı Arafâtı sâr-ı Arasât’dan bilüp dahi hatîmün tavâfı hatt-ı sevâb ile hatt-ı yemm-i günâhlarına sebep olup necm-i millet-i bâhire evc-i âsumânda tâbân ve âftâb-ı şerî‘at-ı zâhire burc-ı şerefde rahşân ola *inşâa’llâhu te‘âlâ*. Han-ı mezkûrun bu vechile izhâr-ı ihlâs u sadâkati ve ibrâz-ı ihtisâs-ı ubûdiyyeti ma‘lûm olıcak cevâb virildi ki ol adû-yı bed-fi‘âlin mu‘âvin ü müzâhir[i] olan Gürci keferesinin üzerine vezîrim Ahmed Paşa Mar‘aş ve Rûm ve Karaman ve Erzurum melikü’l-ümerâları ile gönderilüp varup eyâdî-i dalâlet-şi‘ârlarında vâkı‘ olan niçe kılâ‘-ı şedîdü’l-esâs ve husûn-ı şeyâtîn-istinâs bi-inâyet-i hâliku’l-cinn ve’n-nâs miftâh-ı cihâd-ile feth idüp şâm-ı küfr ve deycûr-ı şürûr ol diyârdan dûr olup âsâr-ı envâr-ı misbâh-ı fûtûh ile tâk-ı âsumân ve âfâk-ı cihâna dolup savâmi‘-i küffâr-ı füccâr cevâmi‘-i erkân-ı ehl-i îmân olup ve Tebrîz serhaddindeki Kal‘a-ı Vân beylerbeyisi umûmen ümerâ-i ekrâd ile ukkâb-ı ikâb gibi kanat büküp ve makarr-ı dilâverân-ı şîr-nijâd dârü’s-selâm-ı Bağdâd ve Basra beylerbeyileri ile ve Rûmili ve Anadolu beylerbeyileri askerleri ile Mardin ve Musıl cânibinden ağız açup durmuşlardır. Ve kendü zât-ı gazanfer-savlet ve şân-ı tüvâna-himem dahi menşûr-ı devleti tuğrâ-yı Âsafîyyet (154a) ile rakam ve kisvet-bahtı tırâr-ı sadâret ile maklem-i vezîr-i a‘zâm olan vesâyir vüzerâ-yı âlî-şân ve a‘yân u erkân ve süvâr u piyâde yüz binden ziyâde kapum halkı ile izz ü ikbâl ve ferr ü iclâl ile mahrûse-i ma‘mûre-i Haleb’den Diyârbekr’e işbu sene sitte ve hamsîn ve tis‘a-mi’e şa‘bân-ı mu‘azzamın evâyilinde gelüp sefer-i zafer-ittisâl üzere olup ol müfsid-i bî-dînin ve mülhid-i salâbet-âyînün bu cânibden perr ü bâl-i mınkârı mikrâz-ı belâ ile kat‘ olmuşdur. Hemân âyet-i tenâsur-ı meveddeti ve teşâvür-i fehvâ-yı البر [على] وتعاونوا
²⁷⁹ والتقوى emri mucebince haniyân-ı Cem-temkîn ile müşâvere vü müzâhere idüp kudret ü imkân ve vüs‘at ü âmân ile Horâsân cânibinden yürüyesiz. Tâ kim itmâm-ı merâm bi-inâyet-i Meliki’l-allâm sûret ola. Andan sonra **Haber-i avdet-i hazret-i şehriyâr ve pâdişâh-ı gerdûn-iktidâr ez- Kara Alb Bınarı be-Kızıldepe ve Dil-âverden-i Ahmed**

²⁷⁹ “İyilik ve takva (Allah’a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın.”, Mâide, 5/2.

على müellif tarafından muhtemelen sehven ب şeklinde yazılmıştır.

Müellif işaret ettiği âyet-i kerîmeyi aşağıdaki âyet-i kerîme ile karıştırmış olmalı.

“وتتاجوا بالبر والتقوى - İyilik yapmayı ve Allah'a karşı gelmekten sakınmayı konuşun.”, Mucâdele, 58/9.

Ağa-yı hîş-i Bekir (Bey)²⁸⁰ **mir-livâ-i Adilcevaz.** Beyân-ı sâbık üzere pâdişâh-ı İslâm *meddallâhe zıllehû ilâ yevmi'l-kıyâm* hazretleri istinşâk-ı hevâ ve seyr-i deşt ü sahrâ için Karacadağ farkında Kara Alb Bınarı'na varup otuz iki gün ârâm-ı pür-merâm idüp ba'dehû Kızıldağ kurbünde Mûsâ Bey Bınarı'na ki kudûm-i sa'âdet-lüzûmlarına şâh-râh-ı intizârda müterakkıb olup, buhâr-ı feyz-i bihâr-âsârından dâr u diyâr ravza-i bahâr ve enhâr-ı cihân gibi tarâvet bulup revân-ı Kızıldağ kurbünde Mûsâ Bey Bınarı dimekle mezkûr bınara şa'bân-ı mu'azzamın yigirmi ikisinde ale's-seher fâlîku'l-asbâh mıs bâh-ı âftâb-ı âlem-tâb ile îkâz-ı ervâh (154b) kılduğı hinde nüzûl idüp dururken hevâ-yı vegâda pervâz ide-gelen Kal'a-ı Adilcevaz Sancağı Beyi Bekir Bey aşîretinden şecâ'at ü şehâmet ile mevsûf Ahmed Ağa nâm merd-i mâ'rûf kızılbaşdan dil getürmek hususunda bedî'ü'l-cemâl-makâlden benân-ı beyân ile nikâbı getürüp ol hıdmetin ikâmetine hüsn-i rızâ gösterüp gitmişdi. Ahter-i seyyâr ve bâd-ı sebûkbâr gibi niçe menzilden güzer itmekle Kal'a-ı Zencîr ile Mâdiş mâ-beyninde Zemgân dimekle meşhûr nehrin sâhilinde lenger-i ikâmet üzere duran kızılbaş ümerâlarından Mehemmed Han ve Çırak Sultân ve Allah-kulı Çerendâz nâm sultânların içinden mezkûr çerendâz-ı nekbet-endâzın peykiyle Perrânî dimekle mezkûr emîr-i âhûrın dil alup getürdi. Ol getirilen dillerden Şâh ile Elkâsun ahvâli istifsâr olundukda mâ-beynleri ıslâh olmayup Şâh Hüseyin Ova Sahrası'nda cârî olan su üzere durup fursatın gözler ve Elkâs, arûs-ı mülk-i Irâk-ı Acem kendüyi nâm-zâd belki özünü dâmâd i'tikâd idüp şahid-i maksûdunun boynına kolın salmak için Lûristân cânibinde vâkı' olan Kûh-ı Tayyâr derbendinden Irâk-ı meşhûr-ı âfâk tarafına azîmet gösterdi. Mezbûrun mürûr idecek derbend-i sa'b'ül-ubûrın Lûristân cânibinden sedd itmek için şâh-ı bed-fi'âl Kayıtmâz Sultân nâm ceng-endâz u ser-efrâzın göndermişdür ve bu cânibden Mehemmed Paşa dahi şecâ'at-endîşe ve dilîr-i mehâbet-pîşe Köstendil Sancağı beyi Toygun Bey'i serdâr ta'yîn idüp ardınca göndermişdür deyu haber virdiler. Mezbûr Ahmed Ağa'nun (155a) izhâr-ı merdâneliği mukâbelesinde avâtıf-ı Husrevânîden Bağdâd Gönüllü Ağalığı sadaka olundu. Andan sonra mâh-ı mezbûrun yigirmi üçünde **Haber-i muhârebe-i Toygun Bey der-Sahrâ-yı Zâlim bâ-Elkâs ve inhizâm-ı emr-yâften-i Elkâs ve alem ve kellehâ âmeden be-südde-i sidre-esâs.** Mehemmed Paşa *bellegahullâhû mâ-yeşâ'* cânibinden âdem gelüp ol hâl-i mübhem ile galevât-ı hayretde ser-gerdân ve felevât-ı nekbetde hayrân olup giden Elkâs varup zikr olan derbend-i zayku'l-mürûrda vusûl bulup mezbûr Kayıtmâz Sultân öte cânibden derbendi sedd idüp mürûr etmesine mecâl

²⁸⁰ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

bulmayup bu cânibden mûmâ-ileyh Toygun²⁸¹ Bey dahi ikdâm u ihtimâm-ı tamâm ile varıp irişmek üzere olduğın istimâ' idüp hükm-endâz-ı ka'beteyn-i şems ü kamer ve lu'bet-bâz-ı mihnet-hâne-i şeş-der olan nerrâd-ı çarh-ı tarafeynden hilâf-ı murâd-ı nakşın gösterdiğünden deryâ-yı hayrete gark olup dahi hayât-ı bî-sebâtdan el yuyup hâtırı kal'asına leşker-i evhâm istîsâl sûretin gösterüp sîmûrg-ı murâd-ı ki kûşe-nişîn-i kulle-i Kâf-ı kazâ vü kaderdür, mahzâ tahayyülât-ı evhâm ile şikâre gelmedüğünden dâmen-i devleti dest-i sâhib-i irti'âşa çeküp harîs-i devlet ü câh ki baht-ı nâ-sâzdur, râkib-i sefîne-i muhâlif-rûzgârın telâtüm-i emvâc-ı hâdisâtın necât bulmayacağın fehm etmeyüp hemân-dem zikr olan mahalden avdet-i pür-nedâmet ile giru Kal'a-ı Zâlîme gelüp elindeki sağar-ı ümîdi bâde-i gurûr ile memlû olup mey-i saff-câm-ı hoş-güvâr mülâhaza idüp anun (155b) atun derd-i ser-hımârından nukûd-ı efkârını kendüsine izâfeti olan evbâşların ziyâfetine harc idüp oturduğu gibi mezkûr Toygun Bey sehâb-ı nev-bahâr ve seyl-i kûhsâr gibi irişüp ceng-i neberd-âheng ile

Nazm:

Salup hindî kılınçlar aldılar cân

Zemîn üzre revân oldu akar kan

Niçe başlar düşüp meydân içinde

Niçe ten garka vardı kan içinde

Âhırü'l-emr ol mir'ât-ı kâyinât-nümâ-yı ihtiyârda re'y-i maslahat-ârâ içün rûy-ı efkâra nâzır olmayan ol bed-fi'âl²⁸² الخائن الخائف iktizâsınca darbe-i hücum-ı dilâverâna mütehammil olmayup mâl ü menâlin ve cemâl ü bigâlin ve bâr u bengâhın ve hayme vü hargâhın bırağup inhizâm ile Mîr Sührâb Vilâyetine varup ye's-i bî-kıyâs ile mâtem ü efgânda ve asker-i pâdişâh-ı İslâm'un tîğ-i nusret-nefîrleri bu cânibde çalup çağırmağa olup müverredân-ı târim-i ulyâ ve seyha-i mele-i a'lâ ol nusret-i beşâret-nümânın temhîd ü atrâsında pâdişâh-ı rub'-ı meskûnın devâm-ı nusret-i rûz-efzûnı du'âsına iştigâl gösterüp meydân-ı dâr u gîrde kesilen müte'ârif evbâşların başları der-i devlete gönderildi diyu haber virdi. Serîr-i saltanata arz olunup ma'lûm olıcak gamâm-ı kebûd-fâm-ı âlî-makâm emâkin-i huceste-fercâmdan mürûr-ı eyyâm ile her celb ü gazab ki ider girü i'tidâl vaktin adli minvâlince²⁸³ güher-i şahvâr ile ârâste iltizâm gösterüp ve hevâ-yı dil-güşây-ı rûh-efzâ bihâr-ı²⁸⁴ buhârdan şuhûr u a'vâm ile her cerr ü cezb ki ider yine asrın feyzi imtisâlince kazâsına ihtimâm ider. Ehl-i basîrete mu'ayyendir ki (156a) her

²⁸¹ طويغوز

²⁸² "Hainler korkak olur!"

²⁸³ منوال

²⁸⁴ بخار

kim tarîk-ı İslâm'dan el çeke Sâm se'âmetine düşer ve her kim tarîk-ı müstakîmden ser-
pîç ide, yaman hâlâta uğrar deyu buyurdılar. Ve ol irsâl olan başlar sancak ile der-i
devlete gelüp avâtîf-ı vâfire-i şâhâne ve avârif-i mütekâsire-i pâdişâhâne iktizâsınca
mûmâ-ileyh Toygun Bey'ün itdüğü şecâ'atı mukâbelesinde hil'at ve müzehheb kılıç ve
terakkî sadaka buyurılıp irsâl olundu. Ba'dehû târîh-i mezbûrda **Haber-i kâsîd-ı Ejder
Han Yağmurca Bey bin Abdu'r-rahmân Han berâ-yı haber-dâden ez-hutbe-i
sâhib-kırân ve şikâyet-kerden-i ez-Kırım Han fî erba'a ve ısrîn şehr-i şa'bânü'l-
mu'azzam.** Deşt-i Rûs cânibinde olan Ejder Han Hanı Yağmurca Bey bin Abdur-
rahmân Han atebe-i âlem-medâra ki merca'-ı havâkîn-i fihâm ve melce'-i selâtîn-i
izâmdur, ibrâz-ı ihtisâs u sadâkat ve izhâr-ı ihlâs u ubûdiyyet ile kıdvetü'l-a'yân Hasan
Pulad nâm ilçüsün gönderüp mâh-ı mezbûrun yigirmi dördinde dergâh-ı sa'âdet-destgâh
kıbeline gelüp sehm-i sa'âdet ve fursat-ı ruhsat ile ubûdiyyet türâbın öpüp dirâz-ı ömr-i
pâdişâh-ı cihân için du'â eyledüğünden sonra zebân-ı şikâyeti dirâz idüp eyitdi ki Kırım
Han-ı seyr-i tayrın kudûm-ı şûmuyla Ejder Han'da huzûr [u] hubûr kalmayup
noyanlarının²⁸⁵ tegallûbi ve tasallubı Han-ı Ejderi zebûn idüp kusûr-ı mülkden dûr
etmişlerdir ki re'y-i felek-ikbâli, Hânedân-ı Kânî Han anın ihtimâmı ile âbâddur.
Anların istîlâsından tûşe-i sabr ile kûşe-i hamûle girüp oturmuşlar. Merhûm Abdur-
rahmân Han zamânından berü bu âsîtâne-i sa'âdetin bendesi olup الحب (156b)²⁸⁶ يتوارث
mûcibiyle muhibb-i kadîmenin tarîkın ri'âyet eyleyüp cevâmî' ü mesâcidde hutbe-i
şerîfe ber-fehvâ-yı²⁸⁷ جاعل [في الأرض خليفة] pâdişâh-ı berr ü bahrün nâm-ı sa'âdet-
encâmına kırâ'at ve sikke-i saltanat unvân-ı adâlet-cereyânına izâfet olunmuşdur. Han-ı
mezbûrun murâd-ı merâmı ve şûkr ü şikâyeti ma'lûm olup şimdiki hâlde sefer-i zafer-
ittisâl üzere olunmağın alâ-vechi'l-kemâl husûl-i murâd güz ahvâli müyesser oldukda
itmâm-ı merâmınız ola diyu ilçüye cevâp virilüp avdet olundu. Ve muhavvef yerlerden
mahall-i ma'hûda dâhil ve mahfil-i meşhûda vâsıl ettirmek için sâbıkâ atebe-i âlem-
penâha hûsn-i ihlâs üzere itâ'at iden Çerâkis beylerinden kıdvetü'l-ümerâi'l-milletü'l-
mesîhiyyet ve umdetü'l-küberâi'l-tâ'ifiyyeti'l-İseviyyet Aladik bin Haytuk Bey'e emr
irsâl olundu. Ba'd-ez-ân **Haber-i teveccüh-numûden-i hazret-i sultân-ı hılâfet-nijâd
ve şehensâh-ı ferîşte-nihâd ez-Kızıldepe be-cânib-i âmed-i hûb-nihâd.** İskender-i
Aristo-zamîr ve Keyhusrev-i keyvân-serîr azze nasruhû²⁸⁸ جعل الله اخرا خيرا من الاله

²⁸⁵ نوبين

²⁸⁶ “Nesilden nesile aktarılan sevgi”

²⁸⁷ “Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım”, Bakara, 2/30.

جاعل müellif tarafından muhtemelen sehven جاعل şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁸ “Allah âhirini evvelinden hayırlı kılsın!”

Müellif muhtemelen işaret edilen âyet-i kerîmeye atıfta bulunmuştur.

iktizâsınca semend-i hâtır inân-ı hâtır²⁸⁹ فسيحوا في الأرض - cevelângâhına insirâf etmeyi murâd idinüp mâh-ı mezkûrun yigirmi beşinde ale's-sabâh zulmet-i şâm hâb-ı gafletden açduğu ve ferîşteh-i subh-bâm âleme rahmet saçtığı vakt

Beyt:

تبيغ كشيد اختر عالم فروز
لشكر شب كرد هزيمت ذ روز

ya'ni tebâşir-i subh-ı zafer zuhûr idüp tûğ-ı sa'âdet-fürûğı zâhir oldukda râyât-ı nusret-âyât-ı İslâm-ı zafer-encâm ile kûs-ı salâbeti çalarak ve sadâ-yı kerrenâ-yı mehâbeti (157a) kûşe-i heft-iklîme salarak sahrâ-yı pür-safâ-yı Âmide ki Diyârbekr'in meşhûr şehirlerindendir, inân-ı azîmetin munsarîf idüp bi'd-devleti ve'l-ikbâl ve'r-rif'ati ve'l-iclâl mâh-ı mezbûrun yigirmi yedisinde vusûl bulup tilâl ü cibâl istis'âd-ı zılâl ve elviye-i zafer-ittisâl ile müstes'add ü muğtenem olup kûh [u] vâdî ve saharî vü bevâdî hıyâm-ı semâ-kıyâm ve sipâh-ı encüm-haşem ile muhayyem olup âsâr-ı adâlet ü siyâseti envâr-ı âftâb-ı felek-medâr gibi mecmû'-ı âfâkı tutup sît u sadâ-yı savleti âleme münteşir oldukdan sonra savmun ibtidâsı sâd (صاد) ol sâbırdan ibâretidir deyu hudâvendigâr hazretleri ikâmet ve savm-ı ramazâna niyet idüp oturdu. Ba'dehû mâh-ı ramazân-ı mübârekün gurre-i garrâsında Mısır Beylerbeyisi Ali Paşa *dâmet me'âlîyehû* cânibinden arz ile çavuş gelüp Mısır ve Sa'id-i a'lâ ve Hazret-i Mûsâ ibn-i Umrân *aleyhi's-salâtu'r-rahmân* etvâr-ı nübüvvetinde²⁹⁰ وكلم الله موسى تكليماً beşâretiyle müşerref ü mükerrrem²⁹¹ واخرج يدك من جيبك²⁹² mu'azzez ü muhterem²⁹³ و التوريت المستور²⁹³ olan Tûr-ı nâ-sâhil-i deryâ-yı Hünûde ki mehbîb-i âdem-i ebû'l-beşerdür ve Cidde-i ma'mûre ve aktâr-ı Hicâz ve Yemen ve mesâlik-i sevâlik-i Zibid ve Aden ve sâyir idrâk-i derb ve bi'l-cümle diyâr-ı Arab'da vâkı' merzbûm ve râyât-ı nusret-rüsûm-ı pâdişâh-ı dîn-penâhun sadâ-yı adâlet-şevketi ve âvâze-i mehâbet-salâbeti ile sahn-ı serâçe-i cihân mâl-â-mâl olup bir vechile emn ü emân-ı memleket ü ra'yyet ve nazm-ı nizâm-ı kişver-

“وللاخرة خير لك من الأولى” Ve ahiret (bundan sonraki hayat), mutlaka senin için, evvelkinden (dünya hayatından) daha hayırlıdır.”, Duhâ, 93/4.

²⁸⁹ “Artık yeryüzünde dolaşın.”, Tevbe, 9/2.

Ayetle, seyredin yerine seyahat (dolaşmak) edin kelimesi geçmektedir. Çünkü müşrikler dünyayı vatan kabul etmektedir. Onlara nispetle her yer vatandır. Bu sebeple onların yolculuğu seyir değil, seyahat olarak vasıflandırılmıştır. Buna mukabil Müslüman, seyir halindedir. O, dünyada seyrederken, bilinçli bir şekilde gezerek, Allah'ın ayetlerini seyreder. Bu bakımdan فسيحوا في الأرض verde dolaşın buyruğundan kasıt فسيحوا الفضاء fezada dolaşmaktır. Yoksa yerin üzerinde dolaşın manasına ale'l-ard'ı terkihi kullanılmaktadır.

²⁹⁰ “Allah, Mûsâ ile de doğrudan konuştu.”, Nisâ, 4/164.

²⁹¹ “Şu sağ elindeki nedir ey Mûsâ?”, Tâhâ, 20/17.

²⁹² “Ve elini koynundan çıkar!”

Yukarıdaki âyet müellif tarafından muhtemelen Neml sûresinde geçen âyet-i kerîmeden mülhem olarak yazılmıştır. Buna göre mezkûr âyet-i kerîme şu şekildedir: “وادخل يدك في جيبك - Ve elini koynuna sok!”, Neml, 27/12.

²⁹³ “Perde arkasından konuşarak indirilmiş vahiy” Vahiy üç çeşittir. Bu durum Şûrâ suresi 42/51. âyetle belirtilmiştir.

i vilâyet bulmuştur ki (157b) devr-i Âdem'den berü ilâ-hâze'l-eyyâm bu vech ile nazm-ı intizâm bulmuş değil ve sâbıkâ mahrûse-i Mısır'da nâzır-ı emvâl olup Aclun Sancağı beyi olan Mehemed Bey'in husûs-ı mâlda teftîş olunması lâzımdur deyu gönderdiği arzında i'lâm eylemiş izz-i huzûr-ı saltanata arz olunup ma'lûm olucak على يعدل يعمر²⁹⁴ iktizâsınca mezbûr Mehemed Bey azl olup teftîş buyuruldu. Ve hâliyâ mahrûse-i mezbûrede nâzır-ı emvâl olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm Hasan Çelebi *zîde kadruhû*' ya Trablus Sancağı ve Trablus Beyi Hüseyin Bey'e Gazze ve Gazze Beyi Mehemed Bey'e Aclun Sancağı sadaka olundu. **Haber-i âmeden-i Cihânşâh birâder-i Mîr Ali bin Hasan ibn-i Ulyân hâkim-i Cezâyir [be]-Basra ve Cessân berâ-yı te'kîd-i ubûdiyyet ve teşyîd-i ibrâz-ı sadâkat ez-cânib-i Ali ibn-i Hasan el-mezbûr fî sâlis-i Ramâzânü'l-mübârek.** Andan sonra Hâtem-i Tayy ensâbından Basra cânibinde Cezâyir beyi Mîr Ali bin Hasan bin Ulyân ki hazret-i Risâlet-menziletün sene semâne ve mi'eteyn târîh-i mübârekinden berü sâhib-i hutbe vü sikke emîr-i zî-şân olup âsitân-ı seniyyü'l-erkân kıbeline arz-ı ubûdiyyet ü ihlâs ve ibrâz-ı sadâkat u ihtisâs ile pâdişâh²⁹⁵ بسط الارض ظل الله في كل اقالم با طول والارض hazretlerinin südde-i ikbâline sâbıkâ Ahmed bin Ferec nâm âdemin gönderüp pâdişâh-ı deryâ-bâr-ı sayd u şikâr ve seyr-i dâr u diyâr ile Kal'a-ı Şeyzer'e varup sa'âdet ile nüzûl eyledikde gelüp ordu-yı hümâyûna mülhak olup dîvân-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn getirilen takbîl-i pâye-i serîr-i musîr ile ser-firâz olup emîr-i mezbûr tarafından (158a) südde-i sa'âdete ubûdiyyet arz idüp sâhib-kırân-ı nusret-karînin arsa-i dergâh-ı sa'âdet-destgâhına miftâhların getirüp memleketlerin teslîm itmişlerdi. Âtîfet-i merhamet-i gitîsitânî ki hazret-i pâdişâh-ı cihân-penâhun lâzime-i tabî'at-ı cûd-menkabetleridir, deryâ-yı kerem ü ihsânları temevvüc ü tereşsuh idüp vilâyeti ber-karâr-ı sâbık mezbûr Emîr Ali'ye tefvîz olunup sancak-ı zafer-simât ihsân olunup gelen âdemine fâhir hıl'at giydürilüp hüsn-i icâzet-i hümâyûn ile gönderilmişdi. Hâliyâ pâdişâh-ı felek-tahtın zıll-ı zalîl-i âtîfetinde huzûr-ı tâmm ve âsâyîş-i mâlâ-kelâm üzere olup iktibâs-ı sa'âdet için âsitâne-i sa'âdet-ikbâline ubûdiyyet çehresini hıdmet türâbına ve rıkkıyyet cebhesini sa'âdet mihrâbına urup sâl be-sâl hızâne-i âmire *ammereha'llâhu te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire* cânibine on beş bin sikke tamâmü'l-ayâr altûn irsâl etmek şartı ile karındaşı Cihân Şâh ile âdemi mezbûr Ahmedî gönderüp mâh-ı Ramazânun üçünde gelüp gereği gibi ri'âyet ve fâhir hıl'atlar giydürilüp dahi sene selâse ve hamsîn ve tis'a-mi'e yılında feth olan Zekiyye ve Garaka ve Kurna ve Sadr-ı Şuyeb ve Acel nâm sancakların mastûr-ı

²⁹⁴ “Adalet bütün iyilikleri kapsar.”

²⁹⁵ “Allah'ın gölgesi, baştan sona her iklimde arzı kaplamaktadır.”

mu‘ayyen sınırları ve cümle-i arâzî ve merâ‘ı ve tilâl ü cibâli ve enhâr u eşcârı ve âmme-i tarîk ve mürâfî‘i ve kâffe-i tevâbi‘ ü levâhıkı ve müteveccihâtı ile bi‘l-cümle kâffe-i hukûk-ı şer‘iyye ve âmme-i rüsûm-ı örfiyyeleri habt ü ihtizâl ve taksîr ü ihmâl-i i‘tizâl olunmayup celîl ü kalîl ve nakîr ü kıtmîr ²⁹⁶ لا يعزب عنه مثقال ذرة mefrûz ²⁹⁷ u‘l-kalem ve maktû‘ü‘l-kadem (158b) kalmayup tahrîr olup defter olmak için dergâh-ı mu‘allâ vü bârgâh-ı a‘lâ çavuşlarından İbrâhîm ve dîvân kâtiblerinden Üveys ol hıdmete ta‘yîn olup bile irsâl olundu. **Haber-i tâ‘ûn ve bâd-ı sarsar ki der-mahrûse-i Kostantiniyye vâkı‘-şüden ve ez-şiddet-i bâd-ı helâk-şüden-i geşti-hâ ve dıraht-hâ ve ba‘zı büyût [u] kusûr fî âşir-i şehri Ramazânü‘l-mübârek (sene 956)** ²⁹⁸. Şâmihü‘l-erkân ve râsihü‘l-bünyân mahrûse-i Kostantiniyye *hamâha‘llâhu te‘âlâ ani‘l-beliyye*’de tâ‘ûn zâhir olup niçe bin âdem az müddet içinde bend-i kemend-i teklîfden âzâde ve levh-i vücûdları nakş-ı sûd u ziyândan sâde olup kâbız-ı ervâh-ı kahramân-ı âlem-i süflî Azrâ‘il *aleyhi’s-selâm* hükm-i siyâset ile mûrg-i cânların kafes-i bedenlerinden halâs idüp hevâ-yı âlem-i bâlâya uçurdu ve yine Hakk te‘âlânın kemâl-i kudreti ile sûret-i hevl-i kıyâmetden eser ve sâr-ı arasâtdan bedel şabân-ı mu‘azzamın on dokuzuncı gicesinde ²⁹⁹ أرسلنا الرياح لواقع iktizâsınca bâd-ı tünd-mevc-i hayyiz-i kahramân-ı celâli zâhir ü bâhir olup savlet-i seybetinden bahr-i lerzân ve ecsâm-ı anâsır-ı kavî-bünyâd rîzân olup niçe sefâyin-i lenger-peykeri ³⁰⁰ helâk ve karâret-i hâkde anca eşcâr ve büyût u kusûrı yerlerinden göçürdü dahi şiddet-i savletinden hâmile-i dehr serâsime olup butûn-ı ademden zuhûra gelen müvellidât-ı âsâr-ı garîbe sebebi ile ³⁰¹ وتضع كل ذات حمل حملها ana hasb-i hâl vâkı‘ olup münkirân-ı haşr olan haşerât-ı arzün şübhâtın izâle etmek için kıyâm-ı sâ‘ate nümûne (159a) oldu deyu haber geldi. Hudâvendigâr-ı cihân ve kutb-ı dâyre-i zamân bu ahvâli istimâ‘ idicek lafz-ı dürer-bâr-ı güher-nisârından buyûrdılar ki Kâdir-i müte‘âl ve Kayyûm-ı lâ-yezâl *cellet kadruhû ve tâbet hikmetuhû* hazretlerinin kazâ vü kaderi bir ummân-ı bî-pâyândır ki dü-cihân andan bir nem ve berr ü bahr-i bî-kerâna ana nisbet yedi deryâ bir katre-i şebnemdür ³⁰² ولقد كرمنا بني آدم و حملنا هم في البر والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على ³⁰³ zikr olan bahr-i mevvâcun emvâcındandır ki anın telâtumiyle

²⁹⁶ “Zerre ağırlığında bir şey bile O’ndan gizli kalmaz.”, Sebe, 34/3.

²⁹⁷ معرور

²⁹⁸ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

²⁹⁹ “Ve Biz, rüzgârları (yağmur) yüklü olarak gönderdik.”, Hicr, 15/22.

³⁰⁰ “Ve denizde yüksek dağlar gibi...”, Şûrâ, 42/32.

³⁰¹ “Ve Yük (bebek) taşıyan kadınların hepsi, taşıdığı yükü (bebeğini) düşürür.”, Hacc, 22/2.

³⁰² شب نمز

³⁰³ “Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.”, İsrâ, 17/70.

sâhil-i zuhûra gelen hâdisâtıdan münfehim olan budur ki hazret-i vâcibü'l-vücûd ve fâyizü'l-hayr ve'l-cûd ki Feyyâz-ı bî-minnet ve Vehhâb-ı bî-zannettir, anın deryâ-yı zâhhâr³⁰⁴ kazâ vü kaderi bir bahr-i muhîtdir ki mehebb-i nesîm-i kudret-i ezelişinden bâd-ı irâdet-i lem-yezelîsi tenessümüyü vâkı' olan teheyycü-i emvâc-ı hâdisât-ı kevn ü fesâd sebebi ile böğünde ecrâm-ı müstedîre-i nüh-felek-i rif'at-karîn bir niçe habâb-ı hakîr-i bî-sebât ve temkîn-i dergâh-ı bâd-ı tünd-mevc hayyiz-i kahraman-ı celâlî-melâl misâl niçe zevrâk-ı vücûd girdâb-ı ademe düşürüp gark eyler ve gâh olur ki nesîm-i lutfi niçe sefâyin-i ââmîli sadevâr pür-dürr-i şahvâr idüp sâhil-i necâta salar. Rücû' u istikâmet ve hubût u su'ûd her biri rakam-ı acz ü kusûrdadır. الشمس والقمر والنجوم³⁰⁵ dîvân-hânesinden sahîfe-i vücûdını nev'-i insân üzere çekilmişdür. Vâcib olan budur ki kişi rızâ'ullâhı kendüsüne delîl-i râh idinüp zimâm-ı rızâyı bî'l-küllîyye Hakkın (159b) kazâ vü kaderine teslîm eyleye. **Haber-i giriftâr-şuden-i Elkâs be-dest-i bürâdereş-i Behrâm ve bürden-i ân-fitne-engîz be-Şâh-ı bî-râh.** Andan sonra mâh-ı mezbûrun on beşinde şâh-râh-ı selâmeti koyup meslek-i pür-mühlik-i dalâlet ile kûy-ı pür-safâ-yı hevâ-yı idbâra çevgân³⁰⁶ uran Elkâs-ı ber-geşte³⁰⁷-hâl-i şikeste-bâlin perr-i ferri ve bâl-i ikbâlî yolunup meyân-ı meydân-ı kâr-zârdan mağlûb [u] meslûb ve meksûr u makhûr Suhrâb Vilâyeti'ne varup basr-ı bî-basîreti bağlanup ol diyâr-ı süst-i esâsda âhır-i kârı ve serencâm-ı rûzgârı mir'at-i hayâl-i za'îfî'l-bâlde sûret-i ihtimâl-i idbârı fikrine getürmeyüp hâli mübhem birle galevât-ı nekbetde ser-gerdân ve felevât-ı hayretde hayrân olup gezen Elkâs-ı nekbet-istînâs bir sabâh-ı nuhûset-eserde ki kenâr-ı meydân-ı âsûmân-ı hûn-şafak ile gülgûn ve alem-i âlem-ârây mâh-ı ser-nigûn ve zühal-i âlî-himmet nühûsetle mîzâna hem-terâzû ve müşterî-i sa'âdet-bahş semt-i tâlî'inden dûr iken karındaşı Behrâm teskîn-i fâyide-i gayret ve ifâde-i intikâm-ı ülfet için erre-i rûzgâr gibi pûd u târına dış bileyüp nâzır ve merrîh-i sâhib-i şemşîr gibi siyâsete hâzır olup durmuşdı. Ruhsat-ı fırsat ile üzerine nüzûl idüp zâğ u zağan gibi cem'îyyetin dağıdup ve niçe âdemlerin pençe-i şîr-i cihângîr-i ecele düşürüp ve kendüsin kayd-ı keydile ele getürüp şâhlarına alup gitdi deyu ümerâ-yı ekrâddan beye sadâkatı tecdîd [ve] der-i devlete âdemin gönderüp gelüp haber virdi. Mezkûrun sadâkat ü ihtisâsı mukâbelesinde avâtıf-ı husrevânîden karındaşı Mehmed'e sancağ-ı zafer-simât-ı (160a) pâdişâhî sadaka olundu. Mezkûr Elkâs-ı

³⁰⁴ رجار

³⁰⁵ “Güneşi, ayı ve bütün yıldızları da buyruğuna tabi olarak yaratan Allah'tır. Dikkat edin, yaratmak da, emretmek de yalnız O'na mahsustur.”, A'râf, 7/54.

³⁰⁶ جوکان

³⁰⁷ پُر کشته

kabîhü'l-iktibâsun devr-i cevri tamâm olup kalb-i salb-ı pür-illeti nûr-ı îmandan hâlî olan şâh-ı gümrâhlarına gidicek âdemi Ay Toğmuş ki Âmid'de câh-ı tebâhda ve habsgâh-ı bî-merâhda habs olunup kalmışdı. Min-ba'd bunlara i'timâd olunmaduğı ecilden berdâr ba'dehû sengsâr olundu. *Ne'ûzu bi'llâh* ol fırka-i bâgîye unvân-ı musîbet-nâme-i rûzgârdan bi'l-küllîyye gâfiller olup yağılar ve hem vücûh-ı kesîrden kâfir idüğüne cumhûr-ı ulemâ-i a'sâr u emsârın ittifâkı ile vâcibü'l-katl olduklarına fetvâ vermişlerdir. Egerçe kim pâdişâh-ı İslâma mutâba'at sûretin göstermişlerdi, ne fâyide ulemâ-i dînden cem'-i kesîr katlarında ma'füvv olmak ihtimâli İslâmları dahi mu'teber değildir. ³⁰⁸ قاتلهم الله إن يؤفكون Ol esnâda karındaşı Behrâm-ı bed-encâm dahi fevt oldu diyu haber geldi. **Haber-i avdet-i Ahmed Paşa ez-Vilâyet-i Gürci ve mülâkî-şüden be-orduy-ı hümayûn ve azl-şüden-i Mehemed Paşa mîr-i mîrân-ı Erzurum ve be-cây-ı o şüden-i Mustafâ-ı Siyâh mîr-livâ-i Niğbolı ve nasb-şüden-i ümerâ be-Vilâyet-i Gürci.** Mâh-ı ramâzânın on altısında Erzurum Beylerbeyisi Mehemed Paşa azl olup yerine Niğbolı Sancağı Beyi Kara Mustafâ'ya beylerbeyilik ve feth olan Gürci Vilâyeti kal'alarından Kal'a-ı Tortum sâbıkâ Pasin Sancağı'ndan ma'zûl sâhibü'l-livâdan olan Mehemed Han karındaşı Ali Bey'e ve Kal'a-ı Oltı, Erzurum Gönüllüleri Ağası Haydar Bey'e Kemhîs, Erzurum Kethudâsı Ferhâd (Bey'e)³⁰⁹ **(160b)** Vâdî-i Lîvân Sancağı sadaka olunup ol diyâr pâdişâh-ı adâlet-penâhın yümn-i himmeti ile nev-nizâm u tâze-intizâm buldukdan sonra emr-i sâbık üzere mûmâ-ileyh Ahmed Paşa *dâmet ma'âlîyehu* kat'-ı merâhil ve tayy-i menâzil ile şevvâlü'l-mükerrem'in ikisinde ordu-yı hümayûna gelüp mülâkî oldu. Ba'dehû fasl-ı şitâ ve hengâm-ı ser-mâ evânı olup zarûret-i vakt iktizâsı ile **Haber-i avdet-nümûden-i hazret-i ekâlîm-penâh-ı melik-iştibâh-ı felek-destgâh ez-Kal'a-ı Âmid be-cânib-i dârü's-saltanat ve'l-hılâfet ve'l-ikbâl harreseha'llâhu te'âlâ ani'l-âfât ve'z-zevâl.** Âfitâb-ı asmân-emâret, cevher-i cism-i calâlet, sürûr-ı serîr-i hılâfet, süvâr-ı semend-i saltanat, mâlik-i rikâbü'l-ümem, müvellâ-i mülûkü'l-Arab ve'l-Acem bânî-i kavâ'idü'l-adl ve'l-insâf, mâhî-i kânûnü'l-cevr ve'l-i'tisâb hazretlerinin şân-ı ma'delet-nişânına ve Sâm-ı kudret-i فقده خلق كل شيء كذا ³¹⁰ تقيرا iktizâsınca sene-i sâbıkda mukadder kazâ vü kaderden feth müyesser olan kızılbaş-ı evbâş kal'alarından Van ve Amik ve sene-i sânîde feth olan Gürci kal'aları ve diyâr(ları)³¹¹ mazbût ve iklim-i kadîm, sultân-ı azîmü's-şân-ı amîmü'l-ihsâna merbût olup miftâh-ı cihâd ile meftûh ve dârü's-selâm-ı zafer-encâma mazmûm olup mürûr ve

³⁰⁸ “Allah onları kahretsin! Nasıl da (haktan) çevriliyorlar!”, Munâfikûn, 63/4.

³⁰⁹ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

³¹⁰ “Her şeyi yaratıp ona bir nizâm veren ve mukadderatını tayin eden Allah, yüceler yücesidir.”, Furkân, 25/2.

³¹¹ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

dühûr u eyyâm [ve] şühûr u a‘vâm ile zâyil olmayan âsâr-ı fûtûh cerîde-i nukûş-ı edvârda ve menşûr-ı pür-nigâr-ı rûzgârda aklâm-ı sihâm-ı haddâd ve rimâh-ı medâr ile menkûş u merkûm olup bu sefer-i zafer-eserde vâkı‘ olan vekâyi‘i ki **(161a)** mefâhir-i eyyâm-ı Sultân Süleymân Han-ı sâhib-kırân ve Vezîr-i a‘zâm Rüstem Paşa-yı Âsaf-ı devrândır ki ne buncaleyin sultân-ı sâhib-i şemşîr-i serîr arş-ı sâye-i hılâfete sâye salmışdır ve ne buncaleyin vezîr-i sâhib-i tedbîr dest-i sadârete ayak basmışdır. Bu mevhibe-i kerîme-i Rabbânî ve atıyye-i amîme-i Subhânî رَبُّ أَوْزَعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي ³¹²fehvâsınca edâ-ı şükrün yerine getürdükden sonra a‘lâm-ı enâma i‘lâm için işâret-i vâcibü’l-iz‘ân ile rûşen-zamîr-i ilm-i evzânda lâ-nazîr münşiyân-ı vâlâ ve dergâh-ı mu‘allâ ibârât-ı fasîh ve isti‘ârât-ı melîh ile inşâ vü imlâ idüp maslahat-ı cihâr-ı cihân-ârây itmâm-ı tâmm buldukdan sonra pâdişâh-ı Cem-temkîn ve Husrev-i Dârâ-âyîn hazretleri şevvâl-i ferrûh-fâl-i ferhunde-âmâlin on dördünde dü-şenbih gün sabâh-ı necâh-eserinde nevâ-yı kerrenâ-yı beşâret ve sadâ-yı kûs-ı meserret ile kûşe-i bâm-ı felek-i minâ-fâmda gûş-ı mülk dolup bu ebyâtun fehvası hoş edâsı ile dervâze-i felekü’l-eflâk ve çâr-sû-yı kûy-ı hâk pür oldu.

Beyt:

افراختيم در همه عالم لوائى فتح

اندختيم در همه دنيا صدائى فتح

diyu râyât-ı zafer-necâh ve elviye-i nusret-mısbâhın açup ve tabl u nakkâresin döğüp asker-i deryâ-cûş ve leşker-i cevşen-pûş ile bi’s-sa‘âdet ve’l-ikbâl Diyârbekr’dan inân-ı azîmetin munsarîf idüp Kânırd-çay dimekle mezkûr menzile vusûl buldukda yeniçeri ağası ile mîr-alem sancaklar ile ilerü göçmesine emr idüp akablarınca kendüler sa‘âdet ile azîmet idüp Karacadağ nâm **(161b)** kûh-ı gerdûn-vakâra sa‘âdet ile vusûl bulıcak ol gün kara bulutlar göğşe muttasıl ağup ve kar ve yağmur mütevâtir yağup kûhsârı nikâb-ı sehâb bürüyüp ve serd-i hevâ-yı berd ile âb-ı revânlar cereyândan kalup yedinci menzilde binâ-yı azîm ve savma‘a-ı kadîm-âbâdan ve cennet-nişân ve a‘sâr u emsâr içinde ziyâde kadr u unvân bulan mahrûse-i Ruhâ’ya nüzûl eylediği gibi kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm Diyârbekr Beylerbeyisi Ayas Paşa-yı şîr-ikdâm kızılbaşdan dil gönderüp şâh-ı bed-ahvâlin evzâ‘ u etvârı istifsâd olundukda pâdişâh-ı kâhir-i kahramânın sıyt-ı sadâ-yı mehâbetinden ol fırka-i liyâm güsiste-zimâm olup Başmak dimekle mezkûr mahalden azîmet-i pür-hezîmet ile kalkup “iki yol ortası” dimekle ma‘rûf mahalle varup nüzûl eylediği gibi oğlu İsmâ‘îl’i Tebrîz’e ve Abdu’llâh Han nâm nekbet-âmâlin

³¹² “Ey Rabbim! Beni, gerek bana, gerekse ana-babama verdiğin nimete şükretmeye ve hoşnut olacağın salih ameller yapmaya muvaffak kıl.”, Neml, 27/19.

Şîrvan'a gönderüp kendüsi Gazvin'e gitdi diyu haber virdi. Andan sonra hudâvendigâr hazretleri teşhîz-i hâtır için zikr olan Ruhâ'da at koşusun ve Harrân tarâfların şikâr idüp dahi hasânet-i bünyân-pâydar ve metânet-i esâs-üstüvâr ile iştiâr bulan Kal'a-ı Berecük'de nehr-i bahr-misâl Âb-ı Furat'ın ubûr-ı guzât-ı nusret-karîn ve mürûr-ı mübârizân-ı rezm-âyîn için ihzâr olunan merâkîn-i nusret-rehînler ki havâlî-i hisâr mâl-â-mâl olup durmuşdı, fî'l-hâl asâkir-i encüm-şümâr geçüp sahrâ vü cibâl ve püşte vü tilâl mühayyem-i câh u celâl-i asâkir-i deryâ-misâl oldukda akablarınca hudâvendigâr-ı gerdûn-iktidâr mâh-ı mezbûrun yigirmi (162a) yedisinde sa'âdet ile nüzûl idüp ol nehr-i bahr-misâl Furatı merâkib-i nusret-ittisâl ile geçdüğü gibi kal'anın a'yân-ı mevâlî hâzır olup cünd-i du'âya ki ceyş-i zafer-kîş-i vegâya nâzırlardır³¹³, sultân-ı muzaffer-ferr hiyem-i mu'azzamlarına ki makarr-ı izz ü iclâl idi, ikbâl itdiklerinde merâsim-i ta'zîmin takdîm ile istikbâl idüp cümleten hayr ile hayyiz-i vukû'a iren cihâd mübârek-bâda şürû' idüp ecnâd-ı du'ânın imdâdını tezekkür itdiklerinden sonra pîşvâ-yı ensâr-ı dîn-i Seyyidü'l-enâm ve sultân-ı hûrşîd-i Behrâm-gulâm hazretleri asker-i zafer-rehberine ruhsat-ı icâzet virüp yarındası dîvân olup sâbıkâ bend-i kemend-i itâ'ate boyun viren ekrâd ümerâsından Beke dimekle mezkûr emîrin oğlu Mamo âstân-ı felek-ikbâle gelüp rûy-mâl oldukda müstehikk-ı lutf u ihsân olmağın Tâvuk-ı Kerkük Sancağı sadaka olunup ruhsat-ı icâzet ile avdet olundu. Andan sonra kendüleri sa'âdet ile mu'azzamât-ı bilâd-ı memâlik-i İslâm ve hem-vâre tahtgâh-ı selâtîn-i kâmkâr ve makâm-ı vüzerâ-i ma'delet-âsâr ve mecma'-ı ulemâ'-i şerî'at-şi'âr ve meşâyih-i bezr-güvâr ya'ni mustazıll-ı zıll-ı İlâh ve müstekarr-ı taht-ı pâdişâh-ı gerdûn-bârgâh olan dârü'l-mülk-i Kostantıniyye cânibine azîmet-i hümayûn gösterüp âsâr-ı envâr-ı âftâb-ı cihân-tâb-ı ma'delet ile reh-güzârında vâkı' olan vilâyet ü nevâhî-i memleket dolup ve güneş gibi her gün seherden geçüp hengâm-ı şâmda ârâm idüp mâh-ı encüm-sipâh gibi her gice bir menzilde nâzil olup katî'at-ı merâhil ile Ayn-tâb'a ve Ayn-tâb'dan Sof Tağ'ı (162b) ve Kemer Ovası'ndan Keferdîz ve Arslanlu Beli ve Akça Han ve Kınık ve Kal'a-ı Misîs'de (Âb-ı Ce[y]hân'ı mürûr idüp)³¹⁴ Üç Ok'un benâm şehirlerinden Adana'ya gelüp bir gün ikâmet üistirâhat üzere oldukdan sonra Kusunlu ile Kal'a-ı Gülek ve Kûh-ı Bolkar-ı gerdûn-vakârı aşup Ulukışla dimekle [müte'ârif] menzile sa'âdet ile vusûl bulıcak taht-ı Yûnân cânibinden dem ü kademi mutazammın nadâret-i hadîka-i mülk ve basâret-i hadaka-i devlet olan ferzend-i e'azz [ü] eşref, emced-i devlet-yâr-ı ekrem es'âd [u] erşed-i cüvân-baht-ı tâcdâr ya'ni nihâl-i âmâl-i hılâfet ve şehryâr-ı semere-i şecere-i

³¹³ ناضر

³¹⁴ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

celâlet ü kâmkârî Şehzâde³¹⁵ Sultân Bâyezîd *tâle bekâhû* hazretleri atası hudâvendigâr hazretlerinin istikbâl-i sa‘âdet-ikbâline gelüp³¹⁶ استعينوا بالله واصبروا âyetinin mefhûm-ı sa‘âdet-manzûmı muktezâsınca gelüp tevakkuf üzere olup durmuşdı. Hudâvend-i cihân *azze nasruhû ve nasara asruhû* hazretleri şeref-i nüzûlî müyesser olduğu gibi vüzerâ-yı devlet ve erkân-ı saltanat kânûn-ı Osmânî ve âdet-i pâdişâhî üzere levâzım-ı ta‘zîmin yerine getürmek için şehzâde-i devlet-merâmın istikbâline varup dest-bûs-ı şerîfleri ile müstes‘add olduklarından sonra her biri alâ-haddihî ser-â-ser hıl‘atların giyüp serâ-perde-i felek-medâra getürdiler. Hudâvendigârın dilindeki eşvâk-ı mirvaha-i übüvvet ile terevvüc idüp tasfiye-i kalb ü rûh tahsîl idüp andan dördüncü menzilde mâh-ı zi’l-ka‘adenin on beşinde sa‘âdet ile mahrûse-i Konya’ya vusûl bulup şehzâde-i cüvân-bahtın sarây-ı sa‘âdet-ihativâsına nüzûl idüp bir gün ikâmet eyledüğünden sonra (163a) yedi menzilde Eskişehir’e gelüp vusûl bulduğu gibi oğlu şehzâde hakkında avâtıf-ı husrevâne ve merâhim-i pâdişâhânesi zuhûra gelüp a‘yân u erkânına hıl‘atlar giydürölüp kendülere dahi âdet virölüp Konya cânibine avdet olundu. Hudâvendigâr-ı gerdûn-iktidâr hazretleri yümn-i ikbâl ve sa‘âdet ü iclâl ve kat‘-ı merâhil ve tayy-ı menâzil ile Üsküdar’a gelüp nüzûl eyledi. Ol gün emîrû’l-ümerâi’l-kirâm dârû’l-guzât ve’l-mücâhidîn Gelibolı ve sefâyîn-i nusret-karîn kapudânı ve Cezâyîr Beylerbeyisi Sinân Paşa *dâmet ma‘âlîyehû* merâkib-i nusret-ittisâl ile hıdmet-i istikbâlde hâzır olup hudâvend-i cihân vüzerâ-i Âsaf-nişân ve sâyir asâkir-i deryâ-cûşân ile zıkr olan merâkib-i ebreş-i ebr-reftâra râkib olup kuvvet-i mâ ve hareket-i hevâ ile deryâ-yı [semâ]-sîmâyı mürûr idüp kudûm-ı zafer-lüzûmlarına müterakkıb olup duran sâ‘ika-âvâz-ı âteş-fem toplar ve ejder-gırîv [ü] mâr-ten [ü] ef‘â-zehr-i âteş-dehen darbzenler atılıp şa‘şa‘a-i âteş-âhengleri ve şu‘le-i berk-âsârları ol kudûma şem‘ olup envâ‘ şenlikler eylediler. Dürr-i deryâ-yı celâl sa‘âdet dürcine ve meh-i âsumân-ı ikbâl şeref burcuna sene-i mezbûre zi’l-hiccesinin guresinde geçüp câm-ı hoş-güvâr-ı sıhhat ile müdâm ve nigâr-ı gülzâr-ı saltanat ile ale’d-devâm olup ahâlî-i şehrin şem‘-i bahtı yanup ve etrâf-ı vilâyetin çerâğ-ı devleti uyanup durdı.

Nazm:

Tutup tâze dıraht ü ömr bâğın
Kazâdan beklesün hakk her budağın
Sürüp dâyim zafer bahrine zevrâk
Murâdâtın müyesser eylesün Hakk

³¹⁵ شهراده

³¹⁶ “Allah’tan yardım isteyin ve sabredin.”, A‘râf, 7/128.

(163b) **Haber-i firistâden-i kâsıd-ı Mîr-i Nogāy be-dergâh-ı Husrev-i memleket-güşây fi-âşir-i zi'l-hicce.** Çün ol pâdişâh-ı felek-taht [u] şehenşâh-ı melik-baht taht-ı sa'âdet-ihtivâsına gelüp sıyt-ı kudûm-ı nusret-lüzûmlarına zuhûr-ı nûr-ı mihr-i âlem-efrûz gibi âleme rûşen ü meşhûr oldu. Meysere câniblerinde dest-i saltanatda oturan Nogay vilâyetinin müstakil emîri ve ol merzbûma hâkim vâlî

Nazm:

İşiddi fethini çün şâh-ı dehrin

İrüp âvâzesi âsâr-ı kahrın

Adâvet bâğını etmeğe mesdûd

Salar kâsıd ider i'lâm-ı maksûd

dergâh-ı selâtîn-penâhun ve pâdişâh-ı havâkîn-bârgâhun südde-i gerdûn-iktidârına intisâbı ve âstân-ı âsumân-medârına inkıyâdı vesîle-i necât u câvidânî³¹⁷ mülâhaza(sıyla)³¹⁸ arz-ı ubûdiyyet ve teşyîd-i mebânî-i sadâkat ile ilçü gönderüp mâh-ı mezkûrun on sekizinde [dâr]'üs-saltana, mahrûse-i Kostantiniyye'ye vusûl bulup irtesi dîvân olup âdet-i mukarrere-i cihân-bânî ve tertîb-i muharrere-i husrevânî üzere kapu ağaları ve sâyir ağalar merâtibleri ile sağ ve sol bölük halkı, yeniçeri yaya-başları solaklar ile üslub-ı mergûb üzere durup tavr-ı dîvân-ı husrevânî kurulduktan sonra zikr olan ilçü dîvân-ı adâlet-cereyâna getirilüp beyleri cânibinden mukaddemâ vüzerâ-i devlet ü dîn huzûrlarında ibrâz-ı ihtisâs-ı sadâkat gösterdi. Hazret-i hudâvendigâr-ı devlet-serîr dîvân-hâne-i Firdevs-nazîrine çıkup vüzerâ-i Aristo-ârâlar ile mezkûr (164a) [i]lçü huzûr-ı lâmi'ü'n-nûr-ı pâdişâh-ı mevfûru'l-hubûra girüp arz-ı ubûdiyyet ile aksâ-yı murâdına vâsıl olup ruhsat-ı icâzet ile avdet buyuruldu. Andan sonra **Haber-i azîmet-nümûden-i hazret-i pâdişâh-ı kaviyyü'l-iktidâr be-cânib-i Çorlu berâ-yı iyâlet, sayd ü şikâr ve âmeden-i Şehzâde-i Sultân Selîm be-takbîl-i eyâdî-i vâlid-i büzürg-vâlder-sâbi' ısrîn şehr-i zi'l-hicce.** Sâhib-kırân-ı memâlik-sitân-ı rûy-ı zemîn hıdîv-i ekâlîm-i ekâlîm-güşây ve mülk-ârây, Sikender-nişân sâhibü't-temkîn fağfûr-hadem, Cengîz-haşem, müzeyyin-i âyîn-i cihândârî, mü'essis-i bünyân-ı tâcidârî, revnâk-fezâ-yı umûr-ı cihânbanî, hü mâ-yı evc-i mu'llâ-yı saltanat, âfitâb-rahşân-ı âsumân-ı hılâfet hazretleri mesâlih-i umûr-ı memleket ve icrâ-yı kavânîn-i adl ü adâlet ve izâ'at-i ahvâl-i ra'iiyyet ve işâ'at-i mühimmât-ı vilâyet içün vüzerâ-yı âlî-mikdârdan Ahmed Paşa ile Haydar Paşa *dâmet me'âliyahümâ* umûmen a'yân u erkân ve sudûr-ı dîvân ile alıkonulup kendüleri misbâh-ı sabâh-ı saltanat ü ikbâl ve semere-i şecere-i devha-i devlet

³¹⁷ جاودانی

³¹⁸ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

ü iclâlden ahter-i burc-ı şâhî ve gevher-i dürc-i şehen-şâhî Şehzâde Sultân Cihângîr *tâle bekâhû* ve âfitâb-tâb-ı âsumân-ı vezâret ve şeyyid-i lâmiü'n-nûr-ı burc-ı sadâret Rüstem Paşa-yı pür-mehâbet ve ağayân-ı dergâh ve sâyir mukarrebân-ı bârgâh ve fark-ı huddâm-ı pervîn-intizâmından bir niçe güzîde asker ile mâh-ı mezkûrun yigirmi yedisinde iyâlet-i sayd u şikâr için Çorlı cânibine azîmet idüp varup şeref-i müsûle vusûl buldukda sâbıkâ (164b) sene hamse ve hamsîn ve tis'a-mi'e rebû'l-evvelinin dördünde sefer-i hümayûna azîmet idüp giderken etrâf-ı vilâyet-i Rûmili şurûr-ı fesede-i ehl-i fesâddan masûn ve mekâyid-i zaleme-i a'vâmdan nevâhî-i memleket me'mûn olmak için Sultânönü Sahrâsı'ndan mahrûse-i Edirne'ye irsâl olan cevher-i sadef-i hılâfet ü kâmkârî ve kevkeb-i burc-ı saltanat ü cihân-bânî ve ecniha-i câh ü celâl ve a'zâd-ı mülk ü ikbâl Şehzâde Sultân Selîm-i hümayûn-fâl vech-i me'mûr üzere Edirne'ye varup sâhe-i dîvân-hâne ol devlet-i câvidâna mekân olduğu gibi gülzâr-ı bihişt-âsâr-ı memleket hâr-ı cevr-i zaleme-i vilâyetden bağbân-ı inâyeti tathîr idüp farîk-i eşrâr-ı harîk-şerâr ıstırâr olup dahi mesâlik-i dalâlet ve mehâlik-i hacâlet ü hıyânetde ashâb-ı ma'siyete refîk olanlar ber-mûceb-i nass-ı mübîn-i ³¹⁹ إن الله لا يحب الخائنين giriftâr-ı bend-i belâ-i azîm oldılar ve câdde-i sadâkatde muhkem ve menâhic-i istikâmetde sâbit-kadem olanlar kelime-i bâhîretü't-tahsîn-i ³²⁰ وكذلك نجزي المحسنين den recâ-i fazl ü ihsân bulup ahâlî-i vilâyet ve nevâhî-i memleket pâdişâh-zâdenin eyyâm-ı adâlet-i hümayûnlarında tamâm-ı revnâk u tarâvet bulup durdı. Atası pâdişâh-ı Süleymân-celâl hazretlerinin dest-bûs-ı şerîfleri ile müstes'add olup şâhid-i maksûdun ele getürmek-içün kıdvetu'l-emâcid ve'l-ma'âlî ser-çavuşân-ı dergâh-ı âlî irsâl olunup rikâb-ı hümayûnlarına varup vusûl buldukda şehzâde-i âfitâb-menzilet şukûfe-i murâdâtını pâdişâh-ı Süleymân-serîrûn huzurında sûre-i ³²¹ ألم نشرح birle meftûh göricek (165a) emr-i lâzîmü't-tevfîkleri ile medîne-i ma'mûre ve mahrûse-i meşhûreden Elvân Beylü nâm karyeye gelüp nüzûl eylediği gibi kudûm-ı sa'âdet-lüzûmlarının beşâreti haberi sadrû'l-vüzerâi'z-zamân nâşîrû'l-adl ve'l-ihsân müşîr-i umûrû's-saltanat müdebbir-i mesâlihü'l-memleket lisânü'l-mülûk ve's-selâtîn avnû'l-İslâm ve'l-müslimîn el-mü'eyyed bi-te'yîd-i Rabbü'l-âlemîn mûmâ-ileyh Rüstem Paşa-yı sa'âdet-temkîn *dâmet me'âliyehu* ma'lûm olacak şehzâde-i cüvân-bahta müte'allik olan muhabbetin mervaha-i istikbâl ile kân-ı dîlden tervîc etmek için ağayân-ı devlet ve mukarrebân-ı hazret ile istikbâle varup resm-i merâsim-i istikbâlin yerine getürdüklerinden sonra şehzâde-i cüvân-baht-ı sezâ-

³¹⁹ “Muhakkak ki Allah, hainleri sevmez.”, Enfâl, 8/58.

³²⁰ “İyilik yapanları işte böyle mükâfatlandırırız.”, En'âm, 6/84.

³²¹ “(Ey Muhammed!) (Senin göğsünü) Açıp genişletmedik mi?”, İnşirâh, 94/1.

vâr-ı tâc ü taht hazretleri sâyib-i tedbîre fâhir hıl'atler giydürüp dahi pâdişâh-ı kâmyâb-nisâbın dest-bûs-ı şerîfleri ile müstes'add olmağ-ıçün menzil-i mezbûrdan sad-gûne tertîb-i salâbet-âyîn ve hezâr şevket ü tezyîn ile esb-i cihân-neverdine süvâr olup önünce paşa-yı azîmü's-şân ve'l-kadr ve düstûr-ı kâmrân-ı nâfizü'l-emr ağayân-ı sâhib-kırân ile ve kendünün re'yinde fâyık ve kavlinde sâdık olup kemâl-i adâlet ve himâyet-i şân ile sâbit-kadem olan Lala Paşa-yı sa'âdet-şân ve ahvâl-i dîvânîde ve emvâl-i mâlîde vüfûr-ı istikâmet ü diyânet-nişân ile meşhûr Defterdâr-ı sâhibü'l-beyân ve sâyir rikâb-ı hümayunlarında hıdmet iden mehîb-endâm ağaları ve nişâne-i şecâ'at ve alâmet-i dilîr ü şehâmet (165b) olan şeh-per sorguçlu çavuşlar tîr-endâz u kemân-fenn ve ser-fîrâz-ı sefid-dâmen peyk ve solaklar ile mâh-ı mezbûrun sekizinde atası hûdâvendigâr-ı gerdûn-iktidâra gelüp resm-i kadîm ve âdet-i zafer-nedîm üzere dokuz re's esb-i bâd-refîâr ve on dest-i şunkâr-ı neseb-şikâr ve dokuz nefer gilmân-ı bedî'ü'l-cemâl ve sâyir memzûc ve surâhî ve akmişe-i nâdirü'l-âsâr pîşkeşîn ile

Nazm:

Urup dergâha yüz yerde yüzini

Öper Keyhusrevin dest ü dizini

Şeh öpdükde şehün dest ü dizini

Öper ol nûr-ı çeşminün gözini

Andan şehzâde-i devlet-merâm ve pâdişâh-zâde-i kâmrânın âsumân-ı kadri kadr-i âsumân gibi irtikâ-yı medâric-i a'lâya vülûc idüp atası âftâb-ı kadrin kudûm-ı meserret-nümâsından hâtır-ı cennet-me'âsirine envâ'-ı tarâvet ve esnâf-ı behcetler sâdır ü mütebâdir oldu ki şehzâde-i cüvân-bahtın hakkında nakkâdân-ı küngüre-i eyvân-ı berâ'at-nümâ ³²² وما ينطق عن الهوى ³²³ إلا وحي يوحى mefhûm-ı sa'âdet-rüsûmı iktizâsınca silk-i intizâmı beyân etmişler.

Nazm:

Kabûl eylerse şeh anı revâdur

Ki taht-ı saltanat ana sezâdur

Yaraşur olsa ikbâliyle ol şâh

Kabûl-i halk ü makbûl-i şehen-şâh

Haber-i avdet-nümûden-i hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâh bâ-şehzâde-gân-ı sa'âdet-destgâh ez-Çorlı be-cânib-i Çatalca be-silahşor-(166a)kerden-i merdümân-ı

³²² "O, nefis arzusu ile konuşmaz.", Necm, 53/3.

³²³ "(Size okuduğu) Kur'an ancak kendisine bildirilen bir vahiydir.", Necm, 53/4.
müellif tarafından muhtemelen sehven هي şeklinde yazılmıştır.

Şehzâde-i Sultân Selîm tâle bekâhû. Ba‘dehû pâdişâh-ı felek-iştibâh hazretleri zikr olan Çorlı’dan şehzâdeleriyle sayd u şikâr ile Çatalca’ya gelüp vusûl bulduğı günün irtesi oğlu Şehzâde Sultan Selîm’ün üslûb-ı hurûb-ı silâh u lu‘ûb ve durûb-ı rimâh ve lu‘bet-i esliha ve istihdâm-ı ermiha fenninde izhâr-ı mehâbet iden kulları sâz u selb ve âheng-i ceng ü müretteb ile meydâna merdâne çıkup her biri rumh u sinân ve tîr ü kemân ve şemşîr-i berk-nişân ile huyûl-i bâd-cevelân üzere mânend-i Rüstem-destân envâ‘ lu‘b u hüner gösterdiler ki şevk-i şevketlerinden merrîh-i şemşîr-dârin engüşt-i gayreti dehân-ı hayretde kaldı. Pâdişâh-ı felek-taht şehzâde-gân-ı melik-bahtlar ile teşhîz-i hâtır tahsîl idüp dahi ecnâd-ı İslâmın fursat u nusreti ve şe‘âyir-i Seyyidü’l-mürselînin revnâk-ı izz ü şevketi içün du‘â eylediler. Ba‘d-ez-ân âdet-i şâhî ve kânûn-ı pâdişâhî üzere şehzâde *tâle bekâhû* hazretlerine yigirmi iki bin sikke altun ile elmâs-fâm-ı zeberced-niyâm cevâhir-i âbdâr ile ârâste şemşîr-i murassa‘-kemer ve hançer ve akmişe-i bedî‘ü’l-eser âdet virilüp ol hıdmetin îsâline ser-bûstân-ı Enderûnî irsâl olundu. Mûmâ-ileyh şehzâde *nâle menâhû* hazretleri zikr olan âdetün edâ-yı şükrün yerine getirüp âdeti getürene yüz bin akçe ile iki re‘s esb-i güzîn ve hıl‘at-i semîn sadaka eyledi. Andan sonra ³²⁴ *صلة الارحام تزيد العمر* (166b) muktezâsınca karındaşı Cihângîr ile Halkalu’ya varup vâlidesi Bânû-yı cihân-ı Meryem-âvân hazretlerinin mübârek dest-bûs-ı şerîfeleri ile müstes‘add olup durdı. Andan sonra **Haber-i icâzet-dâden-i hazret-i hlâfet-penâh be-Mehemmed Paşa-râ berâ-yı tavâf-kerden-i ka‘betu’llâh ve tebdîl-şüden-i livâ-yı ba‘zı ümerâ-i sa‘âdet-destgâh.** Mukaddemâ vezâretten azl olan Mehmed Paşa *dâme ikbâlühû*ya Mora Sancağı sadaka olunup virilmiş iken mûmâ-ileyhün dili muhabbetu’llâh ve derûnı rûy-i recâ-yı haşyetu’llâh ile dolup vefâ-ı Arafât’ı sâr-ı Arasât’dan bilüp Hatîm’in tavâfı hatt-ı sevâb ile hatt-ı yemm-i günâhına sebep ola diyu sancağı kabûl itmeyüp hacca gitmeğe icâzet taleb eyledi. Arz olunup icâzet virildi. Mora Sancağı girü Bosna Bey’i Osmân Şâh’a ve Bosna Sancağı Hersek Sancağı Bey’i emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Ali Paşa-yı şîr-intikâma ve Niğbolı Sancağı Bey’i Behrâm Bey’e Hersek Sancağı sadaka olundu. Ba‘dehû pâdişâh-ı sâhib-kırân şehzâde-gân-ı kâmrân ve düstûr-ı âlî-şân Âsaf-ı Husrev-nişân paşa-yı azîmü’s-şân cemm-i kesîr ve cem‘-i gafîr ile Çatalca etrâfin sûret-i şikâr ve seyr-i sebze-zâr eylediler. Ba‘dehû dürr-i deryâ-yı mihterî ve mihr-i sipihr-i serverî mûmâ-ileyh Şehzâde Sultân Selîm el-mu‘tasım bi-inâyet-i Meliki’l-alîm *tâle bekâhû* hazretleri ki nihâl-i devleti sebeb-i siyâdet-i bende-gân-ı muhlis ve refâhiyyet-i çâkerân-ı mütehassısdır, hemîşe Rabbü’l-

³²⁴ “Sılayı ziyaret ömrü uzatır.”, *Kütüb-i Sitte Muhtasarı Tercüme ve Şerhi*, (hızl.) Prof. Dr. İbrahim Canan, C. X, Ankara, Akçağ Yayınları, 1990, s. 58.

erbâb ve müsebbibü'l-esbâb ol (167a) mazhar-ı eltâf-ı Sübhânî'nin vücûd-ı şerîflerini tünd-bâd-ı nekebât-ı dehrden masûn u mahrûs kılsun. Âmin bi-hakkı Muhammedü'l-emîn nefehât-ı a'tâf ve fevehât-ı mütenessim ve safahât-ı devleti erkâm-ı mezîd-i in'âm ile mütevessim olup umûmen **Haber-i hıl'at-dâden-i sipihr-hümâ-yı evc-i celâl mûmâ-ileyh şehzâde-i hümâyûn-fâl be-vüzerâ vü ümerâ ve sâyir ağayân u a'yân ve erkân-ı nusret-intimâ.** Vüzerâ-yı izâm ve mîr-i mîrân-ı devlet-merâm ve kâdî-askerân-ı kirâm-ı hayrû'l-enâm ve defterdârân-ı fihâm ve sâyir ağayân-ı dergâh ve mukarrebân-ı bârgâhun endâze-i bâlâlarına ve kadd ü kâmetlerine berâber ser-â-ser hıl'atlerin geydürüp her birinün bedr-i kadri kadre irişdi ki im'ân-ı nazar-inânın avâkıb-ı umûra munsarîf iden fevâris-i meydân-ı hakikat mâverâ-ı perde-i gaybdan zâhir olan sûret-i in'âma nazar idüp delâyil-i devletin nâsiye-i sa'âdet-nümâsında mu'âyen ve fe-hârek-i şevketin cebîn-âsârında müşâhede ve tebâşir-i subh-ı ikbâlî cebhe-i hümâyûnında tâlî' ve şa'sa'a-ihativâ-i celâlî dîdâr-ı ferhunde-âsârında lâmi' görüp zikr-i nâm-ı şerîfin dahi vird-i zebân idüp durdılar. Andan sonra **Haber-i âdet-dâden ve avdet-nümûden-i şehzâde-i kâmrân Sultân Selîm-i nev-cüvân ez-Çatalca be-cânib-i mahrûse-i Edirne fî-sâlis safer hatemet bi'l-hayr ve'z-zafer.** Kânûn-ı şâhî üzere şehzâde-i kâmrânın lalası ile defterdârına ve sâyir a'yân u erkânına destûr hıl'atleri giydirilüp (167b) ruhsat-ı icâzet ile Edirne cânibine gitmeğe emr olundu. Vech-i me'mûr üzere mûmâ-ileyh şehzâde hazretleri mâh-ı saferin üçünde yümn ü ikbâl ve sa'âdet ü iclâl ile azîmet gösterdi.

Nazm:

Küşâde-dil olup çün rûy-ı sâde

İder günden çü meh nûr istifâde

Olap eltâf-ı Husrev'den ser-efrâz

Çü bâz eyler yine yurdına pervâz

Ol gün bâsık-ı menâzımü'l-umûr mürettib-i mesâlihü'l-cumhûr el-muhtass bi-mezîd-i avâtıf-ı melikü'l-müte'âl Rüstem Paşa-yı sa'âdet-âmâl levâzım-ı tekrîmin ve merâsim-i ta'zîmin yerine getürmek için umûmen a'yân u erkân ile bir menzil gönderi gitti.

Haber-i azîmet-numûden-i sâhib-kırân-ı felek-taht ba'de ez-şehzâde-i cüvân-baht ez-Çatalca be-dârü's-saltanat ve'l-hılâfet mahrûse-i Kostantıniyye hamîyyeti ani'l-beliyye. Bu cânibde hazret-i âftâb-ı âsumân-rif'at ve şehriyâr-ı kişver-saltanat hazretleri dahi zikr olan Çatalca'dan dârü's-saltana mahrûse-i Kostantıniyye cânibine avdet idüp

iki menzilde mâh-ı mezbûrun dördinde sa'âdet ile şehre vusûl bulup ol vakt-i sa'id fî'l-hakika rûz-ı id vâkı' olup mecmû'-ı halayık-ı şehir ayağ üzere gelüp izhâr-ı şükr için

du‘âya el getürmüşlerdi. Sarây-ı saltanata varınca sokaklar halayık ile mâl-â-mâl olup müşâhede-i cemâl-i pâdişâh-ı cihân ki mûcib-i yümn ü ikbâl idi, her birinin hâtırında nihâyet-i âmâl idi. Cümle yeniçeri ve sâyir kapu halkı rikâb-ı hümayûnunda hâzır olup ol ka‘be-i (168a) makâsıd-âmâlin iki tarafından ehl-i tavâf ³²⁵ فاذكروا اسم الله sarrâf-sebîline sâlik olup ol pâdişâh-ı velâyet-penâhun mübârek cemâli müşâhede-i ahsen-i vech üzere müyesser olduğına izhâr-ı şükr eylediler. Sarây-ı sa‘âdete vusûl bulıcak sudûr-ı dîvân ve a‘yân u erkân ve sâyir asâkir-i devlet-merâm saff bağlayup arz-ı istikâmet gösterdiler.

Nazm:

İrişdi devlet-ile şeh sarâya
Hümâ-veş saldı sakf-ı arşa sâye
Karâr etdi geçüp zerrîn-serîre
Esed kürs oldı saff-ı mihr-i münîre³²⁶

Haber-i binâ-i câmi‘-i şerîf ve bünyâd-ı imâret-i latîf ki der-mahrûse-i Kostantıniyye âmir-i diyâr-ı ehl-i îmân ve kâsir-i evsân-ı şirk ü tuğyan der-sitte ve ısrîn şehir-i cemâziye’l-evvel min-şühûr-ı sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e temel-nihâ(d)³²⁷. Mahrûse-i Kostantıniyye’de vâkı‘ olan dâru’s-sa‘âde-i kadîm-i hâkânî ve mekân-ı ağısân-nihâl-i saltanat-ı Osmânî ya‘ni sarây-ı atîk-i hâkânînin cenb-i şimâlisinde bünyâd-ı muhkem ve vaz‘ ü nihâd-ı müstahkem acîbü’s-suver câmi‘ ve bedî‘ü’l-eser imâret binâsının mühimmâtı ihzârı sâbıkâ sene hamse ve hamsîn ve tis‘a-mi’e muharremün guresinde emr olunup ol emrin husûlüne ve ol mühimmün tekâmiline kâr-dîde-i mühendis ü mi‘mâr ve seng-trâş-ı binâ vü neccâr ta‘yîn olunup konulmuşdı. Vech-i me‘mûr üzere vüfûr-uded ve hudûr-aded ile zikr olan imâretin mühimmâtı iki yıl beş ay yigirmi altı günde ihzâr olunup tamâm olundukdan sonra (168b) âmir-i diyâr-ı ehl-i îmân âdil-terîn-i selâtin-i zamân fazıl-terîn-i havâkîn-i devrân hazretleri sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e cemâziye’l-evvelinin yigirmi altısında penc-şenbih gün ale’s-seher gencûr-ı kudret-i miftâh-müşî ile kufl-ı hızâne-i ufkı açduğı vaktde ve dest-i zer-efşân-ı âftâb mahzen-i felekden nukûd-ı encûmi zîr-i dâmen-i şu‘â‘a saçduğı hinde hem-inân-ı kayd-ı tevîk-i Rabbânî ve avn-ı refik-i Yezdânî birle devlet-necâbına nehzât-ı sa‘âdet-rikâbına hareket buyurup vüzerâ-i devlet ü dîn ve a‘yân u erkân-ı izzet-temkîn ile varup vakt-i mes‘ûd ve sâ‘at-i mahmûdda yed-i sa‘âdetleri ile temel birağup خیر المال

³²⁵ “Öyleyse Allah’ın adını zikredin.”, Hacc, 22/36.

³²⁶ Nazmın son mısrasında vezin problemi bulunmaktadı. Bu durum müstensih hatasından kaynaklanmış olabilir.

³²⁷ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

³²⁸ ما انفق في سبيل الله fehvâsınca kurbânlar idüp dahi fukarâ-i şehre bir vech ile sîm-efşânlık eyledi ki merkez-i devâyir-i ma‘rifet ve muhît-i medâr-ı hakikat ve muktedâ-yı erbâb-ı tarikatden gayrı gedâyân-ı devrânın kîse-i ümîdleri nakd-i in‘âm u ihsânları ile mâl-â-mâl olup her bir fakîr visâl-i nakd-i nukûd ile ferhunde-bâl ve müreffehü’l-hâl olup pâdişâh-ı dehre ve şehen-şâh-ı asra du‘âlar idüp durdılar. Hudâvendigâr ol atıyye-i azîme ve mevhibe-i kerîme mukâbelesinde cenâb-ı fettâh-ı zü’l-minen hazretlerine şükürler eyledi. Elhamdülillâh ve’l-minne bir pâdişâh-ı dîn-penâh ve şehen-şâh-ı sa‘âdet-destgâh esâs-ı saltanatın kavâ'id-i adâlet ve imâret üzere tarh idüp bünyâd-ı umûrına âsâr-ı uzmâsın kendüsine pîş-nihâd kılrsa memleketi ma‘mûr u âbâdân ve ra‘iyyeti hoş-dil ü şâdân olur dahi hayr du‘â ile yâd olup unudılmaz ki

Nazm: (169a)

Cihânda ad iledür yâdı şahsun
Sa‘âdetdür anılmak adı şahsun
Sebeb olur anılmak çün du‘âya
Du‘â ile olur lâyük Hudâ’ya
Şular kim gitdi kendü adı kaldı
Cihandaki ulu bünyâdı kaldı

Haber-i azîmet-nümûden-i Mehemed Paşa ez-Kâğıd-hâne be-cânib-i Mekke-i Müşerrefe ve Medîne-i Münevvere fî-sâdis şehir-i cemâziye’l-âhır sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e. Vüzerâ-i âlî-mıkdârdan ve müşîrân-ı zevi’l-iktidârdan kemâl-i celâli intikâl-i ikbâlden masûn ve nizâm-ı mülk-i ikbâlî râsî ve devâ’î-i ihtilâl-i ahvâlî-münîfî olup duran vezîr-i sânî Mehemed Paşa *bellegahu’llâhu mâ-yeşâ’* hazretleri vezâretten azl olup ³²⁹ لا يفنى [ن] القناعت كنز] iktizâsınca günc-i kana‘atde hıl‘at-i emn ü ferâgat ve kisvet-i huzûr-ı istirâhat mukadderdür diyu pâ-yı ferâgati zîr-i dâmen-i kanâ‘ate çeküp oturduğundan sonra muhabbeti sıfat-ı ervâh-ı melekût-merâtib ile sefer idüp kendü makâmından gurbete düşmek sevdâsına düşüp hiçbir nesne ile üns tutup karâr itmedi. Zîrâ anâsır-ı melekûtunda akl âleminden beleşlik kokusu gelüp hemân-dem tarîk-i Beytü’l-harâm ve lübs-i libâsü’l-ihrâm ve ziyâret-i Beytü’l-azîm ve tavâf-ı Ka‘be min verâ-ı Hatîm içün şiddet-i galebât ve istîlâ-yı cezebât kendüsin cânib-i Arafât’a çeküp aktâr-ı arzdan Arasât-ı arsa gider gibi tavâyif-i muhtelif-i benî âdem ile ol

³²⁸ “Malın en hayırlısı Allah yolunda harcanandır.”, Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukûk-ı İslâmiyye ve Istîlâhât-ı Fıkhiyye Kâmusu*, C. IV, İstanbul, Bilmen Yayınevi, 1969, s. 302.

³²⁹ “Kanaat, bitmez tükenmez bir hazinedir.”, İmâm-ı Gazâlî, *Mükâşefetü’l-Kulûb*, terc. Salih Uçan, İstanbul, Çelik Yayınevi, 1980, s. 489; Elhâcc Mehemed Esad Efendi (Musannif ve Mütercim), *Kenzü’l-Irfân, Fî Ehâdisi’n-Nebiyi’r-Rahmân, Binbir Hadis-i Şerîf Terceme ve İzâhu*, Şenyıldız Yayınevi, İstanbul, s. 44.

mevkıf-ı a'zâmda cem' olup buhrân-ı illet günâhından kurtulmak için sene dokuz yüz elli yedi cumâde'l(169b)-âhirenin altısında Kâğıd-hâne'den Beşiktaş'na ve Beşiktaş'ndan Üsküdar'a geçüp Ka'be-i şerîfe azîmet gösterdi. **Haber-dâden-i vilâyet-i Safa Girây bin Gâzân Han be-Devlet Girây bin Mübârek Girây Han ez-müddet-i medîd der-mülâzemet-i dergâh-ı âlem-penâh-bûd fî-erba'a ve ısrîn cemâziye'l-âhır sene seb'a ve hamsîn ve tis'â-mi'e.** Nakş-nigîn-i dîn ve pîrâye-i nev-arûs-ı yakîn ya'ni sultân-ı selâtîn-i rûy-ı zemîn *hulledet hılâfetuhû* hazretleri muhâfaza-i havza-i İslâm ve himâyet-i havme-i îmân için âsitâne-i felek-iktidârında dâyim mülâzım olup duran Devlet Girây bin Mübârek Girây'a öte cânibde Ejder Han nâhiyyetlerinde vâkı' olan Safa Girây bin Gâzân Han vilâyetin sadaka idüp fermân-ı lâzımü'l-iz'ânı ana müncer oldu ki ³³⁰ *وتعاونوا على البر والتقوى* emrinden mütecâviz olmayup emr-i şer' üzere olasın ki herkes edâ-i hukûk-ı velî-ni' metde taksîr idüp hakk nasîhati mer'î tutmıya ve şerâyit-i emânet ve levâzım-ı istikâmeti kemâ hüve hakkuhâ ri'âyet etmeye ol asl kimesnelere mülki nâ-pâydar ve devleti ber-karâr olmayup inâyet-i Rabbânî ana mu'în ü nâsır ve dest-i kazâ-yı âsumânî dâmen-i devletinden kûtâh u kâsır olur deyu tenbih olunup dahi icâzet ve hıl'at-i fâhir ile ri'âyet olunup mâh-ı mezbûrenin yigirmi dördünde irsâl olundu. Ba'd-ez-ân pâdişâh-ı cihân ve kutb-ı dâyre-i zamân hazretleri mâh-ı mezbûrun yigirmi dokuzunda mukarrebân-ı dergâh ve mülâzımân-ı bârgâh (170a) ile Sırapınarı'na varup ol diyâra bir niçe gün nev-nizâm u tâze intizâm virüp oturdu. Andan sonra **Haber-i nakz-ı ahd-kerden-i Mîr Ali İbn-i Ulyân ve firistâden-i donanma-i hod be-Kal'a-ı Sadr-ı Şüveyb ve münhezim-şüden-i donanma-i o Ba'de-ân asker-firistâden-i diger-bâr ve bâz-ı askereş-râ inhizâm-yaft fî-tâsi' ısrîn şehir-i cemâziye'l-âhır sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e.** Öte Bağdâd-ı devlet-âbâd câniblerinden İbrâhîm Çavuş gelüp sâbıkâ hudâvendigâr hazretleri Van seferinde iken Basra kurbünde Medîne hâkimi Mîr Ali ibn-i Ulyân karındaşı Cihânşâh'ı yılda on beş bin sikke altun virmek şartı ile dergâh-ı sa'âdete gönderüp arz-ı ubûdiyyet etmişdi ve hem ol cânibde vâkı' olan Kurna ile Sadr-ı Şüveyb ve Acel nâm kal'aları ta'mîr etmesine uhdesine alup ol mühimm için karındaşı mezbûr Cihânşâh'a, mezbûr³³¹ İbrâhîm Çavuş koşulup gönderilmişdi. Vardıkda mezkûr Mîr Ali İbn-i Ulyân kemâ-kân ısyân üzere musırr olup zikr olan kal'aların ta'mîrine ve iltizâm etdüğü on beş bin sikke altunı virmeğe râzı olmayup Basra Beylerbeyisi Kubâd Paşa *dâmet me'âliyehu* ma'rifeti ile niçe pâre donanma gemileri ile Sadr-ı Şüveyb Sancağı Beyi Ali Bey irsâl olunmuşdı. Mezkûr Mîr

³³⁰ “İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın.”, Mâide, 5/2.

³³¹ مزبور müellif tarafından muhtemelen sehven مزنون şeklinde yazılmıştır.

Ali İbn-i Ulyân Şattü'l-Arab cânibinden Acel demekle meşhûr bir beyin serdâr ve karındaşı Cihânşâh'ı ve ammûsi oğlu Dûdmebin'i ve âhar karındaşı Sultân'ı bin pâre dânik nâm ile donanma gemilerin gönderip gelüp Sadr-ı Şüveyb (170b) Kal'ası'nın üzerinde duran Ali Bey ile muhkem ceng ü cidâl etmek üzere iken zikr olan adûnun mezbûr Ali Bey Basra'da Kubâd Paşa'ya i'lâm idüp ol dahi Basra gönüllülerinden bir-iki bin mıkdar kara cânibinden ve bir niçe donanma gemilerin Arab tâyifesi ile Âb-ı Şatt'dan istimdâd için gönderüp ol gönde(rilen)³³² asker karadan ve Şatt'dan gelüp üşüp ba'dehû ol düşmen-i bî-ahd ile döne döne ceng ü cidâl ve harb ü kıtâl üzere olup âhirü'l-emr pâdişâh-ı âlem-penâh devletinde Mîr Ali İbn-i Ulyân donanmasına gâlib olup bunlar ile mukâvemete iktidârları olmayup nâ-çâr Kal'a-ı Medîne tarafına azîmet-i pür-hezîmet ile kaçup akablarınca donanma-i hümayûn Medîne'ye değin kovup niçe pâre gemilerin top-ı pür-âşûb ile batırup ve niçelerin ele geterüp öte cânibden düşmen dahi üç dört def'a dönüp cenk eyledi. Her-bâr mukâbele itdükçe münhezim olup perâkende oldılar. Andan sonra mezkûr kal'alarından Sadr-ı Şüveyb ve Sadrü'd-dâr kırk günde murâd üzere ta'mîr ü termîm olunup içlerine yarar dizdâr ve hisâr erleri nasb olunup kızılbaş-ı nekbet-inti'âş cânibine giden yollar münsedd olup durdı deyu haber virdi. **Haber-i kâsıd-ı Nogay ve Bâylöz-ı Venedik fî-isnâ aşere şehr-i Receb sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e.** Öte cânibde Nogay Hanı arz-ı ubûdiyyet ile dergâh-ı âlem-medâra ilçü gönderüp sene-i mezbûre recebinin yigirmi ikisinde gelüp vefk-ı hâtırınca mezkûr hanın ilçüsü ri'âyet olunup avdet buyuruldu. Anın akabince târîh-i (171a) mezbûrda yine³³³ *حتى يعطوا الجزية عن يد وهم صاغرون* zilletiyle tahkîr olan Venedik keferesinin bâylöz-ı gelüp ol dahi arz-ı edâ-ı hıdmet-i pâdişâhî idüp oturdu. **Haber-i ahvâl-i şeyh-i Karamânî ve katl-şüden-i ez-zındık-ı bî-imânî fî-sâlis-i şa'bân sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e.** Şeyh İbrâhîm mürîdlerinden Şeyh Karamânî demekle meşhûr zındık-ı bî-tahkîk şeyhlik makâmını ve anın şartların ve sıfatların Hakk buyurduğu üzere bilmeyüp³³⁴ *فوجدا عبدا من عبادنا آتيناه رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما* ve *لا تزال طائفة من امتي* Rasûlu'llâh hazret-i *sallalâhu aleyhi ve sellem* buyurmuşdur ki: *لا تزال طائفة من امتي قائمة بأمر الله لا يضرهم من خذلهم أو خلفهم حتى يأتي أمر الله وهم ظاهرون على الناس*³³⁵ Hızır peygâmbere şeyhlik mertebesini ve muktedâlık

³³² Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

³³³ “(Onlarla) küçülerek (boyun eğerek) kendi elleriyle zızyeyi verinceye kadar savaşın.”, Tevbe, 9/29.

³³⁴ “Derken kullarımızdan bir kul buldular ki, biz ona katımızdan bir rahmet vermiş, kendisine tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.”, Kehf, 18/65.

³³⁵ “Ümmetinden bir taife, Allah'ın emriyle hareket etmekte devam eder. Onlar hak üzerinde oldukları halde, kıyamet kopana kadar kendilerini terk eden kimsenin onlara bir zararı dokunmaz.”, Ebu'l-Hüseyin Müslim ibnu'l-Haccâc el-Kuşeyrî en-Niysâbü'rî, *Sahîh-i Müslim ve Tercümesi*, C. VI, terc. Mehmed Sofuoğlu, İstanbul, İrfan Yayınevi, Selmat Matbaacılık, 2003, s. 126.

Hadisin tamamı ise “لا تزال طائفة من امتي قائمة بأمر الله لا يضرهم من خذلهم أو خلفهم حتى يأتي أمر الله وهم ظاهرون على الناس” Ümmetinden bir taife, Allah'ın emri ile hareket etmekte devam eder. Onlar hak üzere oldukları halde, kıyamet kopana

menziletini Hakk subhânehü³³⁶ ve te‘âlâ isbât idüp Mûsâ peygâmbri ana mürîd ve ilm-i ledüni³³⁷ ana öğrenmeğe viribdi. Hızır aleyhi’s-selâm biş mertebe isbât eyledi. Evvel, ubûdiyyet ki عبادنا didi. İkinci, hakâyıkı kabûl etmeğe istihkâkati bî-vâsita Hakk virmesinden ki آتينا didi. Üçüncü, rahmet-i hâss bulmaklık husûsiyyetini indiyet makâmındaki عندنا didi. Dördüncü, ulûm öğrenmeklik şerefini ki علمنا didi. Beşinci, ilm-i ledüni bilmeklik devletini vâsitasuz ki لنا علما didi. İmdi bu zıkr olan biş rûkndeki şeyhliğe ehl olmağun bünyâdı bunun üzerinedür. Pes şeyh olan kimesne gerekdir ki bu hâsiyyetler birle mevsûf ola dahi vakâyi’-i gaybdan rû’yâda görünenleri fark idüp beyân ide ki الرؤيا الصالحة (171b)³³⁸ çûn sâlik-i mücâhed[e]ye ve riyâzet-i nefse ve tasfîye-i kalbe şurû‘ itse anın mülk-i melekût üzere sülûk u ubûrî zâhir olur ve hem makâmı ol hâl-i münâsib vâkı‘alar keşf olmağa başlar. Vakt olur ki rû’yâ-yı sâlih sûretinde olur ve gâh olur ki gaybî vâkı‘alar olur. Ammâ fark bu ikisinin arasında bu tâyife içinde iki vech iledir. Birisi sûret yüzünden biri ma’nâ yolundan. Ammâ sûret yüzünden vâkı‘ ol olur ki hayâl-i hicâbından taşra çıkmak ola ve sırf gaybî ola. Şöyle ki rûh makâm-ı tecrîdde ya’ni beşeriyet sıfatlarından mücerred olduğu vakt anı idrâk ider. Pes ol nesne rûhânî mutlak olur ve gâh olur ki rûhun³³⁹ nazarı mü’eyyed olur. Nûr-ı İlâhî birle ol vakt sırf vâkı‘a-ı Rabbânî olur ki المؤمن ينظر بنور الله³⁴⁰ ve rû’yâ ol oldur ki havâss³⁴¹ bi-küllî işden kalmış ola ve hayâl ol vakt işe şurû‘ etmiş ola. Pes havâss³⁴² mağlûb olduğu hâlde bir nesne hayâlin nazarına gelür. Ol dahi iki dürlü olur. Biri oldur ki azgâs-ı ahlâmda ol şol düşdür. İlkâ’-ı nefis vâsitası ile hayâl idrâk ider. Şeytânî vesveseleri ve nefsânî dağdağaları ki asl-ı hamîr-i mâyesi nefis-i şeytân olmuşdur ve hayâl anı bir münâsib nakş ile nakışlayup nefsinin nazarına götürür. Anın ta‘bîri olmaz ve kimseye demek dahi yaramaz. Şeyh-i zındîk dahi bu asl-ı vesâvis-i şeytâniyyeye ve hevâcis-i nefsâniyyeye düşüp dînden çıkuğun (172a) ve ilhâda düşüp

kadar kendilerini terk eden ve muhalefet eden kimsenin onlara bir zararı dokunmaz. Taki Allahın emri gelinceye kadar onlar insanlara galibtirler.”, şeklindedir.

Müellif tarafından قائمين yerine قائمين ve قاتمين yerine قاتمين “Ümmetinden bir taife hak üzerinde galip olup duracaklardır. Onlar hak üzerinde hep böyle sebat edip dururlarken ta Allah’ın emri gelinceye kadar muhalif olanlar onlara zarar veremeyeceklerdir.” Hadisindeki الحق على الحق kullanılmıştır. Ebu’l-Hüseyn Müslim ibnu’l-Haccâc el-Kuşeyrî en-Niysâbüri, *Sahih-i Müslim ve Tercümesi*, C. VI, terc. Mehmed Sofuoğlu, İstanbul, İrfan Yayınevi, Selmat Matbaacılık, 2003, s.124-125.

³³⁶ شبحانه

³³⁷ لدوني

³³⁸ “Sâlih rüyalar nübüvvetin kırk altı cüz’ünden bir cüz’üdür.”, Malik b. Enes, *el-Muvatta’*, çev. Ahmed M. Büyükcınar, Yaşar Erol, Ahmed Arpa, Durak Pasmaz, Abdullah Yücel, C. II, İstanbul, 1982, s. 624.

³³⁹ Müellif tarafından muhtemelen sehven نوح şeklinde yazılmıştır.

³⁴⁰ “Mü’min Allah’ın nuruyla bakar.”

Hadisin tamamı ise - Mü’minin ferasetinden sakınız; şüphesiz o, Allah’ın nuruyla bakar.”, Ebû İsa Muhammed b. İsa Sevre Tirmizî, *Sünen-i Tirmizî*, İstanbul, Çağrı Yayınları, 1981, s. 298.

³⁴¹ دَوَّاس

³⁴² دَوَّاس

müslümânlara ne olursa söyledüğün ulemâ'-i izâma ve fudalâ-i kirâma ma'lûm olup bi-hasebi's-şer'-i Nebevî katl olması farz-ı lâzımü'l-edâ hükmün bulmağın Sultân Bâyezîd cum'asında teftîş olunup ve sene dokuz yüz elli yedi şa'bânının üçünde katl olunup ata sürütdiler. **Haber-i kâdî-ı Mısır-şüden-i Mevlâna Hâmid Çelebi ve berât firistâden fi-âşir-i şa'bân sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e.** Zümre-i ulemâ ve fırka-i fudalâ ki mashûn-ı hadîs-i şerîf-nümûn-ı ³⁴³ العلماء ورثة الانبياء sa'âdet-i menzilet-âsârlarına şâhid-i adl-i kaviyyü'l-bünyân olup ³⁴⁴ يرفع الله الذين آمنوا منكم و الذين أتوا العلم درجات muktezâsınca tabaka ³⁴⁵-i ümemden fâyiz ü mümtâz ³⁴⁶ و آتيناها رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما müsted'âsınca her birinin ulüvv-i câh-ı menziletleri ma'lûm u mübeyyendir. Zümre-i mezbûreden şunlar ki fâris-i meydân-ı fazl u kemâl ve hâris-i eyvân-ı câh u celâl olup tefevvuk-ı şân-ı fezâyil-nişân ile ser-âmed-i fudalâ-i zamân olalar. Riyâz-ı murâdât u âmâllerine nesâyim-i merâhim-i pâdişâhâne mütenessim ve hıyâz-ı mühimmât ü merâmlarına reşehât-ı zülâl-i re'fet ve inâyât-ı mülûkâne mütereşşih olmak levâzım-ı kâmkârîden olmağın ³⁴⁷ أحسن كما أحسن الله إليك muktezâsınca ri'âyetleri zimmet-i himmet-i hümayûn-ı pâdişâhîde vâcib ü lâzım olmağın binâen alâ-zâlik râfî'-i tevkî'-i cihân-mutâ' vâcibü'l-ittibâ'-ı kişver-sitânî ve dârende-i yarlığ-ı belîğ-i cihan-bânî cenâb-ı fezâyil-me'ab-ı hakâyık-intisâb akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl (172b) ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn mükemmil-i mehammü'l-müslimîn hüccetü'l-Hakk ale'l-hakk-ı ecma'în kâşif-i esrârü't-tenzîl, câmi' ü fâyiku't-tefsîr ve't-te'vîl mişkât-ı metâli'ü'l-envâr mirkât-ı menâhicü'l-esrâr miftâh-ı künûzü'd-dakâyık mıs bâh-ı rumûzü'l-hakâyık el-mahsûs bi-sunûfi avâtıfı'l-Melikü'l-vâhid Mevlâna Hâmid *edâma'llâhu te'âlâ fezâ'ilühû kemâ tâbet şemâyilühû* me'âsir-i fezâyil-i adîde ile mevsûfu'l-akrân ve netâyic-i hasâyil-i hamîde ile müşârün-ileyh bi'l-benân olup ulemâ-i fuhûl ve fudalâ-i zü'l-ukûl zülâl-i cûybâr-ı ifâdesinden serâb ve erbâb-ı fezâyil ve menâkıb-ı ashâb-ı ma'ârif ve merâtib-i kemâlât-ı seniyye ve avârif-i aliyyesi iktisâbından behre-mend ü hisse-yâb âyine-i zamîr-i münîri suver-i nümâ-yı hakâyık-ı umûr ve mir'at-i efkâr-ı dikkat-inârı çehre-i dakâyık olmağın Mısır kazâsı sene-i mezbûre şa'bânının onunda sadaka olunup berât-ı şâhî virildi. **Haber-i teveccüh-nümûden-i hazret-i hılâfet-penâh bâ-havass u avâm-ı sa'âdet-destgâh ez-**

³⁴³ “Âlimler peygamberlerin varisleridir.”, Li'l-İmâmi'l-Hâfiz Ebi Davud Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî el-Ezdî, *Sünen-i Ebî Davud*, (hızl.) İzzet Ubeyd ed-Da'as, Adil es-Seyyid, C. IV, Hımus/Humus-Suriye, Darü'l-Hadis, 1973, s. 58; İmâm-ı Gazâlî, *Mükâşşefetü'l-Kulûb*, terc. Salih Uçan, İstanbul, Çelik Yayınevi, 1980, s. 546.

³⁴⁴ “Allah içinizden inananların ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin.”, Mucâdele, 58/11.

³⁴⁵ طبقاء

³⁴⁶ “Biz ona katımızdan bir rahmet vermiş, kendisine tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.”, Kehf, 18/65.

³⁴⁷ “Allah'ın sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap.”, Kasas, 28/77.

Kostantiniyye be-cânib-i Edirne fî-sâmin-i ısrîn şehr-i şevvâl sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e. Andan sonra pâdişâh-ı ekālîm-penâh-ı sa‘âdet-destgâh-ı melik-iştibâh hazretleri tebdîl-i hevâ için mahrûse-i Kostantiniyye’den sene-i mezbûre şevvalinin yigirmi sekizinde zâhid-i sefid-i libas-ı sabâh seccâde-i nûrânî-i şû‘â³⁴⁸ والصبح إذا تنفس mihrâbına yapduğı ve râhib-i siyah-pelâs revâh-ı³⁴⁹ والليل إذا عسعس savma‘asında mütevârî olduğı hinde tanîn-i tantana ve metîn-i demdeme-i şehen-şâhî üzere Edirne cânibine (173a) azîmet idüp kat‘-ı merâhil ile varup nüzûl idicek hazret-i pâdişâh-ı Cem-bârgâhun sıyt-ı kudûm-ı sa‘âdet-lüzûmları zuhûr-ı nûr-ı mihr-i âlem-efrûz gibi ol diyâra ve sâyir berârî vü kıfâra münteşir olıcak re‘âya ve berâyânın andelîb-i hâtırları müterennim ü şâdân ve gonçe-i dilleri gül gibi mütebessim ü handân olup durdukdan sonra **Haber-i reften-i pâdişâh-ı felek-iktidâr ve şehen-şâh-ı sa‘âdet-medâr ez-Edirne be-cânib-i Aydos berâ-yı sayd u şikâr ve seyr-i deşt ü kıfâr fî-hâmis aşer şehr-i rebî‘u’l-evvel sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.** Hazret-i sultân-ı azîmü’ş-şân ve hâkân-ı nusret-nişân *azze nasruhû* hazretlerinin riyâz-ı hâli reşha-i inâyet-i Yezdânî ile reyyân ve hıyaz-ı â mâli bârân-ı avâtıf-ı Samedânî ile melân olup belde-i mahmiyye-i Edirne ki hâl-i çehre-i memâlik ve sevâd-ı nüsha-i seb‘a-ârâyın der-eyyâm-ı ma‘deletinde zehr-i efâ‘î-i zulm [ü] i’tisâf, tiryâk-ı devâ‘î-i adl ü insâf ile mün‘adim olup mi‘mâr-ı adl ile maksûre-i etrâf-ı memleket ma‘mûr olup durdukdan sonra yine seyr-i deşt ü diyâr ve sayd u şikâr için Aydos cânibine sene-i mezbûre rebî‘ü’l-evvelinin on beşinde mülâzımân-ı rikâb-ı sa‘âdet-intisâb ile azîmet idüp birkaç gün gubâr-ı semm-i rahş-şükûh ile dâmen-i kûh-ı Aydosı âstîn-i ehl-i ikbâl gibi bûse-cây-ı sa‘âdet-mendân kıldı dahi şâh-ı kâmkâr merkeb-i Burâk-refîârı berk-vâr bâlâ-yı deşt³⁵⁰ ü kûhsâra sürüp ve ebr-i bahâr gibi etrâf-ı kıfâr her cânibin sayd u şikâr idüp dururken (173b) **Haber-i katl-kerden-i Devlet Girây bin Mübârek Girây Han-ı Deşt-i Kıpçak-râ ve han-şüden be-vilâyet-i o ve sancak ve hıl‘at-firistâden-i hıdv-i³⁵¹ âfâk fî-rebî‘u’l-evvel sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.** Öte Gazan Han vilâyetine Han nasb olan Devlet Girây bin mübârek Girây Han dârü’s-saltana mahrûse-i Kostantiniyye’den ki sene seb‘a ve hamsîn ve tis‘a-mi’e cemâziye’l-âhırının yigirmi dördünde irsâl olunmuşdı. Kat‘-ı menâzil ile Kıpçak vilâyetine varup vusûl bulduğı gibi Tatar tâyifesi ekseriyâ birbirine zıdd u âzâr u ızrârda bel cemî‘-i eyyâmda birbirine makâm-ı idâz u intikâmda olup dahi Deşt-i Kıpçak hanı Ahmed Girây mutâba‘at-ı nefsi-

³⁴⁸ “Andolsun! aydınlandığı zaman sabaha ki”, Tekvîr, 81/18.

³⁴⁹ “Ve kararmaya başladığı an geceye.”, Tekvîr, 81/17.

³⁵⁰ دشت

³⁵¹ خديو

hasîs ile teşakkî ve hırs u hased ve hıkd u gazab ve zulm ü siteme mazhar olmağın emr-i pâdişâh-ı âlem-medâr ile Taman Kal'ası'nda mezbûr Devlet Girây, han-ı mezkûr bir vech ile habs etdürüp ba'd-ez-ân katl idüp vukû'ı üzere der-i devlete arz eyledi. Gelüp Aydos nevâhîsinde izz-i huzûr-ı saltanata arz olunup ma'lûm olıcak mezbûr Devlet Girây'a sadaka olunup kavâ'id-i emr ü nehy-i peygâmberrî ki şer'î mazhardan ibâretidir, muhâfazat idüp kânûn-ı siyâseti kemâ-yenbagî ri'âyet kıla tâ kim fark-ı millet-efser-i devlet ile ser-firâz ve libâs-ı saltanat-tırâz i'zâz-ı şerî'at ile mu'azzez ola deyu çavuşbaşı Şucâ' Ağa ile sene-i mezbûre rebî'u'l-e [.....]³⁵² berât-ı şâhî (174a) ile hıl'at irsâl olundu. Andan sonra hudâvendigâr yümn-i ikbâl ile mâh-ı mezbûrun [.....]³⁵³ şikârdan dönüp Edirne'ye gelüp ârâm-ı pür-merâm idüp durduktan sonra **Haber-i avdet-nümûden-i kâhir-i kahramânü'l-kurûm sultânü'l-Arâb ve'l-Acem ve'r-Rûm ez-Edirne be-dârû's-saltana-ı Kostantiniyye hammiyet-i ani'l-beliyye der-tâsi'-i şehir-i rebî'u'l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e**. Sultân-ı nâmiye cânibinden [ser]hâzin-i defâyin-i zemîne hükm-i şerîf-i cihân-mutâ' ve yarlıg-ı belîg-i lâzımü'l-ittibâ' vârid olup kuvvet-i ser-pence-i hûrşîd ile hazâyin-i şukûfenin kuflı görölüp ve nakd-ı sürh-sefid ve gül ü nesrîn ile cihân yüzi mâl-â-mâl olup dahi tîg-i âftâb ile kılâ'-ı muncemidât-ı cemâdât kabza-i tasarrufa, nesîm-i beşâret-gûş benefşeye müjde haberin virüp ve hâme-i sûsen ile sahayif-i çemene feth-nâmeler yazılup zamân u zemîn, sürûr-ı behcet ile memlû ve rebî'a-intimâ ile ezhâr-ı gülzâra neşv [ü] nemâ ve butun-ı kümûndan elvân-ı bedî' hüveydâ olup rûy-ı zemîn müzeyyen olup durduktan sonra sultân-ı heft-kışver ve şehen-şâh-ı bahr ü berr hazretleri sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e rebî'u'l-âhırının dokuzunda Edirne'den Kostantiniyye cânibine avdet idüp kat'-ı merâhil ve tayy-ı menâzil ile mâh-ı mezbûrun yigirmisinde sa'âdet ile nüzûl eyledüğünden sonra **Haber-i muhârebe-i Hasan Paşa mîr-i mîrân-ı Cezâyir bâ-Abdülkâdir bin Mehmed Şerîf hâkim-i Fâs der-sahrâ-yı (174b) Kal'a-ı Tilemsan ve katl-şüden-i Abdülkâdir ve meftû(h)³⁵⁴-şüden-i Kal'a-ı Tilemsan fi-ısrîn-i rebî'u'l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e**. Öte mağrib-i zemîn cânibinde vâkı' olan Fâs hâkimi Şerîf Mehmed bânû-yı dehrin zîver ü tezvîrine mâyıl ve tegâllüb-i ahvâl-i pâdişâhîden gâfil olup hezâr dûr-ı fikr ve hayâl-i pür-mekr ile niçe sevâd-ı bî-sûdı ve niçe kâm-ı nâ-bûdı maksûd u merâm ve matlûb-ı fu'âd idünüp oğlu Abdü'l-kâdir'i bir niçe bin asker ile ejder-i vâdî-yi şehâmet, neheng-i deryâ-

³⁵² Müellif tarafından ay ismi boş bırakılmıştır.

³⁵³ Müellif tarafından boş bırakılmıştır.

³⁵⁴ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

yı salâbet mûmâ-ileyh Cezâyir Beylerbeyisi Hasan Paşa-yı pür-salâbet üzere gönderüp ol dahi âhır-ı kâra ve ser-encâm-ı rûzgâra nazar etmeyüp asker ile Tilemsan sahrâsına gelüp vusûl bulıcak bu cânibden pâdişâh-ı heft-kışverin pertev-i inâyeti ile top-ı devleti nârenc-i âftâb gibi evc-i sipihre ve kûşe-i külâh-ı rif'ati makâm-ı mâh u mihre iren Hasan Paşa-yı şîr-iştihâr asker-i a'dâ-şikâr ile varup zikr olan Tilemsan kafâsında âteş-şerâr ile nâr-ı dâr u gîri efrûhte idüp serâ-yı sürûrî hevâ-yı fenâyâ uçuran ve binâ-yı gurûrî dâr-ı bekâya geçüren sâ'ika-girdâr-ı ra'd-iştihâr ve berk-âsâr toplar ile mukâbil olup semend-gâh-ı kadrden sayyâd-ı kazâ dûn ü gûn ana nâzır ve cellâd-ı ecel kafâsında bir işârete muntazır olup duran Abdü'l-kâdir dahi kâm u nâ-kâm câm-ı ecel-encâmı nûş itmek için hücûm idüp ceng ü cidâl ve harb ü kıtâl üzere olıcak (175a) mûmâ-ileyh mîr-i mîrân-ı sâhib-i [tedbîr] şemşîr-i âteş-bâr u tîğ-i âbdâr ile muhkem ceng idüp savâ'ik-i tîğ-i kazâ-cereyân[ın]dan âfîtâb bî-tâb ve şiddet-i savletlerinden bünyâd-ı Afrâsyâb-harâb olan tüfenkciyân-ı cân-sitân tüfeng bârânın yağdurup sadâ-yı bâzâr-ı nusret-fürûşları ol hasm-ı hezîmet-eserin sem'-i bî-hûşlarına dokundukdan kendülerine tenezzül vormeyüp gayret ü hamîyyeti bâzû-yı gayrete getürüp âlât-ı gîr ü dâr ve edevât-ı kâr-zâr ile muhârebe vü mudârebe ve tüfeng-i berk-reng ve darb-zen-i ra'd-âheng ile ceng-i bî-direng idüp niçe dilâverleri tîğ-i şehâb-âsâr ile hâk-i mezellete düşürüp helâk eylediler. Âhırû'l-emr pâdişâh-ı âlem-medârın ulüvv-i himmetlerinde ol adû-yı bed-âmâl münhezim olup dâr u gîrde mezbûr Abdü'l-kâdir'in başı kesilüp bâkî askeri kılıcdan geçüp dahi Kal'a-ı Tilemsan feth olup zabt olundı deyu mezkûr Hasan Paşa'nın âdemleri der-i devlete gelüp haber virdiler. **Haber-i ez-hacc-ı âmeden ân-müsâfir-i tarîk-i Beytû'l-Harâm lâbis-i libâsü'l-ihrâm Mehemed Paşa-yı sa'âdet-encâm ve dâden-i o-râ livâ-yı Bosna fî-hâmis-i ısrîn şehir-i rebî'u'l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e.** Sâbıkâ refîk-i tevîk-i tahkîk-i Hakk ile Fecc-i Amîk'den Beytû'l-Atîk'a sene seb'a ve hamsîn ve tis'a-mi'e cemâziye'l-âhırının altısında teveccüh iden müsâfir-i tarîk-i Beytû'l-Harâm lâbis-i libâsü'l-ihrâm dâhil-i bâb-ı harem vâsıl-ı makâm-ı muhterem zâyir-i beytu'llâhu'l-azîm ve tâyifü'l-ka'beti min-verâ' (175b) i'l-hatîm lâmis-i hacrû'l-esved ve müşâhid-i nûr-ı Muhammed *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* Mehemed Paşa-yı devlet-merâm mahrûse-i Kostantiniyye'den Şam'a ve Şâm'dan Medîne-i Münevvere'ye varup vusûl bulıcak câme-i ihrâmı geyerek ve ليك³⁵⁵ diyerek Ka'be-i şerîfe varup³⁵⁶ تحية بيت الطواف iktizâsınca tavâf-ı kudûma kadem basmağa ikdâm ve yemîn fi'l-arz olan hacr-i mükerrerme istilâm ve musallâ-yı makâm-

³⁵⁵ "Buyur Allah'ım!"

³⁵⁶ "Mescid-i Haram'ın tahiyyeti, tavaftır."

ı İbrâhîm'de rûk'ateyn-i lâzîmeteyn itmâm, ka'be-i ulyânın bâb-ı âlî-i rahmet-feşân ile Hacerü'l-esved-i kerâmet-nişân arasındaki mültezime-i şerîf-i ale's-şânım iltizâm idüp dahi zemzem-i mükerrerî nûş etmekle derûnî âteş-i muhabbetu'llâh-ile pür-cûş olup ol zevk ü safâ ile safâya pâ-yı teşevvuk ile yedi def'a sa'y idüp şiddet-i galebât ve istîlâ-yı cezebât kendüyi cânib-i Arafât'a çeküp anda aktâr-ı arzdan Arasât-ı arsa gelür gibi gelen fark-ı ehl-i âlem ve tâvâf-ı muhtelif-i benî Âdem ile ol mevkıf-ı a'zâmda cem' olup gemilerin bahrân-ı illet-i günâhından ve gemilerin galeyân-ı muhabbetu'llâhdan dîdeleri giryân ve ciğerleri büryân ü üryân başları kabak ve yalın ayak olup herkes bir hâlet ve bir gûne hey'et ile cümleten vakfeye durup dürlü dürlü lügât ve birbirine benzemez asvât ile da'vât olundukda ol hazret-i halîm-i Hallâk ve hakîm-i ale'l-ıtlâk cellet-i hikmetinin dergâhına ki vezâyif-i letâyif-i hamd ü senâsı ³⁵⁷ *وإن من شيء إلا يسبح بحمده* cemî' mevcûdât-ı ulvî ve süflînin zebânında cârî vü dâyirdir (...) ³⁵⁸, el kaldurup pâdişâh-ı âlem-penâh (176a) *lâzâle makrûneti bi-himâyeti'llâh* hazretlerinin devâm-ı eyyâm-ı devlet-i kâhire ve ulüvv-i a'lâm-ı saltanat-ı bâhireleri du'âsın eyledüğünden sünnet-i seniyye-i Nebeviyye'ye tamâm-ı iktidâ üzere bâkî menâsik-i haccı edâ eyleyüp ol emâkin-i şerîfe ve mevtın-ı münîfenin envâr-ı berekât-ı âmmesiyle müstenîr ve âsâr-ı müberrât-ı tâmmesinden feyz-pezîr olup ba'd-ez-ân bi-inâyet-i Meliki'l-mennân Medîne-i müşerreffe-i Rasûle şeref-i vusûl bulup anda dahi şol ki şerâyit-i ta'zîm-i bâb-ı harem-i Nebevî ve mevâcib-i tekrîm-i cenâb-ı âlî-i Mustafavîdür, kabr-i şerîf-i pür-nûr ve mescid-i münîf-i ma'mûrei ziyâret eylemeği yerine getirüp tamâm eyledüğünden sonra makbere-i arz-ı bâkî'de vâkî' olan sahâbe-i kirâm ve e'imme-i izâmün ve dâmen-i Kûh-ı Uhûd'da yatan şühedâ-i âlî-makâmün merâkîd-ı mutahhara ve meşâhid-i münevverlerine kemâ-yenbagî söz ve güzâr ve tazarru' u niyâz ile ziyâret idüp andan sonra Şâm'a ve Şâm'dan Rûm'a avdet idüp bi-avni'llahi te'âlâ sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e rebî'u'l-âhırının yigirmisinde İstanbul'a gelüp ba'dehû südde-i sidre-esâs ve serâ-perde-i devlet-iktibâsa gelüp sultânü'l-berreyn ve'l-bahreyn hâmî-i Haremeynü's-şerîfeyn hazretlerinin pâ-yı taht-ı ferruh-ı gîtî-sitânın önünde ki âşiyân-ı şehbâz-ı bülend-pervâz ve hümâ-enbâzdur, baş koyup dest-bûs-ı sa'âdet-şerîfleri ile müstes'add oldukdan sonra mâh-ı mezbûrun yigirmi üçünde altı kerre yüz bin akçe ile Bosna Sancağı sadaka buyuruldu. Ba'demâ **Haber-i mîr-i mîrân-ı Şâm Pîrî Paşa ibn-i Ramazân mîr-i Adana-şüd (176b) ve Teke-zâde** ³⁵⁹ **Mehemmed Paşa mîr-i mîrân-ı**

³⁵⁷ "Her şey O'nu hamd ile tesbih eder.", İsrâ, 17/44.

³⁵⁸ Müellif tarafından satır üzerine yazılan sözcükler okunamadı.

³⁵⁹ تگه

Şâm-şüd fi-sâmin-i ısrîn-i şehri rebî'ü'l-âhır sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e. Süheyl-i semend-i bâd-menâl ile Gürci Vilâyeti'nde âşûb u kıtâl ide-gelen emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Erzurum Beylerbeyisi Tekke-oğlu emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Mehmed Paşa-yı peleng-intikâm *dâmet me'âlîyehûnun* nütüvv-i serâ-perde-i azamet ü kâmkârîden hadâyık-ı ahvâline nesemât-ı avâtıf-ı Husrevânî mütenessim ve andelîb-i ikbâl ü kâmrânî besâtîn-i âmâline müterennim olup muhâfazat-ı mesâlih-i bilâd u ibâd ve murâkabet-i hudûd-ı salâh u fesâd ve istikfâ-yı mehâmm-ı mülk ü millet ve istikbâ-yı menâzım-ı dîn ü devlet için Şâm Beylerbeyisi olan Ramazân-oğlu Pîrî Paşa *dâmet me'âlîyehû*'ya kadîmî yeri ve yurdu olan Adana Sancağı ve anın yerine Şâm Beylerbeyiliği sene-i mezbûre rebî'ü'l-âhırın yigirmi sekizinde mûmâ-ileyh Mehmed Paşa'ya sadaka olundu. **Haber-i azîmet-i donanma-i hümayûn bâ- mîr-i mîrân-ı Cezâyir Sinân Paşa-yı nusret-nümûn berâ-yı feth-i Trablusgarb ve Malta ez-dest-i küffâr-ı dalâlet-füzûn der-hâmis-i aşer-i cemâziye'l-evvel sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e.** Andan sonra halîfe-i İslâm ve şehriyâr-ı enâm ankâ-yı Kâf-ı kader ü ikbâl ve şâh-bâz-ı evc-i celâl pâdişâh-ı cihân-penâh ve hıdîv-i ma'delet-destgâh hazretlerinin emr-i şerîfleri ile öte cânibde şîrzime-i küffâra inkisâr virmek-içün Malta ile Trablus demekle mezkûr kal'aların feth ü teshîri ve içlerinde olan küffâr-ı hezîmet-eserin tedmîri kasdına donanma-i hümayûn ile dârû'l-guzât ve'l-mücâhidîn Gelibolı kapudânı ve Cezâyir Beylerbeyisi emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Sinân Paşa-yı nusret-encâma (177a) emr idüp ol dahi idâmet-i ni'met-i İlâhî ve ikâmet-i hıdmet-i pâdişâhî muktezâsınca mütevekkilen ala'llâhî'l-azîzü'l-fettâh müsâ'ade-i riyâh-ı zafer-iftitâh birle melâh-ı seffîne-i takdîr zevrâk-ı helak-ı ufk-ı teshîrini deryâ-yı sipîhr-ı kebûd-levn üzere serîr ve keştî-i mihr-tâbân-ı şarkî mekân-ı nûrdan bâd-bân açduğı gibi paşa-yı şîr-ikdâm-ı hâdî-i ³⁶⁰ *إنا فتحنا لك فتحا مبينا* hidâyeti ile ve delîl-i ³⁶¹ *و ينصرك الله نصرًا عزيزا* delâleti ile sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e cemâziye'l-evvelinin on beşinde zikr olan merâkib-i zafer-rehberin ka'r-ı deryâ-yı tahammûlden lengerlerin alup ve top-ı ra'd-âhenglerin atup azîmet gösterdi. **Haber-i müslim-şüden-i mîr-i Karaboğdan ve mîr-livâ-yı Niğbolı-şüd ve hatene-kerden-i o der-sarâ-yı İbrâhîm Paşa ve reften-i a'yân-ı devlet-gayr-ı ez-verâ-i saltanat be-arûs-ı o fi sâmen aşer cemâziye'l-evvel sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e.** Andan sonra zümre-i nasârânın zübdesinden ve millet-i mesîhânın umdesinden Karaboğdan Vilâyeti'nin voyvodası ve hâkimi ve vâlisi olanın pertev-i nûr-ı hidâyet-i Yezdân-ile hâne-i derûnî îmân ile münevver ve bû-yı nûr-

³⁶⁰ “Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.”, Fetih, 48/1.

³⁶¹ “Ve Allah sana, şanlı bir zaferle yardım etsin.”, Fetih, 48/3.

ı eser-i İslâm ile bâğ-ı cân u dili mu‘attar olup resm-i bâtil ve âyîn-i âtıldan rücû‘ idüp
 huzû‘ u huşû‘ ile تعالیٰ وكره من الله تعالى وكره من الله تعالى
 والحساب والميزان [والجنة] والنار حق كله والله تعالى واحد لا من طريق العدد ولكن من طريق أنه لا شريك
 362 deyu vâhid-i enîsin hudâ-yı her dü-
 cihâna ve hakikat-i şerî‘at-i Resûl-i Melikü’l-mennân-ı zi’l-ihsâna dokuz yüz elli sekiz
 cemâziye(177b)’l-evvelinin on sekizinde dîvân-ı felek-iktidârda vüzerâ-i sa‘âdet-
 encâmun huzûr-ı fâyizü’n-nûrlarında an-samîmi’l-kalb kelime-i şehâdeti getirüp
 evâmîr-i nevâhî-yi İlâhîye hezâr dil ü cân ile ikrâr ü i‘tirâf idüp sâdık-ı tasdik gibi
 dâmen-i hâtırı gubâr-ı küfrden müberrâ ve âyine-i fu‘âdî maskala-i tevhîd ile jeng-i şekk
 ü vehminden mücellâ olup kufl-ı bâb-ı hısn-ı dili miftâh-ı şehâdet ile açulup رأيت الناس
 363 أفواجا fehvâsı ile erkân-ı devletin ve a‘yân-ı hazretin râyiha-ı ezhâr-ı
 neşât-ı İslâm ile külbe-i cânları ve kîse-i derûnları nukûd-ı hubûr-ı îmân ile memlû
 oldukdan sonra hâmî-i havzatü’d-dîn ya‘nî sultân-ı selâtîn-i rûy-ı zemîn hazretleri âdet-i
 İlâhî ve sünnet-i hazret-i Risâlet-penâhî muktezâsınca sünnet olunsun deyu emr eyledi.
 Ol emr üzere sakf-ı arş-ı esâsı nigâr-hâne-i çîn gibi müşkin-i gevher ve Hatayî yapraklar
 ile ârâste ve mihr-i münevver gibi şemse-i zer ve kamer gibi turunca-i zıyâ-güster ki
 dest-i erjeng ü mânî ile serâser müzeyyen olup kusûr-ı zümrüd-haşıyyeti ve kıbâb-ı
 zeberced-siriştî-i 364 زيناها للنظرين ile mevsûf İbrâhîm Paşa Sarâyı’nda bisât-ı âsumân-
 nakş ve nat‘-ı hurşîd-rahş üzere simât-ı sürûr-bahş-ı bast olunup dahi 365 جعلنا عاليها سافلها
 iktizâsı üzere ol makâm-ı cennet-sıfatda defterdârân-ı kirâm ve sâyir a‘yân-ı devlet-
 merâm mazhar-ı âyet-i kerîme-i 366 كل حزب بما لديهم فرحون zîbâ-ammâmeler ile hâle-i
 bedr-i âsumân halka-ı meserret-nümûn ve serv-i gül gibi reng-â-reng ra’nâ câmeler ile
 kavs-ı kuzeh-sıfat dâyire-i ferhat-füzûn tertîb olunup ol makâm-ı terah-zidâda ve
 mekân-ı ferah-fezâda akd-i süreyyâ gibi silk-i intizâmı tamâm-ı intizâm bulup (178a)
 mihr ile mâh gibi her biri menziline karâr kıldıktan sonra âlî ziyâfetler ve envâ‘
 şenlikler ile fenn-i mâhiri ve fûnûn-ı san‘at-ı sâhiri olan üstâdlar dîn gayretine ve
 pâdişâh-ı İslâm hamîyyetine san‘at-ı acîbe ve fenn-i garîbe gösterüp şenlikler ve

362 “Ben, Allahu Teâlâ’ya, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettim. Ölümünden sonra dirilmeye; kadere, hayır ve şerrin Allahu Teâlâdan olduğuna; hesap gününe, mizana (amellerin tartılacağına), [cennete] ve cehennem varlığına da iman ettim. Bunların hepsi hakıktır ve gerçektir. Yüce Allah, sayı yönüyle değil, ortağı olmaması yönüyle birdir. O; doğurmamış, doğrulanmamıştır. O’ndan çocuk olmamıştır. (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır. (Kimsenin çocuğu değildir). Hiçbir şey O’na denk ve benzer değildir.” İmam-ı Azam Ebu Hanife, *Akaid-i Emali ve Fıkhul Ekber Tercümesi*, (hızl.) Ali Rıza Kaşeli, İstanbul, Fatih Enes Kitabevi, 1997, s.7-8-9. Bkz. aynı şerh için İmam-ı Azam Ebu Hanife, *Fıkh-ı Ekber Şerhi*, şerh: İsmail Kaya, 3. bs., İstanbul, Madve Yayınları, 1996, s. 66 ve s. 140.

363 “(Ve insanların) Allah’ın dinine dalga dalga girdiklerini (gördüğünde)” Nasr, 110/2.

364 “Ve onu, bakanlar için süsledik.”, Hicr, 15/16.

365 “Oranın (onun) altını üstüne getirdik.”, Hüd, 11/82.

366 “Her bir grup kendi katındaki (dinî anlayış) ile sevinip böbürlenmektedir.”, Rûm, 30/32.

şâzlıklar eylediler. Andan sonra mezbûr voyvoda sünnet olup ol gice meclis-i reşk-i cinânda kûşe kûşe nergis-i şehîl gibi zerrîn şem‘adânlarda ve lâle-i nu‘mân gibi la‘lîn çerâğdânlarda gonçe-i zanbak gibi pür-revnâk-ı kâfûrî mûmlar şeb-i deycûrda yanup zümre-i İslâm’a iftihâr ve şirzime-i küffâr-ı bed-ahvâle inkisâr vâkı‘ olup ba‘d-ez-ân mezkûr voyvoda hakkında avâtıf-ı husrevânî mütenessim olup altı kerre yüz bin ile Niğbolı Sancağı ve karındaşına Karaboğdan Voyvodalığı sadaka olunup menşûr-ı sa‘âdet-unvân ve nişân-ı devlet-feşân kapucı başı Piyâle Ağa ile irsâl olundu. **Haber-i nakz-ı ahd-kerden-i kral-ı Bic bâ-pâpâs-ı Erdel Ban ve ihrâc-kerdend-i veled-i Erdel ez-vilâyet-i hod ve zabt-kerdend-i vilâyet-i o ve irsâl-şüden-i mîr-i mîrân-ı Rûmili Mehemed Paşa bâ-asâkir-i nusret-intimâ ber-serân-ı tâyife-i nekbet-nümâ der-hâmis-i şehîr-i recebû’l-mürecceb sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e.** Sâbıkâ tahrîr olan ahvâl-i muhakkak ve tasvîr olan makâl-i musaddak üzerine kutb-ı dâyire-i emn ü âmân ve melâz-ı melce-i ehl-i îmân ya‘ni pâdişâh-ı sâhib-kırânın âftâb-ı saltanatı burc-ı sa‘âdetden tâlî‘ ve envâr-ı şümûs-ı şevketi mencuk-ı alem-i hilâl-misâli üzere lâmi‘ olup def‘a-i tâbında a‘lâm-ı İslâm-ı zafer-encâmın sene erba‘a ve selâsîn ve tis‘a-mi’e şevvalinin yedisinde sevâbık-ı kurûndan (178b) Üngürüs-i menhûs krallarının taht-gâhı ve sevâlif-i a‘vâmdan Bic ve Alaman ve Efrenc ü Firengistân ve Leh ve Çesâr ve bi‘l-cümle küffâr-ı hâksârın püşt ü penâhı olan Kal‘a-ı Budun’un burc u bârûsuna dikmişdi. Lâkin memâlik-i İslâmiyye’den cüdâ³⁶⁷ vü ba‘îd olmağla icrâ-yı ahkâm-ı İslâm ve istîlâ’-i ümerâ vü hükkâm üzere zabtında su‘ûbet-i eşkâl ve bezl-i hazâyin ü envâlden hâlî olmaduğı sebebeden ol zamânda millet-i nasârâdan abâ an-ceddin şevket ü iktidâr ve kesret-i a‘vân u ensâr ile mezkûr Erdel Ban pâdişâh-ı cihân-ı kutb-ı dâyire-i zamân hazretlerinin dergâh-ı âlem-medârından istid‘â-ı âmân etmeğın nesîm-i a‘tâf-ı hıdvâne hıyâz-ı intizâm-ı ahvâline cârî olup sene-i mezbûre zi’lka‘desinin onunda Budun ile bi-esmâ’ihim ma‘lûm kal‘alarından Vişegrad ve Üstürgon ve Ciğerdelen ve Çavka ve Revâl ve Zambuk ve İstol[ni]-Belgrad ve Şimontorine ve Şikloş ve Dubrovkes ve Zembo ve Graşkal ve Selnorenc ve Peçuy ve Korkmer ve Peşte ve Vac ve Novigrad ve Sunda ve Çevar ve Hatvan sâyir tevâbi‘ ü levâhıklarıyla cizye vü bâc ve harc u harâc virmek şartıyla kabza-i tasarrufuna virüp andan sonra Budun’dan on iki menzilde Kal‘a-ı Bic’e varup etrâf u eknâfiyla yakup yıkup vîrân eyledüğünden sene hamse ve selâsîn ve tis‘a-mi’e muharreminin gurrelerinde kâsım günü girü Budun’a ve Budun’dan mevâkib-i izz ü celâl ve kevkebe-i yümn-i ikbâl-ile dârû’s-saltana mahrûse-i

³⁶⁷ جدا

Kostantınıyye cânibine avdet idüp gitmişdi. Ban-ı mezbûr ve kral-ı merkûm niçe müddet hakk-ı nân ri'âyetini ferâmûş etmeyüp bânî-i esâs-ı ahd üstüvâr ve mü'essis-i bünyân-ı kavî-i karâr üzere sâbit-kadem olup sâl be-sâl hızâne-i âmireye harâcın gönderüp zıll-ı himâyet-i (179a) pâdişâhîde mustazıll ve edâ-i hıdmet-i şehen-şâhîye müşteğıll idi. Sonra sâkî-i devr-i nâ-fercâm peymâne-i ömrünü pür idüp kâm u nâ-kâm bezm-i fenâda eceli nûş idüp rıhlet idicek iki yaşında bir oğlun koyup mezbûr banın bânû-yı bânûvânı sâyir a'yân u erkânı vâkı'-ı hâli der-i devlete i'lâm için sevk-i kelâm ve telbîn-i merâma kâdir ve hitâb-ı cevâba hâzır bir kâsıd-ı menâhiyyü'l-makâsıdı irsâl idüp fermân-ı vâcibü'l-iz'ân-ı hâkânîye mutarassıd oldılar. Resûl-i pür-usûl serîr-i a'lâya vusûl bulup takrîr-i makâl ve arz-ı hâl idicek pâdişâh-ı âlem-penâh mezkûr Erdel Ban'ı erzel-i ömr-i fânîye gelince edâ-i hıdmetinde çâpûk ü cüst ve ahd ü peymânını dürüş bulmağın mekârim-i ahlâk-ı pâdişâhî ve merâsim-i eşfâk-ı şehen-şâhî iktizâsınca ol ferzend-i dil-bendine bende-nüvâz olmağla ser-firâz kılmak musammem-i re'y-i âlem-ârâlarına merkûz olup mehd yerine mihâd-ı eyâleti ve kenâr-ı dâydan pâye-i emâreti erzânî görüp atası yerine ban olmak bâbında menşûr-ı sa'âdet-unvân ve nişân-ı devlet-feşân sadaka idüp ol gelen resûl-i makbûl ile irsâl buyrulmuşdı. Ba'd-ez-ân bir vilâyetin serdârı ve fî'e-i eşrârdan ba'zı erbâb-ı şekâvetin re'îs-i âlî-mıkdârı Pirem Petri³⁶⁸ dimekle meşhûr bî-dîn-i dalâlet-âyîn şehriyâr-ı düşmen-şikâr-ı hazret-i hudâvendigâr-ı felek-iktidâr zıkr olan Budun eyâletin mezbûr Erdel Ban oğluna sadaka idüp rûz be-rûz âsâr-ı avâtıf-ı şâhâne anın hakkında ziyâde ve ebvâb-ı avâtıf-ı husrevâne anın şânında küşâde olduğundan cümle küffâra ıztırâb u inkılâb virüp mel'ûn-ı merkûm şem'-i devletin şu'â'ını âftâb-ı sa'âdet-i hâkânîye nisbet neyyir-i a'zâm-ı fitende çerâğ-ı mürde-misâl müşâhede (179b) idüp dahi cem'îyyet-i a'vân u etbâ'ını fer-tâb-ı savlet-i Süleymânîye nazar zîr-i sümm-i sûtûr-ı leşker-i mansûrda mûr-ı pâymâl mesâbesinde görüp bi-hükm-i ıztırâr zâhiren edâ-ı merâsim-i hıdemât-ı şâhîye kıyâm-ı tâmm ve ikâmet-i levâzım-ı ubûdiyyet-i şehen-şâhîye iltizâm göstermişdi. Lâkin fikr-i bâtıl ve hayâl-i âtıl ile zıkr olan hısn-ı hasîn-i Kal'a-ı Budîn üzere imdâd-ı himem-i âliye-i sultânî ve a'dâd-ı avn-ı inâyet-i sâhib-kırânî olmazdan evvel bârû-yı bülendine urûc ve kulle-i felek-peyvendine vülûc idüp bi-eyyi tarîkın kâne makarr u âşyân idene tâ ki metânet-i hısn-ı adîmü's-sânî ve refî'ü'l-mebânî kuvvetiyle darbe-i şemsîr-i âbdâr-ı kahrâmânîden bir zamân emn ü emân üzere kâmyâb u kâmrân ola sonra sulh u ceng ve

³⁶⁸ *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*, F. Giese neşri, (hızl.) Nihat Azamat, İstanbul, M. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1992, s. 149.

Burada geçen özel ismin Giese neşrindeki imlâ ve telaffuzu Perin Betre şeklindedir.

hud'a vü nîreng her ne tarîk ile mümkün olursa geçine deyu Bic Kralı Ferdinândoş-ı nekbet-hurûşdan istimdâd idüp bir niçe bin merdân-ı meydân-ı âşûb ve top-ı kal'a-kûb ile ceng idüp dura. Ol fikr-i bâtil üzere Bic Kralı di[n]en makhûr niçe bin asker-i hezîmet-eser ile Kara Hersek dimekle mezkûr bed-fi'âlin gönderüp ol dahi sene seb'a ve erba'în ve tis'a-mi'e zi'l-ka'desinin onunda Budun mukâbelesinde Peşte'ye gelüp darb ü harble alup andan sonra nehr-i bahr-misâl Âb-ı Tuna üzere köprü kurup askerin ve topların geçürüp Budun havâlîsinde vâkı' olan Gürz İlyas Depesi üzere istabur³⁶⁹ kurup Budun'un tahrîbine mübâderet ve top-ı hisâr-kûbla almasına mübâşeret idüp durmuşlardı. Bunların bu ahvâllerin peyk-i sabâ-şimâl-i hüdhüd-misâl ile pâdişâh-ı sâhib-kırânın sem³⁷⁰-i şerîflerine vâsıl olıcak hamîyyet-i cihân-sitânî ve gayret-i şehen-şâhî³⁷¹ *فهلأتينهم بجنودن لا قبل لهم بها* fehvâsınca teveccüh-i leşker-i zafer-makrûn cânib-i diyâr-ı **(180a)** Budun'a olsun deyu bir mîkdâr cünd ü çeri sipâh u silâhdâr ve yeniçeri cenâb-ı vezâret-me'âb-ı sadâret-nisâb vezîr-i sâni Mehemmed Paşa *yessera'llâhu mâ-yeşâ'* koşilup irsâl olunmuşdı. Ba'd-ez-ân pâdişâh-ı felek-taht şehen-şâh-ı sa'âdet-baht hazretleri vezîr-i sâlis devlet-müşîr-i sâhib-i re'y ve sâyib-i tedbîr Rüstem Paşa *bellegallâhu mâ-yeşâ'* ile ve bâkî kalan asker-i nusret-makrûn ile sene semâne ve erba'în ve tis'a-mi'e saferinin yigirmi beşinde yümn-i ikbâl ve sa'âdet-i iclâl ile azîmet-i hümâyûn gösterüp ve mukaddemâ leşker-i deryâ-misâlin sâlâr-ı encüm-sipâhla irsâl olan Mehemmed Paşa kazâ-yı mübrem-i lâ-yürîd ve belâ-yı mülzem-i lâ-yu'ad gibi leşker-i düşmen-şikâr ile ol düşmen-i dalâlet-âyîn üzere nüzûl idüp hemân-dem nâyire-i harb ü kîtâl kırk gün ale't-tevâlî ve'l-ittisâl erbâb-ı tarîkat gibi erba'îni tamâm idüp durduktan sonra bu cânibden sultân-ı gerdûn-iktidâr hazret-i hudâvendigâr menzil be-menzil yürüyüp Kal'a-ı Budun'a beş menzil karîb mahalle gelüp nüzûl-i şeref-müsûle vusûl bulup a'lâm-ı İslâm gün gibi ayân ve direfş-i fırsat-encâmı ol diyâra sâye salup sancak başları evc-i semâda par par yandukların ve bayraklar ki eşcâr-ı fethin yapraklarıydı, nesîm-i zafer-şemîm ile cevvi-i hevâda yalbırdıklarından küffâr-ı hezîmet-eser haberdâr olıcak zühreleri çâk olup endâmlarına lerze düşüp tâb ü tüvânları kalmayup nefîr-i dâr u gîr yerine dehânlarına fi'l-hâl engüşt-i hayreti koyup üftân ü hîzân gürîzân olmakdan gayra çâre bulmadılar. Ol fikr-i nedâmet-eserleri muktezâsınca bir gice ki şems-i tâbân meydân-ı âsumânda nihân olup ufk-ı âsumân leşker-i zulmât ile doldukda asker-i küffâr-ı husrân-âyîn istaburların bırağup **(180b)** Tuna kenârına gelüp

³⁶⁹ استوبور

³⁷⁰ نمع

³⁷¹ “Andolsun! Biz, onlara, karşı koyamayacakları ordularla geliriz.”, Neml, 27/37.

kimisi gemiye kimisi köprüden firârda olup hâtif-i gayb-ı nidâ sürûş-ı lâ-raybı leşker-i İslâma ³⁷² شتت الله شملهم mefhûmunı inbâ idüp hemân-dem guzât-ı müslimîn belâ-yı âsumânî ve kazâ-yı nâgihânî gibi göz açdurmayup üzerlerine irişüp kalb-i zâlim gibi muzlim olan leyl-i gâsıkda nûr-ı mu‘cizât-ı Muhammedî *aleyhi's-selâm* mâhtâb-ı âlem-tâb gibi şârik olup meydân-ı dâr u gîrin yüzi açılıp hilâl-peyker kılıclar ziyâsı ile kâfir müslümân seçilüp küffâr-ı bed-âmâle âmân virmeyüp tîğ-i intikâm ile ve şemşîr-i cân-şikâr³⁷³ ile niçelerin helâk ve ba‘zıların Âb-ı Tuna’ya (kavm-i Fir‘avn gibi)³⁷⁴ düşürüp gark-ı âb itdiler. ³⁷⁵ فكان من المغرقين فقّعت دابر القوم [الذين ظلموا] mesâlikine sâlik olanlar ³⁷⁶ mehâlikinde hâlik olup anlara [ne]³⁷⁷ âmen-i emn yakası destgîr ve ne kaçanlara halâs bekâsı dâmen-gîr oldı. ³⁷⁸ لا عاصم اليوم من أمر الله üzere cümlesinin sicill-i vücûdlarında aklâm-ı rimâh ve hûn-ı siyâh ile ³⁷⁹ الهم المنذرین فأصبحوا في ديارهم جائئين alâmetini unvân-ı kulûb ol hayât-ı bî-sûdlarında dûd-ı âh ile ³⁸⁰ muktezâsınca pâdişâh-ı âlem-penâh dâr u gîrde niçe bin küffâr helâk olup kimi garîk fi’l-mâ ve kimi meydân-ı fenâda ifnâ olup bakıyyetü’s-süyûf olanlarından binden ziyâde esîr-i bend-i belâ ve giriftâr-ı kemend-i anâ kılınup boyunlarına ef‘a-ı pür-semm-i helâhil-misâl zencîr ve selâsil [ü] ağılâl-i âhenîn ile ³⁸¹ أئمن يمشي مكبا على وجهه أهدى muktezâsınca pâdişâh-ı âlem-penâh Budun fezâsına nüzûl eylediği gün Mehemed Paşa istikbâl idüp ol gün ol küffâr-ı husrân-âyînin şânlarında eser-i lem‘a-i kabûl-i hidâyet olmaduğundan siyâsetgâh-ı şer‘-i şerîfde ve pîşgâh-ı otâğ-ı münîfde (181a) cümleten tîğ-i intikâm ile boyunları uruldu. Dahı Kal‘a-ı Budun’da mahsûr olup duran Erdel Ban oğlına atası yeri yurdu Lipva nâm kal‘a niçe kal‘alarıyla sadaka olunup beyler ile irsâl olundu. Ba‘dehû Budun Vilâyeti ile memâlik-i dârü’l-İslâm’a mülhâk olup zabt olunmuşdı. Ol zamandan berü küffâr-ı bed-ahvâl ile dâr u gîr emr-i te’hîr olunup sagîr-i mezkûr dahi atası gibi hakk-ı nân ri‘âyetini ferâmûş etmeyüp sâl be-sâl hızâne-i âmire içün haracın gönderüp zıll-ı himâyet-i pâdişâhîde atası yerine mustazıll ve edâ-i hıdmet-i şehen-şâhîde müşteğıll olup dururken lalası ve hâkim [ü] vâlîsi Barata dimekle mezkûr bed-fi‘âl Bic Kralı di[n]en neket-

³⁷² “Allah, onları dağıtsın!”

³⁷³ شقار

³⁷⁴ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

³⁷⁵ “Böylece suçlu olan (zulmeden) o toplumun kökü kesildi.”, En‘âm, 6/45.

Müellif âyet-i kerîmede var olan [الذين ظلموا] sözcüklerinin yerine kendisiyle anlamca çelişmeyen المجرمين sözcüğünü kullanmıştır.

³⁷⁶ “Böylece (Nuh (a.s.)’ın oğlu) boğulanlardan oldu.”, Hûd, 11/43.

³⁷⁷ Müellif tarafından نه yerine muhtemelen sehven و bağlacı kullanılmıştır.

³⁷⁸ “Bugün Allah’ın emrinden koruyan bir koruyucu yoktur.”, Hûd, 11/43.

³⁷⁹ “O uyarılmış olanların sabahı ne kötü olur!”, Sâffât, 37/177.

فساء müellif tarafından فساية şeklinde yazılmıştır.

³⁸⁰ “Kendi yurtlarında dizüstü çökmüş olarak sabahladılar.”, Hûd, 11/67.

³⁸¹ “Şimdi, yüzüstü kapanarak düşe kalka yürüyen mi daha doğru gider?”, Mülk, 67/22.

âmâl ile birlikde ve hîle vü nifâkda olup kral-ı mezbûrun ümerâ-i mükiblerinden Kral Keb nâm bî-dîn ile asker çeküp gelüp zikr olan Erdel Ban Vilâyetin alup ve oğlın bir hîle ile memleketden sürüp durdılar.

Beyt:

برى سردار نيك پاپاس بى دين
قرال كب برى بى عقل و پر كين

Ol takdîrce nizâm-ı kâr-ı memleket günden güne münhall ve salâh-ı hâl-i re‘âya ber-sebîl-i tedrîc muhtell olup her taraftan şemâtet-i küffâr-ı hassâd ve nehâket-i a‘dâ-yı azdâd zuhûr bulmak üzeredür deyu arz olunup ma‘lûm olıcak hamîyyet-i pâdişâhî ve gayret-i şehen-şâhî iktizâsınca asker-i nusret-makrûn cânib-i diyâr-ı Erdel’e olsun deyu emr-i lâzımü’l-imtisâl-i hâkânî cârî oldu ki Rûmili Beylerbeyisi Mehmed Paşa *dâmet me‘âliyehu* cenâh-ı leşker-i zafer-intihâ Rûmili ile a‘dâ-yı dîn [ü] küffâr-ı melâ‘în üzerine alâ-sebîlî’l-isti‘câl varup gide. Mûmâ-ileyh Mehmed Paşa-yı sâhib-i şemşîr (181b) taht-ı livâ-i vilâyetinde vâkı‘ olan Tûs-savlet ve Keykâvûs-şevket beyler ile ve sipâhîler ile sene semâne ve hamsîn ve tis‘a-mi’e recebinin on beşinde Sofya’dan azîmet idüp tuğının perçem-i zıll-ı şeref-pâyesi hümâ-yı arşa sâye-i fırsat salup ve livâ-i kamer-fürûğının direfş-i hümayûn-sâyesi sipihr-i sîmûrg-ı kazâ vü kader gibi beyza-i çarhı kanâd altına alup gitdükden sonra İstanbul’da olan Bic ilçüsi Yenihisâr’da habs olundu. **Haber-i mutâba‘at-kerden-i Taş Koprak an-ümerâ-i Çerâkis ve âmeden ber-dergâh-ı âlem-penâh fî sâni ve ısrîn şehr-i ramazân sene semâne ve hamsîn ve tis‘â-mi’e.** Diyâr-ı şark cânibinde serdâr-ı fi’e-i şeytanet-âyîn ki merca‘-ı fehvâ-yı bâhirü’t-temkîn ³⁸² أرأيت الذي يكذب بالدين dir, ya‘ni Tahmâsb Şâh-ı la‘în-i lâzımü’t-tenkîl *hazelehü’l-Melikü’l-celîl* dinen bî-sa‘âdetin devhâ-i vücûdî ki müsmir-i semere-i ilhâd u fesâddan ma‘dûddır, riyâhîn-i âlemden hûbûb-ı sarsar-ı savlet-i asker-i zafer-rehber ile kal‘ olunmak içün pâdişâh-ı dîn-penâh ol şâh-ı gümrâh kasdına عزمتم فتوكل على [فإذا] ³⁸³ الله ve emrine ittikâ’ vü ilticâ idüp meyâmin-i izz ü celâl ve asâkir-i nusret-menâl ile azm-i karînü’l-cezm idüp kat‘-ı mesâfât-ı ba‘îde ile varup müşârü’n-ileyh la‘înin kal‘alarından Van nâm ile iştiârı olan kal‘asın alup avn-ı Rabbânî ve menn-i Sübhânî ile andan sekr-i gurûrına kesr-i küllî virilüp ebvâb-ı feth ü fûtûh meftûh ve fusûl-i usûl-i nusret meşrûh olup mevâkib-i izz ü celâl ve asâkir-i yümn-i ikbâl ile dârü’s-saltana mahrûse-i Kostantiniyye savbına avdet eylediklerinden sonra şâh-ı nekbet-âmâl asker-i

³⁸² “Gördün mü, o hesap ve ceza gününü yalanlayanı!”, Mâûn, 107/1.

³⁸³ “Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah’a tevekkül et (ona dayanıp güven).”, Âli İmrân, 3/159.
فإذا müellif tarafından muhtemelen sehven وإذا şeklinde yazılmıştır.

şeytanet-misâl birle Çerâkis ümerâsından Kabartay serdârı kaviyyü'l-iktidârı (182a) olan Taş Koprak üzere nüzü'l idüp dahi bâd-ı sarsar-ı nehr ile deryâ gibi cûşa ve yanında olan fırka-i mülâhide leşker-i hezîmet-eseri sehâb-ı muzlim gibi hurûşa gelüp etrâf-ı vilâyetin ve eknâf-ı memleketin nehb [ü] gâret ve hedm [ü] hasâret ile yakup yıkup vilâyet-i mezkûre serdârı mezkûr Taş Koprak ol tûfân-ı belâ gibi hâdis ve telâtum-i emvâc-ı deryâ gibi bâ'is olup üzerine nüzü'l iden asker-i hezîmet-eser ile mukâbele etmek hadd-i imtina'da idüğün bilüp şurta-i tedbîr ile kahramân-ı zamân ve kişver-küşâyı memâlik-i Îrân ve Turan ya'ni taht-nişîn-i hılâfet ve seccâde-güzîn-i mihrâb-ı şerî'at hâfız-ı esâs-ı kıbletü'l-İslâm ve hâris-i hâne-i beytü'l-harâm kâhirü'l-mülûk ve kahrâmânü'l-kurûm sultânü'l-Arab ve'l-Acem ve'r-Rûm hazretlerinin âstâne-i felek-iktidârına varup ihrâm-ı itâ'ati giyüp hitâb-ı evâmîr-i pâdişâhîye iştigâl gösterene ikbâl anın murâdına istikbâl ve sa'âdet-i makâsıdına müsa'âdet ider deyu gerden-i itâ'ati sisile-i inkıyâdına çeküp sene-i mezbûre ramazânınun yigirmi ikisinde gelüp dest-bûs-ı sâhib-kırân ile müstes'add olup anın sebebi ile riyâz-ı murâdâtı nesîmât-ı anber-nekehât, inâyât-ı hazret-i pâdişâh-ı zafer-âyât ile mu'anber olup zıkr olan Kabartay vilâyetinin sancağı inâyet olunup menşûr-ı sa'âdet-unvân ihsân buyurılıp ruhsat-ı icâzet-i Husrevânî ile girü sancağına avdet buyurıldı. **Haber-i azl-şüden-i kâdî-askerân bâ-kâdî-ı mahrûse-i İstanbul ve tefîş-şüden fi-sitte aşer şehir-i şevvâlü'l-mükerrrem sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e. (182b)** Andan sonra sene-i mezbûre şevvalinin onaltısında Rûmili Kâdî-askeri Bostan Çelebi ve Anadolu Kâdî-askeri Sinân Çelebi Efendi ile İstanbul kâdîsı Emîr'den? ba'zı kimesnelerin gözleri remed-i garaz rû'yet-i hakk-ı sarîhe manî' ve garaz-ı nisbete tâbî' olup hakkı müstehıkkına icrâ etmezler deyu pâdişâh-ı adâlet-âyîne niçe def'a şikâyet idüp kâğıdılar sundılar. Anlar dahi bi-hükm-i adl mezkûrları azl idüp miyân-ı hakk ve bâtılı seyfi-i sârim gibi kat' ider kâdîlardan ta'yîn olup tefîş olunsunlar deyu emr eyledi. Ol emr üzere kâdîlar ta'yîn olup câmi'-i şerîflerde cem' olup niçe def'a tefîşlerine şürû' olup ihzâr-ı husemâda kâdî-asker efendiler emr-i şer'a ittibâ' idüp samût-ı ke'l-hût dürc-i dehânlarına mihr-i sükût urup durdılar. Tefîş emrinde müfettişler ihtimâm-ı tâmm idüp ber-mûceb-i şer'-i şerîf ve emr-i münîf muktezâsınca niçe def'a cem' olup mecma'-ı âmmda kuzât, fasl-ı rûz-ı sâbıkların mükerrer idüp müdde'ilerden şehâdet talep eylediler. Bir kimesne gelüp şehâdet eylemedi ve hayr u şerrden dahi bir nükte der-miyân idüp söylemediler. Âhırü'l-emr müfettişler kâdî-asker efendilerden yana müteveccih olup egerçe kim hâzırların zâhir-i hâlleri sizlerin istikâmetine dâldir. Lâkin bâtınen cümlesi şehâdet etmede müttefeku'l-makâldir. Hâlen sizün salâh-ı hâl-i mâlınıza elyâk u evfak budur ki

da‘vâ etdiklerine ikrâr u i‘tirâf idüp şurta-i inâbetle nefsinizi varta-i ukûbet-i âhiretten halâs buyurasız deyu cevâb eylediklerinden sonra kâdî-asker efendiler kuzât-ı mihrâb-ı şerî‘at olanlar kemân-ı gümânla tîr-i kazâ-yı hedef-mazâya küşâd virmezler. ³⁸⁴ إن بعض الظنّ mazmunından tegâfûl idüp bî-hüccet-i zâhire ve bî-beyyinet-i bâhire hükmi (183a) nefâza yetiştirmezler. Sizler didüğünüz üzere delîl-i hakk ve bürhân-ı sıdk olmak müyesser olsa ve anınla sıdkı kizbden ve savâbı hatâdan fark idüp hakkı bâtıldan temy[î]z etmek mutasavver olsa halk-ı âlem izhâr-ı hakkda şâhid ve beyyineye muhtac olmazlardı. Bu mücmeli tafsîl ve da‘vâlarına göre ikâmet-i delîl lâzımdır ki bilâ-beyyine kelâm bî-fürûğ ve da‘vâ-yı mücerredin ekseri dürûğdur deyu cevâb eylediler. Âhırü’l-emr ol teftîşlerde nesne zâhir olmayup beriyyü’s-sahh çıkdıklarına hükm olundu. **Haber-i feth-i Trablûsgarb ve ihrâk-şüden-i Malta-i Küçük ve Mîr-livâ-i Trablûs-şüden-i Murâd Ağa ve âmeden mîr-i mîrân-ı Sinân Paşa bâ-donanma-i hümayûn ve Turgudça Re’is ve mîr-i mîrân-ı Cezâyir, veled-i Hayreddîn Paşa be-dergâh-ı âlem-medâr ve dâden-i livâ-i Ağrıboz be-Turgudça el-mezbûr fî-ışrîn şehir-i şevval sene semâne ve hamsîn ve tis’a-mi’e.** Sâbıkâ sene dokuz yüz elli sekiz cemâziye’l-evvelin on beşinde donanma-i hümayûn ile deryâdan azm-i cânib-i küffâr-ı hezîmet-âsâr Gelibolı kapudânı ve Cezâyir Beylerbeyisi mûmâ-ileyh Sinân Paşa-yı peleng-intikâm Gelibolı’ya ve Gelibolı’dan boğaz hisârlarından Midillü Adası’ndaki Sığrı Limanı’na varup üç dört gün anda lenger-i ikâmet üzere oldukdan sonra Kal’a-ı Sakız hizâsında vâkı‘ olan Dirfil Burnı’nda gemilerin sulandırıp andan sonra Sakız ve Sakız’dan İstiz Burnı’na ve İstiz Burnı’ndan muhâlefet-i rûzgâr ile Andire Adası’na ve Andire Adası’ndan Ağrıboz Adası’ndaki Kızılhisâr’a nüzûl idüp anda dahi bir iki gün lenger üzere olup sulandıkdan sonra (183b) Kara Adalar demekle mezkûr adalara varup umûmen donanma-i hümayûn gemilerin yağlayup ve sâyir mühimmâtların görüp tamâm eyledüğinden sonra zikr olan Kara Adalar’dan tekrâr Kızıl Ada’ya varup şeref-i müsûle vusûl bulduğu gibi deryâ cânibinden kubbe-i İslâm’un zimâm-ı ihtimâmın ve dîn-i mübîn-i Muhammedî’nin ve şer‘-i metîn-i Ahmedî’nin ahkâmının ihkâmına ikdâmın masrûf idüp dahi âmme-i enâm ve kâffe-i havâss u avâm içinde mufassılât-ı delâyl-i gazvün istintâcında ve müşkilât-ı mesâyil-i cihâdın istihrâcında vasf-ı ictihâd ile mevsûf ve bâm ü şâm-ı eyyâmı merâkib-i bâd-ı menâl ile deryâda anede-i abde-i asnâmın izlâline leyl-i şitâda ve nehâr-ı bihârda evkâtın küffâr-ı hâksârın erzâline sarf iden Turgudça Re’is on altı pâre kadirga ile dîn gayretine gelüp donanma-i hümayûnda olan

³⁸⁴ “Muhakkak, zannın bir kısmı günahıdır.”, Hucurât, 49/12.

mûmâ-ileyh Sinân Paşa ile mülâkî olup envâ'-ı şenlikler eylediler. Andan sonra Benefşe Burnı'ndan Manya Burnı'na Manya Burnı'ndan Kal'a-ı Moton'a varup gemilerin azıklandurup ba'd-ez-ân Avarna'ya ve Avarna'dan Barak Adası'na ve Barak Adası'ndan [Zâkiste Adası'na ve] Zâkiste Adası'ndan Halumic ve Halumic'den Bâdra'ya ve Bâdrâ'dan İnebahtı'nın boğaz hisârlarına ve boğaz hisârlarından İnebahtı'ya ve İnebahtı'dan İncir Limanı'na varup cümle donanma-i hümâyûna mahsûs olan gemiler anda cem' olup ba'd-ez-ân paşa-yı sâhib-i şemşîr merâkib-i zafer-te'sîr ile körfez önünden Avlonya'ya varup nüzûl eylediği gibi öte cânibde Arnavud keferesi cem' olup ısyân tarîk[ıy]la Kal'a-ı [.....]³⁸⁵ muhâsara (184a) idüp almak üzere iken bu cânibden donanma-i hümâyûn ile paşa-yı şîr-ikdâm üzerine varup nüzûl idicek muhâsara-i hisârda olan kefer-i fecere perâkende olup ele gelenleri kılıcdan geçüp dahi zikr olan kal'anın düşmen hakkında mühimm olan mühimmâtı görölüp tamâm olduktan sonra donanma-i hümâyûn ile zikr olan kal'adan İspanya dinen la'înin Kotron dimekle mezkûr kal'a önünden Misine'ye ve Misine'den Seragodya'ya ve Seragodya'dan Ağuşta nâm kal'a üzere üşüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ üşdüğü gibi (mâh-ı recebün on ikinci gün)³⁸⁶ hücum-ı bülend-pervâz-ı İslâm'a mütehammil olmayup fi'l-hâl feth olup içinde bulunan keferi tu'me-i şemşîr-i abdâr kılınup andan sonra feth ü fütûh ile zikr olan kal'adan muvâfakat-ı rûzgâr ile Gîz Burnı'na varup nüzûl olunduğu gibi küffâr-ı hâksârın kal'alarından Malta dimekle mezkûr kal'a savbına azîmet gösterölüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ riyâh-ı zafer-iftitâh ile niçe yüz mîl muhîti kat' olunup varup vusûl buldukları gibi kal'anın etrâf u eknâfı nehb ü gâret ve hedm [ü] hasâret ile yakılup yıkıldıktan sonra avdet olunup Medîne nâm ile iştiâhı olan kal'a üzere düşüp fethi âyine-i takdîrde te'hîrde müşâhede olmağın Küçük Malta dimekle mezkûr kal'a üzere nüzûl olunup hemân-dem kıble cânibinden sâbıkâ on altı pâre kadirga ile dîn gayretine gelüp mülâkî olup bûstân-ı meydân-ı kıtâlde kendü eliyle dikdüğü nihâl-i nîze-i cidâl yemişlerin yiyen ve top-ı ra'd-âvâz ile küffâr-ı hâksârın sarây-ı ma'mûrû'l-esâsın yıkan Turgudça Re'îs (184b) ve garb tarafından şâhrâh-ı gazâyâ sâlik olan çâpük-süvârların âb-ı şemşîr-i sehâb-gûn ile sebzezâr-ı pür-ezhâr-ı cihâdî her vech ile ser-sebz ü şâdân kılan ve eşcâr-ı rimâh-ı guzât üzerinde dâyim berg ü bâr-ı ganâyimi tâze bitüren ve ceyş-i mücâhidîn ile kîş-i câhidînin arasında nâr-ı peykârı yakup âteşine-i deşne-i gazâ ile anede-i abede-i asnâmun çanına od çakan ve küffâr-ı fireng-i bed-fercâmun kanından dâmâd-ı cihâdın eline hınnâ' yakan Sâlih Re'îs top-ı hisâr-kûb ile döğüp ve her taraftan

³⁸⁵ Müellif tarafından kale ismi verilmemiştir.

³⁸⁶ Parantez içindeki kısım der-kenâr olarak yazılmıştır.

hücûm idüp dîvâr üzerinde duran husûm-ı bed-re'yin pâ-yı sebâtın câ-yı karârdan ayırdılar. Bârûlar kenârında duran burclar gibi Ehrimen-beden kâfirleri pest idüp darb-ı dest ile bâb-ı fethi açup hisâra girdiler. Elllerinde yarağı olan kâfirlerin âb-ı şemşîr ile kanlarını yire saçdılar. Kal'a içi ki mâl ü menâl ve şem'-i cem'-i nisâ ve etfâl ile mâl-â-mâl idie, dil-pezi esîrleri ve bî-nazîr kızları yağma idüp hisârların hâk ile yeksân eylediler. Çün mâh-ı mezkûrun yigirmi üçünde zikr olan Küçük Malta feth olup yıkıldıktan sonra feth ü nusret ile Cîrbe sığlarından Garb Trablusı'na varılıp bir tarafından yine Turgudça Re'îs ve bir tarafına Sâlih Re'îs ve bir tarafına Murâd Ağa top-ı hisâr-kûb ile tahrîbine mübâşeret ve içindeki bî-dînlerin tedmîrine mübâderet olunup dururken ol esnâda Frânçe cânibinden bir niçe pâre kadırgalar ile kapudânı izhâr-ı ubûdiyyet ile donanma-i hümayûna gelüp mülâkî oldılar. Dört yanından hisârı kuşadup kemer-vâr ortaya alup (185a) darb-ı top-ı hisâr-kûb ile der ü dîvârların yıkup döğe döğe cebr ü kahr ile bâb-ı fethin açup nîrû-yı bâzû-yı savlet ile ol pür-inâd-ı bed-nihâd-kâfirlerin bârû-yı şevketlerin burup kemend-i himmet-bülend ile sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e şa'bânının on birinde kulle-i kal'a-ı nusrete çıkup dahi küffâr-ı dalâlet-âyîn üzerine nâr-ı kârzârı saçdılar ve içindeki mahsûr olup duran kefare-i fecere ve mürted anedei cüsâm-ı intikâm ile kırup mâllarını alup ve ehl ü ıyâllerini esîr etdiler. Sûr-ı zafer-eser urulup kenâr-ı sûr, a'lâm-ı İslâm-ı nusret-peyâm ile zîynet bulup dahi ma'âbid-i evsân olan kilîsâları mesâcid-i ehl-i îmân ve emâkin-i tugât mesâkin-i guzât oldu. Çün bi-inâyeti'llâhi te'âlâ bu feth ü fütûh dokuz yüz elli sekiz şa'bânının on birinde vukû' buldı, deryâ-bâr-ı şehriyâr-ı küffâr ol ahvâlden haber-dâr oldılar. Hemân-dem cân-ı nâ-sipâslarına havf ü hirâs dolup lücce-i bahr-i teşvîşe daldılar. Ol diyârlarda sarsar-ı zafer-i İslâm esdüğü-çün keştî-i bî-lenger gibi küffârın karârları gidüp girdâb-ı endîşde ser-gerdân olup kaldılar. Ba'd-ez-ân paşa-yı sâhib-i iktidâr ol diyârın hıfz-ı hırâsetine dâmân-ı emânı çâk idüp dest-i adâvet ile girîbân-ı husûmete el sunan düşmen-i bed-ahvâle hüsâm-ı kâtı' ile cevâb virmesine Murâd Ağa demekle mezkûr dilîr-i mehâbet-güsteri ta'yîn idüp kodı. Tâ kim pâdişâh-ı sâhib-kırânın sâye-i sa'âdetinde nev-nizâm ve tâze-intizâm bula. Andan sonra paşa-yı hüner-ver merâkib-i zafer-rehberler ile ve sâbiku'z-zikr Sâlih Re'îs ve Turgudça (185b) Re'îs ve Cezâyir Beylerbeyisi merhûm Hayreddîn Paşa oğlu Hasan Paşa *dâmet me'âliyehu* ile Trablûs'dan avdet idüp sene-i mezbûre ramazânının beşinde girü İncîr Limanı'na gelüp nüzûl eyledi. Zikr olan limanda bir niçe yevm lenger-i ikâmet üzere olup durduktan sonra Ayamavra'ya³⁸⁷ ve

³⁸⁷ آیوما وريہ

Ayamavra'dan niçe mîl muhît kat' ile mâh-ı şevvalin yigirmisinde dârü's-saltanat mahrûse-i Kostantine'ye gelüp **Haber-i azîmet-nümûden-i hazret-i sâhib-kırân bâ-a'yân u erkân ez-Kostantıniyye be-cânib-i Edirne fî-hâdî ve ısrîn şehr-i şevvâlû'l-mükerrem sene semâne ve hamsîn ve tis'a-mi'e ki bîst ü dü ez-teşrînü'l-evvel bûd.** Andan sonra sultan-ı selâtînü'l-İslâm mâlik-i memâlik-i rıkâbü'l-enâm *azze nasruhû* hazretleri mülâzimân-ı dergâh ve mukârribân-ı bârgâh ve sâyir sa'âdet-destgâh ile dokuz yüz elli sekiz şevvalinin yigirmi birinde yümn-i ikbâl ve ferr-i iclâl birle Kostantıniyye'den mahrûse-i Edirne savbına azîmet-i hümâyûn gösterüp kat'-ı menâzil ile varup şeref-i müsûle vusûl bulup ârâm-ı pür-merâm eyledüğünden sonra etrâf-ı vilâyetin şükr ü şikâyeti kendilerine teveccüh eylemişdir. Temme târîh-i tis'a-mi'e.

SÜLEYMANNÂME'NİN ORJİNAL METNİ

عالمپناه عنایت خالق الکونینک عزه شانه اتکا و معجزة سید الثقلین صلوات
الله علیه و سلامه یه ایلتجا ایلیوب عسکر کوه وقار و لشکر مودر شمار و سنا
مقدار نیک مینه و میدرو الایدن و صفلین بغلدوب ساز و سلب و آهنک
جنگ و مرتب ایله عریمت ایدب اول کجه نثار غبار و حرارت هوا خاش
باردن عسکر خلقنه بر مرتبه ده صحت و مشقت واقع اولدی که دو کلبه سنا
صبری خومنه آتش حسرت دشتدی اگر ضعیف روشن ضمیر مستظلا و لما سه
نفسه قطعاً مجال لری اولمازدی بادشاه نصرت فرینک بولنده اسمعیل بیگیر
علیه الصلوة والسلام کی نفس زکته سن قربان انکه جاننه منت کورت
مسند نشین شجاعت و دلاوری رستم پاشای معدلت آیین و نصفست
کسری دامت معالیه عسکر خلقنه استماند و یروب اندن صکر لیس الفجر
کالا عیان تحویل کمان تحصیل اطمینان ایچون دوردی بوجمل نبرد کارزار و ارب
کوردی که اول دیران بیل افکن و غازیان صف شکن عدوی بدآمالک بختان
آلوب و کندولون معركة ظفر سنکا هدن فجورب نیجه سن قیلچدن بچور مشر
موحالیه پاشای صاحب شمشیر عدونک سبغی ألوب و نیجه لرینک باغی کسوت
باقیدی انهزام ایله فجوب کند کلرین کلوب عرض ایلدی حایلنا خداوند کار
عسکر کردون وقار ایله فکر اولان منزلدن کوشک سرای دیکله مذکور
محلّه و ارب وصول بولدقدن اوتنه جانبند انهزام ایله فجوب کیدن اول
عدوی نکبت آمال شاه بداحوال لری و ارب بوخبر قیامت افکندن خبر
ویرد بلیخیز و اکاه اولیجاق بادشاه قهرمانک تیغ ابدارندن ویرد نر و لاله

ابتر کجی لوزان اولوب بر مرتبه ده خوف و هراس مسئولی و لدی که قدم جرات
 و اقدام لری دامن فراغت چکوب سرکه آن اولوب طور دبلر آخر الامر اول شاه
 صال و مضل یانند اولان عکس هر بیت اثر نیک عنان اقدام لری سنت کوب
 امر قضا ید تصرف ایله رتد و حکم قدرد یوار عقل ایله سدا و نماز دیو هماندم
 تبریزون اشکنبر کلیمبرد میکل مدکور محله فرار ایدوب بوجا نبدن خداوند
 جهان قطب دایره زمان حضرت لری قطع منازل و طی مراحل ایله ماه جمادی
 الآخره بکری برندن ارچینندن بود کراولان برکنار اون اوج منزله محرومه
 تبریز نزول ایدب اطراف خیام کردن قیام و سرپرده دولت مرام ایله مشرف
 ایدب آرام ابدی خبر مشاورد کردن سلیمان زمان از احوال دشمن
 بدامال و عودیت نمودن از تبریز بجانب قلعه وان یارند انشود یوان
 ایدب دشمنک دولتی دینوب و عکس نیک بلدوزی دوشوب آهوی دشت
 و بیابان کجی صحرا و جباله غروب ایدب اله کیرسی متعذر اولدوغن و زرا ایله
 مشاورد ایدوب و خصوصن را بکرو فکر و فراست کوزند جواب ویرب ایندیگر
 حالینا عکس چوشن پوش و لشکر دریا خروش ایله طالب دیار عدد و اولق اولور
 اکریه عون باری دولتمز یاری اولوب دشمن اله کیرور سه منصور و مظفر
 اولوب مقصود و مرز واصل اولورز والا اگر قضای تعالی بزدانی و تقدیر نصار
 ربانی العبد یدبر و الله یقدره مقتضای نسخه دشمن اله کیرمیوب عکس برد عدوی
 دین کلوب ربع مسکونن اصطبار و سکون و قرار اید جک اولور سه عکس
 اعدا شکار ایله قشلاقی عسیر و زاد و زاده بولناقی متعذر اولوب اندن

م

عسکر کردند بر شکیباده شایسته شبهه یوقدیر فکر بکر معقول بود که او ته جانبد
 اولامه دامت معالیه امر شریفی ایلده محاصره قلدوخی و لن قلعه سنک فتح واستخلا
 عودت اولنه باقی فرمان پادشاه و در آنکدر خداوند کار حضرت تلی و زرانک
 تدبیر صایب لیرین و فکر نایب لیرین معقول کور ووب وان جانبنده عودت اولنا سن
 امر ایلی تیریزده اوج کون اقامت اولدق دن صکر ماه جمادی الاخره بکری
 در دند تیریزدن اورخی و شنی جانبنده لحام غریبین منصرف ایدب و ندر
 خدمته احمد پاشا ایلده دیار بکر و روم بکر بکیری نصین اولوب قولدی
 اول شاده ایام باحور واقع اولوب کوره نادر جو ساد کسب هوا ایلد ایچون
 تبدیل مکان ایلده کدو مخزنندن نقل ایدب و یک هوا جرات سبسی اوزده ایلده
 جوش امشده که غلیانندن بیضه ایشان آسمان بخته اولوب تور غلکه جلای
 مذا بکی شدت کرمان صوکیروان اولوب اقادری و حرارت شمس ایلده
 هوا به منقلب اولوب بونده باد هوا کمرایب بقیعه بحسبه الظمان مساء
 مثالند معقل اولوب کور وینور دی و عسکر نریا نظامک هوا به اغان خیل
 باد رفتار لوبنک فعلی غبارندن مهریله ماه دوش و لشکر سعادت دستکا
 بروغش کور غمایدی شادوان قلی و کوز کونان و شیشتر و الما و شهر وان
 نام ضربه لرون مرو و ایدب پادشاه مملکت کشاکش سعادت و مسال و مرکب
 دولت اتصال ایلده تسود یکمیلده معروف ضربه به واروب نوزول ایلد که
 اول کیجه فراول خدمت اولان عین تاب سبخای بکلو و خان بکی عدوی
 بد فعال فراول خوش خبر سلطان بشیر و مفدا آدم ایلده سبخه نام محمدت

هوای ایلغار ایلله علی الغنم بصوب شهید ایلدیلر بدیت
 کجه کم باشند آفاق دود و وطناف باش کیدجک بایدار اولماز آفاق
 دیوانده اولاندی بر اکنه اولوب یارنداسی علی التمر عسکود ریاناثر ذکر
 اولان قوون کوجب کند اوزره ایکن اولعدوی هر نیت اترینه عقبه ندف
 اولاشوب اغراش و قزو قریله حکم صواش ایدب نیجه لوی جنکال شاهین اجل
 برداقه قایدوب هلاک ایلدیلر و فدار خدمتک تعیین اولوب قولان
 وز بوشرا قدام احمد باشای پلنک انتقام بلیغده اولان امرآ نصرت انجام ایلله
 کیکن کینه کروب کمان انتقای قوو و مبطور مشدی اولمده ابلیس بر تلپیش
 اوزره دعد نو بهار کچی برینوب و زنجیر کوه کی بر برینه اولاشوب نود آندک
 ایدجک هاندم عدوی خلالت آیین بیم هلاک ایلله رخت وجود ناپاکلرین
 بوکلوب قودیلر باقی قوب قورقونلری قلیعدن کجودیلر اونه جانبدان
 مقدم امرآ عظام و معظم و ذراء کرام و سورا عظم فاطور اکرم رستم باشا
 دلاوران مرقافکی و مبلد زان صف شکن ایلله شمع برانواو کی تابدار سنان
 ابد اولمیه بر وانه و آرد و نلک جان بد کماندن او و معده نیروی جیتی بازوی
 غیره کتوب اوزد لینه وارب ابریشجک زمین هر بکا هلدن شاه و افغان
 دود سیاهک بلوطندن یغان قان باوان ایلله مضار کجود و ارنکی و بخار
 دماغا عدا ایلله هوای و غامکین و غبار متاد کاد نادر کجود و ارنکی و بخار
 کوروی خداروند کاز حضرتلری سعادت ایلله اوری و اوشق جلمیلرینک
 آب روی اولان سلااس و الباغ و قلعه شوق سنکین استقامت عبور

و مرودا یدب بو برکنار ذکر اولان اون اوج منزلن السنه انا مد و آن نام
 ایلله اشتها ری اولان زحل ایوان صورت و قلعه کیوان صفت که مهندس برج
 د قدار و احصار زحل مداری شویله استوار ایشیکه فلاکت فلکدن دور و شدت
 روز کاردن مجبور اولوب دیدن کواکب کی آینه مهر ناظر و تیغ سیریه کیوان
 و مرتجج کی میدان سیاستن حاضر اولوب طور مشدی انک اوزدن نزول ایدب
 اطراف و اکثاف دامن کردون کی سایه بلن اوتاخ ایلله ورنکاردن سر برجه و
 خرگاه ایلله طولدی خبر عمارنه قلعه وان و فتح شدن بعنایه ملک المنان
 اندن صکر خداوند کار فلک مدار حضرت نری اول احصار فلک مداری بکجری دلاور
 اها له وارا خاطره ایدب مترسلر احصار ایلسونلرد بو امر اولندی امر عالیشان
 مقنض اسخه بکجریلر اغالریله مترسلر احصار نه مباشرت ایدب طوب و توفیق
 و برافق و زین کلا تیوب حدوث زمزمه لهندن عالم کون و فساد لرزان و عناصر
 اجساد قوی بنیاد بریزان اولوب غریوری قیام ساعته غونه اولدی قلعه بچند
 تحقن ایدن بد نهاد اهرمن نژاد قلب اشدر و حالته دنک و جیران و فلولات
 هراستن سرکردان اولوب دست نخیل ایلله سینه کوبا ولوب طور دیلر سا بقا
 محاصر حصاره ارسال اولان اولامه پاشا دامت معالیله ایلله تکه زاده محمد
 پاشا تجرب حصار احصار ایلد کتری طویلین کوز آجدور میوب اندیلر اچرو
 دشمن بد احوال ذکر اولان طویلر وک دفعنه و بکجری مترسلرینک دفعنه افی
 صورت و مادی هیئت ضرب نلرون و توفیق لرن آتوب اولید و احسن آخر صباحه
 حصار لرینک هر بر بد نیدن جمع فراغ و مر بار و سندن یوز منطلمه و جراح با قوب

آهنگ چنگه منقبت اولوب بطوردیلر یارندای دیوان اولوب پادشاه مملکت کشتاک
 امرش بیلدی بوکامچرا اولدی که وزرا کی صفت نداشتند مشید انی دین و دولت
 و مهند اناسی عز و رفعت محمد پادشاه امت معالیهما قلعه نکل اطرافه وار و بطوبلر
 قوروب تخریبینه مبادرت و استخلاصنه مباشرت ایلسونفر فرمان لازم الازعما
 پادشاه جهان ایله اولبروج هوامکان ایله خرسامیه داخل و قتل آسان اشیای
 فلک البروجده مانع اولان قلعه نکل جانب غربی سینان واقع اولان موقله سنه
 اولامه پادشاه طرف شمالند واقع اولان قبوسنه احمد پادشاه قبله جانبند اطراف
 حصاه ناظر اولوب طودان قلعه رفیع سنه محمد پادشاه طوبلر قوروب آتایشه مشیت
 ایلدیلر طایفه طغیان پیشه و عنده عصیان اندیشه قطنوا انهم مانعهم
 حصونهمه استیخته قلعه نکل متانت و حصانته اعتماد ایدوب پیرامن
 حصا ورنیه یاغی یاغی بصدور عمق و ازهار فتنه دشمن آتی دکر عمت
 قصایدله قودیلان طوبلرک و اخنا اولان مترسلک دفعنه و بیلانیم خروش
 و دیوان در باجوشک اوزر لر نیه ضرب بزنی و قوف کلر باران وار یغدد و رب
 بوجا بندن دخیمر عدیم و صاعقه آواز آتش قم طوبلر آیتوب آواز لوی رعد
 کی فکک و درواز سنه طوب و صحاب کی خانه لوی آسمانه حجاب ظلماتی اولو
 برق وار شعله لوی هر نیه طوق نسه حرق ایدوب نرم و سختی و سنک و خاک
 بولک کی دیدر لر دی قتل بروجی دلا آهین سنک قلعه کچر طوبلر مانه مانند
 کفک و در و دیوار لوی دیوان و خراب اولوب پادشاه شریعت آیین و سلطه
 نصرت قرین حضرتینک علوه مستلزمین هر رخنه دن فتح مدار و هر گوشه دن

م

نصرت شعار پیدا و نصرت از الله و فتح علامتی هویدا اولوب غزاة نصرت
 انجام و عند مفاتح الغیب لاجلها الا هو صدای ایل به مغنم اولوب
 طود و دیر ایچروده کی نارهیجا ایل به حرف و آهن و بولاده غرق اولان زمره خابیرین
 فرقه ملاعین فروج بروجدن توفیق بی درنگ و ضرب زن رعدا هتک ایل به جنک
 ایدب طور و رکن مجاهدان دیندار و غازیان شیرانشهار عدوی لیا مه و شمن
 هر میت انجامه سهام خوان آشام ایل به فذوق العذاب بما کنتم تکسبون
 پیا من انها و طوب قلعه کبر و مرید ثانی ایل به اینا تکرر فایده کم الموت و کوکتم
 فیروج شیده اخبارن انبا ایدب آخر الامر قلعه ایچنده محصور اولوب طوران
 بدفعه لاول احوال مصیبت اما لیرین مشاهده ایدب امان تدبیری تعبیری ایل به
 جان بد کمالی استخارهی ایچون ایچلرین فرامان بک دیمک ایل به مذکور
 او باش خفاش اشتعاش که اسما و رسما جریوتی و خلعت نکبت و لحبا شله مجبوله
 ایدی کونددوب کلوب امان طلب ایلدی محاصره حصاوده طوران و ذرای
 عالی مقداد هر برادر اولی که معقود اولامی فتح مقصود در که بر قضیه
 عسیان تکرهوشینا و هوشیل کمره لیل محمود و زمره بود فوجا و زره عین ایلدیلر
 باده شاه ظل الله حضور تری استعینوا بالله و اصبروا ایقنک مفهوم سعادت
 شطوی مفتعل شجوه بوا مالک حصول مقصود صبر و حمت به بنیدر و بوکلان
 آدمه خلعت ایل به اکی کون مهلت امان و بر طوب قلعه یه کوندر ایلدی و اوردن
 اول سوم قلعه بکوز و مقاتله فلان ایچنده طایفه دوم شیا طین رجوم که
 هر بری افضای بلاد و مؤمن کلوب اول مفسد لری جمعیت ملحق اولامغله

ماده ضاه حدون زياده اولوب اول اصل اثر رناض الا فكار كه قليب
 بر عنت لری نور ایمان دن خالی و محوف ایدی شاهد مقصود لری اله کتور من
 امید یله باشلیرین اورنایه قریوب اولم اری اولمشدوی ارالرنده کزت وفاق
 و مزید اتفاق واقع اولوب بر بریندن او کنده الکی حیوة ابدی و سعادت
 سرمدی بیلور لری صورت حقه حایل اولان فکر باطل لری اوزره قلعه
 و بر یوب اول فرصت ایله مضاره آقلان طوبیلت مانعه سنه و مجاهدت
 مورو و عبودیتک مدافعه سنه مترسل و طوبیلت احضار ایدب تمام ایدک لرن
 صکر و کبر و عصیان اوزره مهر اولوب طوردن اولاشاده خبر اولد ایشاه
 خونریز از جانب اشکبر کبر بد صا رو صوباعسکر ضلالتنکین
 اوتجه جانبد شاه بد مال با وفاء هایدن فال و حال و انا مجال برله قلعه
 وانی اوزره جا کرد اودش شکا و طوبیلت د و کوب الماق اوزره اولد یغن
 معلوم اید یوب همانم نفس بند و ساویس شیطانیته پی نخذیر ایدب
 مرند خوی جانلرندن ار جیش قریب صا رو صود بمکله محله کلوب
 ار جیش و عدل جوان و اخلاط اطراف لری نهب غارت و نا و خسارت ایله
 یا قوب یقوب اوتوروی و یحلفون بالله انهم لمنکم و ما هم منکم و انکم
 قوم یغفرن آیتک معنا سی حضرت شهادتک خاطر خطیو الهام پذیر یه خطور
 ایدوب تمام بلدی که انلر اعقاد و رست و کل امین شوبله که مقام هست
 اللزوم ایکی سبیل رخصته سالک اولغه محال بولار مقصود لری کاید
 و ام مکر یله بند و و شور و جک لرنک شایسته شنبه بو قدر و بوم و مرشدت

ع

بُولَدِي اَمَّا مَقْتَضَى جَزْمِ رَأْيِ اُولَى الْعِزْمِ اَيْلَهُ عَلَيَّ اُولَى كُوْدُوْبِ رِبْتِ عِزْمَتِكَ
 كَمَالِ لَطْفَتِهِ اِسْتَبْنَادِي وَحَقِّكَ عَوْنِ عَنَابَتِكَ اِعتَادِي بِرِوْتَبِهِ دَهْ اَيْدِي كِه
 طُوفَانِ بِلِيَّاتِ اَيْلَهُ مَوْجِ حَادِثِهِ اَوْجِ فَلَكِهِ جَفَسَتِهِ دِلَمِنْ تَوَكَّلِي غَمِّ بَقَا اَيْلَهُ
 تَرَاوِلَا زَوِي صُورَتِ عَاقِبَةِ نَظَرِ اَيْدِي بِكَ كَارِخَانَةِ قُدْرَتِهِ وَنَكَارِخَانَةِ تَحَكُّمَتِهِ
 اَوَّلَاجِاقِ اَيْتِلَاوِ اِخِي وَاوَرْدُودِ يَوْ قَلْعَتِهِ نَوَاسِتِغِيرِي وَاِيجَنْدِهِ كِه عَاصِلِيكَ
 تَدَمِيوَنَدِ سَاقِ جَدُو تَشْمِيْرَا اَيْلَهُ عَشَكُ جُوشِنِ بُو شِ وَامْرِي دَرِ بَاخِرُوشِ
 تَنُورِ كَاوَرَاوَدَهْ نَاوِجُوتِ اَيْلَهُ تَابِ وَشَمِشِيوَرَاوِكِرِهْ جُوبَا رَجَاوَدَنَدِ
 اَبِ وِيَرُوبِ عَنَفِ قَهْرِ اَيْلَهُ وَضَرْبِ وَجُوبِ اَيْلَهُ مَجَالِ وِيَرِ مِيُوْبِ قَلْعَتِهِ
 اَلْوَنَرِ وَاِيجَنْدِ كِي بِي دِيَنَلُوِي تِيغِ وَتَبْرَا اَيْلَهُ سَكِ يَرِيَنِهْ قِيَرِ سَوَنَدِ يَوْمِ
 اَيْلَمِي جُوتِ شَا مِسْهَانَدِنِ بُو وَجْهَتِهِ اَمْرِ اَوَّلَا خِيَالِ شَبَرِهْ وَوُزْوَ اُولِ يُولِكِ
 عَمْرُو اَوَّلَادِي بِمَحَاصِرِهْ حَصَاوَدَهْ اَوَّلَانِ وَزَوَاوَا اَمْرِ اَعْمَكُ جِيَتِ اَمَّا اَقْدَا
 مِيَا نِ هَمِيَتِهِ مَوْقُوبِ وِسْطِ اَهْمَايِ بَا شَلَرِيَنِهْ اَلْوَبِ وَفَلَا بِ اِفْتَحَايِ
 يُوَنَلَرِيَهْ طَاقِبِ جُوعِ وَشَامِ عَلَيِّ الدَّوَامِ اُولِ حِصَارِ فَلَكَ مَدَارِهْ وَسُورِ
 مَتِيْنِ قِرَاوَهْ جَانِبِهْ اِدْبَعِهْ سَنَدِنِ طُوْبِلَرِ وَضَرْبِ نَزْدِ وَفَنَكَلَرِ اَوْ شُورِيُوَنِ
 اَيْتِلَانِ صِيحَتِهِ سَاغِرِ عَدَاوَا زِ طُوْبِلَرِ مَهَابِتِ غَرِ بُولِي اِذَا زِلْزَلْتِ
 اَلْاَرْضُ اَلْوَالِهَا اَيْتَنَكِ مَغْهُوْمِنِ اَشْعَارِ اَيْدِي بِكَ ضَرْبِ نَزْلُونَدِنِ حِصَادِ
 اِيجَنْدِ كِي اَنِمِ بَا شَلَرِي طُوْبِ طَاغِيَلِي كِي عَلْطَانِ وَزَحْمِ بِي رَحْمِ تَوَفَكْدِنِ
 نِيَجَهْ سِيَنَدِ لَرِيَنِي كِي مَالَانِ وَنِيَجَهْ لَرِي دَاخِي قَهْوَرِ شَا تَلَرِي كُوچُورُوبِ
 وَجُوسُقِ سِرُورِ فَوَايِ سُووْجُودِ لَرِي خَنَدَقِ عَدَمَهْ اَوچُورُوبِ دَاوَا جَاوَا

فَنَایَه کُوفَه دَر یَلَمَحْتَه بَا شَاو اَمَتَه مَعَالِیَه ضَرْب و حَرْب و طُوب بِرُاشُوب اِیْلَه
 حَصَاد بِرُجُلُوبَنِک دَر جُلُوبَنِی و بَا ز و لُوبَنِی صِیُوب سَکَشْدَکَدَن بَا ر و لُوبَنِی کُجُوب
 سَایَه و اَوخَاکَه یُو زَا و وُوب یَا تَدِیْلَر اَو ل غِبَار مَنَال کَا و زَا دَر لَر دَن جَرخ دَا و زَا وُوب
 و کَرِه بِمَر دَه سَاحَا بَا شَاو اَمَتَه حِجَاب اَو لُوب نَه حَوْض سِیْهَر و نَه چِشْمَه مَاه و مَه کُوفَه
 بَا و و لُوب سَکَشْدَه تَن جِی سِر سِر جِی تَن اَو لُوب دِکَلَن سَجَا قَلَر کُوفَه بَا یَر اَقَلَر ی دَا و و
 یَکَرَه نَمِیْدَا و لَا نَمَلَر اَو لُوب سَکَشْدَه اَل قَانَه یُو یَا مَش بِیْرَه هِنْد لُوبَنِی عَدُو ی بَد فَعَال
 جَان لَر دَه و رِیْمَان مَلَا حَشْمَه سِیْلَه حَصَاد قَلَه لَر دَن و سَو قَا قَلَر کُوفَه مَر و رِیْمَان لَر دَن
 اَحْصَاد قَلَه قَلَر ی طُوب لَر ی اَتُوب کِر و کُوفَه و اَو لَر یَن یَقُوب مَغْمُون سَعَادَت غُوت
 دَیْجَر یُون یُو تَم و اِیْدِکَ اَلْمُؤْمِنِیْنَ صُورَت حَال لَر ی وَا قَع اَو لُوب یَسْنَدَان اَهْهَکَر
 صِفَت شَد تَقْوِیْن تَر کَه اِیْمُومَیَا مَلَا فَا طُوب طَلَش لَر یَن یَدَف بَا شَر یَن طُوب قُوب
 طُوب و لُوبَنِی یُو جَان دَه مَحَاصِی حَصَا مَر دَه اَو لَان و زَا و دِیْنَدَا سَا یَل مَر آئِی
 عَالِی مَقْدَاد اِیْلَه قَاعَه مَلُوفَت دَا یَسْتَحْلَا صِنَه قَد لُوب تَقِیْع سِر ی عِبُودِیْت عَرَابَنَه
 اَو وُوب و نِیَا ز و تَقِیْع یُو زِیْنِی مَذَلَت قَرَابَنَه سُو رُوح مَنَاجَات اِیْلَه طُوب کُوفَه
 اَو ل جِیْنَدَن فُوز و رِیْمَه شَهَادَتَه قَلَب لَر ی شَهَادَت اِیْدَن دَا و و لُوبَنِی کَلَشَن خَا طَر لَر
 یَسْتَحْضَر دَر تَم بَر حِجَه مَقْبُودَن نِیْم بِنَا مَر تَن تَم اِیْدِکَ کِر و اَبْنَوَه دُشْمَن اَهَن بَد لَر
 دَر خَت بِخَلُوفَه مَنَا و مَقْ کُجُوب مَنَا و مَقْ عِبَارَت سَابَقَه اَشَارَه اَو لَان و جِکَه
 اَو وُوب اَو ل بَد سِر تَن و نَحْص مَوُود نَمَلَر قَالِی اِیْلَه حَصَا و اِیْجَن جُوبِیَا و اَو ل لَر یُون کُوفَه
 بَا لُوبَنِی مَر دَه کَر فَا دَا یَدِکَ جَام بِیْخُوف حَا مَی سَا فِی نَه کَر کَا ر صُوب قُوفَه زَا دَا و اَسْتَطَا
 قَا لُوب و رِخْه اَد مَحَا شَر ی و کَلَا و اَن نَعَا شَلَر ی صُوب بِیْجَلُوبَنِی اَصَابِعُ مَفِ

ن/ن

اذ انهم من الصواعق حذر الموت آيتك مفهوى قلبه غرق بجوارح حشيت و حريق
 نارد هشت و يرمكين اعلام فتح بيايم و ذبايات سعادت غاياتك انظر نيل سيله
 اول كراهلوان چند فالحم الغالبون معنا سندن خيره و آگاه اولوب هاندم
 امرآه قيسله و كبرآه ذليله فردين غناه على سلطان و محمد خليفة و الورود و جلاله
 زاده ولى و مصر لوامام قولى و آوا و غلافى محمود و اسير لوسيدى بلنا و على عيسى
 ساير اهل نفاق بالاتفاق شاهلر نفع كند و لره درمان اوليا جغين باوبس
 جگانه نيه اما ندين غيرى راه بوليوب اول فكر اوزره على السحر اطراف افاق
 جهاند انوار ضيع و صاوق شارق و اكشاف طاق آسمانده شمع سعادت
 بارق اوله و غنى كى كى يار ماد مليرنا استعدادى مانه كونده رب يرومان
 طلب ايلدير خاوس چيوش اهل الملة و الدين سلطان سلاطين الاسلام و
 المسلمين اذ قدرت على عدوك فاجعل العفو شكر القدره مقتضاى شجر
 اول پركناه و سياه لرك اندك لرنه قالميو با مان صدقه ايلدير اولك و كوفت
 ايرتقى ماه رجبك اون طغوزى كون بنجشبه كوفى عومآ عدوى بد فعال
 حساردن طشم جفوب قلعه عقب طرفه غرمت بر هر نيت كو سروب كند كل^{ند}
 صكره صداى غيب تلقين ادخلوها بسلام امنين بشاد بيله ابواب فتوح
 مفتوح اولوب هاندم غزاة نصرت تمكين قلعه بر جلرنه اسلام بنجا قلرين
 و بار و لونه ظفر بيرا قلرن ديكوب ضبط ايلدير و طوب پراشوبدن ساير وار
 خاكه دوشوب يعقيلان بار و لر نعيمى ايجون عقل و در بينك رآي مصلحت
 آراسى يله عامل و موارد امورك نعيمى تدبير ندره كامل اولان صدر ديوان

و وزارت و بدو آسمان امارت مشیر امور مملکت و ظهیر سربسکطنت و زیر
 اعظم رستم با غایت رفقه مایفا حضرت لوی سایر و زرای سلطنت و امرای مملکت
 و اکرام و ولایت و دولت و عسکر نصرت ایله اهتمام اتکین بلینه ضوقوب
 علوی عام و صلائی تام ایله درت کونده تعمیر توووب تمام ایله کدن صکره قهر
 برنج و راعده و دشمنه غلبه و استیلا ایچون اذ و دردم صاعقه آواز و آتش قم
 طوبی و افاق صورت و ما ر هیئت مکر و نلر و تیغ برق نیام و شان خوان آشام
 و سایر اسباب انتقام و بی حد و بی قیاس عسکر نصرت اقتباس ایله حاکم مملکت
 و استماع و علوی و فصل خصومات و امضای حکومت ایچون قاضی و ^{نظم} قاضی
 حصار و برادر زدار و حصار داری و سایر امور جنگ ساز و پیاده توغ
 انداز عسکری نصب اولوب قنوله دیو امر اولندی تا کم اول دیار جلیل
 الاعتبار و قلعه کردون و قارمقر و لیران شجاعت نژاد و مکان دلاوری
 جلالت نهاد و اشرف بلاد نصرت آباد اولوب امور مملکت و مصالح و ^و لایق
 امر شمع مبین او زور و کویلوب اول دیارده اولی الامر احابت اتمین مفسد
 حسام قاطع ایله جواب ویریلوب کلشن ولایت تمام رونق و طراوت او زده
 اولوب طوره امر عالیشان مقتضای شجعه و زیر صفا بیت تدبیر و مشیر صاحب
 شمشیر روی الیه رستم باشا یترا فقه ما بشا فکر صایبله خوانده عامر عنهما الله
 تعالی الی یوم الآخره و فترداری اسکندر ملک اون کره یوز بیک افجه ایله والی
 ولایت فاحکم بالحق مضمون کند و سنه امام ایدین قاضیلردن قاضی
 و برادر زدار و حصار داری و کورکات و نو بیضیین اولوب توغدی بو مملکت

سربلک

کوریلوب نام اولدقدن صکره اونه جانبدن صاروصواوزره طوران سقله
 بدنهاده بادشاه قلعه کشایه فتح فیروزی لقدنهرکم الله فی خواطن کثیره مملکت
 نسیم بشارتک تشمیله وان قلعه سی فتح اولوب قصه شجرینه کردوکن استماع
 ایدیک اطراف ولایت واکناف مملکت اخلاص برقاق ایچون برنجه بیک
 عسکره عزمیت اترایله سابقا قاصد قلعه سی تیورنه ارسال اولان بکلواوزره
 اوغلی اسمعیل نام بدفعاتی کونده روبر کندی سی انخوان شیاطین و احزاب
 ملاعین ایله ذکراولان صاروصواایله قلعه ارجیش و عدلجواز و اخلاط
 و ناتوان اطرافلرین نهیب و غارت ایدب اندن صکره ملز کیده و ملکز
 قلعه خنیش ضامن کوه صواوزره واقع اولان قوه کورود بمکه شهر
 محله واروب و اخلاص اول نواحین اولان قرالری بالکلن احراق ایدب
 و اولوسلرین سوروب و طوارلرین قروبطوردی اول سردار قوم عادی
 سیهتمالاد فرعون ذوالاوتادک اطراف ولایت و اصناف رعیتکه
 و کشور مملکت بوجمله فسادی ظاهر اولیجاق خبر عودت نمودن
 حضرت خداوندکار از قلعه وان به قصدان طایفه اشرار
 بادشاه فلک تحت غرقه نصره حضرتلری هاندم ماه رجبت بکری دزدن
 آثار صبح سعادت افقدن ظهور و انوار آفتاب عالم تاب ایله عالم بر
 نور اولدوغی کوی قلعه و اندن لشکر عزت عون و جند ظفر مقرون لرایله
 عزیمت ایدب بو برکنار ذکر اولان بش منزل قلعه عدلجوازه نزول
 ایلدی عسکر طایفه هجوه قلعه دن ذخیره ویرک ایچون برکون او توداق

یکردن

اولوب یارهدای کوه سپان د بلندن سته کولی د بکله معروف حمله کوجب
 کیدرکن خنیش صراسندن قره کوبروا و زرنده طودان شاه بی دین عسکر نرفت
 فکین ایله باه شاه روی زمین او زورنرا برشد و کن معلوم ایدی نیوب د غی
 ذکر اولان خنیش او اسندن برآن و بر ساعه توقفا نیوب باسین او ای
 جانجه ایضا ایله بیدب و جانبدن سلطان ظل الله حضرت بلرینک امر فرمایله
 مبارک و معرکه حربه و جنگ سپاهی او غلانی کفدای محمدیک نبود آهنگ
 برینجه سپاهیان عالمیناه و د لیران عدو بنا هندن تیغ بند و شمشیر کش
 و مسکل سلاح و نیزه و اروسا حربه رماح ایله ناطولی و روم ایلی کفدای روم
 بیله قوشلوب د یل الماسه اوسال اولندی بعد مقدم جیونو الخ اسلحه
 صاحب الغزو و الاحشام اوصی روم بکله بکیشی اولاما با شای شیر نغما
 فرمان و سپهسالار عظیم الامور فرمان بکله بکیشی محمد با شای نامداره ارض
 بکله بکیشی کفدای اولوب و مذکور لره سیواس بکله بکیشی امیر الامراء الکرام
 حضرت با شاد امت معالیه قوشلوب ارض روم بندم لرینک حفظی تدبیرند
 واروب دست اقدام ایله کمان غیری قوروب کین کینه دن اول نهنگ
 بد آهنگ اکر اول و یاوهی مرقوم شوم ایله اول بومه قدوم اید بک
 اولور سه امان ویرمیوب خذک جنکی و نبرد آهنگی او دالود یوامر اولنگ
 امر عالیشان مقتضای شرفه مذکور و بکله بکیشی ارض روم جانبدن کند بلر
 و پاو شاه عالمیناه حضرت لری ذکر اولان سته کولندن بولانوغه و بولانوغه
 ملز کیم صراسندن جاری اولان نهر بحر مثال مثال مرده عبور و قلعه زونیک

نصرت

فضا سندن کولک صود بمکله آدی مرورایدب خنپس محرا سندن کی قره کو برویه واروب
 شرف ویرنجک دیله ارسال اولان دلاور لراول دشمن بدکره اردن برینس آله
 کتوب زنجیر تسخیر چکوب درگاه عالمه داره کتورد یلر شاه بدفعال احوالند
 استفسار اولند قلن قوتده اولان قدرق فعله کنورب اطراف ولایتی واکتا
 ملکیتی نارغارت وهدم خسارت ایله یعوب یعوب جوان کوروسی جانشینه
 نجوب کندی قلعه قارصا وزره کوندرد وکی اوغلی اسمعیل دخی ذکر اولان
 قلعه وزره واروب ایچندن اولان عثمان کینده ایله بعضی کسندری مان
 طریقیله طایفه چقاروب شهید ایلد کدن صکره اتاسی شاه بدا ماله کتور
 ملاقی دلدی دیو خبر ویردی خداوند کار حضرت تلی سرعت الانفا مایس
 عاده الکرام دیو ذکر اولان منزلن لکی کون ارام پیرام ایلد وکدن
 صکره خنپس اوامندن آب مراد ایله کولک صود و آرتو صوبی مجتمع اولدو
 محله که السنه الثمانی افرح بوداق دیمکله مذکور دمر سقاوی نام منزلن
 آب مرادی مرورایدب قلعه موش محرا سندن جاری اولان قره صوا وزره
 نزول ایلدی یاوندای قلعه من بوند ده حفظ اولان فخره ودن عسکر
 دریا مائش برده شلوان قنوج اولنوب و مرعش بکر کی سنه سپاهیلرله
 منسکوت ایله بجلی قووجیلنددن کتکه رخصت اجازت ویرلدی بعد
 خداوند کار حضرت تلی ذکر اولان قلعه مؤنفلن قله سی نور کرد و نه عسکر
 وکله سی کلب اکرم برابر اولان قلعه کلخاد وکله قلسه جلیس قلعه بتلیس
 وکفندرو صوبی و آموزدن برق و قندیل و هیروز و ازربن جانشینن آمرد

غمیتا بدب ذکر اولان بتلیس دریندینک ضیق المرور و عسیر العبور که نماز
 موره طاقت کذا و میسر و کل ایدی اگر شیر شیر و صوت حمله سیله اولد و ریند
 صعب المنفذ کلیدی بجه بر شکجه سی احجارند و قلب و پیلد مائت
 کجوه زبون و غول بیا بان پری وار بران و کوب سر نکون اولایدی عسکر
 دریا بار اقدام و اهتمام تمام ایله اول طریق مصیقتدن هر بری مخرج و اول
 جای نکباتدن علی حد فرج بلوب دوشه سرجه هزار بلا ایله کج دیر که
 عقبات نامحدودند و وادی سقر نیک مناهل و منافذند دیوه و حشت
 متبادر و سبکین فواده د هشت متضاد را ووردی که هر بر طاعتی لشکر
 انظار غیلان کی مجذوب و اکل و هر کای زهر مار کی مخذ و رقابتی و لوب
 ستره ظاری و فرود سن براق ایله هم طویله اولان خیلی مرند مفاجایه اولان
 پنجه سن و لاله قلدی عکس کر نر تیا نظام ذکر اولای دریند و مود و جود
 زبون و جکجه نکون و یو بکجری و لا و لرینه بر منزل ایله و کوجی اولدی
 خبر اهل فناء و بتلیس انجانب جبر و جوان به جبرای ووش
 و بتلیس اونه جائده غصت و صومیک ایله جوان کو بروی جانفنه
 کیدن شاه کرام جاده سخاوت و سخاوت فراموشانه توجه اندوب
 کتد و کن استماع ایدی بکتاب تند رفتا ...
 موش ضنا سنک هر طرفه لوب و عایای ملکوت و اهلای و لایتک مالح
 یکه قانلون دو کی باغله رینه تاج مفاخریت بلوب دخی و جورنا با کلدی
 کند و یونلرند با و کران اولان طریق فساد و ضلالت جان و باغ و کج

و ریب

اوروب کلن بد فعالر کندولرم انقباد ایلین مسلمانلارک عرضی و مالی تاراج
 ایدوب اول نواحیان اولان قارلی یعوب یقیدیلر بو و جیهله اطراف ولایت
 نهر غادی صالار و قلی سده سده مقامه و سر برده دولت مرام قبلت
 معلوم اولجا اوردورادن عکر ظفر دهبو ایل کلن مقدم الامر الکرام
 و مغز الکراء الفخام اناطولی بکلر یکیمی علی باشای سعادت انجام تحت ولی
 ولایت اولان بکلر ایل دؤب اول دشمن بد نهادک فساد فی شمشیر کین ایل
 قطع و بنیاد بد نهاد فی سبیل لشکر اهل دین ایل قع لیدن دیوار اولندی موی
 ایلته باشای کیوان اقدام و بهرام انتقام وجه مامور اوزده عزیمت ایدب
 قلعه بتلیسه واروب وصول بولندی کی اول عدوی نکت امال و دشمن
 بد احوال معلوم ایدوب دخی کندورای فاسد و فکر کا سید ایلک

دشمنک ضعفن کور بولونقلای کور که الماسه نر اینش اینقلای
 دیوارض روم محافظه سنه فرمان بادشاه جهان و قطب دایره زمان ایل
 ارسال اولوب ترخان صحران سنه طودانی بکلر یکیلر اوزده هوای ایلغار ایل
 مؤسندن عزیمت ایلدی موی ایل اناطولی بکلر یکیمی اول کراه مؤسندن
 دؤب ترخان جاننه کندوکن دره ولسته و سده سعادت و اعلام ایلدی
 خلد و ندر کار حضرت قلدی و دردی کون بانک صباح کی ظلمت در بند د
 فلاح و دروچ برفوخنه جناح جناح بولوب بعیت الملک الواحد دیار
 بکر قلعه لرندن آمد نام قلعه یه بو ذکر اولان بکری بر منزلان قلعه عدل
 زدن

بکر کار

ماه شعبانك بگوهای سندن سعادت ابله وصول بولوب آدم ایلدی
 خبله گاه شدن میسیر ارض روم و سیواس و قره امان از آمدن
 شاه بی خان اندن صکره اوتنه جانده نوجان صحر اسندن طودان بکر بکیله
 شام ضلالت آیین اوز و لرزه ایضا و اندو کردن خیر واکاه اولوب ارض
 روم بکر بکیسی مزبور و محمد با پنا بر و جی عیسیر العروج ابله مشهور اولان قلعه
 بایر و اولامه ابله خطر پنا کج ناویه وعب وهر ایدن منزوی اولان رعایایه
 معین وظهر وطلق بصورت فوق الاسان قلعه معور و سیواس جاننده بقون گذر
 کی شام ضلالت تشکیل مانده اصحاب فیل تر جان و لایقته ایرینوب مذکور
 بکر بکیله الیه کر میجان کدوا فانی قیظنی مراش اید نوب انده مشاهد اندو
 صورت حسن خلق امر معکوس کو دند وکندن بغایت پریشان حال و مضطرب
 الاحوال اولوب مزید انفعال ابله و کثرت ملال ابله آن دکرین دیکله مشهور
 محله قول ایدوب تدبیر علیه فی و تسخیر خیه طی لوز و او غلی اسمعیل نام فتنه
 امالی برینجه بیک عسکر ابله قلعه بایر و جاننده کوندوب کدو کردن صکره
 اردنجه قریطافنی بلام بر واکافی کوندوب کند و سی ذکر اولان آن دکرین
 اوزنجانده واروب و هیل و لادونی کو اطراف و لایقته بونان اشلر دکر مار
 و طایفه متفاوت شعایر باندره جمع اولوب جهات فتنه و غلار که رما
 مکرو مجله سوادنی ایلر مشتمل و قطار فی و عداد که غام انعام ابله مجمع
 اولغدی دریا به مشاکلی کوندی غریزه کثرت جمعیت مشاهد انیکله ماده
 غرور صورت پذیر اولوب مملکت بکران سوادنی غل حال اندیشی و لایق

نخبه

تسخیر ابلدی صورت آیت کریمه و نملی هم ان کیدی متین که ارباب عزو
 تنکینک نقش نکیخی در صفحه دل زند و لوحه خاطر لرزد یا زیلوب ان للمحی
 حوله و للباطل صولة که مثل مشهور در قلب لرزه خطور ایدب تدب باد غرور کاو
 جان لرزه کی آتش جمعیت جاهلیه لرز تیغ ایدب اول اهل فساد فتنه نهاد
 تخریب بلاده و تعذیب عبادۀ مرقا و لوب ماقطعت من لبنة او ترکوها
 قائمه علی اصولها فحواشی اجرا و اذا خلوا قرية افسدوها و جعلوا اعز
 اهلها اذلة معنای سخن افشا ایدب از رنجانه و از بجه هر قریه به و هر قصه
 او غرادر عایانک مال منالقرن غارت ایدب ایل ولایت اهل دهنند
 بجز طریق خلاصه بحال بولیندر شهید و بعضی لری مکریدن امین اولیا بخت
 دامن کوه ساره یا بنوب بعید اولدیلر خرب جنگ کردن میر میران رخ
 با اسمعیل و بهرام میشوم دران مرز بوم او نه جانبد شاه ضا
 مضلک او علی مذکور اسمعیل میر زاع کر نکست تنکیل برله قلعه بابی و فضا
 و انب نزول بلد و کی کج پروانه و از حریص شمع و غا و سندر و ش و اله آتش
 بیجا فکده داده محمد پاشا دامت معالیه سحاب مظلم کجی او زرنه اقوب
 و او ان و حشریت ارض کجی او زرنه خروج ایدب جقان اول انراک بهایم
 علایمک بو وجهله هجوم کویجک حرب و جنگ و نبرد آهنک ایله قریش
 شمشیر ابدل و سنان جان سنان ایلله فوایم اربعه لر قطع ایدب اول
 باغیلر قشت احوال ایلله بی بحال اولوب تو بجدون ملجاء او مفادات و
 مذخاک لو تو الیه و هم یجمعون آیتنک آینه معنای صور غاسنه صورت

خانداری واقع اولوب باد شاه غزائارک بمن همتلردن انهمزام بولوب پراکندن
 اولغاوزره ايکن اول انشاده مذکور بهرام ميرزا ايريشوب تکرار فایز حرب
 و قتال و ذایر جنک وجدان اشتغال بولوب د پلان شیر صدمه و مبادیان
 بلنک حمله غیرت ناموس باد شاه اسلام دیومیدان دارو کرده ضربه بران
 و ابدان جیفه نشانلرن طعمه سیوف خون فشان و رؤس مخوسلرن رحم
 و سنان ابدب طورد بیلر عدوی بدرای دخی اقدام اقدام و اهتمام تمام برله
 بود کارزاره مضر اولوب زخم ستان جان ستان ایله دارو کرده بیخه سینه
 سکوب و صوب تیغ تیغ نشان ایله بیخه قانلر و کوب محکم صواش اندیلر
 مذکور محمد باشا انلر ایله مقاومتی هذا متاعدن بلوب ناچاره ابرو کردن
 جغوب قلعه بایمورده و ارب کردی عدو دخی آود بیخه و ارب جمع بر وجهله
 قلعه یه ظفر جولاناد قلری اجلدن قلعه دن معظم وارو شو ایله حوالی
 اولان معوره سن انق برده و دایله حرق و اظرافندن کی قرالری نه خسارت
 ایله غرق ایدب او نورده لورو اونه جانبند از زنجان معراسندن تکرار اوردو
 طور ان شاه بی دینک بایندنی انج ایقلو غریب باش او باش زکلی که سطح
 زمینک قطعند و و کلی عراری پیاده ککله کشید ی شاه دیو اللری ابرو کی
 و عایله اندرن سوار اولوب مظلوملر دود و ایله یوز نفر سن قونق ایچون
 از زنجان اطراف ایله یاندورب شارب غرور ایله لایمقل اولوب نه بدیدکلر
 بجز اولدر عروسه سیواس که بلاد ملکوت رؤس کویله عروس زیبا و حسین
 فی همتا ایله رشتک جنت ماویدراول زمره کونه اندیشه و فرقه الحاد پیشه

و

اول جانبہ کھنک سوتا سندن اولوب طور د یلریش اولان شاه برتلیس
 خداوندکار حضرت لریک توجه مایونلری نک کیفیت احوالنه وقوف بولماچہ
 سیواسه کمتدن تجویز کور میوباجازت ویرمدی اوتہ جانک خبر کاه شہ
 پادشاه فلک دستکاه از احوال شاه کمره و فرستادن احمد پاشا
 باعکس نصرت پناه از جانب قلعه چباچور و در بند چپر و کفی
 بایر قلعه سن تحقن ایدن محمد پاشا اول فرقه ملاحد لعنم الله علی حد
 صولت دولتته مغرور و پادشاه عالمینا حضرت لریک عدم ایلنفتند
 مکور اولوب رعایای ولایتته نهب و غارت یوزندن کلوب ال او زاندی
 شویله که رفع و دفعته مقید اولمازسه مقرر در که فتنه و آشوب دریایی
 طشار زیر که هر بر اهل فساد ایلله الی و هر بر ذبیح بد نهاد ایلله دیلی
 اولوب مارافره و عیال و بزمده ایکی دیرلدی دیو عرض ایلدی سیر
 سلطنته عرض اولوب معلوم اولماق پادشاه ولایت پناهک بوجاونه
 مبارک خاطرته کرد فتور خطور ایدب وزیرایه خطاب ایدب ابتد که
 اول جانبہ ارسال اولان بکر بکیرله کفر لکندن در اول اول حضرت لریک
 حقندن کلک ایدب دیو یوزالت احمد پاشا که کره بعد اول و مره بعد
 مغری اول مقصد لریک مدافعه سی حضرت خداوندکار لریک غرض و نون امر
 سهل و یوزلد ایدب استحقاق لریک ذکر اولان طایفه باغیه نایب
 و زمره طایفه نک مضرتندن اولو لایق خلاص اتمک حسن طلب کوسر د
 پادشاه روی روی زمین و شهنشاه تخت و نیکن حضرت لریک مذکور و کلام

سنج قبولیه اصفا ایدب حسن رضا سیله برینجه امرای پلندک انتقام و عسکر
 نصرت انجا آمدن سوار و جنگ ساز و پیاده تفنگ انداز عسکرایله ایلغار
 ایدب او ز لرزه وار مغایر ایدب مؤمنی الیه پاشای روشن رای قوشولان
 امر اولشکرت نصرت انجا ایلله ماه رمضان غره سندن جمیددن قلعه جبار
 و دریند چهر و قلعه کفی جانیندن توجّه ایدب کند کردن صکر حوزه حکومت
 اولان بقاعک سر ذکر لرزه و فتح سلطنته واقع اولان قلعک دزد لرزه
 و رعایای ولایه و حفظه دعاء ممکن حکم عالیشان واجب الذا عا خاقان
 و طغرای جهان آرای سلطان یازیلوب مضمون میمون و نغزای همایونده علی وجه
 انهدید و التا یکدشویه امر اولندی که هر برده در بندلری احتیاط تام ایلله
 محافظت و بوللری تمام احتیاط ایلله محارست ایدب طریق قلال و شواحق
 جباردن قریب و جویوبو بجمع اطراف مداخل و خارجین بغلیوب و یک
 باندر نکهارند قریب سما قاورده اولان ایدب صکر خبر توجّه
 نمودن القاسم جانی همکاران و در مکرین و سایل علی و غزین
 القاسم میر فادخ عرض عنودیت ایدب حاکم اخضر و صاحب قران و سیلجان
 آسمان امتان حضرت امیرین ظل غایتند نهایت مقصود و مراد اصل اولوب
 غایت مطلق مؤخر حاصل اولشد و قاضی کمالک مراد من و فکر نهادن
 اولد که اول رفیقنه دکور و آتش شور و شرع کمر کبکته ایشایله بوجان
 ایکن جناب جنت مقام و مقر اولای خطام و مستغنیه کرام علیه الصلو
 و السلام بغداد خلافت آباد جانیندن نهر بحر مال شریف عبود و قصر شریف

قلع
 قلع

قلعه شاهن و دینه وری و لاوری مورا یدب همدان و در کزین و سحر
 و غزین اطراف لرین انهدام و اهل و عیال لرین قتل عام آنکه مرخصت بخانت
 استدعا اولور تا کم برخد متک بولنوب سعادتلوباد شاهد خیرد عا
 مظهر و شوب اول خدمت و سبیله فوزد رحمت واقع اولور اولور
 توفیق حق رفیق اولوب پادشاه مملکت کشاد و لشکر مراد مخاطب اولور
 زهی فرصت واکرم مرتبه شهادت نصیب اولور سکه فی معادت فرورد
 صورت لوازم اخلاص یو و جهل متا کیداید یحک خداوند کار خضر تلوی
 موی الیه میرزانک استقامتنه متعلق اولور حسن ظن التفات و غایت
 مظهر واقع اولوب هماندم توافر باران احسان و تقاطر امارات اندک
 سگسان بیک سکه النون ایله ذوقین و براسب بلور رفتار و موضع شرف
 برق اشتها روی حد خلعت ناد و الا نارا اعام ایدب توفیق رفیق و سبک
 و توفیق سبحانی و اولسون دیود عا ایدب کوندر روی موی الیه
 پادشاه عالم کید و غرض و غایت النورین شمع مقصود فی افروخته
 کونجهک برآه و برعلقت توقف ایوب رمضان مبارک در دخی
 کون بروانه مثال جان نشاد و امک و شمع ایدب عزم دیار شرق
 عجم ایدب کند کد و صکر خبر تو خیر مود و زیار شاه مقصد
 ان شاه کمر از کجایب قلعه لر غنی و نبل و خیر و عزم مد
 مذکورند و نند شمع جمع بزم فلک تابدار و عیس عالم خواب غفلت
 بی دآن اولور و غنی و قدر قانع اعداء الله و ناصر عباد الله عزم و شمع

دای الویه نصرت شعار و عساکر انجم شمار ایله ان الذین اتخذوا الجبال سنا
 غضب من بهم وکله فی الحیوة الدنیا عتبا بنذن غافل اولوب طوران شاه
 قصه نه قتل بایدار لرینک عروجی فلک ذات البروجه همسر و سورا ستوار لرینک
 روجا یوان کیوان ایله برابر قلعه ارغنی و بالو و خروود جانب لرینک
 غریب ایدی قطع معازلایله السه انا من صادر و قانش دیکله مشهور
 صحای مرور و قلعه موش و جیا جورجا بنذن جاری اولان آب مراد
 عبور ایدی قته سیدلر شرف و صولیه نزول بلد کد اونه جانینک
 خلیله خاگر کرم میر میران وان بر سران طایفه طغیان و غیا
 کرمین بهایم لیشان حرقه دره عدوی بد فعال رعایای ولایت
 و احاق ملکات غارت ایدب الدقاری بهایم و غنایم فکر و فاسد و خیال
 کایندرخه کدولم مال غنایم ملاحظه سیله برینجه او باش قرلباش
 اقل کلری ایله تبریز جانینه کوندوب اول کوندور و کلری مذهب تراشدرور
 ایام ایله قوه در بندینک معقب العیور و همواروب و صول بولدقلری
 یکی خیره لاوران شیر راه قلعه وان سنجین نهاد بکله بکشی امیر امراء
 الکرام سکر و جانشان شیر قدام قلعه و اندن اسب هتقی میدان مقصوده
 سوب اول عنوان مضیبت نامه روز کار و روز کاردن غافل امراء
 بهایم علاهی قلیچدن بخوب و سوب آوب کند کلری بهایم لری الدردن
 آوب سالمین غنایم منزل معهود و قلعه مشهوره کلوب قلیچدن کورد
 کوندوب باشین و دولت کوندوب ذکر اولان قوا قلعه کلوب و صولیه

۱۰۷

خبر محاربه عثمان پاشا با سرخ بزرگ در قضای ترجمان
 و انظار یافتن و مقدمه جاپقو و جانیفندک احمد پاشا علیه عدوی
 بد فعلال وزیر ارسلان اولان امیر الامراء اکرم کبیر الکجاء الفخامند
 ملاطینه سنجائی یکی عثمان پاشا دامت معالیه که به عنوان جرح بجم بیان
 چککل زار و ضرب و جرحیدن سلم و نریمان و تفکار و بیع شهابی ثانی
 و همینکه شهنشوار میدان سپهر حیوان و قیوم تازی به هم و همندر سلطان
 مهر لزان در مطلع آفتاب بیع آبدار وین باش چکن شاه مخدولان کیفیت
 احوال دین خیر و وجود بی بودن ابتلا و انچه چون زمره موخندیدن بیاله
 و علی بودیان و سایر بهادران میدان برله جبا جور و دین ایلغار ایلاله
 کو چوب نیجه در بند و کوه و صحرا عاشوب قطع مراحله ایلاله نصف الملیک
 تر جان صحرای سدن جنبه جبلد نمکله مذکور حمله سلطان کو اک سنان
 مواکب عالم اشرافه نورانی ویندن ظلمت آباد فلا کته دوشو و جاپقو
 کرد ویندن قرار و دیدن انهم ترقب حوادث روزگار ایلاله بیدار اولوب
 فلور وورکی عدوی بد فعلاله سپر اولوب طوران سردار لوی خواب
 غفلت و بستن فراغت یا تورکی مادی و زر لرینه او غرایوب و ضلوع
 بولد و یکی کبیر کینه کمانه انتهای قورب طوران غرایوب لوی بونلر
 کورب هماندم بر بیرو جمع اولوب ابقولیه قریع باب و هشی نریمان علیه
 یکی روی زمینی تفقه بلر بوجا بندن قانع ابواب جهاد و کاسر شوکت
 ارباب عناد مذکور عثمان پاشای سعادت اجناد امان و جرمیوب

اینوب هماندم بر فیلین قزلباش ایله وکریدن بدن او باش ایله میداندن بقایقا
 اولوب بر برینه غریزی محاباکی بقاسندن واجل مفاجاکی بخا زندگن
 طوقوب رستم واسفند یار مثال جنک وجدالایده طور رکن مرغازی سیغ
 سبیل الله وبر عاهد لوجه الله مقبول خاص وعام حضرت خضر علیه السلام
 کی عثمان پاشایه ایوبیوب بقایقا یه اولوب طوران عدوی بیاماف
 نیزه جان ستان و تیغ برق فشان ایله سنجیوب هلاک قلدی وسینه سی
 کجینه سندن کسوت و سختی طران شهادت ایله مقلوم و منثور حیات خیرای
 اجل ایله رقم اولان مخلص خدمتکار لریدن بری دانی حضرت قاضی الحاجات
 محکمه بعدله قضا و قدرنده اداء حق نهاد تمه استیجال اتمکله اسب فلات
 کرد وجهان نور دندن سایه وار ییو اینوب چکی ویردی پاشای شیر نهدار
 چون شمع مقصود فی افروخته کوردی اولاسب ظفر سواره سوار اولوب
 میان همته غیرت قوشاغن قوشاوب عدوی بد انجام ایله اوغراشو و کزو
 قزایله کوکی کی صواش ایدب بزم رزم ایچنده جام حسای نوش ایدوب
 سرخوش اولان بهادر خون لاله کون ایله یوزلوی قزل کوله دؤنوب
 کر میان چاقی بر قدرده انی خصم بی رحمیدن و دشمن بر المدن زخم یدک لرجه
 آهنک و جنک و ستیزی نیزه ایدب طورد لر آخر الامر دست افتد ارلری
 عروس طفرک دامننه ابر میچک تشنت و قراری مغلوب و خوف هراسی
 غالب کور ووب المفرار مالا یطاق من سین المرسلین طریقه ذاهب
 اولوب روی توقفه بقاغه رخصت بولما دقلری اجلدن مقدمایا له

و بود یان علی و سایر مبارزان میدان قفای غریبی جبل اماندن یکا کوسترد لر
 پاشای صاخب بود دروت یا ننه باقوب کوردی که خون جگر ابله تربیت اندوکی
 هوادار لک پری قزلباش او باش ابله مالا مال طولش تدارک حاله عجال بولوی
 ناچار اول باصیمای دلا و ولک پاینه دوشدی بنجه کوه و صحرای شوب
 دشمن نکبت افرودنک بولوالدن خیر و آگاه او یحیاق عقیده دوشوب
 ایچلدن براردیل آلوب شاهی جانینه اندر دخی دوشوب غریت بر غریت
 کوستردیل عثمان پاشا است معالیه احمد پاشایه کلوب ملاقی اولدندن
 صکره احوالی و دشمن ابله جنک و جدالی نه و جمله واقع اولدوغن علی
 التفصیل عرض ایلدی اندوکی شجاعت شهامتی مقابله سنک التی بیک
 لجه ترقی صدفه اولدی خبر عورت مغور شله خونریزان
 از و نجان بجانب تیریز اوتنه جانین اول دشمن بدامال الدقلر
 دیل ابله شاحلر نه وار ب پادشاه دین پناه و سلطان ظل الله عساکر غریت
 اشتباه ابله توجه هایونلردن و القاس میراندن کیفیت احوالندن استفسار
 ایلدی که جمله احواله واقف ایلدی اشعه افتاب کی غمام سنز ابله مخفی اولن
 میسر کلدی هماندم جواب ویرب ایلدی که تحقیق قیاسی و تصدیق مقیاس
 بود که قزداشک القاس عکبر قیاس ابله مال و منالک و دار و دیارک
 غارت انکچون هوای بلغار ابله تختکام خلفاء راشدین اولان بغداد دو
 آباد جانندن همدان و درگزین و سهل علی و غزوین طرفه غریت ایلدی
 عقبنجه و در آصف نشانندن وزیر بلند بایه مشیر شرف سایه احمد پاشا

د/ش

دامت معاليه برینجه امراء دولت و کراء سلطنت و سوار و جنگ ساز
 و بیاده توفیک انداز عکرا یله قلعه چیا قجور و در بند چپر و کفی و قلعه
 ارغنی و بالو و خربود و تیک جان بندن تیغ جها نیکر نک شریعتی ابدای
 ملکته سبب نبات و سهر و شیر برق اشتها رنگ ضربتی دشمنان
 سلطنته ماده دوردرا و لان شهر یار ملک قوت و تاجدار فلک طبیعت
 حضرت تدری شان توانا همت و عکرا غضنفر صولت ایلله برق حاکم و عد
 مصارف کجا و زرو که نزول ایدب کلور بواحوالی استماع ایدجک شول
 شوکندن برک بید کجی لرزان و تیغ جان ستانی و همدن همدان و خنجر
 جان کزاری خوفندن خفقان صورتی بولوب الدقیری خبرک شیوعی
 لشکر نه مورد ضعیف اولاد یود امن ارا تله سرا یدب امراء قیله
 بو وجهله سبب بیان ایلدی که قرنداشم القاس ناموس مملکتی رعایت
 ایلینوب محضاً جلوس سلطنت مقدماتی تمهید ایچون روم باد شاهنه
 واروب اندرخی تا کبد حسن و وعد و شهید اساس عهد ایچون کلوب
 سپاه رعیتته و کشور مملکت خسادت ایرشدردی بزدنی بند و ساروس
 شیطانیته و هوا جس نفسانیته ایلله کلوب اطراف مملکتی نار غارت
 و هدم خسارت ایلله یقوب یقوب انقای یرینه کتوردک شدن
 صکره تبریزه عودت و آدریا بیجان و لایتنه مراجعت اولسون دیو
 هاندم قراری فراره تحویل ایدب ینه تبریز جانبنه عزیمت کوسردی
 فلک غیمتی دریای هیزنه صالوب کندوکن امراء مملکت و کراء ولایت

دَر دَوْلَتِ اَعْلَام ایلدی لر عَدُوْنُک عودتی خبری کلوب معلوم اولجاق
 خداوندکار غرضه نصرتلری بولک خلقنک موجود و غیر موجود بن خزانة
 عامه و فتوداری موسی چلبی یوقلسون دیو امر ایلدی دفتولری موحینجه
 مزبور علی حد یوقلا دقد نتیجه لری رخت اقامتی تکنای صور تعینات
 کون و مکاندن قضای بی انقضاء عالم لامکان چکوب دار غور دوت
 سرائی سرور و یدیل مکان و نیجه لری مریض و بی درمان و نیجه لری منارل
 و مراحک عقیبات نامحدود ندن کشتش بولندی بومهم کوریلوب تمام اولد^ق
 صکره سیاهی اوغلا ندی اغاسی ایله سلحدار باشی غزل و لوب باد شاه
 عالم پناه سعادت ایله بو برکنار ذکر اولان خبر بود دن کور آمدجا^{نبه}
 عودت ایدب بورقم اولان اون کی منزلک ماه رمضانک یکرم
 یدی هندن آمد و وصول بولوب عید مبارکی ایلد کلدن صکره

اوتنه جانبک همدان طرفه ارسال اولان القاس میرزا خداوندکار حضرتلرینک
 بمن همتلری قرین حال فرخندن مالم اولوب قصر شیرینه کلوب وصول بولد^ق
 بر نیجه بیک اولوس ایله بعضی امر کلوب باد شاه عدالت پناهک دوتلندن
 متابعت ایدب بغداد جانبک ارسال اولندی بعد اقضای مراد فرست^{نه}
 متوجه اولندق استدعا اولور که خداوندکار حضرتلرینک حسن همتلری
 بدرقه طلایه امام اولادیو بوداق جاوشی کوندربا اعلام ایلتش موسی ایله

میرزا

میرزانك اولكى مطلوبين زياده اولوب مرادی طرفین انصافند
 خداوندكاد مسرور اولوب استمالت نامه یازیلوب مضمون های وند
 مندرج اولان خلاصه کلام بشارت انجام اولدی که خلوص نیت ایله
 مراد اوندو کلا حرمه سخی بلیغ ایدب جدوا تمام ونشخیر تام ظهوره
 کتوره سن شویله که میدان کارزارده نشیصاعقه کردار و تیغ ابدایله
 اول جانبده اولان قریب باش بر اشرارک خادو خاشاک وجود لرندن اولم
 دیاری بالکاید سن رشحات سلسبیل ذکر چیلک خلقک صحایف خاطر لرند
 صورت سوی ظن فایمل اولوب سکا غرور و لت اول میا دیچون استقبلا
 ایدن رفعت اقبال اولاد یوار سال اولندی نطع ملکدن فرزانه وار کرد
 ایدن اکراد امر استدن شاهین بک و قبا بل عربدن سلیح اولاد واجداد
 نام بدآیینک صبا ی اقبال لری نکبای با و منقلب اولماغ ایله
 قتل اولوب وجود مفرته آوده لرندن عرصه جهانی پاک اندیلر اندن
 خبر توجیه غورین محمد پاشابه بغداد خلافت ابار و میر
 رومرایی به قلعه مرزین سیکین نهار و میر میران انا طور به
 جانب زوهارای سکون واصطبار سنه خمس و خمسین
 و سعمایه شوالی نک اوچند همتی نظرنک فله قاف حبه جه و غیره دینک
 نه طاق فاک برقه جه کلین پادشاه دیندار و شهریار نامدار خضر تکر
 برجیس سعادتقانیق بوج شرفه تابان اولوب طور رکن رای ناقباری
 بونک اوزر نه جاری اولدی که موارد امور ملکندن مصادره محظور و نک

ضرر نهدن قدم الخوارج قبل الولوج مقتضا سنجحه حذر اتمك لازم در ردیو
 اوده جانبدار فلک غریبی در پای هرنیه طالوب تبریز جانبدار بقوی کیدت
 بحث دولتی فیضیه و نکیت جراحتدن هلاک قریب اولان شهاب
 بدیناد اولی الامر طریقی اولیید کین مشیران تحت دولندن وزیر تالیف
 کیم پاشا سیک میووی کیری و صاغ و صول غریب بلو کیده دار السلام بغداد
 خلافت نیکه و روزم ایلی بکر کیمی روزم ایلی بکر ایله و سباهی ایله قلعه
 مردینه و اطوی بکر کیمی بکر ایله و سباهی ایله حقیقندن یا ناکو کین
 بره او سلاما علی ابرهیم نازل اولان مجاور حرم و حانی و محرم حرم سحای
 خلیل الرحمان خلیل البرهان مظهر عز و تعظیم مولود حضرت نبی الله ابرهیم
 اولان عروسه و وهابیه و لاروف قفلا سوند یو امر ایدب اول اهر
 اوزره قانون قدیم عثمانی و دستور مقرر سلطانی اوزره هر برهنک قدو
 قاضی انداز و بالاسنه برابر و هر سدره قیامت طراز عالم آراسنه سراسر
 خلعتی کیدیر بلوب منزل معهوده و مقام مشهوده لری جانبدار کند کلر نیک
 صکره خبر غنیمت نمودن خداوند کار از قلعه آمد به جانب طاباقله
 شهسوار میدان دین و شهر یار زمان و زمین یعنی پادشاه صاحب تاج و
 نکیس عز و نضر حضور تدری ماه شوال مکرم یدی شند ین اقبال و سعادت
 و اجلال ایله آمددن یدی منزل و وهابیه و اردوب مقتدای هراقت
 و مقبول هراقت ابرهیم پیغامبر علیه الصلوة والسلام عالم نورانی خرم و
 خندان و جهان آفتین کلستان اندوکی عین خلیل ایله ذلیخانی زیارت

و نیک

منقاد و سایر شهرها از کشتی پرواز و هوای هایون بال فلک انباز ایلله تاریخ فرمود
صفا بی صبح ایلله خرم و هوایی وقت ایلله هدم ایکن عقی جانننه عزیمت ایدوب
طریق طریق حقیقه سالک و ولایت هدایت مالکنا ولان شیخ بلیند بجا
رحمة الله علیه الباری حضرت تلمیذ عقی فضا سند مرقدموز و تریه مطهر
اولان قلعه جنتک نام محله واروب شرف منوله وصول بولدقن کرکی کوشکاد
کمال مرتبه ده میر کایدیلدیر اول انشاده سلطان شتا سمندهوایه راکب
اولوب کوه جالی حدت هوا ایلله و هامون و قلاچی شدت سرما ایلله طوب
سرمدی اشیا کون بوی کورک و بقیه برف ایلله زمینک طرفی طولوب
طوردی سلطان غضنفر حکم اضطرار ایلله عقی فضا سندن قصبه نیزینه
و نیزندن شیر زمینه نازل اولوب وصول بولدقن امیرالامراء الکرام
شام بکریکیسی شنان باشای دولت مرام پادشاه ماه بارگاه و آفتاب
جنابک کتاب هلال مثالنه پیشکش ایلله یوز سوزب حضور و بنودده شرف
منوله وصول بولدقن دعای دوام دولت پادشاهی ایلله زمین خدمتک
عبودیت یوزین سوزب آفتاب قدری بدره ابرد کذن صکر فرمان سلطان
اکامقر و حکم شاه بهمان شوکا میرا ولدی که جناب جنت مقام محروسه
معهوده شام طرفه بیکده موی الیه رخصت اجازت ایلله محدودت ایدوب
کنده طردن صکر تخت بوناقه بیعتی ولایت فرمان جانندن و در عمان شیراز
و آسمان کوه تابدار می محض لطف الله المجید و نهاده کاران سلطان بایزید
طال بقاه حضرت لری که خورشید جهان سایه سنک روی زمینک قرآین کوشش

و نه

و نه ماه آسمان پایه سنک چرخ بریند منزل بالاسنه ایرمش اتاسی
 آفتاب سپهر دین ظل الله فی الارضین حضرت تیرنیک استقبال سعادت
 اقبالنه کیلوب و صول بولدقل بوجا بندن رسم پاشای دولت نصاب
 جملہ اتراب انساب سعادت اکتساب وزمره حجاب و نواب سیادت
 انتساب ایله استقبال ایدب خطوات تعظیم و تکریم پیرینه کتوردکن
 صکر اوکنه دوشوب سداپردہ دولت مرامه کتوردی شیرازہ طلعت
 و خورشید رفعت هزار قدر و عزت و فر شوکت ایله پردہ سلطنته یوزسودی
 و خلقه مقصوده الاوردی دخی اتاسی خداوند کار حضرت تلو ایله مصالحه
 و معافقه و مکالمه و مناطقه ایدب سحاب و قاری حیا سنک نثار بندن
 صفحه دیار چهره روز کار کی غرق عرف و آفتاب رخساری ضیا سنک
 اسفار بندن هر کنار دریا یانوده مستغرق اولوب طوردی اندن صکر
 مناسبت کلام و محافظت مقام ایله دعا ایدب او نوردی بعثت
 خیر عکرم فرستادن شاه بهروز بر سر طایفه دوروز و فرقت نیست
 سنه خمس و خمسين و تسعمایه ذی الحجه سنک اون سکرند طرم بلوس
 نواحی بندن جبل نصیر و بیکله مذکور کوه کردون و قارک صعب العبور
 و غیر المرور بندن قدیم الا یامدن تمکن اسما و رسما مجهول و خلقت
 خباثت ایله مجبول دوروز نام دیگر کلپتین نام طایفه طاغیه و فرقه
 باغیه که حشر نشر انکار و جاذبه اطاعتدن ادا بار ایدب و جوه حلال و حرام
 و مشیت حقوق خواص و عوام مابین بندن علی السوی اولوب عنوان مصیبت

افروز

نامه و دو کادون قنابل و شمشیر آبدار باد شاهیدن تکا سئل انکله بله
 اصلده قلوب طور مشلردی هدف تیر تدبیر و طعمه شمشیر قلوب خرد
 و اداسه تیر و جشمشید عالمیکر حضرت تلو نیک دمت هماهنگی نه فرضی لازم الذا
 حکمی بولغین بنیوز بلا طاشنه حاضری باش اولان یکجری و حلب و حامس
 و کلس و مغزا و طرم بلوس سنجائی بکلری عوماسیا هیلری ایلده اول زمره
 باغیه نیک قلع و قلعیه نیک کتمک امر اولندی ارجی مثال و حکم لازم الاست
 ایلده سده مزبور ذی الحجه سنک اون سکرند عزمیت ایدب کند کلرندن
 صکر خداوند کار جهان و قطب دایره زمان شهزاده کان کارین ایلده
 محروسه عظیمه و بلاد قدیمه حاکمیه ده عجیب الصور و بدیع الاثر
 قبلندن واقع اولاندک سیرینه و اصل شجره ولایت و فرع ثمره نهایت
 اسد الله الغالب امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه حضرت
 اولاد و انجادندن دین العابدین ابوالقاسم شریف الدین ابوالفتح
 موسی زیارتیه ماه ذی الحجه نیک یکری در دند شیرین سعادت
 ایلده توجه ایدب اطیب ساعیات مستحبه و اطرب حالات مستفرجه
 اوزره حمایه و حامدن سلیمه یه واروب اول شهر عظیم السوادک
 اینجندک قبه جرج برین کجی هر جوانب تربین و آیین نکارخانه جین
 اوزره انواع خشت زو و خشت ایلده در و دیواری تلبیس اولمشطیب
 هوا و وسعت فضا و کثرت ما ایلده صفات لازمه سی تمام مقبول
 و خاص و عام جام بنامه واروب کوردی که قبه سی فلک اطلامه هس

و خلاصه

وکله سچکوان بلندایوان ایله برابر و فرش پاک صاف رخام خام الماس فام
 ایله ایشلنش و مثلث و مستدس کمر و مقوس و مقوس رسم لر و سپر غلغلیان
 بکی نیم قبه لرحا تلمش و کمان حجازیان کی عظیم کمر لالتش بیعت
 بودر وار یسه جنت دیر کورنر که چقا قاسمزاکا کیرنر
 اطراف و اکشاف دیرت کون سیران ایلد کلدن صکره ینه محروسه حمایه
 عودت ایدب شرف مشوله وصول بولدقده یارندایه مرحوم مغفور دین
 العابدین زیارتنه وار و مرقد منور دین لذت جدید اخذ ایلد کلدن صکره
 پادشاهان دارا ایمن و خسروان صاحب تکلیف دن سعید و شهید مرحوم
 سلطان نورالدین بن زکی بن آق سغور بن سعید که درگاه آسمان ایشا
 اول زمان سجده کاخاقان فغفور و پناه شاهان غورایدی تاریخ مشهور
 مرقوم و مسطور اولان وجه و جیه اوزره محروسه معوره و مدینه مشهور
 سنه ثمان و خمسين و خمس مائه ده صولت و دولتنده و شوکت سلطنتده
 نهم بحر مثال عاجی اوزره استاد ماهر و بخار نادر زمیندن رفع ایدوب
 اکیشرقایمنا اوزره وضع اندوکی جرح فلک هاننده و جتنه و هیکلده غا
 ایله شکوه مند دلاب محمدی علیه الصلوٰه والسلام دیمکله مذکور
 دولا بکه بوجنه ییلاردن بر و بادشاه روی زمین و شهر یار مثلت یقین
 نصره الله تعالی الی یوم الدین حضرت تبریک قدوم سعادت نووم لوسیه
 ییل و نهار بالغدو و الاصال عنکبوت و ارواله و زارانین و فغان
 و حنین و کربان ایله کوزلوی یا شین دوکوب شاه واه انتظارده مرقب

اولوب طور مشايدی آستين سیريله کوزلری یاشین سلوب دخیوالیسنده
 حقیقه جنان کی بوستان دلیستانده که توصیفندن ذات الکحلام
 و ترفیندن مقصوداته فی الخیام دینلوردی اول کون خیام کردون قیام
 و سربرده دقلت ملایم قورب مشارب اقداح سرور و مواهب افراح
 حضور ایله شاهانه عشرت و پادشاهانه صحبت ایلدیلراندن ملکه
 دلایل مفعول و معقول مقتضایستفاده سده شور بلاد اسلام وقع ملاحظه
 بدیاجام صولت انعام پادشاه صاحب قرانه موقوف اولغبین
 خیرت هیند مهتاجت کارزار و فی خیر و نزل و سایر عطار بلایه
 سفر ککر در خیمه یار نامداره افتتاح عام محرم الحرام سنه شمس
 و خبیین و تجمایه حسن تعبیر ایله تفریر اولوب صووت تحریر و سمیت
 تصویر کلن احوال مصدق اوزره جای ملت عربی و حافظ شریعت محمدی
 عامر بلاد المسلمین و کابیر ارثان المشرکین حضرتلری کند و فکر ثاقبی
 و رای صابری اوزره حقیقه سبزار و زادته و در و ضنه کلزار صد ارته
 دوق و طراوت و یرد قائم مقام خیر و محتاجب قزان و لشکر کش بیامان
 زمان اولان رستم پاشا بستر الله مایشایه امر ایلی کی اوتور جانبدار صدق
 صرصر قهرمانی و سطوت و کشت ایلات عثمانیدن دفعات ایله شربت
 انعام ایچک کلان شاه بی دین و سوار ملاحظه نکمت نمکین و سایر عدا
 خذ لهم الله کل عشی و عداة قصیده بعنايت الله الملک المنان اول بهار
 انشاء الله الرحمن سوس ده زبان هر چه چینی علم و سوسنی سنجاق قلرالدور

و سنجاق

او کجھ از هادی شمار مرکت شاخسار اشجار سوله و الطفال کل از ایند
 نو کس زالند الله سیمین ششبر و بنفشه فریدون عرصه چمنه عسکر چکر
 چینه بدجل اقدام غضنفری و صوف کل اهتمام جمشید فری ایله تبریز
 و آذربایجان و اصفهان و کرمان و شاپور و خراسان باینه غنیمت هاید
 کوسترم کرک سفر عظیم ظفر و هبوت تحصیل مهضاتک مقدمای تکمیل حفظه
 حومه ممکنه و حوسه بیضه مداود و کله و زعماء اهل ملتک و عظمایه
 اعیان ائمه و عدل کار ولایت تنبیه ترجیل اید سنکه هر بری ساز و سب
 و آهنگ جنک مرتب ایله حاضر و لوب طوره مثال امر فرخ فال فرخند حال
 نیه منجز و لورسه کوره لر موی الیه صدر الوزراء شرق و غرب و مقدم الامر
 صوب و حرب امر سلطان و حکیم بادشاهی و زره برآن و بساعت ناخیر
 و تراخی انبوی مالک محروسه نامتناهی و اقالیم محینه سعادت دستکاهی ده
 واقع اولان روم ایلی و اناطولی و سفایین نصرت قرین و جزایر زمینی
 و مغرب زمین و شهر ربع مسکون بای تخت شهربدون و قرمان و مرعش
 و روم و حلب و دیار بکر و وان و ارض روم و شام و مصر و عدن و بغداد و
 یمن و لایبیلینیک یککاوس شوکت ملک الامر الیه و تحت لوی سعادت
 احتوا الرند کی طوس و کلت بکثره امر ارسال و لندی که خدم و حشم و نوع
 و طبل و علم برله حاضر اولار و کفه جان بندن جنیکر خان جهان کنایک
 آووغ نیر فرغند سلطان سعادت بخت و صاحب قران آسمان تختک
 بایه سهریزه باشا و رما غله هشت فیجا ق مشهور آفاقه تاجدار شهرار اولار

اورد کرای ملک آرایه ما میان لری احباب کلکون و سر برده لری سراب ها
 و غش و کی بلبل یوزلی و قیو کی بنو کوزلو و زر و کی کوز لری کوجک و قلغان
 کی یوز لری بوزلی طاک و لرایه و افلاق و راز عناق و قرم بخدان و رنفاق
 و یقه و لری و غی و قیل و کر کون بدن خور یاد لرایه کشتور لری حیفی تدبیر
 انعام و اهتمام ایدب یوز غمز و شمشیر و زم ایلله خاطر و خاطر او و بطور و لر
 و ذخیره و نذر اخراج کاه بدن و دوز کار و زموده درگاه معالجا و لری
 اسکام و اجبالا اعتبار ایلله کوند و لری که هر ولایتان قاضی تحت قضاء
 عدالت شمارند تعیین اولان نعلی اخراج ایدب افضای بلاد دوم
 اولان انصاف و روجه ایلله دب نزل امینی بیرومه تسلیم ایدن لر و مهمات
 وجه او و نو کوزیلوب تمام اولد قون حکم خبر عودت بادشاه
 یحیی و عرب از حمله بجانب مدینه متدین خطبه نصب کردند
 میر مران خطبه تبدیل شدن ملک الامراء بغدادی و دیار بکر
 و شام و اناطولی و قرمان سنه ست و خبیر و شعایه و خرمند
 اون بکرنی باد شاه فاک مدار و شهریار نامدار غم نصر و حصر تلری و دوز
 بیروز خندان و خورشید لغوز قایان اولد و غی کی آیین جهان باشی
 و رسم کامله اوزره حادین شیر و جانینه عودت ایدب یکدکن اولد
 کون صدر الوزراء فی الافاق جامع جمیع مکارم الاخلاق المختص
 بعنایت ملک الخلاق و رسم باشای مشهور و اتفاق دیار مذکور و مملکت
 معهوده برای اعراب اندک لری تعذیب عباد و فساد و عناد لری دفع

نق

و ظلم و بدعتی رفیع رکاب همایونه عرض میدی حضرت شهریار کامکار
 اندیشه و افکار ایدب طو در کن باشای روشن رأی طبیب حاذق نبض
 مملکت موافق جواب ویرج ایتدی که ای شاه کزین وای باد شاه روی
 زمین انلاک دفعنه و مملکتک امننه باد شاه ربع مسکون حضر تلمیک
 رستم صاحب رخس و طوس زرین کفش کبی صاحب شمشیر سردار لرین
 نهایی یوق اندون بری نقطه کبی دایره صحراده مدار و قطب صفت
 فلك دقار اچندک برقرار اولوب طوران حلب نامداره اصالة بکرا
 بضرب اولسون تا کیم ایالت مملکتک ساکن و عرصه ولایتک
 اولان رعایای فلاحین و کافه برایای مسلمین براقضای حدیث
 رسول رب العالمین لا ملک الا بالرجال ولا رجال الا بالمال ولا بالمال
 الا بالزعمیه ولا زعمیه الا بالعدل سایه سعادت تکرده آسوده حال و کف
 حمایت کرده مرقه الحال اولوب جوانب مملکت و نواحی ولایت من بعد
 شر و فساد اعرادن مانوب و مکاید ظلمه اعوامدن مصون اولاد بادشاه
 عالیناه لا زال مقرون باجماعه الله حضرتدی وزیر شتری تدبیر و مشیر خرد
 ضمیر اول فکر تاقین و تدبیر صایین معقول کورب دخی عنایات
 سابقه الهی و حمایت لاحقه خاقانی مفتضای نجه کفایت نجاته
 مشهور و مهابت شها مت ایلله مذکور ملاطیبه سنجائی بکی عثمانی باشا
 دامت معالیه مهمات امور سلطنت جهانبانی و کمال حراست و تحفظ
 حدود مملکت عثمانیه نجه دفعه سعی جمیع ظاهرا و لغین حلب بکرا بکی

صدقه ایدب امر ایلدی که اول دیار جلیل الاعتباره باد افسادی جوکته
 کتوب اهل بادین فساد بادیه اولان جماعت عربان بدسیرتک تدمیری ^{نیز}
 مجذوم مقدم اولوب محاوره مسافر حضرة وسفره خطر دن وحذر دن مامون
 اولوب حضور و جهور و اولان اناطولی بکر بکسی علی باشای دیندار سن کولندن
 منجا و اولوب بکر بکیلان خدمت دن عاجزا و لغین مذکوره بوسنه شجاعی
 و اناطولی بکر بکسی صاوم الذریعة العظمی عمدة حضرت العلیا شام بکر
 شان باشایه و شام بکر بکسی ادا نه شجاعی بکی بیری باشا بن خلیل بن
 رمضان بکه و قرمان بکر بکسی علی باشایه بغداد و بغداد بکر بکسی
 آتاس باشایه دیا و بکر و دیا بکر بکر بکسی دوقه کین زاده بکه قرمان
 بکر بکسی عنایت و حلب بکی ابرهیم بکه ادا نه و خربود بکی مصطفی بکه
 ملاطیته شجاعی همت و بوسنه بکی محمد خانه او توداق ویرلری و اوت جانبدار
 جبل نصیر و متکن طایفه دودو و زوز و زوز و زوز و زوز و زوز و زوز و زوز
 اثر و ادب نزول ایلد کبری کی چهره حیا کبری آینه اجله مصور خانه
 قلب غیر لوی شعله شمشیر لا و راندن منور کورنکین فرار محالدره
 قالیوب هاندن داس کو هساره الدن بر مغرب فرار اختیار ایلدیلر
 غزاة دشمن کیم عقلمانه دوشوب بعضیلرین سفارت یتوزلر و وساطت
 شمشیر توان ایلله اول برشیا اثرارشی خیار کی طوغرا دیلر و بعضیلر
 اسیر و قید زنجیر ایدب تیغ اسلام نصرت فرجام ایلله اول دیار دن
 و بحور ضلالت انجای کیم در دیلر خیار ایلدین هر زمان القاسم بر سن

سدره اسانس و خبر داران اهل دین دولت اقتباس و رخصت
 اجازت بادشاه فلک اشیان ایله سنه خمس و خسیس و شمعائیه رمضان
 در دین عکرم ستان بوله دیار بکردن غمزد یار شرق ایدن القاس غمزد
 و جرم شامل ایله بروجی فلکه مائل و بنیان سکه داخل کنکه ورد بکله مذکور
 قلعه به وارب و صول بولدو کی ذکر اولان قلعه به عسکر جزایله جدید
 وار الوبایچند اولان ملاحه قتل عام ایدر کدن صکر همدانه و صول بولوب
 اول کلید بدیندن محبوس و مقید ایکن روضه شمشیر یا مدار و ثقبه بیجا
 آیدر دن صحرای محمود و درک اسفل جمیع جانینه قیوب کدن شاه بدایین
 یا نندک اولان اخوان شیاطین و احزاب ملاعین دن فرندای بهرام بدایین
 بدیع الزمان نام اوغلی ایله عورتین و بعضی امراء قلیله و کبراء ذلیله نک
 اهل عیالی و مال منالین آلوب و دارود یارلرن بقوب کذر قوم و کشتان
 ایدب داخی عراق جمیع جمال فضا سندن مشکین خاله و سمن زار ایچم دشمن
 سایه فرخ قاله بکزر یزد خواص بکله مذکور قلعه الوبایچند بولنان
 بدفعه لری داخی قتل عام ایدب اندن غمراضه همان و شیراز انشایکی کاراد و
 روز کار و تقدیر خدای پرورد کار ایله آب زمن رود نام نهمدن و سبول
 و ششتر و حویره جانلر دن لورستانه تابع قلعه بیات و لایندن حصن
 و بدوان سر کزدن مندیجیندن بغداد جاننده عودت ایدب مدینه شهرانه
 کلوب و صول بولدو کی هماندم سفر نک فاعله سندن خاتمه سنه کلنجه واقع
 سر کدشتن و جمال مطلوبی حجاب دفاعله محجب و چهره مقصودی نقاب

اولان

امتناع ایله منتقب اولوب اونه جانبد شاه بدامانك افتاب حیات بی ثباتی
 غواوب غروب دوشوب سخاوان مغول و مکاران غول کی سحرافونه مشغول
 اولوب ارد بیلک لنگر قامت برهنیت وزره طور دوعن آدمکوندر بعلام
 ایلدی کوندر و کوا و ملر شیرزه کلوب موی الیه احوالی و قوی وزه جزو
 سلطانیه عرض اولدی معلوم اولجا ق اندوکی نهامت واستقامت متعلق
 حسن ظن صنایع اولوب بادشاه صاحب قرانک و خسرو دوزمانک النفا
 بی غایتنه مظهر واقع اولوب باران احسان و امطار انعامندن در شسته
 دولتله دوشنده نیجه خلعت و رخس شیر بیکر دین رخت و لای ابدایله
 آریسته شیر ارسال اولوب یورلدی که فاصبر کما صبر و لوا العزم تنکنا بی
 غدن خلاص شیرایله و جای المده و جاه جانده جبرایله اولور انشاء الله
 الرحمن سواد ق هلا اذکم علی تجار تخیکم من عذاب الیم والله ذو الفضل
 العظیم ما وراسته تنتم ابد غایت بی غایت الهی به و هدایت بی
 بحافی به توکل ابد فرزنداشک شاه بداحوالک اول جانبدن ده کدورین
 سدا ابد طوره سن صکر فرمان نیجه ولود و اشارت نه رسمه عاید او کور
 ان کله علی ابد سن کدا اول نکبت اما لک بود فیه شمع بقای مفاض شمشیر الله
 قطع اولفا فیه فتنی موصرون نیجه کرد و جبهه یونکرندن آنجه نر لولا
 شایبه شبه بوقد میرزای قوی الاقدار ارسال اولان امرالیشان و حکم
 ولکش بنای اصفا اید یحک الکتوب مناجات ایلدی . بدیت
 ددی شمدن کور و نوز طودنی اقبال . میسر ولدی مقصود او کدی احوال

جانغند

اندن صکره اساس قصر دین و قواعد کعبه یقین یعنی سلطان روی زمین
 وصاحب تاج و تخت و نکین غم نصره حضرت نوری ذکر اولان شیردود
 سعادت ایله کفر تاب و طمین و تلمس و معزا و سر مین و سراقب و زیبا
 و بریقین جانبدار حلیه عزمت ایدب معزاده طایر صدره نشین روح بر
 فوق حری شاخسار دین سعادت نشین لر دین جانب ریاض فرد و سه
 طیاران ایدن شیت البتی و یوشع بن نون علیهما السلام زیارت لرینه و ادب
 شو که آداب زیارت تریه شریفه و شرایط حجه منیفه در بالتمام ادا
 ایدب زیارت لرین مستفید اولوب سکسان بش کون سیر دارود یار و ایالت
 صید و شکار ایلد کدن صکره و انزلت الناس مناد و طهر افضا سجده قبله
 حاجات انام و کعبه مناجات خواص عوام غم نصره حضرت نوری سنه ست و سیز
 و تسع ایله صفر نین غم سندن بخشنه کون که آخر برد عجز و اول مارت فیروز
 ایدی آفتاب عالم ناب جهان بر سکون و بی ارتفاع ایدب عین عالم ضیائی
 ایله منور و لمشدی آیین قهر مافی و تزیین شهر یاری و زره شهزاده کات
 قطلعت و شهر سواران زحل شوکت و وزیر اصف منزلت رستم پاشای مزاج
 صولت و سایر مقربان در کام و اغایان بارگاه برله بمن اقبال و سعادت
 و اجلال ایله بله صحرا ده خال و کردن فضا ده خلخال اولوب طوران بلده
 بر طریقه محروسه معوره حلیه بو بر کنار ذکر اولان یگری یکی منزلت و صولت
 اول کون حلیه قلان و زریه دولت و سایر اعیان سلطنت عسکر نصرت ایله
 استقبالاته قهر و ان کئی قوب خطوات تعظیم و مراسم نکر عین برینه کنور کون

صکره

شهر ایچن طاق مفرنی که منظر نطق کهکشانه همسرو که مقوس بی که هلال
 آسمانه برابر اولان قصر فادرة العصور کربا ادم ایلدی شرف وصولدن اهالی
 شمس شع سعا فقا و یا فوب و فواجی ملکند قدیل بناری یا فوب داخی علوا
 فضلا فقر او غرابا درگاه و بت غرقه ال کتوب لالالت شمس سلطنة طالع
 من مطالع الکملانية الترمدية و کواکب اجلاله مشرقه من مشارق الخسروانية
 الابدية و بود عالیدیلر خیرت باعحت کمر شمس الدین بن شهاب الدین
 رشیدی حاکم کلنور و پیشکش فرستاد بلرگاه عالمپناه بامراد
 خواجه رجب باد شاه عالمپناه حضرت فی سعادت ایلله ذکر اولان حلبین
 عدل و داد و غیر بلاد او زره اولوب طودر کن هند جا بنده کلنور ولایتیه
 مستوط اولان شمس الدین بن شهاب الدین رشیدی براقضای کلام حکمت
 اقا و اهل سلوک حفظ ایلواح الملوک فطوفی بن عرف قدر هم و اتبع امر هم
 باد شاه بحر و بیک و شهنشاه عمر و دهر که سده سعادت نصیبیه انتسابی
 ماده حیات جاودانی ملاحظه سیله عرض عبودیت ایلله درگاه عالمپناه
 سخن دان اهل عیال و صاحب بیان و فضل و کمال و طبع نقاد ایلله موصوف
 و ذهن و قاد ایلله معروف ستاج جهان فریدانی خواجه رجب ساح بحرغان
 ایلله بتجدید عبودیت و تشدید رقیق ایچون انواع جواهر ابدار اولانی که بار
 و الطب للملوك لا للملوك اصلاح مواد و تقویت فواد و حرارت صفرا و تبیل
 و بخارات سودای تهلیل ایدر برورده لرو کافوری اشبه و دوا و باوقی
 جوارش غذا و سایر محتف هدا بای نادر الوقوع پیشکش کوندرب ماه صفر

و نای

او چندان مذکور خواجه رجب کلوب ذکر اولان پيشن کشتن چکوب دست بوس
 باد شاه جهان ايله مستعد اولوب کرکی کجی رعایت اولند قدن صکره خلعت
 اجازت ايله عودت اولندی بعد اوتة جانبند خیر حاجارین میرزا اولدی
 قصه خوی بار بنو لالی حاجی سردار شاه بدکمان و مقتول شدند
 اهل طغیان و آمدن علم و سرش بدر کاه سلیمان زمانه سنده ست
 و خبی و تسخایه صفینک در دند اسب امواج روزگار ايله کرد اب
 فلاکت و دوشن شاه بدامالک امر اذ ليله سندن د بنو لالی حاجی دیکله متع
 نام میونکت آملی که میدان دار و کربت شیرد لیر لیدی مرقوم بد کرد ار سته
 احدی و اربعین و تسخایه تار بنجند فرقه ملاحده سلسله سندن انقطاع
 ایدب بند کند اطاعت کلوب بیون ویرمندی خداوند کار عزه نصره خضر
 مذکور جرات جلادت ايله موصوف اولغین رکاب کامیا بند خدمت
 ایدن سایر امرای عالی جناب و کجای معالی نصاب کجی خدمت ملازمه
 لایق و مستحق اولغین ارض روم سجنا عن صدقه ایدب جلال احشای
 تمام اولوب کمال بولش ایدی صکره غازی خان عصیا نند عصیان ايله کبر
 شاه بداماله وار ب و آلا ی قان ایچی ملاحده لرایله اول دیارده بلو
 نه رایشلر کادزار و تخریب دیار و فتنه و شرار اولوب قلعه و آن
 قرینده باد شاه عالمینا خضر تلرینک بند کند اطاعت بیون ویرن اگر ادا امر اید
 د لیرم افکن و مبارز صف شکن محمودی بکی دیکله مذکور حسن بکل قریند
 حمزه بکی عیشی فی ايله قتل ایدب سر حرد و واقع اولان بعض قرینه لری نار غارت

وهدم خسارت ایله یعقوب یعقوب شاه ضلالت آییننه عرض ایلدکنه شاه
 دختار توکی فساد آنک مقابله سندن خوی واورد وار و سلیمان سرای و سکن آباد
 و باغان و ارجیش و آن اولککه لری بیک کی یوزتمن تعینی ایله اولککه ویرم کنده
 غیری تبریز کی کوچه سلطان و غشوان بکی فات اوغلو علی بک و ساعت چقوری
 بکی حسین جان و یازید قلعه سی ایله مرواحی بکی قیماز سلطان و کند و نلک
 قزداغی سلماسی بکی احمد سرع کر تعینی ایدب مذکور محمودی حسن بک و اولککه ^{ایله}
 وان اطراف لری غار و عاتمه سن امراتش ایدی سردار لعین شاه بد آیدن صورت
 حقه حایل اولان فکر باطل اوزره ذکر اولان بکلر نه جمیعت اوزره اولان
 دیوادمه کوندن مشاییدی بونلر بواصل فکر فاسد و تدبیر کاسد لری و جرات
 اقدام لری طالع شرف اوچند تابان و ستاره بلیدی سعادت بر جند خشان
 اولان امیرالاکرام و ابق بکلر کیسی سکندریا شای شیل اقدام استماع ایدب
 اول بدفعه التجمع اولوب خلکت ضرور و گذندا یزنده مه دین مدافعه لری
 قصدا ایدب اول التریق تم الطریق الذلیل بعد السبیل دیو مذکور محمودی
 حسن بک و شجاعت و شهامت ایله معروف اختار شجاعی بکی مصطفی بک
 و شهروان بکی سلیمان بک و یکچیلیم باش و بوع اولان انجی علی یوز بکری الی
 نفر یکچیری و اوج یوزتمش کوکلر و اکی یوز الی غریب و حصار اری و اکی یوز فزق
 اتلو تو فکی لرایله الفرست تمرکز انتخابا قضا سبخته ایام فرصت و هنگام
 رخصت ده اول دایره برکار بکی بی سرخانه فلک دوار بکی در اولوب
 خوران دشمن اوزره شدت شتا و صولت هواده سهام قدر و قضا به سینه

و

بر سبکینه سن سبزی ایدب یو پیدی اختر ستار کی بجه منزل سفر و یار سبکبار کی برخ
 اوج خضیضند کذرا ایدب نامه روز بر نور شب دیجور ایله دورا ولد و غی
 وقتک جانک سوار میدان کارزار سکندر پاشای سعادت یار بلبلخه اوله
 امرآ شیرا شتهار و سایر عکرا عدا شکار ایله آن مدت ایچند منزل معبوده
 اولان خویه وارب نزول ایلدی سردار مقهور و سپهسالار مشهور نوکر ایله
 و چکی دیکله مذکور طایفه شقاوت شعار و شاه برخیلان اون یار قوجا
 صلات و نازل ایله شهره بولوب مقدمائیک جواب اربعه سن کوجه بند
 ایدب محکم انتملایدی کشایند عقد فتح و نصرت و نکارند جهره ظفر
 و فرصت موی الیه پاشای بر صلابت حکم جفا القلم بما هو کاین لوح طام
 سعادت انجمنه ثبت اندوکی احوالی کورمه برآن توقف انیوب احای
 شرح محمدی و ناموس ملت احمدی قصد نه جان و دلیله ارادت حقه
 افتد ایدب هاندم و آن جانبی قبوسندن اگراد ایله محمودی حسن بن و سلیمان
 و سکاس قبوسی طرفندن توفک انداز جند ساز ایله توفیکی اغایی و تبریر
 قبوسی طرفندن قوللا اغایی و قلل ایله و پنجوان قبوسی جانندن کند و لوی
 مصطفی بن مرد افکی و سایر صلازان صف شکن ایله یوریش ایدوب
 شهر دخول ایلد کیری کی آینه کیئی نمای روز کارده عیان اولان
 صورته زمیں و زمان نکران وعدوی بد فعال خشت دشت ایله جران
 اولوب پیمندن بسا درین فرق ایدب میوب میا نلرند کی تبریری کج خموله
 اغزن آجوب متعبر و کند و لری لحاف غلافه با شلرین چکوب منام فراغند

خوابه واروب سیدار اولمغه مجالری یوغدی بوجا بندن مجاهدان مؤمنین نصر
 من الله وبنصر المؤمنین ما وراستدن بستم ایدن نسیم بشارت ایلله باد صبر صوفیه ایلله
 وکر یا کجی جوشه و بربیان و هیز بر زیان و ابرتاستان کجی خروشه کلوب
 جانب اویجه لرندن هجوم ایدب موج آشوب و بلا فلکله چقوب شرایحی
 متزلزل و بداه فراتو سالک اولیق فکرند اولان قزلباش لایق کوشی هوشلری
 شروشیغیون خیه یاسو ایرتوبه راه خلاصی سدرود و متغزل اولور وورد
 شیخ اتش بار ایلله مشتعل اولان شرعوب بشرک الفکر کانه جا لان صفر حسب
 حال واقع اولوب دشمن مخدول ناجار دهر مؤحدین و فرقه مسلمین اوزره
 تیر خورده غنیزیر کجی اوغرا یوب بر مرتبه ده برد ایلدی لری که کرد بود لرندن
 طاق لازورد نطق کوزی بروغوب اول محلل نیجه غازیله مذاق جانلک
 حلاوت شهد شهادت ایلله ذوق و صفاده و نیجه دشمن بد احوالک نامرد
 الومر خوندن دره و بلاقه اولوب طور و ورکی بوجا بندن دلاوردیندار
 و غادی شکرار احتما ر سنجای کجی مصطفی بک شیراشنها ر مقابلله و مقاتله و
 مضامیر و محارب ایلله دؤیم دؤیم اوغراش و کوفریله کرکی کجی صواش ایدب
 جیش بد کیشدن نیجه از غوللر جانلرندن تیرقد میر نشان و لشکر
 طعنه شیر و باشلرین برجم سنان ایدب طور و ورکی عدوی بد ایلک سر مست
 و زبردست پولاد نهاد دیونر ادره ارنکبت آرای اول احوال قیامت
 افکنی مشاهده ایدیک عالم کوزم تنک و نار اولوب هاندم انده کجی نیزه
 خون فشان فتنه نشان ایلله برق تابدار کجی سحاب شکوه کرو هدی آتش کاردا

برله حرق و اوکنه کلان نیجه غازیلری دوشور بختون سیمونه غرق ایله اول
 هیئت و برهیتتا یله سکندر پاشا اوزره آت صالوب النفا صفتی ده
 ملحدنا مدارش کمر عدوشکارا یله محکم جنک و نبرد و آهنک ایدب مصطفی
 بکی میدان دار و کبره مجروح و بعضی دلاور لری اسب نجا عتدن مطروح
 ایدب طوروی بوجا بند پادشاه عالمینا او غورنه جان و پاش او نیغه حاضر
 و میدان کارزارک جنک وجدانه ناظر اولوب طوران برمرق دیر غصنفر
 اشهار کارزارده سام سوار کجا یریشوب دخی اول حیاتدن اوصا نمیش
 و نکست و ضلالت ایچنک قالمیش سردار شقاوت شعاری سنان جانستان
 و نیر خون فشان ایله صیحب اسب حیاتدن یقیدی بعد بر شمع سعادت
 او یانمش و قندیل بشارتی یانمش دلاور لر دن بری دخی فی الحال آتدن اینوب
 باشن کسری نیجه آنک مثالی آهن پوش باد خروش بیل تن اهرمن بدت
 او باشلرک باشلرخی کسریلر که قهر وجودی سود لری معاصر قرق الی یلده
 برو معور ایدب صورت کتوریش ایدی حقک عنایتی و باد شاه دین بناهک
 یمن همتی مقادرتی ایله ظلام ضلالت نهیب یواری سنان شایق برله آ
 اولوب سردار مقهورک و فرزندانی جعفرک و اون قورچینک و بیک بشیور
 مقدار سایر ملاحک لک باشلری کلوب و اوج اوغلی و بش قیزی و عورتی
 و فرزندانی احمدک آقا اوغلی و اسمعیل بکک براوغلی و قورچیلر کانی علی نام بدو
 اسیر و دست بکر اولوب سلا سیل غلال و حبایل و انکال ایله بند و نصبه خوی
 سایر قرا و کتدایله بالکلینا یعوب یعوب خراب ایلد کترندن صکره سالمین و غایین

بعنايت الله ملك المدين اول خطت آبادي وان جانبته عودت ايدوب
 شرف بقوله وصول بولدقندن صبح فتح وظهر مطلع آفتاب نصرتدن ظهور ايدوب
 فتح ومن لم يجعل الله له نوراً فما له من نور نصاي ديخور ضلالت رفع اولوب
 براعداي ملت حقي منصور مظفر اولدقري خبرين و سر ارمذكورك و سلام
 مشهور و متعارف بدفعه لك كسلان باشلي علمي ايله و براوغلي و قورچلي
 كارتين فتح كند ايله دهر و لسته كوندردى مرپور فتح كند ارسال اولان
 باشلي ايله منه سته و خمسين و ستمائة صفرينك درند و ديوان عدالت
 جريانه كلوب عدو نك كرون و كلبي و كندى و كندى جعل طاشي كي ميدان
 و كلبي دخی اواره فتح و نصرت دروازه افلاك و جارسوى خالك بر اولوب
 بادشاه قلمر مانك سيلاب تنغ خون ميني خوفدن عيون كردن كشانك سيون
 و تير يوناني ستمى و همدون اعدان بغيري بر خون اولوب طوردى دخی موى اليه
 سكند و پاشاي رزم ابر و ساير امراء نصرت انتانك ايلد كلبي شجاعت و شها
 مقابله سنده و باضى مراد ايلدي سمات عنبر تكيمان عنايات حضرت بادشاه
 ظفر آيات ايله سعيبر اولوب پاشاي صاحب شمشير يوزبين اچده تقي ايله
 فليخلمت و مرمع شمشير و اسب كزين باجوهر قوتان و ذوقين و اختار شجاعى
 بكي مصطفى بكم بر و سه و قولدر اغاسى حنان بكم اختار و بكم پير اغاسى
 على مر سلطان اوكى و فتح كند ايله نسبين شجاعى و ساير ادومان اصحابك
 رعائتدي بكمسان اولوب بادشاه عالمناء حضرتدي نك سايه سجاد تلوزن
 هر برك طالع اوج شرفن تابان و نجم ارتقا علمي بروج و فتنه درخشان

اولوب

اولوب طوردی اندن صکره انا طولی و حلب و شام بکله بکیرینه احسان اولان
 بکله بکیرک مواعینک شکرین ادا ایتکچون درگاه عالم بناهه کلوب دستنوس
 شریف ایله مستعد اولوب امر حضرت سلطان صاحب قرانه ناظر اولوب طوردیر
 امر واجب الاتباع نویله صادر اولدی کدم صبا وار وار بجمعت اوزره اولوب
 طوره لر صکره امر بجه وارد و اشارت نه رسمه غایدا اولورسه انکله علی ایدله
 امثال الامار السلطانی برادری موقت ایچنده امر معبوده ایزد هر بری چشم ایدن
 راه امر شاه جهان نه طوب طوردی اندن صکره مرعش بکله بکیرکدن غزلا اولوب
 مرجوم بیغلی محمد بانا اوغلی مصطفی پاشا به طره بوزون و خرو باشا کنج ذای فرخ
 بکه سلیقه سنجای صدقه اولوب اندرخی رخصت اجازت ایله سنجاقلرینه
 عودت بوردی بوزما خبر ایدن قاصد الامان برای استدعای امان
 سه ست و خمیز و سحابه صفرینک و نند استیلای درای شمشیر جهانگیر
 سلطان عصر ایله المراف عالم و اکثافه بخام تمام محفوظ اولوب خداوند کار
 حضرت قری قطب وار حبلده سیر کردون نظرنده قرار ایدب عدل داد و نغیر
 بلاد اوزره اولدوغی و ده اوزر جانبدار قلب صلیب اهل صلیبه خصوصاً
 الامان و لایتنک قرال ضلالت نصیبه خوف و هراس مستولی اولوب همانده
 زمین تذللدن زبان نضرع و جنان بر خنثعله اظهارا اعتذار ایدب عهد
 سابق اوزره لسان استدعای سه آستانه سعادت بناهه ابلیحوس کوندب
 ماه مذکورده درگاه فلک افتداده کلوب عهد سابق و قول صادق اوزره امان
 طلب ایلدی امان نامه صدقه اولوب عودت اولندی کند کندن صکره

خبر پیشکش فرستاد الفاس بیک سدره اساس
 سنه ست و خمین و شمایه صفین یکری سندن سابقا سلت بیان کورین
 احوال محقق و مقال مصدق اوزره الفاس میرزا صفقه عهد و صدافتی تجدید
 و بیان ابله قواعد عبودیت ثاکید و شهید انکچون سلطان ظل الله حضرتین
 آستان کردون افتد از نه سفرینک ابتدای ابله خاتمه سن و قوی اوزره علی
 التفصیل افشاح ایدبا اعلام امتدی بعدا تسکین فاید غریب و افاده اس
 والعت اجلیون تمهید مقدمات معذرت شروع ایدب نیجه جلد کلام قدیم بیک
 و فرقان عظیم سبحانی و سینه برکینه عدویم سهم الموق برح القوسه ابرشدر
 نیجه قصه کماند و زربافت سر برده لروا و ناقل و حریف الیجه لروقطار ابله
 دوه لروصدف در بای صفاده نور و ضیا بولش سایر تحف و هدایا دن اول
 قدر کوندر مشکه صورت خریزه اوها مکه ضغی میسر و کادی و ذکر اولان
 پیش کتوله ایضالی خدمتی و زری عزیز الله ابله فرزندانی بهرام میرزا نک کشود
 شاه نظر تعیین اولوب ارسلال و نمندی و حجه مأمور اوزره خور و عزیز الله
 ابله شاه نظر آه مزبور یکری سندن شرف مشوله وصول و نوب پیش کتور
 چکوب کوک کیم عایت و فاخو خلعت کید بر یوب مذکور بهرام میرزا نک
 کخدا سنه سوله سنجای صدقه اولندی و موی الیه الفاس میرزا نک اندک
 صفقه عهد و بیانی مقابله سندن اون بیک سکه التون ابله خلعت ارسلال و
 اندن صکره خبر پیشکش سید شریف کبر مشرف سنه مزبوره صفینک
 یکری در دنده طایف کعبه معظم و عاکف حریم بیت الحرم و مستمس حجر

لرو

الاسود الاسم وشارب شراب ماء الزمزم وراکم مقام ابرهیم الخلیل اکرم
 وعباد معا بد البنتی الانرف الاکرم وساعی میان صفا و مروءة المحترم وواقف فوق
 مزدلفه وعرفه اعظم سید شریف الحسیب النسب ابونجی ابن سید بركات نادری ^ع یوقو
 امتنع بهیئت کش کو ندر ب کلوب دیوان عدالت جریاند قانون شاهی و عادت
 بادشاهی ووزره چکلوب کلن آدمی رعایت اولند قدس صکره رخصت اجازت
 ایله عودت اولندی خبر قاصد خانیان ترکستان و طاشکند و ^{وراء} مایا
 النهر و بخارا و میاکال و سمرقند بعد ما سنه ست و خمیس و تسع
 ربیع الاولک اولند سنه تسعه و سبعین و خمسین تا ریخ مبارک دند
 برو ترکستان و سمرقند و بلخ و بلاد ایغور و قره خطای و قره قرم و جند و خوا ^{جند}
 و بخارا و خوارزم و فلکان و سیدکران و نسا و وهران و خراسان و طوس
 و جاجور و دشت قبیجا و مشهور آفاق و رؤس و بولغار تا مغرب زمین ^ع
 واربجه بادشاه اولوب سنه اربع و عشرين و ستمائیه رمضانک در ^{دند}
 وفات ایدن جنکیرخان بن بسوکا بهادر خان بن قیدو خان بن نومیش خان بن
 سغورخان بن قیدخان جهان کشایک فروغندن خالیادست سلطان ^{افغان}
 سمرقند خان عبداللطیف خان بن کوجومر خان و طاشکند خان نوذوزا خان
 بن سویم خواجه خان و بخارا خان عبدالعزیز خان بن عبیدخان و میاکا
 خانی سعیدخان بن ابوسعیدخان و حصار خان محمد سلطان بن حمزه سلطان
 نام خانلرک بحر خا طر لوند امواج احتیاج لری ظاهر اولوب مشارق سلطنت
 و سرادق عظمت تختند قرار ایدن بادشاه دین بناء به مقتضای غیره الله

حضرت انا الشیخی السیفک هریر شمشیر لسان هریر الحویان صا الوید هریر اندر
 ارقام طفرایات ایله منصور و منظر اولدوغن معلوم ایرندکندن صکره
 ابداء رابطه انقیاد و انکیز واسطه اتحاد عادت حسنه و سنت مستحسنه
 اولغین الحب لله بادشاه ظل الله و خلیفه فارض الله حضرتلرینک آستان سنا
 شهنش و اشیان کردون ایسته صکره رتقزع و اعتذار و تذلل و افتقا
 ایله خوارق عادات قاهر و بوارق کرامات طاهر ایله مدکو و حاجی
 بکنناش حضرتلرینک شخصی صاحب هریر ولایت و تاجدار اقلیم کرامت حضرت خواجه
 احمد سوی رحمة الله علیهما الباری اولور انجاد نندن انیس خضران قدس
 و جلیس خلوات انشا ایله موصوف بابا شیخ دیمیکله معروف عزیز لورن رشتا
 طریق ایله کونن روبر مرزوردی خاقلرک ما بینلرین صا درا ولان کلمه
 بازوی همتته تعویز ایدینوب مدینه سویدن منفیدولا یقندن
 واذ درخان ناجینلرین دشت قیاق جانبنده صورت انصراف کوسرب
 قطع برادی و بحار و طی بوادی و قفار اتمکله سنه فرموده ماه ربیع الاول
 اوایلند یا نور من کل فی عمیق آیاتک معنای صورت پذیر ایله کفه فی
 محروسه حلیه کلوب احرام احترام ایله حضور سلطنت میسر اولدقن
 سلطان کشورستان آستان آستانک امر شریفی ایله مغترقوا عذر تحت سلطه
 مؤسس ابنیه نصفت سلیمان و متمر امور جمهور اسلام و متکفل مصالح
 انام اولان رستم پاشای صاحب احتشام اشوات بر بشارت ایله اشوات
 اولندی کدای خدمت رسالتی برینه کتوده رسول مرزوردی هاندم قناع

شایع

امتناعی یوزندن کتوب ایتدی که ای باد شاه روی زمین وای شهریار تاج تخت
 و تکیه نواى عدلک زمین و زمانه و قمر سیاستک عراق و اصفهان و صدای صقوک
 حجاز و عراق و دبدبه کوس مهابتک دشت قیقاچه طولوب فوقی الملک من نشاء
 شد کچالک سربازک خسروانی و تحت خلافت صاحب قرانی سن باد شاه هفت
 اقلیمه تفویض اولوب جمله سلاطین زمان خدمتک بر بیک بویان و خولاق
 دوران درگاهک برکت و دربان اولوب مملکت نامتاهی و اقالیم سعادت
 دستکاهی بالطول والعرض برافضای انا جعلناک خلیفه فی الارض قبضه
 قدرت جهانبانی و پیجه مکنت و فرمان روانک مضبوط و مستخر اولمشدر
 دیدکدن صکر سلسله کلام اول عدوی بد انجام فرمایا شکرک ذکر کرم منجی
 اولوب بونلر پیجه اهل فساد و بد نهاد لر در که مسلمانلرک ناسخ پیره قاننی
 شراب ارغوانی برینه ایجه کلوب سرخوش اولمشدر کرمیت باده ایله مضرت
 هلاکدن بی باکلر در صواب اولدر که بادشاه مملکت کتبا بوجا بندن و خافان
 دارا ایین و خسروانی جم تکیه ما و آیه انهر جا بنلرندن اوزدر لرینه یوزر یوز
 درد و خار ایله هر هرینک باشی قایسی اولوب مدا و اده دواء الخمر من شر الخمر
 مباشرتنه رخصت بولالمالر بوطریق ایله باب معیشتری منسد اولوب اوله
 طایفه او باش تنک معاش بری بری بیخ تو بیخه سنجوب کباب ایلیوب بزم
 بلاده ساقی اجل کند ولرک کوس رؤسله اوزدر لرینه طولور بیا اید و بعلک
 اولار تا کم خانلر و مر خدمتک بولنوب بادشاه دین بنا هک خیرد عاسنه منظر
 اولوب اول خدمت وسیله فوز و درجات اولاکه و بصدون عن سبیل الله

اولوب اظهار عبودیت ایلله بود عاجکوزی کوندرمه دن مراد لری بودر باقی
 سماع خانه عالمین نوای شوکت پادشاهی برله چنین اولادیومترقب فرمان اولو
 طوردی حای حوزة الدین سلطان سلاطین روی زمین عزه نصره حضرت لری
 رسول مر بوردک و شیخ مشهورک ابندادن انهایه واربخه کلامنه حسن تلقی
 کوسرپ کوشهوش ایلله اصفا ایدب کوردی که کلام صحیح الانجای حروف
 علتدن خالی هماندم سنبر امیدی طراوت بزم اولوب بیامنه آفرین و کلامنه
 تحسین ایدب بیوردیلر که بوجانبک اقضای مرادی داخی ولدیر که بوندن اقد
 مسایل مساطعه و دلایل قاطعه اقضای ایلله مهر سپهر نبوت اختر برج
 رسالت حضرت لری تاریخ مبارک کلامیک سنه خمس و خمیسین و تسعایه جماد
 الآخرینیک یکریمزده کزیت عکرا ایلله تبریز تختگاهنه واریلوب اول
 لعین بی دین ضوبه هجوم شهبازان رومه مستحل اولما یوب قراری فرار تحویل
 وسعادت نکبتنه تبدیل اولوب آله کله سی میسر اولما دخی اجلدن تبریزدن
 عودت اولوب متانت مداخل و صعوبت معاقل ایلله اقطار عالمین
 بولان قلعه و آن و عمق نام قلعه لری فتح اولوب ضبط اولندقدن ضکرة
 شدت شتا آواقی قریب اولوب سفر زمانی ملایم اولما دخی اجلدن اول
 دیار جلیل الاعتبارک سرحدن اولی الامر اجاب ائمن مفسد لر حسام قاطع
 ایلله جواب ویرمه که برامیر صاحب شمشیر تعین اولوب بعد از ان ریایات ظفر
 آیات ایلله دیار بکر شرف نوزوم میسر اولدقدن دستور عالی منزلت و مشیر عاف
 مرتبندن وزیر محمد باشا پنجه بیلک عکرا ایلله بغداد خلافت آباده و نساً

الَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ سَلَكْتَهُ
 مَسْلَكَ الْوَلُوبِ بِنْدِ كُنْدِ طَاعَتِهِ يُونُ وَيَرِنُ شَاهُ كَرَاهَتِكِ فَرِيدَاتِي الْقَاسِ دُخَى بِيَكَّةَ
 عَسْكَرِ نَضْرَتِ اسْتِجْنَانَسِ اِيْلَهُ غَزْوِينَ وَهَمْدَانِ وَقَوْمِ وَكَاشَانِ وَيَزِدِ وَاصْفَهَانِ جَانِبَكَ
 غَاوَتَهُ وَهَدَمَ خُشَاوَتَهُ اَوْسَالِ الْوَلُوبِ وَرُومِ اِيْلِي وَانَا طُولِي وَقِرْمَانِ وَرُومِ
 وَرَمْعِشِ وَارْضَى رُومِ وَدِيَارِ بَكْرِ بَكْلَرِ بَكْلَرِي عَسْكَرِ لَرِي اِيْلَهُ سَرَجْدَرِهِ قَنْلَهُ سَنَ
 اِمْرَايِدِبِ وَكُنْدُ ذَوَاتِ غَضَنَفِ مَوْلَتُمْ وَشَانِ تَوَانَا هَمَّتُمْ رَكَابِ كَايَا بَمَدَنْ دَايِمِ
 لَا زَمِ وَأَسْتَانِ سَعَادَتِ أَشْيَانَكُمْ مُدَاوِمِ مُلَازِمِ اَوْلَانِ جَنَكِ سَاوُفُفَكِ اَنْدَا
 سُوَارِ وَبِيَادَةِ عَسْكَرِ اِيْلَهُ وَسَايَرِ اَعْيَانِ دَوْلَتُمْ وَارْكَانِ سُلْطَنَتُمْ اِيْلَهُ مَحْرُوسَهُ
 مَعْرُورَهُ حَلِيدِ قَنْلَا يُوْبِ بَرْدِ صَاغِيْمِ عَظِيْمِ حَلِيدِ يَنِي اَنْكُ قَصْدِ دَرِ الْعَبْدِ
 يُدْبِرُ وَاللَّهُ يَقْدِرُ فَمَا لِي بِخَفَةِ مَشِيَّتِ بَرْدِ دُخَى وَلِمَا زَسَهُ بِحُورِ اَوْلِجَانِدَنْ بَوَاسْتَانَهُ
 دَوْلَتِ مَرَامِهِ اَلْجَا صَوْرَتِي كُوَسْتَرْدِي كَرَكْدِي كَرَكْدِي نَادِيَهُ مَرَادِ حُصُونِهِ بِنِ غَيْرَتِ جُوشِهِ
 وَبِلِ هَمِيَّتِي خُوشِهِ كُوَرِ بِ اَبْنُوسَنِهِ سَتِ وَتَسْمَايَهُ رَجَبُكِ غَزْوِ سَنَدِ اَلْخِيْلَاوِي
 قَوْلِي خَرِاسَانِ جَانِبِدَنْ اَوْ ذَرْنِي يُوْدِيَهُ سُرْمَا كَمِ مَطْلَعِ اَقْنَابِ بِيخِ اَبْدَارِ دُونِ
 بَانِ جِكِي اَوَّلِ دُشَنِ مَحْذُولِ وَجَهْرِ نَوَلِكِ رَاهِ خَلَا صِي سَدُودِ وَمَشْدُودِ اَوَلُوبِ
 بَادِ صِرْطِ طَوْفَتِي كَاوِي ثَبَاتِ كِي تَارُومَا وَاَوَلُوبِ اَسْمِ رَسْمِلَرِي وَاصْلِ وَنَسْبِلَرِي
 صَحِيْفَةُ رُو زَكَايِدَنْ حَلِكِ اَوَلُوبِ كِيْنِ اَنْشَاءُ اللَّهِ الرَّحْمَنِ شَرْطِ تَوْفِيقِ هَمِّ عَنَانِ
 اِيْلَهُ جَنَابِ جَلَالَتِ نَصَابَتِي دُخَى مَحْرُوسَهُ مَعْرُورَهُ حَلِيدِ يَنِي دِيَارِ نَزَقِ جَانِبِنِهِ غَرِيَّتِ
 هَايُومِ مَقَرِّ بَلَنِهِ وَبُوجَانِبِهِ اَوْسَالِ اَوْلَانِ رُسُولِ غُرُورِ وَغَيْرِ نَوْمِ شُورِ اَلْحَقِّ كَبِيرِ
 كَبِيرِ اَوَلُوبِ نَحْسِ نَعِيْسَهُ سَنَدِ طَلَبِ هَمَّتِ اَلْاِسْمَادِ وَالْقَاسِ شَرْفِيَهُ سَنَدِ رَجَاءِ

مقصود

مقصود مراد اولنا بق عزیزا و لمغین درگاه فلک اشتبا همن الی قونیلوب آمدن
طاطاش و سلاح مجرود درگاه معلّم جاوشنرندن عمرو واحمد ارجلیل الی اعتبارم الیه
اول جانبہ ارسال اولندی عند الوصول بواجر جلیل الی اعتبارم مساعده و احوال
خایر دکل کہ جمعی بوهان و دلایل بر ارجلیل و تعجیل معقول و دشمن حقیقت احوال
و عدویہ احوال غیر معقول در دیو یوردیلر اول ماروزره ارسال اولان جاوشنر
مذکور ایلچینک آدمیرله جد و اہتمای و توکلت علی الله سپہسالار بیخ اول بولدن
کند و لہنہ بدرقہ زارہ ایدیوب کفہ و از درخان و منفیدر لایتری جانلرندن
ماوراء النہر جانبہ نهر روان کوا فوب کندیلرندن صکر و خروقات
میرمیران مصر حراورد پاشا و بجای حراورد پاشا شدن میرمیران روم
ایلچی علی پاشا و بجای علی پاشا شدن میرمیران جزایر زمین محمد پاشا
و بجای محمد پاشا شدن سنان بن میرھربک و بجای سنان بن شد
علی بن میر سمندر و بجای میر سمندر شدن رستم اغاسر بواہرین
اوتہ جانبدن مدینہ فادر العصر عروسة معوزہ مصر جانبدن اولافلر کلوب
مصر بحر کبسی داود پاشا حکم جف القلم بجاھو کاین افضا سی ایلہ دیوانخانہ
فنا و قدردن تعیین اولنان لوای مغفرت النوا سنک منشور فی اذا جاء
اجلہم لا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون مضمونی ایلہ موقع کوردب هماندم
ارجی الی ربک امہ صورت اطاعت کو سر و ب و الله بدعوا الی دار السلام
دعوتہ اجابتی کند و سنہ واجب بلوب بی توقف بستر راحتہ وارب روح بر فوج
نشین شاخ سار کلش بدیندن شکار کاه خطایر قدس و ارا بک فلوات انوشا

طرآن ایدب اول دیار جلیل الاعتبار الی عالی مقدار دن خالی قالدی دیو بخور و دیر
 حضور سلطنته عرض اولوب معلوم اونجا و خداوند کار عزه نصره حضرت
 عین دایت ثاقب ایله فکر عا فیدو صورت عافیه نظر ایدب ایندی که عیش
 جهان ظل غام کوی زایل و حظ زمانم حلم نیام کجایلدن بر عاقل بودند ندن مغرور
 و کامل بودند بنده سرور و دوشمن غر عالم که منشاء تکوین مکونات عالم و آدم صفتی
 کبریه فرع بنی آدم در بیا بان کون و مکانده مهالک کل شیء هالک مسا لکنه ساء
 اولشدره مذکور که شیء بقا سی باد فنا یله مرده و برکت حیاتی هوای هاویه مرکله
 بزمرده اولدیه الحکم لله الواحد القهار دیو هماندم حسن الشفای کمال استفا
 و برید شجاعی بین الام کنار علی علم ظاهر و لای صادم الصمصام قانع قفا م
 دؤمر ایلی بکلر بکیشی علی باشادام اقباله ک حقتن لایع اولوب مسند و زارت
 ایله مصر و انی ولایت و حاکم مملکت قلدی و آنک برینه دار الفزاة و المجاهدین
 کلیبوی و سفاین نصرت قرین برزین جمعل قبودانی و جزایر زمین بکلر بکیشی
 محمد باشادوم ایلی بکلر بکیشی اولدی و آنک برینه قبودان هر سکن شجاعی بکی
 رسان بک برینه سمندر شجاعی بکی علی بک و عتی بک برینه قوجی باغی رسم اغا
 سمندر بکی اولدی اندن صکره خبر غزل سنان باشا میران اناطولی و بجای
 او شدن احمد اغا میر خور کبیر و بجای احمد اغا سرشاهنجیان مصطفی
 اغا میر خور کبیر شد و سرانجامه جیان سرشاهنجیان شد و کتخدا بی
 چاق جیان سرانجامه جیان شد و سر فزاین حسین اغا سر تو ابین
 شد و کتخدای تو ابین بالی اغا سر تو ابین شد فی یوم السابع شهر ربیع الاخر

شجاعی

سَندِ هُنْدُ امیرالامراء الکرام انا طوی بکتر یکبسی سنان باشای دولت مرام بقا
 شام بکتر یکبسی ایکن یا نندع اولان خدای مورشنت حضرت مالک الملک ہے
 زوالک مشیت ازلیه سنه متعلق اید وکندن غافل اولوب کند واره محصور
 اولان فواید جزئیة سبکی ایلہ مسلمینہ عاید اولاجی منافعدن قطع نظر
 اید بخسرالدنیا والاخرة ایلہ معاقب اولاجقلرن فهم ایتوب وصیانت
 ناموس شرع محمدی خاطر نه کتور مینوب کند و مرادی اوزره رعایای ولایت
 واهالی مملکتہ دست ظلمی دراز اندکترندن او توری صاحب عدل و دلا
 حضرت خداوند کاکارک امرش بفرمای ایلہ ماه مذکورک بدی سندن عزال
 اولوب بحکم عدل نفیشیش بیورلدی که الشنطان ظل الله اقتضا سنجفه
 سلاطین جهان سایه رحماندرا نلک آفتاب عدالنبری و دین و دیانتک
 اقیظهوردن طلوع آیتیکک عالم منور اولماز و قامت سموات و جیمه آسمان
 ستون عدلدن غیری ایلہ قرار قلار و یرونه طالع دق لقی شرف بر جند تابان
 و ستاره بلندی سعادت اوجندن و خشان منظور خدای قدیر امیرانور
 کبریا خدا غانک شاهدک شاهد معصومنه کون و مکان خایلی اولوب
 یمین بر اقبال ایلہ طالع و خبر اولوب انا طوی بکتر یکبسی و آنک یرنه قدوة
 الاما جد و الاکارم مستجمع جمیع المحامد و المکارم شاهنجی باشی مصطفی
 اغا امیرانور کبر و مصطفی غایرنه اتماجه جی باشی شاهنجی باشی و جاقربلیر
 کتخدای غرضفربک اتماجه جی باشی و سرفه واقین حسین اغا سربوابین
 کتخدای بوابین بالی اغا سرفه واقین اولوی بعدن خبر قل حرم سلطا

عز امراء قزلباش نكبت انغاش و بركات ابن دليج و ايلغا عثم
 باشا بر سران طايقه بد سراج شاه بد احوال امراء ذيله سندن جزوت
 و جلادت ايله مشهور حمزه سلطان ديمكله نام مقهور خواب غفلتند و بستر
 فراغتند يوركن اوري جانلردن اكراد امراسندن سيد محمد بصقون و ستم
 كى شينون ابدب بند و كيد ايله اله كورب سلاسل و اغلال و زنجير و خنجا
 ايله درد و كته كوفندرب ماه رباع الاخره اون بشتون كلوب حبس اولدى
 اندون صكره احل ياديدن فساد باديه اولان برادرى عراب بد سيرانه
 باش و بوع اولان بركات ابن دليج برينجه برادر متعارف بد سراج لور ايله
 خلعت امان ايله ديوان عدالت جرمينه كلوب وصول بولدى قهرى جو عثم
 حضر قهرى تملك زمام احكام نازيانده سطوت و انتقام سزا اولما و ديورده
 ناپاك كردن عرصه بها فظهير ايلسوندر و هواي ايلغار ايله عثمان باشا سكا
 اوزده وار سون ديوار ايلدى امرها قضا سجنه فركر اولان عربانك
 عقيضه دام بلايه كرخار و قيد سلاسل و اغلال ايله عجبوس و لوب
 طوران حمزه سلطان ايله مزبور بركاتك يونلرى اوورلدى كه بنياد ريايت
 مفسد سياست ايله بايدار و اساس سلطنت و فتح شيطنت ايله استوار
 اولور بعت ماه مذكورك يكرى القيسند اعلاى معارج اعتلايه عروج
 و افشاى مدارج ارتفاعه و لوح ايدن امير الامراء الكرام انا طوطى بكم بكم
 احمد باشا اساس قسردى و حارس كعبه ملت يقين حضر قزلباشا و ف
 ايله اسفرو بالجر و مقتضا سجنه مهربان دكران برونه آسمانين عيان و جهر

سون كان

کون و مکان جرج برینک حسن بزمه عین مهربانیه تا بان اولدوغی کج
 نصر مرالله درخت قریب ستمونی ایله نوح اولان براق نصرت اختواس و سجا
 سعادت النواسن آجوب و هبل نقاره سن دوکوب بمن اقبال ایله محروسه
 روه صومنه عقبینجه علی باشا نایب مصر و القاهرة لال زال قریبا بالدوله
 الباهره کنار جویباریندن سرحد صعیدا علایه و حرمین محترمین
 وجدوزید و یمنه وارجه تدبیر مملکنه متعلق احوال مسرت انری قلعه
 مردیندن کلوب سهررا عزیم عرض ایدب رخصت اجازت خسرو و ارامیر
 آبادان و جنت نشان و بلدان ایچند زیاده قدر و عنوان بولان مصر
 طریقه کائنات اولوب متوجه اولندیز بعد بغداد خلافت آباد جانین
 اولان خیر مخوف شد من القاس از سده سدره اساس و سر
 دولت آفتاب س محمد با شا بلغه الله ما بشا طر فندان ماه مذکور است
 بکری بدی سندن اولای کلوب خیداوند کار سعادت مدار حضر قلمزین
 بر تو عنایت ایله صبح سعادت کون کج عیان و عقد اقباله و نداوه
 اجلاد غم قدیمی بدمه ایف سیلاب غم غای خروشه و سفر نصرت
 اثری جوشه کزودن الخاص میرزا نیک فکر و سوی تدبیر ایله طالع بدر آسالی
 برج نکسته عروج و ستاره بدنهادی اوج فلک کته و لوج ایدم با بلان
 با ای کج وقت یا سده توبه و استغفاری مقبول و لاد و غن بلوب و خج
 تنکنا و خیم الهواء کبر و کینه تبدیل ایدب عنایت انری و سعادت لم یز
 خطوات ایام و لیا ایله تعظیم و اجلال ایچمه استقبال اندوکی عزود و نذر

برده

یوز چویرب هوا جس ففسافی و وساویس شیطان افغانی ایله غلام مشقت
 آلهی روز پرو زدن مندج و شب رخت و اقبالی شام اد بارندن مضمحل و بوج
 وایام دولتی بندله شب محنتی متحرک و لوب کل ثنی برجع الی اصله برله مخوف
 اولوب اگر اد امر اسندن بکه و بیکله مذکور و لا یقندن واقع اولان درمبند
 خفیانندن مروز و شاه ماواندن عبو و ایدب شهر ذور مستعبال عبود محروسته و ان
 نیجه خیل و سپاه ایله تنک حوصله لق ایدب برجر کا می جا بکاه ایدینوب
 اقامت بر نداشت اوزره او توردی دیو خبر ویرم بلر شیر تخت خلاف و اقدار
 رسم پاشای سعادت شعار بو خبر فتنه آثاری غر و حضو و سلطنته و سر بر
 خلافتد عین ایلدی پادشاه عالمینا و شهنشاه سعادت دستگاه غره نهر
 حصرتلری اول خصوصد عنان کشید اولوب میزان عقل عدالت ایراف ایله
 عیار ایدب ابتد کی کفی کند و ایله خرمین عیش و حضورن هیا و مشور
 انک و نهال مقاصدنی داس با سله خاک نا چیزه برابر قلن فکر محبت
 بغایت مجبور و غیر معقولدر مکر لبس الانسان الا ماسی سر برده شیند جمال
 مقصودنی و اوسعه سوفیری مراتبک مشاهد اتان ایدیلد مرغ خایر
 دام تزییر و مکر و حیل پذیر خطور ایدب آنک سببی ایله صورت انحراف کوستر
 والا آسان سعادت نشاندن انحراف اولق اکا بوقدر مداد دایر غرت مشیر
 مرشد حضرت پاشای صاحب فراست اول خصوصد قاهر قهرمانک سیاه
 غضب احساس ایدیک جواب ویرب ابتد کی ای شهر یار خوشید را وای پادشاه
 جهنم لقا سیلاب تیغ آتش باطل و آب روی عالمین و شراب لعل شهد کفنا رن

چ

مسکن صغرا اهل زمین در دایره موسعه امکان کبر نبورد و کوز آنک مرکز
 محیطی فی الحقیقه حقیقت انساندر امتدادی و ابعاد تصورند آنک مجموع
 عقول حیواندر عسیان نکرهواشیئا فهو خیر لکم معناسی جاویدی خشنود محقق
 وعسیان تحتواشیئا فهو شر لکم مؤذای خویشنه ماصدق در بر کسینه فلک
 جبلتی خبا شته مجبول و لایحاق صورت حقه جایل اولان مقصودم در قدر
 حرمان جکوب طریق مستقیمدن مغرور و لیس عجب و کلید در و قتلک الا یام
 نذا و لها بین الناس آیتیک لخرای مستقرت مطاویه سیاه نسلی نام تحصیل
 ایدرب ما و راء برده غیبیدن ظاهر اولان تغذیر لکم حکم از لیس تأثیرم نظر
 اکرام ایله نکاه ایمان کرک در کرم صناع فطرت خم طبعند باغ را غلت
 حله احضرتک منظر جامه اصغر خورشید خا و رکی صفراء فاقع لوغها
 تنزلنا ظیری منظر قلمشدر و صیاع قدرت بونه حکمکنده فم شب آنروز
 ایله یعنی برونوماه قباب آفتاب توفخاکی صیز و رب زرا نشدر بوضوح
 کمان کمان ایله یتروضا هدف مضایه کشاد و برلیه وان بعض الظن انهم
 مضمونندون تخافوا و لنوب فی بیت باهرم بر چکی قفاوه بتشد و رلیه ک
 لیس الخیر کالعیان تحویل کمان تحصیل الطمان ایچوندر اول اضطراب مراد
 ایله جکر قابه و طلب شتاب ایله حاصل سراه امر ارسال اولشون ک
 اول جانبیه کینکه هر مست دست آلوده اجازت و هر نیم سوخته بر دوده خست
 یوغمدی باد شاء فلک مدار پاشای صاحب رانیک حسن تدبیرن معقول
 کورب دخی امر ارسال ایله دیو یوغمدی امرعالبشای اوزره فرج و الفاس

نیرزایه جاوش فر علی ایله امر شریف یاز بلوب ار سال اولندی که ایام فرضتک مدینه
 اعتماد و همتکام رخصتک مهلتک استناد ائمه سنکه اول دیارک اکرا اکرادی
 قریباً شریف قریب اولجا یه حرکت افکوزدن ناکاه برشته و آشوب حادث
 اولوب آند سیکسی حیدر استادن اولایز خود لیل و نهار سنک دولتش مقدمه
 تر تیسنه یوز اول مصیبت تمام اولوب بر طرف اولاددن صکره جمیع مطلوبکه
 بهر اولتله حاصل اولوق مقرز بله بنی وجود کرا نایکی وار ب برالای قریب باش
 ارا سندن ضایع ائمه که فقد عمر بر سر زایه در که باقار قیامتک الذی احزین و الحزن
 برله سود و روان تحصیل ائمه مبعوض عرصه زندگانی بومر زعمه و مر که اند
 دولت و دو جهانی نمن ائمه و سعادت جا و ذاتی حاصل کفر و کفر متصور
 چون جمال فلکدن دست تقدیر نقاب خلای دفع ایدب الله و الذین آمنوا
 یحییهم من الظلمات الى النور سید لکنه منسلک و بدعت ایله جیل شرع متینه
 غنیمتک و لذت استدعای او ذای ملت یقینور و ابواب استفاده و این نریق
 سدا یدب طریق مستقیمدن دور و کج لحاظ ده دام عنکبوت ایله متصور اولما
 صفتک عهد و معاخذن نیک مقابله سنک بونوع فعلوکک مابیندن طول
 مسافه و بعد مکان دروسنک و فور استقامتک نعال عروشاخ سر و صنوبر کی
 خدایق خاطر و مزه محقق و مقرز در امر شریف و وصول بولدو بنی کوی بران و بر ساعت
 توقفا نیوب اولجا نبه کمدن دامن فراغتی کند و که چکوب و طوق غریقی
 بونیو کا ما قوب درگاه عالمنا همه ملا فی اولای سنکه ذات غضنفر صولتم دخی
 دیار بکر شرف منولم ایله عن قریب حصول بولوق بوزره در خبر تشریف لیتا

بقا

سابق البیان و غریمیت نمودن صاحب قرآن زمان از محرم
 معموده حلب بجانب شرق مفسر ابیات ضمایر و ترجمان لغات سراسر
 بعضی خامه صاحب تحریر که طایفه او باش قزلباش مذهب تراشیدن قباچ
 افعالی و مکاره افعالی بیاندن تکثیر کلامدن تطهیر لسان ایدب اول مقصود
 صرف عنان ایله شهریار نامدار و بادشاه کردون و قارخضر نرینک حدایق
 اقبالند نغمه ساز اولوب طور مشکن ینه اقتضا ایلدیکه اول ملاحد
 برخلل مختلفه المله لک تمه احوالی و مناقب امانی سلک تحریر و خامه سز
 مانی عقد تصویر کله که بادشاه دین پناه لازال مقرونه بحاجه الله عزه نصره
 عتکر عدد و سباه و شکر انجم اشباه ایله محروسه حیدر سیکون واضطبار و
 تمکن و فرار اوزره اولدوغندن اول فرقه طایفه و زمره باغیه ضعیف
 غلبه ایدب شمشیر بها نگیرند مقتول اولاجقلری جمله سندن بانند ^{مفتوح}
 ایدنی زیرا که هر طایری ولایتک صید نر بر بال و اقبال ایله عزرا بلسه نرخی
 مسافه دشت کوهش و مانع و نقطع براری و بشارد افیع اولور اول یاس ایله
 عاملت سلامتیه نل بر طرفه خروج انداختمانی اولادیو سلطان کشورستان
 و بادشاه آسمان استان حیرت و اضطراب نری مشند و ضحوت و اشتجار لری
 مسکدایکن احر بر طرف اولمادون بودیار لرد و مسافر اولوب دارالت لطنه
 محروسه قسطنطنیه جانینه کنن و با خود غیری مصالحته مبارز اولون
 صلاح مملکنه مناسبت دکلدی علی الخصوص اول ساجری دینک و ملحد بر کینک
 فرزندانی القاس فیج لاقبلا سکن ~~را ایله~~ ^{حالی} معلوم و دلایل ایله مکرو

آلی مفهوم را نهادی بوجه عساکر مشهوره که اقصای اردن کلوب جمع
 اولش در اجتماع عسکری کردن مراد خود اول از باب غرض فرادهم الله مرصفا بعد از
 دین فتنه و فساد بوجه کلوب حوادث مکر و حیله روی براه بنیان ارکان
 متخلف و بقعه کون و مکان منزل اول و لما دن تیرند بر اصابت مقرون
 اولوب هدف مراد مزدون کوز و مزی ای رمیوب و زور زنه بوردی یلوم دیو امر
 ایلدی امر عالی مفتضا سجنه سنه مذکوره جمادی الاوّلینک اوند علی
 الشیر شمراده کاران و جمیع وزرا و ارکان و اعیان استان عتله الاقباله
 جمع اولوب توسن ابلق دین که چایل سوار مضمار ابصار و در قایمانه مرکانه
 عمر سیدان ایدینه قوی نظریه حاضر اولوب سیح ابدار لرینک بیدون کبوتر
 جرح آسمان ملائکه اولها جضیه عرش اشیا به النجا و کما نلرینک سهام معینست
 بیامری خوفدن شرط بر سبهر سیمرخ قلّه قافک زیور بالی کز کراه ایدینه
 و نبوه خون فشان فتنه نشا نلرینک بیواقلری درفشندن بستان جهان لاله زار
 مشابه اولوب طور مندی بعد از ان پادشاه دارا مهابت و شهنشا چنبد
 صلاحیت عتیه نصره حشر قری وقت سعید و ساعت چون عتیده که هر کوب
 شرفه تابان و یزین اورتا سندن قران واقع اولوب زهره زهرانک نظر عتیده
 خورشید و نیر منیرک میلی خانه امیده اولوب زحل علی محل اوج شرفه عروج
 و برجیس صاحب تجریس برج رفعتدن و لوج اندوکی چنبد سنجای نصرت ایزن
 اجوب و طبل و نغاره سن و کوب طنین طنطنه شاهی و منین دمدیه بادشا
 براه زمین و زمانه و لوله و کون و مکان و کزله براغوب در پای آهین

موج ایلله طاع و صحرای یوریوب حبلدن غمرد یار شرف ایدب یوریوب

بیست

بوغو غادین یولان طاعی و طاشی او یاقوب او یقودن قالدی باری
او کجغه شهزاده کان جوان بخت سزاوان تاج و تخت المودان من عند الله الکبر
سلطان یازید و جهانگیر و طاع سعادت شرف او جند تابان و ستاره بلندی
عزت بر جند رخشان هرافنده بی قدره دستگیر و هر در ماند بی غم و غم
اولان رستم باشای آصف نظیر و رابطه عقد الدولة الابدیة و زیورات احمد
باشا و واسطه عقد السعادة الشریفة و زیور خامس جیدر باشا یسره هم الله
و سایر اعیان دولت و ارکان سلطنت و اغایان درگاه و مقربان با و کاه
یوریوب یمن اقبال و فرج لایله بواج منزلت زیارتی امراض قلوب داری
نافع و استمداد فلاحی اعراض نفوسه دای دافع اولان حضرت داود النبی
علیه الصلوة والسلام مذکر منور و زبیه مظفر قریند که مقدما سنه عتیق
و شعایه ده ناصب رایات ظاهر و فایح شامات قاهر و جوم وصلت مرام و
مغفور جنت مقام و مبرور فردوس مقام سلطان سلیم خان علیه الرحمة
والعفو ان حضرتدی مصر سلطان سلطان غور خایله محاربه ایدب کمار
صولن شکست و غر و شوکتی بست اندوکی مرج طابق دیکله مشهور محله
شرف منوله و صول بولوب ارام ایدب طور دکن خبر امد علی سیاه عن
چاوشان درگاه عالی که به القاسم رفته بود و خبر داران
معذرت و تقصیر خدمت او و علیقا محروسه حبلدن سلطان کنور

ستان آسمان آستانك امر شريف جهان طاع واجب الاتباع ايله اول سنده هوا
 سوار اولوب مال عالي و آخر كاري تصور ايتيان و هواي نفسه اويوب
 كند و ايله او جانده صوقيان القاسه ارسال اولان چالوش قوم علي
 كلوب فكر مكر و تزوير ايله يقولون با فواهم ماليس في قلوبهم طريقه
 سالك اولوب بوشكسته دلك مرادي رشته علايق تحت ايله بسته
 و قدم عريق لاج عواقب خبر تده شكسته ابكن باد شاه جهان و خروصا
 قران خضر تارنيك او غور نه در تنك و كاهور و كوه بيستون و قلعه كذور
 و سعد عابد و همدان و قوم و كنان و اصفهان و يزد خاص و قلعه سلك
 و شيراز و شمشق و دسبون جا نيلزده جست و جواب ايله بن بسرو با و ادوب
 و خدا و موادق نه طاع قوم نه صحرا شول قدر مرده اندك اظهار ايلد ميكه
 آنك شمه سجا ستمنا مندن فرماشم شاه ديين بدفعا لك نافه صفت جكري
 پرخون اولدي آخر دامن مقصود مه پنجه امه لم ايرمدي و عقد
 حليده نشان مرادم ال و يرمدي و قطيعت مراحل ايله دور و منازل حرت
 مسكن دن مهور اولوب كاه افوس ناموس ايله مابوس و كاه افسانه خن
 مابوس ايله مهلوس و ملاعين غربت جائه تاثير و كربت بكر وى تغير قلوب
 دروغ آتشنه بر كسته آبا فنان اولمادي و ويد غم ديدم مقصودي
 نكاهندن نشان و يرمدي قبل حلول لاجل ميتا و لما يسر بواسطه يوزيل باي
 نكاسلعي دامن تاخير چكه دن بروم قدم عريق خارا و ستنه بلكه فرق
 مارا و ستنه قومى افضل كاه داد و از روزگار و تغدير خدای پروردگار

رعد
 رعد

الومر الووب بود یاره سالاری اجمال سرگذشتم واد مال شیرکوه دشم بود زمید
 باد شاه سکندر در و خسر و غضنفر فر حضرت تری بو حال تبا همه مفارون و جان
 بر کتا همه معاون او ووب لطف عقد کتا سندن خلاصه هجت و کرم بشا
 نماندن نجاته عنایت نبوده لرد یو جواب ویرد وکی مزبور علی جاوش بازوی
 همتنه تعویذ ایدینوب کلوب درد ولته عرض ایلدی خبر باز ارسال
 شدن علی مزبور یادر ویش جلی کاتب القاس برای عودت
 کردن او بفرستد سدره اسلس نوی الیه القاسک مرادی و فکر
 نهادی معلوم اولد قدن صکره وفق خاطر عجبه رعایت اولنوب اول
 مرده دلك سوذا تثنی حرص ذرا یله کرم واولا فزده آب و کلک های کیمیا
 ایلله جانن موم کی نمراتک ایچون بیک سکه التون ایلله بعض ولایتک ایلک
 تعینی ایلله مزبور علی جاوش القاس کاتبی ویش جلی ایلله درد ولته ویش
 سعادت و دعوت اولونغه ارسال اولندیلر اندن صکره ذکر اولان مرج
 طابقه اوج کون ارام بر مرار اولند قدن صکره خداوند کار کردن مدار
 حضرت تری سعادت ایلله کوچوب و هون جایری دیمکله مشهور منزله
 وادوب نزول ایلدی خبر عودت نمودن شهر از سلطان بازمید
 کامران بجانب یونان یعنی ولایت قرمان یازنداسی دتر عمان
 تاجداری و کوه آسمان شهر یاری شهنزاده سلطان بازمید طال بفا جعفر
 که تخت یونان ولایت قرمان جانبدن سنه خمس و خمیسین و تسعمایه
 ذی الحجه سنک وایلند کلوب برده سلطنته یوز سوروب و خلقه مقصود

ال اووب تا سی خداوند کار ایلله پیش ای دهرت کون صید و شکار و سیر فارو
 دیانا منشی ایدی رخصت اجازت ایلله ینه و همان جا بنده ارسال اولنگ
 آول کون رستم باشا ستر الله ما بشا ارکانک وضع و شرفینه بادشاه زاده
 آداب شویط خدمتی یرنه کتورمکه نفیسه ایدب جمله سی لوازم تعظیم
 و اجلان یرینه کتورمکن ایچون کوندری کندیلر بعد خداوند کار حضرت
 ذکر اولان منزلدن علی الصبح سلطان سر بر آسمان مسیری یعنی شمس میوزنه
 بوزر لک ایدب صحن آسمان کنج غبرده اولاندر ضیا کستر اولوب انوار طلعت
 آفتاب جهان تاب ایلله ظلمت شب فار زمین وزماندن کتورلد و کج
 و قندر عجزت کوسر و بیا و چچی منزلن برج باروی طاق ایوان کیوان ایلله
 برابر و بلنددی و سرفراز ندی بلا فرق فرق عتوقله همسرا اولان قلعه بر حکه
 سفایں پروین جمع ایلله آب فراق عبور ایدب بشیخی منزلن عینا یشرب
 بهل المقربون لاینها غول ولا هم عنها ينزفون شانند منزل اولان عین
 خلیل اوزره انتظار نجوهای مارت ایلله واد وار فلك دلالت ایلله زمان
 ملخصین سلف فلاسفه حالات مستقبله وقوعنه وقوعنه و قوف
 بلوب حکم حکمت آمیز و صنعت عبرت انیکر ایلله بی کل و کج غیر معوج سنکله
 بنیاد ایدب بنیادی محکم و وضع نهادی مستحکم اولوب بروج مشید و
 سبیل برینه مضاهی و باروی رفیع اوج عتوقله مساعی قلعه دهاق برندن
 هواپی خوش دم و فضا سی خرم جولای نام عین اوزره تزهت سرای واسع
 الفضاء عز و تمکین ایچون مانا فضا کوی فوون و کوب النون قلم ایلله

مانا

مثالن یا زما د و بی نقش د لکشی او ناقلین قورب التي کون ارام ایلد و کندن
 خبر عزامیر ملین بصره و بجای او شدن امیر عالی نهاد ارمضا
 میر قباد و تبدیل شدن قدر سان و در فتر دار مرعش خلیل
 عیسی پاشا ماه جمادی الآخرک بشند سعادت ایلد جبل حیون مقابله
 عین عابدون صوبه غزیت ایدب کیدر کن اول کون شیر صلابت پشته
 و دلیر شجاعت اندیشه امیر الامراء الکرام رجب بکر کچی بلال محمد پاشا
 پلنک انتقامک حجاب ظلم دیک بصیرتی رؤیت روی صوابدن منع اید
 دست ظلم ایلد خنجر ستمی مطلوبان غم دیده به حکوب و تجاد محنت و سیدم ندر
 خرمن مالکله آتش بعدی براغوب خاطر لری مخایف کونا کون ایلد بر ملال
 اولغین غزل و لوب پرینه تمهید قرار مملکت و اشاعت انوار مصالح عساکر
 ورعیت و اذاعت حکومت و مارت ایچون قبضه تصرفند شمیر عدالتی
 محکم و دین و دیانتی بین الناس مستحکم طر برزون سنجاغدن معزول
 امیر عالی نژاد رمضان اوغلی قباد بک دامت معالیه تعین اولنور بارش
 اولندی و محروسه بر و سه ده مرادیه مدرسی علم ایلد عامل مولانا سعب
 جلبی و نور آق اولوب آنک برنه اجرای قوانین بنوی شریفله سایر بلاد و
 امصار دن ممتاز دار السلطنة قسطنطنیه ده واقع اولان ثمانیه مدرس
 افاده علوم دینییه ده و استفادة فون یقینییه ده علم ایلد عامل مولانا
 کمال جلبی و کمال جلبی برنه از نیقد سلیمان پاشا مدرسی علم و عمل کابل و
 تدریس و تدریسند عهده العبدی اولان عبد الکرم اوغلی مولانا محمد جلبی

و آنک بر نه بیان اخبار ده بدیع البیدیل مرحوم خواجه افندیکن او علی قورخ
 جلی مدرس اولدی و علی باشا مدرسه سنه سندن معزول عیسی باشا او علی خلیل
 جلی یکه مرعش و فتر دار یی صدقه اولنوب قدر هلا لری بدره ایرندی
 اندن فکره بادشاه عالیشان یمن اقبالیه اکجی منزلده ماه مذکورکیدی
 جعی روضه عدندن بدلانلوانام محله او توزاکی کون اقامت بریندار
 ریشیکه نزول ایدب اوردوی هما یونک خیام کونا کوندن دشت و هامی
 و صحن بهار بوقلون کی مالامال اولدی بعد ازان ممکنه متعلق بهم
 ایچون خزانیه عامر عمر الله تعالی الی یومر الاخره و ن اللی بیک تمام العیاد
 التون اخرج اولنوب قدوة الاماجد و الاکادم صلح غلو فیلر اغاسی
 بایزید اغاد یاربکر و د یاربکر دن قلعه و امه ایصال اولما هم امر اولدی
 مؤعی الیه وجهه مامور اوزره منزل معهوده مقوجه اولندی
 خبر جاسوسان شاه و مکتوبات القاس و شاه که
 بایک دیکر فرستاد نل بعد اونه جانبد شاه بد مالک جاسو
 و د لکریکن برینجه بحاله کلوب شاه نکبت لریکن نکتی و قرارندن و حیل
 و مکروالندن و قرتدا بی القاس ایله مودت و اتحاد لره دن استفسار
 اولندقل بادشاه قاهر قهرمان حضرت لریکن انکشت محمد دن علیه السلام
 مشتق و اشراق برقی حدقی سپر بدر منیری کی شق ایدن تیغ ابدار و همد
 امین اولما بیچون دیدی لری کحل الی برله سوار مکتبش و ناصیه لری
 غر صبحکاهی کی و سیه لیش و حاتمیه بیان کچرمان و د و انجون بای عالم

بایدی

پيامبري تېغ قدر تېدن قلم اولش و رېقه المدين رقبه لوی آزاد و داغ و دزدو
 غمدن فارغ الاكبار اولان اهل کجی قوم قان نام کوه کردون و قارک مرغزار
 فلک مناهلند حفقان اوزره او تورب آینه تقدیرنه صورت کوسره و
 مترقب اولوب دؤر مشدرو میدان مبارزتک تمام ثابت قدم و دوران
 مقاومتک مشهور عالم اولان فرزندانی القاسمه مادر نفسکی بادیه حنک
 سرگردان ایله و جاذبه آبا و اجدادی قویوب خطایه کتیه و هوای نفسیه
 اویوب او جا غمزی یقه کیمای عثمان توس تندکای عنان لطف ایله رام
 و صید سرکشی ملائمت و احسان ایله کفرنا ر قیدد آیدر بکون بیخ بدخت
 وجود نه ازه فرصتی اور مسیحه قوماز همان مقام اطاعتک قائم و اندو
 جرایمه نادم اولوب توبه و استغفار ایله قدم غریبی تر کاب سمند دولته
 با صوب خلعت عفو و کرامت صبح ایله کلوب اخضاص بولاسین که
 عداوتک اخیری بر خطر شوکمر اهل نظر صاحب حذر ذرا و ستمه یاوز پیل
 اسد مکت و بجه و دکتتمه یاد ال ایر کورمک سزاد کلدردیو مکتوب یازب
 کوندر مشدرد کوندرد و کی مکتوب و اصل اولوب مفهوم و معلوم اولد
 صکره مزبور القاسمه غی عاقبت اندیشک جهنندن توقف ایذب آینه
 معیندن صورت امثال ایله بسط مقال ایذب احکام ازلیته دست رد
 کسنه اوره مز و ساعت تقدیری بجه ندیر ایله بوزه مز الحمد لله رفیق
 دلالت ایله غیب جهالنذن صباح معرفته دغول و دریای ضلالتدن
 نجات هدایت و ضول بولد و غمدن غیره و ابرامان قدیم یعنی پادشاه هفت

اَقْلَمَ حَضْرَتِ بَرَنِيكَ سَايَه سَعَادَتِ بَرَنِيكَ بِاِيْمَالِ اَيْكِن صَا حَب صَدْر و هِلَال
 اَيْكِن بَدُو اُولوب آفتاب تابان كِي نُور افشانِلق و بخت نازه جُوان كِي كَامَر ^{نلق}
 ايدُب دُور دُورِي اُور تا مَرْدَه بر درخت عداوت بَمَشْدَر كِه قُويج قَعَرِي زَمِيَه
 و شَاخِي فُوق سَمَايَه و ارمشْدَر دِيو جَوَاب يازُوب كُوندَر مَشْدَر دِيو خَبَر و يَدِيد
 خَبَر اَمْدَر عَلِي جَاوَش و كَاتِب دَر وِيَش بَا مَرْحَمِ القاسِ اِي طُغْمَش
 و خَبَر اَمْدَر اَنْزِ عَجِي اِن القاسِ سَايَه اَمْرِي و مَطْلُود اُولان خَالِ و
 مُقَدَّمَا مُقَرَّر و مَحْرَز اُولان مَقَال اوزره اول التهاب نيران غندن هيمان
 واضطراب بحر المادن حَقَق اِنْ صُور قِي بُولُوب طُور اِن القاسِ اَنْش حُوص
 زَر اِيلَه سِر و نَم اِتْمَكِي چُون دَاوُد اَبْتِي عَلَيَه السَّلَام مَدَن اَرْسَال اُولان
 عَلِي جَاوَش و دَر وِيَش جَلِي القاسِ اَدَم اِي طُغْمَش اِيلَه غُوب اُول بُولد نَكِي
 هَمْلَه اُولما دُور غندن قَلْبَنَدَه اَنْش نَدَامَت مُشْتَعِل اُولوب تَلُوق طَبَع اِيلَه
 قَلَه نَمَاي خَا طَرِي كَعْبَه مَقْصُودِي سَحْنِي تَعْيِين اَتَد بَرِيجَه يَوْم مُضْطَر
 اُولُوب طُور دِي آخِر بِحَسَب الظَّاهِر مَسَاعِد صُورَت اِيلَه مَكْر و عَزْرَه اَغَا ز
 ايدُب اُول دِيَا رَه و اَر مَادُون اَمِيذَم خُدا و نَدَكَار حَضْرَتِ بَرَنِيكَ مُعَاوَنَت و
 مَظَاهِر تَلَرِي اِيلَه طُواف كَعْبَه مَرادُم قَرِي نَحَال و فَر خَنَد مَاتَم اُولايِدِي
 چُون حُصُول مَرادُم ضَعِيْب اُولما دِي اُول جَانِبَه و اَر مَانِي بِيُزَه تَكْلِيْف
 مَالَا يُطَا قَدَر اَكْن اَدَم اِي طُغْمَش مَك و اَرَب خُدا و نَدَكَار حَضْرَتِ بَرَنِيكَ كَان
 دَلِيل بَرَنِيكَ حَقِيقَه و اَقِيع اُولان غَضَبِيَن مَرِجَه عَفْوَ اِيلَه قُرُوج بِيُورُوسَه
 بِرَدَه دُولتَه و اَرَب بُو ز سُوْرَه بُو ز دِيو خَبَر و يَدِيد خَبَر حَجَر اَبْنَاءَه مُجَد

بَن غَا زِي

بن غازي قزلباشي سليمان سلطان غلام شاه بن امان درواحي
 اورى و او شني و انهم را يافتن سليمان المزمور و آمدن
 طبك علمش بدرگاه صاحب قران دوران اول ناج هوايه
 برست و دين اسلامي شكست ايدن شاه بدحوالك امرآء ذيله سندن
 سليمان سلطان ديمككه مشهور نام نكبت عنوان قوناغندك و غفلت
 بتاغندك خيرو شردن بخير اولوب يتوركني اكرا د امرآسندن خاقار عمر
 و قالن دهر حضرت تدريك آستان آسمان نشانه آفتاب نور باش كجاش
 ايندورب باب سعادت مآينه انسابي صميم قلبدن قبول ايدن مير
 مهتاب پيشه و دليور شجاعت اندیشه غازي قران اوغلي ديمككه مذکور
 شاه محمدا قیام فرصت و هنگام رخصت اورى و او شني ناحیه لرندك
 طوپراق قلعه نام محلان هواي ايلغار ايله بصقون ايدب بعناية الله
 تعالى اول ملحد نامدار خواب غفلتدن في دآر اولما دين نيجه سينك
 باشين كسوب و نيجه برين قيد كيد ايله الله كنورب و كوس نقاره سن الو
 كنجداي ميرجايي و آد ملرندن نحر الدين و اسمعيل ايله آستان سعادت
 آشيانه كوندردى ماه مزهورك اون اوچند كلوب وصول بولد قزلباش
 صكره اول عدوي هزيمت تمكين سليمان ديدكلى لعين ينه اقامت
 برندامت ايله اول دليور و افكن شاه محمد صفائى كن قصدينه دوفوب
 اول داخى صولت شوكت افتخام و ضربت حدت متصام ايله ملاحد
 بد اخلام اوزره سام سوار كى هويدا و آشكار اولوب آهنگ جنك مبانش

ایدب طوری اول ناز ~~جلیل~~ سرق و آهن بولاده غرق اولوب کلن دشمن
 شمع برانوار کی تابدار سنان ایدار لر نه پروانه وار جان بد کا فلان اوروب
 نخیل کرم کی بری برینه اولاشدی افضای قضای آسمانی بلکه حکمت قدر
 دقایق برله میدان دار و کرده دیوانه لر کی صویونوب عریان اولان بهادر
 مقام حمله ده عدونک ضرب تیغ برق اشهاریدن بدن وجود لری
 جوشن وزره کی سراسر کوز کوز اولوب کنار میدان آسمان خون شفق ایله
 کلکون اولنجه محکم اوغراش و زخمر سنان جانستان ایله سینه لر
 سوکوب تیغ تیغ نشان ایله قانزد و کوب کرکی کج صواش ایتدیر سردار
 مفهورد که میان میدان ضرب و حربه بنرد ایله شرق و غربی بوردیشدی
 شاه محمد شیر اشها و اول دشمن بد کان اوستانه کان قدرندن اتمش تیر
 و دست قضا ایله صا اتمش شمیر کی کوز آچدور میوب وجودی سودی بترندیر
 نشان و فخم بی رحم تیغ ایدار ایله بلین بوکوب کان ایلدی طالع بد و لعل
 و ستاره بر محنتی مساعد اتمدوکن اکلا یوب هماندم افکارم ایله بیا کرده
 اولدیز موی الیه عشیر قایله عقبارینه و شوب بعنا به اقه تعالی
 شجاق قدرن الوب و نیجه ملحد فامدارک باشن کسوب و نیجه لری دخی اسپر
 و دستیکر اولوب پادشاه کرین و صاحب عز و تمکین خضر نلرینک علوه منت
 عالیله لرنک اول فرقه لیام کوسته زمام اولوب هر بری بروادین بهایم
 صفت هایم اولوب بر اکنک اولدقنلرین صکر شجاق قدری ایله کسبلن
 باشلری فرزند شای و علی ایله درد و لنه کوندردی و صول بولقدیم بومعنا بادیا

نعلی

تعالی جاننده موجب شکر و سپاس و مستوجب حمدی قیاس واقع اولوب
 حضرت شهریار عز الله انصاریه نك دوام دولت روزافز و زنده دایم
 عدوی دولت و شنائت سلطنت منزه اولما دن خالی اولیا انشاء الله
 تعالی سنجاع ایله کلن مزبور فرزند اشیا و علی خداوند کارک الی او بوب
 خلعت کران ایله رعایت اولنوب عودت بیورلدی اندن صکره
 خبر اولدی مردم میر میر مغرب زمین **حکیم** باشای نصرت
 مغرب زمین جا قبله اولامیرالامراء الکرام مغرب زمین بکلیه
 حسن باشای شیخ اقام جانبدن آدم کلوب پادشاه عالمینا حضرت نیک
 ایام معدلت همایون واعوام سلطنت میونلرند جواب اطراف مملکت
 و نواحی اکثاف ولایت شرور فساد اعرابدن مصون و مکاید ظلمه اعوام
 مأمون اولوب رباه فتنه شرور اول دیار دن بالکلیته مغلوب و مغفور
 اولوب همیشه بیابانه دوشوب منعدم اولدیله دیو خبر ویردیله سریر
 سلطنته عرض اولنوب معلوم اولیجاق خداوند کارکردن افتدار
 حضرت نیک شجره امیددی طراوت پذیرا اولوب سبزه زاد مملکت بهشت
 آثار جویبار شمشیر سلام ایله هموار و برقرار اولوب تیغ سیرج الجریانمز
 همیشه ایات فتح و نصرت منزله سندن کورینه دیود عالمی اندن
 صکره مومحالیه باشادامت معالیه نك حفظ و حراستی و شهامت
 و شجاعتی و دین و دولته سعی و کفایتی و عدل و سیاستی مقابله سندن
 بیش کرم یوز سبک آنچه ترقی و مذهب قلیح و خلعت انعام اولنوب اعتراف

تکثیر

ارسال اولندی که متصرف اولدو عنک خاصه اوزره اشو سینه است
 و حسین و سیمایه جمادی الاخره سیک اون دردی کونندن بش کره یوز
 اجه ترقایله خاصه بکری کره یوز بیک اچلق اولما سن امرایلیوب و مرید
 عنا بتدن بر مذهب قلیج و خلعت هایونم احسان ایدب بیوردم که بکری
 کره یوز بیک خاصه که متصرف اولوب و قلیج و خلعت هایونم کیوب من
 بعد اول ولایت دین و دولته متفرع واقع اولان جمهور امورده بذل
 مقدور ایلیوب مساعی جمیلک ظهوره کوره سن و درگاه عالم مداره کلن
 آدمه بکرم بش بیک اجه زعامت و بعضی بکرم عرضدی مقنضایه
 شجاق صدقه بیورلای اندن صکره خبر معزول شدن قاضی حلب
 و کفر در دریا عرب و بحای ایشان قاضی شدن و ششی
 زاده و در فخر در شدن محمد جلبی از رمضان حلب قاضی مو
 محمد جلبی استمای دعاوی و فصل خصومات و امضای حکومات ده اهل
 و مساهله ایندوکی سبیدن عزلا و لنوب یرینه انوار فیض آثار سبحانی
 و اصواء فوذا خواء یزدانی برله علم و علقه عامل علم العلماء البتین
 فاضل الفضلاء المتأخرین بغداد و خلافت آباد قلغندن معزول و ششی
 زاده مولانا محی الدین دام فضایله حلب قاضی و قدوة ارباب الافا
 عمده اصحاب الاجلال جامع وجوه الاموال عام الخزان باحسن الاعمال
 دیار عرب و فخر داری بهرام بیک معزول اولوب آنک یرینه و فور استفا
 و دیانت نشان و کمال عدالت و حمایت شان ایله مذکور دیار عرب

در فخر در

و فخر دار لرشدن معزولان و لان محمد جلی بن رمضان د فخر دار اولوب
 خداوند کارد عواطف خسر و ایندی ایله نهایت مراملنه و افضای مرادلنه
 و اصل اولدیر بعد ازان اول خبطا هر شدن رعشیان القاس
 و حبس شدن مردم و ای طوع غش و قتل شدن شاه نظر میر
 لای سوزک و غیره رهبر مسالک الحاد و صفدر مهالك افساد
 القاس میرزا دین بد نهاد باد شاه ربع مسکونک بر تو عنایتی ایله برجس
 سعادت افس و برج شرف نخت رعایتی جلیس و لوب صبح امیدی مطیع
 مرا داندنک بسمه و عند لیب اقبالی کلش شادانیده تر نه آغاز ایدب
 دایمزی حدوی قیاس نفود و اجناس و سایر عطایای و افرو و نعم متکا
 ایله رعایت اولنوب طور رکن اول نعم بفرشیمک ابقاء حمد و ثناء ^{لایه} خا
 یرینه قلبک کینه و حقد و حسد و ضمیمه مکر و حيله بی عدد مظنه
 اولوب خاک مذلتک صور نامور صفت اما ثقبه کینه ده مار فرصت
 اولوب بوا شاده کلام مجهز نظام بنوی و صحیح ترین حدیث مضطفوی
 علیه الصلوة والسلام اتق الشر من احسن الیه حدیثک مفهوم رسا
 رسوی ظهوره کلوب اذ انتم امرودنا نقصه اقتضا سبغه اونه جانک
 اول طایفه ضاله جبلت و شقاوت شعار و خلقت ضلالت دثار
 ایله ائم مسایردن سرافراز و ممتاز اولان قریبا شلرا ایله ینه بر لکن حيله
 و نفاق اولوب انحراف ایله قبیح غای نام محله و ادب داخلی اول کراه
 نفوذ بالله ایفای عهد ایلد و کندن و یحلفون بالله انهم لنکم وما هم

منكم وكنتم قوم يفرقون آيتيك معناي حضرت بادشاه دیندار و شهیار
 نامدار عمر نضو حضرت ندرینك خارج خطیراها م بذیرنه خطور ادب بلدی که
 اندر و اندرون کلنه من بعد اعتماد دُرست دکل ایش شویله که زمان فرست
 الیزنک ایکن سبیل رخصته سالك اولغه مجال بولا لمقصود لری شکاری
 مکر ایله بنده دوشوره چکندن شک یوقدرامعان نظر عنان عواقب امور
 منصرف ایدب ظاهر احوالی تنك و محال ملاحظه ایدن فوارس میداف
 حقیقته لازمدر که کیفیت حالدن خبردار و بادیه غفلتدن هشیار اولو
 تدارک حانا و ذره اوله که حضرت واجب الوجود غایتین الوجود که فیاض
 منت و هباب بی ضنند لآنک دریای زخار قضا و قدری بر بحر محبطدر که
 مهت نسیم قدرت ازلی سندن باد اودات لمر یزلیسی نغشی ایله واقع اولو
 قهجم امواج حادثات کون و فساد سببی ایله بوکورین اجرام مستدیر
 نه فلك رفعت قرین برینجه حباب حقیریم ثبات و تکین درگاه باوند
 موج خیر قهرمان چاللی هلال امثال نیچه زورق وجودی کوراب مخافه
 دوشورب غرق ایلر و کاه نسیم لطیفی نیچه سفاین آمالی صدف وار بر در
 شهوار ایدب سواحل نجاته صلبر برآمده مادام که آنک ارادت ازلیه
 و مشیت لم یزلیه سی متعلق اولیه هزار جود و اجتهاد نافع دکلدر مواد
 ظاهری و اسباب ضوری هرند کلو که متکثر اوله تحصیل مقاصد عظمی
 و اکتساب مطالب علیاده قاصد در ایله اولسه ان الانسان لفی خسر
 نحو ایچنه کند و خسرانته و نکبت آمالیه وادبارد و لشته در روشن مزبور

القاسم

القاسك فتنه وفساده مايل واغوا واضلالتك كاسل ادى اى طوغش حبس
 و سابقا صفتك عهد ايله بيشكش كوندردك بله كوندرد وكى قزنداشي
 بهرام نام بدا بخانك كخدايى شاه نظر كه موركده سنجايى صدقه اولمىدى
 اولدخى اولاد و امجاد يله قتل اولسون كه بونلر اعتقاد و اعتماد اولماق
 اولمازد يو امر ايلدى امر عالیشان مقتضا سنجه فرجور اى طوغش حبس و شاه
 نظر يار بركده بكار بكيه جمعيت اوزره بولونغي بكار بكي يه امر ارسال
 اولدى مذكورى براوغلى ايله و قزنداشي ايله اند و بوجا بند طوقلوب
 اله كلن ديلفر جاسوس فرجرا بكار بولون بونلر قتل اولوب قىلان
 مشير مفخم و وزير مكرم محمد پاشا بستر الله مايشايم و عموما اكرا د امرالور امرالور
 ارسال اولدى كه مرات كاينات نماي اختياريده اخيار راي مصلحت آرا
 ايچون روى افكاره ناظر اولساين و صفاي هوا و هوس جولان و كوى
 آردوسنه چوكان اوران مذكور القاس صورت جان ناپاكي مرات
 صلاكت مشاهدت اتمك سنى خود نخواست الودنى دامن خلاصه
 ايوشد مارك قصى ايله فرار اتمه دين باشن و يا خود كندوسن اله كور
 كونده سن وجهه ما مور اوزره موى اليه پاشاي شير صلابت يانند
 عسكر نصرت ايله بغداد دن آق يولم و دخله و حد غلب و بند بط و زبده
 ليلى و شيخ مسلم و قصبه تاويق جا بنفردن طبيعت مراحل ايله قلعه كر كو
 وار ب و صول بولدر و چيندن قدرت الهى و حكمت سبحان افقضا سى ايله
 كندولر قنولان دومايلى بكار بونلر يانسه سنجايى بكي بوديان على بك ايله

موصّل سنجائی یکی غضنفر بیک فرارش اجل فرارش ملایم دوزب و ساقی
 هادم اللذات حجام حیا قدینه زهر عمامه دو کوب وفات ایلدیلر انلرک
 وفاتندن عسکره اختلال واقع اولوب اول سبکدن محمد پاشا مزبور القاس
 دین و سواس و زره کتیه سن تاخیر ایدوب عرض ایلدی خداوند کار خیر تدری
 بوکلشن بر نیرنگ و صحن رنگارنگ نه کل آجلدی که آزاد خار و زکاد
 خلاص و نه ترکس بندی که زخم چشمر کردش دوراندن مناص بوله عمامت
 اولسه حیا تک قدری معلوم و اگر عیلت اولسه صحنک شکری مفهوم
 اولاردی عالم عیب قرار اعیان نایبه و عالم جبروت که مستقر اواح مجرّه
 و عالم ملکوت که محل اکتساب خلعت اشباح لطیفه در بوندن مسافرت
 وینه بحکم ان الینا ایا بهم انلره مراجعت اتمکن حکمت نر ایدوکن فهم اتمکن
 انسان بر جوهر روحانیدن عبارت نه بوقالب تیره خالک محبوس طور اقل
 کنا یندره و بیغاسنجائی یکی سلیمان بکه مزبور علی بک برینه یا نه و فرق
 کلیسا سنجائی یکی یاس پاشا بیغه و بیجو پاشا او علی قیبر بکه فرق کلیسا و حیا
 یکی قلیج بکه موصّل و حیا سنجائی دفتر دارلقدن معزول اولان بهرام بکه ماه
 جمادی الآخرک یکی یدی سندن صدقه اولندی تاریخ مزبوره جبه خانه
 عامر جبه بی باشیبی خروان مصطفی بک قاسم کما امرت نص مفهوم
 جبه خانه عامر اسبابلری خصوصیت استقامت اندی دیو عزلا و لنوب
 برینه جانشینک سلیمان بک جبه بی باشی اولدی اندن صکره جلاله ارام ای
 اکلا و خبر داند از احوال القاس بدنه ادا اول بر جیس معاوی

نهی

انیس بُرج هلاکنه قرین اولان العاسک کیفیت حال بعضی اکراد امرای
 عرض ایدب ایتشکرکه صولت دولته مغرور و بوجا بنک عدم التفکندت
 مکور شکر اینوه و سپاه بر شکوه ایلله سرحد ملکمزده واقع اولان قبا جقای
 نام محله کلوب قدم بصدی و رعایای و لایتمه صا تو باز ازندن آل
 اوزندی اگر بونک دفعنه مقید اولنمزه مقرره که از زمانه فتنه آش
 در یاسی طشرو امواج زحمت بلاسی باشند اشکرکه غفلت ایلله آب حضور و
 بولاندردی و نار بلائی هوای رخصت ایلله علولاندردی بو خصوص و قوی
 اوزره عرض اولوب معلوم اولند قدن سکره عوای ایلله شیر صلابت پیش
 و وزیرها بت اندیشه محمد پاشا دامت معانیه ایلله اکراد امرالزیه مکرر
 امر شریف رسال اولندی که امر سابق اوزره مغرور مغرورک باشن و با خود
 کند و سن اله کورب کونده سن که فیت عدو اوقات حیاته مغرب و نکست
 دشمن ایام دولته مطلوب بدر سوی ایلله پاشای صاحب تدبیر انهاب حرارت
 الشمس زیاده واضطراب بر تیره و عطش از تشنگی اولخین کثرت عکرا ایلله
 کند و راد ما سنه مجال بولاد و غی جلدن سلطان کشورستان آسمان آتیش
 امر شریف جهان مطاعی اوزره جو یار شطرن و سرحد اکراد ده سیل خیل ایلله
 اول بی میل و امانه سد اولوب طووزان امرای اکراد قدن صلابت و شجاعته
 مشهور کر کلک شجاعی بکی اجوق باش دیمکله معروف محمود بک اول بد فعال
 یتاغند و حیرت بتاغند بتوب طووزکی و اوزوب اوردوی هامون بوی
 کردون کردی بانو بنکاهی ایلله و خیمه و خورکاهی ایلله سیل خیل بی میل ایلله غرقه

زیرهون دیوار املدی غرور آجق باش دخی و جهه مأمورا و زره بیت
 نایب شه بکدرک سلطانید اندوکی بوزق شهک فرمایند
 بهادر کی سبک خیز اولوب عزم جزم رستیز وسیله وان کی خیل مان ایله
 اول فکمت املک او زوم عنان دیز اولوب کندی بوجا بند ماه رجبات
 او چنده قسطنطنیه جانغدن امیر الامراء انکر امر دؤمر ایلی بکلیکی محمد پاشای
 شیر اقدم کلوب دست بوس خسرو صاحب قران ایله مستعد اولدقدن
 صکر ماه مذکورک یدک سندن مردین جاننده غریمت کوسردی اول کونک
 ایرتی خداد کونک قورخا غای قورق اقران والامان جیبی ناده جانغدن
 آدم کلوب مدام غرور ایله سرمست اولوب طوران القاس او زوم ارسال
 اولان آجق باش قدوی خبرین استماع ایدب هاندم جان بدکش و جنان
 فساد اندیشی نک نوش حضورینه دینور تشویش کیوب سیلاب پرستان کی
 او زومینه آقوب واران دیورک خروشدن خمار خمر سردن آیلوب
 سرور سو غوری زایل اولوب هاندم میدان مقابله ده غرین جزم ایدوب
 اطرافند اولان او باش مقاتله سن احضار و کندونک نهادند اولان جلادت
 اتان اظهاراتک فصلک ایله غرور آجق باش کلوب ایرنمندن انکر اقامت
 برندامت ایله بو تودوی قبا جقای نام محله کار و باری قراری نار مار
 ایدب عنان غرینی شهر زوره دوندردی دینور ویردیلر خداوندیجه
 و قطب دایم زمان خضر تری اولمغور و قوم سده آسمان عده سی استناد
 ایله درکام جهان بناء اعتمادی ایله مکنت واقندار حاصل ایدب شوک

جنگ

شوکتی مذمت و حدیث بولوب بخت روز فیروزی کونند کونم ترقی ایدو
 طور دکن و کوب دولتی بروج سعادت ادب کیده بود دکن روزگار
 زور کارک مساعده می مشاهده سیله دماغ برفسادی باد غرور ایله
 طوب شاه راه سلامتی قویوب مسلاک بر مهلاک ضلالتنه کند و کندن
 فی حضور اولوب اول خیال فرموده و خواب خمار انووه بول و بریبوب
 اله کورسونلرد یوا کرد امر الله امر سال اولند خجوعه قضای تغالب
 یزدانی و تقدیر تصادیفیر بانی برله میروارکان و صدور اعیان
 یرو یزید ایکن اطراف عکس کردن ناکار برینجه داد و خوا و دیوان عدالت
 پناهه کلوب داد و فریاد ایدب با سمایم معلوم بعض قوللرک فساد
 عرض یدیلر اله کور یلوب مکتب علی و جهم سلاسل اغلال ایله دیوان
 عدالت عنوانه کور یلوب لایق عفو و غفران اولمیلری تیغ شرع ایله
 بویین اوردیلر و بعض دخی میدان سیاسته و صحن عقوبته کور دیلر
 معذرت یکنه و مرحمت اکنه یا بنوب من عفی و اصله فاجره علی الله
 آیتن اقبوب قوبه و استغفار و تضرع و افتقار کور سردلور وافی لغفا
 لمن تاب اقصا سی ایله مغفرت ایله رقم مرحمت جیکلوب تأخیر خطا نه
 و تغیر عتافی مصلحت کور حبس بتور دیلر نفوذ بالله عاقل اولدیر که
 امید دام ایله دام بلا یکر فساد و بوق هو ایله قفس عناده دلفکار
 اولیوب موارد لورده مسادر مخطورت ضرورتن قدم الخروج قبله
 اقصا سجنه حذر ایدم ذکر اولان الما لورده پادشاه آفتاب جناب او توراکی

و جاحل زکری

ج

کون اقامت ایلد و کندن صکر فواب کا میاب و خدای سیادت آیاب ایله
 قره جه طاع فرزند قره الب بکاری دیمکله مذکور بکاره اوقات کردن
 نطاف و سراپرده دولت و نافی قورب اقداح مشارب سرور و افراج
 مواهب حضور ایله طور دکن خرامدن چاوشل از محمد پاشا برای
 طلب کردن موافقت و ایستادن موافقت و ارسال شدن
 میر میرزا یار بکر محمد پاشا دامت معافیه جانبندگی چاوش کلوب
 مذکور ک عیش و حضورین فوازل قضا و قدر مکنه ایدب النهاب
 نهان خادان همان واضطراب بحران حراوتدن حقیقان صورت
 بولوب قوت ضعیف و بدی خیف و لشدر و اول رومه فتنه و شرور پینه
 بیلانه دوشوب کیدن القاس معهور کلاولان بیضا یکن بکد یا در دیار
 میانده واقع اولان حصار کیوان بیکر و قلعه عقرت نکرو بوج فلات
 غروچی سر بومه مقام و غراب میشور شومه آرام اولان ظالم نام قلعه
 حواستند اجناء جسته جسته علت ضم اولاد یوا اعلام اعلام ایدب
 او تر مشدر فرزنداشی بهرام بد انجام ایله شاه دین ابلیس دخی دوشوب
 ایندلی مکر و تلبیس و صورتلری کبی سیر تلری بد و جبلت و خلق تلری
 اوزره مشعلی حسد اولان قرلیاش او با شل ایله عقاب عقاب محلب
 کبی قنات بوکوب و نقبان آسیب کبی دهانن اچوب فرسته مترقب اولوب
 طو و مشدر محمد پاشا عک برضت اشرا ایله القاس اوزره الحام غریب منصرف
 ایده جان اولور سه شاه بد احوال و فرست ایله بغداد خلافت آباد طرفه

واری

وادب اطراف مملکت و اکثاف ولایت اخلاقی ویره جکند شک یوقدر
 بوخصوصد مشارالیه باشادامت معالیه نک ظاهر جالی تنک اولوبد
 بوجانبدک طلب موافقت واستمداد مرافقت آمیزدن ایدردیو خبر ویردب
 تقدیر اندوکی خبرک تدبیرک فکر بکر معقوله شویله سولک اولندی که چون
 القاس بوفتنه قایقندی و دریا کی فساد اوینا تدری دست غشیر و انکشت
 تیرایله کنار کلزار ولایتدن سورمک لازم بل واجبدیو مرزا حاجت
 جلیل الاناری و شهادت عظیم الاعتباری بین الناس مشهور و افواه^{مد} عوام
 مذکور اولوب مردانه حرکت و پیشتغین خرافت اوزره اولان امیر^{الکرام} الامر
 دیاربکر بکر بکسی یاس باشای بلنک انقام تخت لوی سعادتند واقع
 اولان عسکر ایله بغداد جابنه کیمکه امر اولندی موی الیه یاس باشا
 هماندم دیوان آسمان اقتداره کلوب دست بوس بادشاه جهان ایلده مستعد
 اولدندن ضکرة خداوند کار خضر تریزیک امر واجبا لاذغانی مفتضای شجیه
 باد بهار و سحاب خرمهار کی سبک خیز اولوب غرر زمرستیز و سیل
 روان کی خیل دمان ایله عنان ریز اولوب کندو کندن صکرة جویبار
 فراند و سرحد دیا ز عراقده سیل خیل عدوی بی میل و امانه سدا اولوب
 طوران محمد بانایه دخی امر شریف عالیشان سلطانی ارسال اولندی که
 عسکر عزت نمون و چند ظفر معرّفن ایله ساق اوزره اولوب اکرا و سیل
 فساد جویله و اول نیل فتنه خروشه کلوب بلشتی قالدوره حق اولور شه
 آب تیغ میخفتاج ایله ناریات بی ثبات سونیدر ب اول کسور و بکدر

حفظی تدبیرند تیر غم و شمشیر زهر و زنجیر جزو ایله حاضر و ناظر اولوب
 طوره اندن صکره اول محل ارام راحت فزاده امر اقامت تمام اولوب
 خبر توجه نمودن خلاوند کار بیکار موسی بیک در مقابل
 قزل دبی فی ثانی عشر رجب الحریب خداوند کار خورشید ضعیف
 رای دیندیری ایله حضور و آرامه مناسب بر مقام اقامت قریله
 دیو امر ایله وجه مأمور او زره ذکر اولان قریه طایع ذیلند قزل
 دبه مقابله سندن موسی بیک بیکاری دیمیکله مذکور بیکار او زره
 اوتاق قورقوب یارندایی ماه رجب سندن سترند که اغوس سونک
 اون بری ایدی سلطان خاوردلوی از درها بیکر قالدوب عسکر فور
 ظهور اندوکی کجی کوس حلت چالیدی و مرکب کواکب دشت و دری سراسر
 برودی و حواشی و مواشی طایع و طاشی باشند دوقوب بورودی
 بیراق بیراق لایله اشجار و قور و بودا قبری یا شودی و خیول و بغال
 حسابک تعالی آتش تاب ایله یا شران سبز زار لری قورودی محاسبه
 و مزاحمه افواج دریا مواجندن هوا بلای ضیق النفسه مبتلا اولوب
 مرفض طوق و شقه علم افق عالم عروس اشما نطق اولدی ذکر اولان
 منزلک اطرافند واقع اولان سنکستان جان ستانندن هنگام کره شویله
 ایدی که اگر هوا و کره ما قیزوب مسافر ایداندن عرق میره فان سزار دی
 و کریمت هوا دن شمسک نورانی شعاعی طلای مذاب کجی صوبه افاده
 و سایه فرومایه ذی ظلی کند و سنه سالیانه ایدند و سلطان هفت

تمت

کشور و خاقان بحر و حضرت تیری کریمیت هوادان قرار اید میوب بارنداسی کسب
 هوای انکپتون خاص و خدی و اختصاص و حشمیله کپو ذکرا و لان فره آلب
 بیکارینه واروب آرام برام اوزره اولد قلنندن صکره وزیر اصف و ذر
 مقدم عکر ظفر رهبر رستم پاشای دولت فردخی ذکر اولان فره جه طاعت
 جنب جنوبند فره بیکارد بیکله مشهور بیکاره واروب اولدخی خیمه شفا
 و سر آبرده دولتق قورب او توردی بارنداسی ماه فرپورک بکری سند قد
 الامراء الکرام ترخاله شجاعی بکی مصطفی بکه ایدین و سابقا بروسه شجاع
 معزول اولان ملحد علی بکه ینه بروسه شجاعی صدقه اولندی و دیویدار
 ابله بیت الما جیلر عزلا و لنوب فضلی دیویدار و جانش احمد جلی بیت الما
 امینا اولدی بعد دریا جانیندن خبر ایدن مردم صالح بلق قنودا
 ردوس و خبر ایدن از درونانم کفار خاکسار و متابعت
 کمر ز یکی از امراء آنکروس و بدرگاه عالمیناه با مردم همراه
 آمد و خبر ایدن از عداوت آسیانیه و فرایحه فصولدن
 و سوراچند قصوری معمود و حصانت و منانت ابله بوطان لازورد
 نظا فک تختن چغتی و هفت ایوان ز برج خشت و نه جوسق مشا
 عمارت اولاندن بروروی زمیندن نظیری اولیان قلعه رد و سرفودا
 میرجلادت پیشه و دلیبر شجاعت اندیشه اولان صالح بکدن آدم کلون
 طور غودجه ریش قصدنه کفار خاکسار دن پورنقال بدفعالک برف
 اندود طاغله بکوزاون سکریاره دونانم یکدی بلکن آجوب یکدی کن

بوجانبه بر صبايح نجاح نشاند که ملاح زمان فلک فلک نورانی باد بان ايله
 زینت ویرمندی و سلطان مهر سپهر سر درمای سمای عبور اعلی ایچون زور
 شفقه کیرمندی سلا بنک کور فوزندن اکی باره بارجه بخدای ايله وندیکه
 کیدرکن ذکر اولان مانیه بورنی دیمکله مذکور بوروندن راست کلوب
 الدیر و رود و صد دانستند رئیس کسین کفره فخره اسیر لری علی الفقله
 باصوب ایچندک بولنان مسلک اندر شهید ایدب کئی ايله فحوب کیدرکن
 اردورادن حسین رئیس قابله ايله ایریشوب طوب بر آشوب ايله جنک
 ایدوب طوب کسین سراج ایلک وخی بو نیچه کیدر ايله یقشوب اول
 مفسد لری اله کتوب قلیچدن کچوردیلر دیو خبر ویردیلر معلوم اولجا
 مذکور قیودانه امرار سال اولندی که فلک فلک سیطربو مثال پرو بال
 باد بانی آجوب کز اگر کنارده و اگر داده که بر مفسد فاسد نهاد بدیکر اد
 سیره امان ویرمیوب تبر آهنک ايله واروب باشن آده وانکوزین مخوس
 جانبدار کفره فخره امرالین بری متابعت ایدب اردو کبان ولایتی
 براته ادعا ايله استدعای امان طلبنه استانه سعاده کلوب کفار
 خاکسار احوالندن استفسار اولدوقدن اشپانیه ايله فراخیجه مابیشندن
 عداوت ورنک کدورت واقع اولوب بری بری ايله جنک امتک احتمالی
 ویردردیوانلرخی خبر ویردیلر خبر مکتور اسماعیل میرزا بن شاه
 طهماسب برواسطه فساد انکیزی القاسم میرزا بن
 فرستاده و بیان کرده اخلاصیاه ورعیت و طلب کرم و صفا

وفا

واوره قان جاننده شاه کمره بله سنجه اولان بدخواهله ایله مشاهده ایدب
 کوردیلر که اشرف بلاد آباد دار السلام بغداد و مقصد ایران شجاعت نژاد و
 مکان دلاوران جلالت نهاد اولان قلعه و آن سنگین بنیاد جا بنه نین
 بروج آسمان جهاده معراج ایدن وزیر ثانی محمد پاشا و میر میران قلعه و آن
 سکندر پاشا دامت مغالیه میدان دار و کیر بیک شیر مرد دلیور نین کرده
 شکوهرای ایله درخت بختلرینه صار مشق کی صار مشوب محکم طولا نندقل
 و حلب جان بنده قانع اعداء الله و ناصر عباد الله غرضه جدید و اقدام
 و عکس جدید و اهتمام ایله دیار بکره کلید نزل ایله کیر نین اولان شمشیر
 جانلری نومید اولوب چشم کویا نلری کل سپید و جسم لوزانلری برک بید
 دوت اول بدسیرت و غنص صورتلرک رخسار معاشلری و کلزار انتعاشلری
 صولوب توشه درد ایله باغر لر نین باش چقوب خوشه کی جگر لری پاره پاره
 اولوب طوردن قدن صکره تبریزده اولان اوغلی اسمعیل نام نکبت شکیمه
 عقد عقد اصلاح احکام و ابرامه اقدام و اهتمام ایدن سید دیو خیر
 کوندردی اسمعیل مهور آتشی مقهورک اشارت نکبت بشارتی اوزره حصا
 تمنع و کوهسار ترفودن نزل ایدب زمین تذلل زبانه تضرع و جنان
 بر تضرع ایله خزینه جواهر کل آمدن کلید الناس ایله قفل باقوی اچوب قصه
 مرام و صلح کلام برله سذغور بلاد اسلام اولوب طوران امیرالامراء الکرام
 وان بکلر یکبسی سکندر پاشای خیر اقدامه فصیح اللسان و مبلغ البیان
 اوزره مکتوب یازوب کوفه درش که دلا نر قاطعه و مسایل ساطعه ایله

دُونِ شَيْءٍ مِّمَّا دُونِ مَا فِيهَا نَكُنَّ أَوْلَقُ دَرَجَةً بِكَ أَنْتَ وَاسْطَ سَبِيلِهِ
 ذَاتُ الْبَيْنَةِ صُورَتِ نَزَاعٍ وَجَدَالٍ وَخِلَافٍ حَرْبٍ وَقِتَالٍ أُولُوبِ سِبَاةٍ وَ
 رَعِيَّتِهِ وَكُنُودِ مَمْلَكَتِهِ زَحْمَتٍ وَمَشَقَّتِ إِيْرِيَّتِهِ خَوَاقِي عِظَامَتِهِ وَسُلَاطِيْنِ
 كِرَامَتِهِ سَوَادِ أَوَّلَانٍ أَوَّلَ لَرَكَمِهِ أَيَّامُ مَعْدِنِ لَنْزِلِهِ خَلَائِقِ رُوزْكَارِ مَنِّ وَأَمَّا
 فَارِغُ الْبَالِ وَمُرْفُ الْحَالِ أَوَّلَ لَرَكَمِهِ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ كَمَنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
 جَوَاهِرِ نَفْسٍ بَنَى فَوْجَ انْسَانَةٍ مِثْمَثَةٍ صَدَفِ فُطْرَتٍ وَصَلَبِ كَنَفِ خَلْقَنَدَةِ نَفْسٍ
 اِتِّحَادِ أَوْزَرِهِ دُرَايِلِهِ أَوَّلَ لَرَكَمِهِ بَنِيَانِ دَوْلَتِي خَلَلِ بَذِيرِ وَاسَاسِ سَعَادَتِي
 ذَلِكِ كِرَامِ أُولُوبِ عَضْبِ مَوَدَّتِهِمْ وَذِيَّةِ فِي الْحَيَاةِ الَّتِي بَاعَتْ بِدُونِ غَاوِ اِفْتِيْسِ
 اِقْبَالِ خَائِسِ بُرْجِ فَلَا كُنْهَ دُونِ قُوبِ كَيْدِ عَمْرِ الْقَاسِ كَبْتِ اسْتِنَاسِ
 تَحْرِيكِ كَلَمَةٍ وَكُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ سَعَادَتِي أَيْلِهِ
 سَائِرِ سُلَاطِيْنِ نَحْتِ نَشِيْنِ وَخَوَاقِيْنِ خِلَافَتِ تَكْيِيْنِ دُنِ مُتَوَقِّقِ وَمُعَلَّاتِ
 أَوَّلَانِ وَالِي لَوَايِ السَّعَادَةِ فِي الْإِفَاقِ مَالِكِ سَيْرِ الْخِلَافَةِ بِالْإِسْتِخْفَاقِ خَلَقَ تَلَكِ
 مَا بَيْنَهُ وَاقِعِ أَوَّلَانِ رَنَكِ كِدْوَرَتِ وَزَنَكِ عِدَاوَتِ صَقْلِ مَصَالِحَتِ وَجَلَا
 مُعَاوَفَتِ بَرِيهِ آيَنُهُ دِلْدَنِ سِلْسِلَتِهِ كَمَ مَالِكِ اِسْلَامِيَّتِهِ تَلَكِ اِسْمَائِي نَلَرَتِ
 وَجُودِ سَعَادَتِ بِنَا بَلَرِيَّتِهِ اِسْتَوَارِ وَبَرَقَارِ أُولُوبِ دَائِمِ الدَّهْرِ اِعْدَايِ دِيْنِ
 وَمُخَالَفَانِ مَلِكِ يَقِيْنِ أَيْلِهِ وَجَاهِدِ وَائِي سَبِيلِ اَللّٰهِ حَقِّ جِهَادِهِ فُخْوِ اِسْتِخْجِه
 مُقَابِلِهِ وَمُقَاتِلِهِ اَيْدِ كَلَمَتِهِ لُورِ شَا. اَفْلَاكِ دَوْلَتِ قُوِيْ اَلْاَرْكَانِي وَطَالِعِ
 نَاكِ يَقْضَايِ اَيْلِهِ مُقَابِلِهِ اَنْلَاكِ اَمْرِ عَالَمِيْ نُوْدِيْ يَكْ ذَلِكِ بِوَقْدِ رَجْرُوتِ
 حَاصِلِ سِرَابِهِ اُولِ نَحْوَتِ رُحْلِ اَيْلِهِ هَمِ تَرَاوِ اَوَّلَانِ مَطْرُودِ طَرِيقَتِ وَمَرْدُودِ

مفتي

حقیقت القاس سبباً وتمدی الدن نه کلور اولدایخی تفریر الله ده مقدر
 ایدی دست قضای کسینه نره و حکم تفریری بر کسینه سدا ایدیه من کارخانه
 قدرتن حکمت آمیز و نکارخانه حکمتده عبرت انگیز ایشلرک نهایی بو قدر
 کلام مورثیه نواله و کاه بیله بنه حواله ایدر و هو الغالب علی امره شته الله
 هر زمان بحال اوزره جا ریدر و لن تجد لسنة الله تبديلاً اصابت مصاب
 و اضافت نوايب و انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب عباد حقه
 حکم مؤکد و لن تجد لسنة الله تحيلاً حکم مؤیددر **بیست**
 اگر چه جنکده شغلک هوا بی **و لا ضلح ایلله و رب العالمین**
 بن مصاححت حال سلامته یقین فر اول مهم معهوده نك انما منه که
 اقضای مقصود من اند مندر جذر رجاء اولور که حق گذارلق مقابندن
 ثابت قدم اولوب اظهار حقد فواید اقدام کن ظهوره کور یلوب بومهم
 جناب رکن عالیشان و صفدر لاصف نشان اولان رسم پاشا بستر الله مایشا
 اعلام ایدیه سوزاندایخی قاهر قهرمان و صاحب قران دوران خضر بزرنگ
 پای تحت سیر اعلایر نه عرض ایدب عند الناس رخ همتن قر زبند
 خیالات شهنائی عرصه عداوندن دور اولوب نص هدایت اساس واکا طین
 الغیظ و العافین عن الناس برله عفو اضلاع بیوره لو تا کم من بعد طریقه
 سپاه و رعیتنه و کشور و مملکت ضرر و کزندن ایر شمیمه که کل کارلق کلتان
 امانده آبلور موی الیه سکندر پاشا اسجیل فر بورل کلمات متابعت انگیزین
 علی التفصیل مکتوب ایلله سده عديم العید قبلینه ارسال ایدب عرض ایلدیک

طلب بی طایلی و تعب بی حاصلی معلوم و لاجاق جمال مصالحت آینه مصیقل
 خصامدن کوریلور مرأت بر صفا ی معذرت اصلا اخلدن کوریلور که جرح خله باز
 و سبهم کینه ساز کوی مکر و فسون ایله سوز و کذارلرین زمین و زمانه و
 میکن و مکانه سرایت اندر مشلدر ان الله لا یصلح عمل المفسدین مفهوم
 سعادت مر سوی مقتضای شجعه اول فرقه باغینه و زمره طاعینه قابل صلاح
 و مایل فلاح اولوق محالدر فاستغفر الذنوبهم سلکته مفسلک اولوب
 کردن اطاعتلرین دیدر کلای اوزره عن صمیم القلب ندامت و معذرت ایله
یا ایها الذین آمنوا بیکرانه یاز آیهلرین کتور و دلوب درگاه عالیه و
 بارگاه سعادت دستکاهمه ارشالایده سن دیوسکندر با بنایه امر و کار
 اولندی اندن صکره خیر عکر فرستادین یاز ارشاده صفا اجنهاد
 به قصد کورجیان بدنهار سر عکر شد احمد پاشای شیر
 نزاری انهدام مبانی کفار خاکسار که منکران دین احمدی و انهدام منازل
 فجاری که معاندان و مخالفت نمیدید علیه الصلوة والسلام بر موجب و قاتلوم
 یعذبهم الله باید یکم و یخزهم و ینصرکم علیهم موجب بخاج دارین و مستلک
 فلاح منزلتین اولغین شمسوار میدان دین و شهر یار زمان و زمین یغنی
 بادشاه تاج و تخت و نیکی نوره الله تعالی الیوم الذی حضرت علی عکر ظری بیکری
 جمع اولوب درگاه جهان بنا هنده نهار و اهر سحر خدمتده حاضر و قهر کرد
 حشر شب امره منتظر اولوب طور رکی اشتغال شایع دین تبیین و ارتفاع
 آیات شرایع حضرت سید المرسلین علیهم الصلوة رب العالمین ایچوت

رمان

احراز ثبوت غزای کردن اولان ممالک سلطانیته و اقالیم عثمانیه ده ارض
 رومه متصل و چراکس و لایقندن منفضل کورجی و لایقنی کفر سنک
 باسما ایم معلوم سر و اصلالت آیینلرندن ملک بقراد و لوندر و نور صساد
 و یوان و باش قبان و جلا سین بن نریمان و ارطوغدی و اوزون اوغلی
 نام بی دینلر قصده نوبت حصار شوکت و کوس دبدیه صلابت
 و مهابتن جلوب شب وجود بی سود لرینی تباشر ضعیف نبرد ایله نابود و ایاد
 ضلالت رهینلرند اولان قلعه لرندن یینای منیعلری قهر زمیندن
 سکه و اصل و بروج دینعلری اوج خواندن آسمان منحنیه مشاکل
 و درونلری کفار ضلالت دقار و فجار شقاوت شعار ایله ملو اولان
 طور و تور و آنجه قلعه و نخاح و کنجیص نام قلعه لک فتح و استخلاصه
 بدو رانسان جلال اولان صدور دیوان کیوان ابوانن بریسی موکب پر عدد
 و کوکب پر عدد و ک کرده شکوهرندن بریجه فوج دریا موج ایله الامور
 مرهونه باوقا قنما اجاسیله اولامور مرهونه نلک نطفه و میهم معظمت
 حصولنه کهنکه احراملری صدره دیوان وزارت و بدر آسمان امارت یعنی
 مشیر مرشد حضرت رستم باشلی بوضلا بت پادشاه عالمینا حک اول فرمان
 واجب الاذعانن کوش خوشایله اصفا ابدی تحک اول خدمته کند و لر
 کهنکه حسن طلب کویستردی خداوندگار حضرتلری مصالح رعایا کیه و دایم
 آفریدگار و ماحظه امتداد روزگار در جبر و کسر و مهمضات عموم عالم و زمان
 مهمامر جوهر ام در اول خصوص صدق الخیر و خصصت اجازت و بر میو و صدور

خدام سده مقام دین مشیر مشیری اذعان ثالث و زرد آغایان اذکت
 احمد پاشای صاحب احتشامه بیوردی موی البهک هاندم هوای شجاعی
 و در بای شهابی نهیم و عوجندن زورق صبری قرار یتوب در بای غزایه
 بادبان عینین اجم و لشکر قامتین قالدیهی اوزره اولوب دستور فرود
 دستور مقرز اوزره اولی سفر بخاج اثر فلاح ثم لازم اولان برای و یسای
 کو و یلوب تمام اولدقون صکرم پادشاه ملک کفایت دایت نصرت آتی
 سایه سندن ازل اولان بیاده و سوار عکرندن هر یوده اولک ایله فاش
 و بلا طاشنه حاضر باش اولان یکجری دلاور لرندن بیک مقداری توفیق
 انداز و جنگ ساز و سوار و نیزه باز و بتواند از کافج دریا مواجند
 عموماً علو بنیان بدین اغازی شیرکین و سواران میدان کارزار و سواران
 سارعدا و باب یکم در معشور و روم و فرمان و ارض و روم ملک الامرا لری
 تحت لوی سعادت الفوالمزده واقع اولان ارباب طبل و علم و اصحاب
 خیل و حشم و سایر پیش نصرت کیش خصوصاً بکله کمنک مار و لندی ماه فرور
 یکری سکرند پاشا دامت معالیه دستور و خلعتی کیده و یلوب رخصت
 اجازت پادشاه اسلام ایله شعبان معظلم اکی سندن روز پیر و روز عت
 و لغز و زده که تبا شرع طفر ظهور ایدب افق سپیده دم بنیمه و صفای
 اثر تخیله کلدو کی جینک زو اندود و تولغا و و منقش بلکلو و نه چو و عو
 قوللایله اوقاف سکو اساس و سر ابریه دولت اقتباسه و ادب استکفای
 مهمان ملک و ملت و استقبای مناظم دین و دولت ایچون نیروی حقیق

بازی

بازوی غیرته کتوبه هیا اندم نصر من الله وفتح قریب مهیندن نیم
 فرخنده تنسترایده کل علم ظفر بیکری جوزب باد شاهل فتح و نصرتنه
 دُعای ایدب ایددی که **بیت**
 ای منزل ماه علمت اوج ثریا دوی ظفر از آینه تیغ تو پند
 اندن صکره عنایت بی غایت حقه جل و علا تو کل و اعتماد و معجزات حضرت
 رسالت بناحه استناد ایدب چمن سرو و لری کجی لایلوک کرد با حین کجی
 صاع و صول صفیر غلیوب قول دبه دن غرمت ایدب یورود و کندن
 صکره استیاقی غریب اسلام و ناموس پادشاه خورشید عالم ایچون
 مبانی ملک و ملت و محمد اسامی سلطنت شیرکوه و زارت و هیز بر قلعه
 امارت صفدر دین برور رستم میدان ظفر و ذریع اعظم رستم باشا شایسته الله
 مایشا شاه اعیان و ارکان و صد و دویون و کند و لرم مخصوص و لای
 علامه خدام انجم احتشام و کافه خواص و عوام و دلبران دریا خوش
 و مبارزان جوشن پوش و بهادران عدو شکار و نامدادان خیر گذار
 نصرهم الله تعالی الی یوم القراء ایلایه لوازم تعظیم و مراسم تکریم بر بنیه
 کتورمک ایچون دولت و اقبال ایلایه ارتحال فتح و نصرتنه استقبال ایدب
 اول کون بی جد و بی قیاس عکس نصرت استناسک رنگارنگ برافزندن
 صحرای گلستانه و شمعشعه زیتن مغفرو شعاع سیر و جوشن و بکزن زدن
 هوا یوزی در مایه سایه دوندی و مه قایل زدن جرات خیمه دارانکشت
 و غیری دهان خیمه قودی و شونک شوکند زدن فلک در قصه کرب همراه

عالم الله دایره دوتدی رضوان که خازن جنان در تفریح خاطر ایچون استیندا
 ایدب اول تماشا به کلندی اول شوکت و تزیین ایله حافظ مهر و تکیه و کجور
 کجینه صاحب قرآن زمان و زمین مشا را الیه رسم پاشای سعادت تمکین
 رایات اسلامک نصرتی و شعایر سید المرسلینک و وفق و عزت و شوکت و کفر
 صلا لیک کسرو مکت و مذلق ایچون ال کتوب و الله خیر حافظا ایق نسخه
 ایقوب د علامدی اول حادث دیوان خانیه و وزارت و غارس میدان
 صدایتک دعاستدن مویا الیه سردار قوی رای احمد پاشای ملک آرای
 تسلیم نام و انشراح تمام تحصیل ایدب صفای خاطر ایله آهن پوش بیلان بحر
 خروش و دلبران دریا جوش برله ذکر اولان قزل دبه دن آلتی منزلده قلعه
 چقا جوقوبندن نهر بحر مثال آب فراتی مرور ایدب در بند جبر و قلعه کفی
 جانبدن منزل معبوده و مقصد مشهوده سیجا نبه غزیت کوسزد و کذا
 مکه خبر مفتوح شدن بعض قلاع کورجیان از دست عهده پاشا
 میر میران ارض روم و متابعت کردن بعض امراء کورجی میشود
 و فرستادن یک کاه پادشاه روم ماه فروردین اوچدن چهره
 کردن عالی جناب افراد آفتاب ایله نور قاب اولوب روی زمین
 ضیا کستر اولدقد دیوان سلیمان زمان قوریلوب و سین ستونلار و زده
 سا بیاندو جتو ضمایونلر و تلوب اعیان و ارکان و حضور دیوان بیرون
 برین قرار ایدب طرف طرف تیغ ابدار و شمشیر جان کذار و خنجر بر و آتشها
 ایله میمنه و میسر و عسکر ظفر بیکو صفت اولوب طورورکی ناکما

پاشا

امیرالامراء الکرام ارض روم بکلی بکسی محمد بشای بکلی انقام جان بندن و بکلی
 و باشای ایلاد ملری کلوب حقیقت عینیتن و بادشاه دین بنا هک این همیشه
 جنود مؤمنین فتح و نصرت و کفایت لالت آینه قهر و غریت مستر اولوب
 کورجی کفر سنک قلعه لرندن اردخانه تابع قلعه بک و بار و تانک و کونک
 و سفار و آخه نام قلعه لوی بعنایت ملک الاکبر مفتوح مستخر اولوب
 مضافات مملکت محمیه الاطراف و ملحقات اقالیم موقبه الاکناف بادشاه
 جهان بانیدن اولدقلری و آرطوغدی و سوبلی و امیر قنبر و بلنام
 و بار و نام بکلی داغی ستاجت ایندی دیو خبر و یردیلر بومعنا بار تعالی
 درگاهنه موجب شکر و سپاس و مستوجب حمد و قیاس واقع اولوب حضرت
 بادشاه فلان احتشامک اعز الله انصاره حضرتلرینک دوام دولت روز
 افزونلرند بواصل فتح فتوح استماعنک عامه انا و جمله عساکر حضرت
 انجم شاد و خرم اولوب حضرت عزت الاوه و تبارکت اسماءه دت
 استدعا ایلایلر که من بعد نیجه بونک کی فتوحات کثیره مستقیم اولوب
 همیشه پادشاه عالیناه حضرتلرینک اعدای دولت قاهره بی محجور و
 صر و وریات فتح و ایاقا الفتور منشور و لا امین بحق الامین و الله اعلم
 الظاهرین بمکرمات صاحب قران نصرت اقتران و قان ظفر و هر فرصت همعنا
 جیوش دریا جوش و کروه جوش بوش ایلله قطب فلک شهابت و مرکز دایره
 شجاعت احمد بشای بر صلابت طریق تحقیق و رفیع توفیق باری ایلله جبار
 در بند کنی و قرعه بازاری و قورده اغری و طوزله نام محمدان الی منزلده ارض
 روضه

فجوردن

وصول بولدوی کی کند و اردن اول میر مقدم ارض روم بکلی بکینی محمد بن
 شیر اقدام نوزده حضرت قرین و سب از ذوات و دم آیین ایله بر کین مقدم عقبین
 ارض رومده احضار اولوب طوران صاعقه کرد ایدر طویل ایله که هر یک
 بر آذر آفتابین دم ایدی زنجیر نخی ایله چکد و ربا و جی منزلک پاشای
 فرید بنیامین ملک المجید سور پر سوری مانند و قرو برج و بار و بی فک اعلی
 ایله برابر و بد نظری سراسر مستحکم و قتل فاخری سراسر محکم قلعه طور و قو
 نزول ایدر آنک ادر بجه معش و فرمان سردار لری منفصل بر برینه
 متصل کرده غازیان و زمره مبارزان ایله وصول بولوب قلعه ملک
 غازی ملک قتل بایرا قلندر اشجار کلار کار دارک یار قلدی ایدی لاله زاده
 دوندی و خنام کردند قیام کردند آب بر حباب کی اولوب طوری قلعه
 ایچند محصور اولان کفار خیر آن آیین بقوب کوردیلر که بر عباس بشکر
 آهن پوش و مبارزان در باخوش بوی برینک عقبین آلا لای فوج
 فوج موج اولوب کلور هر بر الاید شاهانه شجاعت و سلطانی علم بر
 بر و از ایدر علم او کجه برین غازی ملک قلدی علم بر و اولوب هیئت
 و صلا بتلی و شوکت و مها بتلی روی زمین هر اسان صا و جوش
 و بکتر و سپر و مغر لریک شعله شدن کشته دوش و قبول باد قنار
 ضعیف شدن روی زمین طومش پاشای قلعه کنا موکب کواکب نصرت
 انما ایله شعبان معظک اون یدی شدن اول حصار قلاک مداری قو شاد
 اول کجه سلطان شب و تار خواب خلدن بیدار اولادین حصار و حشد

نکته

نَظِيرُ وَصَائِقِهِ مَا يُبَرِّطُ بِلَوْنِهِ مَا رَحِيتُ وَافَتِي مُرِيدَتِ خَيْرُ بُولُورِ قُورُوبِ
 يَارَ فِطْرَتِي عَلَى الصَّبَاحِ بَانِلِي غَلَا حَذَرُ صُوكَرِ بِلَوَانِ مِيدَانِ جَرَحِ آسَمَانِ
 لَوَاغِي دُورِ حَا بِيَكْرِي قَالِدُورْدُوعِي كِي قَائِلُهُ غَيْرَتِ وَنَا مَوْسِ سُلْطَنَتِ
 اِيچُونِ نَوَازِلِ قَضَا وَقَدَرِ كِي قَطْرَاتِ مَطَرِ مَا نَمْدُ طُوبِ وَتَوَفَّنِكَ دِيرَانِ قُورُوبِ
 وَنَا بَاهَادُورِ سَنَةِ جَنَكِ وَبَنُورِ آهَنَكِ يَغْدُورْدُوبِ اُولُ فَلَكَ الْبُرُوجِ اَيْلَهُ دُورُوبِ
 اُولُوبِ طُورَانِ قَلْعَهُ نَكِ بَارُورِ بِي خَاكِهِ بَرَا بَرَا يَدِيرِ حَصَارِ دَهْ كِي عَا جَرِ
 اُولُ اَحْوَالِ قِيَامَتِ افَكُو مَشَاهِدِ اِيْدِي جَاكِ قَلْبِ لَرْنِيهِ رَعْبِ وَهَرِ اَسْرِ
 سُوْرُوْا اِيْ لُوبِ حِيَانِ نَا بَا كَلَرِي اَسْتَلَامِ اِيچُونِ اَخْلَامِ حِيَانِ اَيْلَهُ مَنَامِ
 آسَمَانِ اَدَجِ عِيُوْقَهُ اِيْرُكُورْدُوبِ هَا نَدَمِ اسْتَدْعَايِ مَانِ اِتْدِيلِرِ بَا شَايِ
 صَنَائِبِ بَا كَامِرِ اَلْهِ وَسَنَتِ حَضَرَتِ رِسَالَتِ بِنَاهِي وَقَانُونِ قَدِيمِ عَثْمَانِي اَوْرُ
 اَمَانِ وِيْرِبِ اَنَلَرْدِي كُوْهَسَارِ طُغْيَانِ اَنْدَنِ اِيْنُوبِ وَحَصَارِ عَصِيَا نَدَنِ جَقُوبِ
 طُوقِ اطَاعَتِهِ بِيُونِ وِيْرِبِ رَعِيَّتِ اُولُغُهُ رَغْبَتِ كُوْنُسْتَرِ دِيلَرْمَاهِ نَعْبَانِ نَكِ
 يَكُوْمِي سَنَدَمِ جَمْعُهُ كُوْدِ بَعْدِ الْعَصْرِ شَادُوْتِ بَرِ بِنَادِي جَامِعِ اُولَانِ خَيْرِ
 الْبُشْرَةِ وَاقِعِ اُولَانِ تَمَثِيلِ ظَاهِرِ الشَّادِيْلَةِ اَمْتِ كُوَامَتِ مَنَازِلِ لَرْنِيكِ عَمَلِ
 مَبْرُورِ لُويِ وَسَعِيْ مَشْكُورِ لُويِ بَيْنِ الْعَصْرِ وَالْغُرُوبِ تَقْدِيرِ وَتَغْيِيرِ اُولُ شَدِيْ
 بُوْ وَاقِعُهُ شَايِعُهُ مَوَافِقِ كَلُوبِ قَلْعَهُ نَبِيلِمِ اُولُ نُوبِ بُوْ جَلَرْنِيهِ اَعْلَامِ اِسْلَامِ
 ظَفَرِ اَنْجَامِ مَرْفُوعِ وَمِنْصُوبِ اُولُوبِ اِيچُنْدَنِ وَاقِعِ اُولَانِ مَعَا بَدَا صَنَامِ
 مَسَاجِدِ اِسْلَامِ اُولُوبِ حَبِطِ اُولُنْدِي وَمُقَدَّمَا بِلَنَكِ قَلْعَهُ وَنَا اَمْرِ عَشِيْ
 بَكَلَرِ بَكِيْسِي بِالنَّجَاحِ مُحَمَّدِ بَا شَايِ جَوَارِدَنِ نَخَاحِ دِيْمَكَلَهْ مَذْكُورِ قَلْعَهُ اَوْرُورْنِ

ارسال بشندی اولدانی وارپ فو لایلدی کی بادشاه فک تختک سعاد
 سولت ایله ناکم مذکر طک اولد طقه ذوق فتح اولوب انجند کی کفا و
 رحبیلک مواقع جرم و عصیانلری و صحایف ظلم و طغیانلری رقم عفو و
 عفران ایله مرقوم اولوب امن و امان ایله محفوظ اولدیلر ذکر اولان
 قلعه لر باغی اندن انوب دارالسلام اهل اسلام ربطی تدبیرلرند فرغ
 بال حاصل اولدند منکرینه اول دیارده احکام و ابرام ایله اشهاد
 بولوب قلای رفیعہ سی ملا متوجرج برین و بروج منیعہ سی ملا حق فک برین
 اولان آفیه قلعه دیکله مذکور حصا رستینک انجند درخت کثر نک
 انجای شمشیر اسلام ایله قطع اتک قصیدہ توج و باقر دن موصود اول عجیب
 الصور طوبی کثرند بیل و جیحون و فروند فراندن افزون طور دن موصو
 دیکله مذکور بو نهر کبری مکر و افرقیدی بوده یکجری ایله بلوک خلقی
 جصکوبای منزله ذکر اولان قلعه اوزرنه نزول ایلد کلری کی باشای
 قوی رای ادفع بالقی هی احسن اخر نه ایتار ایلر کو مشروب وجه حسن
 اوزره سنت حضرت رسالت منزلی رعایت ایدب سورده کو کفار بد کرد
 جاذبه اطاعتہ دعوت ایلدی اول بدنهار لر فظنوا انهم ما نفعهم حصو
 اقتضای شجہ قلعه لر نیک منات و حصا نقتنه اعتماد ایدب عناد ری
 جای عصیان و در بای طغیان اوزره مقر اولوب طوردی اوتہ جائیدن
 سردار لری اولان ملک بقراد دخی شاه بد احواله آدم کوندرب احمد با سکا
 سیر طبرک قلعہ ایله بود یارده حضور و جهور قلیوب قلعه لر و مری

سیر

اَلُوْبُ قَصُوْرَمَلِكْدَن بَرِي دُوْر اَمَلِك اوزره در شويله كه شاهن بوجا نيه
 معاونت و مظاهرت اولميه كورج و شيروان دكل اصفهان و خراسان
 كتمك مقرر بواحوالي بر ملاي شاه بد افعال استما ايديچك برك بديكي
 نوزان اولوب هماندم امراء قليله سندن خسيں جان و قيمتار و جعفر
 و شه مير و محمد و يوسف نام سلطانلرين بر نيجه بيلك عسكر هزيمت ائرايله
 احمد باشا قصه نه كوندروب ساعت جقوړي سرحدلرند بايزيد قلعه سي
 صحران سندن جمع اولوق صدر دنگ ايكن وان بلكر بكيسي سكندر پاشا اولك
 بواحوالي معلوم ايدند كندن صكره بي توقف پاي جلادق جاي جرات
 و اقدام اوزره محكم بصوب و ميان هتة غيرت قوشاغين قوشاغب
 كندولر مخصوص اولان امراء صاحب لواند عكجواز بكي برك بلك و
 ارجيش بكي پيري بلك و ذرفي بكي شاه قولي بلك و شيروي بكي محمد بلك
 و محمودي بكي حسن بلك و باركر بكي سليمان بلك و عنق بكي فرخ بلك
 و شيراز بكي سلطان احمد بلك و كسان بكي محمد بلك و مسك بكي
 امير احمد بلك و هيرو بكي بهاء الدين بلك ايله اول خصم بداختلر ايله
 مردانه دوزنك قصه ايله سندهيت بلندنيك عنان غرمتي منصور
 ايدب هواي ايلغار ايله بودوشن اعترؤب و تغير صور و صغيرين
 چاغروب بودودي جمعيت اوزره طوران عكروي نيكست اشتباه بواحوالي
 خيبر و كاه اولوب هماندم بادوزان خزان كو خيبر اولوب فرار اوزر
 اولديلر بوجا بندين بادشاه ربع مسكونك ذرين كفش و رسم صاحب خوش

بکرا ایله اسکندر پاشا ایرنیوب اندوکی تدبیر خالفت تقدیر واقع اولوب
 اله کله لوی میسرا و یلایجی اطراف و لایندین نهیب و غارت ایله یاقوب
 یعقوب کیر و آن جاننه عودت ایلدی آجه قلعه اوزر نه اولان مقلد
 عکسظر رهبر و نریمان میدان کورفر پاشا دامت معالیه بیان سابق
 اوزره قلعه یه ایشلاجی طوبی حصار قرشور و ورپ اعدای
 بدرای نکبت انجامه پیام حامی اعلام مصلحتی چون آتوب فی الحال پیر
 صار نیوب کوهی اوینا تدبیر اول قلعه کوه کی پر شکوه اولوب طوران
 قلعه اضطراره طوب ان زتونه الساعه شی عظیم آیتیک شهرت
 رسوی ظاهر اولوب قلل بروخی آهنین سنک قلعه کرا ایله مانند کفیر
 اولوب در و دیوار لری صدمه طوب قلعه کوب ایله ویران و خراب
 قلوب اینجند کی کفرانک روشن نهاد لری لیل و تار اولوب یا و یکتا
 قدکنا فی غفلة من هذا دیو اول ظایفه طغیان پیشه و عند عصیان
 اندیشه ذیل تذکره قوسل و دامن امانه سنک ایدب استعداد ایسان
 دلدیلر امان ویر نیوب بها دران میدان عربک ده و جنگ جویان مصاف
 و معرکه دعای سنجاب ابرار اسمایه صعود ایدر کی حصاره هجوم ایدب
 دامن کقلعه هواشیان اولد قلندر بوجانیدن طوبی و ضرب نرلر حواله
 اولوب اول قلعه آسمان همسر هاندیم خاکه برابر نیلوب هر رخنه فتح
 مدار و هر گوشه نصرت شعانیدن فتح و نصرت عذمتی روشن و بیدار ظاهر
 و هویدا اویجا ق کتا و خاکساره رعب و هراس مستولی اولوب نیجه بی

نشی

خشیت شمشیر بران و حیثیت تیغ و سناندن سراسمه و حیوان اولوب
 کندولرین بدنلرین اشغه بران ادب عسکرچنک جوی و لشکر صاعقه
 خوی عجال و یرمیوب شعبان معظلم بکری بشند قلعه به قولوب
 قلعه لرینه آیات ظفر آیات خسروانی و بکلوب دخی صدای ناموس اشرار
 کلبانک سعادت مافوس ابرار تنذیل و کنایس کفار مساجد ارباب
 دین مبینة تجوید و ملا عین خسران آیینک دگورن علف شمشیر و اطفال
 و افانن محبوس و اسیر اولوب دخی سایر عصیان باغمنک باغیلر نه موجب
 عبرت اولمچون پاشای بهرام انتقام دیردار لرین قلعه دن اشغه آتوب
 ذرک اولان قلعه ایچندن شرک و چرکی بالک ایدب یار دزدار و حصار
 اولرین قود قلدن صکرم اوزون اوغلی دیکله مذکور منخوس مزبورک
 قبضه تصرفنک اولان قلاع منبعه و بزوح رفیعہ سندن قلعه کھیم
 که حصص سحر بنیان و باروی فلک اشیا نندن تمهید سورا ستوار مرکز
 خاک و صول و حرقله کردون کله منی اوج هواون کره افلاک و خول
 ایدب درونی ارباب کفر و نفاق و اصحاب ضلالت و شقاق ایله ملو
 اولوب اول قلعه کردون همتانک دخی عنایت حضرت ذوالجلال
 ایله تعالی شانہ استخلاصی چون وزیر شیر قدام ادم الله تعالی فرصه
 لشکر کوه و قار و طوب برق کردار ایله علم آرای غرای قالدرب و کونسر عد
 ادای جهادی چالدررب دریای موج فوجنوی و کوه شکوه کوه هلمز ایله
 تدبیر و سیل کوهسار کی بسنج منزلک اجه قلعه دن اوزرنر نزل

ایدب کفار بد کرد اری سورا بچند محصور ایدب اذرها کردار و قلعه
 شکا و طرب و غلبان مروت و افعی حیث منور نذر ایل دیوار است و افعی
 بقفغه اقسام و کند همت بلند ایل باروی فقه جقمغه اقدام تار
 ایلدوکی کی جارد یوار ضلالت آثار اچند معذب و محصور اولان فرقه
 صَالَهُ يَجْعَلُونَ أَصَابَهُمْ فِي أَذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ حَسْبُكَ اللَّهُ
 اولما غله غریق بخار حشیت و حریق نارد همت واقع اولوب هماندم دز
 یا تنه جمع اولوب مصالحته مباشرت اید کلن بخنیا و اخنیا دلی
 مصالحت تعویج قدیرون فقر ایدب ایدیلر که بونلر حصار و مری لغایبجه
 قوما زلزله مردن قلعه لطف ایلد ویر من سک و عناد قوی بجاده انقیاده
 کر من سک عنف قمر ایلد و ضرب و حرب ایلد الملك معز کور من مسرافه قلعه
 کوه سار صلابت ایدب الوب اچند بجای عصیان و پای طخیان اوزره
 اصرا راظرهار ایدنلری شویله قیرد یلر که قلعه نلر سقا قدری خونلر نلر
 نلر روان اولوب قدری و د امان امانه یا پشانه نلر نلر حسانلر و کات
 اولدی اولی روز کار دوزره کارک ایوب و وزین کور منی اخنیا و لرنیک جوا
 و انقیاده حسام خلاقی غلام قدری قوت اعلو فح پیام اصلا ایمان و رایا
 نصرت سحاب سعادت نشانک نادر طغر نلر ایلد اول کفر کراه انجند
 لهم الغالبون معانسدن خیر و احکامه اولیاق خلاصه لرنیه اماند نلری
 راه اولما دوعین بلوب هماندم قلعه امان اوزره ویرب آفت غارت
 و محاف خسارتان امین اولدیلر با شای فرمان فرمای انشاد ایلد

۱۵۰

لوی جهان کشای سلطان اول قلعه سراسیمانك قله سند رمضان سال
 اوچند پنجمین کون نصب اولوب ندای فرخ فتای بلبل بنایین ایله طاق
 لایق و در نطق آسمان صدای رخ زدا ایله تولدی و صدای نافرین شیطا
 برینه کوس سلطان جالغوب آب نهر جهاد ایله اول قلعه آبادله جولا
 غر کردن یونب پالا اولدی اصحاب غر و جهاده فرصت خضاب منصوب
 مصوب و قلب صلب صلیب اهلینه کس و خسر اور بنصیب اولدی
 الحمد لله علی هذا و اوتر جانبدار کفایت ضلالت آینه معاونت و مظل
 ایمن بایزید قلعه سی و فید جمع اولان قریب باش امر اسود اخبر غایت
 الله تعالی مقهور و منکوب اولوب قحوب کند کلری اول دیارده منتشر
 اولیخاق فتح اولان قلعه طور نوم و نواح و آنچه قلعه و کیص
 و سابقا ارض روم بکلیت کسینه فتح اولان قلعه لردن غیری ملک منجول
 و سایر ضلالت مایوسك نامدار قلعه لردن آق جراق و کورج
 و اودك و خیر و اشجور و ایچ و خجک و برسبور و
 بنسیرت و تخجک و شایچی و اور و سون و غنچار و قوناق
 و صومونی و ارچناک و چارچرد و اوچور و اورج کوح و
 جولی ورك و اورج ناح و قسقیق و چورغایچ و خاق قاهر
 قلعه الله هر بی کلید مالک کفار بد کردار و ملجأ اثر ارفیاء ضلالت شعار
 ایدی سکان هر بیت نشانندی لشکر اقلیم هجوا و جهان کشانك مهابت
 صداسدن سرکشنه بادیه ضلالت و افع و افعین مقیماری خسرو بهر اهر

خبر

خبر لوی ویری اولغرای سعادت مرفوع و فتح نادر الو قعوده عسکر
 اسلام ظافر اولوب صاحب قران دؤرانک بدور مرادی مستنفر وجه
 مرادی مستنفر اولدوغنه دادارجهانه وداور زمین و آسمانه حممد
 و غراوان و شکروبی پایان ایدب ثواب جمیل و اجر جزیل جهاده طالب
 اولان بند قلعه کثایه یعنی احمد پاشای زرم آرایه و بلسنجده اولک
 ملک الامرایه احسن کما احسن الله الین اقتضای سنجه تلاطم بحار طفت
 شعار و باهنا هاینده فخر خلعت و مذهب قلیجلار سال و لنوباع
 اولدی که فتح ملک مستفرج اولان المورده بذل جل اقدام و صرف کل
 اهتمام ایلله انواع مساعی جمیله ظهوره کتوره سن بعد عسکر جزار کیتی
 ستان و لاوران نامدار ظفر نشان و تجمله اجناد نصرت معتاد و کتوره
 غارین ظفرنها دایله آستانه فلک اقبال قبلته کلایب ملاقی اولاسین
 موی الیه پاشا دخی واقع اولان مهمتانی کورب اول دیاره نو نظام و تازده
 انظام ویرد و کندی صکر امر او زره عودت ایدب اولتی به کلوب و ضو
 بولجاق وادی لوان دیکله مذکور تلحیه آفتنه ارض و سیواس بکر
 بکیرین کونین رب انلره اخی خلعت و شهاب منزلت و جلالت شجاعت
 مرتبتلرین مذکور اولان انا در مری و نتایج هنرمندی ظهوره کنوب
 اول دیاری نهب و غارت و هدم خسارت ایلد کلرین غیر اطفال
 و ناسن لایم و ملاعین خسار آیدنلرین قید و تحیر و بجه طوعه لون اجواق
 ایدب سالیس غامین ارض رومه کلوب پاشا که ملاقی اولوب اعلام

اسلام مؤید و منصور و اولیاء عز و ذلت شادان و مسرور و آیدین
 و حشمت مستند و مقهور و ولوب و بوجه زماندن بروفتی میسر و فلیکانت
 فوقات جمیله بادشاه هفت اقلیم سایه سنده میسر و مقدر و ولوب
 این فی ذلک لخبیره لا ولی الا بمختار معنای درجه و صوحن لامع و اشکاء
 اولی خبر قاصد خان بخارا عبد العزیز خطن بن عبید خان
 بهادر که جلوسگاه عالمینا بهار و کبریاستان مقتدا حین
 و تعبیر علیه تفریل و ولوب صورت تفریر و سمت تصویر کلان احوال محقق
 او زره ما و داء النرجان بلرند بخارا اخیانی عبدالعزیز خان و عبید خان
 بهادر مکرر درگاه عالیشان و بارگاه سعادت دستگاه قبله جواهر
 زوهار حسن عیادت و لایق متلائق لطیف استعدادت ایله و کثرت
 یا تجوب البجور ایله درگاه عزت دستگاه که مقسم ادواق ارباب
 مقامات عالم در ایصال یلش که اول قبله حاجات انام و کعبه مناجات
 خواص و عام جامع ملک خلافت سلیمان سر و ولایت خزان سلطان
 سلیمان خان بن سلطان سلیم خان بهادر و عزت و حضرت بزرگوار
 جهان آرای مملکت کشتارینه محفی بیورلیکه که ملوراء النهرجا بلرند
 واضح اولاد خاندان دارالابین و خاقانیا جم جمکین باجنهم عهد
 و قول صادق او زره صداقت و اخلاص ایله استانه سعادت آشیان
 انقیاد و سده سیادت فغان استاد ایدب عکر ظفر و هجر ایله اول
 سر لشکر جنود شیا طین و تبدیل فیض برین و تخفیف شرح منین ابدن

شاه کماله

شاه کراهن سینه سینه سنی در بای خون هلا که غرق و کار بار وجود
 شعله تیغ آتش بار ایلده حق اتمک قصیده اشبو سینه سته و خمین و شفا
 صفر نیک غرق سینه سرخس صحرای سینه حاضر اولوب نلردن غیرم بخارا
 ولایتند ظاهر لری خلق ایلده مخلوط و باطن لری حق ایلده مربوط و خراش
 ملک لردن نلر لری امراض قلوبه داروی نافع و نفعل لری اعراض نفوسه
 دوائ دافع و سرفند فواحش سینه التفات لری سحر و غم فطوره تریاق اکبر
 همت لری تهذیب صدوره کربت احمر اولوب رابطه سلسله اصحاب صفاء و
 واسطه قلاده ارباب خفاندک دینه ترقی لری خیام اجفاندک شاه راه قدو
 بادشاه جم تمکینه که جهنم آثار نور دای جهان آراسی ایلده روشن و عریض
 روزگار و فر عدل فایض ایلده مرتب و اقطار امصاره حکم ساری و امضا
 امر جاری و انوار عز و شوکتی مطالع سعادت دن هر روز و طالع و انوار فتح و نصرت
 مشاوق افق قدر تدن هر ساعت لامع در ناظر اولوب طور مشلا میزد در که
 بو تیر تدبیر من اصابته مقرون اولوب هدف مراد دن کوز و مری ایزد
 و سر رشته کادی الو مرزدن قاجر میوب طرفیندن عزت میانه همت
 کبرین عقد ابدی یو رویه لوم و غبار مثال لشکر جزا ایلده صحرای یونی
 بو رویه لوم تا کیم ناصب رایت نهریت ایت اسلام ظفر انجام حضرت خاتم
 قرآن سلیمان زمان نریمان دوراندن حسن اقدای ایلده عدونک وجود
 نابا کلردن عصه روزگار تطهیر اولوب طغرای کارنامه بادشاها
 کردون اقتدار و دیباچه منافع جهانداران روزگار قلند که غیر

مصاحبه مباحث اولی صلاح معاهده مناسب دکل تا کم اندک کمتی ایله
 محبت استطاعت ایله منصوص و روی جدی حق جانینه قلیند مخصوص
 اولان محاجات بولدی فتح اولوب دلیری جای محبت الله ایله و دروندی
 روی رجا حنیة الله ایله طولا و فاء عرفان صانعان بلبوب دخی
 خیلند طوافی خط نواب ایله خطیر کنا هله سبب اولوب بجم ملت
 باهر اوج آسمان قاجان و آفتاب شریعت ظاهر بوج شرف و خشان
 اولان انشاء الله تعالی خان مذکور و وجهه اظهار اخلاص و صداقت
 و ابواب انحصار بحدیث معلوم و ابواب جواب ویریدی که اول مذکور
 بدفعه کمک معاون و مظاهر اولان کورجی کفر سنک و زرم و زوم اجم
 رعیت و روم و فرمان و ارض روم ملک الاحمر ایله کوند و بلبوب و ادب
 و ابدی ضلالت شعار و زند و اوج اولان بجه طلاع شدید الامناس و حمت
 شیطین استناس بهنایت خالق الحق و القاس مفتاح جهاد یله فتح آید
 شام کفر و دیو و شر و اول و یاردن دور اولوب آثار انوار مصباح
 فتوح ایله طلاق آسمان و آفاق جهان طوب صوامع کفار و خوار جوامع
 ارکان اهل ایمان اولوب و بفریز سوختن کی قلعه و ان بکلر یکسی عومما
 امر و اکراد ایله عقاب عقاب کی قنات بکوب و مقود و لا و ان شیر نژاد
 دار السلام بغداد و بصر بکلر بکلری ایله و روم ایلو و انا طوب بکلر بکلر
 عسکری ایله مزین و موصول جان بندن اغرا بوب طوب و منظر و کند و
 ذات غنفر صولت و شان توانا همم دخی منشور و لقی طهر ای صفت

ایله رقم و کسوت بختی طراد صدادت ایله مقلم وزیر اعظم و لایق و سایر
 عالیشان و اعیان و ارکان و سوار و پیاده یوز بیکدن زیاده قیوم خلق ایله
 عز و اقبال و قراجلال ایله محروسه معززه حلبدن دیار بکره اشبوسنه سته
 و خمسین و تسعمائه شعبان معظمتک و آیلند کلوب سفر طفر اتصال اوزره
 اولوب اول مفسد بی دینک و ملحد صلابت آیینک بوجا بندن پروبال
 و منقاری مقراض بلا ایله قطع اولمشد همان آیت تناصر مؤدق و نشاور
 فحوی و تعاوفا بالتوا و التقوی آخر موجب غنایان جم تمکین ایله مشا
 و مظاهر ایدب قدوس و امکان و وسعت و ایمان ایله خراسان
 جابندن یوردویه سز قاکم اتمام مرام بعنایت ملک العلام صورت اولاندن
 خبر عودت حضرت شهریار و پادشاه کر در فر اقبال و انز قد
 الب بیکار بی قزل دبه و زیل اوردن از حمله و خا خوش بکر
 میر لواء محمد جوار بیان سابق اوزره پادشاه اسلام مذلله ظله
 الی یوم القیامه حضرت قلی استنشاق هوا و سیرد شد و صخره ایچره قزو جه
 طاع فر قند قرم الب بیکار نه و ادب او تو زاک کون آرام بر مرام ایدب
 بعد قزل دبه قریبند موسی بک بیکار نه که قدوم سعادت لر و ملرنه
 شاه راه انظار موزده مترقب اولوب بخار فیض بخار افارندن دار و دیار
 روحنه بهار و حار نه از جهان کی طوفان بولوب روان قزل دبه قریبند
 موسی بک بیکار نه که بیکار نه مذکور بیکار نه شعبان معظمتک بیکار نه
 علی الصوفی الاصلح مصباح آفتاب عالم قاب ایله ایفا طراز و اح

ملک

قلند و غی حیدر نوزول ایدب طور رکن هوای و غاده پرواز ایدم کلان
 قلعه عدل و از سنجابی یکی بکر یک عشیرتدن شجاعت و شهامت ایدم ^{صوف}
 احمد اغا نام مرد معروف قولبا شدن دلیل کورمک خصوصیت بدیع الجمال
 مقالیدن بنان بیان ایلده نقابی کورب اول خدمتک قامتده حسن رضا
 کورب کیشی اختیاری و باد سبکبار کی نیجه منزلدن گذر ایملکه
 قلعه زنجیر ایلده مادیق مابیندن زمکان دیکله مشهور نهک ساحلندن
 نکر قامت اوزره طوران قولبا ایشا املرندن عجز خان و جوق سلطان
 شاه قول و چرا انداز نام سلطان ایدم مذکور چرا انداز نیکت انداز
 بیگلر بزان دیکله مذکور امیر خورین دلیل الوب کوردی اول کورین
 دلیل اردن شاه ایلده القاسلک حوالی استفسار اولدوقدن مابینک اصلاح
 اولیوب شاه حسین او اصحر اسندن جادی اولان صوا و زره طور و ب
 و صیق کوزلر و القاس عروس ملک عراق نجم کندی نامزد بلکه اوزون
 داماد اعتقاد ایدب شاه و مضمون دیکله بوزینه قیلن صالک ایدم
 لورستان جانبدار واقع اولان کوره طیاره در بنددن عراق مشهور
 اتفاق طرفه عزیمت کورسری مرزور مرز ایدم حکم در بند صفا ایدم
 لورستان جانبدار شد ایدم ایدم شاه بدصال قیما و سلطان نام خد
 انداز و سرافازن کوندر مشدر و بوجا بندن محمد پاشا ایدم شجاعت
 اندیشه و در ایدم ایدم کورسندیل سنجابی یکی کورین یکی کور
 تعیین ایدم اود بجه کوندر مشدر و بوجا بندن محمد پاشا ایدم شجاعت

۶۰

اظهار مردانه لکن مقابله سندن عواطف خسر و آیدن بغداد کو کلاوا غالی
 صدقه اولندی اندن صکره ماه مزبورک بکری و چند جرم حجاز کبر
 طویغوز بیک در صحرای ظالم با القاس و نزار با فخر القاس
 و علف کلها اهل بیدار سدره اساس محمد با شایسته الله
 مایشا جانندن آدم کلوب اول حال مهم ایل غلوات حیونده سرگردان
 و فلووات نکند حیوان اولوب کیدن القاس وارب ذکر اولان در بند
 ضیق المروءه و صول بولوب فرور قیما از سلطان اوت جانندن در بند
 سدا یدب مرورا تنه بحال بولیوب و جانندن مویله طویغوز بیک
 دخی اقدام و اهتمام تمام ایل وارب ایرشک اوزره اولدوغنی استماع
 ایدب حکم انداز کعبتین شمس و قمر کعبت باز محبت خانه شش در اولان
 نرا و جرح طرفیندن خلاف مرادی نقشین کوستر و کندن دریای
 حیره غرق اولوب دخی حیات بی ثباتدن ال یوب خاطر قلع
 لشکر او هام استیصال صورتی کوستر و بسمیر مرادی که کوشه نشین
 قلیه قاف قضا و قدر در محضات خیالات او هام ایله نیکاره کلد و کلد
 دامن دولتی دست صاحب ارتعاشه جکوب حریص دولت و جاه
 که بخت ناساز در راکب سفینه مخالف روزگارک تلاطم امواج ^{و ناندن} حاکم
 بخافت بولیا جغین فم ایتوب هاندم ذکر اولان محمد دت عودت
 بوندامت ایله کرو قلعه ظالمه کلوب اندکی ساغر امیددی باده
 غرور ایلله ملو اولوب می صافی جام خوشکوار ملاحظه ایدب آنک

لَنَكْ دَرْدِ مَرِخاوندن نفودا فکار فی کند و سینه اضافتی اولان او بشارت
 ضیا فتنه خرج ایدب او بورد و بی کی مذکور طو یغون بک سحاب نو بهار
 و سیل کو هسار کی برینوب جنک برود آهنگ ایلہ نظم
 صلوبِ هندی قلیچ لالہ دیر جان زمین اوزره دوان اولکد آفاقان
 نیجه باشلد و شب میدان ایچند نیجه تن غرقه و اردی قان ایچند
 اخلا امر اول مرات کایات نمای اختیارده رای مصلحت آدابچون دوی
 افکاره ناظر اولمیان اول بد فعال الخائن خایف ناقضا نیجه صریحه
 هجوم دلاورانه متجمل اولیوب مال و منان و جمال و بغال و مار و بنکا
 و خیمه و خوکا هن براغوب انجرام ایلہ میر شهاب ولایتنه واروب
 یاس بی قیاس ایلہ ملتم و افغانده و عسکر پادشاه اسلامک تیغ نصرت
 نفیر لوی بوجانبد جالوب بجار غرقه اولوب موزدان طارم علیه و
 ملاء اعلا اول نصرت بشارت نما فلک تمهید و اطرا سند پادشاه ربع مکتوب
 دوام نصرت افزونی دُعاسته اشتغال کو سزوب میدان دار و کوره کسلا
 متعارف او باشلد باشلدی دَرْدِ وَلَنَه کوندر لای دیو خب و فیردی سرب
 سلطنته عرض اولوب معلوم اولیجاق غام کبود قام عالی مقام اماکن
 نجسته فرجامدن موزان ایلہ هر جلب و غضبک ایدر کر و اعتدال
 و فلک عدلی منوالیجه کمر شاهوار ایلہ آراسته التزام کو سزوب و هوای
 و لکثای روح افزا بخار بخاردن شهر و اعمار ایلہ هر جزو جزب که ایدر
 ینہ عطر فیضی امثالیجه قصاسته اهتمام ایدر اهل بصیرتہ معتبر در که

هـ

هر که در این راه آمدن از چکه سام سامتته دوش و هر که طریق مستقیم
 سر به این یمان حالاته او غراردیو یوردیلر و اولی ارسال اولان باشلر
 شجاق ایله درد و ولته کلوب عواطف و آفره شاهانه و عوارف متکبره
 باد شاهانه افضا بجه موی الیه طویغون بکن اقد و کی شجاع و مقابله
 خلعت و مذهب قلیچ و ترقی صدقه یوردیلوب ارسال و لندی بعده تاریخ
 مزبوره خبر قاصدا اردخان یغورجه بک بن عبد الرحمان خان
 برای خبر در از این خطبه صاحب قران و شکایت کردنی از قمر
 خان فی اربعه و عشرين شهر شعبان المعظم دشت رؤس
 جانبند اولان اردر خان خانی یغورجه بک بن عبد الرحمان عتبه
 بحکم مداره که مرجع خواقین خام و ملجأ سلاطین عظام در برابر اخضا
 و صداقت و اظهار اخلاص و عبودیت ایله قدوة الایمان حسن بولاد نام
 ایلمچوسن کوندروب ماه مزبور یکری در دند درگاه سعادت دستگاه
 قبلته کلوب سهم سعادت و فرصت رخصت ایله عبودیت ترابن او بوی
 در از عمر باد شاه جهان ایچون دعا ایلد و کندن صکر زبان شکایتی در از
 ایدب ابتدی که قمر خان سیر طریقه قدوم شومیله اردر خاندن حضور جهور
 قالمیوب نو بین لرینک تغلبی و نصیبی خان اردری زبون ایدب قصور ملکدن
 دو و اتمشدر در که رای فلان اقبالی خاندان قانی خان آنک اهتمای ایله آباد
 انلر استیلا سندن نوشته صبر ایله گوشه خموله یکروب او نور مشر محرم
 عبد الرحمان خان زماندن برو بواستانه سعادتک بندگی اولوب لخت

بتوارث موجبيله محبت قدیمه نك طریقین رعایت ایلوب جوامع و ساجد
خطبه شریفه برخواهی خا علی فی الارض خلیفه بادشاه بر و مجله نام سعاد
انجامته فرات و سکه سکتنت عنوان عدالت جریانته اضافت او انحصار
مر بودک مراد مرای و شکر و شکایتی معلوم و لوب شادی که خالد سفر ظفر انصاف
او ذره اولما عین علی وجه الکمال حصول مراد کوز احوالی مبستر و لدن اتمام مر
اولاد و ابجویه جواب ویریلوب عودت اولدی و مخوف برردن محل معروفه
داخل و محفل مشهوره و اصل اندر ملک یحون سا بقا عتبه عالمنا هه حسن اخلا
اوزره اطاعت ایلدن چرا کس بکلر دن قدوه الامر الملة المسيحية و عود
انکراء النفاق یفیه العیسویة الادیک بن حایوق بکه امر ارسال اولدی
بعد ازان خبر توحید نمودن حضرت سلطان خلافت نزار
و شهنشاه فرشته نهلی از قزل کپه بجانب ایلد خوب نهاد
اسکندر ارسطو ضعیف و کینسر و کیوان سریر عز نصره جعل الله اخراة خیرا
من اولاه اقتضای سنجه سمند خاطری عنان خاطری فیسحو الفضاء فیسحوا
فی الارض جولا کاهنه انصراف انکی مراد ایدینوب ماه مذکور که بکری
بشند علی الضباح ظلمت شام خواب غفلتدن آچدونی و فرشته صبح بامر
عالمه رحمت سجودونی وقت

بیت

بیغ کشید اختر عالم فرور لشکر شب کرد هزیمت ز رور
یعنی تباشر صبح ظفر ظهور ایدب نوع سعادت فروغی ظاهر اولدقن رایات
نصرت آیات اسلام ظفر انجام ایله کوس صلابتی جلادق و صدای کرنای

شعر

گوشه هفت اقلیمه صالارقی صحرای بر صفای آمید که دیار بکرت
 مشهور شهر زندگانی غریب منصرف ایدب بالدولة والاقبال و
 الرفعة والاجلال ماه مزبورک بکری یدی بند و ضول بوب قلال
 و جبال استسعاد ظلال والوئیه ظفر اتصال ایلله مستشعد ومغتم اوتو
 کوه وادی و صحاری و بوادی خیام سما قیام و سیاه انجم ختم ایلله نغم اوتو
 انار عدالت و سیاحتی انوار آفتاب فلك مدار کی مجموع آفاقی طوب و بصیت
 و صدای صوتی عالمه منتشر اولد قدن صکره صوملن ابتدا سی صاد
 اول صا بودن عبارت دردی بخداوند کار حضرت نلری قامت و صومر رمضان
 نیت ایدب او نور دی بعد ماه رمضان مبارک کن غرة غراسند مصر
 بکری بکسی علی با شاد امت معالیه جان بندن عرض ایلله چاوش کلوب
 مصر و صعیدا علا و حضرت موسی بن عمران علیه الصلوة الرخمن الطوا
 بنوتند و کلم الله موسی بکلمک بشادیتله مشرق و مکرم و ما نلت
 بيمينک یا موسی اشاریتله معزز و محترم و آخرج یدک من جبینک سعاد
 ایلله ممتاز و محل تجلی نور و منزل الوحي والتوریت المستور اولان طور ناسا
 دریای هنوده که مهبط آدم ابوال بشر دُر و جد معوره و افطار حجاز وین
 و مسالک سواک زبید و عدن و سایر ادراک در ب و بالجه دیار عرب
 واقع مرز بوم و ریات نصرت رسوم باد شاه دین بنا هن صدای عدالت
 شوکی و اوازه مهابت صلابتی ایلله سخن سراج جهان سالامال اولوب
 بروجهله امن و امان مملکت و رعیت و نظم نظام کشور ولایت بولشد که

دُور آمدن برویِ هذا لایام بر وجه ایلله نظم انظام بولش دکل و سابقا
 محروسه مصره ناظر اموال اولوب عجلون سنجائی بکی اولان محمد بیک خصوص
 مانند تقبیلش و تقاضای او را مدد دیو کو در دکی عرضند اعلام ایلش عرض و تقاضا
 عرض اولوب معلوم اولیجاق العدل یعمه علی عواید اقتضا سنجاه فرمود محمد بیک
 عزلا اولوب تقبیلش بیوردی و حالیا محروسه مزبور ده ناظر اموال اولان
 قدوة الامراء الکرام عمدة الکبراء الفخام حسن چلی زین قدره یه طرم بلوس
 سنجائی و طرم بلوس بکی حسین بکه غره و غره بکی محمد بیک عجلون سنجائی صدق
 اولندی خبر ایدن کجا نشاء برادر میر علی بن حسن از علیان حاکم
 جزایر بصره و جستان برای تا یکد عبودیت و تشیید ابرار
 صداقت از جانب علی بن حسن المزبور فی ثالث رمضان المبارک
 اندن مکرم حاتم علی انسابندن بصره جانندن جزایر بکی میر علی بن حسن بن
 علیان که حضرت رسالت متولذک سنه ثمان و مائین تاریخ مبارک کن
 بروصا حیطه و سکه امیر فی شان اولوب استان سنی الارکان قبله
 عرض عبودیت و اخلاص و ابراز صداقت و اختصاص ایلله پادشاه
 بسط الارض ظل الله فی کل اقالیم بالطول و الارض حضرت تبارک سده
 اقباله سابقا احمد بن فرج نام آدمی کونده رب پادشاه دریا بار صید و
 شکار و سیر و ادود یا ایلله قلعه شیزره وارب سعادت ایلله نزول
 ایلدکن کلوب او در وی هایونه ملحق اولوب دیوان هایون شوکت
 مقرون کتور بلان تقبیل بایه سیر و ضمیر ایلله سرفراز اولوب امیر فرمود طره

ن

سُدَّ سَعَادَتُهُ عَبْدُكَ عَرَضَ اِيَدِ صَاحِبِ قُرْآنِ نَصْرَتِ قَرِينِكَ عَصِيَّةُ
دَرْكَاهِ سَعَادَتِ دَسْتِكَاهِنَه مَفْتَاحِلُونِ كَتُورِبِ مَلَكْتَارُونِ تَسْلِيمِ اَمْتَلَدِ
عَاطِفَتِ مَرْحَمَتِ كَيْتِي سَنَانِي كِدِ حَضْرَتِ بَادِشَاهِ جِهَانِ بِنَاهِكِ لَا زَمَه
طَبِيعَتِ جُودِ مَنَقِبَتِ لَوِيْدِرِ دِرِيَايِ كَرَمِ وَاحْسَانِلَرِي تَوْجِهِ وَتَرْشِيهِ اِيْدُوبِ
وَلَا يَتِي بِرِ قَرَارِ سَابِقِ مَرْبُورِ اَمِيرِ عَلِي يَه تَفْوِيضِ اَوَلُوبِ سَبْخَا قُطْرِ سَمَاتِ
اِحْسَانِ اَوَلُوبِ كَلَانِ اَدَمْنَه فَاخِرِ خَلْعَتِ كِيْدُورِ اِيْلُوبِ حَسَنِ اِحَادَتِ
هَمَايُونِ اِيْلَه كُونْدِرِ شَدِيدِ حَالِيَا بَادِشَاهِ فَلَكَ تَحْتِكِ هَلْ طَلْبِلِ عَاطِفَتِنْدِ
حَضُورِ قَامِ وَاسَاسِشِ مَالَا كَلَامِ اَوَزَرِه اَوَلُوبِ اَقْبَاسِ سَعَادَتِي اِيْحُونِ
اَسْتَانِ سَعَادَتِ اَقْبَالِنَه عَبْدُكَ جِهْمِ سُوْخْدَمَتِ تَرَابِنَه وَرَقِيَّتِ
جَهْمِه سِيْنِي سَعَادَتِ مَحْرَابِنَه اَوُرُوبِ سَالِ بَسَالِ خَزَانَه عَامِرِ عَمْرِه
اَلله تَعَالَى اِيْ يَوْمِ الْاٰخِرَةِ جَانِبِنَه اَوْنِ بَشِيْكَ سِكَّةِ تَمَامِ الْعِيَارِ التَّوْنِ
اَوَسَالِ اَتَمَكِ شَرْطِي اِيْلَه قَرْدَاغِي جِهَانِ شَاهِ اِيْلَه اَدِي مَرْبُورِ اِحْمَدِي كُونْدِرِ
مَآءِ مَكْصَا نَكِ اَوْجَدِ كَلُوبِ كِرْكِي كِيْ رِعَايَتِ وَفَاخِرِ خَلْعَتِلَرِ كِيْدُورِ اِيْلُونِ
دَاخِي سِنَه ثَلَاثِ وَخَمْسِيْنِ وَتِسْعَايْدِ يَلْنَدِ فِتْحِ اَوَلَانِ زَكِيَه وَخَرَاقَه
قُوْدِرِ وَتَسْدِرِ ثَوْبِ وَبَحْلِ نَامِ سَبْخَا قُدْرَتِ مَسْطُورِ مُعَيَّنِ سَنُوْلَرِي وَجَلَه
اَرَاغِي وَمَرَايِ وَتَلَالِه وَجِبَالِي وَانْهَارِ وَاشْجَادِي وَعَامَتَه طَرِيقِ وَمَرَاغِي
وَكَافَه نَوَاجِ وَلَوَاجِي وَتَوَجُّهَاتِي اِيْلَه بِالْجَمَلَه كَافَه حَقُوقِ شَرْعِيَه وَعَامَتِه
رُسُومِ عَرَفِيَه لَرِي خُطِ وَاحْتِرَالِ وَتَقْصِيْرِ وَاهْمَالِ اَعْتَزَالِ وَتَبْيُوْبِ جَلِيْلِ
وَقَلِيْلِ وَتَقْيِيْرِ وَتَقْطِيْرِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مَعْرُورٍ اَلْقَمِ وَمَقْطُوعِ الْقَدَمِ

قالمیوب تحریر اولوب دفتراولق ایچون درگاه معلوم بادگاه اعلاجا و شریف
 ابراهیم و دیوان کاتبان اولی اول خدمته قییم اولوب بله اولدی
 جریطاعون و باد صحرکه در تحریر سید قسطنطنیه واقع
 شد و از شدت بار هلاک شدن کشتیها و درختها و
 بعض بیوت قصور فی عاشر شهر رمضان المبارک
 شام الارکان و راسخ البنیان محروسه قسطنطنیه حاکم الله تعالی
 عن البلیه ده طاعون ظاهر اولوب نیجه بیک آدم از مدت ایچده بند
 کند تکلیفدن آزاده و لوح وجود لوی نفس سود و زیاندن ساه اولوب
 قابض ارواح قهرمان عالم سفلی عزرائل علیه السلام حکم سیاست ایله
 خرج جانلرین نفس بد نلرین خلاص بذب هوای عالم بالایه اوچورک
 وینه حق تعالی نکل کمال قدر قایله صورت هول قیامتدن اثر و صاد
 عرصا قدن بدل شعبان معظک اون طغور نیجه سندن و او سکنایه
 لوافق اقتضا نیجه بار تندر موج خیز قهرمان جلای ظاهر و باهر اولوب
 صولت سیبندن بحر لرزان و اجسام عنا صغری بنیاد ریزان اوکو
 نیجه سفاین لنگر بیکری فی البحر کالاعلام هلاک و قراره خاکدن
 آنجه اشجار و بیوت و قصور یولرندن کوچور دی دخی شدت لشدن
 حامله سراسیمه اولوب بطون عکمدون ظهوره کلان مولدات آثار غریبه
 سبجی ایله و تصنع کل ذات حمل حملها اکا حسب حال واقع اولوب منکران
 حشر اولان حشرات ارضک شبها تن ازاله اتمک ایچون قیام ساعته غوغا

والله اعلم

اولدی دیوخی کلیدی خداوندگار جهان و قطب دایره زمان بواجب
استماع ایدیجک لفظ در بار کوه نشان دادن بیوردیلکه قادر مستعاله
و قیوم لایزال جلت قدر و طابت حکمت حضرتنک قضا و قدری
بر عیان بی یاندر که دو جهان اندن برغم و بر و بحر بی کرانه اکه نسبت
یدی دریا بر قطره شب نذر و لقد کر منا بنی آدم و حملنا هم فی البر والبحر
و ذوقناهم من الطیبات و فضلناهم علی کثیر من خلقنا تفضیلاً
ذکر اولان بحر مواجک مواجندن در که آنک تلاطمیله ساحل ظهوره
کلاک حاد ناندن منظم اولان بود که حضرت واجب الوجود و فایض
البحر و الجود که فیاض بی منت و وهاب بی ضمت در آنک دریای رحا و
قضا و قدری بر بحر محیط در که مهیب نسیم قدرت ازلی سندن باد ادا
لم یزلیسی تشبیه واقع اولان نتیج امواج حادثات کون و فساد سببی
ایله بوکونن اجرام مستدیریه نه فلك رفعت قرین بر نیجه حباب
حقیقونی ثبات و تمکین در کاه باد تند موج حیز قهرمان جلای ملال
مثال نیجه ذورق وجودی کرد اب عدمه دوشورب غرق ایلر و کاه اولور
نسیم لطیف نیجه سفایر امالی صدف و آرزو تر شهوار ایدب ساحل بخانه
صلوات رجوع و استقامت و هبوط و صعود هر بری رقم بحر و قصورده
و الشمس والقمر والنجوم مستحزات بامر الله الخلق والامر دیوانخانه
صحیفه وجودی نوع انسان موزره بیکل مستدر واجب اولان بود که
کشی رضاء الله کند و سته دلیل راه ایدینوب زمام رضای بالکلیه حقا

در

قضا و قدر نه تسلیم ایلکه خبر گرفتار شدن القاس بدست
 برادرش بهرام و بردن فتنه انگیز پادشاه بی اراده اندن
 صکره ماه مرگ او و بشنیدن شاه راه سلامتی یوب مسلک بوم ملک
 خلالت ایله کوی بر صفای هوای دباره جوکان اوردان القاس بر کشته
 حال شکسته بالک بر قوی بال و اقبال یونوب میان میدان کارزار دن
 مغلوب مسلوب و مکسور و مقهور شد آب و لایقنه و ادب بصیرت
 بفنون اول دیار سست آسانده آخر کاری و انجام روز کاری مرآت
 خیال ضعیف البالد صورت احتمال ادباری فکره کور میون حالی بهرام
 برله غلوات تکبته سرگردان و فلوات حیرتن حیران اولوب کون القاس
 تکبت استیغاس بر صباغ نحوست انزده که کنار میدان آسمان خون شفق
 کلکون و علم عالم آرای ماه سرکون و زحل عالی همت نحوستله میزانه هم
 ترازو و مشتری سعادت بخش سمت طالعندن دور ایکن فرزندانی بهرام
 تسکین فایده غیرت و افاده انتقام الفت ایچون آره دوز کاوی بود و
 درش یلیوب ناظر و مرجع صاحب شمشیر کی سیاسته خاطر اولوب طور مندی
 در خصیت فرصت ایلله اودر نه نزول ایلوب زاع و زغن کی جمعیت طاعت
 و نیجه آدمرون بنجه شیرجه انکیر ایلله دوشورب و کندوسن قید کید یله
 آله کورب شاهلره الوب کندی دیو امرای اگر اودن بکه صد اقی
 تجدید دودولته آدمن کونده رب کلوب خبر ویردی مذکور صد
 و اخلاصی مقابله سنک عواطف خسرو ایندن فرزندانی محمد سبغای طوفان

پادشاهی

بادشاهی صدقه اولدی مذکور القاس قبیح الاقتباسک دوری بخوری
 تمام اولوب قلب صلب برعلتی نورایماندن خالی اولان شاه کمره لهره
 کندی بک آدی ای طوغمش که آمدده چاه تبا هده و حبسگاه فی الزمان
 حبس اولوب قلندی من بعد فونلم اعتماد اولنماد و غی اجلدن برادر
 بعد سنکسار اولدی نفوذ بالله اول فرقه باغیه عنوان مضیبت
 نامه روز کاردن بالکلیته غافلرا اولوب یا غیلر و هم وجه کیندن
 کافر ایدوکنه جمهور علماء اعصار و امصارک اتفاق ایله واجب القتل
 اولد قلمینه فتوی ویرمشلردی اکر حکم بادشاه اسلامه متابعت صورت
 کوستر مشلردی نه فایده علماء دیندن جمع کثیر قاتلند معفو اولق اجتناب
 اسلاملی و اخی معتبر دکلد قاتلهم الله انی یوفکون اولاننده فرنگ
 بهرام بدانجام وخی فوت اولدی دیو خبر کلدی خبر عورت احمد
 پاشا از ولایت کوزجی و ملاقی شد و برادر و بی همایون
 و عزل شدن محمد پاشا میرزا ارض روم و بجای او شد دست
 مصطفی سیاه میرزا و نیکبوی و نصب شدن امر به
 ولایت کوزجی ماه رمضان اولون الی سنک ارض روم بکلر یکسی
 محمد پاشا عزلا اولوب یرینه نیکبوی شجاعی بکی فرم مصطفی به بکلر یکیلک
 و فتح اولان کوردجی ولایتی قلعه لرین قلعه طور نوم سابقا با سین
 سنجاغدن معزول صاحب التوبدن اولان محمدخان فرزندشی علی بکه قلعه
 اولقی ارض روم کوکلنور اغاسی حیدر بکه کخیض ارض روم کتخداسی فرهاد

بکه

وادی لیوان سنجائی صدقه اولنوب اولدیار بادشاه عدالت پناه
 یمن جیتی ایله نو نظام و تازده انظام بولد قدن صکره امره بانی اوزده
 موغالیله احمد بادشاه امت معالیله قطع مراحل و طی منازل ایله شوال
 المکنن ابکی سندن اوردوی هایدن کلوب ملاقی اولدی بعد فصول
 نشا و هنکام سرما اوآنی اولوب ضرورت وقت ارفضای ایله
 خبر عودت نمودن حضرت قایلیم بنیاه ملک اشتیاء
 فلک درستگاه از قلعه آمد بجانب دار السلطنته
 والخلافته والاقبال حرسیها الله تعالی عن الافات
 والزوال آفتاب اسمان امارت جوهر جسم جلالت سرور سیر
 خلافت سوار سمند سلطنت مالک رقاب الامم مؤلاً ملوک العرب والعجم
 بانی قواعد العدل والانصاف ماحی قانون الجور والاعتساف حضرت
 شان معدلت نشاننه وسام قدرت خلق کل شیء فقدره تقدیراً اقضاً
 سنه سابقه مقدر فضا و قدردن فتح میسر اولان قرلباش اوباش
 قلعه لریدن و آن و عمق و سنه ثانیه فتح اولان کورجی قلعه لوی و دیار
 مضبوط و اقلیم قدیم سلطان عظیم الشان عیم الاحسانه مربوط اولوب
 مفتاح جهاد ایله مفتوح و داد السلام ظفر انجمنه مضبوط اولوب
 مرور و هود و ایام شهر و اعوام ایله ذایل اولیان آثار فوج جریده
 نفوس اوارده و منشور بر نگار روزگار و اقام سهام حداد و رماح
 مدار ایله منقوش و مرقوم اولوب بوسفر ظفر ازده واقع اولان وقایع که

نما

مفاخرایام سلطان سلیمان خان صاحب قران و وزیر اعظم رستم باشا
 آصف دوراندر که نه بونجلین سلطان صاحب شمشیر هریرش سایه
 خلافتن سایه صامشدر و نه بونجلین وزیر صاحب تدبیر دست صدآ
 آفاق با صمندر بوموهیبه کریمه ربانی و عطیه عمیه سبحانی ربانورنجی
 ان اشکر نعمتک الّتی انعمت علیّ فحوا سبّحه ادایه شکر یرینه کنورد کردن
 صکره اعلام انامه اعلام ایچون اشارت واجب الادعان ایلله روشن
 ظمیر علمرا وزانده لا نظیر منشیان والاود رکاه معلا عبارات فصیح
 واستعارات بلبل ایلله انشا و املا ایدب مضامحت جهار جهان آرای
 اتمام تام بولاد قدن صکره بادشاه جم تکین و خسرو آرا آیین حضرتلری
 شوال فرخ فال فرخند آمالک اون دروندن دوشنبه کون صباح نجاح
 ازیند نوای کرنا ی بشادوت و صدای کوس مسرت ایلله کوشه بام فلک
 مینه فامد کوش ملک طلوب بوا بیا تک فحوا می خوش ادا می ایلله دروا
 فلک الافلاک و چارنوی کوی خالک بر اولدی بیست
 افراختیم در همه عالم لوای فتح انداختیم در همه دنیا صدای فتح
 دیورایات ظفر نجاح و الویه نصرت مضنا جن اجوب و طبل و نغاره
 د و کوب عسکره دیاجوش و لشکر جوش بوش ایلله بالتعاده و الافعال
 یار بکردن عنان عزیمین منصف ایدب فاکر دجای دیمکله مذکور
 منزله وصول بولاد قدن بیکجری اغاسی ایلله میر علم سنجاقدار ایلله ایدر و کوجمسه
 امر ایدب عقبه بجه کند و لرستعادت ایلله عزیمت ایدب قرمجه طایع نام

کوه کردون و قاره سعادت ایل و وصول بولغاق اول کون قاره بولطار
 کوه متصل اغوب و قار و بغود متواتر باغوب کوهساری نقاب سحاب
 برووب و سرد هوای برد ایل آب روانلر جریا نندن قالوب بدیخی
 منزلت بنای عظیم و صومعه قدیم آبادان و جنت نشان و اعصار و
 امصار باجند زیاده قدر و عنوان بولان محروسه دهاییه نزول
 ایلدی کی قدوة الامراء الکرام دیار بکر بکر کیسی یاسی پاشای شیر قدام
 قزلباشدن دبل کوندن رب شاه بد احوالک اوضاع و اطوار استفسا
 اولدقن بادشاه قاهره مافک صیت صدای مهیا بئندک اول فرقه
 لیام کسسته زمام اولوب باشق دیمکله مذکور محله غریت بر غریت
 ایلله قالقوب آکی بولدا و تاسی دیمکله معروف محله و اوب نزول ایلدی
 کی او علی اسعیدی تبریزه و عبد الله خان نام نکست اما ان شیر وانه کوند
 کندوسی غروینه کندی دیو خبر ویردی اندن صکر خداوندکار حضرت
 تشیخ خارج چون ذکر اولان رهاده آن قشوس و حران طرفلرت
 شکا و ایدب داعی حصان بقیان بایدار و متانت اساس استوار ایلله
 ارشهاد بولان قلعه بر جکدن نهو بحر مثال آب فراقک عبود غزاة
 قرین و مرورد بلوزان دزم آیین باجی احضار اولنان مراقبت
 رهیلر که حوالی حصار مالامال اولوب طور مشدی فی الحال عساکر انجم
 شاد کجوب صحر او جبال و بنشته و نلال مخیم جاء و جلال عساکر دریا
 مثال اولدقن عقبلر بجه خداوندکار کردون اقتدا و ماه مرودک بکر

بی نیه

۲
 بدی سَنَد سَعَادَت ایلله نَزول ایدب اولنهر ابحر مثال فراتی مراکب نصرت
 اتصال ایلله کج دو کج کی قلعه نك اعیان موالی حاضری اولوب چند دعایه
 که جیش طفر کیش و غایه ناصیر در سلطان مظفر فرخیم معظم لرنه که مقرر
 عز و اجلال ایدی اقبال ایدک بکرنده مراسم تعظیمین تقدیم ایلله استقبال ایدب
 بجملة خیر ایلله حیز وقوعه ایرن جهادی مبارک باده شروع ایدب اجناد
 دُعای نك امدادی تذکرات ایدک بکرنده صکره پیشوای انصار دین سبت الانام
 و سلطان خورشید بهرام غلام حضرت لدی عکبر ظفر رهبرونه رخصت اجازت
 و یرب یارنداسی دیوان اولوب سابقانند کند اطاعته بیون و یون
 اکراد امر اسندن بگه د بکله مذکور امیرله اوغلی ما مو آستان فلان اقباله
 کلوب روی مال اولدوقد مستحق لطف و احسان اولغین طاق کرکوک
 سنجاعی صدقه اولوب رخصت اجازت ایلله عودت اولندی
 اندن صکره کند و لری سَعَادَت ایلله معظّمات بلاد ممالک اسلام
 و هتواره تختگاه سلاطین کامکار و مقام و زراء معدلت آثار
 و مجمع علماء شریعت شعاد و مشایخ بزرگوار یعنی مستظل ظل الله و مستقر
 تخت پادشاه کردون بارگاه اولان دارالملک قسطنطنیه جانبینه عزت
 همایون کو ستروب آثار افوار آفتاب جهان تاب معدلت ایلله ره
 گذارندن واقع اولان ولایت و فواجی مملکت طولوب و کنش کی هر کون
 سحر و کجوب هنگام شامدن آرام ایدب ماه انجم سپاه کی هر کیجه بر منزل
 نازل اولوب قطیعت مراحل ایلله عین تابه و عین تابدن صوف طایفی

بسم الله الرحمن الرحيم

وَكَمَرًا وَسَدَنًا كَفَرْدِي وَارِثًا مَوْلَى وَاجِهَ خَانٍ وَفَتْحٍ وَقَلْعَةٍ مَسِينَةٍ
 أَوْجٍ أَوْفَكٍ بِطَامٍ شَهْرٍ بَرْدَنٍ أَدَانِيَهَ كَلُوبٍ بِرُكُونٍ أَقَامَتٍ وَاسْتِرَاحَتٍ أَوْزَرَهَ
 أَوْلَدَ قَدَرٍ صَكْرَهَ قَصُونًا لَوَايِلَهَ قَلْعَهَ كَوَاكِبَ وَكُوهَ بُولغَارِ كَرْدُونٍ وَقَارِي أَشُوبِ
 أُولُوفِشَلَهَ دَبِكَلَهَ مَنْزِلَهَ سَعَادَتٍ أَيْلَهَ وَصُولٍ بُولجَاقِ تَحْتَ يُونَانِ جَانِبِنَدِ
 دَمٍ وَوَقْدِي مُتَضَمِّنٍ نَضَارَتٍ حَدِيقَهَ مَلِكٍ وَبِصَارَتٍ حَدِيقَهَ دَوْلَتِ أَوْلَانِ
 فَرُوزْدَاغِ شَرَفًا مَجْدٍ دَوْلَتِ بَارَاكِرَمِ اسْعَدًا رَشْدَ جَوَانِ بِنَحْتِ تَاجِدَارِ بِيخِي
 نَهَالِ مَالِ خِلَافَتِ وَشَهْرِيَارِ ثَمَرِ شَجَرِ جَلَالَتِ وَكَامَكَارِي شَهْرَادَهَ سُلْطَانِ
 بَايَزِيدِ طَالِ بَقَاءِ حَضْرَتِ قَلْبِي أَتَابِي خُدا وَنَدَكَارِ حَضْرَتِ قَلْبِيكَ اسْتِقْبَالَ سَعَادَتِ
 أَقْبَالَ نَهَ كَلُوبِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا أَيَّتُكَ مَقْهُومِ سَعَادَتِ مَنْظُومِ
 مَقْضَا شَجَهَ كَلُوبِ تَوْفِيقِ أَوْزَرَهَ أُولُوبِ طُورِ مَشْرِقِ خُدا وَنَدِ جِهَانِ
 عَرَضَرَهَ وَنَصَرَهَ عَصَرَهَ حَضْرَتِ قَلْبِي شَرَفِ نَزُولِ مِقْدَارِ وَلَدِ قَلْبِي فُزْدَايِ
 دَوْلَتِ وَارَكَانِ سُلْطَنَتِ قَانُونِ عُثْمَانِي وَعَادَتِ بَادِشَاهِي أَوْزَرَهَ لَوَاذِمِ
 تَعْظِيمِ بَرِينَهَ كَتُورِ مَلِكِ اِيچُونِ شَهْرَادَهَ دَوْلَتِ مَرَامَتِ اسْتِقْبَالَتِهَ وَارِبِ
 دَسْتِ بُوْسِ شَرِيفِ قَلْبِي اِيْلَهَ مَسْنَعَدَا وَلَدِ قَلْبِي صَكْرَهَ هَرَبَرِي عَلِي خُدا
 سِرَاسِرِ خَلْعَتِ بَرِينِ كِيُوبِ سَرَا بَرْدَهَ فَلَكَ مَذَارَهَ كَتُورِ دِيلِ خُدا وَنَدَكَارَتِ
 دِلْدَرَهَ كَا شَوَاقِ مَرْوَجَهَ أَبُوتِ اِيْلَهَ نَزُوجِ اِيْدُبِ تَصْفِيَهَ قَلْبِ وَرُوحِ
 تَحْصِيلِ اِيْدُبِ اَنْدَنِ دُرُجِ نَجِي مَنْزِلَهَ مَاهِ ذِي الْقَعْدَةِ نَكِ اَوْنِ بَشَنَدَهَ
 سَعَادَتِ اِيْلَهَ هُوَسَهَ قُونِيَهَ يَكِهَ وَصُولِ بُولُوبِ شَهْرَادَهَ جَوَانِ بَحْتِكِ
 سَرَايِ سَعَادَتِ اخْتِوَا سَنَهَ نَزُولِ اِيْدُبِ بِرُكُونِ أَقَامَتِ اِيْلَهَ وَكُودَنِ صَكْرَهَ

بسم الله الرحمن الرحيم

یدی منزلت اسکی شهر کلوب وصول بولدو غی کچی اوغلی شیزده بیک
 عواطف خسروانه و مراحیم بادشاهانه سی ظهوره کلوب اعیان وارکانه
 خطه کیمیدریلوب کندولم دخی عادت ویریلوب قونیه جانبیه
 عودت اولندی خداوندکار کردندا اقتدار حضرتلری ین اقبال و شعا
 واجلال و قطع مراحل و طی منازل ایلله اوسکودره کلوب نزول بلدی
 اول کون امیرالامراء الکرام دارالغزاة و الحجا هدین کلینولی و سفای نصرت
 قرین قبولانی و جزایر بکلیسی سنان باشادامت معالیه مرکب
 نصرت اتصال ایلله خدمت استقبالات خاصر اولوب خداوندجهان فزدا
 آصف شفاف و سایر عساکر دریا جوشان ایلله ذکر اولان مرکب ابرش
 ابر رفاه و اکب اولوب قوه ما و حرکت هوا ایلله دریای بیمای مودر
 ایدب قدوم طفرلز و ملر نه مترب اولوب طوران صاعقه و از آتش
 طوبل و از در غریب و مارتق افی زهر آتش دهن ضرب زلزله تلوب شعشعه
 آتش هیکلی و شعله برق آتارلوی اول قدومه شمع اولوب انواع شلکله
 ایلله یلر و درهای جلال سعادت درجه و مه آسمان اقبال شرف برجه
 سنه مزبوره ذی الججه سنک غره سند کجوب جام خوشکوار صحت ایلله
 مدام و نکار کلزار سلطنت ایلله علی الدوام اولوب اهالی شهرک شمع نجی
 یاقوب و اطراف و لایتک چراغ دولتی و یاقوب بطوردی نظم
 طوب نازه درخت و عمر باغین تضاد بکسئون حق هر باغین
 سروب دایم ظفر بحریه زورق مرادان مبشر ایلینون حق

خبر فرستادن قاصد میرنغای بدکراه خسرو و مملکت کشای
 فی عاشر ذی الحجه چون اول بادشاه فلک تخت شهنشاه سلاک تخت
 تخت سعادت اخوانسته کتوب صیت قدوم نظرت نرو مفره ظهور و نور
 مهر عالم افروز کجی عالمه روش و مشهور اولدی میسر جانلرند و دست
 سلطانن او توران نغای ولایتی نک مستقبل امیری و اول مردوبه
 حاکم والی نظم

اشندی فتحی چون شاه دهرک ایرب آوازه سی آثار قهرک
 عداوت باغی امکد مسدود صلاح قاصد ایدرا اعلام مقصود
 درگاه سلاطین پناهک و بادشاه خواقین بارگاهک سده کردون افتدانه
 انقبای و آستان آسمان مگذارن انقیادی وسیله بجات و جاو ذانی ^{حظه} سیله
 عرض عبودیت و تشید مبانی صداقت ایله ایلجو کوندرب ماه مذکورک
 اون سکرند السلطنه محروسه فطنطنیه به وصول بولوب ایرتسی
 دیوان اولوب عادت مقرره جهانبانی و ترتیب محوره خسروانی اوزره
 قیواغالی و سایر عالم را بتلری ایله صناع وصول بلوک خلقی بکجه
 یا یا باشیدی صولا قلم ایله اولوب مرغوب اوزره طورب طور دیوان
 خسروانی قورلدقدن صکره ذکر اولان ایلجو دیوان عدالت جریانه
 کتوبیلوب بکری جانندن مقدما و ذراء دولت و دین حضور دین
 ابراز اختصاص صداقت کوستردی حضرت خداوند کار دولت سیر
 دیوان خانه فردوس نظیره چقوب و ذراء اسطوار الایله مذکور

نجم

بهو حضور لامع التور بادشاه موفور الجوده كبر عمن عبوديت ايله انصاف
 مرادند واصل اولوب رخصت اجازت ايله عودت يورلدی اندن صكو
 خبر عزميت نمودن حضرت بارشاه قوی القدر بجانب
 چورلی برای ایالت صید و شکار و اندر شهر ازده سلطان
 سلیم بتقبیل ایلدی و لد بز کوار در سابع عین
 شهر ذی الحجة صاحب قران ممالك ستان روی زمین خدیو اقالیم
 اقالیم کشای و ملک ارای سکندر نشان صاحب التکین فغفور خدیو چنگیز
 حشم مزین آیین جهان داری مؤسس بنیان تاجداری رونق فرای امور
 جهان بانی همای اوج معلاى سلطنت آفتاب رخشان آسمان خلافت
 حق تعالی مصالح امور مملکت و اجرای قوانین عدل و عدالت و اذات
 احوال رعیت و اشاعت مهمات ولایت ایچون و ذراى على مفدار
 احمد پاشا ايله خیدر پاشا دامت مآلینهما غوما اعیان و ارکات
 و صدور دیوان ايله آلی قنولوب کندولری مضباح صباح سلطنت
 و اقبال و ثمره شجره دوحه دولت و اجلال دن اختر برج شاهی و کوهر
 درج شهنشاهی شمر آده سلطان جهان نیکر طال بقاء و آفتاب تاب آسمان
 و ذرات و شید لامع التور برج صداوت رستم پاشای بر مهابت و اغایا
 درگاه و سایر مقر بان بارگاه و فرق خدام پروین انظامدن بر نیجه
 کزیده عسکر ايله ماء مذکور ک بکری یدی سندن ایالت صید و شکار ایچون
 چورلی جانبنه عزیمت ایدب و ادب شرف منوله وصول بولدفده سابقا

مکنه خمس و خیمین و شیمایه ربیع الاولنک دُر دند سفر هُما یونیه عریته
 ایدب کیدرکن اطراف ولایت روم ایلی شُرور فساد اهل فساد دن مصون
 و مکاید ظلمه اعوامدن فواجی مملکت مأمون اولاق ایچون سلطان اوزک
 صخراسندن محروسه ادرنیه ارسال اولان جوهر صدف خلافت و کامکاری
 و کویک بوج سلطنت و جهانبانی واجتیه جاء و جلال و اعضاد ملک
 و اقبال شمراده سلطان سلیم هُما یون غالی و حجه مأمور اوزره ادرنیه
 و ادب ساحه دیوان خانه اولد دولت جاودانه مکان اولدوغی
 کچی کلزار بهشت آثار مملکت خارجو در ظلمه ولایتدن باغبان عنایتی
 تطهیر ایدب خریق اشرا و حریق شرار اصطرار اولوب دخی مسالک خلالت
 و مهتالک خجالت و خیانتند اصحاب معصیتیه دیق اولانلر بر موجب
 نقص مبین ان لا یحب الخائنین گرفتار بند بلاء عظیم اولدیلر و جاقه
 صدافتد محکم و مناهج استقامتد ثابت قدم اولانلر کله باهره یار
 و کذلک بخزای الحسین دکن و جاء فضل و احسان بولوب اهالی ولایت
 و فواجی مملکت بادشاه زاده نک یام عدالت هُما یونلرند تمام رونق
 و طراوت بولوب طودی اتاسی بادشاه سلیمان جلال حضرتلر نیک دست
 بوس شریفی امله مستسعد اولوب شاهد مقصودن اله کور میکیونی
 قدوة الاما جد و المعالی سرچاوشان درگاه عالی ارسال اولوب درکاب
 هُما یونلرنه و ادب وصول بولدقن شمراده آفتاب منزلت شکوفه مراد
 بادشاه سلیمان سرباز حضورند سوره الم نشرح برله مفتوح کور و یحک

۱۶۴

اَمْرًا لَزِمَ التَّوْفِيقَ لِيَا اِيْلَهَ مَدِيْنَتِهِ مَعْمُوْرِهِ وَصَحْرُوْسَتِهِ مِنْهُوْرِهِ دَنْ الْوَاوِي
 بِكُلُوْنَامِ فَرْتِهَ يَهْ كَلُوْبُ نَزُوْلَا يِلْدُوْكِيْ كِيْ قَدُوْمِ سَمَادَتِ لَزُوْمِدِهَ يَنْ
 بِشَادَقِيْ خَيْرِيْ صَدْرَا لُوْزِ رَاْءَ الزَّمَانِ نَاشِرَا الْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ مِنْهُوْرِ
 السُّلْطَنَةِ مَدَبَرِ مَصَالِحِ الْمُلْكَةِ لِسَانِ الْمُلُوْكَ وَالسُّلَاطِيْنَ عَوْنَا الْاِسْلَامِ
 وَالْمُسْلِمِيْنَ الْمُؤَيَّدِيْنَ بِاِيْدِيْ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ مُوْحِيْ اِلَيْهِ رَسْمِ بِاشَايْ سَعَادَتِ
 تَمْكِيْلِيْنَ دَامَتْ مَعَالِيْهِ مَعْلُوْمًا وَلِيْجَا فِ شَهْرَادَةِ جُوَانِ بَخْتِهَ مُتَعَلِّقِ
 اَوْلَانِ مُحَبَّتِيْنَ مَرْوَحَةِ اسْتِقْبَالِ اِيْلَهْ كَانَ دَلْدَن تَرْوِيْحِ اَتْمَلَا بِخُوْنِ
 اَعْيَانِ دَوْلَتِ وَمُقَرَّبَانِ حَضَرَتِ اِيْلَهْ اسْتِقْبَالَهْ وَارَبِّ رَسْمِ مَرَامِ
 اسْتِقْبَالِ يَرْوِيْ كُوْرِدْ كَلْدَنِ صُكْرُ شَهْرَادَةِ جُوَانِ بَخْتِ سَزَاوَارِنَا
 وَتَحْتِ حَضَرَتِيْ بِاشَايْ صَايِبِ تَدْبِيْرِهِ فَاجْرُ خَلْعَتْلَرْ كِيْدُوْرُبْ ذَاخِيْ
 بِاَمْرِ شَاهِ كَامِيَا بِنَصَابِكْ دَسْبُوْسِ شَرِيْفِيْ اِيْلَهْ مُسْتَسْعِدَاوِ الْخِيُوْنِ
 مُتَوَلِّدِ مَرْبُوْدُوْنِ صَدْرُ كُوْنَةِ تَرْتِيْبِ صَلَابَتِ اَيِيْنِ وَهَزَارِ شُوْكَتِ وَ
 تَرْبِيِيْنِ اِيْلَهْ اَسْبَحْ جِهَانِ نُوْرُ دِيْنِهِ سُوَارَاوُلُوْبْ اَوْ كِيْجِهْ بِاشَايْ عَظِيْمِ
 الشَّانِ وَالْقَدْرِ وَدُسْتُورْ كَامِرَانِ نَا فَذَا لَامْرَا اِيَانِ صَا حَبِ قُوَانِ اِيْلَهْ
 وَكَنْدُوْنُكْ رَايِنْدَهْ فَايِقْ وَقُوْلُنْدَهْ صَادَقِ اَوُلُوْبْ كَمَالِ عَدَالَتِ وَتَحْمَا
 شَانِ اِيْلَهْ ثَابِتِ قَدَمِ اَوْلَانِ لَا اِلَا بِاشَايْ سَعَادَتِ شَانِ وَاحْوَالِ
 دِيُوَانِيْدِ وَامُوَالِ مَالِيْدِ وَفُوْرَا سَتَقَامَتِ وَدِيَا نَتِ شَانِ اِيْلَهْ مَشْهُوْرِ
 دَفْتَرِ دَارِ صَا حَبِ الْبَيَانِ وَسَايِرْ كَا بْ هُمَا يُوْنُلُنْدَهْ خِدْمَتِ اِيْدِيْ
 مَهْمِيْبِ اَنْدَامِ اَعَاوِيْ وَنَشَانَةِ شَجَاعَتِ وَعِلَامَتِ دِلِيْرو شَهَامَتِ

اولان شه بر سور غوجلو چا و شدری تیر انداز و کمان فی و سرفراز
سفید دامن بیک وصولاً قلا لیه ماه مزبورک سکرندک اتاسی خداوند
کرده و اقتدار کتوب رسم قدیم و عادت طفر ندیم اوزره طغوز ریش
الکب بادرفنار و اون دست شنعار شب شکار و طغوز نر غلان
بدیع الجمال و سایر ممزوج و سوزاخی واقفیه نادر الاثار پیش کشین^{ایله}

نظم

اورب درگاهه یوز یزده یوزینی او بر کبیر وک دست و دیزینی
شه ابدک شهنو دست و دیزینی او بر اول نور چشمینک کوزینی
آبدن شهراده دولت مرام و باد شاه زاده کامران آسمان قدری قدر
آسافی کئی ارتقای مندرج اعلا ینک و لوح ایدب اتاسی آفتاب قدرک
قدوم مشرت غما سندان خاطر جنت ما نرفه انواع طراوت و اصناف
بخت لوصاد و مستباد را و لایکه شهراده جوان بخت حقیقده نظام
کنکره ابولین براعت نما و ما یطق عن الهویا ان هی الا وحی یوحی

مفهوم سعادت و سوسا قضایا بنجه سلاک ان نظام بیان امشله
نظم

قبولایر سه شه آتی روا در که بخت کل طنت اکا سترادر
بلا خورا و لسه اقبالیه اولغاه قبول خلق و مقبول شه فیفسلم
خبر عودت غور حضرت پادشاه عالمیناه با شهنزاده^{کان}
سعادت دستگاه از جورلی بجانب جتنا لجد بهر سلخو

حک

کردن مردمان شهزاده سلطان کبیر طالع بقا
 بعد بادشاه فلک اشتباه حضرت لری ذکر اولان چور لیدن شهزاده لریله
 صید و شکار ایله چتالجه یه کلوب و ضول بولدوغی کونک ایرتشی
 اوغلی شهزاده سلطان بیلیمک اوسلوب حروب سلاح و لغوب و ضول
 رماح و لعبت اسلحه و استخدام ارمحه فتنه اظهار مهابت ایدن
 فولدی ساز و سلب و آهنک جنک و مرتب ایله میداننه مردانه چقوب
 هربری دهم و ستان و نیرو کمان و شمشیر برق نشان ایله خیل باد
 جولان اووره مانند رستم دستان انواع لعب و هنر کوسه دیرکه
 شوک شوکت لیدن مراتج شمشیر دارک انکشت غیورق دهان حیوتده
 قالای بادشاه فلک تحت شهزاده کان ملک بخت لریله تشخیز خاطر
 تحصیل اذیب داخی اجناد اسلامک فرصت و نصرتی و شعایر سید
 المرسلینک دوق عز و شوکتی ایچون دُعا ایلدیر بعد ازان عادت
 شاهی و قافون بادشاهی و زره شهزاده طالع بقا حضرت لریله بکری
 اکی بیک سکه التون ایله الماس فام زبرجد نیام جواهر ابداد ایله
 آراسته شمشیر مرصع کمر و خنجر و اقشه بدیع الاتر عادت و یریلوب
 اول خدمتک ایصالنه سربوستان انده رؤی ارسال اولندی موی
 الیه شهزاده ناله مناه حضرت لری ذکر اولان عادتک ادای شکر
 یرینه کتوب عادتق کتورنه یوز بیک انچه ایله اکبر اسب کونین
 و خلعت ثمن صدقه ایلدی اندن صکر صله الارحام تزیید العمر

مُقْتَضَا سَجْدَةِ قِنْدَاشِ جِهَانِ كَرَامَتِ اِيْلِهِ خَلْقِ اُولُو بِي وَارْتِ وَالِدِ سَيِّدِ اَنْوِي
جِهَانِ مَرَامِ اَوَانِ حَضَرِ نَرْغِ مُبَارَكِ دَسْتِ بُونِ شَرِيْفِهِ لِي اِيْلِهِ مُسْتَعَدِّ
اُولُو بِي وَارْتِ اَنْدَقْ مُكْرَمِ خَبَرِ اَجَا زِيْدِ اَزْ حَضَرِ خَلَا فَتِ
بِنَاهِ بِي مَهْرِ بَا شَارِ اَبْرَارِ طَوَافِ كَرْدِ زِي كَعْبَةِ اَللّٰهِ وَتَبَدُّ
شَدْرِ لَوَا يِ بَعْضِ اَمْرَاءِ سَعَادَتِ دَسْتِ كَاهِ مُقَدِّمِ
وَزُوْدِنِ عَزْلِ اَوَلَانِ مَهْرِ بَا شَا دَامَكِهْ اَقْبَالِهِ يَهْ مُوَرَهْ سَبْخَا غِي صَدَقَهْ
اَوَلُونُوبِ وَبِرْلِشِ اِيَكِنِ مَوِي اِيْلَهْ دِلِي مَحَبَّةِ اَللّٰهِ وَدِرُونِي رُوِي رَحَا يِ
خَشِيَّةِ اَللّٰهِ اِيْلِهِ طَوَلُوبِ وَفَاءِ عِرْفَانِي صَارِعِضَا تَدِنِ بِلُوبِ حَيْطَمِ
طَوَافِي حَضَرِ ثَوَابِ اِيْلِهِ خَطِيْمِ كَنَاهِنِهْ سَبَبِ اَوَلَادِي وَسَبْخَا غِي قَبُولِ
اَمِيُونُوبِ حَجَّةِ كَمَكِهْ اَجَا دَتِ طَلَبِ اِيْلِهِ عِرْضِ اَوَلُونُوبِ اَجَا دَتِ وَبِلَا يِ
مُوَرَهْ سَبْخَا غِي كِيْرُو بُوْسَنَهْ بَكِي عُثْمَانِ شَاهَهْ وَبُوْسَنَهْ سَبْخَا غِي هَرِشَكِ
سَبْخَا غِي بَكِي اَمِيْرِ اَلْاَمْرَاءِ الْكِرَامِ عَلِي بَا شَا يِ شِيْرَا نَقَامَهْ وَنِيَكِيُوْرِ سَبْخَا غِي
بَكِي بَهْرَامِ بَكِهْ هَرِشَكِ سَبْخَا غِي صَدَقَهْ اَوَلَنْدِي بَعْدِ بَادِ شَاهِ صَاحِبِ
قِرَانِ شَهْرَادَهْ كَانِ كَامَرَانِ وَدَسْتُوْرِ عَالِي شَانِ اَصْفِ خَسِرِ وَنَشَانِ
بَا شَا يِ عَظِيْمِ الشَّانِ جَمِ كَثِيْرِ وَجَمِ عَفِيْرِ اِيْلِهِ جَنَاحِهْ اَطْرَافِي صُوْرَتِ
شَكَوْ وَسِيْرِ سَبُوْرَهْ ذَا اِيْلِهِ بِلِرِ بَعْدِ دُوْرِ دِرَا يِ مَهْتَوِي وَمِهْرِ سِيْهَرِ رُوِي
مَوِي اِيْلِهِ شَهْرَادَهْ سُلْطَانِ كَلِيْمِ الْعَنْصَمِ بَعْنَانِيْتِ مَلِكِ الْعَلِيْمِ طَالِ بَقَا
حَضَرِ تَلِي كِهْ نَهَالِ وَبِلَا يِ سَبَبِ نِيَا دَتِ بِنْدِ كَانِ مَخْلُصِ وَرَفَا هِيْتِ
جَا كَرَانِ مَخْتَصَصِ دَرِ هَمِيْشَهْ رُبِّ الْاَرْبَابِ وَمُسَبِّبِ الْاَسْبَابِ اَوَلِ

منظر الطاف سبحانی نك وجود شریفی بنی تند باد نكبات دهر در مضی
 و محروس قلسون آمین بحق محمد الامین نفحات اعطاف و فو جان منتسم
 و صفحات دق لقی ارقام مزید انعام ایله متوسم اولوب عموماً جبر خلعت
 خازن سپهرهای اوج جلال و عیالی پید شمراده همایون
 فالبد و ذرا و اعراض سایر اعیان و اعیان و ارکان
 نصرت انتم و ذرای عظام و میر میران دقالت مرام و قاضی عسکران
 کرام خیر الانام و دفترو داران فحتم و سایر اعیان درگاه و مقر بان
 باد کاهل اندانه بالارقیه و قدوقا متلینیه برابرسر اسر خلعتان
 کید و رب هر بریک بدر قدرب قدره ایرشدی که امعان نظر عنان
 عواقب اموره منصرف ایدن فوارس میدان حقیقت ما و آیه برده
 غیبیه ظاهر اولان صودت انعامه نظر ایدب دلا یلد و لبت
 ناصیه سعادت نمانند معاین و فحارک شوکتن جبین آثار بد
 مشاهده و تباشیر صبح اقبال جبهه همایونند طالع و شعشعه
 اخترا جلالی دیدار فرخنده آثارند لامع کورب ذکر نام شریفین
 دخی ورد زبان ایدب طورد بیلان صکره جبر عادت داران
 و عودت فوخر شمراده کاران سلطان سیکر نوجوا
 از جنانا لمر بجانب محروسه ایرند فی ثالث صفر ختم
 بالخیر و الظفر قانون غایب و زده شمراده کارانک لاسی ایله
 دفترو داران و سایر اعیان و انکافنه دستور خلعتی کید بریلوب

رخصت اجازت ایله ادرنه جانینه کیمکه امر اولندی وجهه مأمور
 اوزره نومی الیه شهزاده حضرتلی ماه صفیه اوچندک یمن اقبال
 وسعادت واجلال ایله عزیمت کومسردی نظم
 کشفاده ذل اولوب چون روی سادده ایدر کونک بخومه نور استغاده
 اولوب الطاف خسرو دکن سرافراز چوباز ایلرینه یوردینه پرواز
 اول کون باسق مناظم الامور مرتب مصالح الجهود المختص بمیزد عواطف
 ملک المتعال رستم پاشای سعادت امال لوازم تکریمین و مراسم عظیمین
 برینه کورمک ایچون عموماً اعیان و ارکان ایله برمنزل کوندورمک
 خبر عزیمت نمود صاحب قرآن فاک تحت بخت از شهزاده
 جواز بخت از جفا لحد بدو السلطنة والخلافة محروسه
 قسطنطنیه حمیت عن البلیته بوخانبد حضرت آقا بلبلان
 رفعت و شهریار کتور سلطنت حضرتلی و اخی ذکر اولان چنله کف
 داد السلطنة محروسه قسطنطنیه جانینه عودت ایدر اکی منزلک
 ماه مزبورک در ذلک سعادت ایله شهر وصول اولوب اول وقت
 سعید فی الحقیقه روز عید واقع اولوب مجموع خلایق شهر اباغ
 اوزره کلوب اظهار شکر ایچون دعا به ال کتور مشردی سرای سلطنته
 و ارمیه صوقا قلر خلایق ایله مال مال اولوب مشاهد جمال بادشاه
 جهان که موجب یمن اقبال ایدی هر یونیک خاطر ایلر نهایت امال ایلر
 جمله یکجری و سایر فیو خلق و کاتب و کاتبانها یونسند حاضر اولوب اول کعبه

مقاصد

مقاصدا مالک اکی طرفندن اهل طواف فا ذکر و اسم الله صراف سبیل
 سالت اولوب اول بادشاه ولایت پناهک مبارک جالی مشاهده
 احسن وجه اوزره میسر اولد و غنه اظهار شکر ایلد یلر سرای سعادت
 وصول بولجااق صدوردیوان واعیان وارکان وسایر عساکر دولت
 مرام صف بغلیوب عرض استقامت کونستد یلر ^{نظم}
 ایرشدی دولتیله شه سرایه هنا و نش صدی سقیف عرشه ساء
 قواراندی کجوب زرین مسدیم اسد کرس اولدی صان مهر منبر
 خبر بناء جامع شریفی بنیای عمارت لطیف کرد
 حر محروسه قسطنطنیه عامردن اهل ایمان و کایر
 او ثان شرک و طغیان در سینه و عشرت شهرت
 الاول فرشتهور رسند سبع و خمیر و تسعاید تمناها
 د محروسه قسطنطنیه ده واقع اولان دار السعاده قدیم خاقانی و مکان
 اغصان نهال سلطنت عثمانی یغفرای عتیق خاقانی نک جنب شمالی سندن
 بنیاد محکم و وضع و نهادی مستحکم عجیب الصور جامع و بدیع الاثر
 عمارت بنا سنک نهما فی اخضاری سابقا مسد خمس و خمسین و تسعمایه
 محرمک غره سندن امر اولوب اول امر له حصوله و اول مهضک تکمیل
 کار دین مهندس و معمار و سنک تراش بنا و تجارت تعیین اولوب قولشد
 وجه مأمورا وزره و فرد عدد و حضور عدد ابله ذکر اولان عمارتک
 نهما فی اکی بل بشای بکری الی کوندن اخضار اولوب تمام اولند قدر همکه

عامر د یار اهل ایمان عادل ترین سلاطین زمان فاضل ترین خواقین
 دوران حضور نوری سته سبع و خمسیین و تسعائیه جمادی الاول لک
 یکه و النبی ^ص بخشنده کون عی الخ کجور قدرت مفتاح موشه ایله
 فضل خزانة افق اجد و غی وقتن و دست زرافشان آفتاب غرن فلکد
 نفود انجی زیر دامن شعاعه صجد و غی جیند همعنان قید توفیق ربانی
 و محو رفیق ز آینه برله دولت نجاسته نهضت سعادت دکابنه حکمت
 بیورد و زراء دولت و دین و اعیان و لوکان عزت تکبیر ایله و ارب
 وقت مستغود و ساعت محمود ده بدر سعادت لری ایله تمل بر اغوب
 حیو المال ما انفق فی سبیل الله فحوا سبغه قربان لرایدب د انجی فقر آه شهر
 بروجه ایله سیم افشانلق ایلدی که مرکز د وایر معرفت و محیط مدار
 حقیقت و مقصد آکار باب طریقت دن غیری کدایان د و دانک کبسه
 امید لری نفذ انعام و احسان لری ایله مالا مال اولوب هر یو فقیر وصال نفذ
 نفود ایله فرخند بال و مرقه الحال اولوب پادشاه دهر و شه نشاه عصر
 دعا لرایدب طورد یلر خداوند کار اول عطیه عظیمه و موهبه کریمه مقادیر
 جناب فتاح ذوالنن حضرت نرینه شکر لرایدب الحمد لله و المنة بر پادشاه
 دین پناه و شه نشاه سعادت دستگاه اساس سلطانن قواعد عدالت
 و عمارت اوزره طرح ایدب بنیاد امور نه آثار عظمی سن کند و سنه پیش نهاد
 فلسه ملکیتی معرور و آبادان و رعیتی خوش دل و شادان اولور د انجی
 خیر و دعا ایله باد اولوب او نفوذ لری که نظم

جهانان

جهانده آدایله در یادی شخصک سعادتدر خلق آدی شخصک
 سبب اولور اخلق چون دعا به دعا ایله اولور لایق خدا به
 شولار کیم کندی کند وادی قالد جهانده که اولو بنیادی قالد
 خبر غرمت نور محمد پاشا از کاغذ خان به جانب بکده
 مشرق و مدینه منوره فی سادس شهر جمادی الاخر
 سنه سبع و خمیس و تسعمایه و زراء عالی مقدار دن
 و شیراه ذوالقندر دن کمال جلالی انتقال قبالدن بصون و نظام
 ملک اقبالی رسی و دواعی اختلال احوالی منیفی اولوب طودان وزیر قیام
 محترم پاشا بلغه الله ما یشاء حضرتلری و زارتدن عزل اولوب القامت
 کفر لایقنی افضا بنجه کج قناعته خلعت امن و فراغت و کسوت
 حضور استواحت مقدر فریدیو بای فراغتی زبرد امن قناعته چکو
 او فورد و غنبدن صکر محبتی صفت ارواح ملکوت مراتب ایله سفر
 ایدب کند و مقامندک غربته دوشمک سودا سنه دوشوب هیچ بر سنه
 ایله انطوفوب قرار اتمدی زیر اعزاز ملکوتند عقل عالمدن بلکه
 نفوس کلوب هماندم طریق بیت الحرام و بس لباس الاحرام و زیارت
 بیت العظیم و طواف کعبه من وراء خطیم همچون شدت غلبات و استیلا
 جذبات کند و سن جانب عرفاته جکوب اقطار ارضدن عرصات عمر
 کیدر کی طواف مختلفه بنی آدم ایله اول موقف اعظم جمع اولوب
 بحران علت کنا هندن قورتلوق همچون سنه طغوز یوزا لوی بدی جماد

الآخره فك القى سندن كا غدا نه دن بشيك طاشنه وبشيك طاشندن
 اوسكودنه بکوب کعبه شریفه غرمت کوسودی خبردار ولایت
 صفه کرای برغان خان به دولت کرای مبارک کلاه
 خان از مدت مدید در ملت در کاه عالمیناه
 بود فی اربع و عشرين جمادی الاخره سابع و خمین
 و تسع حایه نقش تکیه دین و بیرونه نوعروس یقین یعنی سلطان
 سلاطین روی زمین خلعت خلافت حضرت تدری محافظه حوزه املا
 و حمایت حومه ایمان ایچون آستان فلان افتادند دایم ملازم اولو
 هودان دولت کرای بن مبارک کرایه اونه جائید از مرخان نایب
 واقع اولان صفه کرای بن غازان خان ولایت صدقه ایدوب
 فرمان لازم الادعای کا منجر اولدی که تعا و نوا علی البر و التقوی
 امرندن متجاوز اولیوب امر شرع اوزره اولاسن که هر کس ادا حق
 ولی نعمت نقض ایدوب حق نصیحتی مرعی طومیه و شرایط امانت و لوازم
 استقامتی کا هو حقها رعایت اتمیه اول اصل کسسه ملوک ملک نا بایدا
 و دولتی برقرار اولیوب عنایت رقابتی کا معین و ناصر و دست قضا
 آسمانی دامن دولندن کوفاه و قاصر اولوردیو تعبیه اولوب داخی
 اجازت و خلعت فاخر ایله رعایت اولوب ماه مزبوره نک بکری
 در دند ارسالی اولندی بعد ازان پادشاه جهان و قطب دایره زمان
 حضرت تدری ماه مزبور نک بکری طغوزند مقربان در کاه و ملازمان با کاه

بکری

ایله صیوه بیکارنه وادب اول دیار برنجیه کون فونظام و تافه انشظام
ویربا ووردی اندن صکره خبر نقض عهده کرد میر علی ابن
علیان و فرستادن دو نامه خود بد قلعه صدر شویب
و منظم شدن دو نامه او بعد از آن عسکر فرستاد
دیگر بار و باز عسکرش را انهم یافت فی تاسع عین
شهر جمادی الاخر سنه سبع و عین و تسع عین
اوتنه بعد از آن دولت آباد جانبدارین ابرهم چاوش کلوف سا بقا خلد
حضرتی و ان سفینه ایکن بهم فریده مدینه حاکم میر علی ابن علیان
فرنداشی جهان شاهی سلطه اون بش بیک سکه التوفی و غیره شری ایله حکم
سعادته کونده رب عرض عبودیت امتندی و هم اول جانبدار و اوقع
اولان قورنه ایله صدر شویب و عجل نام قلعه لری تعمیر نموده
آلوب اول هم چون فرنداشی مزبور جهان شاهه مزبور ابرهم چاوش فرستاد
کوند رشیدی وارد قلعه مذکور میر علی ابن علیان کا کان عصیان اوردو
مقر اولوب ذکر اولان قلعه لری تغییره و التزام اندوکی اون بش بیک سکه
التوفی ویرمکه راضی اولوب بهم بکله بکسی قباد باشاد امت معالیه معرفت
ایله پنجه باره دو نامه کیلوی ایله صدر شویب شجاعی بکی علی بن رسال
اولمندی مذکور میر علی ابن علیان شط العرب جانبدارین عجل بیکله مشهور
بریکس سردار و فرنداشی جهان شاهی و عتوسی او غلی و د مبنی و اخر فرنداشی
سلطانی بیک باره د اینق نام ایله دو نامه کیلون کونده رب کلوف صدر شویب

قلعه سنك اوزونده طوران على بك ايله محكم جنگ وجدال ائتد اوزده
 ايكن ذكر اولان عدونك مزبور على بك بصره ده قباد باشايه اعلام ايدب
 اولد اخي بصره كوكلور ديدن بركي بيك مقدار قوم جانيندن و برنجيه دونام
 كيلدن عرب طايفه سجايله آب شطدن استمداد ايجون كوند دُب اول كوند
 عسكره دن و شطدن كلوب اوشوب بعد اول دشمن عهده ايله دو
 دونم جنگ وجدال و حرب و قتال اوزده اولوب آخر الامر بادشاه عالمينا
 كشتد مير علي بن عليان دونامه سته غالب اولوب بونل ايله مقام
 اقتدار لري اولوب ناجار قلعه مدينه طرفه عزيت بر حريت ايله
 قوت عقيل بجه دونامه هايون مدينه يه دكي قوب بجه بار كيلدن
 طوب بوشوب ايله بايتوب و بجه لرين اله كتوب اونه جانيندن دشمن
 داخا بوج و قوت فعا دونب جنگ ايلدي هر بار مقابلله ائدكجه منهزم
 اولوب بواكده اولويلاندن صكره مذكور قلعه نرين صدر شويب
 و صدرالذوق كوتق مراد اوزده بغير ترميم اولوب ايجلر يارود زوار
 و حصار ادري نصبت اولوب قيزلباش نيكب انغاش جانينه كيرد
 بوللمنند اولوب طوردي ديوبخو و بدي خبر قاصد نوغاي
 و بابلوز و نديك في اثنى عشر شهر جب سند سبع و ن
 و تسعمايد اونه جانيند نوغاي خاني عرض عبوديت ايله درگاه عالم
 مداد ايجو كوندوب سنه مزبوره و جنگ بكمي اكي سندن كلوب و نوخا طر
 مذكور خانك ايجو رعایت اولوب عودت بوردلدي ائلك عقبينده تاريج

ديلن

مرزورده ینه حتی یعی الجزیه عن ید و هم صاعرون ذلیلہ مخفرا ولان
 و ندیک کفر سنک بایلو زی کلوب اولدای عرض اداء خدمت بادشاهی
 ایدبا و توردی خبر حوالی شیخ قرمانی و قنار شد از ندیق
 بی امامانی فی ثالث شعبان سنه سبع و خمیس و تسع
 شیخ انزهیم مرید لرندن شیخ قرمانی دیمکله مشهور ز ندیق بی تحقیق
 شیخ خلق مقامی و آنک شرطلرین و صفتلرین حق بنورد و غی اوزره بلوب
 فوجد عبد امن عبادنا اتینناه رحمة من عندنا و علناه من لدنا علما و ربو
 الله حضرت صلی الله علیه و سلم بیور مشدیر که لا تزال طایفة من امتی
 قائمین علی الحق لا یضرهم من خذلهم خضر بیغا مبر شیخ خلق مرتبه سنی
 و مقتدای منزله بنی حق شعبان و تقای اثبات ایدب مؤنی بیغا مبری
 اکا مرید و علم لدنی کا او کر نمکه و بریدی خضر علیه السلام بیش مرتبه
 اثبات ایددی اول عبدیت که من عبادنا ددی اکی حقایقی بقول
 انمکه استحقاقتی بی واسطه حق و یرمه سندن که اتینناه ددی
 او جی رحمت خاص بولما قلون خصوصیتینی عبدیت مقامند من عندنا
 ددی دزد بی علوم او کر نمکاک شرفینی که علناه ددی بشی علم لدنی
 بملکاک دولتی واسطه سز که من لدنا علما ددی امدی نو ذکر اولان
 بیش و کنده که شیخ لغه اهل اولما غک بنیادی بوند اوزره دزد
 شیخ اولان کسسه کر کدر که بو خاصیتلر برله موصوف اولدای و قایع
 غسندن رؤیاده کور و نزل فی فرق ایدب بیان اید که الرؤیا الصالحة

جزو من ستة واربعين جزءا من النبوة چون سالک مجاهد به وریا
 نفسه وتصفیه قلبه شروع آنکه آنک ملک ملکوت اوزره سلوک
 وعبوری ظاهر اولور و هم مقام اول حال مناسب واقعه لکشف
 اولغه باشد وقت اولور که رؤای صالح صورتند اولور و گاه اولور
 غیبی واقعه لرا اولور اما فرق بواکی سنک اداستند بوطایفه ایچنکه کی
 وجه الله در برسی صورت یوزندن بری معنی یوتندن اما صورت
 یوزندن واقع اول اولور که خیال حجابندن طهر جق اول و صرف
 غیبی اول شوبله که روح مقام بحر یدیه یعنی بشریت صفتلرند
 بحر اولوغی وقت آنی ادراک ایدر پس اول نشه روحانی مطلق
 اولور و گاه اولور که دوشک نظری مؤید اولور نور الهی برله اول وقت
 صرف واقعه و باقی اولور که المؤمن نظر بنور الله و رؤیا اول اولور
 حواس بکلی ایندن قلمش اول و خیال اول وقت اینه شروع انشا اول
 پس حواس مغلوب اولدوغی حالده بر نشه خیالک نظریه کلور اولد
 آنی در لوا اولور بری اولدر که اضغاث احلام اول شود و شد
 القاء نفس واسطه سیایله خیال ادراک ایدر شیطانی و سوسه لری
 و نفسانی طغند عا لری که اصل خیر مایسی نفس شیطان اولمشدر
 و خیال آنی بر مناسب نقش ایله نقشلیوب نفسک نظریه کور دانک
 تعبیری اولماز و کسیه دیکن داخی یوا من شیخ زبیدق داخی بواصل و سنا
 شیطانیته به و هوا جس نفسانیته به دوشوب دیندن چقدوغن

ریحانه

والحادة دوشوب مسلمانانده اولورسه سويلدوكن علماء عظامه
 وفضلاء كرامه معلوم اولوب بحسب الشرح بنوى قتل اولاسى فرض لازم
 الاد احكن بولعين سلطان بايزيد جمعه سنك نفيتش اولوب وسنه نفوز
 يوزاللى بدي شعبانك اوچند قتل اولوب اته نوزتديل خبر قاض
 مصر شدن مولانا حامد جلي و برات فرستادن
 عاشر شعبان سنه سبعة و خمسين و تسعمائة و مئة
 علما و فرقه فضلا كه مصحون حديث شريف نمون العلماء و رثة الانبياء
 سعادت منزلت انا در نه شاهد عدل قوي البنيان اولوب برقع الله الذين
 آمنوا منكم و الذين اوتوا العلم درجات مقلضا شيخه طبقات احمد بن
 فابن و ممتاز و آيتناه رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما مستدعا شيخه
 هر بريك علوجاه منزلت لري معلوم و مبتددر زمره مبروره دن شوند كه
 فارس ميدان فضل و كمال و حارس ايوان جباه و جلال اولوب نفوق شان
 فضائل نشان ايله سرآمد فضلاء زمان اولار در باض مرادات و اما لآله
 نسابم مراحم باد شاهانه منتسم و خياض مهضات و مرامدنه رشحات
 ذلال و اذات و عنايات ملوكانه مترشح اولوق لوازم كامكاريدن المعين
 احسن كمال احسن الله ايليكم مقلضا شيخه رعايته لري زمت هت همايون
 باد شاهين واجب و لازم اولعين بناء على ذلك رافع توفيق جهات غطاء
 واجب الاتباع كه نورستاني و دارند بر ليغ بليغ جهات بنا في جناب فضائل ما
 حقايق انتساب اقضى قضاء المسلمين اولى ولاية الموجدون معدن الفضل

والبقين وادف علوم الانبياء والمرسلين مكلهمام المسلمين بحجة الحق
 على الحق اجمعين كاشف اسرار التنزيل جامع وفاق التفسير الثاويل مشكات
 مطالع الاقنار مرقات مناجيح الاسرار مفتاح كنوز الدقائق مصباح رموز
 الحقائق المخصوص بصنوف عواطف الملك الواحد مولا ناهامداد ام الله تعالى
 فضايله كما طابت شمائله ماثر فضائل عديده ايله موصوف الاقران ونباح
 خصائل حميد ايله مشاوايه بالبنان اولوب علماء فحول وفضلاء ذوالعقول
 زلال جويبار افاده سندن سراب وارباب فضائل و مناقب اصحاب معارف
 و مراتب كمالات سنينه وعوارف عليه سى اكتساب سندن بهر مند و حصه باب
 اينه ضمير منبرى صور تهاى حقايق امور و مراتب افكار دقت انار و چهره
 دقايق اولغين مصر نضاي سكه مزبوره شعبا نك او نند ~~مصدق~~
 اولوب برات شاهي ديرلدى خبر توجرت ~~مور~~ ~~ان~~ حضرت
 خلافت پناه با خواص و عوام مر سعادت دستدار
 از قسطنطينيه بجانب درين في ثامن عشر شهر شوال
 سنه سبع و خمسين و تسعمائى اندك صكره بادشاه اقاليم
 بنام سعادت دستگاه ملك اشتباه حضرت نوري بنديل هوايجون محروسه
 قسطنطينيه دن سنه مزبوره شوالك يكرى سكرنده زاهد سفيد لباس
 صبايح سجاده نوراني خطاي والصبغ اذا تنفس محرابنه يابدونى و را
 سياه بلاس رواج والليل اذا عسعس صومعه سنده متوارى اولدى
 جند طنين طنطنه و متين دمدنه شهنشاهي اوزره ادرين جانبته

نيك

عزیمت ایدب قطع مراحل ایلله وارب نزول اید بچک حضرت بادشاهیم
 بارگاهک صلیت قدوم سعادت ازوملری ظهور نور مهر عالم افزوزکی
 اول دیاره وسایر براری وقفاره منتشر و لجاج رعایا و برایانک عندک
 خاطر لری مترنم و شادان و غنجه دلری کل کی منبسم و خندان اولوب
 طوره قدن صکره خبر رفتن پادشاه فلک اقتدار و شهنشاه
 سعادت مدار ازادرنه بجانب ایدوس برای صیده
 شکار و سیردشت و قفاری خامس عشر شهر ربیع
 الاول سنه سبع و خمیس و تسعمایه حضرت سلطان
 عظیم الشان و خاقان نصرت نشان عزنصره حضرت تبریک ریاض حالی شهنجه
 عنایت بر داف ایلله ریای و حیاض مالی باران غواطف حمدانی ایلله ملا
 اولوب بلد محبته ادرنه که حال چهره ملایک و سواد نسخه سبع ارایک
 در ایام مکدنشد زهر افای ظلم اعتساف تریاک دوائی عدل و انصاف
 ایلله منعدم اولوب معمار عدل ایلله مقصوده اطراف مملکت معور اولوب
 طوره قدن صکره سینه سیردشت و دیار و صید و شکار ایچون ایدوس
 جانبینه سنه مزبوره ربیع الاول کون بشتن ملازمان رکاب سعادت
 انقصاب ایلله عزیمت ایدب برج کون غبار سم رخس شکره ایلله دامن
 کوه ایدوس سی استین اهل اقبال کی بوسه جای سعادت مندان قلدری
 دایمی شاه کامکار مرکب براق رفتاری برق وار بالای دست و کوهستان
 سوره وابر بهار کی اطراف قفاره چابنینه صید و شکار اید و طوره کون

خبر قتل کردن دولت کرای بن مبارک کرای
 خان دشت قیچاق و خان شدن بدولایت
 او و سکنجاق و خلعت فرستادن خدیو آفاق
 فی ربیع الاول سنه سبع و خمیر و تسع
 اوته غانان خان و لایقته خان نصب اولان دولت کرای بن مبارک
 کرای خان دار السلطنه غروسه قسطنطنیه دن که سنه سبع و خمین
 و تسعایه جمادی الاخرین یکری در دند ارسال اولمشدی قطع منای
 ایله قیچاق و لایقته وارب و صول بولدو بی کبی قانار طایفه سی اکثریا
 بر برنه ضد و آزاد و اضوارد بل جمیع ایامد بر برنه مقام ایجاز
 و انتقامد اولوب دخی دشت قیچاق خانی احمد کرای متابعت نفس
 حبسین ایله تشقی و حرص و حسد و حقد و غضب و ظلم و ستمه مظهر
 اولغین امر باد شاه عالم مد ارایله قلمان قلعه نیند فرورد دولت
 کرای خان مذکور بر وجه ایله حبس اندورب بعد از ان قتل ایله
 و قوی او دره در دولت عرض ایلدی کلوب ایدوس نواحی سند غرض
 سلطنته عرض و التوب معلوم اولیچاق فرورد دولت کرایه صدقه اولوز
 قواعد امر و نهی بیغامبری که شرح مظهر ن عبارتند محافظت ایدوب
 قانون سیاستی کما یبغی دعایت قله تا کم فرق ملت افسرد دولت ایله
 سرفراز و لباس سلطنت طراز اعزاز شریعت ایله معزز اولاد یوجاوش
 باشتی شجاع اغا ایله سنه فرورد ربیع الا
 برات شاهی

ايله خلعت ارسال اولندي اندن صكره خداوندكاريمن اقبال ايله ماه
 مزبورك شكارون دونب ادرنيه كلوب ارام بزم ايدب
 طورد قدن صكره خبر عودت نمودن قاهر قاهران القوم
 سلطان العرب والعجم والروم از ادرنيه بدالسلطنه
 قسطنطينيه خيمت عن البليت در تاسع شهر ربيع الآخر
 سنه ثمان وخمسين وتسعمائيد سلطان فاميه جانبندن
 خاوقن دفاين زمينه حكم شريف جها غطاع ويوليع بليغ لازم الانباء
 وادوم اولوب قوه سر بجه خورشيد ايله خزائن شكره ذاك قشلى كورين
 وفقد سرخ سفيد وكل وشرين ايله جهان يوزى مالا مال اولوب دليخ
 تبغ آفتاب ايله قلاع بمخدرات جمادات قبضه تصرفه نسيم بشارت
 كوش بنفشه مزه خيون ويزب وخامه سوسن ايله صحايف چمنه
 فتح نامه يازيلوب زمان وفمين سرور بجهت ايله ملوور ببعه
 انما ايله ازهار كلزاده نشو غا ويطون كوندن الوان بديع هويدا
 اولوب روى زمين مزين اولوب طورد قدن صكره سلطان هفت
 كشور و شهنشاه بحر و بر حضرتلى سنه ثمان وخمسين وتسعمائيد ربيع
 الآخر نك طقوزنده ادرنيه دن قسطنطينيه جانينه عودت ايدب
 قطع مراحل ولى منازل ايله ماه مزبورك يكرى سندن سعادت ايله
 نرولا يلدو كندن صكره خبر مجازيد حسن باشا ميرزا خاير
 باعبدالقادر بن محمد شريف حاكم فاس در خراي

قلعه تلمسان و قتل شدن عبدالقادر و فتوح
 شدن قلعه تلمسان فی عیش و سرور
 ثمان و خمیز و تسعمایه اوده مغرب زمین جانبدار واقع
 اولان قاس حاکم شریف محمد باغوی دهک زیور و ترویرنه مایل و تغلب
 احوال پادشاهیدن غافل اولوب هزارد و در فکر و خیال بر مکر ایله بجه
 سودای بی سودی و بجه کام نابودی مقصود و مراد و مطلوب فواید
 او علی عبدالقادی بر بجه بیک عسکر ایله از در وادی شهابت نهادن
 در پای مکتوبات موی الیه جزایر بجزر کبیری حسن پاشای برکات
 اوزره کوندن رب اول داعی آخر کاره و سر انجام روزگار و نظر اقبوب
 عسکر ایله تلمسان صحرا سنه کلوب و صول و لیجاق بوجا بندن پادشاه
 هفت کشوره بر قوی عنایتی ایله طوب دولتی خارج آفتاب کجی خرج
 بیهر و کوشه کلاه رفیع مقام ماه و مهر ایرن حسن پاشای شریف
 اشتهار عسکر اعدا لشکار ایله و لووب ذکر اولان تلمسان قفاسیدن
 آتش غرا و ایله نازدار و کبری فروخته ایدن سرای سروری هواپی
 فتابه اوچورای و بنای غروری بقایه کجورن صاعقه کردار و عهد
 اشتهار و برق آثار طویل ایله مقابل اولوب سنده کاه قدردن صند
 قضا و کون اکا ناظر و جلا و اجل قفاسیدن بر اشاره منتظر
 اولوب طوران عبدالقادر داعی کام و ناکام جام اجل انجای نوش
 املن انجون هجوم ایدن جنک و جدال و حرب و قتال اوزره اولیجاق

بی

مؤی الیه میرمیران صاحب شمشیر آتش بار و تیغ ابدار ایلله محکم جنک ایلد
 صواعق تیغ قضا جریا ایلد افتاب بی تاب و شدت صولت لرندن بنیاد
 افراسیاب خراب اولان توفان کیمیان جان ستان توفانک باران یغیر
 صدای بازار نصرت فروشلری اول خصم هریمت انوک سمع بی هوشلر
 دوقونقدون کندولرله تنزلدیر میوب غیرت و حیثیتی بازوی غیرته
 کوزب آلات کبر و دار واد و ات کاردزار ایلله محاربه و مضاربه و
 توفانک برق دنگ و ضربون رعد آهنگ ایلله جنک بی درنگ ایلد
 بنجه دلاورلری تیغ شهاب آتار ایلله خالك مذلته دوشورب هلاک
 ایلد یلر آخر الامر بادشاه عالم مذارک علوهستلرند اول عذوب
 بدامالده منهنم اولوب دار و کرده فریور عیند انقادریک باشی کسلب
 باقی شکر قلیبدن کجوب داخی قلعه تلسان فتح اولوب ضبط
 اولدی و یومذکور حسن پاشانک آدمیری در و ونه کلوب خبر ورد
 خبر از حج آمدن ان مسافر طریق بیت الحرام لاس لیل
 الاحرام محمد پاشای سعادت انجام و دراز و راکو
 بوسند فی ختام سحرین شهر ربیع الآخر سنه ثانی
 و تسع مایه سابقار فوق توفیق تحقیق حق ایلله فتح عمیقدن بیت
 المتیقه سنه سبع و خمین و تسع مایه جمادی الآخره نک الی سنده
 توجه ایدن مسافر طریق بیت الحرام لاس لیل الاحرام داخل باب حرم
 و اصل مقام محترم زایر بیت الله العظیم و طایف الکعبه من و راء

الخطيم لامس حجر الاسود ومشاهد نور محمد عليه الصلوة والسلام محمد
 باشای دولت مرمر عروسه قسطنطنیه دکن شامه وشامدن مدینه سنه
 وارُب وصول بولجاق جاءه اجرائی کیه رکه ولینک التمهید ریه رکه
 کعبه شریفه وارُب تحیه بیت الطواف قنضا شجیه طواف قدومه
 قدم باصفه اقدام ویمین فی الارض اولان حجر مکرّمه استلام ومصلّا
 مقام ابرهیم رکعتین لازمتین اتمام کعبه علیانک باب عالی رحمت
 نشان ایله حجر الاسود کرامت نشان اراستند کی ملتزمه شریف علی الشام
 الغزام ایدب داخی زمزم مکرمی نوش اتمکله درو فی آتش محبت التبیله
 برجرش اولوب اول ذوق وصفا ایله صفایه پای نشوق ایله یدب
 دفعه سخی ایدب شدت غلبات واستیلا ی جذبات کندوبی جانب
 عرفاته چکوب انده اقطار اصدان عرصات عرصه کلورکی کلن
 فرق اهل عالم وطواف مختلفه بنی آدم ایله اول موقف اعظمه جمع
 اولوب کیملک بحران علت کنا هندن وکیملک غلبان محبة الیهدن
 دبد لوی کویان وچکر لوی بریان وخریان باشلری فبق ویان آفاق
 اولوب هرکس برحالت وبرکونه هیئت ایله جمله وقفیه طور ووب
 درلودر لولغات وبربرینه بکرمه اصوات ایله دعوات اولندقدن
 اول حضرت حکیم خلاق وحکیم علی الاطلاق جلّت حکمتک درگاهنه
 وظایف لطایف حمد و ثنای بی حکم و آن من شی الا یسبح بحمد جودان
 علوی وسخنی تکی زبندن جاری ودایره رال قال ذوب بادشاه عالمه

روزگار

لا زال مقرونه بحمايه الله حضرت پري نك دوام ايام دولت قاهره و غلور
 اعلام سلطنت باهره لري د عايشن ايلد و كندن سنت سنيه بنويه به
 تمام اقتدا اوزره باقي مناسك حقي ادا ايليوب اول ماكن شريفه و مو
 منيفه نك انوار بركات عامه سيله مستنير و آثار مبرات نامنه سندن
 فيض پذير اولوب بعد ازان بعنايت ملك المتان مدينه مشرقه رسوله
 شرف وصول بولوب انده داخى شولكه شرايط تعظيم باب حرم نبوى و
 مواجب تكريم جناب على مصطفوى در قبر شريف بر نور و مسجد
 منيف مهوره زيارت ايلمكى يرنه كتوب تمام ايلد و كندن صكه
 مقبره ارض بقيق ده واقع اولان صحابه كرام و ائمه عظامك و دامن
 كوه اخذ ده بنان شو كد آء على مقامك مراقده طهره و مشاهد منورانه
 كما يبغي سوز و كذار و تضرع و نياز ايله زيارت ايدب اندن صكه
 شامه و شامدن رومه عودت ايدب بعون الله تعالى سنه ثمان و
 خسين و تسعايه ربيع الاخر نك يكرى سنده استانبوله كلوب بعد سده
 سده اساس و سرازير ده دولت اقتباسه كلوب سلطان البرين و البحر
 كاهى حرمين الشريفين حضرت پري نك باى تخت فرخ كيتى ستانك او كنده
 آشيان شهنواز بلند پرواز و هما انباز در باش قيوب دست بوس سعادت
 شريف لري ايله مستعدا ولد قدن صكه ماه مر بوزك يكرى و چنده
 التى كره يوز بيك اجه ايله بوسنه شجاعى صدفه بيورلدى بعد ما
 خبر ميران شام پري باشا ابراهيم خان ميرانرا نداشت

و تکه زاده محمد پاشا میر میرانشاه مرشد فی ثامن عیشین
 شهر ربیع الآخر سنه ثمان و خمیس و تسع مایه
 سهل عند باد منال ابله کورچی و لا بتندک آشوب و قتال این کلن امیرالامراء الکرام
 ارض روم بکتر یکبسی نکه اوغلی امیرالامراء الکرام محمد پاشای پلنگ انقام دامت
 معالیه نک تنق سرا برده عظمت و کامکاری دن حدایق احوالنه نمانق عولف
 خروانی منتیم و عند لب اقبال و کامرانی باطن امانه مترقم اولوب محافظت
 مضام بلاد و عباد و مراقبت حدود صلاح و فساد و استکفای مهام ملک و ملت
 و استبقای منظم دین و دولت ایچون شام بکتر یکبسی اولان رمضان اوغلی پیر علی
 دامت معالیه به قدیمی پیری و پروردی اولان ادا نه سجای و امانت پیروم ششام
 بکتر یکبسی سنه مزبور ربیع الآخر نک بکرم سکرند موی ابله محمد پاشای صفا
 اولندی خیر عزیمت دونا منده هایون بامیر میرانز حوا برسان
 پاشای نصرت قنونی برای فتح طره بلوس غرب و مالت اوردیست
 کفار و ضلالت و فتنه در خامس عشر جمادی الاول سنه ثمان و
 خمیس و تسع مایه اندن صکر خلیفه اسلام و شهریار انام عنقای قاف قدر
 و اقبال و شاه باز اوج جلال باد شاه جهان پناه و خدیو معدلت و سکاه
 حضرت پلنگ امر شریفی ابله اوت جانبد شرفیه کفار و انکسار ویر یکچون
 مالت ابله طره بلوس دیکله مذکور قلعه لک فتح و تسخیری و اینچون اولان
 کفار هریمت افری تدیری قصده دونا منده هایون ابله دار النزاع و الحاق
 کلیت قنونی و جزایر بکتر یکبسی امیرالامراء الکرام سنان پاشای نصرت انقامه

امیر

امرایید او را بخداست نعت الهی و اقامت خدمت بادشاهی مقتضای آنجه متوکلا
 علی الله العزیز الفتح مساعدہ رباح ظفر افتاح برله ملاح سفینه تقدیر زودق
 هلاک افق شجری دریای سپهر بود لون اودره سپهر و کشتی مهر تابان شرعی
 مکان خوردن بادبان آجدو غی کبی باشای شیر اقدام هادی انا فتحنا لک فتحا
 مبینا هدایتی ایله و دلیل و بنظر الله نصر عزیز ادا لای ایله سنه ثمان و خمین و
 شعیانہ جامدی الاول و ان بشند ذکر اولان مرا کبظرف رهبر کفر و برای
 تخذلن لک لریں آوب و طوب رعدا هتکلین آوب عزیمت کور سز دی
 خبر مسلم شد میر قمر بغداد و میر لوی نیکموش شد و جسته
 کردن او در سرای برهیم را بنشاند و رفتن اعیان دولت غلظت و زور
 سلطنت به عروس او فی ثامن عشر جمادی الاول سنه ثمان
 و خمین و شعیانہ اندن صکره زمره نضادانک زبده سندن و ملت منک
 عن سندن قمر بغداد و لایتندن و بوده سی و حکاکه و والی اولانک بر تو نور
 هدایت یزدان پله خانه درو فی بیان ایله منور و بوی نور انرا سلام ایله
 باغ جان و دلی معطر و آوب رسم باطل و آیین عاطل و رجوع ایدز خضوع
 و خضوع ایله امنت بالله و ملائیکته و کتبه و رسله و البعث بعد الموت
 و القدر خیره و شره من الله تعالی و الحساب و المیزان و النار حق کلمه و الله
 تعالی واحد لا من طریق العدد و لکن من طریق انه لا شریک لیس له ولد و لیس له
 والد لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفو احد دیو واحد انیش خدای هر دو جهان
 و حقیقت شریعت رسول ملک المنان ذی الاحسانه طفوز بوز الی سکر جماد

الاولئك اوان سكونك ديوان فلک افندارده ووزراء سعادت انعامك
 حضور فاينض النور ليد عن صميم القلب كلمة شهادتي كورب اوامر نواهي الهي
 هزار دل و جان ايله اقرار واعتراف ايدب صادق تصديق كچه دامن خايطي غبار
 كفردن مبنوي و آينه فوادي مضافه فوجيد ايله زنگ شنگ و همدن مجلا اولوب
 قفل باب حصن دلي مفتاح شهادت ايله اجلوب ورايت الناس يدخلون في
 دين الله افواجا فها هي ايله ارکان دولتک و اعيان حضورک رايحه ازهار
 نشاط اسلام ايله کلبه جانلري و کيسه درونلري نفود جور ايمان ايله محلو
 اولد قدن صکوح حامی حوزه الدين يعني سلطان سلاطين روی زمين خضر نلر
 عادت الهي و سنت حضرت رسالت بناهي مقتضا سنجه سنت اولشون ديوار
 ايلدي اول امر اوزره سقف عرش اساسي نکار خانه چين کي مشکين کره خطاي
 پير افلا ايله آداسته و مهر منور کي نمسه زر و قرکي ترنجيه ضياء کستکه دست
 ارزنگ و مانی ايله سراسر مزین اولوب قصور زمره خشيته و قباب زبرجد
 سرشته و ذريها لالشاطرين ايله موصوف ابراهيم باشارينک بساط اسما
 نقش و نطق خورشيد رخسار اوزره سماط سرور غش بساط اولنوب داني و جعلنا
 عاليها سافلها انضاي اوزره اول مقام جنت صفتك دفتر داران کرام و طایر
 اعيان دولت مرام مظهر آيت کریمه کل غروب بالديهم فرحون زيبا عامه لرايله
 حاله بدر آسمان حلقه سرت نمون و سرو کل کي نکار نک دنا جامه لرايله
 قوس قزح صفت دایره فرحت فزون ترتيب اولنوب اول مقام ترج
 ز داده و مکان فرخ فزاده عقد ثريا کي ملک انتظامک تمام انتظام بولوب

مهرا به ماه کی هربری منزلت فرار قدر صکره عالی ضیا فخر و انواع
 شکر لایله فن ماهری و فنون صنعت کاجری اولان اوست و لر دیت
 غیر تنه و بادناه اسلام همیشه صنعت عجب و فن غریبه کو سروب شکر
 و شاذ لقا یلدیلان صکره مزور و یوده سنت اولوب اول کجه مجلس رشت
 چنانکه کوشه کوشه نرکی نهلا کی زرین شمعدانلره و لایله نعمان کی لعلین
 چراغدانلره عجب زینت کی پر رونق کافوری موملر شب دیخورد و یانوب
 زمره اسلامه افتخار و شرف منه کفار بد احواله انکسار واقع اولوب بعد از
 مذکور و بوده حقیقه عواطف خسروانی متنسم اولوب الی کره یوز بیک
 ایله نیکو بیجاغی و فرنداشه قوه بغداد و بوده لغی صدقه اولوب مشهور
 سعادت عنوان و نشان دولت نشان قوی باشی بیاله اغایله ارسال^{اولان}
 خبر نقض عهد کردن قول بیج بابا پاس اردل بان و اخراج کردن
 و لدار دل از ولایت خود و ضبط کردند ولایت او و ارسال
 شدن میر میران روم ابلی محمد پاشا با عساکر نصرت انقار بر آن
 طایفه نکبت نهاد خامس شهر رجب المرجب سنه ثمان و اخیر
 و شمایه سابقا خبر اولان احوال محقق و تصویر اولان مقال مصدق
 او ذر نه قطب دایره امن و امان و ملاذ ملجاء اهل ایمان یعنی پادشاه
 صاحب فرمانک آفتاب سلطنتی برج سعادت دن طالع و انوار شمس
 شوکتی منجوق علم هلال شالی و زره لایع اولوب دفعه نایند اعلام اسلام
 ظفر انجمن سنه اربع و ثلثین و شمایه شوالکیدی سنک سوانی قروندن

انكرو س مخوس قرالرينك تحتكاهي وسوالف اعوامدن بچ والامان وافرنج و
 فرنكستان وله وچسار و بالجه كفا ركا كسارك پشت و بناهي اولان قلعه بدو
 بوج و باروسنه ديكتندي لكن مالان اسلاميه دن بجزا و بعيده اولخده اجراء
 احكام اسلام واستيلاي امرآ و احكام اوزره ضبطنك صعوبت اشكال و بدله
 خراين و اموال دن خالي اولما و غي سببندن اول زماندن ملت نصا و اودن
 اباعن جد شوكت و اقتدار و كزوت اعوان و انصار ايله مذكور اردل بان پادشا
 جهان قطب دايره زمان حصر تريك درگاه عالم مدارندن استدعاء امان
 اتمكين نسيم اعطاف خديوانه خياض انتظام احواله جاري اولوب سنه
 مريوز دى التمدك سنك و نندك بودون ايله باسمايهم معلوم قلعه لرندن
 و بنه غراد و اوسترغون و جكر دلي و چاوقه و روال و زابوق و استول بلغراد
 و شون طورنه و شقلوش و دوبروكس و ديمبو و غرشفال و سلنورج و بجوى و قور
 و بنه و واج و نوغراد و صوند و چوار و حطوان ساير توابع و لواحق ايله
 جزايه و باج و خرج و خراج و برملك شرطيله قبضه تصرفنه و برب اندنضكر
 بودوندن اون اكى منزلت قلعه بجه و ارب اطراف و اكنايله يعقوب يعقوب
 و بران ايلد و كندن سنه خمس و ثلثين و شعمايه محمىك غرق سنك قاسم كوفي كرو
 بدونه و بدوندن مواكب غر و جلال و كوكبه بمن اقباليه دارالسلطنه محروسه
 قسطنطينيه جانبينه عودت ايدب كمنندي بان مريوز و قرال مرقوم بجه مدت
 حق نان و عاييتمى فراوشا يموب باقى اساس عهد استوار و مؤتى بديان قول و قرا
 اوزره ثابت قدم اولوب سال به سال خزانه عامر به خراجن كوندوب نخل حمايت

پادشاه

پادشاهید مستظل و ادای خدمت نهشتاهی به مشغول ایدی صکره ساقی و در
 نافرجام بیانه عرف بر ایدب کام و ناکام بزم فساد اجلی فوش ایدب رحلت
 ایدب بخت آگ یا شند بر او غلق قیوب مزبور بانک باغوی باغوی سا بر عیان و
 ارکانی واقع حالی درد و لته اعلام همچون سوق کلام و تبلیغ مرامه قادر خط
 جوابه حاضر بر قاصد منهی المقاصد ارسالی ایدب فرمان واجب الادمان
 خاقانی به متوصدا و لدید رسول بر اصول سرباز علیه وصول بولوب تقریر مقال
 و عرض حال ایدب بخت پادشاه عالمپناه مذکور اردل بانی ارغز غرقانی به کجبه
 ادای خدمت جاک و جست و عید و بیانی درشت بولغین مکارم اخلاقی
 پادشاهی و مراسم اشفاق نهشتاهی اقتضا سبجه اول فرزند دل بندنه بدنه فواد
 اولغله سرفراز قلب مصمم رأی عالم اولرنه مرکوز اولوب مهدیرنه مهادایان
 و کنار ایدن پایه اما رقی ازانی کورب اناسی یرنه بان اولق بایک مشورع
 عنوان و نشان دولت نشان صدقه ایدب اول کلن رسول مقبول ایله ارسال
 یوریشدی بعد ازان برولا بک سرداری و فیه اشرار دن بعضی ارباب شفا و
 رئیس عالی مقداری بیوم پتری دیکله مشهوری دین ضلالت آیین شهریار
 دشمن شکار حضرت خداوند کار فلک افتاد ذکر اولان بودون ایالین مزبور
 اردل بان او غلنه صدقه ایدب دوزبه دوزانار عواطف شاهانه آنک
 حقندن زیاده و ابواب عوارف خسروانه آنک شانندن کسانده اولدوغندن
 بجه کفار اضطراب و انقلاب و یزب ملعون مرقوم شیخ دکلنک شعاعی
 آفتاب سعادت خاقانی به نسبت نیراعظم قشند چراغ مرده منال مشاهده

ایذب دایخی جمعیت اعوان و اتباعی قرتاب صولت سلیمانی ید نظر ذیرستم سوز
شکر منصورده موریا مال مشابه سند کوزوب بحکم اضطار ظاهر اداء مراسم
خدمات شاهی به قیام تام و اقامت لوازم عبودیت شهنشاهی به التزام کوشش
لکن فکر باطل و خیال عاقل ایله ذکر اولان حصین حصین قلعه بودین اوزرد امداد
همم عالیته سلطانی و اعداد عون عنایت صاحب قرانی اولمزدن اول باروی
بلندنه غریب و ناله فلک پیونده ولوج ایذب بای طریق کان مقرواشیان ایذب
تاکه متانت حصین عظیم الثانی و رفیع المبانی قوتیله ضربیه شهنشاهی ایدار قهرمانیدن
بر زمان امن و امان اوزرد کامیاب و کامران اولاصکره صلح و جنگ و حمله
وینونک هر نه طریق ایله ممکن اولورسه کچنه دیو بیج قرانی فردا ناندوش بکست خرو
استداد ایذب برینجه بیک مردان میدان آشوب و طوب قلعه کوب ایله جنگ
ایذب طوره اول فکر باطل اوزره بیج قرانی دین مقهورینجه بیک عسکر هزیمت اثر ایله
قره هر سگ دیمکله مذکور بدفعان کوند رب اولدای سنه سبع و اربعین و تسعیه
ذی القعد سنک اووندک بدون مقابله سنک بشتیه کلوب ضرب و حربله
آلوب اندن صکره نهر بحر مثال آب قوه اوزره کور و قوزوب عسکری و طوب
پکورب بدون حوالی سنک واقع اولان کوزالیناس دبه سی اوزره استوبور
قورب بدونک تخیرینه مبارزت و طوب حصار کوبله الماسنه مبارزت ایذب
طور مشردی و نلک بواحوالترین بیک صبا شمال هدهد مثال ایله باد شاه حصار
قرانک شع شریفلرینه واصل و ایجااق حجت جهان ستانی و غیرت شهنشاهی
فلنا یتلهم بخود لا قبل لهم بها فواشیخه توجه لشکر ظفر مقرون جانب دیار

بیت

بدو نه اولون دیو بر مقدار چند و چوری سپاه و سلحدار و یکجوری جناب و زارت
 مآب صدارت نصاب و وزیرانی محمد پاشا بشارت الله ما یشاء فوشیلوب ارسال اولمشدی
 بعد ازان پادشاه غلک تخت شهنشاه سعادت بخت حصرتلوی و بر پوناث دولت
 مشیر صاحب رأی و صایب تدبیرستم پاشا بلغ الله ما یشاء ایله و باقی قلات
 عسکر نصرت مقرون ایله سنه ثمان و اربعین و تسعایه صفر نیک یگری بشند
 بمن اقبال و سعادت اجلال ایله غزیت همایون کوستروب و مقدما لشکر دریا
 مثالت سالار انجم سباهله ارسال اولان محمد پاشا قضای مبرم لایزده و بلای
 ملزم لایعد کوی لشکر دشمن شکار ایله اول دشمن صلاست آیین اوذره نزول
 ایدب هماندم نایره حرب و قتال فوق کون علی التوالی و الاتصال ارباب طریقت
 کوی اربعی تمام ایدب طورد قدن ضکره بوجا بندن سلطان کردون اقتدار
 حضرت خداوند کار منزل به منزل بود و یوب قلعه بدو نه بش منزل قریب
 محله کلوب نزول شرف مشوله وصول بولوب اعلام اسلام کون کوی عیان و درفش
 فرست انجا ملری اول دیار سایه صاوب شجاق با شلری اوج سادده بار بار
 یاند و قلرین و بیوا فکر که اشجار فتحک پیرا قلریدی نسیم ظفر شمیم ایله جو هواده
 یلبود قلرندک کفار هریمیت انر خبرد ارا و لیجاق زهره لری چاک اولوب اندامینه
 لوزه دوشوب ناب و توانلری قالمیوب نفیورد ارو کبر بر نه دهاندر نه فی الحال
 انکشت حیرتی قویوب افنان و خیزان کربزان اولمقدن غیره چاره بولمادیلر اول
 فکر ندامت اشراری مقتضای سجنه بر کجه که غسی نابان میدان آسمانده نهان اولوب
 افق آسمان لشکر ظلمات ایله طول قدن عسکر کفار خسران آیین استوبور لوین براغوب

تونه کنارنه کلوب کسی کویه کسی کو پروردن فرارده اولوب هاتف غیبی ندا
 روش لاریبی لشکر بلامه شنت الله شلم مفهومی اربا ایدب هاندم
 غزاة سلیمن بلای اشیاف و قضای ناکهانی کی کوز اجدود میوب اوزد لینه
 ایشوب قلب ظالم کی ظلم اولان لیل غاسق نور معجزات محمدی علیه السلام
 ما هتتاب عالم تاب کی شارقه اولوب میدان دار و کیک یوزی اچلوب وهلا
 بیکر قلیچ ضیائی ایله کافر مسلمان بچلوب کفار بدآماله امان ویر میوب
 تیغ انتقام ایله و شمشیر جان شفا ایله نیجه لیرن هلاک و بعضی لیرن آب تویه
 دوشورب غرق آب اندیلر قطع دابر القوم المجرمین مسالکینه سالك اولانلر
 فکان من المفرقین مها لکنک هالک اولوب انلر وامن امن بقای سیکر
 ونه فچنلر خلاص بقای دامن کیر اولدی لاعاصم الیوم من امر الله اوزد و جمله
 سجل وجود لرن اقلام رماح و خون سیاه ایله فسیاه صباح المنذرین آبتنی
 ثبت و املا و طور مار حیات بی سود لرن دود آه ایله قاصبحی وافی دیار هم
 جائنن علامتی عنوان قلوب اول دار و کیکه نیجه بیک کفار هلاک اولوب
 کی غریق فی الماء و کی میدان فناده افنا اولوب بقیة السیوف اولانلر نذر
 بیکدن زیاده اسیر بند بلا و کفر نادر کند عنا قلوب بیونلر نه افنی برتم هلاهل
 مثال زنجیر و سلاسل اغلال آهنین ایله افنی بمشی مکتبا علی وجهه اهدی
 مقتضای نیجه پادشاه عالمینا بدون فضا سنه نرول بلد و کی کون محمد پاشا
 استقبال ایدوب اول کون اول کفار خسران آیینک شانلرنده اشرافه قبول
 هدایت اولماد و غنندن سیاستکام شرح شریف و بیشکاه اوتاع شیفند

قوم فرعون کی

بها

جمله تیغ انتقام ایله بیونلوی اورلدی داخی قلعه ندوند محصور اولوب طوران
 اردل بان اوغلنه اتاسی یوری یوردی لبوه نام قلعه نجده قلعه ایله صدقه اولون
 بکلریله ارسال اولندی بعد ندون ولایتی ایله مالک دارالاسلامه ملحق
 اولوب ضبط اولمشدی اول زماندن بروکفار بدحوال ایله دار و کرام تاخیر
 اولوب صغیر مذکور داخی اتاسی کی حق نان رعایتی فراموش تیوب سال لیه
 خزانه عامه ایچون خواجه کونده رب ظل حایت پادشاهیده اتاسی برنه مستغل
 واداء خدمت شهنشاهیدک مشغول اولوب طور و رکن لاسی و حاکم والیه
 بارانه دیملکه مذکور بدفعال بیج قرالی دین نکت آمال ایله برکده وحیده
 نفاق اولوب قرال مزبور کت امراء مکید ندون قرال کب نام بی دین ایله عسکر
 چکوب کلوب ذکر اولان اردل بان ولایتی آلوب و اوغلن برحیله ایله ملکه
 سوب طور دیلر

بیت

بری سردارینک باپاس بی دین قرال کب بری بی عقل و برکین
 اول تقدیرجه نظام کار ملک کوندن کونه منحل و صلاح حال رعایا بر سبیل
 تدبیر منحل اولوب هر طرفدن شمانت کفار حصاد و نهاکت اعدای اصداد
 ظهور بولق اوزره در دیو عرض اولوب معلوم اولجاق حمیت پادشاهی و غیر
 شهنشاهی افضا بنجه عسکر نصرت مقرون جانب دیار اردله اولسون
 دیو امر لازم الامثال خاقانی جادی اولدی که روم ایلی بکلر کیسی محمد پاشا
 دامت معالیه جناح لشکر ظفر انهار روم ایلی ایله اعدای دین کفار ملاعین
 اوزرنه علی سبیل لایستعمال واروب کیده موی الیه محمد پاشای صاحب شمشیر

تَحْتِ لَوَاءٍ وَلَا يَتَذَكَّرُ وَأَقَامَ أَوْلَانُ طُوسَ صَوْلَتِ وَكَبَاوُسَ شَوَكَتِ بِكَلِيلِهِ وَ
سَاهِيلِ أَيْلِهِ سَنَهُ ثَمَانٍ وَخَمْسِينَ وَتَسْعَايَهُ رَجَبِيكَ اَوْنِ بَشَنَ صُوفِيَهُ دَن
عَزَمَتِ أَيْدِيكَ قُوْعِيَتُكَ بِرَجْمِ ظِلِّ شَرْفِ بَايَةِ سِيَّهَائِ عَرْشِهِ سَايَهُ فُرْصَتِ صَالُوبِ
وَلَوَاءِ مَرُورِ عَيْنِكَ دَرَفَتِ هَمَائُونِ سَايَهُ سِيَّهَائِ سَبْهَرِ سَبْغِ فَنَاءِ وَدَرَكِي بِضِيَهُ
بَحْرِي قَنَادِ التَّنْهِ الْوُبُ كَنْدُ وَكَدْنِ صَكْرِهِ اسْتَابُولُكَ اَوْلَانِ بِرَجْمِ بَلُوحِي كِي حَصَا
حَبْسِ اَوْلَنْدِي خَبَرِ مَتَابِعَتِ كَرْدَنِ طَاشِ قُوْرُقِ عَنْ اَمْرَاءِ جَرَاكِسِ
وَامْدَنِ بِدَرَكَاةِ عَالِمِيَنَاهِ فِي ثَانِي وَعَشْرِينَ شَهْرِ رَمَضَانَ سَنَةِ ثَمَانٍ
وَخَمْسِينَ وَتَسْعَايَهُ دِيَارِ شَرْقِ كَجَانِبِنْدَه سَرْدَاوِيَهُ شَيْطَنَتِ اَيِّنِ كِه مَرَجِ
فُجَوِ بَاهَرِ اَلْتَبَكِّي اَرَايَتِ الَّذِي يَكْذِبُ بِالْاَيِّنِ دَرِ مِيْنِ طَلْعِ سَابِ شَاهِ لَعِيْنِ لَادِمِ
التَّكْيَلِ خَذَلَهُ الْمَلِكُ الْجَلِيلُ دِيْنِ بِي سَعَادَتِكَ دَوْحَهُ وَجُودِي كِه مَثَرُ مَرُورِ الْحَادِ
وَفَسَادِ مَعْدُودِ دَرِ يَابَحِيْنِ عَالِمِدَنِ هَبُوبِ صَرَصَرِ صَوْلَتِ عَسْكَرِ طَرَفِ رَهْبَرِ اَيْلِهِ
قَلْعِ اَوْلَقِ اِيْمُونِ بَادِ شَاهِ دِيْنِ بِنَاهِ اَوْلِ شَاهِ كَمَرَاءِ حَصَدَنَه وَآذَا عَزَمَتِ قُوْكَ اَلْعَلِيَّ
اَمْرُهُ اَتَكَاوَالِ تَجَا اَيْدِيْ مِيَامِنِ وَعَزَّ وَجَلَّ اَلْعَسَا كَرِضَتِ مَنَالِ اَيْلِهِ عَزَمَ قَرِيْنِ
الْجَزْمِ اَيْدُوبِ قَطْعِ مَسَافَاتِ بَعِيْدِ اَيْلِهِ وَارُوبِ مَشَارِ اَيْلِهِ لَعِيْنِكَ قَلْعَهُ لَمَزَنِكَ
وَإِنْ تَامَ اَيْلُهُ اَشْتَهَارِيْ اَوْلَانِ قَلْعَهُ سَنَ الْوُبُ عَوْنِ رَبَانِيْ وَمَنْ سُبْحَانِيْ اَيْلِهِ
اَنْدَنِ سَكْرُ غُورِ نَهْ كَسْرُ كَلِيْ وَبِرْ بِلُوبِ ابْوَابِ فَتْحِ وَفَتْحِ مَقْتُوحِ وَفُضُولِ اَصْوَابِ
نَضْرَتِ مَشْرُوحِ اَرْلُوبِ مَوَاكِبِ عَزَّ وَجَلَّ اَلْعَسَا كَرِمْ اِقْبَالِ اَيْلِهِ دَارِ السَّلْطَنَةِ
مَحْرُوسَةِ قَطْنَةِ لَنِيَهْ صَوْبِنَه عَوْدَتِ اَيْلِدِ كَلَرْدَنِ صَكْرِهِ شَاهِ نَبَكْتِ اَمَالِ
عَسْكَرِ شَيْطَنَتِ مَثَالِ بِلَاهِ جَرَاكِسِ اَمْرِ مَسْدَنِ قِيَادَتَايِ سَرْدَاوِيْ قُوِيْ الْاَقْدَارِ

بج

اولان طاش قوپوق اوزده نوزول ايدوب د اخی باد صیصر نه ایله د نری کی جوش
و باغده اولان فرقه ملاحد لشکر هزیت انری سحاب مظلم کی خروشه کلوب اطراف
ولایتین واکتاف ملکین نهب غارت و حدم خسارت ایله یعوب یعوب ولایت
مذکوره سرداری مذکور طاش قوپوق اول طوفان بلا کی حادث و نلاطم امواج ویرا
کی باعث اولوب اوزده نوزول ایدن عسکر هزیت انرا یله مغایله املد حذب
امتناعده ایدوکی بلوب شرطه تدبیر ایله قهرمان زمان و کثورتکای مالک ابرار
و توران بعضی تخت نشین خلافت و تجاده کوبین محراب شریعت حافظه اسبقه
الاسلام و حارس خانه بیت الحرام قاهر الملوک و قهرمان القوم سلطان العرب
والعجم و الزوم خضر نریک آستانه فلک افتدانه واروب احرام اطاعتی کیوب
خطاب او امر بادشاهی به اشتغال کوسرود اقبال نک مرادنه استقبال و سعادت
مقاصدنه مساعدت ایدر دبو کردن اطاعتی سلسله انقیادنه جکوب سنه
مر بوره رمضانک یکر می اکی سنک کلوب دست بوس صاحب قران ایله
اولوب آنک سببی ایله دیاض مرادانی نیجات عنبر نکبات عنایات حضرت
بادشاه ظفر آیات ایله معنبر اولوب ذکر اولان قباد نای ولایتک سنجائی
عنایت اولوب منشور سعادت عنوان احسان بیوریلوب رخصت اجازت
خسروانی ایله کمر و سنجاغنه عودت بیورلدی خبر عزرا شد قاضی
عسکران با قاضی محروسه استانبول و تقییش شد نری
ست عشر شهر شوال الکر سنه ثمان و خمیر و سبع ایله

اندن صکر سنه مزبوره شواندک اون ایلی سندک دوم ایلی قاضی عسکری بوستان
 جللی وانا طولی قاضی عسکری سنان جللی افندی ایله استانبول قاضی امیر حسن
 بعضی کسنه لوند کوزلوی رمد غرض رویت حق صریحه مانع و غرضی نسبته تابع
 اولوب حتی مستحقته اجرا انزلرد یو باد شاه عدالت اینه نیجه دفعتا نکات
 ایدب کاغذ لوندیلر اندر ایچی بحکم عدل مذکور لوی عزل ایدب میان حق و باطل
 سیف صارم کی قطع ایدر قاضیلردن تعیین اولوب تفتیش اولسونلردن یو امر
 ایلدی اول مراد زره قاضی لوتعیین اولوب جامع شریفلره جمع اولوب نیجه دها
 تفتیش لره شروع اولوب احضار خصماده قاضی عسکری افندیلر امر شرعه اتباع
 ایدب صحت کالجه تدبیر دهانلر نه مهر کوفت اوروب طور دیلر تفتیش امرندن
 مفتیشلر اهتام نام ایدب بر موجب شرع شریف و امر متبیین مقتضای نیجه دفعا
 جمع اولوب مجمع عامدن قضاه فصل دوز سابقلرین مکرر ایدب مذمیلر دکت
 شهادت طلب ایلدیلر بر کسنه کلوب شهادت ایلدی و خبر و شردن داخی برکنه
 در میان ایدب سوبلدیلر آخر الامر مفتیشلر قاضی عسکری افندیلردن بکا متوجه اولون
 اگر حکم حاضر لره ظاهر حاللری نزلر لک استقامتیه دالدر لکن باطنا جملهی
 شهادت اندر متفق المقال در حال لریک صلاح حال مالکرم البق و اوفق
 بودر که دعوی اندک لره اقرار و اعتراف ایدب شرطه انا بنه نفسکوی و طله
 عقوبت اخرنک خلاص بیور سن دیو جواب ایلد کلرندن صکر قاضی عسکری افندی
 قضاه محراب شریعت اولانلر کمان کمانله بتر فضای هدف مضایه کشاد و بر سر
 وان بعضی الظن اثم مغفونندن تغافل ایدب بی حجت ظاهر و بی بیئت باهر حکمی

نفاذ

نفاذه بشند مز لوس لورد بدو ککرا اوزره د بیل حق و برهان صدق اولغ مبتدا
 اولسه و آنکله صدق کذبدن و صوابی خطادن فرق ایدب حق باطلدن نیز آنک
 منصور اولسه خلق عالم اخطا و حقون شاهد و بیسته محتاج اولم لوردی بو عجل
 تفصیل و دعوی لورنه کوره اقامت دلیل لازمدر که بلا بینه کلام بی فروغ و دتو
 مجرک اکتری دتو غدر و بوجواب ایلدیلر اخلال امر اول و نقیش لورده نسته ظاهر
 اولوب بری الصق جقد قلمنه حکم اولندی خبر فتح طر بلوس غریب و
 احراق شدن مالته کوچک و میر لواء طر بلوس شدن مرادغا
 و آمدن میر میران سان پاشا باد و نامة هایون و لور غور و زینو
 و میر میران جزایر خیر الدین پاشا بدر کاه عالم مله و زادن
 لواء اغر یوز به طور غور و چه الم نور فی غیرین شهر نوال سند
 ثمان و خمیر و تسعمایه سابقا سنه طغوز یوز الی سکر جادی اللی
 اون بشند دو نامة هایون ایله در یادی عزم جانب کفار هزیمت انار
 کلیبولی قبودانی و جزایر بکلیبکی موی الیه سان پاشای بلنک انتقام
 کلیبولی به و کلیبولیدن بوغاز حصا لرندن مدلولو اداسند کی صفر
 لیمانته و ادب اوج درت کون اندن لکر اقامت اوزره اولدقدن صکره
 قلعه ساقر حذا سند واقع اولان دیر فیل بورنده کیمیلرین صولا ندر
 اندن صکره ساقر و ساقر دن استیز بورنده و استیز بورندن مخالفت
 دوفکار ایله اندره اداسنه و اندره اداسند اغر یوز اداسند کی فیزل
 حصا و نزل ایدب انده دایخی براتی کون لکر اوزره اولوب صولا ندر

پانچویں درجہ کی تعلیم

ایدب الحق اوزره ایکن بوجا نبیدن دوانانه هابون ایله باشای شبر اقام
 اوزره واروب نزول ایدیک محاصره حصارده اولان کفر فخر برکنک
 اولوب الله کلنری قلیچدن کجوب داخی ذکر اولان قلعه نک دشمن حقتن
 مهم اولان مهمانی کوریلوب تمام اولدقدن صکره دوانانه هابون ایله
 ذکر اولان قلعه دن اشپانیه دین لعینک قوترون دیکله مذکور قلعه
 اوکندن مسینه و مسینه دنی سرغوده یه و سرغوده دن اغوشته نام
 قلعه اوزره اوشوب بعنایت الله تعالی اوشدوکی کجی هجوم بلند پرواز
 اسلامه متخل اولوب فی الحال فتح اولوب ایچنک بولنان کفر طعمه شمیر
 ایدار قلوب اندن صکره فتح و فتح ایله ذکر اولان قلعه دن موافقت
 روز کار ایله کیز بوزنه واروب نزول اولدوکی کجی کفار خاکسارک
 قلعه لرین مالته دیکله مذکور قلعه صوبه غریت کوسر لوب بعنا
 الله تعالی دباح ظفر افتتاح ایله بیجه یوز میل مجطی قطع اولوب واروب
 وصول بولدو قری کجی قلعه نک اطراف و اکنا فی نهیب و غارت و هدم خست
 ایله بقبلوب یقلد قدن صکره عودت اولوب مدینه نام ایله اشنهاری
 اولان قلعه اوزره دوشوب فتحی آینه تغدیده تاخیرده مشاهده اولغین
 کوجک مالته دیکله مذکور قلعه اوزره نزول اولوب هاندن قبله جان
 سابقا اون الی باره قدرغه ایله دین غیرتنه کلوب ملاتی اولوب بوستا
 بیدان قتال کمد و ایله کدوکی نهال یغزه جدالیمشیرین بین و طوب عد
 اوازا ایله کفار خاکسارک سرای معورالاسمین بقان طور غودجه رئیس

ماه یحیی اوان کجی
 کون

و غزیر فندان شاه راه غزایه سالک اولان چایک سوار لک آب شمیر حجاب
 کون ایله سبزه زار پرا زهار جهادی هر وجه ایله سر سبز و شادان قلان
 و اشجار و ماح غزاة اوزرند دایم برکت و بار غنای ناز و نور و جیش
 مجاهدین ایله کیش جاحدینک راستند ناریکاری یا قوب اشنه دشنه
 غزایله عند عبد اصنامک جاننه اود جقان و کفار فرنگ بد فرجامک
 قانندن داماد جهادک الله حنا یقان صالح ریش طوب حصار کوب ایله
 دو کوب و هر طرفدن هجوم ایدب دیوار اوزرند طوران خصوم بدرایک
 پای ثباتن جای قرار دن ایردیلر بار و لوک کاندن دوران بر جلر کجی اهر من
 بدن کافر لوی پست ایدوب ضرب دست ایله باب فتحی اچوب حصاره
 کردیلر لرنن براغی اولان کافر لک آب شمیر ایله قاندر منی بیره ساجدیلر
 قلعه ایچی که مال و منال و شمع جمع نسا و اطفال ایله مال مال ایدی و دلیری
 اسیر لوی و بی نظیر قنبر لوی بغا ایدب حصار لوی خالک ایله یکسان ایلدیلر
 چون ماه مذکور کله بکرم و حیدر ذکر اولان کوچک مالک فتح اولوب بقله
 صکره فتح و نصرت ایله جیره سیغیر ندن غرب طر بلوسنه و اریلوب
 بر طرفدن ینه طور غودجه ریش و بر طرفنه صالح ریش و بر طرفنه مراد
 اغا طوب حصار کوب ایله تحریبته مباشرت و ایچندن کی بی دیندک
 تدمیرینه مبادرت اولوب طوردکی اولان ناده فراخچه چابندن برنجیه
 باره قدر غه لرایله قودانی اظهار عبودیت ایله دو نامه ها بونه کلوب
 ملاقی اولدیلر درت یا نندن حصار ی فوشادوب کروار اورتیه الوب

اول ایله بکرم و حیدر

صحرای

ضرب طوب حصار کوب ایله درود یوار لرین یقوب ذو که ذو که جبرو
 قهر ایله باب فتحین آجوب نیروی بازوی صولت ایله اول بر عناد بدنهاد
 کافر لک باووی شو کثیرین نور و بر کندهمت بلند ایله سنه نان وحسین
 وسعایه شعبانک اون بر ند قله قلعه نصرته جفوب داخی کفار ضلالت
 آیین اوزرنه ناز کارد زاری صاجد یلر و ایچند کی محصور اولوب بطور ان
 کفره فجر و مرتد عنده حسام انتقام ایله قروب مالک فی الووب و اهل و عیال
 اسیر اتدیلر صور ظفر انرا و لوب کنار سور اعلام اسلام نصرت پام ایله زینت
 بولوب داخی معابد او نان اولان کلیسای ساجد اهل بیان و اما کن
 طغاة مساکن غزاة اولدی چون بنایت الله تعالی بونج و فتح طغوز بوز
 الی مسکن شعبانک اون بر ند وقوع بولدی در بار شهر یار کفار اول
 احوال دن خبر دار اولدی لیر هاندم جان ناسپا سلیمیه خوف و هراس
 طلوب لجه بحر نویسه طالیدیلر اول دیار لرده صرصر ظفر اسلام اسد و کچو
 کشتی بی لنگر کی کتارک فرار لری کیدوب کرداب اندیشدن سرگردان اولوب
 قالدیلر بعد ازان باشای صاحب اقتدار اول دیارک حفظ حراسته
 و دامن امانی چاک ایدوب دست عداوت ایله کریبان خصومه الک
 صونان دشمن بد احواله حسام قاطع ایله جواب ویرسنه مراد اغاد بیکله
 مذکور د لیر مهابت کسری نصیب ایدوب قودی تاکم پادشاه صاحب
 قرانک سایه سعادت ند فونظام و تازہ انتظام بولاندن صکره پاشای
 هنر و مرکب ظفر رهبر لرایله و سابق الذکر صالح رئیس و طور غوجه

رئیس و جزایر بکلی مجرم خیرالدین پاشا اوغلی حسن پاشا دست معاف
 ایله طریم بولسندن عودت ایدوب سنه مزبورہ رمضانک بشق کیرواجیر
 ایمانه کلوب نوزل ایلدی ذکر اولان ایمانک بریجه یوم نکر اقامت اوزره
 اولوب طوردن صکره ایوما وریه وایوما وردن بجه میل محیط قطع
 ایله ماه شوالک یگری شندک دارالسلطنه محروسه فسططنه یه کلوب
 خیر عریت خودن حضرت صاحب قران با اعیان وارکان از
 فسططنه بجانب ادرنه فی حادی و عشرین شهر شوال الکرم
 سنه ثمان و خمیس و تسعایه که بیست و دو از شهرین الاول بود
 اندین مسکرم سلطان سلاطین اسلام مالک مالک رقاب الانام عزت
 حضرتلری ملازمان درگاه و مقران باگاه و سایر سعادت دستگاه
 ایله طغوز یوزالقی مسکرم شوالک یگری بریک بن اقبال و قزاجلالیه
 فسططنه دن محروسه ادرنه صوبه عریت هاون کوسر و ب قطع
 ایله واروب شرف منوله وصول بولوب آرام بزم آرام ایلد و کندن صکره
 اطراف ولایتک شکر و شکایتی کند بارینه توجه ایلمشدر تم نایه فرستاد

BİG ÖTEK